

HOTĂRĂRILE ȘI DECIZIILE

Curții Europene a Drepturilor Omului
în cauzele moldovenești

Volumul VI

1 iulie 2007 – 31 decembrie 2007

CZU 341.64(4)(094):342.72/.73(478)

C 95

Editura GUNIVAS

str. Ion Creangă 62/4, Chișinău MD-2064,

Republica Moldova

Tel.: (+373 22) 92 71 78, 92 71 80

Tel./Fax (+373 22) 59 39 32

E-mail: gunivas@gmail.com

HOTĂRĂRILE ȘI DECIZIILE

Curtii Europene a Drepturilor Omului în cauzele moldovenești

Ediția II

Ediție apărută cu sprijinul Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Suedia, al Consiliului Europei și al Guvernului Germaniei.

Finanțatorii nu poartă răspundere de informația conținută în această carte.

© Asociația obștească “Juriștii pentru drepturile omului” pentru copertă.

Prepress : **Editura GUNIVAS**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Hotărârile și deciziile Curtii Europene a Drepturilor Omului în cauzele moldovenești / Curtea Europeană a Drepturilor Omului ; resp. de ed. : Vladislav Gribincea. – Ed. a 2-a. – Ch. : Gunivas, 2009 (F.E.-P. “Tipogr. Balacron”). –

ISBN 978-9975-908-90-0.

Vol. 6 : 1 iul. 2007 – 31 dec. 2007. – 2009. – 596 p. – Apare cu sprijinul financ. al Com. Helsinki pentru Drepturile Omului din Suedia, al Consiliului Europei și al Guvernului Germaniei. – 50 ex. –

ISBN 978-9975-908-96-2.

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	5
--------------	---

HOTĂRÂRI

1. Flux (nr. 2) c. Moldovei (03/07/2007).....	9
2. Bimer S.A. c. Moldovei (10/07/2007)	31
3. Paladi c. Moldovei (10/07/2007).....	57
4. Gorea c. Moldovei (17/07/2007).....	83
5. Ungureanu c. Moldovei (06/09/2007).....	103
6. Bița și Alții c. Moldovei (25/09/2007).....	113
7. Mizernaia c. Moldovei (25/09/2007).....	123
8. Clionov c. Moldovei (09/10/2007)	131
9. Curăraru c. Moldovei (09/10/2007)	143
10. Grivneac c. Moldovei (09/10/2007)	153
11. Buianovschi c. Moldovei (16/10/2007).....	161
12. Deordiev și Deordiev c. Moldovei (16/10/2007).....	167
13. Marcu c. Moldovei (16/10/2007).....	175
14. Nadulișneac Ion c. Moldovei (16/10/2007).....	181
15. Țara și Poiată c. Moldovei (16/10/2007).....	189
16. Țiberneac c. Moldovei (16/10/2007).....	203
17. Țiberneac Vasile c. Moldovei (16/10/2007)	209
18. Vitan c. Moldovei (16/10/2007).....	215
19. Cazacu c. Moldovei (23/10/2007).....	225
20. Colibaba c. Moldovei (23/10/2007).....	239
21. Deliuchin c. Moldovei (23/10/2007)	255
22. Flux și Samson c. Moldovei (23/10/2007)	263
23. Lipatnikova și Rudic c. Moldovei (23/10/2007)	273
24. Stici c. Moldovei (23/10/2007).....	283
25. Țurcan și Țurcan c. Moldovei (23/10/2007).....	297
26. Banca Vias c. Moldovei (06/11/2007)	315
27. Stepuleac c. Moldovei (06/11/2007).....	325
28. Mușuc c. Moldovei (06/11/2007).....	349
29. Becciu c. Moldovei (13/11/2007).....	367

30. Cebotari c. Moldovei (13/11/2007).....	375
31. Dolneanu c. Moldovei (13/11/2007).....	391
32. Gușovschi c. Moldovei (13/11/2007).....	405
33. Flux c. Moldovei (20/11/2007).....	417
34. David c. Moldovei (27/11/2007).....	431
35. Popovici c. Moldovei (27/11/2007).....	441
36. Timpul Info-Magazin și Anghel c. Moldovei (27/11/2007).....	473
37. Țurcan c. Moldovei (27/11/2007).....	487
38. Ursu c. Moldovei (27/11/2007).....	503
39. Cogut c. Moldovei (04/12/2007).....	511

DECIZII

1. Pleșca c. Moldovei (10/07/2007).....	523
2. Gorea și Garștea c. Moldovei (25/09/2007).....	527
3. Idriceanu c. Moldovei (25/09/2007).....	531
4. Lachi c. Moldovei (25/09/2007).....	535
5. Stoian c. Moldovei (25/09/2007).....	539
6. Strechie c. Moldovei (02/10/2007).....	543
7. Burlea c. Moldovei (09/10/2007).....	549
8. Druță c. Moldovei (09/10/2007).....	553
9. Lipcan c. Moldovei (09/10/2007).....	557
10. Apostol c. Moldovei (16/10/2007).....	561
11. Bogdan c. Moldovei (16/10/2007).....	565
12. Roibu c. Moldovei (16/10/2007).....	569
13. Giuliani c. Moldovei (23/10/2007).....	571
14. Popa c. Moldovei (23/10/2007).....	575
15. Iurascu c. Moldovei (13/11/2007).....	579
16. Darciuc c. Moldovei (27/11/2007).....	583
17. Plotnic c. Moldovei (27/11/2007).....	587
18. Pagân c. Moldovei (04/12/2007).....	591

PREFAȚĂ

Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, la care Republica Moldova este parte din 12 septembrie 1997, este, cu certitudine, principalul instrument elaborat în cadrul Consiliului Europei după constituirea sa. Deși nu conține prevederi foarte precise, această Convenție garantează prin sine drepturi și libertăți, care trebuie recunoscute și garantate de către fiecare stat membru.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului cere statelor membre ca autoritățile lor să nu o încalce și să întreprindă măsuri rezonabile, ca drepturile și libertățile garantate de Convenție să nu fie încălcate de altcineva decât exponenții statului. Pe de altă parte, spiritul Convenției impune statelor obligația să întreprindă măsuri pentru a nu admite pe viitor încălcări care au dus deja la încălcarea acesteia. Aceste cerințe, care urmează a fi interpretate prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, impune, *inter alia*, obligația de a asigura o protecție judiciară adecvată.

Asigurarea unei astfel de protecții judiciare este îngreunată de termenii generali în care este formulată Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, de limbajul specific folosit de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului la interpretarea acesteia, de eventualele bariere lingvistice și de accesul insuficient la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Această lucrare are scopul de a înlătura eventualele bariere lingvistice apărute la aplicarea Convenției și de a asigura un mai bun acces al specialiștilor la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Ea reprezintă o traducere fidelă și completă a tuturor hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțate în cauzele îndreptate împotriva Republicii Moldova.

În anul 2007, au fost publicate primele patru volume ale lucrării, conținând traducerea jurisprudenței pronunțate între 12 septembrie 1997 și 31 decembrie 2006, în anul 2008, au fost traduse și publicate volumele cinci, șase și șapte ale lucrării, conținând traducerea jurisprudenței pronunțate între 1 ianuarie 2007 și 30 iunie 2008, iar în anul 2009 sunt publicate volumele opt și nouă ale lucrării, conținând traducerea jurisprudenței pronunțate între 1 iulie 2008 și 30 iunie 2009. În anul 2009 au fost, de asemenea, republicate, într-un număr limitat, primele șapte volume. Varianta electronică a acestor traduceri, care au fost efectuate de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”, este, de asemenea, disponibilă pe pagina web www.lhr.md.

Apariția periodică a lucrării și reeditarea ei a fost posibilă datorită suportului financiar al Comitetului Helsinki Suedez pentru Drepturile Omului, Consiliului Europei și Guvernului Germaniei. Aceasta se distribuie gratuit.

Apariția lucrării ar fi fost îngreunată, dacă nu chiar imposibilă, fără ajutorul Sorinei MACRINICI și a lui Victor BRAGOI, precum și fără susținerea soției mele.

Vladislav GRIBINCEA
Chișinău, 7 octombrie 2009

HOTĂRÂRI

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA FLUX (nr. 2) c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 31001/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

3 iulie 2007

DEFINITIVĂ

03/10/2007

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Flux (nr. 2) c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 12 iunie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 31001/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către *Flux* („reclamantul”), un ziar cu sediul în Chișinău, la 15 septembrie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Gribincea, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare, deoarece el a fost găsit vinovat de defăimarea unui politician.

4. La 9 februarie 2006, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. La 19 iunie 2002, *Flux* a publicat pe prima sa pagină titlul unui articol care urma să apară într-o ediție viitoare împreună cu un rezumat al articolului. Titlul rezumatului era „Milionarii Roșii” și era însoțit de o fotografie mare a

liderului fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, Victor Stepaniuc, purtând o pălărie.

5. Rezumatul conținea următoarele:

„Comuniștii vor să vândă cu amănuntul Fabrica de conserve Anenii Noi.

Fabrica de conserve din Anenii Noi este singura întreprindere din zonă, care a mai rămas întreagă. Restul fabricilor au fost dezafectate și vândute. De la venirea la putere a comuniștilor, a început o campanie de lichidare a acestei întreprinderi. Persoane concrete din Parlamentul Republicii Moldova doresc cu orice preț desființarea fabricii și vinderea ei cu amănuntul. Surse din cadrul conducerii fabricii ne-au spus că deputatul comunist M.A., care este responsabil de sectorul Anenii Noi, susținut de principalii creditori ... stă în spatele acestei afaceri murdare. Având o mare influență și beneficiind de imunitate parlamentară, acesta vrea să-și îngroașe buzunarele cu o sumă frumușică în urma vinderii fabricii.

În momentul de față, fabrica nu funcționează, înregistrând pierderi enorme, fapt speculat la maximum de parlamentarul comunist. Deoarece, atâta timp cât fabrica nu produce, aceasta este declarată nerentabilă, acționarii vor s-o lichideze. Problema e că fabrica ar putea funcționa în regim normal, cu condiția ca acționarii să nu bage bețe-n roate colectivului care vrea să muncească.

(Un articol amplu despre această afacere va fi publicat în ediția de vineri pe pagina 5).”

6. În următoarea zi, la 20 iunie 2002, dl Stepaniuc a inițiat proceduri civile în defăimare împotriva ziarului și împotriva autorului articolului. El a susținut *inter alia* că:

„... pârâții au răspândit informații care-mi lezează onoarea și demnitatea mea ca cetățean, deputat și președinte al fracțiunii comuniștilor în Parlament ...

... articolul, care este însoțit de publicarea fotografiei mele, conține următoarele informații ponegritoare: „Comuniștii vor să vândă cu amănuntul S.A. Fabrica de Conserve Anenii Noi” ... „De la venirea la putere a comuniștilor, a început o campanie de lichidare a acestei întreprinderi. Persoane concrete din Parlamentul Republicii Moldova doresc cu orice preț desființarea fabricii și vinderea ei cu amănuntul.”

Publicând articolul respectiv, pârâții, cu rea-voință, induc în eroare opinia publică referitor la activitatea mea personală în calitate de deputat, precum și a fracțiunii parlamentare a comuniștilor pe care eu o reprezint, învinuindu-ne de distrugerea și lichidarea unei întreprinderi din economia națională a Republicii Moldova.”

7. La 21 iunie 2002, *Flux* a publicat articolul anunțat în ediția sa din 19 iunie. Articolul se baza pe descrierea faptelor făcute de V.N., directorul adjunct al S.A. Fabrica de conserve Anenii Noi, și relatează despre evenimente cu privire la pretensele încercări ale unui parlamentar comunist (M.A.) de a obține declararea insolvenței fabricii și de a o vinde. El a relatat *inter alia* că parlamentarul a folosit în acest scop Inspectoratul Fiscal, precum și alte autorități de stat și că el (M.A.) i-a spus lui V.N. că acțiunile sale erau sprijinite de fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor. Potrivit lui V.N., alte trei fabrici din regiune au fost deja declarate insolubile și vândute în același mod.

8. La 1 august 2002, judecătorul I.M., care era, de asemenea, președintele Judecătoriei sectorului Buiucani, a hotărât în favoarea dlui Stepaniuc, bazându-se pe următoarele motive:

„Din conținutul și sensul articolului [din 19 iunie 2002] rezultă cu certitudine că ziarul *Flux* și autorul articolului au răspândit despre reclamantul Victor Stepaniuc informații incontestabil ponegritoare, calomnioase, false în particular precum că acesta, fiind în calitate de deputat și președinte al Frațiunii Comuniștilor în Parlamentul Republicii Moldova, a întreprins acțiuni îndreptate spre distrugerea unor întreprinderi din economia națională a Republicii Moldova din interes și scopuri meschine.

În plus, articolul a fost însoțit de fotografia reclamantului.

Inserând articolul, pârâții n-au făcut trimitere la nicio probă ce ar fi demonstrat veridicitatea celor publicate.

În așa împrejurări, instanța consideră necesar să remarce că orice publicație trebuie să fie sinceră, corectă, cu dezvăluiri adevărate, care corespund realității, și nu bazate pe zvonuri, scrisori anonime sau informații verificate superficial din surse nedemne de încredere.

Pârâții însă, publicând articolul, n-au ținut cont de bunul-simț și nejustificat l-au defăimat pe reclamant.

În acest caz, pârâții au depășit vădit dreptul la o critică constructivă a persoanelor publice necesară într-o societate democratică.

În opinia instanței, faptul că în articolul contestat nu este specificat direct numele lui Victor Stepaniuc nu este convingător, întrucât publicând fotografia acestuia și reieșind din sensul și conținutul articolului era evident că articolul era îndreptat împotriva reclamantului. În consecință, el a fost supus la suferințe morale și psihice, care urmează a fi reparate din contul pârâților.

La stabilirea cuantumului recuperării daunei morale cauzate reclamantului, instanța ține cont de atacul vehement întreprins de pârâți la adresa lui Victor Stepaniuc, de sfera și gradul de răspândire a informațiilor defăimătoare într-o ediție republicană, cu tiraj sporit și de gradul suferințelor morale la care a fost supus reclamantul.

Instanța la fel ține seama și de funcția publică ocupată de dl Stepaniuc - deputat în Parlament și lider al unei fracțiuni parlamentare - fapt ce sporește cuantumul daunei morale și, de aceea, instanța consideră ca fiind necesar să încaseze din contul pârâților, drept recompensă a daunei morale, sume bănești în limitele maxime prevăzute de lege.”

9. Instanța de judecată a constatat ca fiind defăimătoare declarația: „Comuniștii vor să vândă cu amănuntul S.A. Fabrica de conserve Anenii Noi” și a dispus ca ziarul și autorul să plătească reclamantului în procedurile naționale 3,600 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 270 euro (EUR) la acea perioadă) și, respectiv, MDL 1,800. În continuare, ea a obligat ziarul să publice o dezmințire în termen de cincisprezece zile. De asemenea, pârâții în procedurile naționale au fost obligați să plătească taxa de stat.

10. Ziarul a depus apel împotriva hotărârii, în care a declarat *inter alia* că articolul era îndreptat împotriva lui M.A., un alt deputat al fracțiunii parlamen-

tare a Partidului Comuniștilor, și nu împotriva dlui Stepaniuc. Fotografia celui din urmă a fost publicată pentru a facilita identificarea fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, deoarece el era liderul acestei fracțiuni.

11. De asemenea, reclamantul a susținut că articolul contestat era doar un rezumat al unui articol ce urma a fi publicat ulterior și că declarația care a fost constatată ca fiind defăimătoare de către prima instanță nu era decât o concluzie subiectivă formulată de autor în baza informației publicate în articolul principal. În continuare, reclamantul a susținut că M.A., de asemenea, a inițiat proceduri în defăimare împotriva ziarului și a solicitat ca cele două acțiuni inițiate de dl Stepaniuc și de M.A. să fie conexe și examinate împreună.

12. *In fine*, reclamantul a declarat că judecătorul I.M. nu a fost independent și imparțial, deoarece el era prieten cu dl Stepaniuc și a fost numit în calitate de președinte al Judecătoriei sectorului Buiucani de către fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor. Majoritatea cauzelor cu privire la defăimare dintre *Flux* și dl Stepaniuc au fost examinate de el personal, iar hotărârile sale erau stereotipizate. În alte cauze cu privire la defăimare dintre *Flux* și reprezentanți ai Guvernului, judecătorul I.M. a hotărât, întotdeauna, în favoarea ultimilor și le-a acordat acestora suma maximă prevăzută de lege.

13. La 6 februarie 2003, Tribunalul Chișinău a respins apelul ca nefondat. El nu a luat în considerație articolul publicat la 21 iunie 2002.

14. Ziarul a depus recurs, invocând aceleași motive ca și în apelul său și a adăugat *inter alia* că articolul contestat doar a reproduș opinia conducerii S.A. Fabrica de conserve Anenii Noi.

15. La 1 aprilie 2003, Curtea de Apel a respins recursul. Ea a declarat *inter alia* că era evident că informația publicată în articol despre dl Stepaniuc nu corespundea realității; mai mult, fotografia lui a fost anexată la articol.

16. Se pare că acțiunea în defăimare inițiată de dl M.A. împotriva *Flux* a fost scoasă de pe rol pe motiv că dl M.A. nu s-a prezentat în instanța de judecată.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

18. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare în acea perioadă, sunt următoarele:

Articolul 7. Apărarea onoarei și demnității

„(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezmințirea informațiilor care lezează onoarea și demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informații nu dovedește că ele corespund realității.

(2) În cazul în care asemenea informații au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanța de judecată obligă redacția acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată, o dezmințire la aceeași rubrică, pe aceeași pagină, în același program sau ciclu de emisiuni.”

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

„(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspîndirii unor informații care nu corespund realității și care lezează onoarea și demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspîndit aceste informații.

(2) Mărimea compensației se stabilește de către instanța de judecată, în fiecare caz aparte, de la șaptezeci și cinci pînă la două sute de salarii minime, în cazul în care informațiile au fost răspîndite de o persoană juridică, și de la zece pînă la o sută de salarii minime, în cazul în care au fost răspîndite de o persoană fizică. ...”

III. MATERIALELE INVOCATE DE RECLAMANT

19. Raportul de țară pentru Republica Moldova pentru 2003 al Organizației Freedom House, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„... În anul 2002, principiul supremației legii era sfidat în Republica Moldova. Acest lucru era dovedit prin creșterea numărului de cauze depuse de către cetățenii Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și acțiunile întreprinse de Parlament și Guvern în vederea reprimării independenței autorității judecătorești. De asemenea, o serie de numiri în funcția de judecător bazate pe loialitatea față de partidul la guvernământ, demiterea ombudsmanului și încercările de a limita independența Curții Constituționale, au afectat echilibrul fragil dintre puterile legislativă, executivă și judecătorească în 2002.

...

În aprilie, Asociația Judecătorilor din Republica Moldova (AJM) a semnalat că Guvernul a început o „epurare în masă” în sistemul judecătoresc. Șapte judecători și-au pierdut posturile, inclusiv Tudor Lazăr, un membru al Curții de Apel, și Gheorghe Ulianovschi, Președintele Tribunalului Chișinău. În cazul dlui Lazăr, înlăturarea a fost mai curând o răzbunare din partea Guvernului pentru hotărârile Curții de Apel în favoarea Mitropoliei Basarabiei și a importatorilor locali de petrol.

Situația s-a agravat atunci când Președintele Voronin a refuzat să prelungească mandatele altor 57 de judecători. AJM a făcut o declarație cu privire la chestiunea în cauză raporturilor Consiliului Europei, care se aflau la Chișinău în acel moment într-o misiune de lucru. Guvernul a poruncit Ministerului Justiției să tergiverseze executarea hotărârilor instanțelor de judecată referitoare la plata prejudiciilor materiale de către instituțiile de stat. În octombrie, Gheorghe Susarenco, președintele Asociației Judecătorilor din Republica Moldova, a declarat în cadrul unei conferințe de presă că oficiali guvernamentali de rang înalt făceau presiuni asupra judecătorilor pentru ca ei să emită hotărâri în favoarea organelor de stat.

În decembrie, Președintele Voronin a promulgat o modificare constituțională care-i dădea dreptul să numească judecătorii. Potrivit modificării, șeful statului numește președinții instanțelor, vicepreședinții acestora, precum și judecătorii ierarhic inferiori pe un termen de patru ani, la recomandarea Consiliului Superior al Magistraturii. Parlamentul numește pe un termen de patru ani judecătorii Curții Supreme de Justiție, inclusiv președintele CSJ, Procurorul General și ministrul Justiției. Aceste schimbări dovedesc că liderii comuniști din țară slăbesc independența judecătorească și subordonează această putere autorității lor... ”

20. Raportul de țară pentru Republica Moldova pentru anul 2003 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, în părțile sale relevante, prevede următoarele:

„... Constituția consacră independența autorității judecătorești; totuși, presiunea politică și corupția în rândul judecătorilor rămân a fi o problemă.

Continuă să existe rapoarte credibile că procurorii și judecătorii locali iau mită pentru a reduce învinuirile sau sentințele.

Ca urmare a unei reorganizări majore din luna mai, sistemul judecătoresc constă din trei niveluri: judecătoriile de sector, curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție. O Curte Constituțională separată are competență exclusivă în cauze privind constituționalitatea proiectelor de legi sau a legilor în vigoare, a decretelor, precum și a altor acte ale Guvernului. În timp ce Curtea Constituțională în general a fost considerată ca echitabilă și obiectivă, observatorii au acuzat deseori celelalte instanțe de judecată că sunt corupte și influențate politic.

Constituția îl autorizează pe Președinte, la recomandarea Consiliului Superior al Magistraturii, să numească judecătorii pentru o perioadă inițială de 5 ani. Înainte de a fi reconfirmați în funcție, judecătorii trebuie să facă o instruire judiciară specializată și să dea un examen evaluat de Consiliul Superior al Magistraturii. Factorii politici au jucat un rol important în reconfirmarea în funcție a judecătorilor.”

ÎN DREPT

21. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 6 al Convenției, că nu au fost aduse motive pentru hotărârile instanțelor judecătorești naționale și că judecătorul I.M. din prima instanță nu a fost independent și imparțial.

Articolul 6, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

22. De asemenea, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor judecătorești naționale au constituit o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare, care nu putea fi considerată necesară într-o societate democratică.

Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială

sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CERERII

A. **Pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției cu privire la independența și imparțialitatea judecătorului I.M.**

23. Guvernul a susținut că reclamantul nu a adus nicio probă credibilă în susținerea declarației sale conform căreia judecătorul I.M. nu a fost imparțial și independent. Potrivit acestuia, simplul fapt că reclamantul nu a avut de câteva ori succes în procedurile în fața aceluși judecător nu este o probă suficientă a lipsei independenței și imparțialității acestuia. În orice caz, reclamantul a putut să-l recuze pe judecătorul I.M.

24. Reclamantul a susținut că judecătorul I.M. nu a fost independent și imparțial. Deși el a fost reconfirmat în funcție până la atingerea plafonului de vârstă în anul 2000 în timpul Guvernului anterior, el a fost numit președinte al Judecătoriei sectorului Buiucani în anul 2001 de către fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor, care deținea 71 de locuri în Parlament din 101 și al cărei lider era dl Stepaniuc. De atunci, el a examinat alte patru cauze în defăimare inițiate de dl Stepaniuc împotriva reclamantului și în toate acele cauze el a hotărât în favoarea dlui Stepaniuc și a acordat compensații maxime permise de lege. Potrivit reclamantului, era o coincidență stranie faptul că însuși președintele instanței de judecată a trebuit să examineze majoritatea acțiunilor în defăimare inițiate de dl Stepaniuc. Acest lucru este cu atât mai straniu, cu cât el nu a examinat niciodată proceduri în defăimare împotriva *Flux* inițiate de reclamanți „obișnuiți”. În toate cauzele, acțiunile au fost admise chiar dacă dl Stepaniuc nu a plătit taxa de stat, o omisiune care constituia, în conformitate cu Codul de procedură civilă, un temei formal pentru inadmisibilitate. Dl Stepaniuc nici măcar nu s-a prezentat vreodată în fața instanței de judecată, iar toate acțiunile sale au fost examinate în absența sa, de obicei, la prima ședință de judecată. Judecătorul I.M. nu a adresat niciodată întrebări pârâtului în procedurile naționale, însă a ținut să prezinte motive în susținerea poziției reclamantului în procedurile naționale, motive care nu au fost niciodată invocate de însuși reclamantul în procedurile naționale. Acest lucru a dovedit „grija deosebită” manifestată de judecătorul I.M. față de dl Stepaniuc.

La 18 martie 2004, judecătorul I.M. a fost promovat, fiind numit de Parlament judecător la Curtea Supremă de Justiție. Potrivit reclamantului, acesta a fost primul caz când un judecător dintr-o judecătorie de sector a fost promovat direct la Curtea Supremă de Justiție. Mai mult, la 14 mai 2004, judecătorul I.M. a fost numit vicepreședinte al Colegiului economic al Curții Supreme de Justiție,

iar la 7 iulie 2006, el a fost decorat cu distincția de stat *Meritul Civic* de către Președintele Republicii Moldova, care era, de asemenea, președintele Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

25. De asemenea, reclamantul a făcut referire *inter alia* la rapoartele Organizației Freedom House și ale Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii (a se vedea paragrafele 19 și 20 de mai sus) și a conchis că, în lumina percepției generale a sistemului judecătoresc din Republica Moldova, a circumstanțelor în care a evoluat cariera judecătorului I.M. și a comportamentul acestuia în alte cauze similare dintre reclamant și dl Stepaniuc, el avea motive pentru o temere obiectiv justificată și legitimă că judecătorul în cauză nu a fost independent și imparțial atunci când a examinat cauza.

26. Curtea consideră că nu este necesar de a examina dacă reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne, deoarece, în orice caz, ea constată că pretenția este vădit nefondată și din următoarele motive.

27. Curtea reiterează că numirea judecătorilor de către executiv sau legislativ este admisibilă, cu condiția că cei numiți sunt liberi de orice influență sau presiune atunci când își îndeplinesc rolul lor de a judeca (a se vedea *Campbell and Fell v. the United Kingdom*, hotărâre din 28 iunie 1984, Seria A nr. 80, § 79). În această cauză, se pare că judecătorul I.M. a fost reconfirmat în funcție până la atingerea plafonului de vârstă și nu putea fi eliberat din funcție de către executiv sau legislativ. Reclamantul nu a prezentat nicio probă care să dovedească că judecătorul I.M. a fost supus vreunei forme de influență sau presiune din partea executivului sau a legislativului. În lumina celor de mai sus, Curtea nu poate conchide că judecătorul I.M. nu a fost independent și imparțial atât din punct de vedere obiectiv, cât și subiectiv, în sensul articolului 6 § 1 al Convenției, atunci când a examinat acțiunea civilă inițiată împotriva reclamantului. Prin urmare, această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă ca fiind vădit nefondată în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

B. Pretențiile formulate în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și al articolului 13 al Convenției

28. În cererea sa inițială, reclamantul, de asemenea, a formulat pretenții în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și articolului 13 al Convenției. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a solicitat Curții să nu examineze aceste pretenții. Curtea nu vede niciun motiv pentru a le examina.

C. Pretențiile formulate în temeiul articolelor 10 și 6 ale Convenției

29. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 10 al Convenției și pretenția formulată în temeiul articolului 6 cu privire la

insuficiența motivelor aduse în hotărârile instanțelor judecătorești naționale ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de examinarea fondului și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

1. Reclamantul

30. Reclamantul a declarat că ingerința nu a fost prevăzută de lege, deoarece în Republica Moldova legislația și practica judecătorească nu făceau distincție între fapte și judecăți de valoare.

31. De asemenea, reclamantul a susținut că articolul din 19 iunie 2002 era doar un rezumat al articolului publicat la 21 iunie 2002, care, la rândul său, reflecta declarațiile făcute de o persoană terță - V.N. Titlul rezumatului, pentru care ziarul a fost sancționat, nu era decât o concluzie formulată de autor din declarațiile făcute de V.N. și, astfel, a reprezentat o simplă judecată de valoare bazată pe un substrat factologic suficient.

32. Articolul a fost scris în contextul unei dezbateri cu privire la o chestiune de o importanță publică deosebită, și anume administrarea proprietății de stat și pretensele abuzuri ale oficialilor de stat. Mai mult, articolul nu conținea nicio critică a dlui Stepaniuc, ci doar a lui M.A., care era un parlamentar al fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor. Fotografia dlui Stepaniuc a fost publicată doar pentru a face mai ușoară identificarea grupului parlamentar. În orice caz, în această cauză, marja de apreciere de care dispuneau instanțele judecătorești naționale a fost foarte limitată, deoarece reclamantul în procedurile naționale era un politician.

2. Guvernul

33. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei dezvăluiau o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare. Totuși, ingerința a fost justificată în temeiul articolului 10 § 2 al Convenției. Reclamantul a fost obligat să plătească prejudicii morale pentru defăimare în baza articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil. Astfel, ingerința a fost „prevăzută de lege”, iar legea a fost accesibilă și previzibilă. Ea a urmărit scopul legitim de protecție a demnității dlui Stepaniuc; mai mult, măsura a fost necesară într-o societate democratică.

34. Guvernul a notat marja de apreciere a autorităților naționale în stabilirea necesității ingerinței și a susținut că, atunci când Convenția se referă la

legislația națională, ține în primul rând de competența autorităților naționale să aplice și să interpreteze legislația națională. El a declarat că, în această cauză, autoritățile naționale nu au depășit această marjă de apreciere și au folosit-o cu bună credință, cu precauție și într-un mod rezonabil.

35. În continuare, Guvernul a susținut că motivele aduse pentru a justifica ingerința au fost „relevante și suficiente”.

B. Aprecierea Curții

36. După cum au recunoscut ambele părți și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea reclamantului să plătească prejudiciile au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerință va constitui o violare a articolului 10, decât dacă este „prevăzută de lege”, urmărește un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege”

37. Curtea notează că ingerința invocată a avut o bază legală, și anume articolele 7 și 7/1 ale Codului civil (a se vedea paragraful 18 de mai sus). În hotărârea sa în cauza *Busuioc v. Moldova* (nr. 61513/00, § 52-54, 21 decembrie 2004), Curtea a constatat că aceste prevederi erau accesibile și previzibile. Prin urmare, Curtea conchide că și în această cauză ingerința a fost „prevăzută de lege” în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim”

38. Nu se contestă de către părți și Curtea este de acord că ingerința a urmărit scopul legitim de protecție a reputației dlui Stepaniuc. Prin urmare, urmează a se examina dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

3. „Necesară într-o societate democratică”

(a) Principii generale

39. Principiile generale relevante au fost rezumate în hotărârea *Busuioc v. Moldova*, citată mai sus, §§ 56-62, 2004 și în hotărârea *Savitchi v. Moldova*, nr. 11039/02, §§ 43-50, 11 octombrie 2005.

40. Suplimentar, Curtea reamintește că în hotărârea *Lingens v. Austria* (hotărâre din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 42) ea a constatat că:

„[politicienii] trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și a publicului larg, și, în

consecință, trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță. Fără îndoială, articolul 10 para. 2 garantează că reputația altora – adică a tuturor persoanelor fizice - este protejată și că această protecție se extinde și asupra politicienilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează ca persoane private; însă, în astfel de cazuri, cerințele unei astfel de protecții trebuie evaluate prin prisma intereselor de a asigura discuții libere cu privire la chestiuni politice.”

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

41. Curtea notează că, în esență, reclamantul a fost sancționat pentru publicarea unei fotografii a președintelui fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor în contextul unui rezumat al unui viitor articol care conținea critici la adresa celui grup pentru pretinsa implicare în acțiuni ilegale. Se poate spune că alăturarea fotografiei la textul rezumatului a dat impresia unei presupuneri că a existat o legătură între pretinsele ilegalități și dl Stepaniuc. Mai mult, rezumatul nu a indicat clar că articolul principal urma să se bazeze pe declarațiile unei persoane terțe. Totuși, în el s-a declarat că detaliile vor urma în articolul principal, iar rezumatul a indicat clar că el se referea la politicieni și la chestiuni politice.

42. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și reamintește sarcina proeminentă a presei într-o societate democratică de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom* (no. 1), hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). De asemenea, Curtea reamintește că statele dispun de o marjă de apreciere foarte limitată în cauzele cu privire la politicieni (a se vedea paragraful 40 de mai sus) și notează că dl Stepaniuc era un politician de un rang foarte înalt la momentul evenimentelor. *In fine*, Curtea notează că rezumatul și declarația contestate s-au bazat pe informații care proveneau de la o sursă care era *prima facie* sigură, și anume de la directorul fabricii (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 68, ECHR 1999-III).

43. Curtea notează că reclamantul a susținut în apelul și în recursul său că articolul din 19 iunie 2002 era doar un rezumat al unui articol care urma să apară la 21 iunie 2002 și că fraza contestată „Comuniștii vor să vândă cu amănuntul Fabrica de conserve Anenii Noi” era doar o concluzie trasă de autor din informația prezentată în acel articol. La rândul ei, informația din articolul principal s-a bazat pe declarațiile directorului fabricii și nu a fost niciodată constatată ca fiind defăimătoare sau necorespunzând realității (a se vedea paragrafele 8 și 17 de mai sus). Totuși, instanțele judecătorești naționale nu au acordat nicio atenție argumentelor reclamantului și nu au încercat să le aprecieze, tratându-le aparent ca irelevante și au conchis că declarația contestată nu corespundea realității și era defăimătoare pentru dl Stepaniuc, fără ca măcar să citească articolul principal.

44. Curtea reamintește că, cerând unui reclamant să dovedească adevărul declarațiilor sale, iar în același timp privându-l de o posibilitate efectivă de a aduce probe în susținerea declarațiilor sale și, astfel, de încercarea de a stabili

adevărul acestora sau de a dovedi că conținutul lor nu era în întregime fără un substrat factologic, constituie o ingerință disproporțională în dreptul la libertatea de exprimare (a se vedea, spre exemplu, *Busuioc*, citată mai sus, § 88 și *Savițchi*, citată mai sus, § 59).

45. Luând în considerație cele menționate mai sus, ținând cont de limbajul folosit de ziar în declarația contestată, de faptul că libertatea jurnalistică acoperă, de asemenea, posibila recurgere la un grad de exagerare sau chiar de provocare și evaluând diferitele interese implicate în această cauză, Curtea ajunge la concluzia că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

46. Prin urmare, Curtea conchide că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

47. Reclamantul a mai pretins o violare a articolului 6 § 1 al Convenției, susținând că instanțele judecătorești naționale nu au adus motive pentru hotărârile lor. Deoarece această pretenție nu ridică o chestiune separată de cea examinată mai sus prin prisma articolului 10, Curtea nu consideră necesar de a o examina separat.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

48. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

49. Reclamantul a pretins suma de EUR 278 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând prejudiciile plătite de el dlui Stepaniuc și taxa de stat pe care el a trebuit s-o plătească pentru examinarea apelului și recursului său.

50. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și a susținut că reclamantul nu ar trebui să fie în drept s-o recupereze, deoarece procedurile au fost echitabile și hotărârile judecătorești au fost amplu motivate. El a solicitat Curții să respingă pretenția reclamantului cu titlu de prejudiciu material.

51. Curtea consideră că pretenția reclamantului cu titlu de prejudiciu material este fondată și o acordă integral.

B. Prejudiciul moral

52. Reclamantul a pretins EUR 18,500 cu titlu de prejudiciu moral cauzat lui prin încălcarea drepturilor sale garantate de Convenție. Atunci când și-a argumentat pretențiile sale cu privire la prejudiciul moral cauzat prin violarea articolului 10, reclamantul a susținut că el a fost obligat să publice o dezmințire a declarațiilor contestate și s-a bazat pe jurisprudența anterioară în cauzele moldovenești. În special, el s-a bazat pe cauzele *Busuioc* (citată mai sus) și *Savițchi* (citată mai sus), în care au fost acordate patru și, respectiv, trei mii euro.

53. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta era nefondată și excesivă.

54. Având în vedere violarea articolului 10 al Convenției constatată mai sus, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 3,000.

C. Costuri și cheltuieli

55. Avocatul reclamantului a pretins EUR 2,680 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate și un contract potrivit căruia onorariul pentru o oră de lucru a avocatului era de EUR 60. Calculul din lista detaliată a timpului de lucru nu a inclus timpul petrecut asupra pretențiilor formulate în temeiul articolului 13 și articolului 1 al Protocolului nr. 1, care au fost ulterior retrase de către reclamant.

56. El a susținut că numărul de ore lucrate de el asupra cauzei nu a fost excesiv și a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile trebuiau scrise în engleză.

57. În ceea ce privește onorariul pe oră de EUR 60, avocatul a susținut că acesta a fost în limitele ratelor recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova, care erau de EUR 40-150. De asemenea, el a făcut referire la costul înalt al vieții în Chișinău, dând ca exemple prețurile la locuințe și benzină.

58. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a declarat că aceasta era excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care i-a fost în realitate plătită lui de către reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

59. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost necesare, realmente an-

gajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, de exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

60. Rambursarea onorariilor nu poate fi limitată doar la acele sume care au fost deja plătite de către reclamant avocatului său; într-adevăr, o asemenea interpretare ar descuraja mulți avocați să reprezinte în fața Curții reclamânți mai puțin înstăriți. În orice caz, Curtea întotdeauna a acordat costuri și cheltuieli în situații când onorariile nu au fost plătite de reclamânți avocaților lor înainte de hotărârea Curții (a se vedea, printre altele, *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 493, ECHR 2004-VII, și *Christian Democratic People's Party v. Moldova*, nr. 28793/02, § 85, ECHR 2006-...).

În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, precum și faptul că o pretenție a fost declarată inadmisibilă, Curtea acordă reclamantului EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

61. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară*, cu o majoritate de voturi, inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției cu privire la pretinsa lipsă a independenței și imparțialității judecătorului I.M.;
2. *Declară*, în unanimitate, restul cererii admisibil;
3. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
4. *Hotărăște*, cu șase voturi pentru și unul împotriva, că nu este necesar de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției;
5. *Hotărăște*, în unanimitate,
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:

- (i) EUR 278 (două sute șaptezeci și opt euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli,
 - (iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
- (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge*, în unanimitate, restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 3 iulie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opinia parțial disidentă a dlui Bonello este anexată la această hotărâre.

N.B.
T.L.E.

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI BONELLO

1. În această cauză, Curtea ar fi putut să-și expună opiniile cu privire la patologia administrării justiției. Ea nu a făcut acest lucru.

2. Reclamantul, ziarul *Flux*, a formulat pretenții cu privire la două violări ale articolului 6 al Convenției. Majoritatea a declarat inadmisibilă prima pretenție cu privire la lipsa independenței și imparțialității judecătorului I.M. În ceea ce privește cea de-a doua pretenție cu privire la pretinsa omisiune a instanțelor judecătorești naționale de a aduce motive pentru hotărârile lor, majoritatea a constatat că această pretenție nu ridică o chestiune separată de pretenția cu privire la libertatea de exprimare formulată în temeiul articolului 10 și, prin urmare, Curtea nu a considerat necesar s-o examineze separat.

3. Deoarece prima pretenție a reclamantului formulată în temeiul articolului 6 a fost declarată inadmisibilă nu printr-o hotărâre, dar printr-o „decizie” separată a Curții, eu sunt constrâns de a mă exprima asupra faptului dacă și de ce eu am fost de acord sau nu cu acea decizie, găsim un pic de consolare în faptul că nu este pentru prima dată când instanțele judecătorești se poticnesc de semantică în calea lor spre justiție. Această restrângere, însă, nu se aplică față de cea de-a doua pretenție, care a fost examinată în hotărâre; ceea ce-mi permite să intru în detalii și să fac publice motivele dezacordului meu.

4. Îmi este dificil să fiu de acord cu concluzia majorității că o pretenție cu privire la încălcarea garanțiilor unui proces echitabil (care derivă dintr-o pretinsă omisiune a instanțelor judecătorești naționale de a aduce motive pentru hotărârile lor) nu ridică o chestiune separată de cea cu privire la o încălcare a libertății de exprimare. Instanțele judecătorești naționale l-au obligat pe reclamant să plătească prejudicii plus costuri și să prezinte scuze unui politician de rang înalt. Curtea, în unanimitate, a constatat că aceste hotărâri judecătorești naționale au încălcat libertatea de exprimare a reclamantului. Această constatare cu privire la „libertatea de exprimare” cu certitudine a stabilit o chestiune totalmente distinctă de cea cu privire la faptul dacă garanțiile unui proces echitabil ale reclamantului au fost sau nu respectate și, în opinia mea, această pretenție separată ar fi trebuit examinată și determinată separat.

5. Curtea se bucură de o discreție incontestabilă de a se abține să decidă asupra pretențiilor care, deși sunt admisibile și temeinice, nu ridică chestiuni în esență diferite de alte chestiuni în care a fost deja constatată o încălcare a unor garanții prevăzute de Convenție. În mod empiric, cu siguranță poate fi spus că, dacă anterior a fost stabilită o violare mai gravă, Curtea, în mod corect, va constata ca fiind inutil să determine, de asemenea, o violare mai puțin gravă care rezultă din aceleași fapte.

6. În circumstanțele acestei cauze, eu nu consider că o posibilă încălcare a garanțiilor unui proces echitabil este mai puțin însemnată sau mai puțin valoroasă decât o încălcare a libertății de exprimare. Faptele foarte specifice pe care se bazează această cerere indică că una din chestiunile fundamentale care trebuie determinată ar fi trebuit să fie dacă garanțiile unui proces echitabil prevăzute în articolul 6 au fost sau nu respectate.

7. Reclamantul pretinde că instanțele judecătorești naționale nu au adus motive pe care să se bazeze sancționarea sa pentru defăimare – nu întâmplător, nu datorită unei neglijențe cauzate de un volum într-adevăr intens de lucru, dar, deoarece judecătorul care a hotărât împotriva reclamantului nu a fost independent și imparțial „fiindcă el era un prieten al dlui Stepaniuc (reclamantul în procedurile în defăimare) și a fost numit președinte al Judecătoriei sectorului Buiucani de către fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor” al cărei lider a fost reclamantul în procedurile în defăimare intentate împotriva reclamantului.

8. Reclamantul a adăugat că, în alte cauze în defăimare dintre *Flux* și reprezentanți ai guvernului, judecătorul I.M. a hotărât întotdeauna în favoarea ultimilor și le-a acordat acestora compensațiile maxime prevăzute de lege. Printr-o „coincidență stranie”, același judecător a examinat majoritatea acțiunilor în defăimare inițiate de către prietenul său, dl Stepaniuc. Toate pretențiile dlui Stepaniuc au fost admise întotdeauna de judecătorul I.M., chiar și în acele procese în care reclamantul în procedurile naționale nu a plătit taxa de stat, fapt care, în sine, ar fi trebuit să ducă la declararea acțiunii ca inadmisibilă din motive procedurale. Nici faptul că reclamantul în procedurile naționale, în mod sistematic, nu s-a prezentat la ședințele judecătorești la care s-au examinat cauzele sale, nu a avut un impact negativ asupra cauzelor sale care erau pendinte – ele toate au fost examinate și soluționate de judecătorul I.M., de obicei, la prima ședință de judecată.

9. Acestea sunt acuzațiile de fapt ale reclamantului pentru a explica de ce judecătorul I.M. nu putea fi considerat independent și imparțial și de ce el nu a adus motive pentru obligarea reclamantului să plătească prejudiciile maxime prevăzute de lege.

10. Aceste acuzații în sine, dacă sunt dovedite, ar constitui indicatori îngrijorători ai unei independențe contestabile a judecătorului față de părțile în litigiu sau față de una din ele. Totuși, alerta sună încă mai tare, dacă pretinsa omisiune a judecătorului I.M. de a aduce motive pentru hotărârea sa (hotărâre care a fost constatată, în unanimitate, de Curte ca fiind o violare a Convenției) ar fi evaluată într-un context istoric mai larg. Dacă, așa cum se pretinde, această omisiune a judecătorului merge mână în mână cu probe sistematice cu privire la garanțiile slabe pentru independența și imparțialitatea sistemului judecătoresc în întregime, alerta ar trebui să sune și mai ferm.

11. Anexez la această opinie scurte rezumate ale câtorva rapoarte externe cu privire la starea sistemului judecătoresc din Republica Moldova, toate extrem de negative și îngrijorătoare. Din motive de asigurare a unui echilibru, am vrut să includ rapoarte și din alte surse cu autoritate care să nege că independența sistemului judecătoresc din Republica Moldova este o minciună gogonată. Însă nu am găsit niciunul.

12. În opinia mea, aceste îngrijorări universale evidente cu privire la preținsa omisiune a judecătorului I.M. de a-și motiva hotărârea ar fi trebuit să determine Curtea să ia notă de acest lucru. Curtea ar fi putut să se întrebe dacă reticența de a motiva o hotărâre nerezonabilă este un minim care se așteaptă de la un sistem judecătoresc, care se respectă pe sine însuși. Curtea ar fi putut sau ar fi trebuit să investigheze dacă aceasta a fost „o justiție la telefon” în care telefonul a fost inutil, iar justiția - ilară.

13. Consider că este iluzoriu de a folosi formule impresionante pentru a evita confruntarea chestiunilor fundamentale ale administrării justiției, iar apoi de a te simți împlinit de o măturare abilă a fărâmiturilor sub covor. Fără îndoială, eu cred mai mult decât las să se înțeleagă că cred. Eu credeam că Strasbourgul are un rol în fortificarea standardelor, departe de cel de a căuta refugiu în spatele unor ficțiuni juridice. În perspectivă lungă, el doar mărește determinarea celor care consideră independența sistemului judecătoresc un lucru amuzant. Cei care încearcă să facă din independența sistemului judecătoresc un lucru desuet știu că nu trebuie să caute mai departe.

14. M-aș fi așteptat ca Curtea să folosească această oportunitate pentru a da speranță populației din Republica Moldova. A lăsa niște speranțe timide pentru justiție neatinsă de politic. M-aș fi așteptat ca Curtea să investigheze minuțios dacă hotărârea care l-a sancționat pe reclamant s-a bazat pe motive întemeiate sau dacă ea s-a bazat, în genere, pe vreun motiv. M-aș fi simțit împlinit dacă Curtea ar fi întrebat cât de des judecătorul I.M. și alți candidați la premiul eroii rezistenței au hotărât împotriva partidului de guvernământ sau a exponenților acestuia în procese de judecată politic sensibile. S-ar părea că administrarea justiției în Republica Moldova respectă câteva principii. Eu le-am căutat în articolul 6 și nu am putut să găsesc niciunul din ele acolo.

15. Toate acestea mă îngrijorează profund. Am această prejudecată de modă veche împotriva judecătorilor aproape imparțiali. Eu nu răspund cu pasiune constantă convingerii unor politicieni precum că judecătorilor le stă bine oriunde, însă cel mai bine în buzunarele lor. Consider stupidă sau chiar neimportantă doctrina conform căreia justiția trebuie nu doar făcută, dar trebuie văzută evident ca fiind făcută. Mult mai relevantă pentru mine este doctrina conform căreia pentru ca cei obsedați de control să acționeze nestingherit, in-justiția trebuie nu doar făcută, dar trebuie văzută evident ca fiind făcută.

16. Cariera judecătorului I.M. a explodat de la un simplu judecător dintr-o judecătorie de sector până la funcția de președinte al Curții Supreme de Justiție într-un timp mai scurt decât ar fi necesar de a spune „partidul are întotdeauna dreptate”. Într-un astfel de tablou deprimant, este încurajator de notat că sacrificiul judecătorilor care-și canalizează eforturile în slujba bunăstării unei clase politice aflate la guvernare, nu întotdeauna le compromise carierele.

17. Am crezut că acesta a fost momentul potrivit pentru Curte să intre în panică. Această oportunitate de la sine evidentă de a îmbunătăți administrarea justiției. În schimb, eu am fost nevoit să fiu martor la faptul că Curtea a acordat sistemului judecătoresc din Republica Moldova cea mai largă marjă de depreciere.

ANEXĂ

1. Potrivit rapoartelor prezentate de reclamant și necontestate de statul pârât, în perioada relevantă au avut loc o serie de numiri în funcția de judecător bazate pe loialitatea față de partidul de guvernământ, demiterea ombudsmanului și încercări de a limita independența Curții Constituționale. Asociația Judecătorilor din Republica Moldova a semnalat că guvernul a început o „epurare în masă” în sistemul judecătoresc. Șapte judecători au fost demiși, iar Președintele Republicii Moldova a refuzat să prelungească mandatul altor 57 de judecători. Președintele Asociației Judecătorilor a declarat public în fața mass-media că „oficiali guvernamentali de rang înalt făceau presiuni asupra judecătorilor pentru ca ei să emită hotărâri în favoarea organelor de stat.”

2. Prin intermediul unei modificări constituționale, Președintele a obținut dreptul să numească judecătorii și să selecteze președinții instanțelor, vicepreședinții acestora, precum și judecătorii ierarhic inferiori pe un termen de patru ani, la recomandarea Consiliului Superior al Magistraturii. Parlamentul (prin vot politic majoritar) a obținut dreptul să numească pe un termen de patru ani judecătorii Curții Supreme de Justiție, inclusiv președintele acesteia, Procurorul General și ministrul Justiției.

3. Un alt raport, raportul de țară pentru Republica Moldova pentru anul 2003 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, a subliniat că „presiunea politică și corupția în rândul judecătorilor rămân a fi o problemă ... observatorii deseori au acuzat celelalte instanțe de judecată că sunt corupte și influențate politic ... factorii politici au jucat un rol important în reconfirmarea în funcție a judecătorilor.”

4. Raportul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (Com D+1 (2003) 7) nu a făcut secret din faptul că independența sistemului judecătoresc din Republica Moldova reprezintă o „îngrijorare serioasă”. El a notat că exercitarea competenței de a numi, reconfirma în funcție și demite judecătorii, cu care este înzestrat Președintele Republicii Moldova constituie „o ingerință gravă în independența sistemului judecătoresc”. Delegația oficiului Comisarului a încercat, fără succes, să stabilească ce garanții se aplică în procedura care are ca rezultat neconfirmarea în funcție a judecătorilor. Raportul a conchis că „practica prezidențială curentă de a numi și de a reconfirma în funcție judecătorii nu oferă garanții suficiente ale supremației legii și, prin urmare, par a fi arbitrare ... Astfel, este urgent ca practica prezidențială să fie revizuită pentru a asigura independența sistemului judecătoresc și supremația legii”.

5. În mod similar, Comisia Internațională pentru Juriști a prezentat o imagine foarte sumbră cu privire la funcționarea sistemului judecătoresc în urma unei misiuni comune în Republica Moldova împreună cu Centrul pentru Independența Judecătorilor și Avocaților din februarie 2004. Raportul său din 30 noiembrie 2004 a criticat tot ceea ce se referă la numirea, reconfirmarea în funcție și demiterea judecătorilor; el a constatat că aceste practici nu corespundeau deloc garanțiilor europene de bază minime pentru independența și imparțialitatea sistemului judecătoresc și a notat recurgerea masivă de către executiv și legislativ la „justiția la telefon” pentru a controla hotărârile judecătorilor.

6. În același context a fost și declarația Federației Internaționale Helsinki pentru Drepturile Omului cu privire la „violările libertății media și ale independenței sistemului judecătoresc din Republica Moldova” din 10 iunie 2003, care a pretins că Federația era „profund îngrijorată de ... gravele violări ale libertății media și ale independenței sistemului judecătoresc ... sistemul judecătoresc continuă să fie supus ingerinței politice excesive, statutul judecătorilor nu este sigur din cauza procedurii de reconfirmare în funcție, a reformării larg contestate a sistemului judecătoresc și precedentele de demiteri ilegale ale judecătorilor motivate politic ... abolirea garanțiilor pentru numirea în funcție pe viață a judecătorilor și numărul mare de demiteri din funcție, de asemenea, exercită o presiune suplimentară asupra judecătorilor ... un mod de operare necriticabil în fond care are ca rezultat posibilitatea continuă pentru controlul executivului asupra sistemului judecătoresc și încălcarea principiului separației puterilor.”

7. Un spectru mai larg de relatări din străinătate cu privire la independența și imparțialitatea sistemului judecătoresc din Republica Moldova poate fi găsit în prima anexă la raportul CIJ menționat mai sus.

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BIMER S.A. c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 15084/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

10 iulie 2007

DEFINITIVĂ

10/10/2007

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Bimer S.A. c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 mai și 19 iunie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la ultima dată menționată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 15084/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Bimer S.A. („reclamantul”), o întreprindere de naționalitate din Republica Moldova, la 7 martie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl R. Zeglavs, avocat din Riga, Letonia. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că lichidarea magazinului și a barului său duty-free a constituit o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). În cadrul acelei Secțiuni, Camera care urma să examineze cauza (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită în conformitate cu articolul 26 § 1 al Regulamentului Curții.

5. Printr-o decizie din 23 mai 2006, Curtea a declarat cererea admisibilă.

6. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații scrise (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții), iar Camera a decis, după consultarea părților, că o audiere cu privire la fondul cererii nu a fost necesară (articolul 59 § 3 *in fine* al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

7. Reclamantul, Bimer S.A., este o întreprindere de naționalitate din Republica Moldova. De la momentul înregistrării, acțiunile sale aparțineau unor investitori din Moldova, America și Bahamas, ea fiind catalogată ca o întreprindere cu investiții străine și, astfel, beneficiind de facilități și garanții speciale prevăzute de Legea privind investițiile străine (a se vedea paragraful 24 de mai jos).

1. Contextul cauzei

8. La 10 iunie 1994, a fost promulgat Decretul Președintelui nr. 195 („Decretul”). Acest fapt a permis deschiderea și funcționarea magazinelor duty-free în punctele de trecere terestră, navală și aeriană a frontierei vamale. În conformitate cu acest decret, magazinele duty-free aveau dreptul să comercializeze mărfurile importate fără a plăti taxele vamale (a se vedea paragraful 23 de mai jos).

9. La 12 iunie 1997, reclamantul a semnat un contract cu Biroul Vamal Leușeni, care se află la frontiera între Republica Moldova și România, privind deschiderea magazinelor duty-free pe teritoriul biroului vamal. Contractul nu conținea nicio prevedere privind durata lui. Contractul a fost aprobat de șeful Departamentului vamal al Guvernului și de ministrul Securității Naționale.

10. La 3 iulie 1998 și 2 decembrie 1998, întreprinderea a obținut două licențe pentru deschiderea și funcționarea la Biroul Vamal Leușeni a unui magazin duty-free și a unui bar duty-free în cadrul magazinului. Licențele au fost emise în conformitate cu Decretul și nu conțineau nicio prevedere privind durata lor. Ulterior, reclamantul a procurat echipamentul necesar, a construit clădirile pentru magazin și bar și le-a deschis.

2. Schimbarea legislației

11. La 24 aprilie 2002, Parlamentul Republicii Moldova a introdus o modificare la Codul vamal prin care activitatea magazinelor duty-free a fost limitată în viitor la teritoriul aeroporturilor internaționale și la bordul aeronavelor care efectuează curse internaționale (a se vedea paragraful 25 de mai jos).

12. La 18 mai 2002, Departamentul vamal a dispus lichidarea tuturor magazinelor duty-free care nu erau amplasate în aeroporturile internaționale sau la bordurile aeronavelor care efectuau curse internaționale („decizia”).

3. Acțiunea judiciară intentată de reclamant împotriva deciziei

13. La 12 iunie 2002, reclamantul, împreună cu alte întreprinderi afectate în mod similar, a intentat o acțiune judiciară împotriva acestei decizii la Curtea de Apel a Republicii Moldova.

14. Reclamantul a susținut *inter alia* că temeiurile pe care s-a bazat Departamentul vamal la lichidarea magazinului și a barului duty-free nu erau enumerate în lista exhaustivă a temeiurilor pentru lichidarea unor astfel de magazine prevăzute în articolul 56 al Codului vamal.

15. Mai mult, în lumina articolului 46 al Legii nr. 780 (a se vedea paragraful 26 de mai jos), noile modificări la Codul vamal nu puteau produce efecte în mod retroactiv și puteau fi interpretate doar ca limitând deschiderea magazinelor duty-free pe viitor, și nu ca temei pentru a le lichida pe cele deja înființate.

16. Potrivit reclamantului, această decizie era în contradicție cu articolul 40 al Legii privind investițiile străine (a se vedea paragraful 24 de mai jos), care stipula că activitatea întreprinderii cu investiții străine nu putea fi întreruptă forțat decât prin decizia Guvernului Republicii Moldova sau a instanței judecătorești competente și numai în cazul în care activitatea acesteia încalcă flagrant prevederile legislației Republicii Moldova și stipulările documentelor sale de constituire.

17. În continuare, reclamantul a susținut că, în conformitate cu articolul 43 al Legii privind investițiile străine (a se vedea paragraful 24 de mai jos), în cazul adoptării unor noi acte legislative mai puțin favorabile, întreprinderile cu investiții străine aveau dreptul să se conducă de legislația anterior în vigoare timp de zece ani. Termenul de zece ani a început să curgă de la data intrării în vigoare a noii legislații. Mai mult, al doilea alineat al aceluiași articol prevedea expres că întreprinderile cu investiții străine, care beneficiau de facilități vamale în conformitate cu legislația Republicii Moldova anterior în vigoare, aveau dreptul să beneficieze de aceste facilități și după intrarea în vigoare a noii legislații.

4. Hotărârea Curții de Apel a Republicii Moldova

18. La 26 iunie 2002, Curtea de Apel a Republicii Moldova a hotărât în favoarea reclamantului și a anulat decizia, bazându-se *inter alia* pe următoarele motive:

„ ... Instanța consideră că decizia Departamentului vamal nr. 127, din 18 mai 2002, adoptată în scopul aplicării Legii nr. 1022 din 25 aprilie 2002 [privind modificarea Codului vamal], prin care activitatea magazinelor duty-free a fost sistată începând cu 18 mai 2002 ... este ilegală, deoarece este contrară legislației în vigoare.

Legea nr. 1022, din 25 aprilie 2002, prin care a fost modificat articolul 51 al Codului vamal, ... nu prevede sistarea activității magazinelor duty-free deja deschise în alte locuri decât aeroporturile și bordurile aeronavelor.

Mai mult, decizia sus-menționată [a Departamentului vamal] este contrară articolului 56 al Codului vamal, care nu prevede în lista temeiurilor pentru lichidarea magazinului duty-free temeiul prevăzut în decizie – modificarea legislației.

Curtea consideră că varianta modificată a articolului 51 al Codului vamal nu se poate aplica magazinelor duty-free deja înființate și care operează, deoarece aceasta ar fi în contradicție și cu articolul 46 (1) al Legii privind actele legislative, care stipulează că actul legislativ nu poate avea efect retroactiv sau ultraactiv.

Deoarece reclamantii sunt întreprinderi cu investiții străine, Curtea consideră că decizia este contrară articolului 39 (1) al Legii privind investițiile străine, care prevede că investițiilor străine li se acordă siguranță și protecție deplină în Republica Moldova.

Mai mult, potrivit articolului 40 al Legii privind investițiile străine, activitatea reclamantului ... nu putea fi întreruptă forțat decât prin decizia Guvernului sau a instanței judecătorești competente, și numai în cazul în care activitatea acesteia încălca flagrant prevederile legislației sau stipulările documentelor sale de constituire. Totuși, decizia în cauză nu conține nicio referire la vreo încălcare comisă de reclamant și nu se bazează pe decizia Guvernului sau a instanței judecătorești.

Este necesar a indica că, în conformitate cu articolul 43 (1) al Legii privind investițiile străine, în cazul adoptării unor noi acte legislative care vor schimba condițiile de activitate a întreprinderii cu investiții străine înființate până la adoptarea unor asemenea acte, întreprinderea dată, în termen de zece ani de la data intrării în vigoare a noilor acte legislative, are dreptul să se conducă de legislația anterior în vigoare.

Conform alineatului doi al articolului 43 al Legii privind investițiile străine, investitorii străini și întreprinderile cu investiții străine, care beneficiau de facilității vamale, fiscale și de altă natură în conformitate cu legislația Republicii Moldova anterior în vigoare, au dreptul să se folosească de aceste facilități și după intrarea în vigoare a noii legislații.

...

Instanța judecătorească consideră că prin această decizie a fost încălcat dreptul reclamantului la proprietate garantat de articolul 46 al Constituției, articolele 1, 40 și 41 ale Legii cu privire la proprietate și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.”

19. Departamentul vamal a contestat această hotărâre la Curtea Supremă de Justiție.

5. *Decizia Curții Supreme de Justiție*

20. La 11 septembrie 2002, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Departamentului vamal, a casat hotărârea Curții de Apel și a respins cererea reclamantului. Motivele invocate de Curtea Supremă de Justiție sunt următoarele:

„Prima instanță, pronunțând o hotărâre în favoarea reclamantilor, a ajuns la concluzii care se bazează pe o interpretare incorectă a legii, deoarece decizia în cauză nu prevede sistarea activității magazinelor duty-free în general, ci doar a activității lor în unele locuri.

Prin urmare, concluzia primei instanțe, conform căreia această decizie a avut drept efect sistarea întregii activități a investitorilor străini care au deschis aceste magazine și

că, în consecință, dreptul lor la siguranță și protecție deplină, prevăzut de articolul 31 al Legii privind investițiile străine, a fost încălcat, este incorectă.

Articolul 51 al Codului vamal, care a fost modificat prin Legea Nr. 1022 din 25 aprilie 2002, definește duty-free drept un regim vamal care constă în comercializarea mărfurilor sub supraveghere vamală, în locuri special amenajate, amplasate în aeroporturile internaționale și la bordul aeronavelor.

Prin această prevedere, factorii de decizie au reglementat și au limitat amplasarea acestor magazine, dar nu au instituit o interdicție pentru funcționarea acestora. Prin urmare, motivele invocate de prima instanță, conform cărora a fost încălcat dreptul investitorilor străini de a-și desfășura activitatea, nu au niciun suport legal. Reclamanții nu sunt împiedicați să-și deschidă magazinele duty-free în locurile permise de lege, și anume, în aeroporturi internaționale și la bordul aeronavelor.

...

Potrivit documentelor de constituire ale acestor întreprinderi, acestea practică diferite genuri de activitate, inclusiv comercializarea mărfurilor în regim duty-free.

Concluzia primei instanțe, potrivit căreia prin decizie a fost încălcat dreptul la proprietate garantat de Constituție și legislația internațională, este incorectă, deoarece întreprinderile în cauză au dreptul să deschidă magazine duty-free în alte locuri, după cum este prevăzut de articolul 51 al Codului vamal. Activitatea întreprinderilor nu este întreruptă pe deplin și nimic nu este luat de la ele.

...

Referirea primei instanțe la articolul 40 al Legii privind investițiile străine, potrivit căruia activitatea întreprinderii cu investiții străine poate fi întreruptă forțat doar prin decizia Guvernului sau a instanței judecătorești competente, este incorectă, deoarece decizia nu prevede sistarea activității reclamanților în general, ci doar a comercializării mărfurilor în regim duty-free. Aceștia pot efectua alte activități care sunt prevăzute în documentele lor de constituire.”

21. Curtea Supremă de Justiție nu s-a expus asupra argumentului reclamanților și a constatării Curții de Apel privind aplicabilitatea paragrafului 2 alineatul 2 al articolului 43 al Legii privind investițiile străine. Decizia sa este irevocabilă.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

22. Extrasele relevante din Constituția Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată ... [este] garantat.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

...”

23. Decretul Președintelui nr. 195 din 10 iunie 1994, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Articolul 3

„Mărfurile din import, destinate comercializării prin magazinele duty-free ... se exceptează de la plata taxelor vamale;

...

Magazinele duty-free pot fi amplasate numai în incinta punctelor de trecere a frontierei aeriene, terestre și navale... ”

24. Legea privind investițiile străine din 1 aprilie 1992, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Articolul 1. Dreptul aplicabil

..

„3... Actele legislative care contravin prezentei Legi în partea referitoare la investițiile străine nu sunt aplicabile.

...”

Articolul 35. Facilități vamale pentru bunurile aduse

„1. Valorile materiale prevăzute la art. 3 al prezentei Legi, în calitate de bunuri [automobile, echipament, echipament de oficiu, materie primă...] ce constituie aportul la formarea și majorarea capitalului social al întreprinderii sunt scutite de taxe vamale.

...”

Articolul 36. Facilități vamale la importuri și exporturi

»...

2. Întreprinderea cu investiții străine se scutește de plata taxelor vamale pentru acele bunuri (materie primă, ...), importate pentru a fi folosite la fabricarea articolelor pentru export.”

Articolul 39. Garanții în caz de naționalizare sau expropriere a investițiilor străine

„1. În Republica Moldova investițiilor străine li se acordă siguranță și protecție deplină.

2. Investițiile străine nu pot fi expropriate, naționalizate sau supuse altor măsuri similare decât prin lege sau în temeiul unei legi și numai în cazul apărării intereselor naționale, și cu acordarea unei compensații.

3. Compensația trebuie să corespundă valorii investiției alienate potrivit evaluării, efectuate nemijlocit înainte de momentul în care exproprierea, naționalizarea sau alte măsuri similare au devenit publice. Ea va fi plătită în termen de trei luni de la momentul aplicării măsurii respective, incluzând dobânda bancară aferentă, calculată până la data plății. Suma compensației se plătește persoanei împuternicite în valuta în care a fost efectuată investiția și poate fi transferată peste hotare neîngrădit.

4. Plata compensației este asigurată de organul de stat împuternicit cu realizarea expropriării, naționalizării sau altor măsuri similare. Organul de stat va asigura valoarea și modul de plată ale compensației, cel târziu până la momentul aplicării sancțiunilor respective. Dacă organul de stat nu dispune de mijloacele financiare necesare, plata compensației se va face de la bugetul de stat.

5. Investitorul afectat are dreptul să ceară, în modul stabilit de legislație, verificarea legalității expropriării, naționalizării sau altor măsuri similare, precum și a corectitudinii cuantumului compensației.”

Articolul 40. Garanții în caz de întrerupere forțată și de suspendare a activității

„1. Activitatea întreprinderii cu investiții străine nu poate fi întreruptă forțat decât prin decizia Guvernului Republicii Moldova, sau a instanței judecătorești competente și numai în cazul în care activitatea acestuia încalcă flagrant prevederile legislației Republicii Moldova și stipulațiile documentelor de constituire a întreprinderii...

2. Dacă din inițiativa organului administrației de stat, în scopul verificării, a fost suspendată activitatea întreprinderii cu investiții străine și nu au fost descoperite încălcări ale prevederilor legislației Republicii Moldova și ale stipulațiilor documentelor de constituire a întreprinderii, organul respectiv va recupera pierderile suportate de întreprindere, inclusiv profitul ratat. În cazul în care organul administrativ respectiv nu dispune de mijloacele necesare, compensația pierderilor se va recupera de la bugetul de stat.

3. Valorile materiale ale investitorului străin care se disponibilizează în legătură cu lichidarea întreprinderii sau retragerea investitorului străin pot fi duse peste hotare fără licență.

...”

Articolul 43. Garanții în legătură cu modificarea legislației

„1. În cazul adoptării unor noi acte legislative care vor schimba condițiile de activitate a întreprinderii cu investiții străine înființate până la adoptarea unor asemenea acte, întreprinderea respectivă, în termen de zece ani de la data intrării în vigoare a noilor acte legislative, are dreptul să se conducă de legislația Republicii Moldova în vigoare la data înființării întreprinderii.

2. Prevederile punctului 1 nu se extind asupra legislației vamale, fiscale, antimonopol, financiare, monetare de credite, valutare, precum și asupra legislației care reglementează asigurarea securității statului, protecția mediului înconjurător, ordinii publice, moralității și sănătății populației.

Investitorii străini și întreprinderile cu investiții străine care beneficiau de facilități vamale, fiscale și de altă natură în conformitate cu legislația Republicii Moldova anterior în vigoare au dreptul să se folosească de aceste facilități și după intrarea în vigoare a noii legislații. ...”

25. Codul vamal al Republicii Moldova, după cum a fost modificat la 24 aprilie 2002, prevede următoarele:

Articolul 51

„Magazinul *duty-free* – un regim vamal care constă în comercializarea mărfurilor sub supraveghere vamală, în locuri special amenajate, amplasate în aeroporturile internaționale și la bordul aeronavelor. ...”

Articolul 56

„Un magazin *duty-free* poate fi lichidat dacă expiră termenul de valabilitate al licenței sale de înființare, dacă licența este anulată sau dacă este retrasă în modul stabilit de legislație.”

26. Prevederi relevante ale Legii nr. 780 din 27 decembrie 2001 sunt următoarele:

Articolul 46 § 1

„Actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.”

27. Acordul între Republica Moldova și Statele Unite ale Americii privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor, semnat la Washington la 21 aprilie 1993, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Articolul II

„3. (a) Investițiilor li se va acorda, permanent, un tratament corect și echitabil, ele beneficiind de protecție și siguranță deplină, și nu li se va acorda în nici un caz un tratament mai puțin favorabil decât cel prevăzut de dreptul internațional.

b) Nici una dintre Părți, în nici un caz, nu va fi împiedicată, prin măsuri arbitrare sau discriminatorii, în dirijarea, operarea, întreținerea, folosirea, fructificarea, achiziționarea, extinderea ori dispoziția investițiilor. În scopul soluționării oricărui diferend, conform Articolelor VI și VII, o măsură poate fi arbitrară sau discriminatorie indiferent de faptul că o parte a dispus sau a exercitat dreptul la o examinare a acestei măsuri în curțile sau tribunalele administrative ale Părții.

c) Fiecare Parte va respecta orice obligație, posibilă a fi asumată, referitoare la investiții.

...”

Articolul III

„1. Investițiile nu vor fi expropriate sau naționalizate fie direct, fie indirect, prin măsuri echivalente exproprierii sau naționalizării (expropriere) cu excepția: în scop public; în bază non-discriminatorie; a plății unei compensări prompte, adecvate și efective; și conform procedurilor stabilite de legile respective și principiile generale ale tratamentului prevăzut la articolul II 3). Compensarea va fi echivalentă valorii de piață a investiției expropriate imediat înaintea finalizării acțiunii de expropriere sau înaintea momentului

când aceasta a devenit public cunoscută, indiferent de faptul care a intervenit în primul rând; va fi calculată într-o valută liber convertibilă la o rată de schimb predominantă pe piață la acea dată; va fi plătită fără întârziere; va include dobânda calculată la o rată comercială rezonabilă de la data exproprierii; va fi complet realizabilă; va fi liber transferabilă.”

28. La 31 iulie 2001, Comisia Parlamentului Republicii Moldova pentru economie, industrie, buget și finanțe a răspuns la o interpelare a reclamantului privind interpretarea articolului 43 al Legii privind investițiile străine. În scrisoarea semnată de președintele Comisiei, dl N. B., ea a menționat următoarele:

„Alineatul 1 al articolului 43 prevede că, în cazul adoptării unor noi acte legislative care vor schimba condițiile de activitate a întreprinderii cu investiții străine înființată până la adoptarea unor asemenea acte, întreprinderea respectivă, în termen de zece ani de la data intrării în vigoare a noilor acte legislative, are dreptul să se conducă de legislația Republicii Moldova în vigoare la data înființării întreprinderii.

Regula de mai sus este o regulă generală, care se referă la orice acte legislative care schimbă condițiile generale de activitate a întreprinderii cu investiții străine.

Paragraful 1 al alineatului 2 enumeră tipuri de legislație asupra cărora nu se aplică regula din alineatul 1, și care se aplică chiar din momentul intrării lor în vigoare.

Paragraful 2 al alineatului 2 prevede excepții la paragraful 1 al alineatului 2. Aceste excepții se referă doar la facilități (înlesniri, scutiri de plăți etc.), care erau prevăzute în lege la momentul înființării întreprinderii.

Prin urmare, paragraful 2 al alineatului 2 nu contravine prevederilor paragrafului 1 al alineatului 2, ci explică faptul că întreprinderile cu investiții străine, care beneficiau de facilității vamale, fiscale și de altă natură în conformitate cu legislația Republicii Moldova anterior în vigoare, au dreptul să se folosească de aceste facilități zece ani după intrarea în vigoare a noii legislații.”

29. În observațiile sale din octombrie 2005, Guvernul a susținut că scrisoarea de mai sus nu a fost semnată de președintele Comisiei pentru economie, industrie, buget și finanțe a Parlamentului, ci de un membru ordinar al acestei Comisii și că, în orice caz, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, aceasta nu putea fi considerată ca o interpretare oficială a articolului 43 al Legii privind investițiile străine, ci ca o simplă explicație. El a solicitat Curții să nu admită scrisoarea în calitate de probă.

30. Reclamantul a prezentat Curții o decizie a Curții de Apel a Republicii Moldova în cauza *Bimer S.A. versus Biroul Vamal Ungheni*, în care a fost decisă o chestiune similară. În acea cauză, reclamantul a contestat cu succes lichidarea unui alt magazin duty-free al său, care funcționa la punctul vamal Ungheni, în baza acelorași temeieri ca și în această cauză. Prin decizia sa irevocabilă din 9 iulie 2002, Curtea de Apel a constatat *inter alia* că reclamantul avea dreptul să se bazeze pe paragraful 2 alineatul 2 al articolului 43 al Legii privind investițiile străine și că articolul 51 al Codului vamal, în varianta modificată, nu putea fi aplicat în cauza reclamantului, deoarece, în conformitate cu articolul 46 al Legii

nr. 780, acesta nu putea avea efect retroactiv asupra magazinelor duty-free deschise înainte de adoptarea modificărilor.

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

31. Reclamantul a pretins că lichidarea magazinului și a barului său duty-free a constituit o încălcare a dreptului său garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Argumentele părților

32. Guvernul a susținut că magazinul și barul duty-free nu era unicul gen de activitate prevăzut de documentele de constituire ale reclamantului. Prin urmare, ar fi incorect de afirmat că, prin lichidarea magazinului și a barului duty-free, întreaga activitate a reclamantului a fost sistată.

33. Reclamantul avea dreptul să deschidă magazinul și barul duty-free în aeroport sau la bordul aeronavelor. În același timp, reclamantul nu a fost lipsit de bunurile sale, deoarece el putea folosi clădirile fostului magazin duty-free în alte scopuri și putea vinde mărfurile în regim obișnuit, fără statut de duty-free. Prin urmare, măsura aplicată reclamantului poate fi caracterizată doar ca un control asupra folosirii proprietății.

34. Ingerința în dreptul de proprietate al reclamantului s-a bazat pe noul articol 51 al Codului vamal și, prin urmare, această măsură a fost prevăzută de lege și a urmărit interesul public de prevenire sau reducere a numărului abaterilor de natură financiară sau fiscală.

35. Potrivit Guvernului, regimul duty-free de care beneficia reclamantul în baza condițiilor din licențele sale nu a inclus „facilități vamale, fiscale și de altă natură”, în sensul paragrafului 2 alineatul 2 al articolului 43 al Legii privind investițiile străine și, prin urmare, reclamantul nu se putea baza pe această prevedere și spera ca legislația în vigoare să-i fie aplicată în următorii zece ani.

36. Guvernul a susținut că „facilitățile vamale, fiscale și de altă natură” menționate în paragraful 2 alineatul 2 al articolului 43 s-au referit doar la facilitățile prevăzute în articolele 35 și 36 ale Legii privind investițiile străine.

37. De asemenea, el a susținut că, având în vedere că Legea privind investițiile străine și Codul vamal sunt legi organice, urmează a fi aplicată legea mai nouă, adică Codul vamal.

38. În calitate de argument final în sprijinul poziției sale, conform căruia regimul duty-free nu include „facilități vamale, fiscale și de altă natură” în sensul paragrafului 2 alineatul 2 al articolului 43, Guvernul a prezentat o scrisoare de la Departamentul vamal care, potrivit lui, era unica instituție în drept să dea explicații asupra legislației vamale. În acea scrisoare, Departamentul vamal și-a reafirmat poziția din procedurile naționale, conform căreia regimul duty-free nu includea „facilități vamale, fiscale și de altă natură” în sensul paragrafului 2 alineatul 2 al articolului 43 al Legii privind investițiile străine.

39. Reclamantul a susținut că vânzarea mărfurilor în magazinul și barul său duty-free era unica sa activitate. El a declarat că Legea privind investițiile străine prevedea în mod clar că investițiilor străine li se acordă siguranță și protecție deplină. Așa prevedea articolul 39 al Legii. În opinia reclamantului, această lege a fost adoptată cu scopul de a încuraja investitorii străini să investească banii lor în economia moldovenească în condiții de siguranță și fără a se teme de o eventuală modificare a legislației sau de o schimbare a cursului politic al Republicii Moldova. În astfel de circumstanțe, ambiguitatea textului privind garanțiile acordate prin această lege ar fi trebuit să fie interpretate în favoarea sa. Dacă statul interpretează contradicțiile din legislație în beneficiul său, aceasta constituie o încălcare a principiului legalității și, prin urmare, o încălcare a dreptului la respectarea bunurilor.

40. Reclamantul a susținut că legislația aplicată în cazul său nu a fost previzibilă și că, prin urmare, ingerința în dreptul său de proprietate nu a fost prevăzută de lege.

41. În special, reclamantul s-a referit la garanțiile prevăzute în articolul 43 al Legii privind investițiile străine.

42. Mai mult, principiul neretroactivității actelor legislative prevăzut în articolul 46 al Legii nr. 780 a fost încălcat de către autorități prin aplicarea noului articol 51 al Codului vamal situației magazinelor duty-free deschise în anul 1998.

43. Lichidarea magazinelor duty-free a fost, de asemenea, ilegală, din cauza că a fost efectuată cu încălcarea articolului 56 al Codului vamal, care enumeră în mod exhaustiv temeiurile de lichidare a magazinelor duty-free. Acest articol nu spune nimic despre lichidarea unui magazin duty-free pe temei de modificare a legislației.

44. Reclamantul a declarat că, într-un caz similar soluționat de instanțele judecătorești moldovenești printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 9

ie 2002, legislația enumerată mai sus a fost interpretată și aplicată diferit (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Totuși, autoritățile moldovenești nu s-au conformat niciodată acelei hotărâri judecătorești.

45. Luând în considerație că 60 % din acțiunile întreprinderii aparțineau unui rezident al Statelor Unite, tratamentul aplicat întreprinderii era contrar prevederilor Acordului încheiat între Statele Unite ale Americii și Republica Moldova privind încurajarea și protecția reciprocă a investițiilor.

46. De asemenea, reclamantul a susținut că ingerința a constituit o povară excesivă pentru el și că nu a fost respectat un echilibru just dintre interesul public și drepturile sale personale.

47. Posibilitatea teoretică pentru reclamant de a strămuta magazinul și barul său duty-free, în conformitate cu noul articol 51 al Codului vamal, a fost exclusă, deoarece aceasta ar fi necesitat investiții suplimentare majore, ceea ce nu a fost prevăzut de planul investițional inițial, și, mai mult, reclamantul nu ar fi avut nicio garanție că, după o astfel de realocare, legea nu ar fi fost modificată din nou și el nu ar fi pierdut iarăși afacerea sa.

48. Reclamantul a mai susținut că ingerința a reprezentat o lipsire de proprietate și că statul nu a plătit nicio compensație.

B. Aprecierea Curții

49. Părțile nu au contestat faptul că licența reclamantului pentru deschiderea și funcționarea magazinului duty-free și a barului duty-free a constituit un bun, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Curtea reamintește că, potrivit jurisprudenței sale, încetarea valabilității unei licențe pentru desfășurarea unei afaceri constituie o ingerință în dreptul la respectarea bunurilor, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (*Tre Traktörer Aktiebolag v. Sweden*, hotărâre din 7 iulie 1989, Seria A nr. 159, § 55 și *Rosenzweig and Bonded Warehouses Ltd. v. Poland*, nr. 51728/99, § 48, 28 iulie 2005).

50. În decizia sa prin care a fost casată hotărârea Curții de Apel în această cauză, Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova a constatat că decizia Departamentului vamal nu a constituit o ingerință în activitatea reclamantului, deoarece reclamantul mai are dreptul să deschidă magazine duty-free în alte locuri și să desfășoare alte genuri de activitate prevăzute în documentele sale de constituire: decizia nu a sistat activitățile reclamantului, ci doar comercializarea mărfurilor de către el în regim duty-free. Prin urmare, Curtea Supremă de Justiție a constatat că Curtea de Apel a concluzionat incorect că prin decizia respectivă a fost încălcat dreptul reclamantului la proprietate garantat de Constituție și legislația internațională.

51. Curtea nu poate să accepte punctul de vedere potrivit căruia decizia Curții Supreme de Justiție trebuie interpretată în sensul că, din cauza impactului

său limitat, decizia Departamentului vamal nu a constituit o ingerință în proprietatea reclamantului, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1. Chiar dacă este adevărat că decizia nu a împiedicat reclamantul să desfășoare alte activități permise de documentele sale de constituire, cum ar fi desfășurarea comerțului cu amănuntul obișnuit și că, în principiu, întreprinderea putea să solicite eliberarea unei noi licențe pentru înființarea unui magazin duty-free în incinta unui aeroport, este incontestabil faptul că decizia a avut efect imediat și urmarea scopul de a împiedica reclamantul să continue desfășurarea afacerii sale duty-free la Biroul Vamal Leușeni și de a retrage licența existentă a reclamantului privind desfășurarea afacerii în acel loc. În aceste circumstanțe, Curtea constată că a existat o ingerință evidentă în dreptul reclamantului la respectarea bunurilor sale, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1. În conformitate cu jurisprudența Curții menționată în paragraful 49 de mai sus, o astfel de ingerință constituie o măsură de reglementare a folosirii bunurilor, care urmează a fi examinată prin prisma celui de-al doilea paragraf al acestui articol.

52. Pentru ca o măsură de reglementare a folosirii bunurilor să fie justificată, aceasta trebuie să fie legală (a se vedea *Katsaros v. Grecia*, nr.51473/99, § 43, 6 iunie 2002) și să servească „interesului general” sau să fie destinată „asigurării plății impozitelor ori altor contribuții, sau a amenzilor”. De asemenea, măsura trebuie să fie proporțională scopului urmărit; totuși, este necesar de a examina proporționalitatea doar a unei ingerințe legale (a se vedea hotărârea *Katsaros*, citată mai sus, § 43).

53. În ceea ce privește legalitatea ingerinței, Curtea notează că principala dispută dintre părți, atât în fața instanțelor judecătorești naționale, cât și în fața Curții, este dacă regimul duty-free de care beneficia reclamantul în conformitate cu Decretul a inclus „facilități vamale, fiscale și de altă natură” în sensul paragrafului 2 alineatul 2 al articolului 43 și dacă acesta putea beneficia de legislația mai favorabilă anterior în vigoare în următorii cel puțin zece ani, după cum este prevăzut de alineatul 1 al articolului 43.

54. Potrivit Guvernului, regimul duty-free de care beneficia reclamantul conform condițiilor din licențele sale nu a inclus „facilități vamale, fiscale și de altă natură” în sensul articolului 43 al Legii privind investițiile străine, „facilitățile” referindu-se doar la cele prevăzute în articolele 35 și 36 ale Legii. După cum a fost notat mai sus (paragraful 38), Guvernul a prezentat o scrisoare de la Departamentul vamal, care susținea această interpretare a articolului. În continuare, Guvernul a susținut că Legea privind investițiile străine și Codul vamal sunt legi organice și că în această cauză urmează a fi aplicat Codul, care este o lege mai nouă.

55. Curtea observă că argumente similare au fost înaintate în această cauză Curții de Apel de către Departamentul vamal și acestea au fost respinse de acea instanță, care a conchis că articolul 43 al Legii era aplicabil afacerii reclamantului și că, ca efect al actelor legislative din anul 2002, a fost schimba-

rea condițiilor de activitate ale reclamantului, care a fost înființat cu investiții străine până la adoptarea acestei legislații. În continuare, Curtea de Apel a constatat că, în conformitate cu alineatul doi al articolului 43 al Legii, întreprinderile cu investiții străine, precum este reclamantul, care beneficiau de facilități vamale, fiscale și de altă natură în conformitate cu legislația Republicii Moldova anterior în vigoare, au dreptul să beneficieze de aceste facilități și după intrarea în vigoare a noii legislații. Prin urmare, decizia, care a rezultat în înlăturarea imediată a acestor facilități vamale, a fost ilegală, deoarece era contrară legislației în vigoare.

56. Acest punct de vedere a fost confirmat de Curtea de Apel în hotărârea sa din 9 iulie 2002 (a se vedea paragraful 30 de mai sus), prin care s-a constatat că reclamantul avea dreptul să se bazeze pe paragraful 2 alineatul 2 al articolului 43 al Legii și că articolul 51 al Codului vamal, în varianta modificată, nu putea fi aplicat reclamantului, deoarece, în conformitate cu articolul 56 al Legii nr. 780, acesta nu putea avea efect retroactiv asupra magazinelor duty-free deschise înainte de modificarea acestuia.

57. Decizia anterioară a Curții de Apel, spre deosebire de ultima decizie menționată, nu a devenit niciodată irevocabilă, deoarece ea a fost casată în recurs de către Curtea Supremă de Justiție. Totuși, după cum a fost menționat mai sus, această decizie a fost casată, deoarece nu a existat nicio ingerință relevantă în activitățile reclamantului sau în dreptul lui de proprietate, în conformitate cu dreptul internațional. Curtea Supremă nu a disputat interpretarea dată de Curtea de Apel articolului 43 al Legii sau opinia acesteia potrivit căreia paragraful 2 al acestui articol ar fi aplicabil în cazul oricărei ingerințe în dreptul unei întreprinderi cu investiții străine de a desfășura afaceri în regim duty-free. Curtea a constatat mai sus că a existat o asemenea ingerință în această cauză.

58. Curtea reiterează că aparține, în primul rând, autorităților naționale, mai cu seamă a instanțelor judecătorești, să interpreteze și aplice legislația națională (*Jahn and Others v. Germany* [GC] nr. 46720/99, 72203/01 și 72552/01, § 86, ECHR 2005-). În această cauză, Curtea nu găsește niciun motiv pentru a pune la îndoială opinia Curții de Apel, exprimată cu două ocazii, potrivit căreia articolul 43 este aplicabil cauzei reclamantului și că decizia prin care se cerea sistarea imediată a afacerii duty-free a reclamantului la Biroul Vamal Leușeni nu a fost legală potrivit legislației naționale.

59. În consecință, ingerința în proprietatea reclamantului în această cauză nu a fost prevăzută de lege și a fost, prin urmare, incompatibilă cu dreptul reclamantului la respectarea bunurilor sale garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1. Această concluzie înlătură necesitatea examinării faptului dacă au fost respectate celelalte cerințe prevăzute de paragraful 2 al articolului 1 (a se vedea *Iatridis v. Greece* [GC], nr. 31107/96, § 62, ECHR 1999-II).

60. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1.

II. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

61. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

62. Reclamantul a pretins 798,956.51 dolari SUA („USD”) cu titlu de prejudiciu material suferit ca rezultat al încălcării dreptului său garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Această sumă includea venitul ratat calculat pentru o perioadă de zece ani, în mărime de USD 256,134.8, valoarea proprietății imobiliare amplasate în zona Biroului Vamal Leușeni pe care reclamantul nu a mai putut s-o folosească după închiderea magazinului și a barului duty-free, în mărime de USD 234,329.18, dobânda bancară aferentă, în mărime de USD 176,444.63, și compensația pentru inflație, estimată la USD 132,047.9.

63. Într-o scrisoare din 14 martie 2007, referindu-se la observațiile Guvernului prezentate ca răspuns la observațiile sale, reclamantul a solicitat Curții să rezerveze chestiunea aplicării articolului 41 pentru o decizie separată.

64. Guvernul nu a fost de acord cu reclamantul și a susținut că metodele de calcul folosite de acesta la calcularea fiecărei sume indicate mai sus erau greșite. În susținerea punctului său de vedere, el a prezentat o explicație detaliată. El a informat Curtea că, pentru a stabili valoarea prejudiciului cauzat pretins de reclamant, ministerul a dispus efectuarea unei expertize economico-contabile, care urma să fie făcută de Centrul Național de Expertize Judiciare, subordonat Ministerului Justiției („Centrul Național”). În legătură cu aceasta, doi experți de la Centrul Național au fost solicitați să stabilească costul proprietății imobiliare amplasate pe teritoriul Biroului Vamal Leușeni, venitul ratat al reclamantului calculat pentru o perioadă de zece ani, dobânda bancară aferentă, precum și pierderile suportate în legătură cu inflația.

65. Într-un raport din 14 noiembrie 2006, experții au stabilit că valoarea proprietății imobiliare amplasate pe teritoriul Biroului Vamal Leușeni era de USD 197,089.68, venitul ratat pentru perioada de zece ani era de USD 256,134.8, dobânda bancară aferentă era de USD 92,208.53 și că pierderile suportate în legătură cu inflația erau de USD 68,971.98.

66. Bazându-se pe raportul Centrului Național, Guvernul a susținut că prejudiciul suferit de reclamant era de USD 614,404.99 și a solicitat Curții să respingă pretențiile reclamantului ca nefondate.

67. Curtea ia notă de solicitarea reclamantului de a rezerva chestiunea aplicării articolului 41; totuși, având în vedere materialele de care dispune, ea consideră că această chestiune este gata pentru a fi luată o decizie. În special, deși calculele părților diferă, discrepanța dintre ele nu este atât de esențială încât să necesite amânarea examinării acestei chestiuni.

68. Curtea reiterează că o hotărâre în care ea constată o violare impune statului pârât o obligație juridică de a pune capăt violării și a repara consecințele acesteia în așa mod, încât să restabilească pe cât e posibil situația existentă înainte de violare (a se vedea *Brumărescu v. Romania* (satisfacția echitabilă) [GC], nr. 28342/95, § 19, ECHR 2001-I).

69. În această cauză, Curtea a constatat violarea articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție pe motiv că închiderea magazinului și a barului duty-free care aparțineau reclamantului nu a fost legală, în sensul acestei prevederi. Având în vedere materialele de care dispune și cele prezentate de părți, ea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material care ar fi putut fi evitat dacă statul pârât nu ar fi închis magazinul și barul duty-free.

70. Părțile, în principiu, au fost de acord că calcularea prejudiciului trebuie să fie făcută în baza unor astfel de elemente precum costul proprietății imobiliare amplasate pe teritoriul Biroului Vamal Leușeni, venitul ratat al reclamantului calculat pentru o perioadă de zece ani, dobânda bancară aferentă și pierderile suportate în urma inflației. Ele au contestat doar metodele de calcul și sumele care au rezultat din fiecare din aceste elemente.

71. Analizând documentele prezentate și metodele de calcul folosite de părți, ținând cont de circumstanțele specifice ale cauzei, de materialele aflate în posesia Curții și hotărând în mod echitabil, Curtea decide să acorde reclamantului EUR 520,000 cu titlu de prejudiciu material.

72. Deoarece reclamantul nu a formulat pretenții cu titlu de prejudiciu moral sau costuri și cheltuieli, Curtea nu consideră necesar să acorde vreo sumă cu acest titlu.

B. Dobânda de întârziere

73. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;

2. *Hotărâște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 520,000 (cinci sute douăzeci mii euro) cu titlu de prejudiciu material, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

3. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 10 iulie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, următoarele opinii separate sunt anexate la această hotărâre:

- opinia concordantă a judecătorului Sir Nicolas Bratza;
- opinia concordantă a judecătorului Pavlovschi.

N.B.
T.L.E.

OPINIA CONCORDANTĂ A JUDECĂTORULUI SIR NICOLAS BRATZA

1. Sunt în totalitate de acord cu ceilalți membri ai Camerei că drepturile reclamantului garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție au fost încălcate în această cauză. Totuși, ajungând la această concluzie, eu aș fi preferat o altă argumentare decât cea din hotărâre.

2. După cum se notează în hotărâre (§ 49), părțile nu au contestat faptul că licența reclamantului pentru deschiderea și funcționarea magazinului duty-free și a barului duty-free a constituit un bun, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. După cum se notează în hotărâre ulterior (§ 51), decizia Departamentului vamal din 18 mai 2002 a avut efect imediat și urmărea scopul de a împiedica reclamantul să continue desfășurarea afacerii sale duty-free la Biroul Vamal Leușeni și de a retrage licența existentă a reclamantului privind desfășurarea afacerii în acel loc. Chiar dacă, după cum a constatat Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova, decizia nu a generat o ingerință în „activitatea” reclamantului, în sensul articolului 40 al Legii cu privire la investițiile străine, sau în drepturile garantate de Constituția Republicii Moldova, deoarece reclamantul și-a păstrat dreptul să desfășoare alte genuri de afaceri, aceasta în mod clar a constituit o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea bunurilor sale în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 (a se vedea, spre exemplu, *Tre Traktörer Aktiebolag v. Sweden*, hotărâre din 7 iulie 1989, Seria A nr. 159, § 55).

3. Deși reclamantul nu a putut desfășura o afacere în regim duty-free, el și-a păstrat unele drepturi economice reprezentând clădirile sale de la frontieră și bunurile sale, inclusiv stocurile necomercializate. În aceste circumstanțe, ca și în cauza *Tre Traktörer*, retragerea sau suspendarea licențelor nu trebuie privită ca o lipsire de proprietate, în sensul celei de-a doua propoziții a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ci ca o măsură de reglementare a folosirii bunurilor, care trebuie examinată prin prisma paragrafului doi al acestui articol.

4. Pentru a se conforma cerințelor paragrafului doi, trebuie de demonstrat că măsura care reprezintă reglementarea folosirii bunurilor este una legală, că ea este luată în „interes general” și că a existat un raport rezonabil de proporționalitate dintre mijloacele folosite și scopul care urmează să fie atins. Concluzia Camerei din hotărâre, precum că drepturile reclamantului garantate de articolul 1 au fost încălcate, se bazează pe faptul că decizia nu a fost „legală”, deoarece, după cum a constatat Curtea de Apel a Republicii Moldova, aceasta era contrară prevederilor articolului 43 al

Legii privind investițiile străine, conform căruia reclamantul avea dreptul la facilități vamale timp de zece ani după intrarea în vigoare a modificărilor la Codul vamal, prin care s-au limitat vânzările în regim duty-free la magazinele amplasate în aeroporturi internaționale și la bordul aeronavelor care efectuează curse internaționale. Eu aș fi preferat ca chestiunea legalității măsurii să fi fost lăsată deschisă și ca Curtea să se fi concentrat mai degrabă asupra proporționalității acesteia cu oricare scop legitim urmărit de ea.

5. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, paragraful doi al articolului 1 trebuie examinat în lumina principiilor generale enunțate în prima propoziție și cere respectarea unui echilibru just între cerințele intereselor generale ale societății care sunt satisfăcute prin măsura în cauză și drepturile fundamentale ale persoanelor care sunt afectate prin această măsură. La stabilirea faptului dacă există un echilibru just, Curtea recunoaște că statul se bucură de o marjă largă de apreciere atât privind alegerea mijloacelor de implementare, cât și privind evaluarea faptului dacă consecințele implementării acestor măsuri sunt justificate în interes general de scopul realizării obiectului legii în cauză (a se vedea, spre exemplu, *AGOSI v. the United Kingdom*, hotărâre din 24 octombrie 1986, Seria A nr. 108, § 52). Echilibrul necesar nu va fi constatat dacă persoana vizată trebuie să suporte „o sarcină individuală excesivă”. Existența sau lipsa clauzelor compensatorii în legislația relevantă poate fi un factor important la aprecierea faptului dacă măsura contestată respectă echilibrul just necesar și, în special, dacă aceasta impune reclamantului o sarcină disproporționată (a se vedea, spre exemplu, *The Holy Monasteries v. Greece* hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 301-A, § 71 și, în contextul specific al paragrafului doi al articolului 1, *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 57, ECHR 1999V).

6. Guvernul a susținut că, supunând comercializarea mărfurilor în regim duty-free unui sistem de licențiere, legislația moldovenească a întreprins măsuri în vederea implementării politicii naționale în acest domeniu. Aceasta a fost conformă politicii economice a Republicii Moldova, obiectivul căreia era reglementarea folosirii bunurilor în interes general. Guvernul a mai argumentat că modificarea Codului vamal din aprilie 2002 a fost efectuată în interes general pentru a contribui la reducerea și eliminarea încălcărilor cu caracter financiar și fiscal ale legii.

7. Reclamantul nu contestă faptul că reglementarea folosirii bunurilor în regim duty-free prin intermediul unui sistem de licențiere a servit interesului general al societății și eu pot accepta acest lucru. Eu mai pot accepta că prevederile legislative elaborate în scopul prevenirii fraudelor sau abaterilor fiscale care ar putea fi comise de cei care desfășoară afaceri în regim duty-free servesc unui scop legitim în interesul general. Chestiunea princi-

pală, însă, rămâne a fi dacă prin aplicarea acestor măsuri în cazul concret al reclamantului s-a respectat un echilibru just între interesele publice și cele private implicate.

8. La determinarea acestei chestiuni, sunt câteva trăsături ale cauzei care mi se par importante:

(i) Nu au existat și nu există indicii care ar sugera că reclamantul a încălcat într-un fel sau altul legea sau că era suspectat de comiterea abaterilor fiscale sau de altă natură în legătură cu desfășurarea afacerii sale duty-free. După cum a fost menționat în hotărârea Curții de Apel, articolul 40 al Legii privind investițiile străine permitea întreruperea forțată a activităților unei întreprinderi cu investiții străine doar prin decizia Guvernului Republicii Moldova sau a instanței judecătorești competente, însă decizia în cauză nu conținea nicio referire la asemenea încălcări comise de reclamant și nu era bazată pe nicio decizie sau hotărâre de acest fel. În această parte, situația reclamantului în această cauză este radical diferită de cea a reclamantului în cauza *Tre Traktörer*, în care revocarea licenței reclamantului de a vinde alcool s-a bazat pe discrepanțele existente în contabilitatea titularului licenței privind comercializarea băuturilor alcoolice, care au fost considerate extrem de semnificative în raport cu cifra de afaceri a întreprinderii și căreia Curtea i-a atras o atenție deosebită când a concluzionat că echilibrul just nu a fost încălcat.

(ii) Repercusiunile financiare ale sistării afacerii reclamantului au fost foarte serioase. Reclamantul a obținut licențe pentru deschiderea și funcționarea magazinului și barului duty-free în anul 1998; a cumpărat echipament necesar, a construit clădirea magazinului și a desfășurat afacerea timp de 2-3 ani înainte de emiterea deciziei din mai 2002. Scara pierderilor suportate de către reclamant în urma sistării imediate a afacerii sale poate fi constatată chiar din evaluarea de către Guvern a pagubelor suportate de către reclamant, care au depășit USD 614,000, inclusiv venitul ratat pentru o perioadă de zece ani de circa USD 256,000.

(iii) În contrast cu situația din cauza *Tre Traktörer*, nimic nu sugerează că măsura în cauză putea fi prevăzută sau că reclamantul putea să întreprindă măsuri ca să-și micșoreze pierderile. După cum este menționat în hotărârea Curții, licențele nu conțineau nicio prevedere care ar fi limitat durata lor și nu exista nimic în legislația relevantă în vigoare la momentul eliberării licențelor care ar fi sugerat că ele puteau fi revocate, cu excepția temeiurilor indicate în articolul 56 al Codului vamal.

(iv) În pofida impactului semnificativ pe care legislația nouă putea să-l aibă asupra afacerilor duty-free existente, în legislație nu a fost prevăzută nicio excepție pentru astfel de gen de afacere și nu a fost acordată nicio perioadă de tranziție în cadrul căreia afacerea duty-free ar fi putut fi lichidată și surse alternative de profit ar fi putut fi găsite. De asemenea, nu a fost acordată nicio compensație pentru a diminua efectul pierderilor substanțiale care ar fi fost în mod inevitabil cauzate companiilor sau persoanelor fizice afectate de decizie.

9. Acești factori, luați împreună, mi-au permis să conchid că, în pofida marjei de apreciere acordată statului, echilibrul just nu a fost respectat în această cauză și că reclamantul a trebuit să suporte o sarcină individuală și excesivă, contrar prevederilor articolului 1 al Protocolului nr. 1.

10. În ceea ce privește chestiunea satisfacției echitabile acordate în temeiul articolului 41 al Convenției, deși este adevărat că evaluarea prejudiciului material cauzat reclamantului poate, în principiu, să varieze în funcție de faptul dacă violarea articolului 1 era bazată pe ilegalitatea ingerinței sau pe lipsa de proporționalitate, eu notez că Guvernul nu a sugerat că o altă abordare ar trebui să fie folosită în această cauză. Prin urmare, eu nu văd niciun motiv pentru o abordare diferită și am votat cu ceilalți membri ai Camerei pentru acordarea sumei indicate în paragraful 71 al hotărârii.

OPINIA CONCORDANTĂ A JUDECĂTORULUI PAVLOVSCHI

În opinia mea, această cerere este inadmisibilă din cauza neepuizării de către reclamant a tuturor căilor de recurs interne accesibile, după cum acest lucru este cerut de Convenție, în încercarea sa de a obține despăgubirea deplină pentru prejudiciul cauzat.

Chestiunea despăgubirii pentru prejudiciul cauzat nu este doar strâns legată de problema epuizării sau neepuizării căilor de recurs interne. În opinia mea, ea este, de asemenea, strâns legată de problema proporționalității, care constituie o parte a examinării fondului cauzei.

În pofida propriei mele ferme convingeri că această cerere este inadmisibilă, eu am decis să mă alătur colegilor mei judecători în constatarea unei violări în cauza *Bimer S.A. v. Moldova*.

Permiteți-mi să vă explic argumentele care mi-au permis să ajung la această decizie și care – într-o anumită măsură – sunt similare cu cele expuse în opinia mea parțial concordantă în cauza *Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei v. Moldova* (cererea nr. 39745/02), și anume că judecătorii internaționali în activitatea lor de luare a deciziilor sunt, într-o anumită măsură, limitați de poziția expusă de către părți și de probele prezentate de acestea.

Revenind la această cauză, eu consider că ea poate fi tratată ca o altă cauză din seria cauzelor economice care au fost deja examinate sau care se află încă pe rolul acestei Curți.

Cauzele economice generează mereu chestiuni deosebit de complexe, răspunsurile la care necesită cunoștințe profesionale profunde. Examinarea lor este și mai dificilă când aceste cauze implică chestiuni fiscale și diverse modificări legislative. Examinarea chestiunilor fiscale creează probleme chiar și pentru persoanele care sunt specializate în acest domeniu, nemaivorbind de judecătorii internaționali. Din acest motiv, argumentele părților sunt cruciale și decisive pentru soluționarea corectă a acestor cauze. Atunci când o parte nu se conformează obligațiilor sale procedurale, sarcina Curții devine și mai dificilă.

Cauza *Bimer S.A.* reprezintă o ilustrare clară a celor menționate mai sus. În opinia mea, această cauză are două aspecte de bază.

Primul din aceste aspecte este o dispută administrativă dintre Bimer S.A. și Departamentul vamal. Această parte a cauzei a început la 11 iunie 2002, când Bimer S.A. a inițiat proceduri administrative în fața instanței de contencios ad-

ministrativ, solicitând anularea deciziei Departamentului vamal nr. 127-0 din 18 mai 2002, decizie care a avut un efect imediat și a avut menirea de a împiedica reclamantul să-și continue activitatea în regim duty-free la Biroul Vamal Leușeni și de a sista licența existentă a reclamantului privind desfășurarea afacerii lui în acel loc. Aceste proceduri au culminat cu decizia irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din 11 septembrie 2002, prin care acțiunea reclamantului a fost respinsă.

Astfel, în ceea ce privește cererea sa privind anularea deciziei Departamentului vamal, reclamantul într-adevăr a epuizat toate căile de recurs interne.

Cel de-al doilea aspect al cauzei este dacă reclamantul a epuizat căile de recurs interne în ceea ce privește cererea sa de compensare a prejudiciului care i-ar fi fost cauzat prin închiderea magazinului și a barului său duty-free. În această privință eu într-adevăr am dubii foarte serioase.

Nimeni nu poate pune la îndoială puterea suverană a parlamentelor naționale ale statelor membre de a adopta orice legi pe care ele le consideră necesare în domeniul fiscal, cu scopul de a reflecta realitățile naționale, obligațiile internaționale sau situația economică existentă în aceste state. La adoptarea unor asemenea măsuri, statele membre trebuie însă să ia în considerație diversele interese implicate.

Potrivit jurisprudenței bine stabilite a Curții, o ingerință, inclusiv una care rezultă din măsurile de asigurare a plății impozitelor, trebuie să asigure „un echilibru just” între interesele generale ale societății și nevoia de protejare a drepturilor fundamentale ale persoanei.

Mai mult, la stabilirea faptului dacă această nevoie a fost satisfăcută, este recunoscut faptul că Statul Contractant se bucură de o marjă largă de apreciere nu doar la crearea și implementarea politicii fiscale și că Curtea va respecta aprecierea legislatorului în astfel de chestiuni, decât dacă aceasta este lipsită de un fundament rațional (a se vedea *National & Provincial Building Society, Leeds Permanent Building Society and Yorkshire Building Society v. the United Kingdom*, hotărâre din 23 octombrie 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997-VII, §§ 80-82).

Decizia Departamentului vamal a avut ca efect sistarea unei licențe valabile de realizare a unei afaceri, fapt ce reprezintă o ingerință în dreptul de proprietate garantat de articolul 1 al Protocolului. O astfel de ingerință reprezintă o măsură de reglementare a folosirii bunurilor, acest lucru fiind reglementat de paragraful doi al acestui articol.

În lumina celor de mai sus, este important a studia modul în care legislația națională stabilește „un echilibru just” între interesele generale ale comunității

și cerința de a proteja drepturile fundamentale ale persoanei. Or, exprimându-mă mai direct, ce forme de compensare pentru prejudiciul cauzat investitorilor străini prin diverse forme de ingerințe în drepturile lor de proprietate au existat, au fost disponibile și, prin urmare, ar fi trebuit să fie epuizate de către reclamant?

În această privință, Legea cu privire la investițiile străine este deosebit de relevantă. Aici eu mă refer la legislația moldovenească care a fost în vigoare în perioada relevantă. Articolul 39 al acestei legi prevede expres că investițiilor străine în Republica Moldova li se garantează securitate și protecție deplină. Acestea nu pot fi expropriate, naționalizate sau fi subiectul unei alte măsuri similare decât al celor instituite prin lege ... și cu „acordarea unei compensații corespunzătoare”. Compensarea trebuie să corespundă valorii investiției conform evaluării stabilite imediat înainte de momentul exproprierii, naționalizării sau altei măsuri similare. Aceasta trebuie să fie plătită în termen de trei luni de la momentul aplicării măsurilor de mai sus, incluzând dobânda bancară aferentă, calculată înainte de data plății (a se vedea paragraful 24 al hotărârii).

În conformitate cu articolul 45 al aceleiași legi, toate litigiile dintre investitorii străini și organele de stat referitoare la modul de aplicare a acestei legi și a prevederilor altor acte normative ale Republicii Moldova vor fi soluționate de către Judecătoria Economică a Republicii Moldova.

În opinia mea, decizia de a retrage licența a fost în mod clar o măsură de reglementare a sectorului fiscal al statului. O astfel de decizie a implicat lipsirea de proprietate, în măsura în care licența însăși putea fi considerată un bun, totuși, în circumstanțele acestei cauze, lipsirea de proprietate a reprezentat un element constitutiv al reglementării folosirii proprietății în scopuri fiscale.

Având în vedere că reclamantul a suferit un prejudiciu material ca rezultat al acțiunilor autorităților de stat, acesta ar fi trebuit să inițieze proceduri de compensare la Judecătoria Economică a Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolelor 39 și 45 ale Legii cu privire la investițiile străine menționate mai sus. Acest lucru nu a fost făcut. În termeni practici, aceasta înseamnă că reclamantul nu a epuizat toate căile de recurs interne accesibile.

La etapa comunicării, Guvernului i s-a pus o întrebare directă: „A epuizat oare reclamantul toate căile de recurs interne accesibile lui conform legislației naționale?”

În pofida faptului că – în circumstanțele specifice ale prezentei cauze – răspunsul la această întrebare se impunea de la sine și nu prezenta nicio dificultate particulară, reprezentanții Guvernului nu au răspuns sau au preferat să nu abordeze această întrebare în observațiile lor.

În situația în care o cauză este comunicată Guvernului pârât, reprezintă o practică obișnuită a Curții de a nu declara cererea inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de recurs interne, decât dacă această chestiune nu a fost invocată de Guvern în observațiile sale (a se vedea *Rehbock v. Slovenia*, nr. 29462/95, (dec), 20 mai 1998).

Această omisiune a reprezentanților Guvernului de a răspunde la întrebarea directă adresată de către Curte a avut ca rezultat următoarea constatare unanimă, reflectată în decizia de admisibilitate din 23 mai 2006: „...Curtea notează că Guvernul pârât nu a argumentat că reclamantul nu a folosit căile de recurs interne și, prin urmare, ea nu găsește necesar să examineze această chestiune. ...” (a se vedea decizia cu privire la admisibilitatea în cauza *Bimer S.A. v. Moldova* din 23 mai 2006, cererea nr. 15084/03).

Curtea a decis să declare această cerere admisibilă.

Prin urmare, opinia mea este că omisiunea Guvernului de a aborda chestiunea neepuizării căilor de recurs interne a determinat de la bun început soarta acestei cauze și a făcut soluția acestei cauze destul de previzibilă.

Astfel de omisiuni creează o impresie falsă că în Republica Moldova nu există căi de recurs pentru protejarea investițiilor străine sau posibilități pentru investitorii străini de a obține compensații pentru prejudiciul cauzat de către autoritățile de stat, ceea ce, în opinia mea, este total incorect.

Prejudiciile acordate de către Curte în această cauză sunt destul de impresionante, dar ele se bazează pe calculele reclamantului și pe cele prezentate de Guvern. Calculele ultimului au fost efectuate de către Centrul Național de Expertiză Judiciare și, în termeni generali, corespund calculelor prezentate de reclamant. Spre exemplu, dacă reclamantul a solicitat USD 798,956.51 (a se vedea paragraful 71), Guvernul, în replică, a declarat că prejudiciul cauzat lui Bimer S.A. a constituit USD 614,404.99 (a se vedea paragraful 75). Acordarea a EUR 520,000 în astfel de situație poate fi considerată perfect echitabilă, deoarece ea reprezintă un echilibru just între suma solicitată de către reclamant și cea prezentată de Guvern.

În opinia mea, în astfel de circumstanțe, Curtea pur și simplu nu a avut altă opțiune decât să accepte abordarea în baza „echității”.

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA PALADI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 39806/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

10 iulie 2007

ACEASTĂ CAUZĂ A FOST RETRIMISĂ ÎN MAREA CAMERĂ

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Paladi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 19 iunie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 39806/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de dl Ion Paladi („reclamantul”), la 9 noiembrie 2005.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Gh. Ulianovschi, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că nu i s-a acordat asistență medicală corespunzătoare și că a fost deținut fără un temei legal și în absența motivelor verosimile de a fi bănuit că el ar fi săvârșit o infracțiune. El s-a plâns de absența motivelor relevante pentru prelungirea detenției sale preventive și de durata de timp în care au fost decise cererile sale *habeas corpus*, precum și de refuzul de a examina un recurs și o nouă cerere *habeas corpus*. De asemenea, el s-a plâns de omisiunea autorităților de a se conforma prompt măsurilor provizorii dispuse de Curte la 10 noiembrie 2005 în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 11 noiembrie 2005, Președintele unei Camere a acelei Secțiuni a decis să indice Guvernului măsuri provizorii în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții, și anume de a asigura continuarea tratamentului reclamantului în Centrul Republican de Neurologie („CRN”). La 22 noiembrie 2005, Camera a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1953 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. Reclamantul a lucrat ca viceprimar al municipiului Chișinău. El era, de asemenea, lector la Academia de Studii Economice din Moldova. Între 24 septembrie 2004 și 25 februarie 2005, el a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției („CCCEC”). La 25 februarie 2005, el a fost transferat în Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3 al Ministerului Justiției din Chișinău (cunoscută de asemenea ca „Închisoarea nr. 3”, care a fost, ulterior, redenumită „Închisoarea nr. 13”). Reclamantul suferă de mai multe boli (a se vedea paragrafele 17 și 20 de mai jos).

1. Procedurile împotriva reclamantului

8. Reclamantul este acuzat în trei dosare penale separate, în temeiul articolelor 185 alin. 3 și 327 alin. 2 ale Codului de procedură penală („CPP”), de abuz de putere și abuz în serviciu.

9. La 17 septembrie 2004, CCCEC a pornit o urmărire penală împotriva reclamantului, iar la 24 septembrie 2004 el a fost reținut.

10. La 27 septembrie 2004, Judecătoria Buiucani a emis un mandat pentru arestarea și detenția sa pentru 30 de zile. Motivele aduse de instanța judecătorească pentru eliberarea mandatului de arest au fost că:

„Reclamantul este periculos pentru societate. În caz de eliberare, el ar putea săvârși alte infracțiuni, distruge probe sau să se ascundă de organul de urmărire penală sau instanță, să influențeze derularea normală a urmăririi penale sau acumularea probelor și ar putea influența probele și martorii.”

La 4 octombrie 2004, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere. Judecătorul M.B. a avut opinie separată, constatând că nu există niciun motiv pentru deținerea reclamantului, deoarece procurorul nu a prezentat nicio probă cu privire la pretinsul pericol că acesta se va ascunde sau va influența urmărirea penală. Reclamantul avea familie și domiciliu permanent în Chișinău, era bolnav și nu avea antecedente penale.

11. Reclamantul a depus cereri *habeas corpus* la 5, 13 și 19 octombrie, 2 noiembrie și 29 decembrie 2004, precum și la 22 februarie, 23 iunie și 20 septembrie 2005. El s-a bazat pe următoarele fapte: starea rea a sănătății sale; lipsa antecedentelor penale; reputația sa impecabilă ca doctor în economie și lector universitar; faptul că documentele sale de identitate au fost ridicate de organul

de urmărire penală ca el să nu poată părăsi țara; faptul că familia sa și domiciliul său permanent erau în Chișinău; faptul că el o întreținea pe mama sa în vârstă de 75 de ani care era invalidă; el avea garanția personală a trei persoane bine cunoscute (care au depozitat deja 3,000 lei moldovenești (MDL), fiecare din ei fiind pregătit să plătească restul sumei de MDL 8,000 solicitată inițial de instanța de judecată) și lipsa motivelor pentru arestarea sa. Toate aceste cereri au fost respinse din motive similare celor aduse în încheierea din 27 septembrie 2004.

12. La 22 octombrie 2004, dosarul a fost transmis în instanța de judecată pentru examinare.

13. La o dată nespecificată în octombrie 2004, procuratura a transmis în instanța de judecată al doilea dosar, în care reclamantul era de asemenea identificat ca una din persoanele inculcate. Urmărirea penală în acea cauză a început la 28 martie 2003. Organul de urmărire penală a încetat-o de două ori din lipsă de probe (la 15 iulie și 26 septembrie 2003), însă în ambele cazuri procurorul a dispus redeschiderea ei. La 27 octombrie 2004, ambele cauze au fost conexe.

14. La 2 noiembrie 2004, judecătorul L.V., președintele Judecătoriei Centru, a respins cererea reclamantului de eliberare sub garanția personală a trei persoane bine cunoscute, fără a aduce niciun motiv.

15. Reclamantul a contestat cu recurs, însă judecătorul L.V. a refuzat să trimită recursul său în Curtea de Apel, deoarece legislația nu prevedea contestarea cu recurs a unor astfel de încheieri. Reclamantul a depus recursul direct la Curtea de Apel Chișinău care, de asemenea, a refuzat să-l examineze din același motiv. Un răspuns similar a fost dat la recursurile depuse la 25 februarie și 27 septembrie 2005.

16. La 30 decembrie 2004, cel de al treilea dosar penal în care reclamantul era acuzat de abuz de putere în interes personal a fost prezentat în instanța de judecată pentru examinare. Această cauză a fost, de asemenea, conexată la cele două cauze menționate mai sus împotriva reclamantului.

2. *Starea medicală a reclamantului și tratamentul administrat*

17. De la 24 septembrie 2004, reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC. La 29 septembrie 2004, o comisie medicală consultativă a examinat fișa medicală a reclamantului la cererea soției acestuia și a dat următoarea diagnoză: diabet de tip II (dependent de insulină), polineuropatie, angiospasm diabetic, tiroidită autoimună faza 2, consecințe ale unei traume la cap cu hipertensiune intracraniană, paroxism vagovagal, bronșită cronică obstructivă, pancreatită cronică recurentă însoțită de insuficiență endocrină, hepatită cronică activă și sindrom astenic. La 14 noiembrie 2004, soția reclamantului a informat instanța de judecată de constatările comisiei medicale.

18. Potrivit reclamantului, Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC nu a avut personal medical până la sfârșitul lunii februarie 2005, când acolo a fost anga-

jat un terapeut. El pretinde că el a cerut asistență medicală de mai multe ori, însă a primit tratament doar de la medici din alte instituții care l-au vizitat când exista o urgență. La 28 septembrie 2004, a fost chemată o ambulanță pentru tratarea reclamantului de hipertensiune acută. Medicul a prescris o consultație a unui specialist endocrinolog, care l-a văzut pe reclamant la 21 decembrie 2004. De asemenea, reclamantul a informat procurorul și instanța de judecată de dieta sa specială și necesitățile sale medicale, însă nu a primit niciun răspuns. El a prezentat copii ale plângerilor din partea soției sale, a mamei sale și a unui grup parlamentar adresate administrației CCCEC, Departamentului Instituțiilor Penitenciare, instanței de judecată care judeca cauza sa, Președintelui Republicii Moldova, ministrului Justiției, precum și altor autorități. Soția reclamantului a primit câteva răspunsuri formale, prin care ea a fost informată, în esență, că soțul său a fost examinat de mai multe ori de diferiți medici și că lui, în caz de necesitate, i se va acorda asistență medicală.

19. La 15 februarie 2005, reclamantul a fost examinat de către dr. B.E., un psihoneurolog care a conchis că starea sănătății sale era „instabilă cu o ușoară îmbunătățire” și că el avea nevoie să continue tratamentul sub supraveghere. La 25 februarie 2005, reclamantul a fost transferat în Izolatorul Anchetei Preliminare al Închisorii nr. 3 din Chișinău.

20. La 2 martie 2005, în conformitate cu o încheiere judecătorească, reclamantul a fost examinat de o comisie medicală a Ministerului Sănătății. B.I., un neurolog și membru al comisiei, l-a diagnosticat cu encefalopatie, polineuropatie de origine endocrină, hipertensiune, boală vasculară periferică și paraplegie inferioară. El a recomandat ca reclamantul să fie tratat în staționar. Z.A., un endocrinolog și membru al comisiei, l-a diagnosticat pe reclamant cu diabet, angiopatie micro și macro, cardiomiopatie, hipertensiune arterială, hepatoză diabetică steatoreică, tiroidită, hipotiroidită și encefalopatie. El a recomandat o dietă specială și un tratament în staționar în clinici specializate (endocrinologie – cardiologie - neurologie). E.V., șeful departamentului cardiologie al Ministerului Sănătății și membru al comisiei, l-a diagnosticat pe reclamant cu cardiomiopatie ischemică și cardiopatie mixtă, angină pectorală instabilă, atacuri prelungite pe parcursul a două săptămâni anterioare, hipertensiune arterială (gradul 3), insuficiență cardiacă congestivă (gradul 2), hipertensiune și insuficiență renală endocrină, boală vasculară diabetică și dilatare toracică. E.V. a recomandat ca reclamantul să fie tratat în staționar într-o secție de cardiologie pentru a investiga și preveni riscul unui infarct miocardic. Ea a considerat necesar de a face tratament anticoagulant, însă a notat că, având în vedere riscul de hemoragie gastrică, un astfel de tratament putea avea loc doar în condiții de strictă supraveghere și cu chirurgi la îndemână, care să intervină în caz de necesitate.

21. În baza acestor recomandări, instanța de judecată a dispus transferul reclamantului la un spital penitenciar.

22. În baza unui ordin al Ministerului Sănătății, dr. V.P., un neurolog de la Centrul Republican de Neurologie al Ministerului Sănătății, l-a examinat pe

reclamant la 20 mai 2005. El a confirmat diagnozele anterioare și a recomandat tratament complex într-o secție neurologică specializată a Ministerului Sănătății, inclusiv tratament prin terapie cu oxigen hiperbaric („OHB”).

23. La 30 mai 2005, directorul spitalului penitenciar unde era deținut reclamantul a informat instanța de judecată cu privire la recomandările lui V.P. și a spus că reclamantului i-au fost date medicamentele prescrise, dar nu și terapia OHB, care era imposibil de administrat la spitalul penitenciar din lipsa echipamentului necesar. De asemenea, el a informat instanța de judecată că starea reclamantului îl împiedica pe acesta să participe la ședințele judecătorești.

24. La 1 iunie 2005, Judecătoria Centru a constatat că starea reclamantului și a unui alt co-acuzat s-a înrăutățit și a suspendat examinarea cauzelor lor „până la recuperare”. Instanța de judecată nu a răspuns la cererea soției reclamantului de eliberare a acestuia pentru a permite tratamentul și nici la scrisoarea menționată mai sus a directorului spitalului penitenciar.

25. Prin scrisorile din 9, 17 și 22 iunie, 5 iulie și 1 august 2005, directorul spitalului penitenciar a informat din nou instanța de judecată despre lipsa echipamentului necesar la spital pentru tratamentul prescris de V.P.

26. La 7 și 15 septembrie 2005, o comisie medicală a Ministerului Sănătății, care includea medici de la CRN l-a examinat pe reclamant, iar, la 16 septembrie 2005, aceasta a recomandat *inter alia* tratamentul cu OHB într-o secție neurologică specializată.

27. La 16 septembrie 2005, directorul spitalului penitenciar a confirmat în numele reclamantului că spitalul nu avea echipamentul necesar pentru tratamentul neurologic solicitat. Această informație a fost prezentată Judecătoriei Centru.

28. La 19 septembrie 2005, Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului a înaintat o cerere *amicus curiae* instanței de judecată după vizitarea reclamantului în spital. El a considerat că starea reclamantului era incompatibilă cu condițiile sale de detenție și tratament și a protestat împotriva deciziei de a suspenda examinarea cauzei până la recuperarea acestuia.

29. Având în vedere constatările comisiei medicale a Ministerului Sănătății din 16 septembrie 2005, care a recomandat ca reclamantul să fie tratat într-o secție neurologică specializată, la 20 septembrie 2005, Judecătoria Centru a dispus transferarea acestuia la CRN pentru 30 de zile.

30. La 27 septembrie 2005, reclamantul a cerut Judecătoriei Centru să dispună efectuarea unei expertize cu privire la starea sănătății sale înainte și după arestarea sa, precum și cu privire la starea sa la data depunerii cererii. În decizia sa din aceeași zi, Judecătoria Centru a respins cererea reclamantului, deoarece nu a fost invocat niciun dubiu cu privire la starea sănătății sale.

31. La o dată nespecificată, reclamantul a cerut conducerii CRN să descrie starea sănătății sale și tratamentul administrat. El nu a primit niciun răspuns. La 17 octombrie 2005, instanța de judecată a indicat CRN să răspundă imediat și instanța de judecată a primit răspunsul acestuia la 20 octombrie 2005.

În răspunsul său, CRN a dat diagnoza sa cu privire la starea reclamantului și a constatat că starea sănătății lui era instabilă și că el avea nevoie în continuare de tratament. La 20 octombrie 2005, Judecătoria Centru a extins tratamentul reclamantului până la 10 noiembrie 2005 în baza scrisorii de la CRN.

32. Potrivit unui certificat eliberat de secția terapie cu OHB a Spitalului Clinic Republican („SCR”), reclamantul a primit acolo cinci ședințe de terapie cu OHB, începând cu 2 noiembrie 2005, care au dat rezultate pozitive. Reclamantului i-a fost prescris un curs de douăsprezece ședințe, programate să continue până la 28 noiembrie 2005. Potrivit reclamantului, el a fost escortat de la CRN la SCR la fiecare două zile pentru efectuarea procedurii, de asemenea, el a început acolo un tratament de acupunctură. Reclamantul a prezentat o copie a certificatului Judecătoriei Centru care, la 10 noiembrie 2005, a decis că el ar trebui să fie transferat la spitalul penitenciar. Instanța de judecată și-a bazat decizia pe scrisoarea CRN din 9 noiembrie 2005, care menționa că starea reclamantului s-a stabilizat și că el va fi externat la 10 noiembrie 2005. Deoarece scrisoarea CRN nu a inclus terapia cu OHB printre recomandările sale cu privire la tratament, instanța de judecată a constatat că ora- rul pentru tratamentul cu OHB fixat pentru luna noiembrie era irelevant.

33. La 16 noiembrie 2005, Ministerul Sănătății și Protecției Sociale a răspuns la întrebările Agentului guvernamental cu privire la necesitatea de a trata reclamantul. În scrisoare se menționa că, la 17 noiembrie 2005, fișele medicale ale reclamantului au fost examinate de un grup de medici, care a constatat că el nu avea nevoie de tratament în staționar „în nicio instituție medicală, inclusiv în [CNR]” și că el putea fi tratat și în ambulatoriu.

34. În scrisoarea sa din 12 februarie 2007, reclamantul a prezentat Curții un certificat care menționa că, la 20 iunie 2006, el a fost recunoscut ca invalid de gradul II.

3. *Cererile habeas corpus ale reclamantului*

35. La 23 iunie 2005, instanța de judecată a respins cererea *habeas corpus* a reclamantului din următoarele motive:

„motivele pentru prelungirea detenției preventive a acuzatului rămân valabile, deoarece acuzațiile împotriva sa sunt bazate pe circumstanțe care încă nu au fost examinate de instanța de judecată, iar schimbarea măsurii preventive ar putea împiedica stabilirea adevărului în procesul penal.”

36. La 8 iulie 2005, reclamantul a depus o altă cerere *habeas corpus*, bazându-se pe articolele 2 și 3 ale Convenției și a subliniat că, în timp ce examinarea cauzei sale a fost suspendată până la recuperarea sa, lui i-a fost refuzat tratamentul medical necesar pentru a asigura o astfel de recuperare. Instanța de judecată a amânat examinarea cererii. Examinarea cererii a fost din nou amânată la 11 iulie 2005 pentru o perioadă nedeterminată.

37. La 18 iulie, judecătorul L.V. a lipsit și examinarea cauzei a fost amânată. La 22 iulie 2005, alți membri ai completului de judecată au lipsit și examinarea cauzei a fost din nou amânată.

38. La 25 iulie 2005, reclamantul a cerut o copie a procesului-verbal al ședințelor judecătorești din 8 și 11 iulie 2005 și a informat instanța de judecată despre înrăutățirea stării sănătății sale. Cererea sa a fost refuzată. La 3 august 2005, Judecătoria Centru a informat reclamantul că examinarea cererii sale *habeas corpus* a fost amânată până la primirea unui răspuns din partea Ministerului Sănătății la solicitarea sa din 7 iulie 2005 cu privire la starea sănătății sale.

39. La 20 septembrie 2005, Judecătoria Centru a respins cererea *habeas corpus* a reclamantului „deoarece motivele pentru prelungirea detenției rămân valabile”. De asemenea, instanța de judecată a respins plângerea reclamantului că tratamentul medical insuficient pe care el l-a primit a constituit tratament inuman și degradant:

„... deoarece reprezentantul [spitalului penitenciar] a declarat că [reclamantului] i-a fost acordat tratamentul medical necesar de staționar; nu există nici o probă cu privire la tratamentul inuman sau degradant”.

Totuși, în același timp, instanța de judecată a dispus transferul reclamantului la CRN (a se vedea paragraful 29 de mai sus).

40. La 27 septembrie 2005, recursul reclamantului nu a fost examinat, instanța de judecată constatând că nu era posibilă depunerea recursului. De asemenea, instanța de judecată a respins cererea sa pentru efectuarea unei examinări medicale pentru a stabili starea actuală a sănătății sale și modul în care el a fost tratat în timpul detenției sale.

41. La 11 octombrie 2005, reclamantul a depus o altă cerere *habeas corpus*, contestând *inter alia* existența unei suspiciuni rezonabile care să justifice detenția sa continuă. El s-a referit la constatarea unei violări a articolului 5 al Convenției în cauza *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005), ca o nouă circumstanță pentru examinarea necesității de a-l deține. Instanța de judecată a respins cererea, constatând că ea putea fi depusă doar peste cel puțin o lună de la examinarea ultimei cereri de acest gen. De asemenea, ea a constatat că hotărârea la care s-a făcut referire nu era o circumstanță nouă, deoarece ea se referea doar la dl Șarban și nu la reclamant.

42. La 10 noiembrie 2005, reclamantul a cerut Judecătoriei Centru să dispună tratamentul său continuu la CRN sau eliberarea sa în baza cererii sale *habeas corpus*. Instanța de judecată a respins cererea (a se vedea paragraful 32 de mai sus) și nu a examinat cererea *habeas corpus*.

43. La 15 noiembrie 2005, Judecătoria Centru a respins cererea reclamantului *habeas corpus* din 10 noiembrie 2005 constatând că:

„... nu au fost examinate toate probele; [reclamantul] a lucrat ca viceprimar al municipiului Chișinău și continuă să aibă influență asupra martorilor care urmează a fi audi-

ați; el ar putea împiedica prezentarea în instanța de judecată a unor probe autentice, care continuă să fie păstrate de Primăria Chișinău”.

44. La 15 decembrie 2005, detenția preventivă a reclamantului a fost schimbată cu obligația de a nu părăsi țara.

4. *Măsurile provizorii indicate de Curte*

45. În seara zilei de 10 noiembrie 2005, Curtea a indicat printr-un fax trimis Guvernului Republicii Moldova o măsură interimară în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții, care prevedea că „reclamantul nu ar trebui transferat de la CRN, până când Curtea va avea posibilitatea de a examina cazul, adică până la 29 noiembrie 2005 cel târziu.” La 11 noiembrie 2005, Grefierul Adjunct al Secțiunii a Patra a telefonat de câteva ori la numerele de telefon indicate de Agentul guvernamental însă nu a primit niciun răspuns.

46. În dimineața zilei de 11 noiembrie 2005, reclamantul a cerut instanței de judecată care judeca cauza să suspende executarea deciziei sale din 10 noiembrie 2005 și să împiedice transferarea lui din CRN. El a prezentat o copie a faxului de la Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la măsurile provizorii. Judecătoria Centru nu a ținut o ședință judecătorească și nu a răspuns la această cerere. În aceeași zi, el a fost transferat la spitalul penitenciar.

47. La 14 noiembrie 2005, avocatul reclamantului l-a informat pe președintele Consiliului Superior al Magistraturii despre omisiunea judecătorului L.V., președintele Judecătoriei Centru, de a examina cererea lui din 11 noiembrie 2005 și a cerut întreprinderea unor acțiuni urgente pentru a asigura conformarea cu măsurile provizorii dispuse de Curte. În aceeași zi, avocatul a prezentat o cerere similară Agentului guvernamental al Republicii Moldova la Curte și Procuraturii Generale, notând că procurorul responsabil de cauza reclamantului a susținut cererea acestuia de a continua tratamentul la CRN.

48. La aceeași dată, ca urmare a cererii agentului guvernamental, Judecătoria Centru a dispus transferarea reclamantului la CRN până la 29 noiembrie 2005. Evenimentele ulterioare sunt disputate de către părți. Potrivit reclamantului, el a fost adus la CRN la ora 18.30, însă conducerea spitalului a refuzat să-l admită timp de 6 ore. Atunci când reclamantul a început să se simtă rău, conducerea l-a admis după miezul nopții. Potrivit Guvernului, reclamantul a fost admis în ziua când Judecătoria Centru a dispus admiterea sa, iar întârzierea a fost cauzată de părerile medicilor că reclamantul nu necesita continuarea tratamentului la CRN. Agentul guvernamental a supravegheat personal executarea indicației.

49. Reclamantul a prezentat o copie a unui reportaj de știri difuzat de postul de televiziune PRO TV, care a arătat evenimentele de la CRN. Reporterul a susținut că reclamantul a fost nevoit să aștepte o decizie timp de șase ore și că, în final, a fost admis după miezul nopții. Medicii l-au informat pe reporter că ei au refuzat inițial să-l admită pe reclamant din cauza absenței fișei medicale

a acestuia și că ei l-au admis doar după ce le-a fost adusă fișa medicală. Într-un interviu acordat aceluiași reporter, agentul guvernamental a declarat că motivul pentru întârzierea admiterii reclamantului au fost „anumite chestiuni tehnice, organizaționale”. Acest lucru a fost confirmat de o declarație a directorului Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

50. La 12 decembrie 2005, Consiliul Superior al Magistraturii l-a informat pe avocatul reclamantului în răspuns la scrisoarea acestuia din 14 noiembrie 2005 că Judecătoria Centru a primit, în mod oficial, informația despre măsurile provizorii indicate de Curtea Europeană, luni, 14 noiembrie 2005, la ora 14.19. Ca urmare a unei ședințe judecătorești urgente, instanța de judecată a dispus transferul reclamantului la CRN.

5. *Acordul de reglementare amiabilă*

51. În mai 2006, după cum se pretinde, reclamantul ar fi făcut Guvernului propuneri în scris cu privire la reglementarea amiabilă a cauzei sale. Documentul pe care el l-a prezentat Curții se referea la starea rea a sănătății sale care făcea imposibilă participarea sa în procedurile penale și includea condiția „garantării de către stat a achitării sale irevocabile” înainte ca el să fie de acord să-și retragă cererea de la Curte.

52. La 27 iulie 2006, Guvernul a prezentat Curții un acord de reglementare amiabilă semnat de el și de către reclamant în aceeași zi. El a cerut Curții să radieze cererea de pe rolul său conform articolului 37 al Convenției.

53. Reclamantul nu a informat Curtea despre acord și nici nu a cerut radierea cererii sale de pe rolul Curții. Atunci când i s-au cerut comentarii, avocatul său a declarat că el nu a știut despre acord, deoarece el nu a fost implicat în negocieri. În răspunsul la scrisoarea Curții din 22 ianuarie 2007, prin care reclamantului i s-a cerut să confirme concluzia cu privire la voința sa liberă cu privire la acordul de reglementare amiabilă, reclamantul a cerut Curții la 12 februarie 2007 să continue examinarea cauzei sale, deoarece principala sa condiție care, aparent, neoficial a fost acceptată de Guvern, de a fi achitat de toate acuzațiile, nu a fost îndeplinită și el a considerat acordul nul.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

54. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Șarban* (citată mai sus, §§ 51-56).

Suplimentar, articolul 329 al Codului de procedură penală prevede următoarele:

„(1) La judecarea cauzei, instanța, din oficiu sau la cererea părților și ascultând opiniile acestora, este în drept să dispună aplicarea, înlocuirea sau revocarea măsurii preventive aplicate inculpatului. O nouă cerere de aplicare, înlocuire sau revocare a măsurii preventive poate fi depusă dacă au apărut temeiuri pentru aceasta, dar nu mai devreme

decît peste o lună după ce încheierea precedentă privind această chestiune a intrat în vigoare sau dacă nu au intervenit noi împrejurări care condiționează noua cerere.

(2) În cazul aplicării arestării preventive, hotărîrea instanței poate fi atacată, în termen de 3 zile, în instanța ierarhic superioară cu recurs, care se va judeca conform prevederilor art. 312, care se aplică în mod corespunzător.”

ÎN DREPT

55. Reclamantul s-a plâns de încălcarea drepturilor sale garantate de articolul 3 al Convenției. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

56. De asemenea, reclamantul a considerat că detenția sa a fost contrară articolului 5 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;”

57. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că detenția sa preventivă nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. De asemenea, el s-a plâns de decizia de a suspenda examinarea cauzei sale până la recuperarea sa. Partea relevantă a articolului 5 § 3 prevede următoarele:

„3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

58. De asemenea, reclamantul a susținut că durata de timp în care a fost examinată cererea sa *habeas corpus*, refuzul de a examina recursul său împotriva respingerii acelei cereri și respingerea acelei cereri în baza unor noi circumstanțe au constituit fiecare o încălcare a articolului 5 § 4 al Convenției, care prevede următoarele:

„4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

59. *In fine*, reclamantul s-a plâns de întârzierea de a se conforma măsurilor provizorii indicate de Curte. El a considerat că acest lucru a constituit o violare a articolului 34 al Convenției, care prevede următoarele:

„Curtea poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari care se pretind victimă a unei încălcări, de către una din Înaltele Părți Contractante, a drepturilor recunoscute în Convenție sau protocoalele sale. Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nici o măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

I. OBIECTIILE PRELIMINARE ALE GUVERNULUI

A. Pierderea calității de victimă

60. Guvernul a susținut că, drept urmare a încheierii acordului de reglementare amiabilă cu reclamantul (a se vedea paragraful 52 de mai sus) și plății sumei prevăzute în el (MDL 10,000, echivalentul a 596 euro (EUR)), reclamantul și-a pierdut calitatea de victimă a unei încălcări a drepturilor sale. El a negat existența vreunei părți „neoficiale” a acordului, care, în orice caz, ar fi, din punct de vedere legal, nulă, cum ar fi promiterea a ceva ce doar o instanță de judecată independentă ar putea decide, și anume achitarea reclamantului. El a cerut Curții să radieze cererea de pe rolul său în conformitate cu articolul 37 al Convenției.

61. Reclamantul nu a fost de acord, pretinzând că acordul prevedea o compensație simbolică care nu avea nicio legătură cu numărul și gravitatea violărilor de care s-a plâns el. El a pretins că el a fost convins să semneze acordul, deoarece era bolnav, iar Guvernul a insistat ca negocierile să aibă loc fără participarea avocatului său. Mai mult, lui i s-a promis, într-un acord nescris, că toate acuzațiile împotriva sa vor fi retrase. Deoarece acest lucru nu s-a întâmplat, el a considerat că acordul nu a fost îndeplinit de Guvern și a cerut Curții să continue examinarea cererii sale.

62. Curtea reamintește că articolul 37 al Convenției prevede că, în orice stadiu al procedurii, ea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă una din concluziile specificate în alineatele (a), (b) sau (c) ale paragrafului 1 al acestui articol. Articolul 37 § 1 prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- a) solicitantul nu dorește să o mai mențină sau
- b) litigiul a fost rezolvat sau
- c) pentru orice alt motiv constatat de Curte care nu mai justifică continuarea examinării cererii.

Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale o cere.”

63. Din scrisorile reclamantului, este clar că el dorește să-și mențină cerea. Prin urmare, nu există o chestiune cu privire la aplicabilitatea articolului 37 § 1 (a) în această cauză.

64. Curtea urmează să verifice dacă ea ar trebui să radieze această cerere de pe rol în baza altor prevederi ale articolului 37 § 1 al Convenției. Curtea reamintește că „pentru a conchide în această cauză că litigiul a fost rezolvat în sensul articolului 37 § 1 (b) și că, prin urmare, nu există o justificare obiectivă pentru reclamant să-și mai mențină cererea, este necesar de a examina, mai întâi de toate, dacă circumstanțele de care s-au plâns direct reclamantii există în continuare și, în al doilea rând, dacă efectele unei posibile violări a Convenției din cauza acelor circumstanțe au fost, de asemenea, înlăturate” (a se vedea *Association SOS Attentats and de Boery v. France* [GC], (dec.), nr. 76642/01, § 32, ECHR 2006-...).

65. În această cauză, Curtea acceptă punctul de vedere al reclamantului că suma compensației oferite nu are o legătură rezonabilă cu pretinsele violări ale Convenției, dacă acest lucru urma să fie dovedit. De asemenea, ea notează că reclamantul a fost, fără îndoială, într-o stare rea a sănătății, ceea ce l-a făcut indisponibil de a participa la ședințele judecătorești. Mai mult, el nu a fost asistat de către avocatul său, ceea ce l-a privat de o consultanță importantă cu privire la chestiuni juridice complexe. În această ultimă privință, argumentul Guvernului că nu putea fi făcută o promisiune că reclamantul va fi achitat, deoarece acest lucru ar fi constituit o acțiune nulă din punct de vedere legal, doar susține argumentul că reclamantul avea nevoie de consultanță juridică cu privire la o chestiune pe care el, în mod clar, a considerat-o crucială într-un acord cu Guvernul, și anume renunțarea la acuzațiile împotriva sa (a se vedea paragraful 51 de mai sus).

66. Având în vedere cele de mai sus, Curtea nu poate conchide că „litigiul a fost rezolvat” în sensul articolului 37 § 1 (b) al Convenției și nici că „nu se mai justifică continuarea examinării cererii” în sensul articolului 37 § 1 (c). Într-adevăr, ea consideră, având în vedere gravitatea violărilor pretinse, că „respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale” îi cere să continue examinarea cererii (a se vedea articolul 37 § 1 *in fine*).

Prin urmare, cererea Guvernului de radiere a cererii de pe rolul Curții urmează a fi respinsă.

B. Epuizarea căilor de recurs interne

67. Reclamantul a pretins că lipsa asistenței medicale și condițiile sale de detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC au constituit tratament inuman și degradant, care este contrar articolului 3 al Convenției.

68. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne disponibile în ceea ce privește pretențiile formulate în temeiul articolului 3 al Convenției. El s-a bazat pe cauza *Drugalev* (citată în *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, § 88, 7 noiembrie 2006).

69. În ceea ce privește acțiunea civilă prin care să se ceară încetarea imediată a unei pretinse violări, Curtea a constatat deja că cauza *Drugalev* invocată de Guvern nu a constituit o probă suficientă că un astfel de recurs era efectiv (a se vedea *Holomiov*, citată mai sus, § 106). Nefiind informată de vreo evoluție care ar fi avut loc după hotărârea *Drugalev*, Curtea nu vede niciun motiv de a se abate de la acea constatare în această cauză. Prin urmare, rezultă că această pretenție nu poate fi respinsă pentru neepuizarea căilor de recurs interne disponibile.

C. Pretențiile inadmisibile

70. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 3 al Convenției, în măsura în care ea se referă la condițiile lui de detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC, este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 78, care se referă la același Izolator de Detenție Provizorie și la aceeași perioadă ca în această cauză).

71. De asemenea, Curtea consideră că, în lumina materialelor din dosar, nu se poate spune că reclamantul a fost arestat, fără motive verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune, contrar articolului 5 § 1 al Convenției (a se vedea paragrafele 8 și 9 de mai sus). Prin urmare, această parte a cererii urmează a fi declarată vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției.

D. Concluzie

72. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 3 al Convenției (cu privire la pretinsa insuficiență a tratamentului medical) și al articolului 5 §§ 1, 3 și 4 (cu excepția pretinsului arest fără motive verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune) ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de examinarea fondului. Prin urmare, ea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

73. Reclamantul s-a plâns de o violare a articolului 3 al Convenției ca rezultat al omisiunii de a-i acorda asistență medicală corespunzătoare în timpul detenției sale la CCCEC, al omisiunii de a-l transfera la o instituție neurologică la recomandarea dr. V.P. (a se vedea paragraful 22 de mai sus) și întreruperea tratamentului său neurologic.

74. Guvernul a susținut că reclamantului i-a fost acordat tratament medical corespunzător atât la CCCEC și Închisoarea nr. 3, cât și la spitalul penitenciar.

Medici de la instituții medicale specializate l-au examinat pe reclamant de fiecare dată când a fost necesar (potrivit documentelor prezentate de Guvern, aproximativ o dată pe lună între septembrie 2004 și ianuarie 2005). În caz de urgență, el putea fi transportat la un spital din apropiere. Transferul reclamantului de la spitalul penitenciar la CRN și înapoi a fost dispus în baza probelor medicale prezentate în instanța de judecată. În special, în absența oricărei mențiuni în scrisoarea de la CRN despre vreun curs continuu de terapie cu OHB, instanța de judecată a respins cererea reclamantului cu privire la continuarea tratamentului său. Mai mult, instanța de judecată a emis deciziile sale fără nicio întârziere.

75. Curtea face referire la principiile stabilite în jurisprudența sa în ceea ce privește îngrijirea medicală a deținuților (a se vedea, spre exemplu, *Șarban*, citată mai sus, §§ 75-77).

76. Curtea notează că reclamantul suferea de mai multe boli grave. Câțiva medici au recomandat tratamentul lui în staționar, sub supraveghere medicală, unii dintre ei considerând că erau necesare operații care puteau fi efectuate numai în unități medicale specializate în cardiologie, neurologie sau endocrinologie (a se vedea paragrafele 17-20 de mai sus). Prin urmare, este clar că reclamantul avea nevoie de supraveghere medicală constantă, în absența căreia el își expunea sănătatea unor riscuri majore. Mai mult, reclamantul, soția și avocatul lui s-au plâns mai multor autorități de insuficiența tratamentului medical, însă au putut obține doar vizite sporadice ale medicilor și asistență medicală urgentă în cazuri de urgență (a se vedea paragrafele 17 și 18 de mai sus). Într-adevăr, potrivit declarațiilor Guvernului, reclamantul a fost vizitat de medici aproximativ o dată pe lună (a se vedea paragraful 74 de mai sus). De asemenea, Curtea reamintește constatarea sa din hotărârea *Șarban* (citată mai sus, § 81) că, până la 11 februarie 2005, în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC nu a existat personal medical.

77. Rezultă că reclamantului nu i-au fost acordate asistență și supraveghere medicală corespunzătoare în timpul detenției în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC.

78. Curtea notează că, la 20 mai 2005, dr. V.P., care l-a examinat pe reclamant la indicația Ministerului Sănătății și care lucra la CRN, a recomandat transferul acestuia la o instituție unde el ar fi putu urma terapie cu OHB (a se vedea paragraful 22 de mai sus). În continuare, ea notează că directorul spitalului în care reclamantul a fost deținut a informat instanța de judecată națională despre incapacitatea instituției sale de a efectua tratamentul deplin recomandat de dr. V.P. din cauza lipsei echipamentului (a se vedea paragrafele 23, 25 și 27 de mai sus).

79. Curtea recunoaște necesitatea ca instanța de judecată națională să se bazeze pe opinii medicale înainte de a decide asupra transferului la un alt spital. Totuși, instanței de judecată naționale i-a trebuit o perioadă nerezonabil de lungă de timp pentru a obține opinia medicală și nu a luat măsuri pentru a grăbi acest proces, ceea ce a avut ca rezultat o întârziere de patru luni până la transferul reclamantului. Este frapant faptul că comisia medicală l-a examinat pe reclamant pentru prima dată abia la 7 septembrie 2005.

80. Instanța de judecată națională trebuia, de asemenea, să ia în considerare recomandarea de a-l transfera pe reclamant la o clinică neurologică, care a fost făcută de un medic ale cărui calificare și independență nu au fost contestate. Însăși instanța de judecată l-a considerat pe reclamant incapabil să participe la ședințele sale judecătorești, care au avut loc începând cu 1 iunie 2005 (a se vedea paragraful 24 de mai sus). Totuși, în același timp, ea nu a considerat necesar de a-i permite reclamantului să înceapă un tratament. Deoarece instanța de judecată nu s-a bazat pe vreo probă specifică care ar fi confirmat că reclamantul ar fi putut să încerce să evadeze, nu există nicio justificare pentru omisiunea instanței de judecată de a dispune transferul reclamantului mult mai devreme.

81. Omisiunea de a transfera reclamantul la o clinică neurologică într-o perioadă rezonabilă de timp și întârzierea începerii tratamentului recomandat, care a rezultat din acest fapt, l-au expus în mod nenesesar pe reclamant unui risc pentru sănătatea sa și ar fi trebuit să aibă ca rezultat stres și neliniște (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 87).

82. De asemenea, Curtea notează că, deși atât dr. V.P., cât și comisia medicală au prescris reclamantului terapia cu OHB, niciunul din ei nu s-a referit la CRN ca fiind instituția corespunzătoare (a se vedea paragrafele 22 și 26 de mai sus). Judecătoria Centru a decis transferul reclamantului la CRN, deși din dosar rezultă că tratamentul cu OHB al reclamantului a fost efectuat la SCR (a se vedea paragraful 32 de mai sus). Prin urmare, rezultă că SCR era autoritatea medicală competentă să consulte instanța de judecată cu privire la necesitatea de a continua terapia cu OHB prescrisă reclamantului. În pofida acestui fapt, instanța de judecată și-a bazat decizia doar pe scrisoarea de la CRN.

83. În continuare, Curtea este frapată de urgența cu care instanța de judecată națională a decis să dispună transferul reclamantului de la CRN și, implicit, încetarea tratamentului cu OHB. Deși având în posesie două opinii medicale aparent divergente (cea a CRN, care a recomandat externarea reclamantului din spital și care nu a făcut nicio referire la terapia cu OHB, și cea a SCR, care a recomandat continuarea terapiei cu OHB), instanța de judecată a ales pur și simplu să ignore una din ele. Acest lucru este în contradicție clară cu poziția aceleiași instanțe de judecată luată după 20 mai 2005, când ei i-a fost prezentată doar o singură opinie medicală – necontestată, și când ea a fost gata să aștepte patru luni o a doua opinie (a se vedea paragrafele 22-29 de mai sus). Mai mult, instanța de judecată națională nu a evaluat riscul potențial pentru sănătatea reclamantului în urma întreruperii tratamentului cu OHB în raport cu orice risc de securitate sau cu alt motiv invocat pentru transferul urgent al reclamantului.

84. Curtea consideră că, prin întreruperea tratamentului reclamantului cu OHB, care a fost recomandat de medici și care a dat deja rezultate pozitive, instanța de judecată națională a afectat eficacitatea tratamentului lui întârziat. De asemenea, aceasta i-a cauzat reclamantului stres și neliniște, care au depășit nivelul inerent oricărei privări de libertate.

85. Curtea conchide că lipsa asistenței medicale corespunzătoare în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC, tratamentul incomplet al reclamantului în spitalul penitenciar după 20 mai 2005 și încetarea subită a tratamentului lui cu OHB au constituit fiecare o violare a articolului 3 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

86. Reclamantul s-a plâns de detenția sa ilegală după 22 octombrie 2004, când a expirat ultimul mandat care autoriza arestarea sa preventivă (a se vedea paragrafele 10 și 12 de mai sus).

87. Guvernul a declarat că, după cum prevede clar legislația, după transmiterea dosarului reclamantului în instanța de judecată pentru examinare, țina de competența acelei instanțe să soluționeze orice cerere cu privire la detenția reclamantului la faza judecării cauzei. Guvernul a invocat aceleași prevederi legale ca și în cauza *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, §§ 64-71, 11 iulie 2006).

88. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției sub acest aspect în cauzele *Boicenco* (citată mai sus, § 154) și *Holomiov* (citată mai sus, § 130). Examinând materialele prezentate ei, Curtea consideră că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă la o concluzie diferită în această cauză.

89. Curtea constată, din motivele aduse în cauzele citate mai sus, că detenția reclamantului, după transmiterea dosarului pentru examinare în instanța de judecată după 22 octombrie 2004, când termenul de detenție autorizat prin ultima încheiere judecătorească a expirat, nu s-a bazat pe nicio prevedere legală.

90. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în perioada de după 22 octombrie 2004.

IV. PRETINSELE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 5 § 3 ȘI § 4 AL CONVENȚIEI

91. Reclamantul a formulat mai multe pretenții în temeiul articolului 5 § 3 și § 4 al Convenției (lipsa motivelor pentru detenția sa după transmiterea dosarului pentru examinare în instanța de judecată; decizia de a suspenda examinarea cauzei sale „până la recuperare”; perioada de timp în care a fost examinată cererea sa *habeas corpus* din 8 iulie 2005; refuzul instanțelor judecătorești de a examina recursul său împotriva încheierii din 20 septembrie 2005, prin care a fost respinsă plângerea sa, și respingerea cererii sale *habeas corpus* din 12 octombrie 2005, în care el a invocat o hotărâre recentă adoptată de către această Curte).

92. În lumina constatării sale că detenția reclamantului după 22 octombrie 2004 nu s-a bazat pe nicio bază legală (a se vedea paragraful 90 de mai sus),

Curtea nu consideră necesar de a examina aceste pretenții separat (a se vedea, de asemenea, *Șarban*, citată mai sus, §§ 104 și 124).

V. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 34 AL CONVENȚIEI

93. Reclamantul a pretins că transferul său de la CRN înainte ca tratamentul său să fi luat sfârșit, în pofida măsurilor provizorii indicate Guvernului în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții, a încălcat drepturile sale garantate de articolul 34 al Convenției.

Articolul 39 al Regulamentului Curții prevede următoarele:

„1. Camera sau, dacă este cazul, Președintele ei poate, fie la cererea uneia din părți sau a oricărei persoane interesate, fie din oficiu, să indice părților orice măsură provizorie pe care ei o consideră că trebuie să fie adoptată în interesul părților sau a bunei desfășurări a procedurii.

2. Comitetul de Miniștri va fi informat despre această măsură.

3. Camera poate invita părțile să-i prezinte informații despre orice problemă privitoare la aplicarea măsurilor provizorii pe care ea le-a indicat.”

94. Reclamantul a susținut, în special, că judecătorul L.V., președintele Judecătoriei Centru, nu a examinat cererea sa din 11 noiembrie 2005 de a se conforma măsurilor provizorii. Atunci când el, în sfârșit, a examinat, la 14 noiembrie 2005, cererea reclamantului și a dispus transferul lui la CRN, conducerea CRN a refuzat să coopereze, lăsându-l să aștepte neliniștit timp de câteva ore până a fi internat.

95. Guvernul nu a fost de acord. El a recunoscut că, în seara zilei de 10 noiembrie 2005, a primit prin fax două scrisori de la Curte, însă a subliniat că Grefa Curții nu a trimis scrisoarea relevantă și prin poșta electronică, după cum s-a convenit anterior în ceea ce privește corespondența în general. După ce a primit faxul în dimineața zilei de 11 noiembrie 2005, Agentul guvernamental, dl V. Pârlog, a întreprins imediat pași pentru conformarea cu măsurile provizorii indicate. În special, în aceeași zi el i-a scris o scrisoare președintelui instanței de judecată care examina cauza. Deoarece a fost imposibil de a convoca toți participanții într-o ședință judecătorească în aceeași zi, instanța de judecată i-a citat pentru următoarea zi lucrătoare, adică la 14 noiembrie 2005. În aceeași zi, reclamantul a fost transferat înapoi la CRN, spre surprinderea medicilor de la CRN, care nu au văzut niciun motiv medical pentru transferul lui. Astfel, toate măsurile rezonabile pentru conformarea cu măsura provizorie au fost întreprinse.

96. Curtea reiterează că, „prin articolul 34 al Convenției, Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al dreptului unui reclamant de a sesiza Curtea cu o cerere individuală. Omisiunea unui Stat Contractant de a se conforma măsurilor provizorii trebuie considerată

o piedică pentru Curte de a examina, în mod eficient, cererea reclamantului și ca o piedică în exercitarea efectivă a dreptului acestuia și, prin urmare, ca o violare a articolului 34” (a se vedea *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], nr. 46827/99 și 46951/99, § 128, ECHR 2005-I).

97. Curtea notează derularea evenimentelor după ce ea a indicat Guvernului măsurile provizorii (a se vedea paragrafele 45-50 de mai sus). Se pare că au existat deficiențe serioase la fiecare etapă a procesului de conformare cu măsurile provizorii, începând cu absența în biroul agentului guvernamental a funcționarilor care să răspundă la apelurile telefonice urgente de la Grefă și continuând cu omisiunea aceluși birou de a întreprinde acțiuni între dimineața zilei de 11 noiembrie 2005 și după-amiaza zilei de 14 noiembrie 2005 (a se vedea paragraful 47 de mai sus), combinate cu omisiunea Judecătoriei Centru de a examina urgent chestiunea atunci când, la 11 noiembrie 2005, i s-a cerut acest lucru de către avocatul reclamantului. *In fine* refuzul timp de șase ore de a-l interna pe reclamant la CRN, în pofida măsurilor provizorii ale Curții și deciziei instanței judecătorești naționale, constituie, de asemenea, o chestiune de îngrijorare.

98. Curtea notează că reclamantul era într-o stare gravă, care, după cum rezultă din documentele disponibile în perioada relevantă, a constituit un risc imediat și iremediabil pentru sănătatea sa. Anume acest risc a constituit motivul pentru decizia Curții de a indica măsura provizorie. Din fericire, nu au avut loc consecințe negative pentru viața sau sănătatea reclamantului, care să rezulte din întârzierea de a implementa acea măsură. Totuși, Curtea nu poate accepta că responsabilitatea statului pentru omisiunea de a se conforma obligațiilor lui angajate prin Convenție ar trebui să depindă de circumstanțe imprevizibile, cum ar fi (ne)survenirea unei urgențe medicale în perioada de neconformare cu măsurile provizorii. Ar fi contrar obiectului și scopului Convenției ca Curtea să ceară probe nu doar cu privire la un risc de prejudiciere iremediabilă a unuia dintre drepturile fundamentale garantate de Convenție (cum ar fi cele protejate de articolul 3, a se vedea, spre exemplu, *Aoulmi v. France*, nr. 50278/99, § 103, ECHR 2006-... (extrase)), dar și cu privire la o prejudiciere de fapt înainte ca ea să aibă dreptul să constate o încălcare de către un stat a obligației sale de a se conforma măsurilor provizorii.

99. Curtea consideră că omisiunea autorităților naționale de a se conforma urgent cu măsura provizorie indicată de Curte a expus în sine unui risc capacitatea reclamantului de a menține cererea lui la Curte și, astfel, a fost contrară exigențelor articolului 34 al Convenției. Acest lucru a fost determinat, în primul rând, de aparenta lipsă în legislația și practica națională a prevederilor clare care să ceară unei instanțe judecătorești naționale să examineze urgent o măsură provizorie; și, în al doilea rând, de deficiențele în organizarea activității biroului Agentului guvernamental, care au avut ca rezultat omisiunea acestuia de a reacționa prompt la măsura provizorie și de a asigura ca administrația spitalului să

aibă la dispoziția sa toate documentele medicale necesare (a se vedea paragraful 49 de mai sus).

100. În lumina riscului foarte serios la care a fost expus reclamantul ca rezultat al întârzierii de a se conforma cu măsura provizorie, în pofida termenului relativ scurt al acestei întârzieri, Curtea constată că a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției în această cauză.

VI. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

101. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

102. Reclamantul a pretins EUR 2,241 cu titlu de prejudiciu material cauzat prin detenția sa ilegală. El a pretins că această sumă a constituit salariul net pe care el nu l-a putut primi din cauza detenției sale ilegale între 24 septembrie 2004 și 15 decembrie 2005 și a prezentat un certificat de la angajatorul său care confirma declarațiile sale.

103. Guvernul a susținut că reclamantul nu avea dreptul la nicio compensație cu titlu de prejudiciu material, deoarece cauza sa penală era încă pendinte pe rolul instanțelor judecătorești naționale. Dacă reclamantul ar fi fost achitat, el ar fi putut pretinde compensații la nivel național.

104. Curtea reamintește că regula epuizării căilor de recurs interne, prevăzută de articolul 35 § 1 al Convenției, nu este aplicabilă pretențiilor de satisfacție echitabilă făcute în temeiul articolului 41 al Convenției (a se vedea *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium* (articolul 50), hotărâre din 10 martie 1972, Seria A nr. 14, §§ 15-16 și *Becciev v. Moldova*, nr. 9190/03, § 80, 4 octombrie 2005). Prin urmare, reclamantului nu i se poate cere să inițieze noi proceduri prin care să pretindă compensații pentru violările constatate în această hotărâre.

105. Curtea consideră că există o legătură causală clară între violarea constatată a articolului 5 § 1 al Convenției și suma pretinsă de către reclamant pentru compensarea venitului său ratat. Deoarece detenția reclamantului după 22 octombrie 2004 nu a avut nicio bază legală, el are dreptul să obțină salariul său pentru întreaga perioadă a acelei detenții ilegale (a se vedea *Ceský v. the Czech Republic*, nr. 33644/96, § 91, 6 iunie 2000; *Nikolova v. Bulgaria (nr. 2)*, nr. 40896/98, § 94, 30 septembrie 2004; *Becciev*, citată mai sus, § 81). Curtea acordă reclamantului EUR 2,080.

B. Prejudiciul moral

106. Reclamantul a pretins EUR 35,000 cu titlu de prejudiciu moral cauzat ca rezultat al încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El s-a bazat pe jurisprudența Curții în cauze anterioare similare. El a susținut că încălcările drepturilor sale garantate de Convenție i-au cauzat sentimente de frustrare, incertitudine și neliniște, care nu pot fi compensate prin simpla constatare a unei violări.

107. Guvernul nu a fost de acord și a susținut că nu a fost adusă nicio probă care să dovedească prejudiciul moral pretins de reclamant. El a considerat că cauzele la care a făcut referire reclamantul erau irelevante, deoarece ele se refereau la situații de tip diferit. Dacă Curtea ar constata o violare a oricărui articol al Convenției, acest lucru în sine ar constitui o satisfacție echitabilă suficientă.

108. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzate dureri considerabilă, stres și neliniște ca urmare a lipsei tratamentului medical corespunzător și a detenției sale ilegale timp de mai mult de un an de zile, în special, datorită caracterului notoriu al cauzei sale și a faptului că el s-a aflat în vizorul publicului și al presei.

109. Hotărând în bază echitabilă și luând în considerație constatarea unei violări a articolului 34 al Convenției în această cauză, Curtea acordă reclamantului suma totală de EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

110. Reclamantul a mai pretins EUR 5,564 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții, sumă care includea EUR 5,000 pentru reprezentarea lui juridică. În susținerea pretențiilor sale, reclamantul a trimis Curții o copie a contractului cu avocatul său, o copie a listei detaliate care arăta numărul de ore lucrate de avocatul său pentru pregătirea cauzei, la o rată de EUR 100 pentru o oră de lucru și documente care confirmau calificarea academică și experiența avocatului. Rata onorariului perceput pe oră corespundea unei decizii a Baroului Avocaților din Republica Moldova adoptată la 29 decembrie 2005, prin care s-a recomandat nivelul de remunerare pentru avocații care reprezintă reclamanți în tribunalele internaționale. Avocatul a inclus și timpul în care a încercat să asigure implementarea măsurilor provizorii.

111. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, susținând că ea era excesivă în raport cu salariul mediu lunar în Republica Moldova. De asemenea, Guvernul a contestat numărul de ore lucrate de reprezentantul reclamantului și a subliniat caracterul neobligatoriu al deciziei Baroului Avocaților.

112. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit dacă ele au fost

necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, de exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

113. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată de reclamant, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclaman-tului EUR 4,000.

D. Dobânda de întârziere

114. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară*, în unanimitate, inadmisibile pretențiile formulate în temeiul arti-colului 3 al Convenției în ceea ce privește condițiile de detenție a reclaman-tului în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC și în temeiul articolului 5 în măsura în care ea se referă la pretinsul arest al reclamantului fără motive verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune, iar restul cererii admi-sibilă;
2. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește tratamentul medical insuficient acordat reclamantului la fiecare etapă a detenției sale;
3. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Con-venției în ceea ce privește lipsa unei baze legale corespunzătoare pentru de-tenția reclamantului după transmiterea dosarului său în instanța de judeca-tă pentru examinare la 22 octombrie 2004;
4. *Hotărăște*, în unanimitate, că nu este necesar de a examina separat pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției;
5. *Hotărăște*, în unanimitate, că nu este necesar de a examina separat pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției;
6. *Hotărăște*, cu șase voturi pro și unul împotriva, că a avut loc o violare a ar-ticolului 34 al Convenției;
7. *Hotărăște*, în unanimitate,

- (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției următoarele sume, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
- (i) EUR 2,080 (două mii optzeci euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) EUR 15,000 (cincisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
- (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
8. *Respinge*, în unanimitate, restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 10 iulie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opinia parțial disidentă a judecătorului Sir Nicolas Bratza este anexată la această hotărâre.

N.B.
T.L.E

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI SIR NICOLAS BRATZA

1. Eu am votat ca și majoritatea Camerei în ceea ce privește toate aspectele cauzei, cu excepția concluziei ei că a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției. Eu nu pot să constat că această prevedere a fost încălcată în contextul circumstanțelor specifice ale acestei cauze.

2. Concluzia majorității se bazează pe întârzierea autorităților moldovenești de a se conforma măsurilor provizorii indicate Guvernului, în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții, în seara zilei de joi, 10 noiembrie 2005 și de a cere ca reclamantul să nu fie transferat de la Centrul Republican de Neurologie al Ministerului Sănătății („CRN”) până când Curtea va avea posibilitatea să examineze cazul, adică cel târziu până la 29 noiembrie 2005.

3. Evenimentele cu privire la autorizarea măsurilor provizorii sunt descrise în hotărârea Curții.

Începând cu 2 noiembrie 2005, reclamantul a fost supus tratamentului cu oxigen hiperbaric („OHB”) la Spitalul Clinic Republican („SCR”), unde el era escortat de la CRN la fiecare două zile. Tratamentul a fost programat să continue până la 28 noiembrie 2005. Măsurile provizorii au fost aplicate de Curte ca rezultat al unei decizii a Judecătorei Centru din 10 noiembrie ca reclamantul să fie transferat de la CRN la un spital penitenciar, instanța de judecată bazându-și decizia pe o scrisoare a CRN din 9 noiembrie, care menționa că starea reclamantului s-a stabilizat și că el urma să fie externat de la Centru la 10 noiembrie. Deoarece terapia cu OHB nu a fost inclusă în recomandările CRN cu privire la tratament, instanța de judecată nu a considerat relevant orarul tratamentului cu OHB care trebuia să urmeze.

Măsurile provizorii au fost indicate Guvernului printr-un facsimil. În ziua următoare, vineri, 11 noiembrie 2005,

(i) Grefierul adjunct al Secțiunii a Patra a Curții a telefonat de câteva ori la numerele indicate Grefei Curții de Agentul guvernamental, însă nu a primit niciun răspuns;

(ii) se pare că reclamantul a cerut instanței de judecată care examinează cauza să suspende executarea deciziei sale și să prevină transferul său de la CRN, prezentând o copie a facsimilului Curții prin care au fost indicate măsurile provizorii. Judecătoria Centru nu a ținut o ședință judecătorească și nici nu a răspuns în alt mod cererii reclamantului, în aceeași zi reclamantul fiind transferat la spitalul penitenciar;

(iii) potrivit Guvernului, în dimineața când a primit facsimilul Curții, Agentul guvernamental, dl V. Pârlog, a întreprins imediat pași pentru a se conforma

măsurilor indicate, scriind o scrisoare președintelui instanței de judecată care examina cauza.

Derularea precisă a evenimentelor ulterioare este neclară. Potrivit observațiilor Guvernului, deoarece nu a putut fi fixată o ședință judecătorească în aceeași zi, instanța de judecată a citat participanții într-o ședință judecătorească pentru următoarea zi lucrătoare, adică luni, 14 noiembrie (a se vedea § 95). Totuși, potrivit unei scrisori din 12 decembrie 2005, adresată de către Consiliul Superior al Magistraturii avocatului reclamantului ca răspuns la scrisoarea acestuia în care el s-a plâns de omisiunea instanței de judecată care examina cauza de a examina cererea sa din 11 noiembrie, Judecătoria Centru a primit, în mod oficial, informația despre măsurile provizorii indicate de Curte abia la ora 14.19 a zilei de 14 noiembrie și, ca urmare a unei ședințe judecătorești de urgență, a dispus transferul reclamantului la CRN (a se vedea § 50).

Nu se contestă faptul că, la 14 noiembrie, reclamantul a fost transferat înapoi la CRN la decizia instanței de judecată care examina cauza, însă, deoarece Centrul nu a văzut niciun motiv medical pentru transfer și deoarece fișa medicală a reclamantului nu a fost disponibilă imediat, conducerea Centrului a refuzat să-l interneze timp de aproape șase ore.

4. În hotărârea sa *Mamatkulov (Mamatkulov and Askarov v. Turkey [GC]*, nr. 46827/99 și 46951/99, § 128, ECHR 2005-I), Curtea a constatat că „omisiunea unei Înalte Părți Contractante de a se conforma măsurilor provizorii urmează a fi apreciată ca o piedică pentru Curte de a examina efectiv cererea reclamantului și ca împiedicarea exercițiului eficace al dreptului acestuia și, prin urmare, ca o violare a articolului 34”.

O violare a aceluși articol a fost constatată în însăși cauza *Mamatkulov*, așa cum aceasta a fost constatată și în cauze ulterioare care, în mod similar, s-au referit la expulzarea sau extrădarea unui reclamant cu încălcarea termenelor măsurilor provizorii aplicate de Curte în temeiul articolului 39 de a proteja reclamantul împotriva riscului de a fi supus în statul primitor tratamentului contrar articolului 2 sau 3 (a se vedea, de exemplu, *Shamayev and Others v. Georgia and Russia*, hotărâre din 12 aprilie 2005, nr. 36378/02, ECHR 2005-... ; *Olaechea Cahuas v. Spain*, hotărâre din 10 august 2006, nr. 24668/03, ECHR 2006-...).

5. Totuși, în opinia mea, există două puncte de distincție importante între circumstanțele cauzelor menționate mai sus și cele din această cauză, care ar îndreptăți Curtea să ajungă la o concluzie diferită. În primul rând, nu a existat o încălcare intenționată a măsurilor provizorii din partea autorităților naționale, care, atunci când au aflat că articolul 39 a fost aplicat, au încercat să se conformeze indicațiilor Curții prin reîntorcerea reclamantului la CRN. Se prezumă că a existat o întârziere regretabilă înainte ca reclamantul să fie reîntors la Centru, iar hotărârea Curții, în mod corect, atrage atenția asupra deficiențelor din sistem, care sunt

exemplificate prin această cauză, în special, absența la 10 noiembrie a oricărui oficial capabil să reacționeze la facsimilul Curții sau să răspundă, la 11 noiembrie, la apelurile telefonice de la Curte, precum și aparenta lipsă a comunicării efective între judiciar și alte autorități, pentru a asigura ca o ședință judecătorească să fie convocată de urgență la 11 noiembrie pentru a preveni transferul reclamantului de la CRN sau pentru a asigura reîntoarcerea lui promptă. Mai mult, intervalul de șase ore până când reclamantul a fost în sfârșit reinternat la CRN sugerează o coordonare slabă între autoritățile relevante, inclusiv judiciarul și autoritățile medicale. Totuși, eu nu am niciun motiv de a pune la îndoială că, atunci când a aflat despre măsurile provizorii, Agentul guvernamental a întreprins imediat pași pentru a încerca să remedieze situația și, pe cât e posibil, să prevină cauzarea vreunui prejudiciu prin transferul reclamantului de la CRN, deși, în consecință, pașii întreprinși nu s-au dovedit a fi atât de efectivi precum ar fi trebuit să fie.

6. În al doilea rând, ceea ce este mai important, eu nu pot să constat că, în contextul faptelor specifice ale acestei cauze, se poate spune că întârzierea de a implementa măsurile provizorii au împiedicat exercițiul eficace al dreptului unei persoane de a sesiza Curtea cu o cerere individuală, în sensul articolului 34 al Convenției. În această privință, cauza este foarte diferită de cele unde transferul unui reclamant dintr-un stat cu încălcarea termenelor indicației date în temeiul articolului 39 a avut ca consecință inevitabilă lipsirea de efect a exercițiului dreptului prin împiedicarea Curții de a examina efectiv o pretenție formulată în temeiul Convenției și, în ultimă instanță, de a proteja reclamantul împotriva potențialelor încălcări ale drepturilor garantate de Convenție care au fost invocate.

Este adevărat că, așa cum a fost notat în hotărârea Curții în cauza *Olaechea Cahuas*, exercițiul efectiv al dreptului poate fi „împiedicat”, în sensul articolului 34 chiar și în circumstanțe în care mai este posibil pentru Curte să examineze cererea. Însuși scopul aplicării măsurilor provizorii este evitarea riscului de a cauza un prejudiciu ireparabil integrității fizice sau mintale ori sănătății unui reclamant ca rezultat al unei acțiuni viitoare, în timp ce pretențiile cu privire la o încălcare a drepturilor fundamentale garantate de Convenție se examinează de Curte. Chiar și o întârziere în conformarea cu măsurile provizorii, care ar expune reclamantul unui astfel de risc, ar putea, în anumite circumstanțe, să constituie o împiedicare a exercițiului efectiv al acestui drept. Totuși, în circumstanțele acestei cauze și având în vedere, în special, faptul că s-a constatat că starea reclamantului s-a stabilizat înainte ca el să fie externat din CRN la 10 noiembrie, eu nu pot să împărtășesc opinia majorității că întârzierea relativ scurtă, care a avut loc înainte ca reclamantul să fie reinternat la CRN și să beneficieze de terapia completă cu OHB, l-au expus pe acesta unui risc foarte grav pentru viața sau sănătatea sa sau că a avut ca rezultat împiedicarea exercițiului efectiv al dreptului său de a sesiza Curtea cu o cerere individuală, astfel încât să determine o violare a obligațiilor statului în temeiul articolului 34.

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA GOREA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 21984/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

17 iulie 2007

DEFINITIVĂ

17/10/2007

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Gorea c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 26 iunie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 21984/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de un cetățean al Republicii Moldova, dl Grigore Gorea („reclamantul”), la 7 iunie 2005.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl A. Tănase și dl V. Nicoară, avocați din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că a fost deținut în condiții inumane și degradante, că a fost deținut ilegal și că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru detenția sa.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). În cadrul acelei Secțiuni, Camera care urma să examineze cauza (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită în conformitate cu articolul 26 § 1 al Regulamentului Curții.

5. La 25 octombrie 2005, o Cameră a acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1971 și locuiește în Chișinău.

7. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. *Evenimentele anterioare reținerii reclamantului*

8. Reclamantul a lucrat ca șef adjunct al serviciului anchetă penală al Comisariatului de Poliție Botanică din Chișinău. La 13 noiembrie 2001, împotriva lui a fost pornită o urmărire penală pentru eliberarea ilegală din arest preventiv a două persoane acuzate.

9. La 12 martie 2002, Procuratura municipiului Chișinău a încetat urmărirea penală, constatând că acuzațiile se bazau doar pe declarațiile a doi martori care, ulterior, le-au retras, declarând că ei au făcut declarațiile ca rezultat al maltratării de către polițiști. Declarațiile lor nu au fost susținute de alte probe. În aceeași zi, procurorul l-a informat pe reclamant despre decizie prin expedierea unei scrisori la adresa apartamentului nr. 140, unde reclamantul s-a mutat recent. El a trimis o copie a deciziei sale procurorului municipiului Chișinău „pentru informare și control”. Totuși, reclamantul a fost eliberat din funcție.

10. Reclamantul a inițiat proceduri judiciare, solicitând restabilirea sa în funcție și plata salariului neplătit pentru întreaga perioadă de absență forțată de la serviciu. La 25 aprilie 2002, Curtea de Apel a admis pretenția lui. Instanța de judecată a constatat că urmărirea penală împotriva reclamantului nu a stabilit vinovăția lui și că a fost încetată. De asemenea, ea a constatat că reclamantul nu a influențat procedurile inițiate împotriva arestaților eliberați, unul dintre ei fiind, ulterior, găsit că nu a comis nicio infracțiune, iar celălalt fiind arestat din nou. Cauza acestuia este încă pendinte.

11. La 13 octombrie 2003, reclamantul a fost angajat ca ofițer în cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției („CCCEC”).

12. După cum se pretinde, la 19 noiembrie 2004, el a fost chemat de superiorii săi și obligat să-l rețină pe dl Șarban, secretarul Consiliului municipal Chișinău. În aceeași zi, reclamantul l-a reținut pe dl Șarban.

13. La 20 decembrie 2004, o înregistrare video a declarației reclamantului cu privire la reținerea dlui Șarban a fost difuzată de televiziune. Reclamantul a declarat că urmărirea penală împotriva dlui Șarban a fost inventată din motive politice și că nu a existat niciun motiv legal pentru pornirea acesteia. (a se vedea *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 18, 4 octombrie 2005).

14. Potrivit reclamantului, la 21 decembrie 2004, șeful Direcției securitate internă a Procuraturii Generale a cerut procurorului municipiului Chișinău să-i transmită dosarul penal împotriva reclamantului.

15. La 29 decembrie 2004, Procurorul General a reluat urmărirea penală, constatând că încetarea acesteia în martie 2002 a fost ilegală, deoarece nu s-a bazat pe o apreciere corespunzătoare a tuturor circumstanțelor, că discrepanțele dintre probe nu au fost pe deplin soluționate și că faptele pretinse nu au fost dovedite ca fiind adevărate. Nu a fost dată nicio indicație de a porni o investigație împotriva ofițerului care a încetat urmărirea penală împotriva reclamantului.

16. La 8 februarie 2005, reclamantului i s-a cerut să se prezinte, în calitate de bănuit, la un procuror de la Procuratura Generală. Scrisoarea în cauză a fost trimisă pe adresa apartamentului nr. 121, unde reclamantul nu mai locuia încă de la începutul anului 2002. La 14 februarie 2005, un procuror a raportat că el nu a putut să înmâneze reclamantului citația, deoarece nimeni nu se afla acasă, așa că ea a trebuit prinsă în ușa de la intrare. La 13 aprilie 2005, a fost expediată o altă citație, iar la 14 aprilie 2005, a fost întocmit un raport similar, ambele în privința apartamentului nr. 121.

17. La 18 aprilie 2005, procurorul a dispus aducerea reclamantului în fața sa, iar în caz de necesitate, chiar cu forța. La 25 aprilie 2005, un alt raport a confirmat absența reclamantului din apartamentul nr. 121.

18. La 25 aprilie 2005, procurorul l-a pus sub învinuire pe reclamant. Nu s-a făcut nicio mențiune cu privire la omisiunea acestuia de a se prezenta pe parcursul urmăririi penale.

19. La 26 aprilie 2005, Judecătoria Rîșcani a emis un mandat pentru arestarea și detenția reclamantului pentru 30 de zile, constatând că el s-a eschivat de la urmărirea penală, a împiedicat stabilirea faptelor, putea să comită o nouă infracțiune și că a fost dat în căutare.

20. La 11 mai 2005, procurorul a trimis documentele relevante Comisariatului de Poliție Buiucani, pentru darea reclamantului în căutare.

2. Evenimentele care au urmat după reținerea reclamantului

21. La 18 mai 2005, reclamantul a fost reținut pe stradă și i s-a spus despre mandatul cu privire la arestarea sa emis la 26 aprilie 2005. La 19 mai 2005, el a fost adus în fața unui judecător, care l-a informat despre încheierea din 26 aprilie 2005. Reclamantul a depus recurs, pretinzând că el nu a fost informat despre urmărirea penală și că, prin urmare, era injust ca el să fie acuzat de eschivare de la aceasta. El a susținut că avea domiciliu permanent, serviciu și o familie cu doi copii, pe care o întreținea. El nu avea antecedente penale și, dacă ar fi intenționat să se eschiveze de la urmărirea penală sau să o obstrucționeze, el ar fi făcut acest lucru mai devreme. De asemenea, el a subliniat că urmărirea penală pornită împotriva sa a fost încetată în 2002. El a invocat articolul 5 al Convenției și a cerut să fie eliberat sub control judiciar, promițând că el nu va părăsi orașul.

22. La 24 mai 2005, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul său, constatând că instanța judecătorească inferioară „a adus motive corespunzătoare pentru aplicarea măsurii preventive și nu a comis nicio încălcare procedurală”.

23. La 30 mai 2005, procurorul a întocmit rechizitoriul, iar la 1 iunie 2005, cauza a fost transmisă instanței de judecată pentru examinare.

24. Potrivit Guvernului, instanța de judecată a stabilit data primei ședințe preliminare pentru 24 iunie 2005. La acea dată, Procurorul General a desemnat un alt procuror în dosar și, prin urmare, ședința judecătorească a fost amânată pentru 28 iunie 2005. Deoarece acest nou procuror avea deja programată o cauză pentru acea dată, a avut loc o altă amânare. La 4 iulie 2005, procurorul a cerut strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată, cerere care, la o dată necunoscută ulterioară, a fost respinsă de către Curtea Supremă de Justiție. O nouă dată pentru ședința judecătorească preliminară a fost stabilită pentru 26 august 2005, însă ședința de judecată a fost amânată pe motiv de absență a martorilor. Potrivit reclamantului, el a depus cereri *habeas corpus* la fiecare ședință de judecată, însă niciuna dintre ele nu a fost examinată din cauza amânărilor și nicio decizie formală nu a fost emisă vreodată. Guvernul nu a negat acest lucru.

25. La 30 august 2005, reclamantul a adresat o cerere scrisă pentru schimbarea arestării preventive cu o altă măsură preventivă. El a pretins că citațiile au fost, în mod intenționat, trimise la o adresă incorectă, iar examinarea cauzei sale era tergiversată fără niciun motiv.

26. La 2 septembrie 2005, Judecătoria Botanică a respins acea cerere, în principal, deoarece ea a constatat că reclamantul s-a eschivat de la urmărirea penală. Instanța de judecată a notat că reclamantului i s-au prezentat citații de două ori pe adresa „...apartamentului nr. 121, unde, potrivit dosarului personal, el era înregistrat”, însă el nu s-a prezentat la procuror și nu a putut fi adus forțat, deoarece el nu a fost găsit la acea adresă. Instanța de judecată a conchis că temeiurile în baza cărora s-a decis aplicarea arestării preventive au rămas valabile, deoarece reclamantul putea să se eschiveze sau să obstrucționeze urmărirea penală. Atunci când a respins cererea *habeas corpus*, instanța de judecată a decis că „măsura preventivă sub formă de arest preventiv trebuie menținută”.

27. La 3 noiembrie 2005, reclamantul a depus o altă cerere *habeas corpus*, plângându-se de tergiversarea nenecesară a cauzei sale. Procurorul a fost de acord, în parte, și a cerut instanței de judecată eliberarea reclamantului și plasarea lui sub arest la domiciliu, deoarece, până la acea etapă, niciun martor nu a fost încă audiat. În aceeași zi, Judecătoria Botanică a admis cererea și a dispus aplicarea arestului la domiciliu față de reclamant, interzicându-i să-și părăsească apartamentul, să vorbească cu martorii acuzării sau să folosească telefonul. În baza anexei la buletinul său de identitate, care prevedea că adresa sa permanentă era apartamentul nr. 140, instanța de judecată a dispus arestarea la domiciliu a reclamantului la acea adresă. La 15 decembrie 2005, arestarea la domiciliu a reclamantului a fost înlocuită cu obligația de a nu părăsi orașul.

28. În decembrie 2006, reclamantul a cerut instanței de judecată care examinează cauza să anuleze decizia Procurorului General din 29 decembrie 2004,

prin care a fost reluată urmărirea penală în cauza sa și să înceteze urmărirea penală. El a susținut că reluarea urmăririi penale i-a încălcat atât dreptul său de a nu fi urmărit de două ori pentru aceeași faptă, cât și principiul securității raporturilor juridice, ceea ce era contrar articolelor 22 și 287 ale Codului de procedură penală și articolului 5 § 1 al Convenției.

În hotărârea sa din 13 decembrie 2006, Judecătoria Buiucani a citat articolele 22 și 287 ale Codului de procedură penală („CPP”) și a constatat că:

»...

Analizând în ședința de judecată probele acumulate, instanța consideră necesar de încetat procesul în legătură cu existența circumstanțelor care exclud pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală și anume împiedicarea punerii repetate sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă.

În ședința de judecată s-a stabilit că urmărirea penală în privința lui Gorea Grigore a fost pornită în baza ordonanței de intentare a procesului penal din 13.11.2001 (vol. I/f.d. 1).

Conform ordonanței anchetatorului superior în Procuratura municipiului Chișinău, I. Batalai, din 12.03.2002, procesul penal în privința lui Gorea Grigore a fost clasat din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii (vol. II/f.d.71).

Prin ordonanța Procurorului General al Republicii Moldova din 29.12.2004, ordonanța din 12.03.2002 de clasare a procesului penal a fost anulată și urmărirea penală a fost reluată. Drept motiv este indicată ilegalitatea ordonanței de clasare a procesului, care contravine probelor acumulate în procesul anchetei, neexistând circumstanțele care au determinat adoptarea ei, că nu au fost înlăturate contradicțiile dintre declarațiile lui Gorea G. și ale martorilor și că nu au fost efectuate acțiuni procesuale în vederea stabilirii persoanelor care au introdus informația în registrele de evidență și fișele statistice (vol. II/f.d.75).

Instanța reține că o astfel de concluzie contravine materialelor prezentei cauze.

În ordonanța de clasare a procesului penal din 12 martie 2002 sunt descrise detaliat probele administrate și analiza acestora, cu deducerea concluziei respective. În ordonanța de anulare a acesteia din 29 decembrie 2004, însă, nu este dată analiza circumstanțelor și motivele respingerii concluziei privind lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii. O simplă indicare la ilegalitatea acestui act procedural nu poate servi drept un temei legal pentru reluarea urmăririi penale.

Așadar, instanța concluzionează că ordonanța de clasare a procesului penal din 12 martie 2002 a fost determinată de probe administrate și că a fost emisă conform prevederilor legislației în vigoare.

Astfel, nu sunt întrunite condițiile de reluare a urmăririi penale prevăzute de art. 287 CPP și este prezent cazul urmăririi repetate a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, care exclude pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală în privința lui Gorea Grigore.

...

În conformitate cu art. 391 Cod de procedură penală, judecata decide:

ÎNCETAREA PROCESULUI

Se încetează procesul penal împotriva [reclamantului] ... în legătură cu existența circumstanțelor care exclud pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, și anume împiedicarea punerii repetate sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă.”

Această hotărâre a fost menținută de Curtea de Apel Chișinău la 12 februarie 2007. Nu a fost depus recurs și hotărârea a devenit irevocabilă.

3. *Condițiile de detenție între 18 mai și 8 iunie 2005*

29. Potrivit reclamantului, el a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al comisariatului de poliție în condiții inumane și degradante. În special, acolo exista un acces foarte limitat la lumina zilei și nu aveau loc plimbări în afara celulei; hrană de calitate proastă; supraaglomerare (trei bărbați într-o celulă de 6 m², o parte a căreia era ocupată de un veceu care nu era separat de restul celulei); căldură și umiditate; ventilare artificială neregulată, care avea loc pe perioade scurte, în pofda faptului că alți deținuți fumau în celulă, ceea ce i-a creat reclamantului probleme respiratorii; lipsa oricărei lenjerii de pat și accesul la duș o singură dată pe săptămână. Lui nu i s-a permis să primească vizite de la soția sa și, deși era fost ofițer de urmărire penală, a fost plasat într-o celulă cu infractori condamnați (a se vedea paragraful 38 de mai jos). El a prezentat o înregistrare video a unui interviu cu una din persoanele cu care el a fost deținut în celulă. În acea înregistrare, persoana intervievată a confirmat descrierea condițiilor de detenție dată mai sus. Guvernul nu a comentat acest interviu.

30. Reclamantul a susținut că sănătatea sa s-a deteriorat grav, că a suferit dureri de cap în timpul detenției și că tratamentul medical care i-a fost acordat nu a fost eficient. Lui i s-a refuzat examinarea medicală din partea unui specialist pentru a se determina de ce suferea el și cum ar fi fost mai bine să fie tratat.

31. Potrivit Guvernului, reclamantul a fost ținut în trei celule diferite, în care fiecare deținut a avut cel puțin 4 m² de spațiu. Una din celulele în care a fost deținut reclamantul (nr. 22) măsura 12.8 m², iar reclamantul o împărțea cu alți trei deținuți (inclusiv A.M. și G.A.). Acolo exista ventilare și acces la lumina zilei suficiente, acces nelimitat la apa din robinet, iar veceul era separat de restul celulei printr-un perete lateral. Hrana era de o cantitate și calitate adecvate și era pregătită de personalul de la o universitate, după cum era confirmat prin chitanțele relevante. Mai mult, reclamantului i s-a permis să primească lenjerie de pat de la soția sa. Detenția reclamantului a fost scurtă și, în iunie 2005, el a fost transferat într-un alt izolator.

32. Pentru a arăta schimbările în condițiile de detenție din penitenciarele din Republica Moldova, Guvernul s-a referit la câteva documente cu privire la programe elaborate pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție din penitenciarele din Republica Moldova (a se vedea paragraful 39 de mai jos).

33. În opinia Guvernului, reclamantului i-a fost acordată asistență medicală suficientă, după cum era dovedit prin fișa sa medicală prezentată Curții. Toate

cererile sale au fost înregistrate în mod corespunzător și el a fost examinat de diferiți specialiști, care au recomandat tratamentul medical, pe care l-a urmat. În special, reclamantul a fost supus unei analize detaliate (RMN), care nu a constatat vreo schimbare în starea sănătății sale anterioare, care era satisfăcătoare. Mai mult, reclamantul a refuzat să prezinte rezultatele examinărilor sale medicale făcute înainte de detenție, ceea ce a însemnat că nu au existat temeieri medicale pentru o cercetare RMN suplimentară, după cum a fost confirmat de medicii din penitenciar. Reclamantul nu a fost deținut împreună cu persoane anterior condamnate, după cum a fost dovedit printr-o scrisoare a ministrului Justiției.

II. MATERIALE NON-CONVENȚIONALE RELEVANTE

1. *Rapoarte ale Comitetului pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)*

34. Constatările relevante ale CPT sunt următoarele:

Vizita în Republica Moldova din 20-30 septembrie 2004

„11. ... Se pare că constatările delegației CPT precum că în 2004 practica de a deține bănuți pentru perioade îndelungate – uneori luni de zile – în IDP-uri este încă pe larg urmată. Vizita a confirmat că IDP-urile Ministerului Afacerilor Interne nu vor putea oferi vreodată condiții de detenție corespunzătoare adaptate la necesitățile persoanelor arestate preventiv pentru perioade prelungite.

4. Condițiile de detenție.

a. Instituțiile Ministerului Afacerilor Interne

41. Din 1998, când a vizitat pentru prima dată Republica Moldova, CPT a avut îngrijorări serioase în ceea ce privește condițiile de detenție din instituțiile Ministerului Afacerilor Interne.

42. În ceea ce privește secțiile de poliție sau IDP-urile vizitate, condițiile materiale de detenție constituie, fără îndoială, subiect al aceluiași critici ca și în trecut. Celulele de detenție nu au acces la lumina zilei ori au un acces foarte limitat; lumina artificială – cu rare excepții – era mediocră. În niciuna una din instituții, persoanele obligate să petreacă noaptea în detenție nu primesc saltele și păături, nici chiar cele deținute pentru perioade prelungite. Persoanele care dispuneau de asemenea obiecte au putut să le obțină doar de la familiile lor... .

47. În concluzie, condițiile materiale de detenție în secțiile de poliție rămân problematice; ele rămân dezastruoase în IDP-uri, continuând, în multe privințe, să constituie pentru deținuți tratament inuman și degradant.”

Prevederile relevante ale standardelor CPT (CPT/Inf/E (2002) 1, Rev. 2004) sunt următoarele:

„Sarcina de a proteja persoanele aflate în custodia poliției include responsabilitatea de a garanta *integritatea lor fizică și psihică*. Rezultă că supravegherea corespunzătoare a spațiilor

de detenție este o parte componentă a îndatoririi de a proteja asumată de poliție. Trebuie întreprinse măsuri corespunzătoare pentru a garanta că persoanele din custodia poliției sunt întotdeauna într-o poziție din care intră ușor în contact cu personalul de supraveghere.”

2. *Dreptul și practica interne relevante*

35. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Șarban v. Moldova* (citată mai sus, § 51 et seq.). Suplimentar, următoarele prevederi sunt relevante pentru această cauză:

36. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 25

„(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.”

37. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 22

„(1) Nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă.

... (3) Hotărîrea organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, precum și hotărîrea judecătorească definitivă, împiedică reluarea urmăririi penale, ... cu excepția cazurilor cînd fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărîrea pronunțată.”

Articolul 287

„(1) Reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea persoanei de sub urmărire se dispune de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță dacă, ulterior, se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire.

... (4) În cazurile în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente au afectat hotărîrea respectivă. În cazul des-

coperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei sau scoatere a persoanei de sub urmărire.”

38. Prevederile relevante ale Legii nr. 1226-XIII cu privire la arestarea preventivă, în vigoare în acea perioadă, sunt următoarele:

Articolul 14

„(1) La repartizarea preveniților în camere este obligatoriu să se respecte următoarele cerințe:

2) Sunt deținuți separat de ceilalți preveniți:

... f) persoanele care, pînă la arestare, au lucrat în autoritățile publice, inclusiv în instanțele de judecată, în organele procuraturii, justiției, afacerilor interne, securității naționale; ...”

39. La 24 octombrie 2003, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 415-XV privind aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008. Planul include mai multe obiective pentru anii 2004-2008 cu scopul de îmbunătățire a condițiilor de detenție, inclusiv reducerea supraaglomerării, îmbunătățirea tratamentului medical, antrenarea în muncă și reintegrarea deținuților, precum și instruirea personalului. Rapoarte regulate urmează să fie întocmite cu privire la implementarea Planului.

ÎN DREPT

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 3 al Convenției

40. Reclamantul a pretins că condițiile sale de detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie (IDP) al Comisariatului General de Poliție al municipiului Chișinău, inclusiv lipsa asistenței medicale și deținerea sa împreună cu infractori condamnați, au constituit tratament inuman și degradant contrar articolului 3 al Convenției, care prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

41. Reclamantul și-a reiterat argumentele sale anterioare (a se vedea paragrafele 29 și 30 de mai sus) și a notat că Guvernul nu a prezentat nicio probă că el ar fi primit asistență medicală în timpul aflării sale în detenție în IDP al Comisariatului General de Poliție al municipiului Chișinău. Condițiile de de-

tenție și asistența medicală, care a fost disponibilă lui după transferul său în Izolatorul Anchetei Preliminare al Ministerului Justiției, au fost, în opinia sa, nesatisfăcătoare, în special, din cauza că unele din cererile sale cu privire la o evaluare detaliată a stării sale de sănătate au fost refuzate din motive formale, în pofida recomandării medicilor, precum și a plângerilor sale constante de dureri de cap și durere. El a obiectat declarațiilor Guvernului potrivit cărora condițiile de detenție în IDP erau bune și a notat că declarațiile erau contrare constatărilor CPT (a se vedea paragraful 34 de mai sus).

42. Mai mult, la 25 mai 2005, el a fost transferat într-o celulă cu persoane anterior condamnate pentru diverse infracțiuni, deși el era fost ofițer de urmărire penală. El a prezentat copii ale confirmărilor de la Ministerul Afacerilor Interne care dovedeau că fiecare din cei trei deținuți, cu care el a împărțit o celulă, a fost acuzat de una sau mai multe infracțiuni grave (inclusiv omor, producerea și păstrarea armelor de foc, circulația ilegală a substanțelor narcotice, fraudă), iar unii fuseseră deja condamnați pentru infracțiuni grave similare.

43. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat toate căile de recurs interne disponibile lui.

44. El a considerat că condițiile de detenție a reclamantului au fost conforme cu cerințele articolului 3 (a se vedea paragrafele 31-33 de mai sus), având în vedere perioada scurtă de detenție în care el s-a aflat acolo. El a susținut că constatările CPT făcute în urma vizitei sale din septembrie 2004 nu reflectau schimbările majore care au avut loc înainte de luna mai 2005, când reclamantul a fost plasat în izolatorul respectiv. El s-a referit la inițiativele autorităților în legătură cu aceasta (a se vedea paragrafele 32 și 39 de mai sus).

45. Potrivit Guvernului, reclamantului i-a fost acordată asistența medicală deplină, iar analiza detaliată (RMN), pe care el a solicitat-o, având în vedere testul similar care a fost efectuat anterior și refuzul său de a coopera pe deplin, nu a fost considerată necesară de către medicii din penitenciar (a se vedea paragraful 33 de mai sus).

46. După cum a fost confirmat prin chitanțele relevante, hrana servită în izolator era pregătită la bucătăria unei universități locale și, prin urmare, era de bună calitate. Mai mult, reclamantul nu a fost niciodată deținut cu persoane anterior condamnate, deoarece acest lucru ar fi fost contrar Legii cu privire la arestarea preventivă, care interzicea o astfel de plasare în termeni absoluți (a se vedea paragraful 38 de mai sus).

47. Curtea notează că, în această cauză, reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al Comisariatului General de Poliție timp de 21 de zile, 14 dintre care s-a aflat într-o celulă cu alți trei deținuți, iar șapte zile s-a aflat în două celule diferite împreună cu, după cum a susținut reclamantul, persoane anterior condamnate. În opinia Curții, efectul cumulativ al supraaglomerării și al plaserii intenționate a unei persoane într-o celulă cu persoane care ar putea prezenta un pericol pentru aceasta ar putea, în principiu, să ridice o chestiune

prin prisma articolului 3 al Convenției (a se vedea standardele CPT la care s-a făcut referire în paragraful 34 de mai sus). Totuși, Curtea notează că, în timpul perioadei sale relativ scurte de detenție, reclamantul nu s-a plâns că ar fi fost vreodată amenințat de colegii săi de celulă. Mai mult, el nu a invocat niciodată prevederile articolului 14 alin. 2 (f) al Legii nr. 1226-XIII cu privire la arestarea preventivă (a se vedea paragraful 38 de mai sus), care interzicea în termeni absoluți deținerea *inter alia* a lucrătorilor afacerilor interne în aceeași celulă cu alte categorii de persoane arestate sau condamnate.

48. Mai mult, Curtea notează, în continuare, că reclamantul nu și-a susținut pretenția sa că starea sănătății sale a avut de suferit ca urmare a detenției sale în condițiile descrise de el. Ea nu este convinsă că reclamantului i-a fost refuzată asistența medicală în mod sistematic, deoarece el a fost examinat de mai mulți medici și a urmat tratament în conformitate cu recomandările lor. Deși el a solicitat să fie efectuată o examinare suplimentară, trebuie notat faptul că medicii care l-au examinat nu au considerat acest lucru ca fiind necesar (a se vedea paragraful 33 de mai sus). Nicio informație care ar contrazice această concluzie nu a fost prezentată Curții.

49. Curtea reamintește că ea trebuie să fie convinsă, în baza materialelor prezentate ei, că condițiile de detenție a reclamantului au constituit un tratament care a depășit nivelul minim de severitate necesar pentru ca articolul 3 al Convenției să devină aplicabil. În legătură cu aceasta, ea notează că detenția reclamantului în condițiile invocate a fost relativ scurtă. Deși mărimea celulei pe care el a împărțit-o cu alți trei deținuți ar putea, potențial, să ridice o chestiune prin prisma articolului 3 din Convenție (a se vedea *Ostrovar v. Moldova*, nr. 35207/03, § 60, 13 septembrie 2005), trebuie notat faptul că el a fost deținut acolo doar 14 zile. Reclamantul nu și-a susținut argumentul că condițiile materiale ale detenției sale au fost atât de rele încât să trezească îngrijorări. De asemenea, Curtea notează că hrana oferită reclamantului pare să fi fost adecvată și că nu existau restricții ale drepturilor soției sale de a-l vizita. Deși este regretabil faptul că soția reclamantului a trebuit să-i aducă lenjerie de pat, el, cel puțin, a putut astfel să beneficieze de un anumit nivel de igienă în celula sa.

50. Curtea observă că referirea reclamantului la constatările CPT (a se vedea paragrafele 34 și 41 de mai sus) în sine și în absența probelor cu privire la suferința individuală de o intensitate necesară pentru a constata violarea articolului 3, nu oferă o bază pentru concluzia că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în cazul reclamantului.

51. Prin urmare, Curtea conchide că pretenția formulată în temeiul articolului 3 al Convenției este în mod vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Din acest motiv, Curtea nu va examina argumentul Guvernului precum că reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne în ceea ce privește pretenția sa cu privire la condițiile materiale de detenție (a se vedea paragraful 43 de mai sus).

B. Pretențiile formulate în temeiul articolului 5 al Convenției

52. Reclamantul a pretins că drepturile sale garantate de articolul 5 §§ 1 și 3 al Convenției au fost încălcate, deoarece urmărirea penală împotriva sa nu ar fi putut fi în mod legal reluată și, astfel, detenția sa a fost ilegală și deoarece instanțele judecătorești nu au adus motive relevante pentru deciziile lor de a-l deține. În continuare, el a susținut că a fost deținut fără un temei legal după 1 iunie 2005 și a invocat în acest sens cauza *Baranowski v. Poland* (nr. 28358/95, ECHR 2000-III).

Părțile relevante ale articolului 5 sunt următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

... (c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; ...

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

1. *Legalitatea reluării urmăririi penale împotriva reclamantului*

53. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 1, de legalitatea detenției sale, deoarece aceasta a fost dispusă în baza unei urmăririi penale reluate în mod necorespunzător.

(a) **Argumentele părților**

54. Reclamantul a pretins că urmărirea penală împotriva sa, care a fost încetată în anul 2002, nu putea fi reluată din cauza prevederilor articolului 22 al CPP (a se vedea paragraful 37 de mai sus). În orice caz, ea nu putea fi reluată decât în termen de un an după încetarea acesteia (articolul 287 alin. 4 CPP, a se vedea paragraful 37 de mai sus). Deoarece reluarea urmăririi penale a fost ilegală, detenția sa, care s-a bazat pe această urmărire penală, a fost, de asemenea, ilegală. Mai mult, constatarea din 2002, precum că el nu a comis nicio infracțiune, a exclus existența, în 2004, a unor „motive verosimile de a bănuși” că el ar fi putut săvârși aceeași infracțiune. El a prezentat câteva articole din presă cu privire la existența în Republica Moldova a unei practici de folosire a urmăririlor penale ca mijloc de șantajare sau de asigurare a obedienței față de autorități, inclusiv a practicii de încetare a urmăririlor penale cu posibilitatea de a le relua atunci când persoana a supărat autoritățile.

55. Reclamantul a respins interpretarea articolului 287 alin. 4 al CPP făcută de Guvern. El a susținut că acel articol nu întrunea cerințele „calității legii” cerute de articolul 5 al Convenției și că atât procuratura, cât și instanțele judecăt-

toarești naționale nu au prezentat detalii care ar permite clarificarea aplicabilității acestei norme. *In fine*, reclamantul a susținut că ordonanțele de reluare a urmăririi penale nu puteau fi contestate.

56. Guvernul a susținut că reclamantul nu a invocat, nici măcar în substanță, această pretenție în fața instanțelor judecătorești naționale până în decembrie 2006. Mai mult, reluarea urmăririi penale împotriva reclamantului a fost dispusă de un procuror ierarhic superior în strictă conformitate cu legislația (articolul 287 alin. 1 al CPP).

57. El a susținut că articolul 287 alin. 4 al CPP nu era aplicabil cauzei reclamantului pe motiv că acel articol era aplicabil doar urmăririlor penale încetate legal, în timp ce ordonanța Procurorului General de reluare a urmăririi penale a constatat, în mod clar, că încetarea urmăririi penale împotriva reclamantului a fost ilegală. El a susținut că, în practică, articolul 287 alin. 4 al CPP nu a fost niciodată aplicat de către procuratură.

58. De asemenea, el a susținut că articolul 22 al CPP nu era aplicabil, deoarece acesta se referea doar la scoaterea de sub urmărire penală și încetarea urmăririi penale, și nu la clasarea cauzei penale, așa cum s-a întâmplat în cauza reclamantului.

(b) Aprecierea Curții

59. Curtea ia notă de faptele noi prezentate de părți, și anume de pronunțarea hotărârilor din 13 decembrie 2006 și 12 februarie 2007 (a se vedea paragraful 28 de mai sus). Aceste hotărâri au anulat ordonanța Procurorului General din 29 decembrie 2004 ca fiind contrară articolelor 22 și 287 ale CPP și au dispus încetarea urmăririi penale în cauza reclamantului, constatând că reluarea nemotivată a urmăririi penale, urmată de încetarea legală a acesteia, au constituit o urmărire repetată a aceleiași persoane pentru aceeași faptă.

60. În opinia Curții, este necesar, mai întâi de toate, de a stabili dacă acest fapt nou poate s-o determine să decidă că nu se mai justifică continuarea examinării acestei pretenții conform articolului 37 § 1 (c) al Convenției, care prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

...

(c) pentru orice alt motiv constatat de Curte care nu mai justifică continuarea examinării cererii.

Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale o cere.”

61. Curtea reamintește că ea „se bucură de o discreție largă la identificarea temeiurilor pe care se poate baza la radierea unei cereri de pe rolul său în temeiul acestei norme, fiind înțeles, totuși, faptul că astfel de temeiuri trebuie să fie deduse

din circumstanțele specifice ale fiecărei cauze” (a se vedea *Association SOS Attentats and de Boery v. France* [GC], (dec.), nr. 76642/01, § 37, ECHR 2006-... și principiile menționate în ea cu privire la aplicarea articolului 37 § 1 al Convenției).

62. În această cauză, Curtea notează că urmărirea penală în privința reclamantului a fost încetată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă. Astfel, el a obținut o redresare din partea instanțelor judecătorești naționale înainte ca Curtea să adopte hotărârea sa. Mai mult, Curtea notează că argumentele reclamantului cu privire la violarea articolului 5 § 1 al Convenției s-au bazat pe reluarea ilegală a urmăririi penale în temeiul dreptului intern, și anume al articolelor 22 și 287 ale CPP. Instanțele judecătorești au confirmat acea ilegalitate, bazându-se exact pe acele articole ale CPP (a se vedea paragraful 28 de mai sus). Imediat ce reclamantul a solicitat expres instanțelor judecătorești să verifice legalitatea reluării procedurilor în cauza sa, ele au acceptat pretențiile sale.

63. Este adevărat că reclamantului nu i s-au acordat compensații pentru șapte luni de detenție ilegală, care au rezultat din redeschiderea cauzei sale. Totuși, el nu a solicitat instanțelor judecătorești naționale să-i acorde compensații și el încă mai poate să inițieze proceduri pentru a obține compensații.

64. În concluzie, hotărârile instanțelor judecătorești naționale cu privire la această pretenție și condamnarea univocă de către acestea a reluării urmăririi penale, când nu au fost aduse motive convingătoare pentru aceasta, omisiunea reclamantului de a invoca această pretenție de la începutul detenției sale sau de a solicita compensații instanțelor naționale atunci când el a invocat această pretenție, sunt circumstanțe care, luate împreună, determină Curtea să conchidă că nu se mai justifică continuarea examinării acestei pretenții, în sensul articolului 37 § 1 (c) al Convenției.

65. De asemenea, Curtea consideră că niciun alt element cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale nu cere ca această pretenție să fie examinată în continuare în temeiul articolului 37 § 1 *in fine*. Prin urmare, această parte a cererii urmează a fi scoasă de pe rol.

2. Legalitatea detenției reclamantului după 1 iunie 2005

66. Guvernul a susținut că, în conformitate cu principiului subsidiarității, ține, în primul rând, de competența instanțelor judecătorești naționale să determine legalitatea detenției reclamantului. Dacă instanțele judecătorești naționale ar fi constatat că reclamantul a fost deținut ilegal, el ar fi putut pretinde prejudicii în conformitate cu legislația. Mai mult, instanțele judecătorești au competența de a aplica direct Convenția. Reclamantul nu a fost de acord.

67. Curtea a constatat deja că în Republica Moldova exista o practică de a-i deține pe inculpați, fără a emite o încheiere judecătorească în acest sens, după transmiterea dosarelor lor pentru examinare în instanța de judecată. Ea reamintește poziția Guvernului pârât și a instanțelor judecătorești naționale în mai multe cauze recente (a se vedea *Boicenco v. Moldova*, nr. 41088/05, § 146, 11 iulie 2006 și

Holomiov v. Moldova, nr. 30649/05, § 123, 7 noiembrie 2006), în care Guvernul a considerat această practică ca fiind legală și bazată pe mai multe prevederi ale Codului de procedură penală. El nu a prezentat exemple de derogări ale instanțelor judecătorești naționale de la practica descrisă mai sus. Într-adevăr, reclamanții în ambele cauze menționate mai sus, în mod expres, au ridicat această chestiune în fața instanțelor judecătorești naționale, însă plângerile lor au fost respinse.

68. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că, având în vedere practica generală care permitea autorităților să-l dețină fără o încheiere emisă de către o instanță judecătorească, reclamantul nu a avut o șansă reală de succes prin depunerea unei plângeri cu privire la lipsa unei baze legale pentru detenția sa.

69. Având în vedere cele de mai sus, Curtea conchide că pretenția formulată în temeiul articolului 5 al Convenției cu privire la lipsa unei baze legale pentru detenția reclamantului după 1 iunie 2005 nu poate fi declarată inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de recurs interne. Prin urmare, obiecția Guvernului urmează a fi respinsă.

3. Concluzia privind pretențiile formulate în temeiul articolului 5

70. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 5 §§ 1 și 3 al Convenției (cu excepția pretenției privind legalitatea reluării urmăririi penale împotriva sa) ridică chestiuni de fapt și drept, care sunt suficiente de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Prin urmare, ea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 5 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

71. În scrisoarea sa din 19 octombrie 2005, reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției de ilegalitatea detenției sale după transmiterea, la 1 iunie 2005, a dosarului său în instanța de judecată pentru examinare.

72. Guvernul a susținut că, după transmiterea, la 1 iunie 2005, a dosarului reclamantului în instanța de judecată pentru examinare, ținea de competența acelei instanțe de judecată să examineze orice cerere cu privire la detenția acestuia pe durata examinării cauzei, așa cum, în mod clar, prevede legislația. Guvernul a invocat aceleași prevederi legale ca și în cauza *Boicenco* (citată mai sus, §§ 64-71).

73. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției privind această chestiune în cauza *Baranowski v. Poland* (citată mai sus, § 58); a se vedea, de asemenea, *Boicenco* (citată mai sus, § 154) și *Holomiov* (citată mai sus, § 130). După examinarea materialelor prezentate ei, Curtea consideră că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă la o concluzie diferită în această cauză.

74. Din motivele aduse în cauzele citate mai sus, Curtea constată că detenția reclamantului pe durata examinării cauzei, după 1 iunie 2005, când încheierea judecătorească care autoriza detenția sa a expirat, nu a fost bazată pe nicio prevedere legală.

75. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

76. Reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției de lipsa motivelor pentru detenția sa pe durata examinării cauzei sale de către instanța de judecată.

77. În lumina constatării sale (a se vedea paragraful 75 de mai sus) că detenția reclamantului după 1 iunie 2005 nu a avut nicio bază legală (a se vedea, de asemenea, *Șarban*, citată mai sus, § 104), Curtea nu consideră necesar să examineze separat această pretenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

78. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

79. Reclamantul a pretins 23,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție: EUR 8,000 pentru violarea articolului 3, EUR 10,000 pentru violarea articolului 5 § 1 și EUR 5,000 pentru violarea articolului 5 § 3. El a invocat jurisprudența Curții pentru a dovedi că sume comparabile au fost acordate pentru violarea acestor articole.

80. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că, în lumina jurisprudenței Curții, ea era excesivă. El a susținut că jurisprudența invocată de reclamant se referea la situații care nu aveau nimic în comun cu cauza reclamantului în ceea ce privește natura și gravitatea încălcărilor pretinse, efectele asupra reclamantului și atitudinea autorităților statului. Autoritățile au întreprins toate măsurile pentru a asigura necesitățile reclamantului, iar tratamentul la care el a fost supus nu a atins nivelul minim de severitate cerut de articolul 3 al Convenției. Orice constatare a violării articolului 5 al Convenției ar trebui să constituie în sine o satisfacție echitabilă.

81. Curtea reamintește că ea nu a constatat în această cauză o violare a articolului 3 al Convenției. Ea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca rezultat al omisiunii autorităților de a respecta drepturile sale garantate de articolul 5, și anume detenția sa fără nicio bază legală timp de peste șase luni. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 9,000 cu titlu de prejudiciu moral (a se vedea *Baranowski*, citată mai sus, § 82 și *Ječius v. Lithuania*, nr. 34578/97, § 109, ECHR 2000-IX).

B. Costuri și cheltuieli

82. Reclamantul a mai pretins EUR 10,212 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat o listă a orelor lucrate pentru pregătirea cauzei (105 ore) și onorariul pentru o oră de lucru pentru fiecare tip de activitate, inclusiv pregătirea observațiilor suplimentare solicitate de Curte cu privire la practica națională. De asemenea, el a prezentat o hotărâre a Baroului Avocaților din Republica Moldova, adoptată la 29 decembrie 2005, care recomandă nivelul de remunerare pentru avocații care reprezintă reclamantii în fața instanțelor internaționale.

83. Guvernul a considerat aceste pretenții ca fiind nejustificate, având în vedere realitățile economice ale vieții din Republica Moldova. El a susținut că reclamantul nu a prezentat nicio copie a vreunui contract de reprezentare a sa. El a pus la îndoială necesitatea de a lucra 105 ore pentru cercetarea jurisprudenței Curții și a numărului de ore prestate pentru a scrie observațiile reclamantului.

84. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 139). În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, trebuie prezentată o listă detaliată a tuturor pretențiilor, în lipsa căreia Camera poate respinge pretențiile în totalitate sau în parte.

85. În această cauză, Curtea notează că, deși reclamantul nu a prezentat o copie a contractului cu avocații săi, el, în mod corespunzător, i-a împuternicit să-l reprezinte în procedurile în fața Curții și a fost de acord cu lista orelor lucrate pentru pregătirea cauzei sale. De asemenea, este evident faptul că un anumit volum de lucru a fost făcut, având în vedere calitatea observațiilor. Totuși, suma cerută este excesivă și urmează a fi acceptată doar în parte. Având în vedere lista detaliată a orelor lucrate, numărul și complexitatea chestiunilor examinate și faptul că s-a constatat doar o violare a articolului 5 al Convenției, Curtea acordă reclamantului EUR 2,500 cu titlu de costuri și cheltuieli (cf. *Șarban*, citată mai sus, § 139).

C. Dobânda de întârziere

86. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Decide* să radieze cererea de pe rolul său în partea care se referă la pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției privind detenția acestuia între 18 mai 2005 și 1 iunie 2005, după reluarea urmăririi penale;
2. *Declară* admisibile pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește detenția reclamantului fără nicio bază legală și pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, iar restul cererii inadmisibil;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește detenția reclamantului fără o bază legală după 1 iunie 2005;
4. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției;
5. *Hotărăște*:
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției EUR 9,000 (nouă mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,500 (două mii cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 17 iulie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA UNGUREANU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 27568/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 septembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/12/2007

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Ungureanu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 10 iulie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 27568/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Petru Ungureanu („reclamantul”), la 10 iulie 2002. Reclamantul a fost reprezentat în fața Curții de către dra N. Mardari, de la „Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești din 21 decembrie 2001 pronunțată în favoarea sa, dreptul său la o instanță care să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la respectarea bunurilor sale, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, au fost încălcate.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 7 octombrie 2003, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1963 și locuiește în Chișinău.

6. El a lucrat în calitate de director al „Inspectoratului transporturilor de mărfuri și călători”, o subdiviziune a Ministerului Transporturilor („angajator”).

7. În octombrie 2001, reclamantul a fost concediat. El a intentat o acțiune judiciară împotriva ministerului, contestând legalitatea concedierii sale.

8. La 7 noiembrie 2001, Judecătoria sectorului Centru a dispus reintegrarea reclamantului în serviciu. El a fost restabilit, însă a fost concediat din nou a doua zi.

9. El a intentat o altă acțiune împotriva ministerului, solicitând reintegrarea sa în serviciu și plata salariului său pentru întreaga perioadă de absență forțată de la lucru.

10. La 21 decembrie 2001, Judecătoria sectorului Centru a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ministerul să-l reintegreze în serviciu. Ea a mai acordat reclamantului 3,800 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 323 euro (EUR) la acea dată).

11. Această hotărâre a fost menținută de către Tribunalul Chișinău, la 13 februarie 2002, și de către Curtea de Apel, la 23 mai 2002.

12. La 22 decembrie 2001, Judecătoria sectorului Centru a emis un titlu executoriu pe care l-a expediat ministerului spre executare. Deoarece Ministerul nu a executat titlul în termenul stabilit de către instanța judecătorească, acesta a fost prevenit și i s-a acordat de două ori timp suplimentar pentru a se conforma.

13. La 5 februarie 2002, reclamantul a solicitat Procuraturii Generale să pornească o urmărire penală în privința refuzului ministrului Transporturilor, în calitate de conducător al ministerului, să execute hotărârea judecătorească executorie. În răspunsul expediat reclamantului la 18 februarie 2002, acesta a fost informat că nu există vreun temei pentru intervenția procuraturii, deoarece supravegherea executării ține de competența instanței judecătorești. Reclamantul s-a mai plâns altor autorități (procuraturii, Președintelui), însă fără succes.

14. La 8 februarie 2002, Judecătoria sectorului Centru a aplicat ministrului Transporturilor o amendă în mărime de MDL 900 pentru neexecutarea hotărârii sale. Instanța a mai acordat reclamantului salariul pentru perioada absenței sale forțate de la lucru între 21 decembrie 2001 și 8 februarie 2002, în mărime de MDL 2,219 (EUR 195).

15. La 27 februarie 2002, executorul judecătoresc a confirmat neexecutarea de către minister a hotărârii judecătorești din 21 decembrie 2001.

16. La 28 februarie 2002, reclamantul s-a plâns Ministerului Justiției de neexecutarea hotărârii judecătorești. La 22 martie 2002, Ministerul Justiției l-a informat pe acesta despre încercările anterioare de a executa hotărârea și despre o nouă solicitare a executorului privind amendarea ministrului Transporturilor.

17. La 9 aprilie 2002, la cererea executorului judecătoresc, Judecătoria sectorului Centru a aplicat ministrului Transporturilor o amendă în mărime de MDL 1,350. De asemenea, instanța judecătorească a acordat reclamantului salariul pentru întreaga perioadă a absenței sale forțate de la lucru după 8 februarie 2002, în mărime de MDL 3,360 (EUR 195). Potrivit reclamantului, ministrul nu a plătit niciodată amenzile aplicate de către instanța judecătorească.

18. La 12 septembrie 2002, reclamantul a fost restabilit în funcția sa și, la 18 septembrie 2002, el a primit MDL 9,925, ceea ce reprezenta restanțele la salariul său. La 1 octombrie 2002, reclamantului i-au fost rambursate cheltuielile de asistență juridică angajate în cadrul procesului judiciar, iar la 31 octombrie 2002, el a primit ultima sumă datorată lui.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

19. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova*, (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

Suplimentar, articolul 208 al Codului de procedură civilă, în vigoare în perioada relevantă, prevedea următoarele:

„Urmează să fie executată imediat hotărârea prin care pîrîtul a fost obligat:

... (2) a plăti unui muncitor ... salariul, dar nu mai mult decât o lună;

... (4) a reintegra în serviciu pe un lucrător concediat sau transferat ilegal.”

ÎN DREPT

20. Reclamantul s-a plâns că drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 și articolul 13 ale Convenției și de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție au fost încălcate ca urmare a executării întârziate a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

Articolul 13 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA

Obiecția preliminară a Guvernului

21. Guvernul a pretins că, deoarece suma a fost plătită în întregime, reclamantul nu mai poate pretinde că este victimă a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție.

22. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară formulată de Guvernul pârât (*Prodan v. Moldova*, citată mai sus, § 47). Mai mult, deși instanțele judecătorești au dispus ca salariul reclamantului să fie plătit pentru două perioade ulterioare în care hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea sa nu a fost executată (a se vedea paragrafele 14 și 17 de mai sus), nicio compensație nu i-a fost plătită acestuia pentru imposibilitatea lui de a se folosi de acești bani și pentru prejudicial moral cauzat.

23. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul nu și-a pierdut statutul de victimă a încălcării drepturilor garantate de Convenție. Curtea consideră că pretențiile formulate de reclamant în temeiul articolelor 6 § 1 și 13 ale Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

24. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești executorii pronunțată în favoarea sa, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El s-a bazat pe articolul 208 al Codului de procedură civilă, în vigoare în perioada relevantă (a se vedea paragraful 19 de mai sus), conform căruia hotărârile judecătorești prin care s-a dispus reintegrarea în serviciu a unui angajat urmau a fi executate imediat.

25. Guvernul nu a fost de acord. El a susținut că întârzierea în executarea hotărârii nu a fost excesivă, având în vedere că hotărârea irevocabilă a fost adoptată la 23 mai 2002, că ea a fost executată în septembrie-octombrie 2002 și că au fost întreprinse mai multe măsuri în vederea asigurării executării hotărârii.

26. Curtea a constatat în mod repetat că procedurile privind reintegrarea în serviciu sunt de o „importanță crucială” pentru reclamanți și că, de fapt, ele trebuie examinate cu „promptitudine” (a se vedea *Guzicka v. Poland*, nr. 55383/00, § 30, 13 iulie 2004); această cerință este consolidată suplimentar în țările în care însuși dreptul intern prevede că toate cauzele de acest gen trebuie soluționate cu o promptitudine deosebită (a se vedea *Borgese v. Italy*, hotărâre din 26 februarie 1992, Seria A nr. 228-B, § 18). Aceasta este mai cu seamă relevant când o hotărâre judecătorească a fost deja adoptată și autoritățile trebuie doar să o execute. Curtea notează că dificultățile specifice la care persoana este supusă când ea este privată în mod ilegal de salariu, chiar pentru o perioadă scurtă de timp, au fost luate în considerație de către legislatorul național în articolul 208 al Codului de procedură civilă (a se vedea paragraful 19 de mai sus), care făcea ca hotărârile judecătorești privind reintegrarea în serviciu și plata unei părți a salariului să devină executorii imediat.

27. Prin urmare, data relevantă pentru stabilirea perioadei de executare este data la care prima instanță a adoptat hotărârea sa (adică, în această cauză, 21 decembrie 2001), și nu data la care această hotărâre a devenit definitivă (a se vedea *Polonets v. Ukraine*, nr. 39496/02, 20 septembrie 2005). Instanța judecătorească națională a confirmat acest fapt când a amendat ministrul pentru neexecutarea de către acesta a hotărârii judecătorești, deși cererea de apel era pendinte și hotărârea încă nu devenise definitivă (a se vedea paragrafele 14 și 17 de mai sus).

28. În această cauză, Curtea nu poate să accepte poziția Guvernului precum că hotărârea a fost executată într-un termen rezonabil. Deși perioada de nouă luni pentru executarea unei hotărâri judecătorești nu pare nerezonabilă în sine, în circumstanțele acestei cauze ea a fost nejustificată. Decizia instanței a vizat reintegrarea reclamantului în serviciu și plata salariului său care, în

absența unui indiciu că aceasta avea sursele de venit alternative, creează prezumția că salariul a fost sursa lui principală de venit. Mai mult, se pare că nu au existat factori obiectivi care ar fi prevenit executarea imediată a hotărârii. Executarea nu necesita resurse importante, deoarece aceasta implica doar reintegrarea reclamantului în serviciu și plata salariul doar pentru o lună. Aceasta nu necesita nici utilizarea măsurilor de constrângere, cum ar fi fost în cazul în care decizia s-ar fi referit la o companie privată (a se vedea, *a contrario*, *Fociac v. Romania*, nr. 2577/02, 3 februarie 2005), deoarece obligația de executare îi revenea unui ministru.

29. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze privind executarea întârziată a hotărârilor judecătorești executorii (a se vedea, printre altele, *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, și *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, 21 martie 2006).

30. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în acele cauze, că neexecutarea hotărârii judecătorești din 21 decembrie 2001 într-un termen rezonabil a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI

31. În continuare, reclamantul a pretins că el nu a avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretenția sa formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției.

32. Guvernul a susținut că reclamantul dispunea de căi de recurs interne în privința pretenției sale formulate în temeiul articolului 13, cum ar fi posibilitatea de a solicita inițierea procedurii administrative sau penale împotriva persoanei responsabile de neexecutare.

33. Curtea notează că pretențiile reclamantului precum că prin refuzul de a executa hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea sa au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6, sunt fără îndoială serioase și legitime (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Prin urmare, reclamantul avea dreptul la un recurs efectiv, în sensul articolului 13. În consecință, Curtea va examina dacă un astfel de recurs a fost accesibil reclamantului.

34. Curtea notează că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului nu a fost executată timp de nouă luni. Debitor în această cauză a fost o autoritate de stat. Mai mult, la cererea executorului judecătoresc, instanța judecătorească a amendat ministrul pentru neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului. Curtea conchide că recursurile la care s-a

referit Guvernul nu erau efective, deoarece, în absența unor prevederi bugetare menite să asigure executarea, executorul nu poate fi tras la răspundere pentru neexecutarea hotărârii.

35. Prin urmare, se pare că reclamantul nu a dispus de vreun recurs pentru a preveni continuarea încălcării drepturilor sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției sau pentru a obține compensații. În consecință, a avut loc o violare a articolului 13 combinat cu acel articol (*Romashov v. Ukraine*, nr. 67534/01, § 47, 27 iulie 2004; și *Voytenko v. Ukraine*, nr. 18966/02, § 43, 29 iunie 2004).

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

36. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

37. Reclamantul a pretins EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a întârzierii în executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa.

38. Guvernul a considerat această sumă excesivă în lumina jurisprudenței Curții.

39. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa, în special, având în vedere natura sumei acordate și faptul că el a trebuit să trăiască fără salariu timp de câteva luni. Suma pretinsă este, totuși, excesivă. Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 500 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

40. Reclamantul nu a formulat vreo pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

41. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției ca urmare a neexecutării hotărârii din 21 decembrie 2001 într-un termen rezonabil;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca urmare a aceleiași neexecutări a hotărârii din 21 decembrie 2001 într-un termen rezonabil;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției în ceea ce privește lipsa unui recurs efectiv în privința pretenției reclamantului cu privire la neexecutarea hotărârii din 21 decembrie 2001;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 500 (cinci sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BIȚA și ALȚII c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 25238/02, 25239/02 și 30211/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

25 septembrie 2007

DEFINITIVĂ

25/12/2007

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Bița și Alții c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 4 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află trei cereri (nr. 25238/02, nr. 25239/02 și nr. 30211/02) depuse împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către cetățenii Republicii Moldova, dl Fiodor Bița („primul reclamant”), dl Evghenii Andrienco („al doilea reclamant”) și dna Ana Stanilă („al treilea reclamant”), la 10 iunie 2002 și 28 iulie 2002.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamanții au pretins că, prin neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor, a fost încălcat dreptul lor la o instanță care să hotărască într-un termen rezonabil asupra încălcării drepturilor lor cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, și dreptul lor la un recurs efectiv în sensul articolului 13 al Convenției.

4. Cererile au fost repartizate Secțiunii a Patra a Curții. La 4 februarie 2003 și 9 februarie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererile. În temeiul prevederilor articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererilor concomitent cu admisibilitatea acestora.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții s-au născut în anii 1958, 1950 și, respectiv, 1949 și locuiesc în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. Toți reclamanții au lucrat în cadrul Ministerului Transporturilor și Comunicațiilor („angajatorul”). Ei au fost promovați în anul 1997, însă salariile lor nu au fost mărite în modul corespunzător în anii 1997-98. Atunci când angajatorul a refuzat să mărească salariile lor, reclamanții au inițiat proceduri judiciare.

8. La 4 decembrie 2000, Judecătoria sectorului Centru a acordat 5,074 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 469 euro (EUR) la acea dată) primului reclamant și MDL 5,280 (echivalentul a EUR 488 la acea dată) celui de-al doilea reclamant. La 26 decembrie 2000, aceeași instanță a acordat MDL 5,388 (echivalentul a EUR 498 la acea dată) celui de-al treilea reclamant. Hotărârile judecătorești nu au fost contestate și au devenit irevocabile și executorii 15 zile mai târziu.

9. Reclamanții au adresat plângeri mai multor autorități de stat, solicitând asistență în executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor. Ei au primit mai multe răspunsuri, inclusiv pe cel al Ministerului Justiției din 24 mai 2001, care a retrimis plângerea Judecătoriei sectorului Centru, solicitând acesteia să ia „toate măsurile prevăzute de lege”. La 31 mai 2001, vicepreședintele acestei instanțe judecătorești a informat primul reclamant că titlul executoriu a fost expedit trezoreriei de stat și că executarea era imposibilă din cauza lipsei mijloacelor bănești pe contul angajatorului. Reclamanții au solicitat asistența altor autorități, inclusiv a Judecătoriei sectorului Centru, Ministerului Justiției, Președinției și Centrului pentru Drepturile Omului, în asigurarea executării hotărârilor judecătorești. Aceste plângeri erau transmise fie angajatorului, fie instanței judecătorești, cu indicații de a asigura executarea hotărârilor. Reclamanții au fost informați despre lipsa mijloacelor bănești pe contul de decontare al angajatorului, asupra căruia s-a aplicat sechestru în vederea executării, și că bugetul nu a fost modificat pentru a asigura executarea hotărârilor judecătorești. Reclamanții au mai fost informați de faptul că alte 70 de hotărâri judecătorești similare pronunțate împotriva angajatorului așteptau a fi executate.

10. Reclamanții au prezentat Curții o copie a unei hotărâri de Guvern, din 17 ianuarie 2002, prin care Ministerul Finanțelor a fost obligat să aloce angajatorului MDL 483,700 din fondul de rezervă al Guvernului pentru a acoperi cheltuielile de reorganizare. Acești bani urmau a fi returnați în fondul de rezervă din bugetul angajatorului pe anul 2002. Printr-o altă hotărâre de Guvern, din 5 iunie

2002, angajatorului i s-a permis să cumpere un apartament în Chișinău pentru Ministrul său, finanțat din fondul de dezvoltare.

11. Instanța judecătorească națională a amendat angajatorul de câteva ori pe parcursul anului 2002 pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate de ea.

12. În septembrie 2002, titlurile executorii au fost parțial executate. Primul reclamant a primit MDL 3,940, al doilea reclamant a primit MDL 4,145 iar al treilea reclamant a primit MDL 4,172. Restul sumei (echivalentul a EUR 67, EUR 82 și, respectiv, EUR 91) a fost reținut ca impozit pe venit.

13. Reclamanții au intentat o altă acțiune pentru compensarea prejudiciului material cauzat de inflație și a prejudiciului moral, pe care l-au lăsat la discreția instanței.

14. Prin deciziile sale irevocabile din 4 februarie 2004, Curtea Supremă de Justiție a constatat că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților au fost executate cu întârziere și a acordat MDL 5,074 (echivalentul a EUR 334 la acea dată) primului reclamant și MDL 6,715 (echivalentul a EUR 402 la acea dată) celui de-al treilea reclamant în calitate de compensație pentru efectul inflației asupra sumelor adjudecate în anul 2000. Instanța nu s-a pronunțat asupra pretenției reclamanților privind compensarea prejudiciului moral. La 7 mai 2004, cererea privind repararea prejudiciului depusă de cel de-al doilea reclamant a fost admisă de către Judecătoria Buiucani, care i-a acordat MDL 6,579 (echivalentul a EUR 474 la acea dată).

15. Sumele indicate în hotărârile din 4 februarie 2004 au fost plătite la 4 mai 2004. În februarie 2005, primul și al treilea reclamant au primit de la angajator câte MDL 1,755 (EUR 107) fiecare în calitate de compensație pentru întârzierea în executarea noilor hotărâri judecătorești.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

16. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

I. OBJECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

17. Guvernul a susținut că, deoarece hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților au fost executate în septembrie 2002 și ei au primit compensații suplimentare, ei nu mai puteau pretinde că sunt victime ale încălcării drepturilor lor prevăzute de Convenție.

18. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară formulată de Guvernul pârât (a se vedea, spre exemplu, *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, § 47). În această cauză, chiar dacă instanțele judecătorești au recunoscut în esență executarea întârziată a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamantilor, ele au acordat doar o compensație parțială, ignorând pretențiile reclamantilor privind compensarea prejudiciului moral. Mai mult, nu a fost plătită nicio compensație cu titlu de prejudiciu material rezultat din neexecutare, deoarece prin hotărârile judecătorești din anul 2004 au fost acordate compensații doar pentru efectele inflației, și nu pentru imposibilitatea de a folosi banii timp de aproape doi ani. Compensația suplimentară acordată în anul 2005 se referă la executarea întârziată a hotărârilor din anul 2004, și nu la sumele inițiale acordate reclamantilor.

19. În final, Curtea notează că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantilor nu au fost executate în întregime nici până în prezent, anumite sume fiind reținute ca impozit pe venit (a se vedea paragraful 12 de mai sus). Hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantilor nu au prevăzut însă astfel de rețineri, reclamantilor fiindu-le acordate aceste sume de bani fără a se face referire la vreun impozit. Mai mult, angajatorul nu a contestat aceste hotărâri, pentru a cere deducerea impozitului pe venit din sumele care urmau a fi plătite reclamantilor și nici nu a cerut interpretarea hotărârilor pentru a clarifica chestiunea privind reținerea impozitului. În schimb, angajatorul însuși a interpretat și, de fapt, a modificat hotărârile, deși acest lucru putea fi făcut doar de către o instanță judecătorească.

20. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantii pot pretinde că sunt victime ale violării articolelor 6 § 1 și 13 ale Convenției, precum și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

21. Curtea consideră că pretențiile reclamantilor formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, al articolului 13 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va trece imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

22. Reclamantii au pretins că, prin neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor, au fost încălcate drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

23. Guvernul a considerat că nu a avut loc nicio încălcare a acestor drepturi, având în vedere executarea integrală a hotărârilor judecătorești într-un ter-

men rezonabil și plata compensației. El a recunoscut violarea articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în privința celui de-al doilea reclamant și a notat că, după comunicarea cauzei, au fost luate măsuri urgente pentru executarea în întregime a hotărârii judecătorești.

24. Curtea notează că, potrivit legislației naționale, în această cauză, reclamanții au avut acces la o instanță în privința litigiului lor cu angajatorul. Prin urmare, articolul 6 al Convenției este aplicabil (a se vedea *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], nr. 43803/98, § 62, 19 aprilie 2007).

25. Curtea notează că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților în decembrie 2000 au rămas neexecutate timp de 21 de luni, până în septembrie 2002, când reclamanții au primit o parte din sumele adjudecate. Sumele restante nu au fost plătite nici până în prezent. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze privind întâzieri în executarea hotărârilor judecătorești executorii (a se vedea, printre altele, *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, și *Luntre and Others v. Moldova*, nr. 2916/02, 21960/02, 21951/02, 21941/02, 21933/02, 20491/02, 2676/02, 23594/02, 21956/02, 21953/02, 21943/02, 21947/02 și 21945/02, 15 iunie 2004).

26. Examinând materialele care i-au fost prezentate, Curtea consideră că dosarele nu conțin vreun element care i-ar permite să ajungă la o concluzie diferită în această cauză.

27. Prin urmare, din motivele expuse în cauzele menționate în paragraful 25 de mai sus, Curtea constată că neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților într-un termen rezonabil constituie o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI ARTICOLUL 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

28. Reclamanții au mai pretins că ei nu au avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretențiile lor formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

29. Guvernul a susținut că articolul 13 al Convenției nu era aplicabil în lipsa unei violări a articolului 6 § 1 al Convenției sau a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El a adăugat că reclamanții nu au epuizat toate căile de recurs interne disponibile în privința pretenției lor formulate în temeiul articolului 13 al Convenției, cum ar fi cererea de a iniția proceduri penale sau administrative împotriva persoanei responsabile de neexecutare. El a invocat aplicabilitatea directă a Convenției în sistemul de drept al Republicii Moldova. În final, el a recunoscut violarea articolului 13 al Convenției în privința celui de-al doilea reclamant.

30. Curtea observă că pretențiile reclamanților, precum că neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor a încălcat drepturile lor prevăzute de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, erau, fără niciun dubiu, serioase și legitime (a se vedea paragraful 27 de mai sus). Prin urmare, reclamanții aveau dreptul la un recurs efectiv, în sensul articolului 13 al Convenției. În consecință, Curtea va examina dacă un astfel de recurs a fost disponibil reclamanților.

31. Curtea notează că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților au fost executate parțial peste 21 de luni de la adoptare. Debitor în acest caz a fost un organ de stat. Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Koltsov v. Russia*, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; și *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). În pofida celor de mai sus, hotărârile reclamanților încă nu au fost executate în întregime, în pofida eforturilor rezonabile ale executorului, inclusiv a aplicării sechestrului pe unul din conturile ministerului.

32. Prin urmare, se pare că reclamanții nu au dispus de vreun recurs pentru a preveni continuarea încălcării drepturilor lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție sau pentru a obține compensații. În consecință, a avut loc o violare a articolului 13 combinat cu acele articole (*Romashov v. Ukraine*, nr. 67534/01, § 47, 27 iulie 2004; și *Voytenko v. Ukraine*, nr. 18966/02, § 43, 29 iunie 2004).

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

33. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

1. Primul reclamant

34. Primul reclamant nu a formulat pretenții cu privire la satisfacția echitabilă. Curtea notează că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea lui a fost parțial executată și că el a primit deja o compenție parțială pentru prejudiciul cauzat. Prin urmare, ea nu-i acordă nimic în temeiul articolului 41 al Convenției. Curtea însă notează că o parte din suma inițială acordată primului reclamant rămâne neexecutată. Ea consideră că hotărârea din 4 decembrie 2000

trebuie acum executată în întregime și că reclamantul trebuie să primească suma restantă (EUR 67) reținută de la el de către angajator (a se vedea paragrafele 12 și 19 de mai sus).

2. *Al doilea reclamant*

35. Al doilea reclamant a pretins EUR 83, ceea ce reprezintă partea restantă a sumei inițiale acordate lui și o compensație pentru prejudiciul moral, pe care a lăsat-o la discreția Curții.

36. Guvernul a considerat că constatarea unei violări ar constitui o satisfacție echitabilă suficientă.

37. Curtea reamintește că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea celui de-al doilea reclamant nu a fost executată în întregime nici până în prezent (a se vedea paragrafele 12 și 19 de mai sus). De asemenea, ea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu moral ca urmare a neexecutării în întregime timp de șapte ani a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. Hotărând în mod echitabil, ea acordă reclamantului EUR 2,000.

3. *Al treilea reclamant*

38. Al treilea reclamant a pretins MDL 15,826 (EUR 930) cu titlu de prejudiciu cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. El a declarat că imposibilitatea lui de a se folosi de bani a fost deosebit de stresantă, deoarece i-a decedat soțul și avea de întreținut trei copii.

39. Guvernul a considerat că reclamantul a fost compensat în întregime pentru prejudiciul cauzat prin executarea întârziată a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. În orice caz, suma pretinsă era excesivă.

40. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu material, precum și stres și frustrare, ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa într-un termen rezonabil, și notează executarea incompletă a acelei hotărâri (a se vedea paragrafele 12 și 19 de mai sus). Prin urmare, ea admite în întregime pretenția reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

B. Costuri și cheltuieli

Reclamanții nu au formulat vreo pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

41. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererile admisibile;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește neexecutarea în întregime a hotărârilor judecătorești executorii pronunțate în favoarea fiecărui reclamant;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește aceeași neexecutare;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției prin lipsa recursurilor efective în ceea ce privește pretențiile reclamanților cu privire la neexecutarea integrală a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 67 (șaizeci și șapte euro), ceea ce reprezintă partea restantă a sumei acordate dlui Bița, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral dlui Andrienco, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (c) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 930 (nouă sute treizeci euro) cu titlu de prejudiciu material și moral dnei Stanilî, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (d) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 25 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MIZERNAIA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 31790/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

25 septembrie 2007

DEFINITIVĂ

25/12/2007

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Mizernaia c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 4 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 31790/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dna Nina Mizernaia („reclamantul”), la 25 iulie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Vitalie Iordachi, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra încălcării drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 9 februarie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În temeiul prevederilor articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea, fondul și satisfacția echitabilă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1952 și locuiește în Chișinău.

7. După ce a fost exclus în anul 1994 dintr-o cooperativă de stat de construcție a locuințelor, reclamantul a intentat o acțiune împotriva acesteia, solicitând restituirea banilor pe care i-a investit într-un apartament cu trei camere.

8. La 29 aprilie 1996, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat cooperativa de construcție a locuințelor să-i plătească 23,733.8 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 4,550 euro (EUR) la acea dată).

9. Cooperativa de construcție a locuințelor a contestat fără succes această hotărâre de două ori și, printr-o hotărâre irevocabilă din 4 noiembrie 1997, Curtea de Apel a menținut hotărârea din 29 aprilie 1996.

10. În decembrie 1997 și mai 1998, reclamantul a primit MDL 3,071.1 și, respectiv, MDL 1,970.

11. Ca urmare a câtorva plângeri privind neexecutarea hotărârii depuse de către reclamant la Ministerul Justiției, la 5 septembrie 2000 și 19 ianuarie 2001, Ministerul Justiției a solicitat executorului judecătoresc să întreprindă toate măsurile necesare în vederea executării hotărârii.

12. Hotărârea judecătorească executorie din 4 noiembrie 1997 nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

13. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-... (extracts)) și *Popov v. Moldova* (nr. 74153/01, §§ 29-41, 18 ianuarie 2005).

14. Codul civil în vigoare din 12 iunie 2003 prevede următoarele:

Articolul 619. Dobânda de întârziere

„(1) Obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la articolul 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

(2) În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la articolul 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.”

ÎN DREPT

15. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. OBJECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

16. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cererii, Guvernul a susținut că nu au fost epuizate căile de recurs interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătoresc în temeiul articolului 20 al Constituției și articolului 426 al vechiului Cod de procedură civilă („vechiul CPC”).

17. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară ridicată de către Guvernul pârât în temeiul articolului 426 al vechiului CPC, deoarece „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova*, citată mai sus, § 32). Curtea nu găsește niciun motiv care i-ar permite în această cauză să se abată de la această concluzie.

18. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolului 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Deși hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2000 „Cu privire la aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale” ar fi putut permite reclamantului să invoce direct prevederile Convenției în fața instanțelor judecătorești naționale, o astfel de referire ar fi

rezultat într-„un alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006).

19. În orice caz, Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004).

20. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI ALE ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

21. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

22. Chestiunile ridicate în temeiul acestor articole sunt identice celor care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile pronunțate în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sîrbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004).

23. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în aceste hotărâri, că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 4 noiembrie 1997 constituie o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

24. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

25. Reclamantul a pretins MDL 36,771.28 (EUR 2,161.7) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând venitul ratat ca rezultat al neexecutării integrale de către autorități a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa.

26. Guvernul a considerat suma pretinsă de către reclamant excesivă și a contestat metodologia de calcul.

27. În lumina constatărilor sale, potrivit cărora autoritățile nu au întreprins măsuri necesare pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului, precum și a faptului că hotărârea nu a fost executată în întregime nici până în prezent (a se vedea paragraful 10 de mai sus), Curtea constată că reclamantul mai este în drept să recupereze datoria existentă în baza hotărârii judecătorești naționale (EUR 1,927).

28. De asemenea, Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu material ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești din 4 noiembrie 1997. Luând în considerație metodologia folosită în hotărârea *Prodan*, menționată mai sus, §73, și legislația națională privind calcularea dobânzii de întârziere (a se vedea paragraful 14 de mai sus), Curtea acordă reclamantului EUR 2,060, ceea ce reprezintă venitul ratat ca rezultat al neexecutării în întregime de către autorități a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa.

29. Suma totală a prejudiciului material acordat de către Curte este de EUR 3,987.

B. Prejudiciul moral

30. Reclamantul a mai pretins EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârii judecătorești.

31. Guvernul a contestat suma pretinsă de către reclamant, susținând că aceasta este excesivă în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că în unele cauze o simplă constatare a unei violări a fost considerată drept o satisfacție echitabilă suficientă.

32. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării în întregime a hotărârii judecătorești, mai ales având în vedere perioadă îndelungată de neexecutare a hotărârii. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

33. Reclamantul a mai pretins EUR 700 cu titlu de costuri și cheltuieli.

34. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, susținând că reclamantul nu a probat costurile de reprezentare pretinse de el.

35. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

36. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată de către reclamant, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului întreaga sumă pretinsă.

D. Dobânda de întârziere

37. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 3,987 (trei mii nouă sute optzeci și șapte euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, și EUR 700 (șapte sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 25 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CLIONOV c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 13229/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

9 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

09/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Clionov c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

DraL. MIJOVIĆ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 18 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 13229/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Grigore Clionov („reclamantul”), la 22 martie 2004. Reclamantul, căruia i s-a acordat asistență judiciară, a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Zamă de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul la Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că întârzierile în executarea hotărârilor judecătorești definitive din 11 aprilie 2001 și 26 iunie 2003 i-au încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. De asemenea, el s-a plâns de încălcarea dreptului său de acces la o instanță, contrar articolului 6 § 1 al Convenției.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 4 ianuarie 2005, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1937 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. Reclamantul a fost victima unui accident de muncă care a avut loc în anul 1984. El și-a pierdut capacitatea de muncă în proporție de 100% și i s-a acordat gradul I de invaliditate. Angajatorul, Institutul Național al Viei și Vinului („INVV”), a fost obligat prin lege să-i plătească o indemnizație lunară de invaliditate. După introducerea noii monede naționale, suma indemnizației constituia aproximativ 18 euro (EUR) lunar, iar până în 2003 a crescut până la aproximativ EUR 50 lunar. De asemenea, el primește o mică pensie de stat.

8. Din anul 1996, INVV a încetat să-i mai plătească indemnizația, iar reclamantul a acumulat o datorie semnificativă pentru serviciile comunale. El a inițiat proceduri judiciare pentru obligarea angajatorului de a relua plata indemnizației și de a plăti dobânda pentru întreaga perioadă de întârziere. Potrivit Guvernului, angajatorul nu a avut informații suficiente despre reclamant în perioada 1996-2001 și din acest motiv el a încetat plățile. Reclamantul a prezentat o copie a plângerii sale adresate INVV cu privire la încetarea plăților datată din ianuarie 1998 și două scrisori de răspuns ale INVV. Potrivit ultimei scrisori (din martie 1998), plata indemnizației a fost suspendată din lipsă de fonduri. De asemenea, reclamantul s-a plâns în anul 2000 mai multor autorități de omisiunea INVV de a plăti indemnizația. Într-o scrisoare datată din 2 august 2000, viceministrul agriculturii și industriei prelucrătoare l-a asigurat pe reclamant că indemnizația sa va fi plătită curând.

9. La 11 aprilie 2001, Judecătoria sectorului Ciocana a admis pretențiile reclamantului și i-a acordat 23,921 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a EUR 2,076 la acea dată) cu titlu de compensații datorate lui la acea dată. Ea a indicat INVV să plătească taxa de stat. Nu a fost depus apel și hotărârea a devenit irevocabilă și executorie 15 zile mai târziu. Instanța de judecată a emis un titlu executoriu pentru executarea hotărârii judecătorești.

10. La 20 februarie 2002, INVV a fost declarat insolubil și a fost numit un administrator pe perioada de lichidare. Reclamantul a declarat că organizația a fost, de fapt, în proces de restructurare și că nu a fost lichidată, după cum era dovedit de documente oficiale semnate de administratorul INVV. De asemenea, el a pretins că INVV a continuat să plătească salarii personalului său și chiar a cumpărat echipament nou. El s-a referit la o hotărâre a Curții de Conturi (nr. 2, 2001), potrivit căreia INVV i s-a acordat de către Ministerul Finanțelor un credit în valoare de 2,890,000 dolari americani (USD) din împrumutul acestuia de la Banca

Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și că acești bani au fost folosiți pentru cumpărarea echipamentului de producere a vinului. Până în iulie 2000, INVV a obținut din acest echipament nou un venit care a constituit aproximativ EUR 14,500. De asemenea, reclamantul s-a referit la o altă hotărâre a aceleiași autorități (nr. 20, 2004) potrivit căreia în anul 2003 INVV a primit de la bugetul de stat MDL 785,000 pentru a finanța cercetarea și instruirea specializată.

11. Din iunie 2002 până în octombrie 2002, INVV a plătit reclamantului suma totală de MDL 8,000.

12. La 30 octombrie 2002, reclamantul a inițiat o nouă procedură judiciară, cerând recalcularea indemnizației datorate (deoarece inflația a scăzut valoarea sumei acordate anterior) și plata a încă MDL 49,178 (EUR 3,630 la acea dată) cu titlu de prejudicii pentru plata întârziată și parțială a sumei anterioare (din 2001). De asemenea, el a cerut plata indemnizației restante, care s-a acumulat de la acea hotărâre judecătorească anterioară.

13. La 13 noiembrie 2002, INVV i-a plătit restanța la suma acordată în 2001 (MDL 15,900). Printr-o scrisoare din 14 aprilie 2003, el a recunoscut o parte din noile pretenții ale reclamantului privind indemnizația de invaliditate pentru anul 2002 și a declarat că calculele pentru 2003 vor fi efectuate în comun cu Ministerul Muncii.

14. La 26 iunie 2003, Judecătoria Centru a admis în parte noile pretenții ale reclamantului și i-a acordat MDL 7,729 (EUR 478 la acea dată) pentru perioada de la 11 aprilie 2001 până la 1 iunie 2003, pe parcursul căreia lui i s-a plătit doar o parte din indemnizația sa lunară. Instanța de judecată a respins pretenția sa pentru compensarea prejudiciului cauzat prin executarea întârziată și inflație în timpul perioadei relevante.

15. După scutirea reclamantului de la plata taxei de stat atunci când acesta a inițiat această a doua acțiune, instanța de judecată a dispus ca taxa de stat să fie plătită de partea care a pierdut procesul, adică de INVV.

16. La 10 noiembrie 2003, Curtea de Apel Economică a emis un certificat care confirma că INVV era în proces de reorganizare. La 11 noiembrie 2003, Curtea de Apel a respins apelul depus de reclamant la hotărârea din 26 iunie 2003.

17. Ulterior, el a contestat această decizie de două ori la Curtea Supremă de Justiție. Prin scrisorile din 27 noiembrie 2003 și 23 aprilie 2004, instanța de judecată l-a informat pe reclamant că recursul său nu a fost examinat, deoarece el nu a plătit taxa de stat (aproximativ EUR 50). Cererea sa privind scutirea de la plata taxei de stat a fost respinsă, unicul motiv adus fiind că prevederile legale relevante (articolele 85 alin. 4 și 86 ale Codului de procedură civilă, a se vedea paragraful 21 de mai jos) nu erau aplicabile.

18. Având în vedere refuzul Curții Supreme de Justiție de a examina recursul său, decizia din 11 noiembrie 2003 a devenit irevocabilă.

19. Potrivit unei scrisori de la directorul INVV prezentată Curții de către Guvern, prin hotărârea Guvernului nr. 159 din 20 ianuarie 2004, INVV a fost divizat în două întreprinderi de stat diferite și primea aproximativ 20% din fondurile sale de la bugetul de stat.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extrase)).

21. Suplimentar, prevederile relevante ale noului Cod de procedură civilă, în vigoare de la 12 iunie 2003, sunt următoarele:

Articolul 85

»...

(4) În funcție de situația materială, persoana fizică poate fi scutită de judecător (de instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.”

Articolul 437

»...

(2) La cererea de recurs trebuie să se anexeze dovada de plată a taxei de stat, dispozițiile articolelor 85(4) și 86 neavând incidență.”

ÎN DREPT

22. Reclamantul a pretins că drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție au fost încălcate ca rezultat al executării întârziate a hotărârilor judecătorești din 11 aprilie 2001 și 26 iunie 2003. De asemenea, el a pretins încălcarea dreptului său de acces la o instanță, garantat de articolul 6, ca rezultat al refuzului Curții Supreme de Justiție de a examina recursul său pe motiv de neplată a taxei de stat.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

I. ADMISIBILITATEA

Obiecția preliminară a Guvernului

23. Guvernul a susținut că, deoarece ambele hotărâri judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului au fost executate pe deplin și i s-au dat compensații pentru efectele inflației asupra valorii sumei acordate în 2001, reclamantul nu mai poate pretinde că este victimă a unei încălcări a drepturilor sale garantate de Convenție.

24. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de Guvernul pârât (a se vedea, *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, § 47). Mai mult, în pofida cererii exprese a reclamantului de a i se acorda compensații pentru prejudiciu și pentru efectele inflației asupra sumelor acordate lui, instanțele judecătorești au respins orice astfel de compensare (a se vedea paragrafele 14 și 17 de mai sus). Compensațiile acordate pentru efectul inflației asupra valorii primei sume acordate au reprezentat doar o reparare parțială a prejudiciului material, iar pentru prejudiciul moral cauzat reclamantului nu i s-a acordat nimic.

25. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul nu și-a pierdut statutul său de victimă a unei încălcări a drepturilor sale garantate de Convenție. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului lor și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

26. Reclamantul a pretins că neexecutarea unei hotărâri judecătorești definitive în favoarea sa i-a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

27. Guvernul nu a fost de acord. El a declarat că întârzierea în executarea hotărârii judecătorești nu a fost excesivă. Mai mult, executarea a fost împiedicată de un factor obiectiv, și anume procedura de lichidare a INVV, în timpul căreia nu era permisă executarea. El a adăugat că statul nu poate fi considerat responsabil pentru datoriile INVV, care era independent de stat.

28. Curtea notează că, în această cauză, INVV a fost formal declarat independent față de stat și responsabil de propria sa activitate economică. Totuși,

ea, de asemenea, notează că INVV primea o finanțare substanțială direct de la bugetul de stat (a se vedea paragrafele 10 și 19 de mai sus). Mai mult, autoritățile de stat dețineau controlul direct asupra conducerii INVV, după cum prevedea hotărârea Guvernului din 20 ianuarie 2004 (a se vedea paragraful 19 de mai sus) și erau implicate în diferite decizii luate în privința INVV (a se vedea paragrafele 8 și 13 de mai sus).

29. Având în vedere finanțarea directă de la bugetul de stat și controlul larg al autorităților asupra activității INVV, Curtea consideră că statul urmează a fi declarat responsabil pentru orice datorii ale INVV (a se vedea *Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei v. Moldova*, nr. 39745/02, § 19, 3 aprilie 2007 și *Mykhaylenky and Others v. Ukraine*, nr. 35091/02, 35196/02, 35201/02, 35204/02, 35945/02, 35949/02, 35953/02, 36800/02, 38296/02 și 42814/02, §§ 41-46, ECHR 2004-XII). Astfel, titlul executoriu în favoarea reclamantului poate fi considerat ca fiind eliberat împotriva statului însuși.

30. Guvernul a invocat dificultăți în executarea hotărârii judecătorești, care s-au datorat lichidării INVV (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Reclamantul a considerat că INVV nu a fost lichidat ci doar reorganizat, după cum este probat prin diferite documente (a se vedea paragraful 16 de mai sus) și prin continuarea activității INVV.

31. Curtea notează că prima hotărâre judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului a devenit executorie la 27 aprilie 2001, în timp ce INVV a fost declarat în proces de lichidare la 20 februarie 2002. În dosar nu există niciun indiciu care să dovedească că a fost întreprinsă vreo acțiune pe parcursul unei perioade de aproape 10 luni înainte de procedura de lichidare. În același timp, autoritățile erau conștiente (a se vedea paragraful 8 de mai sus) de necesitatea urgentă ca reclamantul să obțină indemnizația sa de invaliditate, deoarece aceasta era sursa lui principală de subzistență.

32. Curtea consideră că, indiferent de faptul dacă INVV era în proces de lichidare sau reorganizare, hotărârea judecătorească în favoarea reclamantului trebuia executată în regim de urgență. Deoarece statul era, în cele din urmă, responsabil pentru datoriile INVV (a se vedea paragraful 29 de mai sus), lipsa fondurilor nu putea constitui un obstacol pentru executare, deoarece „o autoritate de stat nu poate invoca lipsa fondurilor ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești” (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V).

33. Chestiunile invocate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție sunt identice cu cele care au fost găsite ca constituind violări ale acestor articole în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei* (citată mai sus, § 28). Nu există niciun motiv pentru Curte să se abată de la acele constatări în această cauză.

34. Prin urmare, în această cauză a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

35. Reclamantul a pretins că refuzul Curții Supreme de Justiție de a examina recursul său, pe motiv că nu a fost în stare să plătească taxa de stat, i-a încălcat dreptul său de acces la o instanță, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției.

36. Guvernul a făcut referire la lipsa în dosarul național a vreunei referințe la recursul depus de reclamant. El a pus la îndoială că un astfel de recurs a fost depus și a solicitat Curții să respingă această pretenție ca vădit nefondată.

37. Reclamantul a declarat că în dosar nu putea fi găsită nicio referință, deoarece Curtea Supremă de Justiție, considerând că recursul lui nu a fost conform exigențelor stabilite prin lege (din cauza omisiunii sale de a plăti taxa de stat), nu a solicitat dosarul de la instanța judecătorească inferioară și nu a făcut nicio mențiune cu privire la recurs în dosar. În schimb, așa cum rezultă din două scrisori trimise lui, instanța judecătorească a restituit recursul cu documentele anexate la acesta (a se vedea paragraful 17 de mai sus). În observațiile sale ulterioare, Guvernul a susținut că reclamantul a depus un recurs. El a declarat că era rezonabil de a limita accesul la al treilea grad de jurisdicție pentru a asigura administrarea eficientă a justiției.

38. Curtea se referă la principiile generale stabilite în jurisprudența sa cu privire la accesul la o instanță, în sensul articolului 6 § 1 al Convenției și, în special, la cerința de a plăti taxa pentru examinarea cauzelor judiciare (a se vedea, printre altele, *Kreuz v. Poland*, nr. 28249/95, §§ 52-57, ECHR 2001-VI, și celelalte referințe din aceasta).

39. În această cauză, Curtea notează că procedurile relevante s-au referit la pretenția reclamantului cu privire la prejudicii. Prin urmare, articolul 6 § 1 se aplică sub aspectul său civil (a se vedea *Kreuz*, citată mai sus, § 35). De asemenea, Curtea reiterează că articolul 6 § 1 nu garantează un drept de apel împotriva unei decizii a primei instanțe. Totuși, unde dreptul intern prevede un drept de apel, procedurile de apel vor fi considerate o prelungire a procesului de judecată și, în consecință, vor cădea sub incidența articolului 6 (*Delcourt v. Belgium*, hotărâre din 17 ianuarie 1970, Seria A nr. 11, § 25; *Gurov v. Moldova*, nr. 36455/02, § 33, 11 iulie 2006). Trebuie notat faptul că legislația Republicii Moldova permitea reclamantului să depună recurs la Curtea Supremă de Justiție. Această instanță de judecată putea să-i limiteze dreptul de recurs, doar dacă ea constata că recursul nu corespundea cerințelor legale aplicabile.

40. Curtea notează că Curtea Supremă de Justiție s-a bazat pe prevederile legislației când a refuzat să examineze recursul reclamantului, și anume omisiunea acestuia de a plăti taxa de stat. Prin urmare, Curtea trebuie să examineze

dacă, atunci când a respins cererea reclamantului de a-l scuti de plata taxei de stat, Curtea Supremă de Justiție a luat în considerație circumstanțele specifice ale cauzei sale, în primul rând, capacitatea acestuia de plată.

41. Părțile nu au contestat faptul că Curtea Supremă de Justiție nu a examinat niciodată dosarul (a se vedea paragrafele 17, 36 și 37 de mai sus). Prin urmare, instanța judecătorească nu cunoștea în mod direct situația financiară a reclamantului. Mai mult, Curtea Supremă de Justiție a fost împiedicată prin prevederi exprese ale legislației (articolul 437 alin. 2 al Codului de procedură civilă, a se vedea paragraful 21 de mai sus) să verifice posibilitatea reclamantului de plată. Interdicția de blanșetă la acordarea scutirilor la plata taxei de stat, conținută în acel articol, ridică în sine o chestiune prin prisma articolului 6 § 1 al Convenției.

42. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că reclamantului i-a fost refuzat accesul la o instanță. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

43. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

44. Reclamantul a pretins EUR 1,059 cu titlu de prejudiciu material, care a rezultat din imposibilitatea lui de a folosi timp de mai mult de un an de zile suma acordată la 11 aprilie 2001. El s-a bazat pe ratele dobânzilor la depozite de la una din principalele bănci comerciale din Republica Moldova.

45. Guvernul a contestat aceste calcule și a considerat că nu a fost probat prejudiciul material cauzat reclamantului.

46. Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești din 11 aprilie 2001 într-un termen rezonabil. Totuși, suma concretă pretinsă este excesivă. Curtea acordă reclamantului EUR 300, ținând cont de faptul că reclamantul a primit deja în întregime suma datorată conform hotărârii judecătorești.

B. Prejudiciul moral

47. Reclamantul a mai pretins EUR 30,000 cu titlu de prejudiciu moral. El s-a referit la vârsta sa înaintată pentru Republica Moldova (70) și la suferințele

îndurate ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa într-un termen rezonabil, ceea ce a avut ca rezultat imposibilitatea de a-și permite necesitățile elementare ale vieții, medicamente și remunerarea unei infirmiere care să-l îngrijească, deoarece el și-a pierdut capacitatea de muncă în proporție de 100 %. Mai mult, el a suferit din cauza refuzului Curții Supreme de Justiție de a examina recursul său fără a verifica situația sa personală.

48. Guvernul a susținut că, având în vedere lichidarea INVV, executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului a fost împiedicată de factori obiectivi și, astfel, nu putea să-i cauzeze acestuia vreun prejudiciu. Mai mult, INVV s-a conformat hotărârii judecătorești. În ceea ce privește refuzul de a examina recursul reclamantului, acest lucru nu a fost nerezonabil, ci a urmărit scopuri legitime. Guvernul a solicitat Curții să respingă pretențiile reclamantului cu titlu de prejudiciu moral.

49. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzate stres și frustrare considerabile, ca urmare a neexecutării într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa, în special având în vedere natura sumei acordate și faptul că el a trebuit să trăiască mai mult de un an fără indemnizația sa de invaliditate. Acest prejudiciu a fost sporit de refuzul de a-i examina recursul, care se referea la acordarea compensațiilor pentru întârzierea în executarea hotărârii judecătorești din 11 aprilie 2001. Totuși, suma pretinsă este excesivă. Hotărând în bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului EUR 2,700 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

50. Reclamantul a pretins EUR 1,200 cu titlu de costuri și cheltuieli. În sprijinul pretențiilor sale, el a prezentat un contract încheiat cu reprezentantul său și o listă detaliată a orelor lucrate de avocat pentru pregătirea cauzei.

51. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și cu numărul de ore lucrate asupra cauzei.

52. Curtea notează că ea a acordat reclamantului asistență judiciară, conform baremului Curții privind asistența judiciară, pentru prezentarea observațiilor sale, a comentariilor suplimentare și pentru cheltuielile de secretariat. În circumstanțele acestei cauze și având în vedere natura sa parțial repetitivă, Curtea consideră că nu este necesară acordarea unei alte compensații cu titlu de costuri și cheltuieli. Prin urmare, ea nu acordă nicio sumă cu acest titlu.

D. Dobânda de întârziere

53. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești din 11 aprilie 2001 într-un termen rezonabil;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca rezultat al aceleiași neexecutări a hotărârii judecătorești din 11 aprilie 2001 într-un termen rezonabil;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției prin limitarea dreptului reclamantului de acces la o instanță;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 300 (trei sute euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 2,700 (două mii șapte sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 9 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CURĂRARU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 34322/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

9 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

09/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Curăraru c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 18 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 34322/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în temeiul articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către doi cetățeni ai Republicii Moldova, dl Vasile Curăraru („primul reclamant”) și dna Ludmila Curăraru („al doilea reclamant”), la 11 septembrie 2002.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamanții au pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești executorii din 23 aprilie 1999 pronunțată în favoarea lor, a fost încălcat dreptul lor ca o instanță să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor lor cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Ei au mai pretins că procedurile judiciare cu privire la concedierea lor nu au fost echitabile.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 23 iunie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții s-au născut în anul 1936 și, respectiv, 1940 și locuiesc în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. *Litigiul cu privire la dreptul la spațiul locativ*

7. La 27 ianuarie 1994, odaia în care locuiau reclamanții a fost declarată nelocuibilă. Raportul emis de Centrul Epidemiologic al Ministerului Sănătății la 5 decembrie 1996 a confirmat că apa s-a scurs în odaie prin acoperișul avariata și a cauzat mucegai. Acesta a cerut autorităților locale să reacționeze corespunzător la această situație.

8. În anul 1999, reclamanții au intentat proceduri judiciare. La 23 aprilie 1999, Judecătoria sectorului Centru a pronunțat o hotărâre în favoarea reclamanților („hotărârea din anul 1999”), obligând Primăria municipiului Chișinău să le aloce „spațiu locativ conform numărului de membri ai familiei”. Hotărârea judecătorească nu a fost contestată și a devenit irevocabilă 15 zile mai târziu.

9. La 11 mai 1999, reclamanții au prezentat executorului judecătoresc titlul executoriu, care însă nu l-a executat. Primăria a răspuns la toate cererile executorului și reclamanților, reiterând că nu poate să execute hotărârea din cauza lipsei apartamentelor libere. Ea a fost amendată de câteva ori (echivalentul sumei de 120 euro (EUR), însă nu este clar dacă amenzile au fost plătite), însă hotărârea nu a fost executată.

10. În anul 2002, Departamentul de executare a deciziilor judiciare („Departamentul”) a solicitat instanței judecătorești să remită titlul executoriu reclamanților fără a fi executat. La 28 septembrie 2002, Judecătoria sectorului Centru a admis această cerere. La 28 septembrie 2004, Curtea de Apel a casat această hotărâre, pe motiv că reclamanții nu au fost informați despre ea. Cererea executorului judecătoresc a fost remisă spre o nouă examinare și, la 22 decembrie 2004, aceasta a fost respinsă de către Judecătoria Centru ca nefondată. Această hotărâre a fost menținută de către Curtea de Apel Chișinău la 16 martie 2005.

11. În anul 2003, reclamanții au solicitat instanței judecătorești să stabilească un termen limită pentru executarea hotărârii judecătorești din anul 1999. La 16 iulie 2003, Judecătoria Centru a stabilit un termen de două luni, însă executarea nu a avut loc.

12. În anul 2003, reclamanții au mai solicitat instanței de judecată să schimbe modul de executare a hotărârii judecătorești din anul 1999, obligând Primăria Chișinău să le plătească prețul pentru un apartament cu două odăi sau să

înregistreze dreptul lor de proprietate asupra unui astfel de apartament în unul din blocurile nou construite care aparțin statului și să le compenseze prejudiciul cauzat prin neexecutare. La 28 noiembrie 2003, Judecătoria Centru a respins această cerere, motivând că astfel de cereri pot fi examinate doar în cadrul unor proceduri separate. La 17 mai 2004, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantilor.

13. Reclamanții au intentat proceduri judiciare separate, solicitând compensarea prejudiciului cauzat prin neexecutare și înregistrarea în registrul bunurilor imobile a dreptului lor asupra unui apartament cu două odăi. Prin două hotărâri din 16 decembrie 2004, Judecătoria Centru a respins ambele cereri ca nefondate. Aceste hotărâri au fost menținute de către Curtea de Apel Chișinău la 26 aprilie 2005. Ambele instanțe judecătorești au scutit reclamanții de plata taxelor de stat, din cauza situației lor financiare precare. Reclamanții au depus un recurs, solicitând să fie scutiți de plata taxei de stat pentru recursul depus din cauza situației lor financiare precare. Ei au mai susținut că au plătit partea cea mai mare din prețul apartamentului (9,550 ruble sovietice) la începutul anilor 1990.

14. Printr-o scrisoare din 11 mai 2005, Curtea Supremă de Justiție a informat reclamanții că recursul lor nu putea fi examinat, deoarece era scris de mână și deoarece taxa de stat nu a fost plătită. Instanța de judecată a informat reclamanții că scutirea lor de plata taxei de stat, pe motiv că situația lor financiară era precară, nu era posibilă. Reclamanții nu au plătit și cererea lor a fost respinsă pe motiv de neplată a taxei de stat.

15. La 11 octombrie 2005, Primăria Chișinău a acordat apartamente cu două odăi lui I.F., R.M., S.I., și V.N., care erau în drept să primească spațiu locativ în baza încheierilor instanței judecătorești din 3 aprilie 2000, 30 iunie 2003 și, respectiv, 29 septembrie 2004 (două din persoanele sus-menționate au primit încheierile judecătorești în aceeași zi). Reclamanții au depus o cerere privind acordarea unui spațiu locativ în mod prioritar, având în vedere că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea lor a fost adoptată în anul 1999, însă aceasta nu a fost examinată. Reclamanții au contestat în instanța judecătorească neexaminarea cererii lor.

16. La 24 noiembrie 2005, Curtea de Apel a casat decizia primăriei și a dispus reexaminarea demersului reclamantilor și repartizarea către aceștia a unui apartament cu două odăi.

17. La 22 februarie 2006, Curtea Supremă de Justiție a casat această hotărâre și a dispus reexaminarea cauzei, pe motiv că primăria nu a fost prezentă la ședința în care a fost pronunțată decizia Curții de Apel. La 12 mai 2006, Curtea de Apel Chișinău a respins pretențiile reclamantilor. La 12 iulie 2006, Curtea Supremă de Justiție a menținut această hotărâre, constatând că persoanele la care s-au referit reclamanții au primit apartamente care depășeau mărimea apartamentului la care aveau dreptul reclamanții. Prin urmare, aceste apartamente nu puteau fi repartizate reclamantilor. Această hotărâre este irevocabilă.

18. În cadrul unor proceduri paralele, la 1 septembrie 2005, Departamentul a decis să interzică distribuirea apartamentelor în blocurile locative construite de către primărie și unele companii private, până la executarea câtorva hotărâri judecătorești, inclusiv a hotărârii judecătorești executorii pronunțată în favoarea reclamantilor. La 18 octombrie 2005, Judecătoria Centru a casat în parte această încheiere. La 15 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a casat decizia Departamentului din 1 septembrie 2005. Primul reclamant a solicitat redeschiderea procedurilor, însă, la 30 martie 2006, Curtea de Apel Chișinău a respins această cerere ca nefondată. Această încheiere a fost menținută de Curtea Supremă de Justiție la 28 iunie 2006.

19. Potrivit unui document emis la 11 ianuarie 2007 de către Biroul Național de Statistică, mai mult de o mie de apartamente noi erau disponibile în municipiul Chișinău în fiecare an în perioada anilor 1999-2006. Documentul nu specifică proporția din cifra de mai sus a apartamentelor care aparțineau statului.

20. Hotărârea din 23 aprilie 1999 nu a fost executată nici până în prezent.

2. Litigiul cu privire la concedierea reclamantilor

21. În două acțiuni separate, reclamantii s-au plâns de concedierea lor ilegală.

22. Pretenția primului reclamant a fost inițial respinsă prin hotărârea Judecătoriai sectorului Centru din 12 noiembrie 1998, însă a fost admisă în recurs de către Curtea de Apel la 17 iunie 1999. Procurorul General a depus recurs în anulare la ultima hotărâre. La 10 septembrie 1999, Curtea Supremă de Justiție a admis acest recurs și a casat decizia Curții de Apel, menținând hotărârea din 12 noiembrie 1998.

23. Pretenția celui de-al doilea reclamant, depusă în ianuarie 2001, a fost admisă la 11 iunie 2002. Printr-o scrisoare din 9 martie 2004, el s-a plâns de durata excesivă a acestor proceduri.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

24. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

25. Reclamantii au pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor, au fost încălcate drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. De asemenea, ei s-au plâns de mai multe violări ale articolului 6 § 1 în cadrul procedurilor cu privire la concedierea lor.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA

Obiecția preliminară a Guvernului

26. Guvernul a pretins că pretențiile reclamantilor privind concedierea lor din funcțiile deținute (a se vedea paragrafele 21-23 de mai sus) nu au fost depuse la Curte în termenul de șase luni de la data adoptării hotărârii judecătorești irevocabile în fiecare caz. El a solicitat Curții să respingă aceste pretenții, ca fiind depuse cu omiterea termenului.

27. Reclamanții nu au comentat.

28. Curtea reiterează că, în conformitate cu articolul 35 § 1 al Convenției, ea nu poate fi sesizată decât într-un termen de șase luni, începând cu data deciziei interne definitive (a se vedea, spre exemplu, *Meriakri v. Moldova* (dec.), nr. 53487/99, 6 mai 2003). Ea notează că primul set de proceduri s-a finalizat la 10 septembrie 1999, în timp ce această cerere a fost depusă la 11 septembrie 2002. Deși al doilea set de proceduri s-a finalizat la 11 iunie 2002, reclamanții s-au plâns Curții de durata excesivă de examinare a acestora abia la 9 martie 2004.

29. Rezultă că pretențiile referitoare la aceste două proceduri au fost depuse cu omiterea termenului și urmează a fi respinse în conformitate cu articolul 35 §§ 1 și 4 al Convenției.

30. Curtea consideră că pretențiile reclamantilor formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, privind neexecutarea hotărârii judecătorești executorii din 23 aprilie 1999, ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției

(a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

31. Reclamanții au pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor a încălcat drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

32. Guvernul a susținut că Primăria Chișinău s-a confruntat cu o situație dificilă, din cauza nealocării în anii 1997-2002 a resurselor în bugetul de stat pentru construcția de noi apartamente. El a promis că hotărârea pronunțată în favoarea reclamanților va fi executată în cel mai scurt timp.

33. Curtea a constatat deja, în cauze similare acestei cauze, unde apartamentele care aparțin statului au fost acordate persoanelor în bază de „închiriere”, că o „pretenție” – chiar dacă vizează un anumit beneficiu social – poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie” (a se vedea *Shpakovskiy v. Russia*, nr. 41307/02, § 33, 7 iulie 2005; *Malinovskiy v. Russia*, nr. 41302/02, §§ 43 și 44, ECHR 2005-... (extracts) și *Lozan and Others v. Moldova*, nr. 20567/02, § 39, 10 octombrie 2006).

34. O autoritate de stat nu poate invoca lipsa fondurilor sau a spațiului locativ alternativ ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Totuși, întârzierea nu poate fi astfel încât să prejudicieze esența dreptului protejat de articolul 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V; și *Prodan*, citată mai sus, § 53). Prin urmare, argumentul Guvernului, potrivit căruia Primăria Chișinău nu a găsit resurse pentru executarea hotărârii judecătorești timp de peste opt ani, urmează a fi respins.

35. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și ale articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze care vizau întârzieri în executarea hotărârilor judecătorești executorii (a se vedea, printre altele, *Prodan*, citată mai sus, și *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, 21 martie 2006).

36. Prin urmare, din motivele expuse în acele cauze, Curtea constată că întârzierea în executarea hotărârii judecătorești din 23 aprilie 1999 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 14 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 6 AL CONVENȚIEI ȘI ARTICOLUL 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

37. Reclamanții au mai pretins că au fost discriminați în privința executării hotărârii judecătorești executorii pronunțate în favoarea lor. Ei s-au referit la repartizarea apartamentelor persoanelor care au obținut hotărâri judecătorești executorii după ce hotărârea lor a devenit executorie (a se vedea paragrafele 15-19 de mai sus).

38. Curtea constată că nimic din materialele cauzei nu indică asupra faptului că reclamanții au fost victime ale unui tratament discriminatoriu la repartizarea apartamentelor (a se vedea paragraful 17 de mai sus).

39. Prin urmare, Curtea consideră că această pretenție este vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției, și urmează a fi respinsă în temeiul articolului 35 § 4 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

40. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

41. Reclamanții au pretins 298,530 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a EUR 17,863 în perioada relevantă), EUR 165,000 și 490,000 dolari americani (USD) cu titlu de prejudiciu moral și material. Această sumă includea salariul neplătit primului reclamant ca urmare a concedierii acestuia, prețul unui apartament cu două odăi în Chișinău și cheltuielile pentru repararea acestuia, compensarea prejudiciului adus sănătății reclamanților, precum și prejudiciul moral pentru cei opt ani de trai într-o odaie nelocuibilă și supraaglomerată în pofida unei hotărâri judecătorești definitive pronunțată în favoarea lor prin care li s-a acordat dreptul la un apartament cu două odăi.

42. Guvernul a susținut că aceste pretenții erau cu mult exagerate și că reclamanții nu au prezentat probe ale unei legături cauzale dintre violările constatate și prejudiciul cauzat. El a accentuat că instanța de judecată nu a acordat reclamanților dreptul de proprietate asupra apartamentului, ci doar dreptul de folosință. Prin urmare, ei nu puteau pretinde prețul unui apartament în procedurile în fața Curții.

1. *Prejudiciul material*

43. Curtea face referire la constatările sale, potrivit cărora pretențiile reclamantilor privind concedierea lor din funcțiile deținute sunt inadmisibile (a se vedea paragraful 29 de mai sus). Prin urmare, nicio pretenție privind plata salariului sau altor compensații nu poate fi acordată cu acest titlu.

44. De asemenea, Curtea reiterează că, prin hotărârea judecătorească executorie pronunțată în favoarea reclamantilor, lor nu li s-a acordat apartamentul în proprietate, ci doar dreptul de a folosi spațiul locativ de stat (a se vedea paragraful 8 de mai sus). Prin urmare, ei nu pot pretinde prețul unui apartament și alte cheltuieli aferente, ci doar acordarea unui spațiu locativ (a se vedea *Lozan and Others v. Moldova*, citată mai sus, § 43).

45. În lipsa unor probe concrete privind prejudiciul cauzat reclamantilor ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lor, Curtea nu acordă nimic cu titlu de prejudiciu material.

2. *Prejudiciul moral*

46. Totuși, Curtea consideră că hotărârea din 23 aprilie 1999 trebuie executată fără alte întârzieri.

47. Curtea mai consideră că reclamantilor trebuia să le fi fost cauzat un considerabil stres și frustrare ca urmare a neexecutării hotărârii, în mod special ținând cont de condițiile care erau incontestabil periculoase și în care ei au fost nevoiți să locuiască timp de peste opt ani. Totuși, suma pretinsă este excesivă. Hotărând în mod echitabil și luând în considerație circumstanțele excepționale ale acestei cauze, Curtea acordă reclamantilor EUR 4,000 cu titlu de prejudiciu moral (a se vedea *Malinovskiy*, citată mai sus, § 52).

B. Costuri și cheltuieli

48. Reclamantii au pretins EUR 70 pentru compensarea cheltuielilor lor legate de procedurile în fața Curții. Ei au prezentat chitanțe pentru serviciile de traducere și cheltuielile poștale.

49. Guvernul nu a comentat.

50. Ținând cont de documentele din dosar, Curtea admite această pretenție în întregime.

C. Dobânda de întârziere

51. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibile pretențiile formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție cu privire la neexecutarea hotărârii judecătorești din 23 aprilie 1999, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești din 23 aprilie 1999;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca urmare a aceleiași neexecutări;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 70 (șaptezeci euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 9 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA GRIVNEAC c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 35994/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

9 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

09/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Grivneac c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 18 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 35994/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Mihai Grivneac („reclamantul”), la 12 septembrie 2003.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 6 octombrie 2000 pronunțate în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 9 decembrie 2004, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1946 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de reclamant, pot fi rezumate în felul următor.

7. Reclamantul a inițiat proceduri judiciare împotriva unei persoane fizice. La 6 octombrie 2000, Judecătoria sectorului Centru i-a acordat 2,000 de dolari SUA (USD). Hotărârea judecătorească nu a fost contestată și a devenit irevocabilă și executorie cincisprezece zile mai târziu. El a obținut un titlu executoriu, pe care executorul judecătoresc nu l-a executat.

8. În răspunsul la o interpellare a Judecătoriei sectorului Centru din 22 decembrie 2000, Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău a declarat că debitorul nu avea în proprietate vreun imobil înregistrat în Chișinău.

9. La 14 februarie 2001, executorul judecătoresc a stabilit că debitorul nu locuia la adresa indicată de către reclamant și că, prin urmare, executarea hotărârii era imposibilă.

10. La 6 martie 2001, soția debitorului a plătit reclamantului USD 1,000.

11. La 16 martie 2001, Judecătoria sectorului Centru a solicitat poliției de sector să stabilească locul aflării debitorului. La o dată necunoscută, o copie a încheierii a fost expediată poliției de sector. La 3 februarie 2004, poliția a decis să ia măsuri pentru a stabili locul aflării debitorului. Potrivit poliției, debitorul nu poate fi găsit.

12. Hotărârea din 6 octombrie 2000 nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

13. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

14. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 6 octombrie 2000 a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției.

Articolul 6, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ?”

El a mai pretins că aceeași neexecutare a încălcat drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Acest articol prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA

Obiecțiile preliminare ale Guvernului

15. Guvernul a susținut că această cerere este inadmisibilă *ratione personae*, deoarece debitorul este o persoană fizică, iar statul nu este responsabil pentru datoriile unei persoane fizice atunci când locul aflării debitorului nu este cunoscut.

16. Curtea consideră că această obiecție este strâns legată de fondul pretențiilor reclamantului și că examinarea acesteia trebuie conexasă cu fondul cererii.

17. De asemenea, Guvernul consideră că cererea a fost depusă la Curte cu omiterea termenului limită de șase luni, stabilit de articolul 35 al Convenției.

18. Curtea notează că pretenția reclamantului nu se referă la vreo pretinsă inechitate a procedurilor, ci, mai degrabă, la neexecutarea continuă a hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa. Ea reiterează că „executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie ... privită ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul articolului 6” (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports of Judgments and Decisions 1997-II*, p. 510, § 40; și *Prodan*, citată mai sus, § 52). Prin urmare, din cauza că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului nu a fost executată până în prezent, termenul de șase luni nu poate fi aplicat acestei cereri.

Prin urmare, această obiecție urmează a fi respinsă.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

19. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

20. Guvernul a susținut că autoritățile au luat toate măsurile rezonabile pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești și că statul nu putea fi responsabil de incapacitatea de plată a debitorului.

21. Curtea reamintește că, deși executarea unei hotărâri judecătorești pronunțată de orice instanță trebuie privită ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul articolului 6, aceasta nu înseamnă că un stat poate fi găsit responsabil de neexecutarea unei hotărâri judecătorești din cauza insolabilității debitorului (*Sanglier v. France*, cererea nr. 50342/99, § 39, 27 mai 2003). Totuși, atunci când autoritățile sunt obligate să acționeze pentru executarea unei hotărâri judecătorești și nu o fac, inacțiunea lor poate angaja responsabilitatea statului în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției (*Scollo v. Italy*, hotărâre din 28 septembrie 1995, Seria A nr. 315-C, § 44; *Istrate v. Moldova*, nr. 53773/00, §§ 55 și 61, 13 iunie 2006).

22. În această cauză, Curtea notează că, după ce hotărârea judecătorească din 6 octombrie 2000 a devenit definitivă la 21 octombrie 2000, autoritățile au întreprins prima acțiune în vederea executării acesteia abia două luni mai târziu, aceasta fiind limitată la verificarea dreptului de proprietate al debitorului asupra bunurilor imobile doar în Chișinău (a se vedea paragraful 8 de mai sus). Abia peste alte două luni, executorul a vizitat domiciliul debitorului și a stabilit că acesta nu mai locuia acolo (a se vedea paragraful 9 de mai sus), iar instanța judecătorească a dispus stabilirea locului aflării acestuia (a se vedea paragraful 11 de mai sus).

23. Mai mult, Curtea notează că, în pofida încheierii Judecătoriei sectorului Centru, poliția a început căutarea debitorului abia peste trei ani (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Nu a fost adusă nicio explicație a acestor întârzieri, fapt care a oferit largi posibilități debitorului să evite plata datoriei fie prin vânzarea bunurilor sale mobile pe care le-ar fi putut deține sau a bunurilor imobile din afara municipiului Chișinău, fie prin transferarea banilor din conturile sale bancare altor persoane, fie prin părăsirea țării. Deși nu se cunoaște dacă debitorul avea în proprietate vreun bun la data pronunțării hotărârii judecătorești definitive, această lipsă de informație este rezultatul direct al inactivității autorităților. În acest sens, Curtea reamintește că „statul are obligația pozitivă să organizeze un sistem de executare al hotărârilor judecătorești care să fie efectiv atât în drept, cât și în practică, precum și să asigure executarea acestora fără întârzieri necuvenite” (*Fuklev v. Ukraine*, nr. 71186/01, § 84, 7 iunie 2005).

24. Prin urmare, autoritățile statului nu au întreprins toate măsurile rezonabile în vederea executării hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului și, prin inacțiunea lor, au înlăturat orice șansă de executare a acesteia. În lumina celor de mai sus, responsabilitatea statului pentru neexecutarea datoriei apărute în temeiul hotărârii judecătorești este angajată (a se vedea *Jenčová v. Slovakia*, nr. 70798/01, § 29, 4 mai 2006; *Istrate*, citată mai sus, §§ 55 și 61). Prin urmare, obiecția Guvernului privind competența Curții *ratione personae* urmează a fi respinsă.

25. Curtea reiterează că o „pretenție” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă aceasta este suficient de certă pentru a fi executorie (a se vedea hotărârea *Prodan*, citată mai sus, § 59). Recla-

mantul avea o pretenție executorie în temeiul unei hotărâri judecătorești din 6 octombrie 2000, care era definitivă, și, prin urmare, un „bun”. Curtea notează că imposibilitatea reclamantului de a obține executarea hotărârii judecătorești, care a rezultat din inacțiunea autorităților de stat, a constituit o ingerință în dreptul său la protecția proprietății sale, garantat de prima propoziție a primului paragraf al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Prin neluarea măsurilor necesare pentru executarea datoriei apărute în temeiul hotărârii judecătorești din 6 octombrie 2000, autoritățile naționale au împiedicat reclamantul să beneficieze sau să se folosească de bani. Ținând cont de constatările sale cu privire la articolul 6 al Convenției, Curtea consideră că autoritățile Republicii Moldova nu au asigurat un echilibru just între interesele reclamantului și celelalte interese implicate.

26. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze care vizau neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive (a se vedea, printre altele, hotărârea *Prodan*, citată mai sus, și *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, 21 martie 2006).

27. În urma examinării materialelor prezentate ei, Curtea notează că dosarul nu conține vreun element care i-ar fi permis să ajungă la o concluzie diferită în această cauză.

28. Prin urmare, Curtea constată, din motivele invocate în aceste cauze, că neexecutarea hotărârii judecătorești din 23 aprilie 1999 constituie o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

29. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

30. Reclamantul a pretins EUR 2,430 în calitate de compensație pentru prejudiciul care i-a fost cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa.

31. Guvernul a considerat suma pretinsă excesivă și nesusținută.

32. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. Totuși, suma pretinsă este excesivă. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 1,500 cu acest titlu.

B. Costuri și cheltuieli

33. Reclamantul nu a formulat vreo pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

34. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară cererea admisibilă;*
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 1,500 (o mie cinci sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 9 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BUIANOVSKI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 27533/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Buianovschi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 27533/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Ucrainei, dl Vladimir Buianovschi („reclamantul”), la 22 iunie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Victor Marcu, un avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 29 martie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1934 și locuiește în Cuconeștii-Noi.

7. În anul 1949, reclamantul a fost persecutat de către autoritățile comuniste. Proprietatea lui a fost confiscată, iar el a fost deportat în Siberia pentru zece ani.

8. În anul 1989, el a fost reabilitat.

9. La o dată nespecificată în anul 2004, el a înaintat o acțiune împotriva Direcției de finanțe Edineț, solicitând compensații pentru proprietatea care i-a fost confiscată.

10. La 27 februarie 2004, Judecătoria Edineț a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat pârâtul să-i plătească acestuia 100,000 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 6,333 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit irevocabilă și executorie.

11. La 4 aprilie 2004, executorul judecătoresc a primit titlul executoriu.

12. La 28 ianuarie 2005, executorul judecătoresc a expediat titlul executoriu președintelui raionului Edineț, fără a-l executa.

13. Hotărârea din 27 februarie 2004 nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

14. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârile *Prodan v. Moldova*, (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)) și *Popov v. Moldova* (nr. 1) (nr. 74153/01, §§ 29-41, 18 ianuarie 2005).

ÎN DREPT

15. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. OBJECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

16. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că nu au fost epuizate căile de recurs interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătoresc în temeiul articolului 20 al Constituției și articolului 426 al vechiului Cod de procedură civilă („vechiul CPC”).

17. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară ridicată de către Guvernul pârât în temeiul articolului 426 al vechiului CPC, deoarece „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova*, citată mai sus, § 32). Curtea nu găsește niciun motiv care i-ar permite în această cauză să se abată de la această concluzie.

18. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolului 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Deși hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2000 „Cu privire la aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale” ar fi putut permite reclamantului să invoce direct prevederile Convenției în fața instanțelor judecătorești naționale, o astfel de referire ar fi rezultat într-„un alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006).

19. În orice caz, Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004).

20. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile.

În conformitate cu decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

21. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

22. Chestiunile ridicate în temeiul acestor articole sunt identice celor care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile pronunțate în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sirbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004).

23. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în aceste hotărâri, că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 27 februarie 2004 constituie o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

24. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul și costurile și cheltuielile

25. Reclamantul a pretins EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa. El a susținut că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive o perioadă îndelungată de timp i-a cauzat stres și frustrare. El nu a pretins nimic cu titlu de prejudiciu material sau costuri și cheltuieli.

26. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant și a declarat că simpla constatare a unei violări ar constitui o satisfacție echitabilă suficientă.

27. În lumina constatărilor sale, potrivit cărora autoritățile nu au întreprins măsurile necesare pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului, precum și a faptului că hotărârea nu a fost executată în întregime nici până în prezent, Curtea constată că reclamantul mai este în drept să recupereze datoria existentă în baza hotărârii judecătorești naționale (EUR 6,333).

28. De asemenea, Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu moral ca urmare a violărilor constatate care nu poate fi compensat prin simpla constatare de către Curte a unei violări. Suma pretinsă este totuși excesivă. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 1,400.

B. Dobânda de întârziere

29. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 6,333 (șase mii trei sute treizeci și trei euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,400 (o mie patru sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA DEORDIEV ȘI DEORDIEV c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 33276/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Deordiev și Deordiev c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte,*

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judcători,*

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii,*

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 33276/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dna Nina Deordiev și dl Stanislav Deordiev („reclamanții”), la 28 iulie 2003.

2. Reclamanții au fost reprezentați de către dl Vitalie Zama, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamanții au pretins că, prin executarea întârziată a hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea lor, a fost încălcat dreptul lor ca o instanță să hotărască asupra drepturilor lor cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 15 decembrie 2005, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamanții, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamanții, dna Nina Deordiev și dl Stanislav Deordiev, s-au născut în anul 1953 și, respectiv, 1976 și locuiesc în Orhei.

7. La 22 decembrie 1995, consiliul local Orhei („consiliul local”) a închiriat un apartament reclamanților, oferindu-le posibilitatea să-l cumpere la un preț redus. Deoarece reclamanții au plecat din țară în anul 1999, consiliul local a reziliat contractul de închiriere cu ei și a încheiat un contract similar cu un terț, care ulterior a cumpărat apartamentul de la consiliul local.

8. Între 2001 și 2003, reclamanții, consiliul local Orhei și terțul au fost antrenati într-un litigiu judiciar pe marginea apartamentului și, la 9 iunie 2003, reclamanții au obținut în favoarea lor o hotărâre judecătorească irevocabilă și executorie a Curții de Apel. Prin hotărârea sa, Curtea de Apel a casat decizia consiliului local privind închirierea și vânzarea apartamentului către terț. Curtea de Apel a menționat, *inter alia*, că, pentru a evita întârzieri în executarea hotărârii judecătorești, terțul trebuie evacuat fără acordarea altui spațiu locativ. În cadrul procedurilor judiciare, reclamanții au prezentat un certificat de la consiliul local în care se arăta că terțul era proprietarul unei case cu o suprafață de 100 metri pătrați. Un alt certificat confirma faptul că apartamentul în litigiu era unica locuință a reclamanților.

9. La 8 iulie 2003, executorul judecătoresc a primit titlul executoriu.

10. La o dată nespecificată în iulie 2003, terțul a solicitat instanței judecătorești să suspende procedurile de executare, susținând că ar fi depus o cerere de revizuire la decizia Curții de Apel.

11. La 17 iulie 2003, Judecătoria Orhei a pronunțat o încheiere judecătorească și a dispus suspendarea procedurilor de executare pe motiv că terțul a inițiat procedura de revizuire. Reclamanții au contestat această încheiere, susținând că terțul nu a depus nicio cerere de revizuire.

12. La 29 octombrie 2003, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul depus de reclamanți, invocând motivele pe care s-a bazat și judecătoria de sector. Reclamanții susțin că ei nu au fost citați la ședința judiciară.

13. La 14 noiembrie 2003, reclamanții s-au plâns de neexecutare Judecătoriei Orhei și executorului judecătoresc. Ei au mai menționat că terțul nu a inițiat proceduri de revizuire nici la Curtea de Apel și nici la Curtea Supremă de Justiție.

14. Ca urmare a plângerilor privind neexecutarea hotărârii judecătorești depuse de către reclamanți la Ministerul Justiției, ultimul i-a informat că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea lor va fi executată imediat după finalizarea procedurilor în revizuire inițiate de terț.

15. La 18 noiembrie 2003, reclamantii au depus o cerere la Judecătoria Orhei, solicitând eliberarea copiilor de pe cererea de revizuire depusă de către terț și care a servit drept temei pentru suspendarea procedurilor de executare. Judecătoria de sector nu a răspuns la această cerere.

16. La 21 noiembrie 2003, reclamantii au depus o cerere de revizuire a deciziei din 17 iulie 2003 pe motiv că terțul nu a inițiat procedura de revizuire și că suspendarea procedurilor de executare a fost ilegală.

17. Deși reclamantii au fost citați la ședința de judecată pe marginea cererii lor de revizuire pentru data de 14 ianuarie 2004, Curtea de Apel Chișinău a examinat cererea la 24 decembrie 2003 și a respins-o ca nefondată, fără însă a aduce vreun motiv. Reclamantii au contestat această decizie. De asemenea, ei s-au plâns Curții de Apel Chișinău și Consiliului Superior al Magistraturii că judecătoria Curții de Apel i-au indus în eroare în privința datei ședinței judiciare și, astfel, i-au lipsit de posibilitatea să prezinte probe pentru a demonstra că terțul nu a inițiat nicio procedură de revizuire. În răspunsul său, la 9 februarie 2004, Curtea de Apel Chișinău a solicitat reclamantilor să-i restituie copia deciziei acestora din 24 decembrie 2003.

18. La 20 februarie 2004, Consiliul Superior al Magistraturii i-a informat pe reclamantii că greșea Curții de Apel Chișinău le-a transmis din greșeală o dată incorectă a ședinței judiciare pe marginea cererii lor de revizuire.

19. La 13 și 20 februarie 2004, Curtea Supremă de Justiție și, respectiv, Curtea de Apel Chișinău au emis certificate prin care au confirmat că terțul nu a inițiat niciodată proceduri de revizuire a deciziei Curții de Apel din 9 iunie 2003.

20. Printr-o decizie din 1 iunie 2004, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul reclamantilor împotriva deciziei din 24 decembrie 2003 și a casat încheierea Judecătoria Orhei din 17 iulie 2003. Curtea Supremă de Justiție a constatat că nu existau probe în dosar care ar fi demonstrat că terțul a inițiat proceduri de revizuire și, din acest motiv, a fost încetată procedura de suspendare a executării hotărârii judecătorești executorii din 9 iunie 2003.

21. Potrivit unui raport din 28 iunie 2004 întocmit de către executorul judecătoresc responsabil de această cauză și reclamantii, terțul a fost evacuat din apartamentul reclamantilor la 22 iunie 2004. Potrivit aceluiași raport, la 28 iunie 2004, reclamantii au primit cheile de la apartament.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

22. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts).

ÎN DREPT

23. Reclamanții au pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea lor a încălcat drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotări ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. OBIECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

24. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că hotărârea judecătorească definitivă pronunțată în favoarea reclamanților a fost executată la 10 iunie 2004. În consecință, reclamanții și-au pierdut „statutul de victimă”.

25. Reclamanții au susținut că hotărârea judecătorească definitivă pronunțată în favoarea lor a fost executată doar după o întârziere nerezonabilă. Ei au declarat că autoritățile naționale nu au recunoscut violarea Convenției și nici nu le-au plătit vreo compensație pentru executarea întârziată a hotărârii judecătorești.

26. Curtea reamintește că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este în principiu suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”, decât dacă autoritățile naționale au recunoscut violarea, expres sau în substanță, și au oferit o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, p. 846, § 36, și *Dalban v. Romania* [GC], nr. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI).

27. În această cauză, Curtea consideră că, deși hotărârea judecătorească relevantă a fost până la urmă executată, Guvernul nu a recunoscut încălcarea și nici nu a oferit o redresare adecvată pentru executarea întârziată. În asemenea circumstanțe, reclamanții continuă să aibă statutul de „victimă” a încălcării drepturilor lor garantate de Convenție ca urmare a neexecutării îndelungate a hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor (*Dumbrăveanu v. Moldova*, nr. 20940/03, § 22, 24 mai 2005).

28. Curtea consideră că pretențiile reclamantilor ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

29. Guvernul a susținut că, având în vedere executarea hotărârii judecătorești din 9 iunie 2003, articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție nu au fost violate.

30. Curtea notează că principiile generale care se aplică cazurilor de acest gen au fost expuse în hotărârea *Prodan v. Moldova* (citată mai sus §§ 52-53 și 59).

31. Reclamanții susțin că cheile de la apartamentul lor le-au fost înmânate de către executorul judecătoresc la 28 iunie 2004, data care, în viziunea lor, trebuie considerată drept data executării. Guvernul a pretins însă că data hotărâtoare este 10 iunie 2004, când terțul a fost evacuat. Având în vedere materialele de care dispune (a se vedea paragraful 21 de mai sus), Curtea acceptă versiunea faptelor prezentată de către reclamanți. Prin urmare, perioada neexecutării hotărârii judecătorești a fost de douăsprezece luni și douăzeci de zile.

32. Curtea notează că instanțele judecătorești naționale au dispus suspendarea procedurilor de executare pentru o perioadă de aproape un an. Totuși, ulterior s-a constatat că nu au existat temeiuri pentru suspendare (a se vedea paragrafele 11-12, 17 și 20 de mai sus).

33. În asemenea circumstanțe, ea consideră că întârzierea în executare se datorează exclusiv conduitei instanțelor judecătorești naționale. Neexecutând timp de un an și douăzeci de zile hotărârea judecătorească definitivă pronunțată în favoarea reclamantilor, autoritățile naționale au încălcat dreptul reclamanților de acces la o instanță și i-au împiedicat să beneficieze de „bunurile” lor (a se vedea *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, §§ 56 și 62, și *Sîrbu and Others v. Moldova*, nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004).

34. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

II. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

35. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul moral

36. Reclamanții au pretins 64,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al executării întârziate a hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor.

37. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamanți, susținând că, în lumina jurisprudenței Curții, aceasta este excesivă.

38. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al executării întârziate a hotărârii judecătorești și acordă fiecăruia câte EUR 500.

B. Costuri și cheltuieli

39. Reclamanții au mai pretins 1,950 dolari SUA cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. În sprijinul pretențiilor lor, reprezentantul lor a prezentat Curții o copie a contractului de reprezentare și o listă detaliată a orelor lucrate de acesta asupra cauzei.

40. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, susținând că reclamantul nu a probat cheltuielile de reprezentare pretinse.

41. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

42. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată de către reclamanți, criteriile de mai sus și faptul că această cauză a fost relativ simplă, Curtea acordă reclamanților suma totală de EUR 500.

C. Dobânda de întârziere

43. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește executarea întârziată a hotărârii judecătorești din 9 iunie 2003;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește aceeași executare întârziată;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, câte EUR 500 (cinci sute euro) fiecăruia, cu titlu de prejudiciu moral, și suma totală de EUR 500 (cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MARCU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 17359/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Marcu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 17359/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Mihail Marcu („reclamantul”), la 24 martie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Victor Marcu, avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 13 februarie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia. Ținând cont de vârsta înaintată a reclamantului și sănătatea lui precară, Președintele a mai decis să acorde prioritate cererii.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1920 și locuiește la Edineț.

7. În anul 1949, reclamantul a fost persecutat de către autoritățile comuniste. Proprietatea lui a fost confiscată, iar el a fost deportat în Siberia pentru cincisprezece ani.

8. În anul 1989, el a fost reabilitat.

9. La o dată nespecificată în anul 2003, el a intentat o acțiune împotriva Direcției de finanțe a raionului Edineț, solicitând compensații pentru proprietatea lui confiscată.

10. La 25 septembrie 2003, Judecătoria Edineț a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat pârâtul să-i plătească acestuia compensații în mărime de 80,000 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 5,198 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit irevocabilă și executorie.

11. La 27 octombrie 2003, executorul judecătoresc a primit titlul executoriu.

12. La 28 ianuarie 2005, executorul judecătoresc, fără a-l executa, a expediat titlul executoriu președintelui raionului Edineț.

13. Hotărârea judecătorească din 25 septembrie 2003 nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

14. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, ECHR 2004- III (extracts).

ÎN DREPT

15. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. OBJECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

16. În observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că nu au fost epuizate căile de recurs interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătoresc în temeiul articolului 20 al Constituției și al articolului 426 al vechiului Cod de procedură civilă („vechiul CPC”).

17. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de către Guvernul pârât în ceea ce privește articolul 426 al vechiului CPC, deoarece „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova* (nr. 1), nr. 74153/01, § 32, 18 ianuarie 2005). Curtea nu găsește niciun motiv care i-ar permite în această cauză să se abată de la această concluzie.

18. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolului 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Deși hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2000 „Cu privire la aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale” ar fi putut permite reclamantului să invoce direct prevederile Convenției în fața instanțelor judecătorești naționale, o astfel de referire ar fi rezultat în nimic altceva decât într-„un alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006).

19. În orice caz, Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004).

20. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă

de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Din aceste motive, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

21. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

22. Chestiunile ridicate în temeiul acestor articole sunt identice cu cele care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sirbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004).

23. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în aceste hotărâri, că neexecutarea într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești definitive din 25 septembrie 2003 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

24. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul și costurile și cheltuielile

25. Reclamantul a pretins EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lui. El a susținut că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive o perioadă îndelungată de timp i-a cauzat stres și neliniște. El nu a formulat nicio pretenție cu titlu de prejudiciu material sau costuri și cheltuieli.

26. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de către reclamant și a susținut că constatarea unei violări ar constitui o satisfacție echitabilă suficientă.

27. În lumina constatării sale că autoritățile nu au întreprins măsuri necesare pentru a asigura executarea hotărârii pronunțate în favoarea reclamantului și a faptului că hotărârea nu a fost executată până în prezent, Curtea constată că reclamantul mai este în drept să-și recupereze creanța dobândită în temeiul hotărârii judecătorești naționale (EUR 5,198).

28. De asemenea, Curtea consideră că reclamantul a suferit un anumit prejudiciu moral ca rezultat al încălcărilor constatate, care nu poate fi compensat prin simpla constatare de către Curte a unei violări. Suma pretinsă este însă excesivă. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 1,600.

B. Dobânda de întârziere

29. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 5,198 (cinci mii o sută nouăzeci și opt euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,600 (o mie șase sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA NADULIȘNEAC ION c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 18726/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Nadulișneac Ion c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 18726/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Ion Nadulișneac („reclamantul”), la 8 aprilie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Victor Marcu, un avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea unei hotărâri judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 14 februarie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea, fondul cauzei și satisfacția echitabilă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1953 și locuiește la Edineț.

7. Ca urmare a detenției ilegale a reclamantului timp de trei zile și a achitării lui ulterioare, la o dată nespecificată în anul 2002, el a intentat o acțiune împotriva Direcției de finanțe a raionului Edineț, solicitând compensații pentru urmărirea sa penală eronată.

8. La 3 decembrie 2002, Judecătoria sectorului Edineț a decis în favoarea reclamantului și a obligat pârâtul să-i plătească acestuia 11,739 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 850.04 euro (EUR) la acea dată). La aceeași dată, judecătoria de sector a emis un titlu executoriu. Hotărârea nu a fost contestată și după cincisprezece zile a devenit irevocabilă și executorie.

9. La 11 iunie 2003, executorul judecătoresc din raionul Edineț a expediat titlul executoriu unui executor judecătoresc din raionul Rîșcani.

10. În mai 2006, după ce cererea a fost comunicată Guvernului, hotărârea judecătorească a fost executată.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

11. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârile Curții în cauzele *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)) și *Popov v. Moldova* (nr. 1) (nr. 74153/01, §§ 29-41, 18 ianuarie 2005).

12. Codul civil din 12 iunie 2003 prevede următoarele:

Articolul 619. Dobânda de întârziere

„(1) Obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

(2) În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.”

ÎN DREPT

13. Reclamantul a pretins că executarea întârziată a hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea lui a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil... ”.

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. OBJECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

14. În observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că nu au fost epuizate căile de recurs interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătoresc în temeiul articolului 20 al Constituției și articolului 426 al vechiului Cod de procedură civilă („vechiul CPC”).

15. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de către Guvernul pârât în ceea ce privește articolul 426 al vechiului CPC, deoarece, „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova*, citată mai sus, § 32). Curtea nu găsește niciun motiv care i-ar permite în această cauză să se abată de la această concluzie.

16. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolului 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Deși hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2000 „Cu privire la aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale” ar fi putut permite reclamantului să invoce direct prevederile Convenției în fața instanțelor judecătorești naționale, o astfel de referire ar fi rezultat în nimic altceva decât într-„un alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea *Lupăcescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006).

17. În orice caz, Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004).

18. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Din aceste motive, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

19. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

20. Chestiunile ridicate în temeiul acestor articole sunt identice cu cele care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sîrbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004).

21. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în aceste hotărâri, că neexecutarea într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești definitive din 3 decembrie 2002 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

22. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

23. Reclamantul a pretins, în esență, compensații pentru imposibilitatea de a se folosi de banii săi timp de patruzeci și una de luni.

24. Guvernul nu a prezentat comentarii în această privință.

25. Curtea consideră că, în urma executării întârziate a hotărârii judecătorești din 3 decembrie 2002, reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu material din cauza imposibilității de a se folosi de banii săi. Luând în considerație metodologia folosită în cauza *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, § 73) și legislația națională privind calcularea dobânzii de întârziere (a se vedea paragraful 12 de mai sus), Curtea acordă reclamantului EUR 504, ceea ce reprezintă venitul ratat din cauza neexecutării de către autorități într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului.

B. Prejudiciul moral

26. Reclamantul a mai pretins EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârii judecătorești.

27. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de către reclamant, susținând că, în lumina jurisprudenței Curții, ea este excesivă. El a susținut că, în unele cauze, simpla constatare a unei violări a fost considerată o satisfacție echitabilă suficientă.

28. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 1,400 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

29. Reclamantul nu a formulat nicio pretenție cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

30. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară cererea admisibilă;*
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;

4. *Hotărâște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 504 (cinci sute patru euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,400 (o mie patru sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ȚARA ȘI POIATĂ c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 36305/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Țara și Poiată c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,
 Dl J. CASADEVALL,
 Dl G. BONELLO,
 Dl S. PAVLOVSKI,
 Dl L. GARLICKI,
 Dl J. ŠIKUTA,
 Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 36305/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Țara, un ziar cu sediul în Chișinău, și Petru Poiată („reclamantii”) la 15 septembrie 2003.

2. Reclamantii au fost reprezentați de către dl V. Gribincea și dl V. Zama, avocați din Chișinău și membri ai organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantii au pretins, în special, încălcarea dreptului lor la libertatea de exprimare, deoarece ei au fost găsiți vinovați de defăimarea unui politician.

4. La 9 februarie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. La 31 octombrie 2002, Țara a publicat un articol intitulat „Sfidând legislația cu privire la concurența loială, clanul Stepaniuc își adjudecă, prin șantaj, proprietăți străine”. Ziarul a relatat, citând și rezumând parțial, o scrisoare

adresată Președintelui Republicii Moldova de către o companie de transport, care deservea câteva rute de autobuz care asigurau legătura între Chișinău și alte orașe. Articolul conține *inter alia* următoarele:

„Zilele acestea, Țara a intrat în posesia unui document extrem de curios. Este vorba de o scrisoare adresată Președintelui Vladimir Voronin de către conducerea întreprinderii F, cu sediul în orașul Ialoveni. Potrivit autorilor, întreprinderea ... preste servicii de transport și a creat circa 150 locuri de muncă Persoane sus-puse din vârful piramidei de atunci le-au cerut să cedeze ruta Chișinău-Ialoveni, pe motiv că trebuie să muncească și „ai noștri”. Ca urmare, veniturile s-au redus, fără locuri de muncă rămânând 32 de persoane, se spune în documentul amintit mai sus.

Nu suntem siguri că lucrurile stau anume așa, dar Țara și alte publicații au scris despre stranii vânzoleli pe ruta Chișinău-Ialoveni.

... următoarele pasaje din scrisoare sunt traduse din limba rusă: „Au venit alegerile (cele din 25 februarie 2001). Știind cum au procedat cu noi democrații, am susținut întru totul Partidul Comuniștilor, punându-le la dispoziție zilnic câte 3-4 unități de transport, făcând agitație pe cont propriu, adică pe banii întreprinderii și ai șoferilor. Ne-am bucurat mult că dreptatea, în sfârșit, a triumfat și că de acum înainte vom munci în condițiile „dictaturii legii”, cum se spunea în alegeri. Dar, se vede, astea au fost doar vorbe. ...

La finele lunii iulie 2002, dl Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a comuniștilor, i-a telefonat lui A.C., ministrul Transporturilor, și l-a rugat ca rutele deservite de F. să fie transmise [altor două întreprinderi], ai căror directori sunt ginerele și, respectiv, nepotul lui Victor Stepaniuc.”

Spațiul nu ne permite să detalizăm cazul, de aceea ne vom limita doar la un rezumat: indicația lui Stepaniuc a fost executată întocmai, plângerile adresate n-au avut nici un efect ..., iar microbuzele întreprinderii au fost înlocuite [cu altele]. Protecția a fost asigurată, după cum afirmă autorii, și de poliția rutieră. Operațiunea a fost dirijată de ginerele lui Victor Stepaniuc.

În fine, păgubașii își pun toată speranța în șeful statului, rugându-l să curme acest „beshpredel” și să-i pedepsească pe „funcționarii corupți”. Nu ne rămâne decât să ne întrebăm: când cineva îi va scrie Președintelui despre un amestec, identic cu cel relatat mai sus, în rețeaua de dealeri ai „CTC Chișinău”, unde în prezent își croiește un loc călduț același Stepaniuc, eliminându-și, prin metode bolșevice, concurenții.”

6. La 21 noiembrie 2002, Țara a publicat un alt articol intitulat „Năravuri bolșevice. Clanul Stepaniuc își întinde tentaculele”. Ziarul a relatat *inter alia* următoarele:

„Articolul din 31 octombrie 2002 ... nu a provocat nici o reacție din partea autorităților de stat. Și atunci mă întreb: de ce guvernarea comunistă nu reacționează la niște fapte concrete, strigătoare la cer, scoase la iveală de puterea a patra din stat? ...

În acel articol scriam despre neregulile ... care persistă în transportul de pasageri ... din cauza întreprinderilor G. și T., în fruntea cărora sunt ginerele și, respectiv, nepotul lui Victor Stepaniuc, președintele fracțiunii parlamentare a PCR. ...

Zilele acestea ... ne-au vizitat, cu niște plângeri similare, alți șoferi reprezentând Parcul de autobuze nr. 1 din Chișinău. ... După ce nu și-au găsit dreptatea în instanțele de

resort, aceștia au venit să-i ajutăm. Dar nici noi nu suntem atotputernici. Unicul lucru pe care-l putem face e să dăm publicității un fapt reprobabil sau altul, în speranța că cei cu pâinea și cuțitul în mână vor curma nedreptatea.

Șoferii ce ne-au vizitat ne roagă să clarificăm cum a obținut întreprinderea T. autorizație de a deservi rutele pe care le-au deținut Citez din scrisoare: „întreprinderea T., cu susținerea Parlamentului, lucru pe care-l afișează deseori, rezolvă orice chestiune. Șoferii acesteia circulă fără nici un grafic ... și pornesc intenționat cu 10-15 minute înaintea noastră. Orice revoltă din partea noastră se lovește ca de un zid de susținerea conducerii Legislativului”.

Cele relatate sunt confirmate și de un act întocmit de revizorii unei autorități locale de transport, confirmând abuzurile întreprinderii T. ... [și susținând că] activitatea întreprinderii T. afectează circulația normală a agenților de transport pe ruta Chișinău - Malcoci și Chișinău - Condrîța.

De care grafice sau legi mai poate fi vorba, dacă socrul și moșul ocupă un post atât de înalt? Pregătind pentru tipar acest articol, l-am contactat pe I.G., inginer-șef la Parcul auto nr. 1 din Chișinău, interesându-mă, dacă între timp s-a schimbat situația spre bine. Interlocutorul mi-a răspuns că, dimpotrivă, totul merge din rău în mai rău.

Așadar, clanul Stepaniuc își întinde tot mai mult tentaculele. Până unde? Și până când?”

7. La o dată nespecificată, Victor Stepaniuc a inițiat o acțiune în defăimare împotriva ziarului și a autorului articolului. El a susținut *inter alia* că articolul din 31 octombrie 2002 conținea următoarele declarații false și defăimătoare pentru el:

„... La finele lunii iulie 2002, dl Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a comuniștilor, i-a telefonat lui A.C., ministrul Transporturilor, și l-a rugat ca rutele deservite de F. să fie transmise [altor două întreprinderi], ai căror directori sunt ginerele și, respectiv, nepotul lui Victor Stepaniuc. ... indicația lui Stepaniuc a fost executată întocmai. ... Nu ne rămâne decât să ne întrebăm: când cineva îi va scrie Președintelui despre un amestec, identic cu cel relatat mai sus, în rețeaua de dealeri ai „CTC Chișinău”, unde în prezent își croiește un loc călduț același Stepaniuc, eliminându-și, prin metode bolșevice, concurenții.”

8. Potrivit lui, sensul și textul articolului din 21 noiembrie 2002 conțineau următoarele declarații defăimătoare, care sugerau că:

„protejez ca deputat și lider al fracțiunii parlamentare acțiuni ilegale ale unor persoane vizavi de circulația unor autobuze pe traseul Chișinău și unele sate din sectorul Ialoveni. ... „Așadar, clanul Stepaniuc își întinde tot mai mult tentaculele. Până unde? Și până când?”

9. La 24 ianuarie 2003, Judecătoria sectorului Buiucani a hotărât în favoarea lui Victor Stepaniuc, constatând că acesta nu putea fi considerat responsabil pentru activitatea întreprinderilor care aparțineau nepotului și ginerelei lui, în special, deoarece autoritățile de stat nu au constatat nicio ilegalitate în activitatea acestora

și nu le-au retras licențele. Nu s-a stabilit existența unei legături între activitatea lui Victor Stepaniuc în calitatea sa de deputat în Parlamentul Republicii Moldova și lider al unei fracțiuni parlamentare și activitatea acelor întreprinderi. Instanța judecătorească a constatat că pasajele contestate de reclamantul în procedurile naționale erau defăimătoare și a indicat ziarului și autorului să-i plătească lui Victor Stepaniuc 3,600 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 238 euro (EUR) la acea dată) și, respectiv, MDL 1,440 (echivalentul a EUR 93 la acea dată). De asemenea, ea a indicat ziarului să publice o dezmințire în termen de cincisprezece zile. Pârâții în procedurile naționale au fost obligați, de asemenea, să plătească taxa de stat.

10. Reclamanții au contestat cu apel această hotărâre judecătorească, susținând *inter alia* că prima instanță a ignorat totalmente argumentele lor. Articolele se refereau de fapt la scrisori și declarații ale unor terțe persoane, iar concluziile finale erau judecâți de valoare. Ei au acționat cu bună credință și au verificat informația conținută în declarațiile terțelor persoane. Una din propozițiile constatată ca fiind defăimătoare de prima instanță nici măcar nu se conținea în articole.

11. La 3 aprilie 2003, Tribunalul Chișinău a respins apelul. Reclamanții au depus recurs; totuși, acel recurs a fost, de asemenea, respins de Curtea de Apel la 11 iunie 2003.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

12. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare în acea perioadă, sunt următoarele:

Articolul 7. Apărarea onoarei și demnității

„(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezmințirea informațiilor care lezează onoarea și demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informații nu dovedește că ele corespund realității.

(2) În cazul în care asemenea informații au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanța de judecată obligă redacția acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată, o dezmințire la aceeași rubrică, pe aceeași pagină, în același program sau ciclu de emisiuni.”

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

„(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspândirii unor informații care nu corespund realității și care lezează onoarea și demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspândit aceste informații.

(2) Mărimea compensației se stabilește de către instanța de judecată, în fiecare caz aparte, de la șaptezeci și cinci până la două sute de salarii minime, în cazul în care informațiile au fost răspândite de o persoană juridică, și de la zece până la o sută de salarii minime, în cazul în care au fost răspândite de o persoană fizică. ...”

ÎN DREPT

13. Reclamanții au pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor judecătorești naționale au constituit o ingerință în dreptul lor la libertatea de exprimare, care nu putea fi considerată necesară într-o societate democratică.

Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CAUZEI

A. Pretențiile formulate în temeiul articolului 6, articolului 1 al Protocolului nr. 1 și articolului 13 ale Convenției

14. În cererea sa inițială, ziarul reclamant a formulat, de asemenea, pretenții în temeiul articolului 6, al articolului 1 al Protocolului nr. 1 și al articolului 13 ale Convenției. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a cerut Curții să lase fără examinare aceste pretenții. Curtea nu găsește niciun motiv pentru a le examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 10 al Convenției

15. Curtea consideră că pretenția reclamanților formulată în temeiul articolului 10 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

1. Reclamanții

16. Reclamanții au fost de acord cu faptul că ingerința a fost prevăzută de lege și a urmărit un scop legitim. Totuși, ea nu a fost necesară într-o societate democratică, deoarece articolele contestate doar au răspândit declarații ale unor terțe persoane și au fost scrise în contextul unei dezbateri cu privire la o chestiune de o importanță publică deosebită, și anume administrarea transportului public și pretinsele ilegalități comise de funcționari publici. Reclamanții au acționat cu bună credință când au publicat articolul și au verificat declarațiile terțelor persoane. Ei au considerat sursa ca fiind de încredere, deoarece era vorba de o scrisoare adresată Președintelui țării, care conținea multe detalii și la care erau anexate rapoarte oficiale ale autorităților de stat din domeniul transportului. Bineînțeles, pentru ei a fost imposibil să verifice declarația potrivit căreia dl Stepaniuc i-a telefonat ministrului Transporturilor.

17. Referindu-se la declarația privind implicarea dlui Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău, reclamanții au susținut că acea implicare a fost confirmată printr-un raport oficial al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, o copie a căruia a fost anexată la dosarul național.

18. De asemenea, instanțele judecătorești naționale au ignorat faptul că dl Stepaniuc era un politician de rang înalt și că, prin urmare, limitele criticii la adresa lui erau largi.

2. Guvernul

19. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei relevau o ingerință în dreptul reclamanților la libertatea de exprimare. Totuși, ingerința a fost justificată prin prisma articolului 10 § 2 al Convenției. Reclamanții au fost obligați să plătească prejudicii morale pentru defăimare în temeiul articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil. Astfel, ingerința a fost „prevăzută de lege”, iar legea a fost accesibilă și previzibilă. Ea a urmărit scopul legitim de a proteja demnitatea dlui Stepaniuc; mai mult, măsura a fost necesară într-o societate democratică.

20. Guvernul a făcut referire la marja de apreciere a autorităților naționale la stabilirea necesității ingerinței și a susținut că, atunci când Convenția se referă la legislația națională, ține în primul rând de competența autorităților naționale să aplice și să interpreteze legislația națională. El a declarat că, în această cauză, autoritățile naționale nu au depășit marja de apreciere acordată lor și au folosit-o cu bună credință, cu precauție și într-un mod rezonabil.

21. În continuare, Guvernul a susținut că motivele aduse pentru a justifica ingerința au fost „relevante și suficiente”.

B. Aprecierea Curții

22. După cum au recunoscut ambele părți și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea reclamantilor să plătească prejudicii au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamantilor la libertatea de exprimare, în sensul primului paragraf al articolului 10. De asemenea, nu se contestă faptul că ingerința a fost „prevăzută de lege” și a urmărit un scop legitim. Sarcina Curții este de a stabili dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

23. Verificarea dacă ingerința invocată a fost „necesară într-o societate democratică” cere Curții să stabilească dacă aceasta a corespuns „unei necesități sociale imperioase”, dacă ea a fost proporțională scopului legitim urmărit (impactul potențial al împrejurărilor în care a fost făcută exprimarea în cauză este un factor important în determinarea proporționalității ingerinței) și dacă motivele aduse de autoritățile naționale pentru a o justifica sunt relevante și suficiente. La stabilirea faptului dacă o astfel de „necesitate” există și ce măsuri ar trebui luate pentru aceasta, autoritățile naționale se bucură de o anumită marjă de apreciere. Totuși, această marjă de apreciere nu este nelimitată și este însoțită de supravegherea europeană exercitată de către Curte, a cărei sarcină este de a da o apreciere finală faptului dacă o restricție este conformă cu libertatea de exprimare, după cum aceasta este protejată de articolul 10 (pentru recapitularea mai detaliată a principiilor relevante, a se vedea *Giniewski v. France*, nr. 64016/00, §§ 43-54, ECHR 2006-...; *Aydın Tatlav v. Turkey*, nr. 50692/99, §§ 22-27, 2 mai 2006; *Gündüz v. Turkey*, nr. 35071/97, § 38, ECHR 2003-XI; *Murphy v. Ireland*, nr. 44179/98, §§ 65-69, ECHR 2003-IX (extrase), cu referințele cuprinse în ele).

24. Curtea reamintește că în hotărârea *Lingens v. Austria* (hotărâre din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 42) ea a constatat că:

„[politicienii] trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și a publicului larg și, în consecință, trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță. Fără îndoială, articolul 10 para. 2 garantează că reputația altora – adică a tuturor persoanelor fizice - este protejată și că această protecție se extinde și asupra politicienilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează ca persoane private; însă, în astfel de cazuri, cerințele unei astfel de protecții trebuie evaluate prin prisma intereselor de a asigura discuții libere cu privire la chestiuni politice.”

25. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și reamintește sarcina proeminentă a presei într-o societate democratică de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979,

Seria A nr. 30, § 65). În această cauză, nu se contestă faptul că subiectul articolelor contestate a fost de un interes public semnificativ.

26. Pedepsirea unui jurnalist pentru că a ajutat la răspândirea declarațiilor făcute de o altă persoană ... ar afecta serios contribuția presei la discutarea chestiunilor de interes public și nu ar trebui să fie admisă decât dacă există motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru (*Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 35).

27. Curtea notează că declarațiile contestate pentru care reclamantii au fost sancționați ar putea fi împărțite în două grupe: declarațiile cu privire la pretinsele abuzuri comise de dl Stepaniuc și rudele lui în afacerile din domeniul transportului și declarația cu privire la pretinsele abuzuri comise de dl Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău.

28. În ceea ce privește prima categorie de declarații, se pare că majoritatea acelor declarații erau citate dintr-o scrisoare scrisă de conducerea întreprinderii F. pe adresa Președintelui țării și dintr-o scrisoare scrisă pe adresa ziarului de angajații unei alte întreprinderi, care au citit primul articol. Autorul articolelor a avut precauția de a menționa că el a citat sau rezumat declarațiile unor terțe persoane. De asemenea, se pare că informația conținea anumite declarații adevărate cu privire la fapte, cum ar fi legăturile de familie între dl Stepaniuc și directorii întreprinderilor care se pretinde că au comis abuzuri. De asemenea, el a făcut referire la unele rapoarte oficiale ale autorităților din domeniul transportului. În astfel de circumstanțe, informația ar fi putut, în mod rezonabil, să pară autorului articolelor ca fiind de încredere (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 68, ECHR 1999-III).

29. Mai mult, Curtea notează că unele din declarațiile contestate erau simple judecăți de valoare, precum concluzia din cel de-al doilea articol: „Așadar, clanul Stepaniuc își întinde tentaculele. Până unde? Și până când?”

30. În acest context, Curtea reiterează că existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II).

31. Având în vedere limbajul folosit de reclamant, faptul că la momentul evenimentelor dl Stepaniuc era un politician de rang înalt, faptul că reclamantii erau un ziar și un jurnalist, care relatau despre chestiuni de interes public și faptul că instanțele judecătorești naționale nu au făcut distincție între fapte și judecăți de valoare, Curtea este de părerea că nu au existat motive relevante și suficiente pentru a constata că reclamantii l-au defăimat pe dl Stepaniuc și a-i obliga să plătească compensații pentru răspândirea informațiilor conținute în declarațiile de mai sus.

32. În ceea ce privește declarația cu privire la pretinsele abuzuri comise de dl Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău, Curtea are o opinie diferită. Acea declarație, în opinia Curții, constituie o declarație cu privire la fapte, care nu pare să fie susținută prin vreo probă și care pare să nu aibă nicio legătură cu faptele prezentate în restul articolului și în scrisorile de la întreprinderile de transport. În opinia Curții, declarația ar putea fi considerată ca ofensatoare și care prejudiciază reputația dlui Stepaniuc. După examinarea materialelor dosarului din procedurile naționale, Curtea nu a găsit nicio copie a unui raport al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova cu privire la această chestiune. Prin urmare, declarația făcută de reclamantii în paragraful 13 de mai sus nu poate fi admisă și Curtea conchide că reclamanții nu au prezentat instanțelor judecătorești naționale niciun argument în susținerea acestei acuzații aduse dlui Stepaniuc. De asemenea, din materialele prezentate de părți nu rezultă că ei ar fi încercat să convingă instanțele judecătorești în vreun fel că ei au făcut încercări rezonabile de a verifica acea informație înainte de publicare. Prin urmare, constatarea instanțelor judecătorești moldovenești precum că acea declarație a fost defăimătoare ar putea, în opinia Curții, fi apreciată ca fiind necesară într-o societate democratică.

C. Concluzie

33. Având în vedere cele de mai sus, Curtea conchide:

(1) că nu a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește declarația reclamantilor cu privire la pretinsele abuzuri comise de dl Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău;

(2) că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește restul declarațiilor contestate.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

34. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

35. Reclamantii au pretins 251 euro (EUR) și, respectiv, EUR 93 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând prejudiciile plătite de ei dlui Stepaniuc și taxa de stat pe care au trebuit s-o plătească pentru examinarea apelului și recursului lor.

36. Guvernul a contestat suma pretinsă și a susținut că reclamanții nu ar trebui să fie în drept s-o recupereze, deoarece procedurile au fost echitabile și hotărârile judecătorești au fost amplu motivate. El a solicitat Curții să respingă pretenția reclamanților cu titlu de prejudiciu material.

37. Având în vedere faptul că Curtea nu a constatat o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește una din declarațiile contestate, ea consideră că pretenția reclamanților cu titlu de prejudiciu material ar trebui redusă la EUR 200 și, respectiv, EUR 70.

B. Prejudiciul moral

38. Reclamanții au pretins câte EUR 5,000 fiecare cu titlu de prejudiciu moral cauzat lor prin încălcarea drepturilor lor garantate de Convenție. Atunci când și-au argumentat pretențiile lor, reclamanții au susținut că ei au fost obligați să publice o dezmințire a declarațiilor contestate și s-au bazat pe jurisprudența anterioară în cauzele moldovenești. În special, ei s-au bazat pe cauzele *Busuioc (Busuioc v. Moldova, nr. 61513/00, 21 decembrie 2004)* și *Savițchi (Savițchi v. Moldova, nr. 11039/02, 11 octombrie 2005)*, în care reclamanților le-au fost acordate patru și, respectiv, trei mii euro.

39. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta era nefondată și excesivă.

40. Având în vedere violarea articolului 10 al Convenției constatată mai sus, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare în bază echitabilă, Curtea acordă fiecărui reclamant câte EUR 2,500.

C. Costuri și cheltuieli

41. Reprezentanții reclamanților au pretins EUR 3,089 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. Ei au prezentat o listă detaliată a orelor lucrate și un contract potrivit căruia onorariul pentru o oră de lucru a dlui Gribincea era de EUR 60, iar al dlui Zama era de EUR 50 și potrivit căreia ei au petrecut 41.08 și, respectiv, 12.5 ore lucrând asupra cauzei.

42. Ei au susținut că numărul de ore lucrate de ei asupra cauzei nu a fost excesiv și a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile trebuiau scrise în engleză.

43. În ceea ce privește onorariul perceput pe oră, reprezentanții au susținut că acesta a fost în limitele ratelor recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova, care erau de EUR 40-150. De asemenea, ei au făcut referire la costul înalt al vieții în Chișinău, dând ca exemple prețurile la locuințe și benzină.

44. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a susținut că aceasta era excesivă și că suma pretinsă de avocați nu a fost suma care a fost în realitate plătită lor de către reclamanți. El a contestat numărul de ore lucrate de reprezentanții reclamanților și onorariul perceput pe oră de aceștia. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

45. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

46. Rambursarea onorariilor nu poate fi limitată doar la acele sume care au fost deja plătite de către reclamant avocatului său; într-adevăr, o asemenea interpretare ar descuraja mulți avocați să reprezinte în fața Curții reclamanți mai puțin înstăriți. În orice caz, Curtea întotdeauna a acordat costuri și cheltuieli în situații când onorariile nu au fost plătite de reclamanți avocaților lor înainte de hotărârea Curții (a se vedea, printre altele, *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 493, ECHR 2004-VII, și *Christian Democratic People's Party v. Moldova*, nr. 28793/02, § 85, ECHR 2006-...).

În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, precum și faptul că Curtea nu a constatat o violare a articolului 10 în ceea ce privește toate declarațiile contestate, Curtea acordă reclamanților EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că nu a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește declarația cu privire la pretinsele abuzuri ale dlui Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește restul declarațiilor contestate;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în

valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:

- (i) EUR 270 (două sute șaptezeci euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) câte EUR 2,500 (două mii cinci sute euro) fiecăruia cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) suma totală de EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
- (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ȚIBERNEAC c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 18893/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

31/03/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Țiberneac c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 18893/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Olga Țiberneac („reclamantul”), la 27 aprilie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Victor Marcu, avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 15 februarie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia. Ținând cont de vârsta înaintată a reclamantului și sănătatea lui precară, Președintele a mai decis, în temeiul articolului 41 al Regulamentului Curții, să acorde prioritate cererii.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1923 și locuiește la Terebna.

7. În anul 1949, reclamantul și părinții săi au fost persecutați de către autoritățile comuniste. Proprietatea lor a fost confiscată, iar ei au fost deportați în Siberia. În anul 1989, ei au fost reabilitați.

8. La o dată nespecificată în anul 2003, reclamantul a intentat o acțiune împotriva Direcției de finanțe a raionului Edineț, solicitând compensații pentru proprietatea confiscată.

9. La 24 decembrie 2003, Judecătoria Edineț a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat pârâtul să-i plătească acestuia 63,885 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 3,901 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea judecătorească nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit definitivă și executorie.

10. La 23 februarie 2004, executorul judecătoresc a primit titlul executoriu.

11. Hotărârea judecătorească nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

12. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts).

ÎN DREPT

13. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 24 decembrie 2003 a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

14. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Din aceste motive, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

15. Reclamantul a pretins că neexecutarea de către autorități a hotărârii judecătorești din 24 decembrie 2003 a violat articolul 6 § 1 al Convenției.

16. El a mai pretins că această neexecutare a încălcat dreptul său la proprietate garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

17. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că consiliul raional Edineț a întreprins toate măsurile rezonabile pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea reclamantului. Deoarece executorul judecătoresc a primit titlul executoriu abia la 23 februarie 2004, hotărârea judecătorească nu a putut fi executată din cauza unui număr mare de alte hotărâri judecătorești pronunțate în favoarea persoanelor supuse presiunilor din motive politice și lipsei fondurilor pentru executarea lor.

18. Curtea reamintește că o autoritate de stat nu poate invoca lipsa fondurilor ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Totuși, întârzierea nu poate fi astfel încât să prejudicieze esența dreptului protejat de articolul 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V) și dreptul de „proprietate” pe care îl generează o creanță dobândită în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile pronunțată în favoarea reclamantului (a se vedea *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 31, 22 martie 2005). În această cauză, reclamantul nu trebuia să fie lipsit, timp de peste trei ani, de posibilitatea de a beneficia de rezultatul litigiului soluționat în favoarea sa.

19. Chestiunile ridicate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție sunt identice cu cele care au dus la violări ale acestor articole în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sîrbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004). Nu există niciun motiv de a ne abate de la aceste constatări în această cauză.

20. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

21. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul și costurile și cheltuielile

22. În cererea sa inițială, reclamantul a pretins plata sumei de MDL 63,885, reprezentând suma adjudecată care nu a fost executată. El a mai pretins EUR 10,000 pentru compensarea prejudiciului moral.

23. Curtea notează că reclamantul a prezentat observațiile sale cu privire la fondul cauzei și pretențiile sale privind satisfacția echitabilă cu depășirea termenului limită stabilit și că avocatul său nu a solicitat prelungirea termenului. Prin urmare, Curtea decide să nu acorde nicio compensație.

24. Totuși, în lumina constatării sale că autoritățile nu au întreprins măsurile necesare pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea reclamantului și a faptului că hotărârea nu a fost executată până în prezent, Curtea constată că reclamantul mai este în drept să-și recupereze creanța dobândită în temeiul hotărârii judecătorești naționale (EUR 3,901).

B. Dobânda de întârziere

25. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 3,901 (trei mii nouă sute unu euro) cu titlu de prejudiciu material, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ȚIBERNEAC VASILE c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 26103/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2
al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Țiberneac Vasile c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 26103/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Vasile Țiberneac („reclamantul”), la 18 iunie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Victor Marcu, avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 10 martie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia. Ținând cont de vârsta înaintată a reclamantului și sănătatea lui precară, Președintele a mai decis, în temeiul articolului 41 al Regulamentului Curții, să acorde prioritate cererii.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1921 și locuiește la Cupcini.

7. În anul 1949, părinții reclamantului au fost persecutați de către autoritățile comuniste. Proprietatea lor a fost confiscată, iar ei au fost deportați în Siberia.

8. În anul 1989, ei au fost reabilitați.

9. La o dată nespecificată în anul 2004, reclamantul a intentat o acțiune împotriva Direcției de finanțe a raionului Edineț, solicitând compensații pentru confiscarea proprietății părinților lui.

10. La 24 martie 2004, Judecătoria Edineț a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat pârâtul să-i plătească 97,000 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 6,284 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea judecătorească nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit definitivă și executorie.

11. La 6 mai 2004, executorul judecătoresc a primit titlul executoriu.

12. La 28 ianuarie 2005, executorul judecătoresc, fără a-l executa, a expediat titlul executoriu președintelui raionului Edineț.

13. Hotărârea judecătorească din 24 martie 2004 nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

14. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârile Curții în cauzele *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)) și *Popov v. Moldova* (nr. 1), (nr. 74153/01, §§ 29-41, 18 ianuarie 2005).

ÎN DREPT

15. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil și într-un termen rezonabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. OBJECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

16. În observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că nu au fost epuizate căile de recurs interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătoresc în temeiul articolului 20 al Constituției și articolului 426 al vechiului Cod de procedură civilă („vechiul CPC”).

17. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de către Guvernul pârât în ceea ce privește articolul 426 al vechiului CPC, deoarece „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova* (nr. 1), nr. 74153/01, § 32, 18 ianuarie 2005). Curtea nu găsește niciun motiv care i-ar permite în această cauză să se abată de la această concluzie.

18. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolul 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Deși hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2000 „privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale” ar fi putut permite reclamantului să invoce direct prevederile Convenției în fața instanțelor judecătorești naționale, o astfel de referire ar fi rezultat în nimic altceva decât într-„un alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006).

19. În orice caz, Curtea reiterează că unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia (a se vedea *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004).

20. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile

nu a fost stabilit. Din aceste motive, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

21. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

22. Chestiunile ridicate în temeiul acestor articole sunt identice cu cele care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sîrbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004).

23. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în aceste hotărâri, că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 24 martie 2004 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

24. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul și costurile și cheltuielile

25. Reclamantul a pretins EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lui. El a susținut că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive o perioadă îndelungată de timp i-a cauzat stres și neliniște. El nu a formulat nicio pretenție cu titlu de prejudiciu material sau costuri și cheltuieli.

26. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de către reclamant și a susținut că constatarea unei violări ar constitui o satisfacție echitabilă suficientă.

27. În lumina constatării sale că autoritățile nu au întreprins măsuri necesare pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea reclamantului și a faptului că hotărârea nu a fost executată până în prezent, Curtea constată că reclamantul mai este în drept să-și recupereze creanța dobândită în temeiul hotărârii judecătorești naționale (EUR 6,284).

28. De asemenea, Curtea constată că reclamantul a suferit un prejudiciu moral ca rezultat al violărilor constatate, care nu poate fi compensat prin simpla constatare de către Curte a unei violări. Suma pretinsă este însă excesivă. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 1,200.

B. Dobânda de întârziere

29. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 6,284 (șase mii două sute optzeci și patru euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,200 (o mie două sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T. L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA VITAN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 6901/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Vitan c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 6901/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Eugenia Vitan („reclamantul”), la 25 decembrie 2002.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Vanu Jereghi de la Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin executarea întârziată a două hotărâri judecătorești pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El s-a mai plâns în temeiul articolului 13 al Convenției de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește pretențiile sale.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 7 octombrie 2003, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea, fondul cauzei și satisfacția echitabilă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1956 și locuiește în Chișinău.

7. În iulie 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări de naționalitate din Republica Moldova) potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere fixe în mărime de 500 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 122.55 dolari SUA (USD) în acea perioadă) suplimentar la pensia sa („pensia viageră”). El a început să primească pensia viageră în august 1996. În ianuarie 1999, ASITO a încetat să mai plătească pensia, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei.

8. La 4 martie 1999, reclamantul a intentat o acțiune judiciară împotriva companiei ASITO, cerând plata restanței la pensie existentă până la acea dată și obligarea companiei să execute contractul.

9. La 21 iunie 1999, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat compania ASITO să-i plătească acestuia pensia restantă în mărime de MDL 3,421.50 (echivalentul a 282.32 euro (EUR) la acea dată). ASITO a depus apel la Tribunalul Chișinău, care l-a respins la 25 aprilie 2000. ASITO nu a contestat hotărârea judecătorească și aceasta a devenit irevocabilă și executorie.

10. La 29 mai 2000, reclamantul a depus o cerere la Judecătoria sectorului Rîșcani, solicitând executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. Judecătoria nu a răspuns, însă, abia la 17 mai 2002, a expediat titlul executoriu executorului judecătoresc.

11. Între timp, deoarece în hotărârea sa din 21 iunie 1999 Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât doar în ceea ce privește plata pensiei restante, la 24 noiembrie 2000, ea a pronunțat o hotărâre suplimentară în favoarea reclamantului prin care a obligat compania ASITO să execute contractul și să reia plățile lunare. Această hotărâre judecătorească a devenit definitivă.

12. Între anii 2000 și 2002, reclamantul a depus la Judecătoria sectorului Rîșcani, executorul judecătoresc, Ministerul Justiției și Consiliul Superior al Magistraturii alte plângeri cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea sa. La 8 mai 2002, Ministerul Justiției a cerut Judecătoriei sectorului Rîșcani să întreprindă toate măsurile necesare, inclusiv sancționarea persoanelor responsabile, în vederea executării hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului și să-l informeze pe acesta despre rezultatul procedurilor de executare. Reclamantul nu a primit niciun răspuns; de asemenea, nu a fost aplicată nicio sancțiune companiei debitoare sau angajaților ei.

13. Hotărârea judecătorească definitivă din 25 aprilie 2000 și hotărârea suplimentară din 24 noiembrie 2000 au fost executate la 5 septembrie 2003.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

14. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

15. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil și într-un termen rezonabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

16. El s-a mai plâns de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește pretențiile sale, contrar articolului 13 al Convenției, care prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. OBIECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

17. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamantului au fost executate la 5 septembrie 2003. Prin urmare, reclamantul și-a pierdut „statutul de victimă”.

18. Reclamantul a susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa nu au fost executate într-un termen rezonabil, chiar dacă compania debitoare a fost solvabilă. El a pretins că executarea întârziată a hotărârilor judecătorești a fost rezultatul părtinirii șefului Departamentului de Executare a Deciziilor Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției, deoarece acesta a activat

anterior în calitate de director al companiei ASITO. Mai mult, Guvernul nu i-a plătit nicio compensație pentru executarea întârziată a hotărârilor judecătorești.

19. Curtea reamintește că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este în principiu suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”, decât dacă autoritățile naționale au recunoscut violarea, expres sau în substanță, și au oferit o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea, *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, p. 846, § 36; *Dalban v. Romania* [GC], nr. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI).

20. În această cauză, Curtea notează că, deși hotărârile judecătorești relevante au fost executate, Guvernul nu a recunoscut încălcarea și nici nu a oferit o redresare adecvată pentru executarea întârziată. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul poate să continue să aibă statutul de „victimă” a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție ca urmare a neexecutării îndelungate a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa (*Dumbrăveanu v. Moldova*, nr. 20940/03, § 22, 24 mai 2005).

21. Curtea consideră că pretențiile reclamantului ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

22. Guvernul a susținut că, având în vedere faptul că hotărârile judecătorești au fost executate la 5 septembrie 2003, nu a avut loc nicio violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Potrivit lui, luând în considerație că compania debitoare era o companie privată, statul a luat toate măsurile rezonabile în vederea executării hotărârilor judecătorești într-un termen rezonabil.

23. Principiile generale care se aplică cazurilor de acest gen au fost expuse în hotărârea *Prodan v. Moldova* (citată mai sus §§ 52-53 și 59).

24. În ceea ce privește argumentul Guvernului potrivit căruia debitorul era o companie privată, Curtea reamintește că responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțată împotriva unei companii private nu se extinde mai departe de implicarea organelor de stat în procedurile de executare (*Fuklev v. Ukraine*, nr. 71186/01, § 67 și §§ 90-91, 7 iunie 2005).

25. Mai mult, Curtea reamintește în acest context că statul are obligația pozitivă să organizeze un sistem de executare al hotărârilor judecătorești care să fie efectiv atât în drept, cât și în practică și care să asigure executarea acestora

fără întârzieri necuvenite. Curtea notează că reclamantul a solicitat Judecătoria sectorului Rîșcani să expedieze titlul executoriu unui executor judecătoresc în luna mai a anului 2000. Acesta însă a fost expedit executorului judecătoresc abia doi ani mai târziu, la 17 mai 2002 (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Guvernul nu a explicat acea întârziere.

De asemenea, trebuie de menționat că, după cererea Ministerului Justiției expediată Judecătoria sectorului Rîșcani la 8 mai 2002, executorul judecătoresc nu a întreprins nicio măsură efectivă în vederea executării hotărârilor judecătorești.

26. Din acest motiv, hotărârea judecătorească definitivă din 25 aprilie 2000 și hotărârea suplimentară din 24 noiembrie 2000 au rămas neexecutate timp de aproape patruzeci și, respectiv, treizeci și patru de luni. Trebuie de reamintit că Curtea a constatat o violare în cauze în care perioadele de neexecutare erau mult mai scurte decât în această cauză (a se vedea, spre exemplu: *Pasteli and Others v. Moldova*, nr. 9898/02, 9863/02, 6255/02 și 10425/02, § 23, 15 iunie 2004; *Shmalko v. Ukraine*, nr. 60750/00, § 46, 20 iulie 2004). Ea nu poate fi de acord cu Guvernul că acestea au fost executate într-un termen rezonabil.

27. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (*Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, §§ 59 și 74, ECHR 1999-V și *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, §§ 56 și 62).

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 COMBINAT CU ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI

28. Guvernul a susținut că reclamantul dispunea de un recurs efectiv prevăzut de legislația națională pentru a contesta neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea sa. Guvernul s-a mai referit la argumentul său invocat anterior potrivit căruia debitorul era o companie privată.

29. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul acestei pretenții.

30. Curtea reiterează că articolul 13 garantează dreptul de a se adresa efectiv autorităților naționale în privința unei pretense încălcări a cerinței impuse de articolul 6 § 1 de a examina cauza într-un termen rezonabil (a se vedea *Kudła v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Curtea reamintește că articolul 13 al Convenției cere existența prevederilor în legislația națională care să permită autorităților naționale competente să examineze fondul pretenției formulate în temeiul Convenției și să ofere redresarea corespunzătoare, chiar dacă Statele Contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul în care se conformează obligațiilor ce rezultă din această prevedere (a se vedea *Chahal v. the United Kingdom*, hotărâre din 15 noiembrie 1996, *Reports*

1996-V, pp. 1869-70, § 145). Recursul cerut de articolul 13 trebuie să fie unul „efectiv” atât în practică, cât și în drept. Totuși, un astfel de recurs este cerut doar pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (a se vedea *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, nr. 45701/99, § 137, ECHR 2001-XII).

31. Curtea observă că pretențiile reclamantului, potrivit cărora executarea întârziată a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, erau incontestabil serioase și legitime (a se vedea paragraful 27 de mai sus). Din aceste motive, reclamantul avea dreptul la un recurs efectiv în sensul articolului 13 al Convenției. Prin urmare, Curtea va examina dacă un astfel de recurs a fost disponibil reclamantului.

32. Curtea reamintește că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului au rămas neexecutate timp de aproape patruzeci și, respectiv, treizeci și patru de luni. Deși reclamantul s-a adresat diferitelor autorități de stat, inclusiv instanțelor judecătorești naționale, cu cereri de a asigura executarea, se pare că toate aceste cereri au fost trecute cu vederea (a se vedea paragrafele 10, 12 și 25 de mai sus). În astfel de circumstanțe, Curtea nu poate decât să conchidă că reclamantul nu a avut un recurs intern efectiv, după cum acest lucru este cerut de articolul 13 al Convenției, care să repare prejudiciul cauzat de executarea întârziată.

33. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 în ceea ce privește lipsa unui recurs în dreptul intern cu privire la executarea la timp a hotărârilor judecătorești definitive.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

34. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

35. Având în vedere că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamantului au fost executate, reclamantul a pretins EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al executării lor întârziate. El a susținut că a suferit umilință, deoarece a fost nevoit să împrumute bani pentru tratamentul medical al soțului său.

36. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că, în lumina jurisprudenței Curții, aceasta este excesivă. El a mai susținut că,

în unele cazuri, constatarea unei violări a constituit o satisfacție echitabilă suficientă.

37. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al executării întârziate a hotărârilor judecătorești. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

38. Reclamantul a mai pretins USD 900 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. Reprezentantul său a prezentat o copie a deciziei Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova din 30 martie 2004, potrivit căreia onorariul obișnuit de reprezentare era stabilit la echivalentul a USD 900. Reprezentantul a adăugat că suma pretinsă nu reprezenta venitul organizației, ci era menită să acopere parțial costurile acestuia de reprezentare a reclamantului.

39. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, susținând că reclamantul nu a probat cheltuielile de reprezentare solicitate.

40. În circumstanțele acestei cauze, Curtea acordă reclamantului EUR 600 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate.

C. Dobânda de întârziere

41. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară cererea admisibilă;*
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește executarea întârziată a hotărârilor judecătorești din 25 aprilie 2000 și 24 noiembrie 2000;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește aceeași executare întârziată;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 6 § 1 al Convenției;

5. *Hotărâște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 800 (opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 600 (șase sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T. L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CAZACU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 40117/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

23 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

23/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Cazacu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte,*

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judcători,*

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii,*

Deliberând la 2 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 40117/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Vasile Cazacu („reclamantul”), și membrii familiei sale („cei alți reclamanti”), la 19 septembrie 2002. Reclamantul a fost reprezentat în fața Curții de către dna L. Iabangi de la „Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea perioadă, dl V. Pârlog.

3. Reclamantii au pretins că refuzul angajatorului dlui Cazacu de a-i plăti indemnizația de concediere și acceptarea acestui refuz de către instanțele de judecată naționale în pofida prevederilor clare ale legislației care prevedeau contrariul, au încălcat drepturile lor garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 15 noiembrie 2005, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1950 și locuiește în Cimișlia.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. Din anul 1986, reclamantul a lucrat la Biroul de Arhitectură, Proiectări și Producție al arhitectului-șef al raionului Cimișlia („Biroul din Cimișlia”), care era un serviciu de stat. În anul 1993, Biroul a adoptat un nou regulament, care a fost aprobat de Ministerul Arhitecturii și Construcțiilor. Conform acestui regulament, Biroul a fost înregistrat ca persoană juridică independentă cu drepturile unei întreprinderi de stat și supusă reglementărilor legale cu privire la întreprinderile de stat. El a fost creat în cadrul autorităților administrației publice locale și constituia proprietate municipală, însă era finanțat în exclusivitate din venitul pe care el îl obținea din vânzarea diferitor servicii administrației locale și populației.

8. La 16 decembrie 1999, Consiliul județean Lăpușna a decis să unească câteva birouri, inclusiv Biroul din Cimișlia, într-un serviciu unic la nivel de județ. Astfel, Biroul din Lăpușna a devenit succesorul legal al Biroului Cimișlia în care a lucrat reclamantul. Înainte de această comasare, Biroul din Cimișlia a decis să reducă numărul de angajați și, ca rezultat, reclamantul a fost concediat printr-un ordin din 29 decembrie 1999.

9. La 12 ianuarie 2000, el a fost înștiințat în scris despre ordinul de concediere, după cum era cerut de legislație. În conformitate cu legislația muncii relevantă, el a cerut compensații de concediere (și anume indemnizația de concediere în mărime de un salariu mediu lunar, salariul său mediu lunar pentru trei luni în care el urma să-și găsească un nou serviciu, plata pentru concediul nefolosit în anul 1999 și plata salariului său pentru luna decembrie a anului 1999 și o parte a lunii ianuarie a anului 2000).

10. Angajatorul a refuzat să plătească, deoarece el nu a prevăzut bani pentru compensațiile de concediere. Conform unui certificat emis de Oficiul forței de muncă din Cimișlia la 9 iunie 2000, reclamantul nu a fost angajat între 21 ianuarie 2000 și data emiterii certificatului.

11. Reclamantul a inițiat proceduri judecătorești, pretinzând compensațiile de concediere, și anume un salariu lunar la concediere, continuarea plății salariului său pentru trei luni ulterioare când el urma să-și găsească un nou serviciu și compensațiile bănești pentru concediul nefolosit. La 5 iulie 2000, Judecătoria sectorului Cimișlia a admis în parte pretențiile lui. El a depus apel, iar Tribunalul Cahul a casat acea hotărâre judecătorească și a dispus rejudecarea cauzei.

12. La 27 aprilie 2001, Judecătoria sectorului Cimișlia a respins toate pretențiile lui ca nefondate.

13. La 14 august 2001, Tribunalul Cahul a menținut acea hotărâre. El a constatat, printre altele, că reclamantul a omis termenul de două luni pentru înaintarea pretenției sale împotriva Biroului Cimișlia, deoarece decizia cu privire la reorganizarea biroului a fost publicată în ianuarie 2000, iar cererea de chemare în judecată a fost depusă în mai 2000.

14. Deși reclamantul a omis termenul de prescripție menționat mai sus, la 26 aprilie 2002, Curtea de Apel a examinat fondul recursului său și a menținut decizia tribunalului. Instanța de judecată a motivat prin faptul că nu se datora nicio compensație, deoarece Biroul Cimișlia în care a lucrat reclamantul era la autofinanțare; el nu a prevăzut resurse financiare pentru compensații, distribuind angajaților săi, după plata impozitelor, toți banii obținuți din activitatea sa. Deoarece el era o persoană juridică independentă, succesorul său legal, Biroul Lăpușna, nu putea fi responsabil pentru vreo datorie restantă. De asemenea, instanța de judecată a constatat că, după luna octombrie a anului 1999, reclamantul nu a prestat niciun serviciu nou și, astfel, nu putea pretinde salariul său pentru lunile noiembrie-decembrie ale anului 1999. În luna aprilie a anului 1999, el a fost avertizat despre concedierea care urma și i s-a indicat să finalizeze până la 29 decembrie 1999 toate lucrările restante. *In fine*, instanța de judecată a constatat că el nu a fost înregistrat la oficiul forței de muncă ca șomer și, prin urmare, nu putea pretinde indemnizația de concediere.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

15. Prevederile relevante ale Codului muncii din 25 mai 1973, în vigoare până la 28 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 3. Sfera de acțiune a legislației muncii

„Legislația muncii reglementează relațiile de muncă ale salariaților angajați la întreprinderile, instituțiile și organizațiile de pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent de tipul de proprietate și forma de gospodărire ...”

Articolul 6. Nulitatea condițiilor din contractele de muncă, care înrăutățesc situația salariaților

„Condițiile din contractele de muncă, care înrăutățesc situația salariaților în comparație cu legislația muncii sunt nule.

...”

Articolul 45/3. Înlesnirile și compensațiile pentru salariații disponibilizați

„Salariaților disponibilizați de la întreprinderi, din instituții, organizații la desfacerea contractului individual de muncă în legătură cu înfăptuirea măsurilor de reducere a numărului lor sau a statului de personal:

- 1) li se plătește o indemnizație de concediere în mărimea câștigului mediu lunar;
- 2) li se menține salariul mediu pe perioada de angajare la lucru, dar nu mai mult decât pe două luni de la data concedierii, ținându-se seama de plata indemnizației de concediere;

3) salariul mediu pe perioada de angajare la lucru li se menține, ca excepție, și în cursul celei de-a treia luni de la data concedierii, procedându-se conform hotărârii oficiului forței de muncă, cu condiția dacă salariatul s-a adresat la acest organ din timp (în termen de două săptămâni după concediere) și n-a fost plasat de acesta în câmpul muncii.”

Articolul 80. Inadmisibilitatea înlocuirii concediului prin compensație în bani

„Nu se admite înlocuirea concediului prin compensație în bani, cu excepția cazurilor de concediere a salariatului, care nu și-a folosit concediul.”

16. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă (în vigoare până la 12 iunie 2003) sunt următoarele:

Articolul 296. Limitele judecării apelului

„Instanța, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe în baza materialelor și dovezilor din dosar, precum și a înscrisurilor noi prezentate la instanță.

Instanța poate da o apreciere nouă dovezilor din dosarele pricinii și administra orice dovezi prezentate de părți în condițiile prezentului cod.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

ÎN DREPT

17. Reclamantul și familia sa au pretins că drepturile lor garantate de articolul 6 al Convenției au fost încălcate din cauza pretensei lipse de imparțialitate a instanțelor de judecată care au examinat cauza. De asemenea, ei au pretins, în temeiul aceluiași articol, că prin apelul reclamantului li s-a înrăutățit situația.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... de către o instanță independentă și imparțială ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

18. Ei au mai pretins că instanțele de judecată naționale au refuzat să respecte prevederile clare ale legislației cu privire la dreptul la compensații de concediere, contrar articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

I. ADMISIBILITATEA

1. *Statutul membrilor familiei reclamantului*

19. Membrii familiei reclamantului au pretins, în nume propriu, încălcări ale drepturilor lor garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Ei au declarat că neobținerea de către reclamant a compensațiilor de concediere a cauzat prejudicii serioase întregii familii, deoarece acesta era singurul lor întreținător.

20. Curtea notează că reclamantul putea să se plângă personal instanțelor de judecată de refuzul de a i se plăti compensații de concediere și de orice încălcare procedurală a drepturilor lui, așa cum el a și făcut. Deși situația financiară dificilă în care, după cum se pretinde, a fost pusă familia reclamantului din cauza neplății compensațiilor de concediere, ar putea, în mod rezonabil, fi considerată că a afectat întreaga lui familie, acest lucru nu constituie o ingerință suficient de distinctă în drepturile familiei, astfel încât să i se acorde un statut separat în procedurile în fața Curții (a se vedea *a contrario McCann and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 27 septembrie 1995, Seria A nr. 324, și *Çakıcı v. Turkey* [GC], nr. 23657/94, ECHR 1999-IV). Totuși, dacă va constata o violare în această cauză, Curtea ar putea lua în considerație orice astfel de prejudiciu suplimentar când va examina pretențiile cu privire la satisfacția echitabilă.

Prin urmare, pretenția depusă de membrii familiei reclamantului urmează a fi respinsă ca fiind incompatibilă *ratione personae* cu prevederile Convenției, în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4.

2. *Obiecția preliminară a Guvernului*

21. Guvernul a susținut că cererea reclamantului nu a fost depusă în mod corespunzător de către reclamant, ci, mai degrabă, de un avocat care a pretins că face parte din Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Moldova. Nu a fost prezentată nicio probă care să dovedească apartenența lui la acea organizație non-guvernamentală. Mai mult, procura eliberată de reclamant a fost emisă Comitetului Helsinki, și nu unui avocat anume și nu a existat nimic în dosar care să dovedească că acesta din urmă a fost autorizat de Comitetul Helsinki să-l reprezinte pe reclamant.

22. Avocatul reclamantului a prezentat o delegare emisă de Comitetul Helsinki la 12 iunie 2002, prin care avocatul reclamantului era autorizat să prezinte cauza reclamantului la Curte. De asemenea, el a prezentat o scrisoare adresată Curții, datată din 16 mai 2006 și semnată de reclamant și de avocatul său, prin care ei și-au exprimat intenția de a nu reglementa amiabil cauza.

23. Curtea notează că reclamantul nu a declarat niciodată că dna Iabangi a acționat fără a fi autorizată corespunzător de el. Mai mult, ulterior, el a contra-semnat documentele semnate de ea (a se vedea paragraful precedent). Deoarece

ce procura semnată de reclamant menționa, în mod clar, intenția acestuia de a depune o cerere la Curte, precum și deoarece chiar și o confirmare ulterioară a acțiunilor unei anumite persoane pentru reprezentarea unui reclamant în fața Curții poate înlătura orice dubiu cu privire la cererea inițială (a se vedea *Popov v. Moldova* (nr. 2), nr. 19960/04, § 2, 6 decembrie 2005), Curtea nu vede niciun motiv să considere că avocatul în această cauză nu a fost autorizat de reclamant să depună cererea în numele lui.

Prin urmare, această obiecție urmează a fi respinsă.

3. *Pretenția cu privire la lipsa de imparțialitate a instanțelor de judecată*

24. Reclamantul s-a plâns de pretinsa lipsă de independență și imparțialitate a judecătorilor care au examinat cauza lui, din cauză că cealaltă parte era o autoritate de stat. El a considerat că, după anul 2001, modificările în procedura de numire a judecătorilor au făcut judiciarul dependent de executiv, înrăutățind astfel o situație care era și așa dificilă, din cauza dependenței economice a judiciarului de Ministerul Justiției.

25. Guvernul a considerat că această pretenție era vădit nefondată și că trebuia respinsă.

26. Curtea consideră că reclamantul nu a prezentat probe suficiente pentru a dovedi că întregul sistem judecătoresc din Republica Moldova și instanțele de judecată concrete care au examinat cauza sa erau dependente de executiv și că judecătorii au fost parțiali în detrimentul său.

27. Prin urmare, Curtea conchide că această pretenție este vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției și urmează a fi respinsă în temeiul articolului 35 § 4.

4. *Pretenția cu privire la egalitatea armelor*

28. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 6 al Convenției, că situația sa a fost înrăutățită chiar dacă el a fost unica parte care a depus apel.

29. Guvernul a considerat că această pretenție era vădit nefondată și că trebuia respinsă.

30. Curtea notează că articolul 296 al Codului de procedură civilă (a se vedea paragraful 16 de mai sus) prevede, în mod expres, competența instanței de judecată la examinarea apelului de a examina toate probele de care dispune și, dacă ea consideră acest lucru necesar, de a avea opinii diferite de cele ale instanței de judecată inferioare. Prin urmare, rezultă că înrăutățirea situației unui apelant nu este contrară legislației. Curtea, de asemenea, nu vede nicio problemă în această privință prin prisma articolului 6 al Convenției.

31. Prin urmare, Curtea conchide că această pretenție este vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției și urmează a fi respinsă în temeiul articolului 35 § 4.

5. *Pretenția formulată în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție*

32. Reclamantul a pretins o încălcare a drepturilor lui garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

33. Deși Guvernul a susținut că pretenția reclamantului, formulată în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, era vădit nefondată, Curtea consideră că ea ridică chestiuni de fapt și drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea ei să depindă de o examinare a fondului. Niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această pretenție admisibilă.

34. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede acum la examinarea fondului pretenției declarate admisibile.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

35. Reclamantul a considerat că omisiunea instanțelor de judecată naționale de a-i acorda compensații de concediere, după cum, în mod clar, era prevăzut de legislație, a constituit o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

36. Guvernul nu a fost de acord. El a susținut că reclamantul și-a primit salariul și că în bugetul Biroului Cimișlia nu au fost prevăzute surse pentru compensații de concediere. Mai mult, reclamantul nu a lucrat pe parcursul lunilor noiembrie și decembrie ale anului 1999 și că, prin urmare, nu putea să spera la un salariu pentru acele luni. Mai mult, el a primit indemnizație de șomaj timp de șase luni după înregistrarea concedierii sale. *In fine*, Guvernul a considerat că articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție nu putea fi aplicabil acestei cauze, deoarece relațiile dintre reclamant și biroul Cimișlia erau relații ce țineau de dreptul muncii.

37. Curtea notează că articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție nu garantează dreptul de a dobândi proprietăți (a se vedea *Kopecký v. Slovakia* [GC], nr. 44912/98, § 35, ECHR 2004-IX, și *Van der Musselle v. Belgium*, hotărâre din 23 noiembrie 1983, Seria A nr. 70, p. 23, § 48). Mai mult, „un reclamant poate pretinde o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție doar dacă și în măsura în care deciziile contestate se referă la „bunurile” sale în sensul acestei prevederi. „Bunurile” pot fi fie „bunuri existente”, fie bunuri, inclusiv pretenții, în privința cărora reclamantul poate susține că are cel puțin o „speranță legitimă” că va obține dobândirea efectivă a unui drept de proprietate. *Per a contrario*, speranța că va fi recunoscut un drept de proprietate care nu a putut fi exercitat, în mod efectiv, nu poate fi considerată un „bun” în sensul articolului

1 al Protocolului nr. 1, la fel ca și în cazul unei pretenții condiționate care poate apărea ca rezultat al neîndeplinirii unei condiții” (a se vedea *Kopecký*, citată mai sus, § 35; *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany* [GC], nr. 42527/98, §§ 82-83, ECHR 2001-VIII; și *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (dec.) [GC], nr. 39794/98, § 69, ECHR 2002-VII).

38. De asemenea, Curtea observă că „în fiecare cauză chestiunea care trebuie examinată este dacă circumstanțele cauzei, examinate în ansamblu, ofereau reclamantului un drept asupra unui interes material protejat de articolul 1 al Protocolului nr. 1” (a se vedea *Broniowski v. Poland* [GC], nr. 31443/96, § 129, ECHR 2004-V; *Iatridis v. Greece* [GC], nr. 31107/96, § 54, ECHR 1999-II; și *Beyeler v. Italy* [GC], nr. 33202/96, § 100, ECHR 2000-I). Mai mult, Curtea trebuie „să examineze dacă a existat o bază legală suficientă care ar permite ca pretenția reclamantului să fie considerată un bun” (*Kopecký*, citată mai sus, § 53).

39. În această cauză, Curtea notează că două dintre pretențiile reclamantului au fost respinse de instanțele de judecată naționale pe motiv că el nu a respectat cerințele relevante: el nu a prestat niciun serviciu nou după luna octombrie a anului 1999 și, prin urmare, nu putea pretinde un salariu pentru acea perioadă; și că el nu a fost înregistrat la oficiul forței de muncă pentru a putea pretinde compensații de concediere pentru încă o lună (a treia) care a urmat după concedierea sa (a se vedea paragraful 14 de mai sus și articolul 45 alin. 3 al Codului muncii, paragraful 15 de mai sus). Curtea consideră că, în ceea ce privește aceste pretenții, reclamantul nu a avut o „speranță legitimă” de a dobândi un drept de proprietate, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

40. Totuși, celelalte pretenții ale reclamantului (o indemnizație de concediere egală cu salariul său lunar, continuarea plății salariului său pentru două luni după concedierea sa și compensația pentru concediul nefolosit) s-au bazat pe prevederi clare ale legislației, care îi dădeau dreptul să obțină toate aceste plăți (a se vedea articolele 45 și 80 ale Codului muncii, paragraful 15 de mai sus). Curtea observă că aplicarea acestor articole nu era supusă niciunei condiții, cum ar fi înregistrarea la oficiul forței de muncă. Ele se aplicau tuturor „angajaților disponibilizați de la întreprinderi, instituții și organizații în legătură cu înfăptuirea măsurilor de reducere a numărului lor sau a statului de personal” din cauza concedierii în sine. Guvernul nu a pretins că reclamantul nu a fost în aceeași situație.

41. Mai mult, în articolele 45 și 80 nu se menționează discreția unui angajator de a prevedea sau nu bani pentru efectuarea plăților relevante. Chiar dacă se presupune că în această cauză Biroul Cimișlia a adoptat reglementări interne sau a inclus în contractul cu reclamantul o clauză potrivit căreia nu sunt acordate compensații de concediere din cauza redistribuirii integrale a veniturilor Biroului Cimișlia între angajații acestuia (a se vedea paragraful 14 de mai sus),

orice astfel de prevederi, în mod automat, și-ar pierde valoarea juridică din cauza interdicției exprese prevăzute în articolul 6 al Codului muncii (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

42. Curtea mai notează că nicio instanță de judecată națională nu a constatat că reclamantul nu întrunea condițiile pentru a pretinde compensațiile. Mai degrabă, ele au recunoscut, în mod implicit, obligația Biroului Cimișlia de a face astfel de plăți când au constatat că succesorul acestuia (Biroul Lăpușna) nu putea fi considerat responsabil pentru datoriile față de reclamant. Ele s-au limitat la a constata că Biroul Cimișlia nu a prevăzut surse financiare pentru compensații de concediere (a se vedea paragraful 14 de mai sus).

43. Prin urmare, rezultă că reclamantul întrunea toate condițiile pentru a primi compensațiile de concediere prevăzute în articolele 45 și 80 ale Codului muncii și, ca rezultat, avea o „speranță legitimă” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție de a obține compensațiile la care s-a făcut referire în paragraful 40 de mai sus (a se compara cu soluția contrară din cauza *Kopecký*, citată mai sus, § 58). Prin urmare, refuzul instanțelor de judecată naționale de a-i acorda aceste sume a constituit o ingerință în drepturile sale garantate de acest articol.

44. Curtea notează că nicio instanță de judecată nu a constatat că Biroul Cimișlia nu a putut să-și plătească datoriile înainte de comasarea cu Biroul Lăpușna, ceea ce face să nu fie necesară stabilirea faptului dacă ultimul putea fi considerat responsabil pentru datoriile primului. Prin urmare, unicul motiv pentru respingerea pretențiilor reclamantului, la care s-a făcut referire în paragraful 40 de mai sus și care a fost menționat în hotărârile instanțelor de judecată, a fost omisiunea angajatorului de a acorda compensații de concediere.

45. Curtea reamintește că „prima și cea mai importantă cerință a articolului 1 al Protocolului nr. 1 este că orice ingerință a autorității publice în dreptul de proprietate trebuie să fie legală: a doua propoziție din primul paragraf permite lipsirea de proprietate doar în condițiile „prevăzute de lege”, iar al doilea paragraf recunoaște dreptul statelor de a reglementa folosința bunurilor prin adoptarea „legilor”. Mai mult, supremația legii, unul din principiile fundamentale ale unei societăți democratice, este inerent tuturor articolelor Convenției” (a se vedea *Broniowski*, citată mai sus, § 147).

46. Curtea notează că toți angajatorii din Republica Moldova erau obligați prin lege să acorde compensații de concediere (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Instanțele de judecată naționale nu s-au referit la nicio prevedere legală sau alte circumstanțe, care să permită a derogare de la această regulă în această cauză, și și-au limitat argumentarea la stabilirea faptului omisiunii angajatorului de a se conforma unei prevederi legale obligatorii.

47. Curtea consideră că refuzul instanțelor de judecată naționale de a admite pretențiile reclamantului nu a fost legal, în sensul articolului 1 al Proto-

lului nr. 1 la Convenție, și, prin urmare, incompatibil cu dreptul reclamantului la protecția proprietății. Această concluzie exclude necesitatea de a stabili dacă a fost asigurat un echilibru just între interesul general și cerința de a proteja drepturile fundamentale ale unei persoane.

Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

48. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

49. Reclamantul a pretins 805 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, inclusiv devalorizarea cauzată de inflație, a următoarelor sume: salariul său pentru lunile noiembrie 1999 – ianuarie 2000; indemnizația unică de concediere, inclusiv compensațiile pentru devalorizarea acestei sume ca rezultat al inflației (EUR 172); salariul său mediu lunar pentru trei luni care au urmat după concedierea sa (EUR 517) și compensația pentru concediul nefolosit (EUR 57).

50. Guvernul a obiectat, considerând că reclamantul nu a prezentat nicio probă care să dovedească dreptul său la vreo compensație.

51. Curtea reamintește constatarea sa că reclamantul nu putea pretinde salariul său pentru perioada dintre noiembrie 1999 și concedierea sa și pentru a treia lună după concedierea sa (a se vedea paragraful 39 de mai sus). Totuși, el avea dreptul legal să primească o indemnizație unică egală cu salariul său lunar la concedierea sa, să primească în continuare salariul pentru următoarele două luni după concediere și să primească compensații pentru concediul nefolosit (a se vedea paragraful 40 de mai sus). Mai mult, reclamantul nu a putut folosi sumele relevante timp de șapte ani și nouă luni. În lumina materialelor cauzei, Curtea acceptă în întregime pretențiile reclamantului formulate cu acest titlu.

B. Prejudiciul moral

52. Reclamantul a mai pretins EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral. El s-a referit la faptul că soția sa era șomeră și că, atunci când și-a pierdut serviciul

și nu a primit compensațiile de concediere, el era singurul întreținător al familiei, ceea ce a pus familia sa compusă din șase membri într-o situație financiară foarte dificilă. Ulterior, el a fost umilit pe parcursul procedurilor când a încercat să-și apere drepturile sale în instanța de judecată.

53. Guvernul a susținut că reclamantul nu a prezentat probe care să dovedească o legătură cauzală între pretensele încălcări ale drepturilor lui și suferința pe care el a pretins-o. Mai mult, situația financiară a familiei reclamantului a fost îmbunătățită de faptul că lui i s-a plătit indemnizația de șomaj timp de doi ani și cinci luni după concedierea sa (egală cu aproximativ EUR 100 pentru întreaga perioadă) și o altă indemnizație pentru fiecare copil minor (EUR 3 pe lună pentru fiecare copil).

54. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca urmare a neplății compensațiilor de concediere, care a creat o presiune considerabilă asupra situației financiare a familiei sale. Totuși, suma pretinsă este excesivă. Hotărând în bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

55. Reclamantul a pretins EUR 1,314 cu titlu de costuri și cheltuieli, din care EUR 1,305 erau pentru reprezentarea sa legală. El s-a bazat pe un contract încheiat cu avocatul său și pe o listă detaliată potrivit căreia avocatul a lucrat asupra acestei cauze 14.5 ore, percepând pe oră un onorariu de EUR 90.

56. Guvernul a considerat că suma pretinsă era excesivă în lumina realităților din Republica Moldova. El a mai susținut că avocatul, ca reprezentant al unei organizații non-guvernamentale specializate în apărarea drepturilor omului, ținând cont de caracterul non-profit al acesteia, nu trebuia să perceapă bani de la reclamant.

57. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (*Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 45, 22 martie 2005). Având în vedere informația de care dispune și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

58. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* pretenția formulată în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție admisibilă, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 805 (opt sute cinci euro) cu titlu de prejudiciu material, EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA COLIBABA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 29089/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

23 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

23/01//2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Colibaba c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 2 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 29089/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Vitalie Colibaba („reclamantul”), la 22 iunie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl R. Zadoinov, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că a fost supus unei brutalități severe din partea poliției pe când se afla în detenție și că autoritățile nu au efectuat o cercetare adecvată a incidentului, contrar articolului 3. De asemenea, el s-a plâns, în temeiul articolului 13, de lipsa recursurilor efective în ceea ce privește maltratarea și, în temeiul articolului 34 al Convenției, de faptul că a fost împiedicat de autoritățile naționale să-și prezinte cauza în fața Curții.

4. La 3 octombrie 2006, Secțiunea a Patra a Curții a comunicat Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul, dl Vitalie Colibaba, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1978 și locuiește în Chișinău.

6. La 21 aprilie 2006, reclamantul a fost reținut, fiind acuzat de agresarea unui polițist.

7. După cum se pretinde, la 25 și 27 aprilie 2006, reclamantul a fost torturat de polițistul I.M. și de alți doi polițiști, cu scopul de a-l forța să-și recunoască vina. Potrivit reclamantului, mâinile și picioarele sale au fost legate împreună la spate, iar o bară de metal de la un cuier a fost pusă sub brațele sale. Bara de metal a fost pusă pe două scaune, corpul său rămânând suspendat mai mult de 40 de minute. Mâinile sale au fost acoperite cu cârpe, astfel încât pe ele să nu rămână urme de la funie. Pentru ca țipetele sale să nu fie auzite, a fost pusă muzica la volum sporit. În timp ce era suspendat, capul său a fost acoperit cu un palton, fiind lovit cu un scaun la ceafă. Aceste maltratări grave au fost însoțite de agresțiuni verbale și psihice. Guvernul a contestat acuzațiile de maltratare.

8. În aceeași zi, după ce a fost dus înapoi în celulă, reclamantul a încercat să se sinucidă, tăindu-și venele. Totuși, încercarea nu i-a reușit și el a fost dus la spital.

9. La 27 aprilie 2006, reclamantului i s-a permis pentru prima dată să se întâlnească cu avocatul său, dar numai în prezența polițiștilor. Reclamantul s-a plâns avocatului său că a fost torturat.

10. Potrivit reclamantului, deoarece el s-a plâns avocatului său, în aceeași seară el a fost din nou torturat. El a fost lovit în cap cu o sticlă de plastic de doi litri plină cu apă și cu pumnii și picioarele. Guvernul a contestat aceste acuzații.

11. La 28 aprilie 2006, avocatul reclamantului a depus la Procuratura Buiucani o plângere penală cu privire la pretinsa maltratare a reclamantului.

12. La 29 aprilie 2006, reclamantul a fost dus de polițiștii care, după cum se pretindea, l-au maltratată, la Centrul de Medicină Legală, unde a fost supus unei examinări medico-legale în prezența acestora. Avocatul său nu a fost prezent și, potrivit reclamantului, examinarea medicală a durat doar câteva minute și a fost superficială.

13. În raportul de examinare medico-legală, întocmit de Centrul de Medicină Legală, datat din 28 aprilie 2006, s-a conchis că, în afară de leziunile cauzate prin tentativa de sinucidere, reclamantul nu avea alte semne de violență pe corpul său.

14. La 30 aprilie 2006, Procuratura Buiucani a dispus înlăturarea polițistului I.M. de la instrumentarea cauzei reclamantului, pe motiv că ultimul s-a plâns de o pretinsă maltratare. Polițistului i-a fost interzis chiar să-l însoțească

pe reclamant spre și de la centrul de detenție. Înlăturarea a fost motivată prin necesitatea de a asigura obiectivitatea examinării plângerilor reclamantului.

15. La 2 mai 2006, avocatul reclamantului a cerut procurorului sectorului Buiucani să permită ca reclamantul să fie supus *inter alia* examinărilor medicale neurologice, oftalmologice, psihiatrice și altor examinări medicale. El a cerut ca examinările medicale să fie efectuate de medici independenți, în prezența rudelor reclamantului. Această cerere a fost refuzată.

16. La 3 mai 2006, ca urmare a plângerilor avocatului reclamantului, Amnesty International a organizat o acțiune în susținerea reclamantului, prin publicarea pe pagina lor web în limba rusă a unei descrieri a cauzei reclamantului și printr-un apel adresat persoanelor din întreaga lume să scrie Procurorului General al Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și Ambasadelor Republicii Moldova din țările lor, solicitându-le să întreprindă măsuri, precum efectuarea unei examinări medicale a reclamantului, desfășurarea unei anchete efective pe marginea plângerilor acestuia cu privire la tortură și acordarea permisiunii pentru reclamant de a avea întrevederi cu avocatul său în condiții de confidențialitate.

17. Ca urmare a acțiunii Amnesty International, autoritățile Republicii Moldova au primit douăzeci și șapte de scrisori din diferite țări, iar cauza reclamantului a fost larg mediatizată.

18. La 16 mai 2006, reclamantul a fost eliberat din detenție. În aceeași zi, el a solicitat asistență medicală Centrului medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria”, o organizație non-guvernamentală finanțată de Uniunea Europeană și membru al Adunării Generale a Consiliului Internațional de Reabilitare a Victimelor Torturii (CIRVT). Se pare că acolo el a fost supus unor analize și examinări medicale detaliate de către diferiți specialiști medicali. Într-un document intitulat „Extras din fișa medicală”, datat din 16 iunie 2006, emis de Centru, se menționa *inter alia* că reclamantul a suferit consecințe ale unei traume cranio-cerebrale, otită posttraumatică și surditate mixtă în partea dreaptă, precum și hipoacuzie de percepție (o slăbire a acuității auzului) în partea stângă.

19. La 18 mai 2006, reclamantul a fost supus unui control medical la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie al Ministerului Sănătății. Se pare că el a fost trimis acolo de către medicii de la Centrul medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria”, care l-au diagnosticat cu traumă cranio-cerebrală. El a fost examinat de un neurochirurg, care a confirmat că reclamantul a suferit o traumă cranio-cerebrală și o comoție cu o dereglare vegetativă vasculară permanentă și avea tensiune intracraniană. Mai mult, medicul a constatat că reclamantul își pierde cunoștința, a suferit de otită posttraumatică și tulburări de somn. Fișa de examinare de la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie nu a fost eliberată reclamantului până la 12 iunie 2006.

20. La 24 mai 2006, procurorul G.B. de la Procuratura Buiucani a respins plângerea reclamantului cu privire la tortură. În rezoluția sa, el a menționat *inter alia* că cei trei polițiști, care se pretindea că au fost implicați în actele de tortură, au fost interogați și că ei au negat toate acuzațiile; că potrivit raportului medical datat din 28 aprilie 2006, reclamantul nu avea semne de tortură pe corpul său; și că în biroul unde el a pretins că a fost torturat nu a fost găsit niciun cuier. În ceea ce privește tentativa sa de sinucidere, procurorul a considerat că ea a fost simulată pentru a evita răspunderea penală.

21. La 30 mai 2006, reclamantul a contestat rezoluția din 24 mai 2006 la Judecătoria Buiucani. El a susținut *inter alia* că procurorul a refuzat să-i permită efectuarea unei examinări medicale complete, pe care el a solicitat-o la 2 mai 2006 și că acest lucru a fost contrar obligațiilor pozitive impuse autorităților de articolul 3 al Convenției. De asemenea, el a informat instanța de judecată că, imediat după eliberarea sa din detenție, el a fost supus unei examinări medicale, care a stabilit că el a fost torturat în timpul detenției.

22. La 15 iunie 2006, Judecătoria Buiucani a ținut o ședință judecătorească în cauza cu privire la plângerea reclamantului de tortură. Avocatul reclamantului a solicitat ca raportul medical din 18 mai 2006 al Institutului de Neurologie și Neurochirurgie să fie anexat la dosar. Judecătorul M.D. a admis raportul ca probă. Totuși, printr-o încheiere din aceeași dată el a respins plângerea ca neîntemeiată, fără a da o apreciere probelor de mai sus. El pur și simplu a reproduș motivele aduse de procurorul G.B. în rezoluția acestuia din 24 mai 2006, prin care a respins plângerea cu privire la tortură.

23. La 24 iunie 2006, după ce a obținut raportul medical de la Centrul medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria”, reclamantul a scris Procuraturii Buiucani, solicitând reexaminarea plângerii sale cu privire la maltratarea prin prisma raportului medical. Totuși, la 5 iulie 2006, el a fost informat că nu existau temeiuri pentru redeschiderea investigației.

24. Între timp, la 22 iunie 2006, reclamantul a depus o cerere la Curte, în care s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, că el a fost torturat și că nu a fost efectuată o investigație efectivă pe marginea acuzațiilor sale de tortură.

25. La 26 iunie 2006, Procurorul General al Republicii Moldova, Valeriu Balaban, a scris o scrisoare Baroului Avocaților din Republica Moldova, în care el a menționat *inter alia* următoarele:

„În ultima perioadă, Procuratura Generală se confruntă cu fenomenul implicării de către unii avocați din Republica Moldova a structurilor internaționale specializate în apărarea drepturilor omului, în procesul examinării de către autoritățile naționale a cazurilor penale concrete, ca o pîrghie de influență în soluționarea intereselor personale și eschivarea persoanelor asupra cărora planează suspiciuni că ar fi comis infracțiuni de răspundere penală.

Exemple de acest gen pot servi cazul G., declanșat de avocatul A.U., și cazul Vitalie Colibaba, declanșat de avocatul R. Zadoinov, mediatizarea pe plan internațional ale căro-

ra au catalizat acțiuni active din partea reprezentanților organizației Amnesty Internațional întru apărarea și restabilirea presupuselor drepturi lezate ale clienților acestora.

În urma examinării suficient de aprofundată a sesizărilor avocaților în care s-a indicat la presupusele acțiuni de maltratare, tortură și tratament inuman admise de către reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne ... procurorii au refuzat în pornirea urmăririi penale din motivul lipsei elementelor infracțiunii. ...

... În aceste împrejurări stârnește nedumerire și ridică semne de întrebare atitudinea iresponsabilă și comportamentul de opoziție neîntemeiat al avocaților A.U. și R. Zadoinov, care cunoscând faptul că în privința clienților săi nu au fost aplicate acțiuni cu caracter de tortură sau tratament inuman, intenționat au apelat la instituțiile internaționale fără a utiliza preventiv mecanismul național de soluționare a unor asemenea cazuri, creînd astfel un cadru informațional eronat și utilizînd metode neoneste în scopul obținerii unui eventual câștig de cauză. ...

Evoluția în dinamică a unei astfel de practici va impune necesitatea inițierii a controalelor pentru stabilirea prezenței sau absenței în acțiunile avocaților a elementelor infracțiunii prevăzute de articolul 335 § 2 din Codul penal, deoarece răspîndirea pe larg comunității internaționale a unor informații despre presupusele încălcări grave ale drepturilor și libertăților cetățenilor în Republica Moldova, generează prejudicii grave imaginii țării noastre.

În temeiul celor expuse, urmează să luați atitudine de faptele expuse, cu aducerea la cunoștința avocaților baroului a situației create și preîntîmpinarea, în măsura posibilităților, a prejudicierii autorității statului Republica Moldova.”

26. Scrisoarea de mai sus a generat o dezbatere aprinsă în media. La 30 iunie 2006, Baroul Avocaților din Republica Moldova a făcut o declarație oficială în care a calificat scrisoarea Procurorului General ca o încercare de a intimida avocații. Într-un interviu acordat ziarului *Ziarul de Gardă*, președintele Consiliului Baroului Avocaților a declarat *inter alia* că aceasta a constituit o încercare de a intimida avocații, astfel încât ei să nu se mai plîngă Curții. În același timp, Amnesty Internațional a organizat o acțiune în susținerea avocaților menționați în scrisoarea Procurorului General și a făcut o declarație în care a menționat *inter alia* următoarele:

„[Amnesty Internațional] este îngrijorată că scrisoarea adresată Baroului Avocaților din Republica Moldova este o încercare intenționată de a-i intimida pe A.U. și Roman Zadoinov, și de a împiedica avocații din Republica Moldova să facă publice informațiile despre încălcările drepturilor omului. Ea este o încălcare a dreptului la libertatea de exprimare și, dacă avocații ar fi încarcerați pentru această infracțiune, Amnesty Internațional i-ar considera prizonieri ai conștiinței.”

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

27. Prevederile relevante ale Codului penal sunt următoarele:

Articolul 335. Abuzul de serviciu

„1. Folosirea intenționată de către o persoană ... a situației de serviciu, în interes material ori în alte interese personale ... se pedepsește cu amendă ... sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

2. Aceeași acțiune săvîrșită de către un notar, auditor sau avocat se pedepsește cu amendă în mărime de la 10,000 la 16,000 lei sau cu închisoare de la 2 la 5 ani ...”

ÎN DREPT

28. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, că a fost maltratat de poliție în timpul detenției sale și că, între 25 și 27 aprilie 2006, lui nu i s-a dat hrană și apă. De asemenea, el s-a plâns de omisiunea autorităților naționale de a investiga în mod corespunzător acuzațiile lui cu privire la maltratare. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

29. Reclamantul a susținut că el nu a avut un recurs efectiv în fața unei autorități naționale în ceea ce privește încălcările articolului 3 și a pretins în această privință o violare a articolului 13, care prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale ... ”

30. *In fine*, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 34 al Convenției, că scrisoarea Procurorului General din 26 iunie 2006 a avut drept scop intimidarea avocatului său și că, prin urmare, a constituit o încălcare a dreptului său de a sesiza Curtea. Partea relevantă a articolului 34 este următoarea:

„... Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR**A. Pretenția formulată în temeiul articolului 3 cu privire la condițiile de detenție a reclamantului**

31. Reclamantul s-a plâns că, între 25 și 27 aprilie 2006, lui nu i s-a dat hrană și apă. Guvernul a contestat această acuzație.

32. Curtea notează că reclamantul nu a prezentat nicio probă în sprijinul acestei acuzații. Prin urmare, ea conchide că această pretenție este în mod vădit nefondată și, prin urmare, inadmisibilă, în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

B. Restul pretențiilor

33. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această parte a cererii admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului pretențiilor relevante.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

1. *Cu privire la pretinsa maltratare*

34. Reclamantul a susținut că raportul medical datat din 28 aprilie 2006 (a se vedea paragraful 13 de mai sus) nu era credibil, deoarece acesta s-a bazat pe o examinare foarte superficială efectuată de un terapeut, și nu de un neurolog, oftalmolog sau psihiatru. Medicul nu a efectuat vreun test special și nici nu a folosit vreun echipament medical, ci doar l-a examinat vizual. Mai mult, reclamantul și-a exprimat dubii cu privire la independența medicului și a menționat faptul că polițiștii care l-au maltratat au fost prezenți în timpul examinării sale, pe când avocatului său nu i s-a permis să asiste.

35. Reclamantul s-a referit la rapoartele medicale din 16 și 18 mai 2006 (a se vedea paragrafele 18 și 19 de mai sus) și a susținut că acestea indicau clar că, la eliberarea sa din detenție, el avea leziuni, fapt care susținea acuzația sa că, între 25 și 27 aprilie 2006, el a fost torturat. El a susținut că aceste examinări medicale au fost efectuate de câțiva medici independenți și că, prin urmare, erau credibile.

36. Reclamantul a contestat acuzația Guvernului potrivit căreia el ar fi fost dependent de droguri și a susținut că Guvernul nu a prezentat nicio probă medicală cu privire la aceasta.

37. Guvernul a susținut că reclamantul nu a fost supus niciunei forme de maltratare, deoarece, în timpul examinării medicale din 29 aprilie 2006, pe corpul său nu au fost găsite urme de violență (a se vedea paragrafele 12 și 13 de mai sus). Încercarea sa de a se sinucide nu s-a datorat torturii, ci unei stări cauzate de lipsa drogurilor, de care acesta era dependent.

38. Referindu-se la examinările medicale efectuate de medicii de la Centrul medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria”, Guvernul a susținut că acestea nu erau convingătoare, deoarece au fost efectuate după o lună de la eli-

berarea reclamantului din detenție. În opinia Guvernului, data de 16 iunie 2007, indicată pe documentul emis de Centru, era data la care examinarea medicală a avut loc (a se vedea paragraful 19 de mai sus).

39. Referindu-se la raportul medical din 18 mai 2006 (a se vedea paragraful 18 de mai sus), Guvernul a avut două poziții diferite. În observațiile sale din 2 ianuarie 2007, Guvernul nu a contestat autenticitatea sau credibilitatea lui; totuși, Guvernul a susținut că raportul era irelevant, deoarece examinarea medicală a fost efectuată după două zile de la eliberarea reclamantului și că, între timp, el însuși ar fi putut să-și cauzeze leziunile. În observațiile sale din 17 aprilie 2006, Guvernul a exprimat dubii cu privire la credibilitatea raportului, deoarece, atunci când s-a făcut referire la datele pretinselor maltratări, au fost indicate „25, 27.05.2006” în loc de „25, 27.04.2006”.

2. *Cu privire la pretinsa investigație inadecvată*

40. Reclamantul a susținut că aceiași procurori, care au condus urmărirea penală împotriva sa, au examinat plângerea sa cu privire la maltratare și că în investigație nu au fost implicate organe independente.

41. Guvernul a susținut că, imediat ce reclamantul s-a plâns că a fost maltratat, el a fost supus unei examinări medicale. La scurt timp după aceasta, polițistul acuzat de maltratare a fost înlăturat de la instrumentarea cauzei, pentru ca obiectivitatea investigației să nu fie pusă în pericol (a se vedea paragraful 14 de mai sus). După ce polițiștii acuzați au fost interogați și a fost efectuată o examinare obiectivă a tuturor probelor, s-a conchis că reclamantul nu a fost maltratat. Această concluzie a fost confirmată de instanța de judecată care a examinat cauza în mod obiectiv și în cadrul unor proceduri contradictorii. Prin urmare, investigația a fost efectivă și statul și-a onorat în mod satisfăcător obligațiile sale procedurale.

B. *Aprecierea Curții*

1. *Cu privire la pretinsa maltratare*

42. După cum Curtea a menționat de multe ori, articolul 3 consfințește una valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, precum lupta împotriva terorismului și a crimei organizate, Convenția interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante. Spre deosebire de majoritatea normelor materiale ale Convenției și ale Protocoalelor nr. 1 și nr. 4, articolul 3 nu conține prevederi care să permită excepții, iar, conform articolului 15 § 2, nicio derogare de la prevederile sale nu este permisă, chiar dacă este cazul unui pericol public care amenință viața națiunii (a se vedea *Selmouni v. France* [GC], nr. 25803/94, § 95, ECHR 1999-V și *Assenov and Others v. Bulgaria*, hotărâre din 28 octombrie 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII, p. 3288, § 93).

43. Atunci când unei persoane îi sunt cauzate leziuni corporale, în timp ce ea se află în detenție sau sub un alt control al poliției, orice astfel de leziune va crea o prezumție puternică că acea persoană a fost supusă maltratării (a se vedea *Bursuc v. Romania*, nr. 42066/98, § 80, 12 octombrie 2004). Ține de sarcina statului să dea o explicație plauzibilă despre circumstanțele în care au fost cauzate leziunile, neîndeplinirea căreia ridică o chestiune clară în temeiul articolului 3 al Convenției (*Selmouni v. France*, citată mai sus, § 87).

44. În procesul de apreciere a probelor, Curtea aplică, în general, standardul de probațiune „dincolo de un dubiu rezonabil” (a se vedea *Ireland v. the United Kingdom*, hotărâre din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, pp. 64-65, § 161). Totuși, astfel de probe pot fi deduse și din coexistența unor concluzii suficiente de întemeiate, clare și concordate sau a unor similare prezumții incontestabile ale faptelor. Atunci când evenimentele într-o cauză sunt în totalitate sau în mare parte cunoscute numai de autorități, ca în cazul persoanelor aflate în custodia autorităților, se vor crea prezumții puternice ale faptelor în legătură cu leziunile corporale apărute în perioada detenției. Într-adevăr, sarcina probațiunii aparține autorităților, care trebuie să prezinte explicații satisfăcătoare și convingătoare (a se vedea *Salman v. Turkey* [GC], nr. 21986/93, § 100, ECHR 2000-VII).

45. Nu se contestă faptul că, între 21 aprilie 2006 și 16 mai 2006, reclamantul s-a aflat în custodia poliției. Totuși, se contestă faptul dacă, în acea perioadă de timp, reclamantul a suferit leziuni, altele decât cele care au rezultat din încercarea sa de a se sinucide.

46. Guvernul s-a bazat pe raportul medical datat din 28 aprilie 2006 și a susținut că reclamantul nu a suferit leziuni la datele pretinse. În același timp, el a susținut că rapoartele medicale din 16 iunie și 18 mai 2006 nu dovedeau că reclamantul suferea de o traumă cranio-cerebrală la eliberarea sa din detenție.

47. Curtea nu este convinsă de argumentele Guvernului și notează că, deși documentul medical eliberat de Centrul medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria” era datat din 16 iunie 2006, el prevedea în mod clar încă de la început că reclamantul a venit la Centru la 16 mai 2006. Mai mult, chiar și titlul său indica că el constituia un rezumat al fișei medicale a reclamantului (a se vedea paragraful 18 de mai sus).

48. În ceea ce privește raportul medical din 18 mai 2006, Curtea notează că acesta a confirmat constatările făcute de Centrul de reabilitare cu privire la trauma cranio-cerebrală a reclamantului. Prin urmare, declarația Guvernului că reclamantul ar fi putut suferi leziunile după eliberarea sa, între 16 și 18 mai 2006 (a se vedea paragraful 39 de mai sus), nu pare a fi plauzibilă. În ceea ce privește declarația Guvernului cu privire la chestiunea privind datele pretinse leziuni indicate în raport (a se vedea paragraful 39 de mai sus), Curtea consideră că medicul a comis o greșeală evidentă de redactare, deoarece reclamantul în mod clar a pretins la toate etapele procedurilor că maltratarea sa a avut loc în aprilie,

și nu în mai 2006. Într-adevăr, Curtea notează o chestiune similară în legătură cu datele din raportul medical pe care s-a bazat Guvernul în susținerea poziției sale. Deși acel raport este datat din 28 aprilie 2006, din conținutul său și din argumentele părților rezultă clar că, de fapt, examinarea medicală a avut loc la 29 aprilie 2006 (a se vedea paragrafele 12 și 13 de mai sus).

49. În același timp, Curtea are dubii în privința credibilității raportului datat din 28 aprilie 2006. Ea notează cu îngrijorare că reclamantul a fost dus la Centrul de Medicină Legală de către polițiștii care se pretindea că l-au maltratat și că examinarea medicală a reclamantului a avut loc în prezența acestora (a se vedea *Bati and Others v. Turkey*, nr. 33097/96 și 57834/00, § 100, ECHR 2004-IV (extrase)). În astfel de circumstanțe, Curtea nu poate exclude posibilitatea că reclamantul s-a simțit intimidat de persoanele pe care el le-a acuzat că l-au torturat. Curtea se referă la acuzația reclamantului că, la 27 aprilie 2006, el a fost supus în mod repetat torturii, deoarece s-a plâns avocatului său (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Mai mult, Curtea notează că chiar și procuratura a considerat necesar să-l înlăture pe polițistul I.M. de la instrumentarea cauzei reclamantului și să excludă orice contact dintre cei doi, pentru a asigura obiectivitatea investigării acuzației de maltratare (a se vedea paragraful 14 de mai sus). În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că este dificil de a acorda importanță unui raport medical bazat pe o examinare medicală efectuată în prezența și sub supravegherea persoanelor care se pretinde că l-au torturat pe reclamant.

50. În lumina celor de mai sus, Curtea ajunge la concluzia că trauma cranio-cerebrală a reclamantului a fost cauzată în timpul detenției acestuia.

51. Deoarece Guvernul nu a dat nicio explicație cu privire la originea leziunii de mai sus și având în vedere prezumția puternică care apare în asemenea situații (a se vedea paragraful 43 de mai sus), Curtea conchide că Guvernul nu și-a onorat sarcina impusă lui de a o convinge că trauma cranio-cerebrală a reclamantului a fost cauzată prin orice altceva decât prin maltratarea lui pe când se afla în custodia poliției. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește maltratarea reclamantului.

2. *Cu privire la pretinsa investigație inadecvată*

52. Curtea reamintește că atunci când o persoană face afirmații credibile că a fost supusă unor tratamente contrare articolului 3 al Convenției de către poliție sau alți agenți ai statului, prevederile acestui articol, citite în contextul obligației generale a statului impuse de articolul 1 al Convenției de a „recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa drepturile și libertățile definite în Convenție”, impun efectuarea unei investigații oficiale efective. La fel ca și o investigație efectuată în virtutea articolului 2, o astfel de investigație ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile. Altfel, interzicerea generală prin lege a torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane și

degradante, în pofida importanței sale fundamentale, ar fi inefectivă în practică și ar face posibil, în anumite cazuri, pentru agenții statului, să comită abuzuri împotriva persoanelor aflate sub controlul lor, ei beneficiind, astfel, de o imunitate virtuală (a se vedea, printre altele, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 131, ECHR 2000-IV).

53. Investigarea acuzațiilor grave de maltratare trebuie să fie deplină. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor lor (a se vedea hotărârea *Assenov and Others v. Bulgaria*, citată mai sus, § 103 et seq.). Ele trebuie să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili lor pentru a asigura probe cu privire la incident, inclusiv *inter alia* declarații ale martorilor oculari și probele medico-legale (a se vedea *Tanrikulu v. Turkey* [GC], nr. 23763/94, § 104 et seq., ECHR 1999-IV și *Gül v. Turkey*, nr. 22676/93, § 89, 14 decembrie 2000). Orice omisiune pe parcursul desfășurării investigației care ar putea submina posibilitatea sa de a stabili cauza leziunilor corporale sau identitatea persoanelor responsabile riscă să nu corespundă acestui standard.

54. Curtea notează o serie de carențe grave în investigația efectuată de autoritățile naționale. În primul rând, ea notează că cererea reclamantului din 2 mai 2006, adresată procuraturii, de a fi supus unei examinări medicale independente în prezența rudelor sale, a fost respinsă fără a se aduce motive plauzibile (a se vedea paragraful 15 de mai sus). În al doilea rând, instanța judecătorească, care a examinat plângerea reclamantului împotriva rezoluției procuraturii din 24 mai 2006, a ignorat argumentul reclamantului că lui nu i s-a permis efectuarea unei examinări medicale independente și nici măcar nu a considerat necesar să aducă motive (a se vedea paragraful 21 de mai sus). Mai mult, instanța judecătorească nu a acordat nicio atenție argumentului reclamantului din plângerea sa că, la 16 mai 2006, el a fost examinat de medici independenți, care au constatat pe corpul său urme de maltratare. Instanța de judecată nu a manifestat niciun interes pentru a vedea raportul medical din 18 mai 2006 prezentat de reclamant la 15 iunie 2006 (a se vedea paragraful 22 de mai sus). Ulterior, procuratura a refuzat să examineze cererea reclamantului de reexaminare a cauzei sale prin prisma documentului emis de Centrul medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria” (a se vedea paragraful 23 de mai sus).

55. În lumina deficiențelor grave la care s-a referit mai sus, Curtea consideră că autoritățile naționale nu au făcut o încercare serioasă pentru a investiga plângerile reclamantului de maltratare. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției și în această privință.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI

56. Reclamantul a mai pretins că nu a existat un recurs efectiv în ceea ce privește plângerea sa cu privire la maltratare, contrar articolului 13 al Convenției.

57. Guvernul nu a fost de acord și a solicitat Curții să respingă pretenția.

58. Curtea consideră că pretenția formulată în temeiul articolului 13 al Convenției, în esență, repetă pretenția formulată în temeiul articolului 3 și examinată mai sus cu privire la lipsa unei investigații efective. Prin urmare, ea nu consideră necesar de a examina această pretenție separat.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 34 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

59. Reclamantul a susținut că scrisoarea Procurorului General din 26 iunie 2006 a avut scopul de a-l intimida pe avocatul său prin amenințarea acestuia cu urmărirea penală, astfel încât acesta să nu se adreseze organizațiilor internaționale specializate în protecția drepturilor omului, precum Amnesty International, Curtea Europeană a Drepturilor Omului și altele.

60. Scrisoarea a reprezentat o amenințare serioasă, iar dovadă a acestui lucru a fost faptul că celălalt avocat menționat în ea, A.U., a renunțat să-și reprezinte clientul său la scurt timp după aceasta. Avocatul reclamantului s-a simțit, de asemenea, descurajat și intimidat.

61. Guvernul a susținut că scrisoarea Procurorului General nu a avut scopul de a descuraja avocații de a se adresa Curții, iar acest lucru nici măcar nu putea fi dedus din conținutul scrisorii. Mai mult, niciunul din avocații care au reprezentat clienți în fața Curții nu a fost vreodată urmărit penal pentru aceasta.

62. În opinia Guvernului, scrisoarea Procurorului General nu era altceva decât un îndemn adresat avocaților de a se conforma Codului lor de etică și de a prezenta organizațiilor internaționale doar informații adevărate și nu supoziții.

63. Declarația Procurorului General, precum că practicile avocaților ar putea fi obiect al urmăririi penale și referirea acestuia la articolul 335 alin. 2 al Codului penal, nu a însemnat că, ca în rezultat al unor astfel de urmăriri, anumiți avocați ar fi fost urmăriți penal pe motiv că ei au reprezentat clienți în fața Curții. Mesajul acestuia a fost interpretat greșit de unii avocați.

64. Guvernul a calificat pretenția reclamantului, formulată în temeiul articolului 34, ca fiind defăimătoare pentru autoritățile Republicii Moldova și a negat existența unei legături cauzale între scrisoarea Procurorului General și decizia ulterioară a avocatului A.U. de a renunța să-și reprezinte clientul.

B. Aprecierea Curții

65. Curtea reiterează că este de o deosebită importanță pentru operarea efectivă a sistemului de depunere a cererilor individuale, instituit de articolul 34, ca reclamantii sau potențialii reclamanti să poată comunica liber cu Curtea, fără a fi supuși oricărei forme de presiune din partea autorităților pentru a-și retrage sau modifica pretențiile (a se vedea, printre altele, *Akdivar and Others v. Turkey*, hotărâre din 16 septembrie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, § 105; și *Aksoy v. Turkey*, hotărâre din 18 decembrie 1996, *Reports* 1996-VI, § 105). În acest context, „presiune” presupune nu numai o constrângere directă și fapte flagrante de intimidare, dar și fapte sau contacte indirecte și nepotrivite destinate să descurajeze sau să împiedice reclamantii să apeleze la remediul instituit de Convenție (a se vedea *Kurt v. Turkey*, hotărâre din 25 mai 1998, *Reports* 1998-III, § 159).

Întrebarea dacă contactele dintre autorități și un reclamant constituie practici inacceptabile din punctul de vedere al articolului 34, trebuie examinată prin prisma circumstanțelor specifice ale fiecărei cauze (a se vedea *Akdivar and Others* și *Kurt*, ambele citate mai sus, § 105 și, respectiv, § 160).

66. Reclamantul a susținut că el a considerat scrisoarea Procurorului General ca fiind o formă de intimidare, iar Guvernul a susținut că ea nu a avut scopul de a intimida pe cineva, ci doar de a îndemna avocații să respecte etica lor profesională.

67. După examinarea scrisorii Procurorului General, Curtea tinde să fie de acord cu reclamantul că ea nu pare să fie doar un îndemn adresat avocaților de a respecta etica lor profesională, după cum a sugerat Guvernul. Limbajul folosit de Procurorul General, faptul că el, în mod expres, l-a numit pe avocatul reclamantului în contextul acestei cauze și avertizarea că ar putea fi inițiată o urmărire penală, ca rezultat al pretensei plângeri necorespunzătoare a ultimului adresată organizațiilor internaționale, ar putea fi, în opinia Curții, percepută ușor ca fiind o presiune asupra avocatului reclamantului și asupra tuturor avocaților în general. Într-adevăr, se pare că aceasta a fost percepția tuturor avocaților din Republica Moldova și a Amnesty International (a se vedea paragraful 26 de mai sus).

68. În continuare, Curtea notează că scrisoarea Procurorului General nu s-a referit în mod expres la cererile depuse de avocați la Curte, ci, mai degrabă, la plângerile adresate „organizațiilor internaționale specializate în protecția drepturilor omului” și că nu este clar dacă Procurorul General știa despre această cerere atunci când a scris scrisoarea sa. Totuși, în opinia Curții, niciunul din lucrurile de mai sus nu este decisiv pentru a califica această pretenție, deoarece limbajul scrisorii contestate ar fi putut, în orice caz, să aibă un efect descurajator asupra intenției avocatului reclamantului de a depune și menține cererea clientului său la Curte.

69. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că statul pârât nu s-a conformat obligațiilor sale impuse de articolul 34 al Convenției.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

70. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciu

71. Reclamantul a pretins 65,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al maltratării la care el a fost supus și al încălcării dreptului său de a sesiza Curtea cu o cerere. El a susținut că lui i-au fost cauzate suferințe fizice și psihice, neliniște, stres, frică pentru viața sa și umilire.

72. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a susținut că nu au existat probe că el ar fi suferit vreun prejudiciu. El a solicitat Curții să respingă pretenția reclamantului.

73. Având în vedere violările constatate mai sus și gravitatea acestora, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare în bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului EUR 14,000.

B. Costuri și cheltuieli

74. Reclamantul a mai pretins EUR 12,067 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată în care a indicat timpul petrecut de avocatul său asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli legate de examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract încheiat de el cu avocatul său.

75. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare și a contestat *inter alia* numărul de ore prestate de avocatul reclamantului asupra cauzei și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că pretențiile erau excesive, având în vedere realitățile economice din Republica Moldova.

76. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor sale doar dacă s-a dovedit că acestea au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, având în vedere informația de care dispune și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil de a acorda reclamantului suma de EUR 2,500 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

77. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* pretenția formulată în temeiul articolului 3 al Convenției cu privire la condițiile de detenție a reclamantului inadmisibilă, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește maltratarea reclamantului în detenție;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește omisiunea de a efectua o investigație efectivă a plângerilor reclamantului cu privire la maltratarea în detenție;
4. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 13 al Convenției;
5. *Hotărăște* că statul pârât nu s-a conformat obligațiilor sale impuse de articolul 34 al Convenției;
6. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 14,000 (paisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,500 (două mii cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
7. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA DELIUCHIN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 14925/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

23 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

23/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Deliuchin c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 2 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 14925/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Teodora Deliuchin („reclamantul”), la 17 decembrie 2002. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Nagacevski de la „Juriștii pentru Drepturile Omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 22 august 2002 pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 15 februarie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1946 și locuiește în Chișinău

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. În anul 1997, împotriva reclamantului a fost pornită o urmărire penală. El s-a aflat în detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne între 18 iunie și 15 iulie 1998. El s-a aflat din nou în detenție între 30 septembrie și 31 octombrie 1998 în Izolatorul Anchetei Preliminare al Ministerului Justiției. Reclamantul pretinde că s-a plâns administrației penitenciarului de condițiile rele de detenție din Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne.

8. Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 20 mai 1999, Curtea de Apel l-a achitat de toate capetele de învinuire aduse împotriva acestuia.

9. Reclamantul a inițiat proceduri judiciare civile, solicitând despăgubiri pentru detenția sa ilegală și acțiunile conexe ale organelor de urmărire penală și instanțelor judecătorești.

10. La 26 decembrie 2001, Judecătoria sectorului Ciocana a hotărât în favoarea lui și i-a acordat 12,258 lei moldovenești (MDL, echivalentul a 1,065 euro (EUR) la acea dată) pentru compensarea prejudiciului material cauzat și MDL 100,000 (EUR 8,688) cu titlu de prejudiciu moral.

11. La 19 martie 2002, Tribunalul Chișinău a menținut această hotărâre.

12. La 22 august 2002, Curtea de Apel a casat în parte această hotărâre, reducând compensația pentru prejudiciul moral la MDL 10,000 (EUR 752). Ea a menținut suma acordată pentru compensarea prejudiciului material cauzat. Această hotărâre era irevocabilă și executorie.

13. Procurorul General, folosind o cale extraordinară de atac, a solicitat casarea tuturor hotărârilor judecătorești anterioare și reducerea sumei acordate cu titlu de prejudiciu moral. La 19 martie 2003, Curtea Supremă de Justiție a respins această cerere.

14. La 21 noiembrie 2003, Ministerul Finanțelor a transferat Departamentului de Executare a Deciziilor Judiciare suma acordată cu titlu de compensație. Potrivit departamentului, reclamantul a primit banii la 26 februarie 2004. Reclamantul a prezentat departamentului titlul executoriu la 23 octombrie 2002.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

15. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

16. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 22 august 2002 a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției.

Articolul 6 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

17. De asemenea, el a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești a mai încălcat drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Acest articol prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. **Pretențiile formulate în temeiul articolelor 3, 6, 8 și 13 ale Convenției**

18. În cererea sa inițială, reclamantul a mai formulat pretenții în temeiul articolelor 3, 6 (accesul la justiție în ceea ce privește pretenția sa formulată în temeiul articolului 3), 8 și 13 ale Convenției. Totuși, în observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, el a solicitat Curții să nu continue examinarea acestor pretenții. Curtea nu găsește niciun temei pentru a le examina.

B. **Obiecția preliminară a Guvernului**

19. Guvernul susține că, deoarece suma adjudecată reclamantului la 22 august 2002 a fost plătită la 21 noiembrie 2003, reclamantul nu mai poate pretinde că este „victimă” a încălcării drepturilor sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

20. Reclamantul nu a fost de acord, declarând că el și-a menținut statutul de victimă.

21. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de Guvernul pârât, deoarece „plata ... nu a implicat recunoașterea violărilor pretinse”

(a se vedea, spre exemplu, *Prodan*, citată mai sus, § 47). Mai mult, nu a fost plătită nicio compensație pentru executarea întârziată.

22. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul poate pretinde că este victimă a violării articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

23. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

24. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești din 22 august 2002 pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

25. Guvernul a susținut că drepturile reclamantului nu au fost încălcate, deoarece el a primit într-un termen rezonabil întreaga sumă ce i-a fost acordată. Mai mult, întârzierea în executarea hotărârii judecătorești s-a datorat, în mare parte, procedurilor în recurs în anulare inițiate de către Procurorul General (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

26. Curtea reamintește că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Koltsov v. Russia*, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; *Petrushko v. Russia*, nr. 36494/02, § 18, 24 februarie 2005; și *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). Prin urmare, ea conchide că procedurile de executare trebuia să înceapă imediat după ce hotărârea judecătorească a devenit definitivă la 22 august 2002.

27. De asemenea, Curtea consideră că data la care reclamantul a primit compensația datorată era singura dată relevantă pentru stabilirea sfârșitului procedurilor de executare, și nu oricare altă dată anterioară la care o autoritate de stat a transferat fonduri unei alte autorități în scopul executării. Prin urmare, ea consideră că hotărârea judecătorească din 22 august 2002 a fost executată la 26 februarie 2004 (a se vedea paragraful 14 de mai sus).

28. În consecință, hotărârea judecătorească a rămas neexecutată timp de aproximativ optsprezece luni. Curtea reamintește că ea a constatat violări ale arti-

colului 6 § 1 al Convenției și ale articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze care vizau întârzieri în executarea hotărârilor judecătorești definitive (a se vedea, printre altele, *Prodan*, citată mai sus, și *Luntre and Others v. Moldova*, nr. 2916/02, 21960/02, 21951/02, 21941/02, 21933/02, 20491/02, 2676/02, 23594/02, 21956/02, 21953/02, 21943/02, 21947/02 și 21945/02, 15 iunie 2004).

Examinând materialele ce i-au fost prezentate, Curtea notează că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă la o concluzie diferită în această cauză. În special, pentru stabilirea rezonabilității duratei procedurilor de executare, ea consideră irelevant faptul folosirii unei căi extraordinare de atac pentru a contesta hotărârea judecătorească irevocabilă. Asemenea remedii, cu excepția circumstanțelor cu adevărat excepționale, care nu par să fie prezente în această cauză, sunt, în sine, contrare prevederilor Convenției (a se vedea *Brumărescu v. Romania* [GC], nr. 28342/95, ECHR 1999-VII, și *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, 22 martie 2005).

29. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în cauzele menționate mai sus, că neexecutarea hotărârii judecătorești din 22 august 2002 într-un termen rezonabil constituie o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

30. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

31. Reclamantul a pretins EUR 303 cu titlu de prejudiciu material, bazându-se pe rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

32. Guvernul a contestat aceste calcule și a declarat că nu a fost probat că reclamantului i-a fost cauzat un prejudiciu material.

33. Curtea consideră că reclamantului i-a fost cauzat un prejudiciu material ca urmare a neexecutării într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 11 aprilie 2001. Având în vedere materialele din dosar, Curtea admite integral pretenția reclamantului.

B. Prejudiciul moral

34. Reclamantul a mai pretins EUR 1,500 cu titlu de prejudiciu moral. El s-a referit la vârsta sa înaintată (pentru Republica Moldova) și la suferința ce i-a fost

cauzată prin executarea întârziată a hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa.

35. Guvernul consideră că suma pretinsă era excesivă, nesuștinută și fără o legătură causală cu pretinsa violare.

36. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lui, mai cu seamă având în vedere natura recompensei, care viza compensarea pentru detenția ilegală. Suma pretinsă este, însă, excesivă. Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

37. Reclamantul a pretins EUR 300 cu titlu de costuri și cheltuieli. Avocatul său a redus onorariul său pentru pretențiile retrase de către reclamant.

38. Guvernul a considerat că suma pretinsă era excesivă și că aceasta nu a fost efectiv angajată.

39. Având în vedere materialele din dosar și jurisprudența sa cu privire la chestiunea în cauză, Curtea admite această pretenție în întregime.

D. Dobânda de întârziere

40. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară cererea admisibilă;*
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 303 (trei sute trei euro) cu titlu de prejudiciu material, EUR 800 (opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 300 (trei sute

euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA FLUX ȘI SAMSON c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 28700/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

23 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

23/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Flux și Samson c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 2 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 28700/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un ziar din Republica Moldova, *Flux* („ziarul reclamant”), și dra Aurelia Samson („al doilea reclamant”), la 13 mai 2003.

2. Reclamanții au fost reprezentați de către dl V. Gribincea de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Ziarul reclamant a pretins, în special, că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat ca rezultat al hotărârilor judecătorești pronunțate în cadrul procedurilor în defăimare inițiate împotriva lui. Al doilea reclamant a pretins o încălcare a dreptului său la reputație, ceea ce contravine articolului 8 al Convenției.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 9 februarie 2006, Președintele Secțiunii a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

6. La 13 decembrie 2001, ziarul reclamant a publicat un articol bazat pe o expunere făcută de dna Z. Samson despre fiica sa (al doilea reclamant). Articolul descria problemele celui de-al doilea reclamant cu vecinul său, G.C., fostul ministru al Construcțiilor.

7. G.C. a inițiat proceduri judecătorești, pretinzând prejudicii pentru defăimare. El nu a specificat care părți din articol le-a considerat defăimătoare. Înainte ca prima instanță să pronunțe hotărârea sa, la cererea celui de-al doilea reclamant și a lui G.C., ziarul reclamant a publicat scuze la adresa lui G.C.

8. La 17 octombrie 2002, Judecătoria sectorului Buiucani a admis în parte pretenția lui G.C., datorită publicării scuzelor, și a indicat ziarului să publice o dezmințire pe aceeași pagină ca și articolul inițial și să plătească prejudicii și taxa de stat în sumă totală de 1,404 lei moldovenești (MDL), echivalentul a 105 euro (EUR).

9. Instanța de judecată a constatat că următoarea „informație” din articol nu „corespundea adevărului”:

„un fost demnitar de stat își înalță castele”, „vecinii spun că el le dă în chirie, agoni-sind o groază de bani”, „ex-ministrul Construcțiilor, G.C., a hotărât să se îmbogățească pe sărăcia altora”, „prin diferite metode acesta îi forța pe bătrânii care locuiau într-o curte cu [cel de-al doilea reclamant], să-și părăsească casele în schimbul unor sume mizere”, „el i-a spus [celui de-al doilea reclamant] că își va atinge scopul cu orice preț” și „că-i va face viața imposibilă”.

10. Articolul mai conținea următoarele declarații, dintre care niciuna nu a fost considerată de instanțele de judecată ca necorespunzând adevărului:

„una dintre aceste căsuțe atrăgătoare ale G.C. a fost construită lângă casa [celui de-al doilea reclamant]” și „se înalță mult deasupra casei sale”; „pentru a-și extinde avuțiile, G.C. a dăruit saraiul [celui de-al doilea reclamant]”; „faptul că [G.C.] deține trei apartamente, nu-l va opri să facă rost și de al patrulea”.

Articolul mai releva neîncrederea [celui de-al doilea reclamant] în capacitatea sistemului judecătoresc de a-l proteja de un vecin mult mai înstărit. A fost publicată o fotografie a casei celui de-al doilea reclamant și a lui G.C. Articolul se sfârșea cu opinia lui G.C. cu privire la acel subiect, care a fost exprimată prin telefon, și cu un rezumat al câtorva documente expediate de acesta prin fax, care sugerau că cel de-al doilea reclamant a încălcat unele din obligațiile sale legale.

11. Instanța de judecată a constatat că menționarea repetată a funcției de ministru ocupată anterior de G.C. a sporit prejudiciul cauzat acestuia și

a constatat că nu existau probe că acesta ar fi folosit în mod ilegal funcția sa anterioară.

12. În apel, ziarul reclamant a susținut că declarațiile făcute erau judecări de valoare, care nu erau susceptibile de a fi probate. De asemenea, el s-a plâns că instanța de judecată a avut o atitudine favorabilă față de G.C., identificând din propria inițiativă unele expresii ca fiind defăimătoare, chiar dacă G.C. nu le-a indicat. Mai mult, el a menționat că nu a urmat nicio reacție la faptul că dna Z. Samson și-a confirmat declarațiile sale în instanța de judecată.

13. La 14 ianuarie 2003, Tribunalul Chișinău a menținut hotărârea judecătorească, respingând mai multe argumente ale ziarului și constatând că „... informația expusă în articol a servit drept temei pentru o eventuală propunere de demisie a lui [G.C.]”. Argumentul că articolul reproducea opiniile vecinilor lui G.C. a fost respins, deoarece ziarul le-a publicat. De asemenea, instanța de judecată a presupus că două pasaje (și anume „el i-a spus [celui de-al doilea reclamant] că își va atinge scopul cu orice preț” și „că-i va face viața imposibilă”) puteau fi făcute doar de cel de-al doilea reclamant.

14. În recursul ce a urmat (din 30 ianuarie 2003 și 3 martie 2003), ziarul reclamant a susținut că câțiva vecini ai celui de-al doilea reclamant au fost evacuați din casele lor, că unul din ei a fost lăsat fără loc de trai și că G.C. a devenit proprietarul acelor case. De asemenea, el a susținut că, deși potrivit legislației naționale G.C. trebuia să dovedească faptul că cel de-al doilea reclamant a făcut cele două declarații în cauză, instanța de judecată, pur și simplu, a presupus că acesta le-a făcut.

15. La 20 martie 2003, Curtea de Apel a menținut hotărârea judecătorească. Ea a respins recursul ziarului ca nefondat și tardiv, fără a da detalii cu privire la această concluzie.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

16. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Busuioc v. Moldova* (nr. 61513/00, § 39, 21 decembrie 2004).

ÎN DREPT

17. Ziarul reclamant a pretins o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 10 al Convenției, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA

18. Curtea notează că, în observațiile sale din 4 septembrie 2006, ziarul reclamant a solicitat Curții să lase fără examinare pretențiile sale formulate în temeiul articolelor 6 și 13 ale Convenției și în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. În aceleași observații, cel de-al doilea reclamant a solicitat Curții să lase fără examinare pretenția sa formulată în temeiul articolului 8 al Convenției, deoarece, între timp, el a soluționat conflictul cu vecinul său. Prin urmare, Curtea nu va examina aceste pretenții.

19. Curtea consideră că pretenția ziarului reclamant formulată în temeiul articolului 10 al Convenției ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun temei pentru a declara această pretenție inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea o declară admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

20. Părțile au fost de acord că, în această cauză, a avut loc o ingerință în libertatea de exprimare a ziarului reclamant, că aceasta a fost prevăzută de lege și a urmărit un scop legitim, în sensul articolului 10 § 2 al Convenției. Sarcina Curții este de a stabili dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

21. Curtea se referă la principiile generale aplicabile stabilite în jurisprudența sa cu privire la libertatea de exprimare (a se vedea, printre multe altele, *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30; *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, 21 decembrie 2004 și *Savițchi v. Moldova*, nr. 11039/02, 11 octombrie 2005).

22. Curtea notează că ziarul reclamant a fost amendat pentru că nu a putut să probeze veridicitatea câtorva declarații făcute în ediția sa din 13 decembrie 2001 (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Ziarul reclamant a susținut în fața instanțelor de judecată naționale că majoritatea declarațiilor erau judecări de valoare care, în principiu, nu pot fi probate. În recurs, el s-a referit la câteva fapte suplimentare care, în opinia sa, susțineau judecățile de valoare făcute (a se vedea paragraful 14 de mai sus).

23. Curtea notează că nicio instanță de judecată națională nu a răspuns la aceste argumente prin verificarea faptului dacă declarațiile puteau fi considerate judecăți de valoare sau prin verificarea veridicității faptelor suplimentare, la care s-a referit ziarul reclamant. Curtea reiterează că existența faptelor poate fi dovedită, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II și *Busuioc*, citată mai sus, § 61), deși chiar și o judecată de valoare fără niciun substrat factologic care s-o susțină poate fi excesivă (a se vedea *Oberschlick v. Austria* (no. 2), hotărâre din 1 iulie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-IV, p. 1276, § 33).

24. Curtea consideră că pasajele „un fost demnitar de stat își înalță castele” și „ex-ministrul construcțiilor, G.C., a hotărât să se îmbogățească pe sărăcia altora” sunt judecăți de valoare care exprimau opinia ziarului despre lucrările de construcție ale lui G.C. și consecințele lor asupra vecinilor lui. Mai mult, aceste opinii s-au bazat pe fapte, care nu s-a dovedit că au fost neadevărate, unele fiind menționate chiar în articol (a se vedea paragraful 10 de mai sus), iar la altele s-a făcut referire pe parcursul procedurilor (a se vedea paragraful 14 de mai sus). În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că de la ziar nu se putea cere să probeze veridicitatea judecăților de valoare făcute de el și că, mai mult, opiniile sale nu au fost lipsite de un substrat factologic.

25. De asemenea, Curtea notează că instanțele de judecată naționale nu au reacționat la confirmarea propriilor declarații date ziarului, făcută de mama celui de-al doilea reclamant. Curtea consideră că, cerând reclamantului să dovedească adevărul declarațiilor sale și în același timp ignorând probele prezentate în susținerea declarațiilor sale și, astfel, a veridicității lor, constatarea instanțelor de judecată moldovenești că declarația a fost defăimătoare nu poate fi considerată ca fiind necesară într-o societate democratică (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, citată mai sus, §§ 45-46, *Savičchi*, citată mai sus, § 59 și *Busuioc*, citată mai sus, § 88).

26. De asemenea, Curtea ia în considerație tonul echilibrat al articolului. După ce a prezentat opinia unei părți, el, de asemenea, a informat cititorul despre versiunea celeilalte părți și s-a referit la niște documente care sugerau că și cel de-al doilea reclamant a încălcat anumite obligații legale (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Având în vedere cele de mai sus, Curtea este convinsă de buna-credință a ziarului și de faptul că el a acționat în conformitate cu principiile jurnalismului responsabil (a se vedea *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 63, ECHR 1999-III), deși a recurs la „un grad de exagerare sau chiar provocare”, care trebuia protejat (a se vedea *Prager and Oberschlick v. Austria*, hotărâre din 26 aprilie 1995, Seria A nr. 313, § 38).

27. *In fine*, trebuie notat faptul că articolul a pus în discuție chestiuni de un veritabil interes public, și anume pretensele abuzuri ale unui fost demnitar de stat și incapacitatea sistemului judecătoresc de a reacționa adecvat la un astfel de pretins

abuz. De asemenea, el a redat opiniile unor terțe persoane, indicând, în mod clar, acest lucru cititorului. Acest lucru este de o relevanță specifică în ceea ce privește următoarele pasaje din articol „vecinii spun că el le dă în chirie, agonisind o groază de bani”, „el i-a spus [celui de-al doilea reclamant] că își va atinge scopul cu orice preț” și „că-i va face viața imposibilă”.

Curtea reiterează că pedepsirea unui jurnalist pentru că a ajutat la răspândirea declarațiilor făcute de o altă persoană ... ar afecta serios contribuția presei la discutarea chestiunilor de interes public și nu ar trebui să fie admisă decât dacă există motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru (a se vedea *Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 35 și *Thoma v. Luxembourg*, nr. 38432/97, § 62, ECHR 2001-III). În această cauză, dat fiind tonul echilibrat al articolului, Curtea nu vede motive atât de întemeiate pentru ingerința în libertatea de exprimare a ziarului.

28. Având în vedere cele de mai sus și faptul că orice prejudiciu cauzat reputației lui G.C. a fost înlăturat prin publicarea promptă a scuzelor (a se vedea paragraful 7 de mai sus), Curtea conchide că ingerința nu a corespuns unei necesități sociale imperioase și, astfel, nu a fost necesară într-o societate democratică. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

29. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

30. Ziarul reclamant a pretins EUR 112 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând amenda și taxa de stat plătită de el.

31. Guvernul a susținut că nu a existat o legătură causală între pretinsa violare și pretențiile ziarului reclamant.

32. Curtea consideră pretenția ziarului reclamant ca fiind întemeiată și o admite în întregime.

B. Prejudiciul moral

33. Ziarul reclamant a mai pretins EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu moral, referindu-se la sumele acordate de Curte în cauzele anterioare cu privire la articolul 10.

34. Guvernul nu a fost de acord și a susținut că nu a fost prezentată nicio probă cu privire la prejudiciul moral.

35. Având în vedere că ea a constatat o violare a articolului 10 al Convenției, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare în bază echitabilă, Curtea acordă ziarului reclamant EUR 3,000 (a se vedea *Savitchi*, citată mai sus, § 64; *Ukrainian Media Group v. Ukraine*, nr. 72713/01, § 75, 29 martie 2005 și *Komersant Moldovy v. Moldova*, nr. 41827/02, §§ 49 și 52, 9 ianuarie 2007).

C. Costuri și cheltuieli

36. Avocatul ziarului reclamant a pretins EUR 1,665 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate, potrivit căreia el a prestat 27.75 ore lucrând asupra cauzei, fiind perceput un onorariu de EUR 60 pe oră. Calculele din lista detaliată nu au inclus timpul lucrat asupra pretențiilor formulate în temeiul articolelor 6, 8 și 13 ale Convenției, precum și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care ulterior au fost retrase de ziarul reclamant.

37. În ceea ce privește onorariul de EUR 60 perceput pe oră, avocatul a susținut că acesta a fost în limitele ratelor recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova, care erau de EUR 40-150. De asemenea, el a făcut referire la costul înalt al vieții în Chișinău, dând ca exemple prețurile la locuințe și benzină.

38. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care a fost în realitate plătită lui de către ziarul reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul ziarului reclamant și onorariul perceput pe oră de acesta. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

39. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

40. Rambursarea onorariilor nu poate fi limitată doar la acele sume care au fost deja plătite de către reclamant avocatului său; într-adevăr, o asemenea interpretare ar descuraja mulți avocați să reprezinte în fața Curții reclamanți mai puțin înstăriți. În orice caz, Curtea întotdeauna a acordat costuri și cheltuieli în situații când onorariile nu au fost plătite de reclamanți avocaților lor înainte de hotărârea Curții (a se vedea, printre altele, *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 493, ECHR 2004-VII și *Christian Democratic People's Party v. Moldova*, nr. 28793/02, § 85, ECHR 2006-...).

41. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acordă avocatului ziarului reclamant EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

42. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească ziarului reclamant, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 112 (o sută doisprezece euro) cu titlu de prejudiciu material, EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor ziarului reclamant cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA LIPATNIKOVA ȘI RUDIC c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 40541/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

23 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

23/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Lipatnikova și Rudic c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 2 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 40541/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Federației Ruse, dna Natalia Lipatnikova („primul reclamant”) și un cetățean al Republicii Moldova, dna Ecaterina Rudic („al doilea reclamant”), la 11 ianuarie 2001. Reclamantii au fost reprezentați de către dl V. Zama de la „Juriștii pentru Drepturile Omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantii au pretins că executarea întârziată a unei hotărâri judecătorești executorii din 30 septembrie 1998, pronunțată în cadrul unei proceduri în care ei au fost părți, a constituit o încălcare a drepturilor lor garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 16 februarie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Primul reclamant s-a născut în anul 1946 și locuiește în Sankt Petersburg. Al doilea reclamant s-a născut în anul 1949 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. În perioada relevantă, reclamanții erau proprietarii unei case din Chișinău și ai terenului aferent acesteia. Vecinul lor, T., a construit pe terenul care aparținea reclamanților o anexă la casă, care nu a fost autorizată.

8. În anul 1995, Pretura sectorului Centru din Chișinău a emis câteva decizii prin care a cerut demolarea construcției neautorizate. În anul 1996, aceasta a mai revocat și autorizația inițială de construcție eliberată lui T., ca fiind emisă ilegal. T. a inițiat proceduri judecătorești; reclamanții au fost atrași ca terțe părți, deoarece drepturile lor de proprietate erau direct afectate de rezultatul procedurilor. Ei aveau drepturi procedurale depline.

9. La 10 decembrie 1996, Judecătoria sectorului Centru a hotărât în favoarea lui T. și a indicat autorităților locale să anuleze deciziile lor și să confirme legalitatea construcției.

10. La 16 mai 1997, Tribunalul Chișinău a casat acea hotărâre judecătorească, respingând acțiunea lui T. și menținând deciziile administrative privind demolarea construcției.

11. La 15 ianuarie 1998, Curtea de Apel a casat decizia din 16 mai 1997 și a menținut hotărârea judecătorească din 10 decembrie 1996.

12. La 30 septembrie 1998, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul în anulare al Procurorului General, a casat decizia din 15 ianuarie 1998 și a menținut decizia din 16 mai 1997. Această decizie a devenit irevocabilă și executorie.

13. La 4 decembrie 1998, autoritatea locală a emis o nouă decizie privind demolarea construcției neautorizate.

14. Ulterior, reclamanții au înaintat mai multe cereri pentru executarea hotărârii judecătorești executorii. De fiecare dată, autoritatea locală a răspuns că executarea nu era posibilă, fie din cauza condițiilor meteorologice, a lipsei echipamentului necesar sau a noilor proceduri judiciare inițiate de T.

15. T. a făcut câteva încercări de a redeschide procedurile, folosind căi extraordinare de atac și pretinzând că soția și fiica lui nu au fost atrase în proceduri. Aceste cereri au fost respinse ca inadmisibile prin decizii judecătorești în 2001, 2003, 2005 și 2006. Procedurile de executare au fost suspendate, prin încheieri judecătorești, de două ori, până la sfârșitul acelor proceduri: timp de șase luni în 2003 și de nouă luni în 2005.

16. După comunicarea acestei cereri Guvernului, în iulie 2006, hotărârea judecătorească din 30 septembrie 1998 a fost executată.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

17. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

18. Reclamanții au pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești executorii din 30 septembrie 1998 a încălcat drepturile lor garantate de articolele 3 și 6 § 1 ale Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

Articolul 6, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotări ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

Reclamanții au mai pretins că lipsa recursurilor efective în ceea ce privește pretențiile lor este contrară articolului 13 al Convenției, care prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretinsa violare a articolului 3 al Convenției

19. Reclamanții au pretins că neexecutarea, timp de mulți ani, a hotărârii judecătorești din 30 septembrie 1998 a constituit o violare a articolului 3 al Convenției.

20. Curtea notează că reclamanții nu și-au susținut prin probe această pretenție. Mai mult, se pare că suferința pe care ei ar fi îndurat-o, ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești, nu a fost suficientă pentru a constitui tratament inuman și degradant în sensul articolului 3 al Convenției (a se vedea *Ireland v. the United Kingdom*, hotărâre din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, § 162).

21. Prin urmare, această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă ca fiind vădit nefondată în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

B. Obiecția preliminară a Guvernului privind restul pretențiilor

22. Potrivit documentelor prezentate de Guvern, în anul 2001, al doilea reclamant a donat primului reclamant o parte din terenul aferent și restul casei și terenul aferent acesteia. Guvernul a declarat că, astfel, cel de-al doilea reclamant nu a fost victimă a unei încălcări a drepturilor lui ca urmare a executării întârziate a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa.

23. Curtea notează că cel de-al doilea reclamant a fost împiedicat să-și folosească proprietatea sa timp de mai mult de trei ani înainte ca el s-o doneze primului reclamant. Reclamanții au fost părți în proceduri (a se vedea paragraful 8 de mai sus) și beneficiari ai hotărârii judecătorești executorii din 30 septembrie 1998, prin care ei au fost asigurați că terenul pe care ei îl dețineau putea fi folosit fără nicio ingerință din partea lui T. Autoritățile naționale nu au recunoscut faptul că a avut loc o încălcare a drepturilor oricărui dintre cei doi reclamanți și nici nu a fost plătită vreo compensație. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că ambii reclamanți pot pretinde că sunt victime ale unei violări a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

24. Curtea consideră că pretențiile reclamanților formulate în temeiul articolelor 6 § 1 și 13 ale Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

25. Reclamanții au pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești din 30 septembrie 1998 le-a încălcat drepturile garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Potrivit reclamanților, până în prezent hotărârea judecătorească încă nu a fost pe deplin executată, deoarece T. încă mai are o ușă din casa sa care se află în fața proprietății lor și, deoarece o cameră din subsol și intrarea în aceasta nu au fost demolate.

26. Guvernul a declarat că drepturile reclamanților nu au fost încălcate, deoarece autoritățile au întreprins toate măsurile rezonabile pentru a executa hotărârea judecătorească, însă s-au confruntat cu impedimente de ordin tehnic și legal. În special, executarea nu putea fi efectuată până la examinarea multor acțiuni judiciare intentate de T. și familia lui pentru contestarea hotărârii judecătorești din anul 1998.

27. Curtea notează că hotărârea judecătorească a rămas neexecutată timp de șapte ani și zece luni. De asemenea, ea notează că instanțele de judecată au suspendat executarea pentru o perioadă totală de cincisprezece luni. Prin urmare, rezultă că chiar excluzând perioadele pe parcursul cărora executarea a fost suspendată de o instanță de judecată, autoritățile au executat hotărârea judecătorească după mulți ani, întârziere care nu poate fi justificată de probleme tehnice. Mai mult, Curtea observă că prima suspendare a executării a fost dispusă în anul 2003, adică peste aproape cinci ani după ce hotărârea judecătorească a devenit executorie. Nu s-a oferit nicio explicație pentru această întârziere.

28. Curtea reamintește că ea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în multe cauze cu privire la întârzieri în executarea hotărârilor judecătorești executorii (a se vedea, printre altele, *Prodan*, citată mai sus, și *Luntre and Others v. Moldova*, nr. 2916/02, 21960/02, 21951/02, 21941/02, 21933/02, 20491/02, 2676/02, 23594/02, 21956/02, 21953/02, 21943/02, 21947/02 și 21945/02, 15 iunie 2004).

Examinând materialele prezentate ei, Curtea notează că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă în această cauză la o concluzie diferită.

29. Prin urmare, Curtea, din motivele aduse în cauzele citate mai sus, constată că neexecutarea hotărârii judecătorești din 30 septembrie 1998 într-un termen rezonabil a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI

30. Reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 13, de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește pretenția lor formulată în temeiul articolului 6 al Convenției.

31. Guvernul a susținut că autoritățile nu puteau fi considerate responsabile pentru întârzierile în executarea hotărârii judecătorești, deoarece ele au întreprins toate măsurile rezonabile prevăzute de lege.

32. Curtea reiterează că articolul 13 garantează un recurs efectiv în fața unei autorități naționale în ceea ce privește o pretinsă încălcare a cerinței prevăzute de articolul 6 § 1 de a examina o cauză într-un termen rezonabil (a se vedea *Kudła v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Ea reamintește că articolul 13 cere existența prevederilor în legislația națională care să permită autorităților naționale competente să examineze fondul pretenției formulate în temeiul Convenției și să ofere redresarea corespunzătoare, chiar dacă Statele Contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul în care se conformează obligațiilor ce rezultă din această prevedere (a se vedea *Chahal v. the United Kingdom*, hotărâre din 15 noiembrie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V, pp. 1869-70, § 145). Recursul cerut de articolul 13 trebuie să fie unul „efectiv”, atât în practică, cât și în drept. Totuși, un astfel de recurs este cerut doar pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (a se vedea *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, nr. 45701/99, § 137, ECHR 2001-XII).

33. În această cauză, Curtea a constatat o violare a articolului 6 § 1 în ceea ce privește neexecutarea hotărârii judecătorești din 30 septembrie 1998.

34. Curtea notează că pretențiile reclamanților privind executarea întârziată a hotărârii judecătorești au fost, în mod clar, „serioase și legitime” (a se vedea paragraful 29 de mai sus). Guvernul nu a identificat nicio prevedere din legislația națională, care ar fi permis reclamanților să întreprindă acțiuni pentru a accelera executarea hotărârii judecătorești din anul 1998. Dimpotrivă, existența în legislația națională a numeroaselor posibilități de a contesta o hotărâre judecătorească irevocabilă i-a permis lui T. să tergiverseze procedurile de executare, în timp ce reclamanții nu au avut niciun recurs efectiv.

35. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 în ceea ce privește lipsa în legislația națională a unui recurs privind executarea întârziată a unei hotărâri judecătorești executorii.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

36. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul moral

37. Reclamanții au pretins 95,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral. Ei au făcut referire la vârsta lor înaintată (pentru Republica Moldova) și la suferințele lor cauzate de executarea întârziată a unei hotărâri judecătorești executorii pronunțate în favoarea lor.

38. Guvernul a considerat că suma pretinsă era excesivă, nesușinută și nu avea nicio legătură causală cu violarea pretinsă.

39. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit stres și frustrare în urma executării întârziate a hotărârii judecătorești din 30 septembrie 1998. Totuși, suma pretinsă este excesivă. Hotărând, în mod echitabil, Curtea acordă reclamanților suma totală de EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

40. Reclamanții au pretins EUR 1,425 cu titlu de costuri și cheltuieli. Ei au prezentat o listă detaliată potrivit căreia avocatul a lucrat 23.75 ore asupra cauzei, cu un onorariu pentru o oră de lucru de EUR 60.

41. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a declarat că aceasta era excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care i-a fost în realitate plătită lui de către reclamanți. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamanților și onorariul pe oră perceput de acesta.

42. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și caracterul repetitiv al cauzei, Curtea acordă avocatului reclamanților EUR 600 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

43. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* pretenția formulată în temeiul articolului 3 al Convenției inadmisibilă, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 6;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească ambilor reclamanți, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 600 (șase sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA STICI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 35324/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

23 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

23/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Stici c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 2 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 35324/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Petru Stici („reclamantul”), la 26 august 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Nagacevski de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că el a fost deținut ilegal și că instanțele de judecată nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa, că el nu a avut acces la materialele relevante din dosarul său penal pentru a contesta, în mod efectiv, arestarea sa preventivă, precum și că au fost încălcate câteva drepturi ale sale garantate de articolul 6.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 10 aprilie 2007, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia. În conformitate cu articolul 41 al Regulamentului Curții, Camera a decis să examineze cauza cu prioritate.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1970 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. Reclamantul a fost citat să se prezinte la Procuratura municipiului Chișinău la 14 iunie 2004. Atunci când s-a prezentat, el a fost reținut, fiind bănuțit că, în anul 1993, l-ar fi omorât pe dl I.O., al cărui mamă a devenit președinte al parlamentului în anul 2001.

8. La 15 iunie 2004, procurorul a solicitat Judecătoriei Buiucani eliberarea unui mandat de arest pe numele reclamantului. În demersul său, procurorul a pretins că reclamantul a săvârșit infracțiunea de care a fost acuzat.

9. La 17 iunie 2004, Judecătoria Buiucani a dispus arestarea preventivă a reclamantului pentru treizeci de zile. Reclamantului și avocatului său nu li s-a acordat acces la dosarul care a fost prezentat instanței de judecată pentru justificarea arestării reclamantului. În încheierea sa, instanța judecătorească a adus următoarele motive:

„La intentarea cauzei penale a fost respectată legislația procesuală. [Reclamantul] este învinuit de săvârșirea unei infracțiuni grave, pentru care legea penală prevede privațiune de libertate mai mare de doi ani. [Reclamantul] nu lucrează, are pașaport românesc – fapte care vorbesc de existența pericolului ascunderii învinuitului de organele de drept. În afară de aceasta, învinuitul are posibilitatea reală, aflându-se în libertate, să împiedice desfășurarea urmăririi penale prin influențarea martorilor. În astfel de circumstanțe, arestarea învinuitului în momentul de față este absolut necesară.”

Reclamantul nu a contestat această încheiere.

10. La 12 iulie 2004, procurorul a solicitat prelungirea arestării preventive a reclamantului, susținând că mai trebuiau efectuate multe acțiuni procesuale, precum confruntarea cu co-acuzatul (U.) și verificarea locului aflării unei alte persoane, și că reclamantul ar putea să se ascundă.

11. La 13 iulie 2004, Judecătoria Buiucani, bazându-se pe motivele invocate de procuror, a prelungit arestarea preventivă a reclamantului pentru încă treizeci de zile.

12. În recursul său, reclamantul a susținut că, pe parcursul primelor treizeci de zile ale detenției sale, nu a fost efectuată nicio acțiune procesuală cu participarea sa, ceea ce contrazicea susținerea procurorului că arestarea sa era necesară pentru a face posibilă efectuarea unor astfel de acțiuni. Mai mult, co-acuzatul (U.), cu care era planificată confruntarea, era deținut în aceeași perioadă și că, până la acel moment, nu avusese loc nicio confruntare. Reclamantul a susținut că el avea domiciliu permanent în Republica Moldova și trei copii la

întreținere și că suferea de o boală neurologică, care necesita tratament medical specializat.

13. La 20 iulie 2004, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului. Instanța de judecată a constatat că instanța ierarhic inferioară a respectat procedura corectă și a pronunțat o încheiere legală, bazată pe circumstanțele cauzei. Potrivit reclamantului, el și avocatul său nu au avut acces la nicio parte a dosarului său penal.

14. La 27 iulie 2004, reclamantul a depus o cerere *habeas corpus*, susținând că nu existau motive pentru arestarea sa preventivă. Infracțiunea de care el era acuzat a fost săvârșită cu unsprezece ani în urmă și el ar fi putut cu ușurință să părăsească Republica Moldova, dacă ar fi avut vreo legătură cu acea infracțiune. El s-a prezentat la ofițerii de urmărire penală după primele citații din partea acestora și și-a susținut întotdeauna nevinovăția. Reclamantul a solicitat ca în cazul său să fie aplicată o măsură preventivă mai ușoară, cum ar fi cauțiunea sau arestul la domiciliu, subliniind că arestul la domiciliu oferea, în esență, aceleași garanții ca și arestarea preventivă împotriva ingerinței în desfășurarea urmăririi penale. *In fine*, el a adăugat că nu avea antecedente penale și că a promis să se prezinte la ofițerul de urmărire penală la prima cerere.

15. La 6 august 2004, fratele reclamantului a încheiat un contract cu al doilea avocat, dl V. Nagacevski, pentru a-l reprezenta pe reclamant. Potrivit reclamantului, în Republica Moldova este o practică obișnuită ca rudele unui acuzat să încheie un contract cu un avocat, atunci când acuzatul se află în detenție și nu are mijloace să găsească sau să plătească un avocat. Potrivit reclamantului, el intenționa să semneze un contract cu dl Nagacevski chiar înaintea ședinței judecătorești, însă el a fost lipsit de această posibilitate din cauza omisiunii autorităților de a-l aduce la ședința judecătorească.

16. La 6 august 2004, dl Nagacevski a mai solicitat instanței judecătorești să permită accesul avocaților reclamantului la materialele dosarului penal, care se pretindea că dovedeau necesitatea de a-l deține pe reclamant. El a susținut că refuzul de a acorda un asemenea acces constituia o încălcare a principiului egalității armelor.

17. În aceeași zi, Judecătoria Buiucani a examinat cererea *habeas corpus* a reclamantului în absența acestuia. Primul avocat al reclamantului a adus motive suplimentare în sprijinul eliberării clientului său. El a susținut că gravitatea infracțiunii de care acesta era acuzat nu putea constitui în sine un temei suficient pentru arestarea preventivă. Lui nu i-a fost prezentată nicio probă cu privire la riscul că reclamantul se va ascunde. Pașaportul românesc al reclamantului constituia un temei insuficient pentru arestarea acestuia, deoarece el putea fi ridicat de autorități împreună cu pașaportul său moldovenesc. Mai mult, urmărirea penală era deja finisată și, prin urmare, reclamantul nu mai putea exercita vreo ingerință în desfășurarea acesteia. *In fine*, el a subliniat că, deși arestarea trebuia

să fie o măsură excepțională, în practică, autoritățile moldovenești o aplicau ca pe o regulă.

18. Instanța judecătorească a respins cererea avocatului reclamantului din următoarele motive:

„Persoana este învinuită de săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea penală prevede o pedeapsă privativă de libertate până la douăzeci de ani. [Reclamantul] poate să se eschiveze de la organele de drept și să comită alte infracțiuni sau să împiedice urmărirea penală prin influențarea [mamei victimei] sau a martorilor. Instanța de judecată consideră prematur înlocuirea măsurii de reprimare – arestul, cu altă măsură de reprimare mai blândă.”

19. În recursul său, reclamantul a invocat argumentele prezentate anterior instanțelor judecătorești, adăugând că drepturile sale au mai fost încălcate și atunci când el nu a fost adus în ședința judecătorească, când dlui Nagacevski nu i s-a permis să pledeze în fața instanței judecătorești inferioare și când avocaților săi nu li s-a permis accesul la nicio parte din dosarul penal.

20. La 9 august 2004, procurorul a trimis dosarul reclamantului și rechizitoriul în instanța de judecată pentru examinare. După expirarea, la 14 august 2004, a încheierii judecătorești din 13 iulie 2004 (a se vedea paragraful 11 de mai sus), procurorul nu a mai depus niciun demers pentru prelungirea arestării preventive a reclamantului.

21. La 17 august 2004, Curtea de Apel Chișinău a menținut încheierea judecătorească din 6 august 2004.

22. La 29 noiembrie 2004, a avut loc prima ședință judecătorească la care instanța judecătorească a decis *inter alia* că reclamantul trebuie să rămână în arest preventiv, fără a specifica, totuși, pentru cât timp.

23. Potrivit Guvernului, la 3 iulie 2006, Judecătoria Râșcani l-a găsit vinovat pe reclamant de săvârșirea infracțiunii de care era acuzat. Acea sentință a fost menținută de Curtea de Apel Chișinău la 2 octombrie 2006.

24. Cauza este pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

25. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, §§ 64-71, 11 iulie 2006).

26. Suplimentar, prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 66

„(2) Învinuitul ... are dreptul:

...

(21) să ia cunoștință de materialele trimise în judecată pentru confirmarea arestării sale;”

Articolul 176

„(1) Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror ... sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că ... învinuitul ... ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvârșească alte infracțiuni, de asemenea ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

(2) Arestarea preventivă și măsurile preventive de alternativă arestării se aplică numai în cazurile existenței unei bănuieli rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mare de 2 ani, iar în cazul existenței unei bănuieli rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mic de 2 ani, ele se aplică dacă învinuitul ... a comis cel puțin una din acțiunile menționate în alin.(1).

(3) La soluționarea chestiunii privind necesitatea aplicării măsurii preventive respective, organul de urmărire penală și instanța de judecată vor lua în considerare următoarele criterii complementare:

- 1) caracterul și gradul prejudiciabil al faptei incriminate;
- 2) persoana ... învinuitului ...;
- 3) vârsta și starea sănătății lui;
- 4) ocupația lui;
- 5) situația familială și prezența persoanelor întreținute;
- 6) starea lui materială;
- 7) prezența unui loc permanent de trai;
- 8) alte circumstanțe esențiale.”

ÎN DREPT

27. Reclamantul s-a plâns că detenția sa după expirarea ultimei încheieri de arestare, la 14 august 2004, nu a fost „legală” în sensul articolului 5 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuii că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;”

28. De asemenea, reclamantul s-a plâns că arestarea sa preventivă nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 este următoarea:

„3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

29. Reclamantul a pretins că omisiunea autorităților de a-i acorda lui și avocatului său acces la materialele relevante ale dosarului pentru a contesta, în mod efectiv, temeiurile arestării sale a fost contrară articolului 6 § 3 al Convenției. El s-a mai plâns, în temeiul aceluiași articol, de omisiunea instanței judecătorești de a-l audia personal la 6 august 2004 și de a-i permite celui de-al doilea avocat al său să participe la acea dată în proceduri. Curtea consideră că aceste pretenții trebuie examinate prin prisma articolului 5 § 4 al Convenției, deoarece ele se referă la procedurile *habeas corpus*. Articolul 5 § 4 prevede următoarele:

„4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

30. Reclamantul a mai pretins că declarațiile procurorului că el a comis o infracțiune înainte ca vinovăția sau nevinovăția sa să fie stabilite de o instanță judecătorească au fost contrare articolului 6 § 2 al Convenției.

Articolul 6 § 2 prevede următoarele:

„2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.”

31. *In fine*, reclamantul s-a plâns că recursul său împotriva încheierii judecătorești din 6 august 2004 nu a fost examinat, privându-l astfel de dreptul la o reexaminare de către o jurisdicție superioară, așa cum o cere articolul 2 al Protocolului nr. 7 la Convenție, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, așa cum acestea sunt definite de lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.”

I. ADMISIBILITATEA

32. În cererea sa inițială, reclamantul a pretins că autoritățile au refuzat să-i permită accesul la materialele din dosar referitoare la temeiurile arestării sale. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a so-

licitat Curții să nu examineze acea pretenție, deoarece, indiferent de ceea ce era în dosar, instanțele judecătorești nu s-au referit niciodată la vreun material din dosar în sprijinul încheierilor lor cu privire la arestarea lui. Prin urmare, materialele dosarului nu au afectat în niciun fel încheierile de arestare a reclamantului. În lumina constatărilor sale, în temeiul articolului 5 § 3, cu privire la motivele arestării reclamantului (a se vedea paragraful 46 de mai jos), Curtea nu vede niciun motiv pentru a examina această pretenție.

33. De asemenea, reclamantul a recunoscut că recursul său împotriva încheierii judecătorești din 6 august 2004 a fost examinat la 17 august 2004, însă a insistat asupra faptului că el nu a știut despre acea decizie, deoarece nu a fost informat despre ea și nici nu a fost chemat la ședința de judecată. În orice caz, ultima decizie nu a fost motivată. Curtea consideră că articolul 2 al Protocolului nr. 7 la Convenție nu este aplicabil, deoarece reclamantul nu a fost condamnat prin decizia din 17 august 2004. Prin urmare, rezultă că această pretenție urmează a fi respinsă ca fiind incompatibilă cu competența *ratione materiae* a Curții.

34. Curtea consideră că pretenția reclamantului cu privire la încălcarea prezumției nevinovăției, garantată de articolul 6 § 2 al Convenției, este, de asemenea, vădit nefondată. Pretenția s-a referit la demersul procurorului cu privire la arestarea reclamantului, în care reclamantul a fost acuzat de săvârșirea unei infracțiuni. Curtea consideră că ține de natura funcțiilor procurorului să prezinte instanței judecătorești competente probe și acuzații împotriva persoanelor în privința cărora există motive verosimile de a bănuși că au săvârșit o infracțiune. Curtea notează că acuzația a fost făcută doar în instanța de judecată și nu a fost repetată în public.

35. În continuare, Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 5 § 1 (legalitatea detenției), § 3 (motivele arestării) și § 4 (examinarea la 6 august 2004 a cererii *habeas corpus* a reclamantului în absența sa și omisiunea de a admite pe unul din avocații săi la ședința judecătorească) al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Prin urmare, ea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

36. Reclamantul a susținut că, de la expirarea, la 14 august 2004, a termenului ultimei încheieri judecătorești prin care s-a autorizat arestarea sa preventivă, nicio altă decizie judecătorească nu a autorizat detenția sa ulterioară. El a considerat că prevederile legale la care s-a referit Guvernul nu erau previzibile în aplicarea lor, contrar exigențelor articolului 5 al Convenției. El s-a bazat pe cauza *Baranowski v. Poland* (nr. 28358/95, ECHR 2000-III).

37. Guvernul a declarat că, după transmiterea dosarului reclamantului în judecată la 14 august 2004, ținea de competența instanței judecătorești care judeca cauza să soluționeze orice cereri cu privire la arestarea preventivă a reclamantului la faza judecării cauzei, arestare care s-a bazat pe prevederi clare ale legislației. El a invocat, în esență, aceleași prevederi legale ca și cele din cauza *Boicenco* (citată mai sus, §§ 64-71). Guvernul a subliniat că, pe lângă prevederile legale relevante, reclamantul avea dreptul de a solicita instanței de judecată revizuirea necesității detenției sale continue și că instanța judecătorească a efectuat o astfel de revizuire de mai multe ori, asigurând astfel un temei legal pentru detenția sa.

38. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în cauzele *Boicenco* (citată mai sus, § 154), *Holomiov v. Moldova* (nr. 30649/05, § 130, 7 noiembrie 2006) și *Modârcă v. Moldova* (nr. 14437/05, § 74, 10 mai 2007). Examinând materialele prezentate ei, Curtea consideră că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă la o concluzie diferită în această cauză.

39. Curtea constată, din motivele aduse în cauzele citate mai sus, că detenția reclamantului la faza judecării cauzei după 14 august 2004, când termenul arestării autorizate prin ultima încheiere judecătorească a expirat, nu s-a bazat pe nicio prevedere legală.

40. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

41. Reclamantul a pretins că lipsirea sa de libertate nu a fost motivată suficient de către instanțele judecătorești. El s-a bazat pe jurisprudența Curții în astfel de cauze precum *Șarban c. Moldovei* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005) și *Boicenco* (citată mai sus, § 145).

42. Guvernul a considerat că instanțele judecătorești naționale au adus motive relevante și suficiente pentru lipsirea de libertate a reclamantului.

43. Mai întâi de toate, Curtea notează că ea a constatat că detenția reclamantului după 14 august 2004 nu a avut un temei legal. În lumina acestei constatări, ea nu consideră necesar de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 3 referitoare la aceeași perioadă. Totuși, reclamantul s-a mai plâns de lipsa motivelor pentru arestarea sa în încheierile instanțelor judecătorești naționale pronunțate înainte de 14 august 2004. Curtea va examina pretenția reclamantului în ceea ce privește acea perioadă, reamintind că justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie, în mod convingător, demonstrată de autorități (*Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004, și *Castraveț v. Moldova*, nr. 23393/05, § 33, 13 martie 2007).

44. Curtea notează că motivele pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale în încheierile lor privind prelungirea arestării preventive a reclamantului

(a se vedea paragrafele 11, 13 și 18 de mai sus) au fost aproape identice cu motivele folosite de instanțele judecătorești naționale pentru arestarea preventivă a reclamantului în cauza *Șarban* (citată mai sus, în §§ 11 și 14) și în alte cauze similare împotriva Republicii Moldova. La fel ca și în cauza *Șarban*, instanțele judecătorești naționale s-au limitat la parafrizarea motivelor pentru arestarea preventivă, prevăzute de Codul de procedură penală, fără a explica cum ele se aplică în cazul reclamantului. Unica excepție a fost că ele au făcut referire la pașaportul românesc al reclamantului, care i-ar fi permis să se ascundă peste hotarele țării și la lipsa unui loc permanent de muncă. Totuși, instanțele judecătorești nu au reacționat în niciun fel la argumentul reclamantului că atât pașaportul său românesc, cât și cel moldovenesc ar fi putut fi ridicat de autorități dacă ele ar fi decis că acest lucru era necesar pentru a împiedica ascunderea sa și că existau măsuri preventive alternative, unele dintre care (de exemplu, arestul la domiciliu) ofereau aproape aceleași garanții împotriva ascunderii de organele de urmărire penală ca și arestarea preventivă (a se vedea paragraful 17 de mai sus). Nu au fost examinați nici alți factori în sprijinul eliberării reclamantului, precum prezentarea sa la ofițerul de urmărire penală la prima cerere a acestuia din urmă (a se vedea paragraful 7 de mai sus), în pofida cerinței exprese de a face acest lucru prevăzute de articolul 176 alin. 3 al Codului de procedură penală (a se vedea paragraful 26 de mai sus) și a referirii reclamantului la câteva motive relevante *prima facie* împotriva arestării (a se vedea paragraful 12 de mai sus; a se vedea, de asemenea, *Ambruszkiewicz v. Poland*, nr. 38797/03, § 33, 4 mai 2006). De asemenea, Curtea ia în considerare că reclamantul a fost deținut mai mult de doi ani până la condamnare, deși nu a fost adus niciun motiv nou pentru necesitatea continuă a unei astfel de detenții.

45. Prin urmare, Curtea nu consideră că această cauză poate fi distinsă de cauza *Șarban* și de alte cauze moldovenești similare în ceea ce privește relevanța și suficiența motivelor pentru arestare.

46. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în această privință.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 AL CONVENȚIEI

47. Reclamantul s-a mai plâns, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, de omisiunea instanței judecătorești de a-l audia la 6 august 2004 și de refuzul acesteia de a-i permite unuia din avocații săi să participe la proces la acea dată, ceea ce, după cum a decis Curtea (a se vedea paragraful 29 de mai sus), trebuia examinat prin prisma articolului 5 § 4 al Convenției, deoarece participarea avocatului se referea la procedurile *habeas corpus*.

48. Totuși, Curtea consideră că, în lumina constatării sale de mai sus cu privire la lipsa motivelor relevante și suficiente în încheierea instanței de judecată din 6 august 2004 (a se vedea paragraful 46 de mai sus), nu este necesar de

a examina aceste pretenții separat. Din acea încheiere, se pare că la argumentele invocate de primul avocat al reclamantului instanța de judecată nu a răspuns niciodată în mod serios. În astfel de circumstanțe, Curtea are dubii că prezența reclamantului sau a altui avocat ar fi influențat rezultatul.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

49. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

50. Reclamantul a pretins 4,000 euro (EUR) cu titlu de compensații pentru prejudiciul cauzat lui prin încălcarea drepturilor sale. În sprijinul pretențiilor sale, el a făcut referire la jurisprudența Curții cu privire la pretenții similare.

51. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că ea era excesivă în lumina jurisprudenței Curții și că nu a fost prezentată nicio probă pentru a dovedi că reclamantului i-a fost cauzat un prejudiciu. În orice caz, constatarea unei violări ar trebui să constituie o satisfacție echitabilă.

52. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca rezultat al omisiunii autorităților de a respecta drepturile sale garantate de articolul 5 §§ 1 și 3 al Convenției, în special prin detenția sa fără nicio bază legală timp de mai mult de zece luni. Prin urmare, ea admite integral pretenția reclamantului (a se vedea *Ječius v. Lithuania*, nr. 34578/97, § 109, ECHR 2000-IX).

B. Costuri și cheltuieli

53. Reclamantul a mai pretins EUR 1,425 cu titlu de costuri și cheltuieli. El s-a bazat pe un contract încheiat cu avocatul său, potrivit căruia el urma să plătească un onorariu de EUR 75 pe oră, și pe o listă detaliată a orelor lucrate de avocat asupra cauzei, care constituiau nouăsprezece ore.

54. Guvernul a considerat aceste pretenții excesive și a contestat necesitatea de a lucra timp de nouăsprezece ore asupra cauzei. Mai mult, nu a fost prezentată nicio probă că suma pretinsă a fost într-adevăr plătită avocatului.

55. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate,

necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea *Modârcă*, citată mai sus, § 106). În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, o listă detaliată a tuturor pretențiilor urmează a fi prezentată, în caz contrar, Camera poate respinge pretenția în întregime sau în parte.

56. În această cauză, Curtea ia notă de contractul încheiat cu avocatul reclamantului și de lista detaliată prezentată. Având în vedere lipsa relativă de complexitate a cauzei și respingerea sau retragerea mai multor pretenții înaintate inițial în fața Curții, ea acordă reclamantului EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

57. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 1 (legalitatea detenției), § 3 (motivele arestării) și § 4 (examinarea la 6 august 2004 a cererii *habeas corpus* a reclamantului în absența sa și omisiunea de a admite pe unul din avocații săi la ședința judecătorească), iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește detenția reclamantului după 14 august 2004 fără o bază legală;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în ceea ce privește perioada între 14 iunie și 16 august 2004;
4. *Hotărăște* că nu este necesar să examineze separat pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ȚURCAN ȘI ȚURCAN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 39835/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

23 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

23/01/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Țurcan și Țurcan c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 2 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 39835/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de cetățenii Republicii Moldova și ai României, dl Victor Țurcan („V.T.”) și dl Dorel Țurcan („D.T.”), la 4 noiembrie 2005. Ei au fost reprezentați de către dl A. Tănase, avocat din Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantii au pretins, în special, că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea lor, că D.T. nu a avut acces la părțile relevante ale dosarului său penal pentru a contesta efectiv arestarea sa preventivă și că instanțele judecătorești au refuzat să audieze un martor în ceea ce privește motivele arestului repetat al lui V.T.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 14 martie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia. Fiind invitat să informeze Curtea dacă el ar dori să-și exercite dreptul său de a interveni în această cauză, Guvernul român nu a prezentat niciun comentariu.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. V.T. s-a născut în anul 1948; D.T. s-a născut în anul 1952. Ambii locuiesc în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor. V.T. este directorul unei bănci comerciale („banca”); D.T. este un avocat care lucrează pentru această bancă; ei nu sunt rude. Potrivit statutului băncii, în structura organizațională a băncii, președintele este situat mai jos de Consiliul de administrare, iar acel consiliu adoptă în ultima instanță decizia de a acorda sau nu un credit important.

7. În primăvara anului 2005, o companie privată care aparținea lui N.A. și fratelui acestuia a cerut un credit de la bancă. Cererea de creditare a fost acceptată de Consiliul de administrare al băncii la 27 septembrie 2005.

1. Procedura inițială pornită împotriva celor doi reclamanți

8. La 12 octombrie 2005, angajații Centrului pentru Combaterea Crimeelor Economice și Corupției („CCCEC”) l-au reținut pe D.T. în timp ce primea bani de la N.A., fiind bănuțit, împreună cu V.T., de tentativă de luare de mită.

9. În procesul-verbal de reținere, întocmit cu o oră mai târziu, angajații au scris că au găsit la D.T. „urme evidente ale infracțiunii”, care mai târziu au fost explicate ca fiind 15,000 dolari americani marcați de CCCEC pentru a dovedi luarea de mită de la N.A.

10. La momentul reținerii sale, D.T. a declarat că N.A. i-a restituit o datorie, după cum se confirma printr-o recipisă.

Atunci când a semnat procesul-verbal de reținere, D.T. a scris următoarele:

„în timpul reținerii mele, la 12 octombrie 2005, între orele 18 și 22, geanta mea ... s-a aflat în posesia angajaților CCCEC și din ea au dispărut: USD 4,000 și o recipisă semnată de N.A., care confirma că acesta a împrumutat de la mine bani în sumă de USD 15,800.”

11. În aceeași zi, la mai puțin de o oră după reținerea lui D.T., V.T. a fost de asemenea reținut într-o altă parte a orașului. Motivul indicat în procesul-verbal de reținere a fost că: „un martor ocular poate indica că această persoană a săvârșit o infracțiune”. Se pare că niciun membru al Consiliului de administrare al băncii nu a fost reținut sau audiat în legătură cu această cauză. Mai târziu, acuzarea a prezentat detalii, potrivit cărora banii transmiși de N.A. lui D.T. au fost special marcați pentru a proba luarea de mită. Banii urmau să fie împărțiți între D.T. și V.T., însă ultimul nu și-a obținut partea sa din cauza reținerii lui D.T. imediat după ce a luat mită.

12. La 14 octombrie 2005, Judecătoria Buiucani a emis un mandat de arest preventiv pe numele lui V.T. Motivele aduse au fost următoarele:

„V.T. este bănuït de săvârșirea unei infracțiuni grave, care se pedepsește cu mai mult de doi ani de închisoare; probele prezentate au fost obținute legal. Având în vedere gravitatea faptei de care este acuzat bănuïtul, care prezintă un risc social sporit, necesitatea de a proteja ordinea publică, riscul ca el să exercite presiuni asupra martorilor care vor fi audiați în această cauză și care sunt angajați ai băncii și subordonați ai acuzatului, necesitatea a-i împiedica pe cei doi acuzați să se înțeleagă cu privire la o poziție comună, de a exclude posibilitatea fabricării probelor, care, în mod evident, există la începutul urmării penale, precum și riscul ca bănuïtul să se eschiveze, ceea ce ar împiedica desfășurarea normală a urmării penale, izolarea bănuïtului este necesară.”

13. În cazul lui D.T., la aceeași dată, instanța de judecată a adus motive aproape identice pentru arestarea acestuia, diferențele constituind o constatare a unui risc general de a influența martorii și a unui risc de a se ascunde în afara teritoriului controlat de stat.

14. Ambii reclamânți au depus recurs, invocând insuficiența motivelor aduse de Judecătoria Buiucani pentru arestarea lor. Ei s-au oferit să predea pașapoartele lor, pentru a garanta instanței de judecată intenția lor de a nu părăsi țara și au declarat că ei nu aveau antecedente penale, că aveau domiciliu permanent și servicii și o reputație bună, V.T. fiind decorat cu câteva distincții de stat. În recursul său, D.T. a scris că, de la momentul reținerii sale, el nu a fost interogat, chiar dacă el s-a oferit să dea explicații; că el a declarat încă de la reținerea sa că N.A. îi restituia o datorie atunci când a avut loc reținerea, după cum se confirma printr-o recipisă semnată de N.A., și că acea recipisă a dispărut ulterior din geanta sa.

15. La 21 octombrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a respins recursurile lor, confirmând constatarea Judecătoriei Buiucani cu privire la riscul ca ei să influențeze martorii care lucrau la bancă, de a se înțelege cu privire la o poziție comună și de a distruge sau fabrica probe.

16. La 22 octombrie 2005, un procuror i-a pus sub învinuire pe ambii reclamânți. În absența unui demers de prelungire a arestării sale preventive, V.T. a fost eliberat în aceeași zi, cu obligația de a nu părăsi țara.

2. *Procedurile ulterioare împotriva lui V.T.*

17. La 18 noiembrie 2005, ziarul *Timpul* a publicat un interviu cu V.T., în care el a declarat *inter alia* că a aflat că una din discuțiile sale cu D.T., N.A. și C.N., un angajat al băncii, privind creditul, a fost filmată în secret de N.A. și că lui C.N. i s-a arătat înregistrarea și a fost audiat cu privire la credit. El a mai declarat că interese private puternice încercau să preia banca, organizând în acest scop reținerea lor.

În baza aceluï interviu, procurorul a audiat-o pe C.N. despre faptul dacă ea a vorbit cu V.T. sau cu oricine altcineva despre declarațiile sale anterioare făcute în calitate de martor. Ea a declarat că nu-și amintea dacă a făcut acest lucru, însă a declarat că ea nu a discutat despre acest lucru cu V.T. și că nu a vorbit în genere cu el, cu excepția unui caz când l-a salutat pe acesta în holul băncii. Atunci, procurorul a solicitat arestarea la domiciliu a lui V.T.

18. La 22 noiembrie 2005, Judecătoria Buiucani a dispus arestarea la domiciliu a lui V.T. pe un termen de 10 zile. Instanța de judecată a adus următoarele motive:

„Instanța de judecată constată că urmărirea penală în această cauză se apropie de sfârșit, însă mai există câteva acțiuni procesuale care trebuie finalizate, inclusiv audierea mai multor persoane. Analizând procesul-verbal de audiere a lui C.N. și interviul dat de V.T. ziarului *Timpul*, instanța de judecată nu ar trebui să examineze chestiuni cu privire la vinovăție, însă, după verificarea tuturor probelor, constată prezența anumitor indicii că acuzatul ar putea în viitor să încerce din nou să împiedice stabilirea adevărului și buna desfășurarea a urmăririi penale. Acest temei pentru arestarea preventivă este expres prevăzut în articolul 176 alin. 1 [al Codului de procedură penală]. Pe moment, V.T. este Președintele băncii, iar recent a apărut necesitatea de a audia câțiva dintre subordonații săi, existând astfel o probabilitate reală ca acesta să exercite presiuni asupra lor.”

19. V.T. a pretins la Judecătoria Buiucani că el a obținut informația din alte surse și a solicitat ca C.N. să fie audiată pentru a confirma că ea nu a vorbit cu el despre urmărirea penală și că nu a fost influențată de el. El a susținut că audierea celui martor era crucială, deoarece singurul temei invocat pentru ultima sa arestare a fost pretinsa presiune exercitată de el asupra lui C.N. după eliberarea sa la 22 octombrie 2005. Instanța de judecată nu a reacționat în niciun fel la această cerere.

20. La 25 noiembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a casat încheierea instanței de judecată inferioare pe motive procedurale și l-a obligat pe V.T. să nu părăsească orașul timp de treizeci de zile.

3. Procedurile ulterioare împotriva lui D.T.

21. La 22 octombrie 2005, procurorul a cerut prelungirea detenției lui D.T. El s-a bazat *inter alia* pe faptul că încă mai trebuiau audiați martori. În aceeași zi, Judecătoria Buiucani a dispus prelungirea arestării lui D.T. pe un termen de douăzeci de zile, aducând următoarele motive:

„D.T. este acuzat de o infracțiune gravă. Probele prezentate au fost obținute legal, există riscul ca el să influențeze martorii care încă nu au fost audiați, deoarece acuzatul nu a oferit informații despre ei; există o necesitate continuă de a verifica toate aspectele declarațiilor acuzatului; există riscul ca el să fabrice probe și să se înțeleagă cu co-acuzatul cu privire la o poziție comună. Pericolul ca el să se eschiveze de organele de drept persistă din motivele invocate la dispunerea arestării preventive pentru prima dată.”

22. La 28 octombrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul lui D.T., aducând motive similare celor din decizia sa din 21 octombrie 2005.

23. La 8 noiembrie 2005, instanța de judecată a prelungit arestarea preventivă a lui D.T. pentru încă douăzeci de zile, aducând, în esență, aceleași motive ca și cele aduse anterior. Instanța de judecată a constatat *inter alia* că:

„există riscul ca învinuitul să influențeze martorii care încă nu au fost audiați, deoarece, chiar dacă el s-a referit la ei în timpul audierii sale din 22 octombrie 2005, învinuitul a refuzat să-i identifice; există necesitatea de a verifica declarațiile învinuitului, inclusiv posibilă

existență a unei recipise la care el face referire, fără a identifica locul unde ea ar putea fi găsită, existând astfel riscul ca el să contrafacă probe. Pericolul ca el să se eschiveze de organele de drept persistă din motivele invocate atunci când s-a dispus arestarea. Un temei suficient pentru prelungirea arestării este insistența lui că există probe care-l exonerează, fără a oferi posibilitatea acuzării sau apărării să stabilească dacă acest lucru este adevărat.”

24. D.T. a depus recurs, invocând *inter alia* dreptul său de a păstra tăcerea și de a refuza divulgarea informației despre martorii apărării sau alte probe, până la proces, precum și faptul că celălalt co-acuzat (V.T.) a fost eliberat cu obligația de a nu părăsi țara. El s-a mai plâns de lipsa accesului la majoritatea materialelor din dosarul penal pornit împotriva lui și de lipsa reacției acuzării la materialele din presă cu privire la pretinsele amenințări făcute la adresa lui V.T. de o persoană privată, potrivit cărora ultima a promis să organizeze reținerea și era, de fapt, un prieten al lui N.A., persoana care se pretinde că a dat mită. *In fine*, el a cerut înlocuirea arestului cu orice altă măsură preventivă care ar satisface scopurile legitime ale acuzării și care l-ar proteja de presiuni ilegale în timpul detenției.

25. La 14 noiembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul lui D.T., constatând că:

„Pe moment, există riscul ca el să distrugă probe din cauza naturii infrațiunii (gravitatea infrațiunii de luare de mită) și din cauza caracterului extrem de dificil al procedurilor.”

26. La 28 noiembrie 2005, Judecătoria Buiucani a prelungit arestarea preventivă a lui D.T. pentru încă douăzeci de zile. Instanța de judecată a adus următoarele motive:

„analizând, la cererea acuzării, situația de fapt, instanța de judecată constată că urmărirea penală în această cauză se apropie de sfârșit și că mai există încă câteva acțiuni procedurale care urmează a fi finalizate înainte ca cauza să fie transmisă în instanța de judecată. Instanța de judecată subliniază că, conform articolului 20 alin. 3 al Codului de procedură penală, „urmărirea penală și judecarea cauzelor penale în care sunt bănuți sau învinuiți arestați preventiv se fac de urgență”. În același timp, analizând toate circumstanțele pro și contra prelungirii arestării și având în vedere opinia procurorului că detenția este absolut necesară și poziția apărării, instanța de judecată consideră că temeiurile care au fost invocate atunci când s-a dispus arestarea preventivă persistă. D.T. este acuzat de săvârșirea unei infrațiuni grave, care se pedepsește cu mai mult de doi ani de închisoare, cauza fiind una excepțională datorită gravității faptei pretinse. Pe moment, persistă pericolul ca el să influențeze martorii, să distrugă probele sau chiar să se eschiveze.”

27. D.T. a depus recurs, susținând *inter alia* că urmărirea penală era tergiversată în pofida declarației procurorului că aceasta se apropie de sfârșit și că urma a fi finalizată până la 1 decembrie 2005. În continuare, el a pretins că el nu avea acces la majoritatea materialelor din dosarul penal, care erau necesare pentru a contesta detenția sa continuă.

28. La 6 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat două decizii. În prima, ea a constatat că, contrar articolului 308 la Codului de procedură

penală, procurorul nu a prezentat Judecătoriei Buiucani materialele solicitate din dosarul penal pentru susținerea cererii din 28 noiembrie 2005 de prelungire a arestării preventive a lui D.T.. În cea de-a doua decizie, instanța de judecată a respins recursul lui D.T., constatând că:

„Judecătoria Buiucani a conchis corect că circumstanțele care au stat inițial la baza arestării preventive [a lui D.T.] persistă. Deși urmărirea penală a început la 12 octombrie 2005, persistă pericolul ca el să distrugă probe din cauza naturii infracțiunii și a naturii extrem de complexe a procedurilor.”

29. La 21 decembrie 2005, Judecătoria Buiucani a prelungit mandatul de arestare a lui D.T. pentru încă douăzeci și cinci de zile, aducând motive similare celor prezentate în încheierea sa din 28 noiembrie 2005.

30. În recurs, D.T. s-a plâns de durata urmăririi penale pe parcursul căreia nu a fost efectuată aproape nicio acțiune procedurală cu participarea sa, precum și de detenția sa într-o celulă solitară pe întreaga perioadă de detenție. De asemenea, el s-a plâns de hărțuirea psihologică din partea angajaților CCCEC cu scopul de a obține recunoașterea vinovăției sale, precum și de hărțuirea fiicei sale la 16 decembrie 2005, după ce ea l-a vizitat.

31. La 28 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul său, constatând că temeiurile pentru ținerea lui în arest persistau.

32. La 13 ianuarie 2006, Judecătoria Buiucani a prelungit mandatul de arestare a lui D.T. pentru douăzeci de zile, aducând, în esență, aceleași motive ca și cele aduse anterior, adăugând că rezultatele unei analize chimice, în baza căreia acțiuni procedurale ulterioare ar fi putut fi necesare, încă nu au fost primite.

33. În recurs, D.T. a susținut că acuzarea nu a prezentat instanței de judecată și apărării niciun material, care să susțină necesitatea continuă de a-l ține în arest. La 18 ianuarie 2006, Curtea de Apel a respins acest recurs din aceleași motive ca și cele aduse anterior.

34. La 3 februarie 2006, Judecătoria Buiucani a prelungit mandatul de arestare a lui D.T. pentru douăzeci de zile, aducând motive similare celor prezentate anterior.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

35. Dreptul și practica interne relevante au fost expuse în hotărârea *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, §§ 64-71, 11 iulie 2006).

36. Suplimentar, articolele relevante ale Codului de procedură penală prevăd următoarele:

Articolul 176

„(1) Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror ... sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a

presupune că ... învinuitul ... ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvârșească alte infracțiuni, de asemenea ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

...

(3) La soluționarea chestiunii privind necesitatea aplicării măsurii preventive respective, organul de urmărire penală și instanța de judecată vor lua în considerare următoarele criterii complementare:

- 1) caracterul și gradul prejudiciabil al faptei incriminate;
- 2) persoana ... învinuitului ...;
- 3) vârsta și starea sănătății lui;
- 4) ocupația lui;
- 5) situația familială și prezența persoanelor întreținute;
- 6) starea lui materială;
- 7) prezența unui loc permanent de trai;
- 8) alte circumstanțe esențiale.”

Articolul 186

„...

(6) În caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinuitului ... procurorul, nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare, înaintează judecătorului de instrucție ... un demers privind prelungirea acestui termen. ...”

ÎN DREPT

37. Reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, de condițiile de detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

38. De asemenea, ei s-au plâns de arestarea lor ilegală în lipsa unor motive verosimile de a bănuși că ei au săvârșit o infracțiune, contrar articolului 5 § 1 (c) al Convenției, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

... (c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; ... ”

39. Reclamanții au mai pretins, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că arestarea lor preventivă nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

40. D.T. s-a mai plâns, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, de omisiunea autorităților de a-i acorda lui și avocatului lui acces la părțile relevante ale dosarului său penal pentru a contesta arestarea sa preventivă. V.T. s-a plâns, în temeiul aceluiași articol, de refuzul instanțelor judecătorești de a audia un martor cu privire la temeiurile celei de-a doua arestări a sa.

Articolul 5 § 4 prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

I. ADMISIBILITATEA

41. În cererea lor inițială, reclamanții au formulat pretenții în temeiul articolelor 3 și 5 § 1 ale Convenției. Totuși, în observațiile lor cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, ei au solicitat Curții să nu continue examinarea acestor pretenții. Curtea nu vede niciun motiv pentru a le examina.

42. Curtea consideră că pretențiile reclamanților formulate în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

43. Reclamanții au pretins că instanțele judecătorești nu au adus „motive relevante și suficiente” în încheierile privind arestarea lor preventivă. În special, instanțele judecătorești nu au prezentat detalii sau probe, care să susțină constatările lor cu privire la preținsele pericole care ar fi survenit dacă reclamanții ar

fi fost eliberați. Reclamantii au prezentat argumente cu privire la fiecare temei invocată într-o manieră generală de către instanțele judecătorești naționale, însă instanțele judecătorești nu au răspuns în niciun fel.

44. Guvernul nu a fost de acord, susținând că instanțele judecătorești au adus motive relevante și suficiente în baza dosarului pe care-l dețineau. El a adăugat că motivele pentru arestarea preventivă nu trebuie să fie atât de detaliate încât să dovedească vinovăția bănuțitului. Guvernul a mai notat că cea de-a doua încheiere privind arestarea lui V.T. (arestul la domiciliu) pronunțată la 22 noiembrie 2005 a fost casată la 25 noiembrie 2005 și, astfel, nu a avut urmări asupra acestuia.

B. Aprecierea Curtii

45. Curtea reamintește principiile generale stabilite în jurisprudența sa cu privire la articolul 5 § 3 al Convenției în ceea ce privește cerința de a aduce motive relevante și suficiente pentru arestarea preventivă (a se vedea, de exemplu, *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, §§ 95-99, 4 octombrie 2005), nerespectarea căreia ar putea duce la aprecierea detenției ca fiind arbitrară. În continuare, în această privință, ea reamintește că justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie demonstrată de autorități în mod convingător (*Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004, și *Castraveț v. Moldova*, nr. 23393/05, § 33, 13 martie 2007). În ceea ce privește o perioadă de detenție contestată, Curtea a constatat, de asemenea, o violare a articolului 5 § 1 al Convenției (a se vedea *Ambruszkiewicz v. Poland*, nr. 38797/03, § 33, 4 mai 2006, și *Belevitskiy v. Russia*, nr. 72967/01, § 91, 1 martie 2007) pe motiv că autoritățile nu au justificat privarea de libertate.

46. Curtea consideră că faptele din această cauză ridică chestiuni care ar fi fost mai potrivit să fie examinate prin prisma articolului 5 § 1 al Convenției. Totuși, ea notează retragerea de către reclamantii a pretenției lor formulate în temeiul articolului 5 § 1. Prin urmare, în circumstanțele specifice ale acestei cereri, Curtea va examina cauza prin prisma articolului 5 § 3 al Convenției.

47. Curtea notează că motivele pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale în deciziile lor de a aresta preventiv reclamantii și de a prelungi arestarea preventivă a lui D.T. (a se vedea paragrafele 12, 13, 15, 20-23, 25, 26, 28, 29 și 31-34 de mai sus) au fost similare cu motivele aduse de instanțele judecătorești naționale pentru arestarea preventivă a reclamantului în cauza *Șarban* (citată mai sus, în §§ 11 și 14). La fel ca și în cauza *Șarban*, instanțele judecătorești naționale s-au limitat la parafrizarea motivelor pentru arestarea preventivă, prevăzute de Codul de procedură penală, fără a explica cum se aplică ele în cazul reclamantului.

48. În cazul lui V.T., instanțele judecătorești s-au bazat pe funcția lui de președinte al băncii în care câțiva martori lucrează și posibilitatea lui de a-i influența pe aceștia, precum și pe posibilitatea ca el să se înțeleagă cu D.T. cu privi-

re la o poziție de apărare comună. Totuși, Curtea notează că, la 22 octombrie 2005, când V.T. a fost eliberat, procurorul a invocat ca unul din motivele pentru deținerea continuă a lui D.T. (a se vedea paragraful 21 de mai sus) necesitatea de a audia martori care nu au fost niciodată identificați, dar care se prezuma că erau comuni pentru ambii acuzați. Nu este clar de ce instanțele judecătorești au dispus arestarea lui V.T. din cauza, în parte, a posibilității de a influența martorii, deși câteva zile mai târziu, înainte ca acei martori să fie audiați, el a fost eliberat, aparent, în lipsa vreunui pericol al unei astfel de presiuni ilegale asupra martorilor.

49. Mai mult, la 21 octombrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a constatat persistența unui pericol pentru urmărirea penală dacă V.T. ar fi fost eliberat, deși ea era conștientă de faptul că procurorul nu a depus un demers pentru prelungirea arestării preventive a acestuia, care urma să expire în ziua următoare (a se vedea paragraful 16 de mai sus). Prin urmare, rezultă că procurorul însuși nu era convins că V.T. prezenta un pericol de ingerință în urmărirea penală, deoarece deja la 17 octombrie 2005 (cu cinci zile înainte ca încheierea inițială privind arestarea preventivă a lui V.T. să expire, a se vedea paragraful 36 de mai sus) el a decis să nu ceară prelungirea arestului acestuia.

50. Mai mult, niciunul din elementele în favoarea eliberării lui V.T. nu a fost examinat, în pofida cerinței exprese de a face acest lucru prevăzut de articolul 176 alin. 3 al Codului de procedură penală (a se vedea paragraful 36 de mai sus) și a referirii de către V.T. la câteva motive relevante *prima facie* împotriva arestării (a se vedea paragraful 14 de mai sus; a se vedea, de asemenea, *Ambruszkiewicz v. Poland*, citată mai sus, § 33).

51. Curtea este, în special, frapată de motivele pentru deținerea lui D.T. începând cu 8 noiembrie 2005 (a se vedea paragrafele 23 et seq. de mai sus), și anume că el a refuzat să divulge acuzării numele martorilor care puteau dovedi nevinovăția sa în proces. Ea consideră că acest lucru nu numai că nu poate constitui un temei pentru arestarea unei persoane, dar este și o încălcare a dreptului unui acuzat de a păstra tăcerea, garantat de articolul 6 al Convenției (a se vedea, printre multe altele, *Jalloh v. Germany* [GC], nr. 54810/00, § 100, ECHR 2006-...).

52. Curtea notează cu o îngrijorare serioasă că, în pofida insuficienței motivelor inițiale pentru arestarea preventivă și a lipsei unor noi motive, arestarea preventivă a lui D.T. a fost prelungită de multe ori, câteodată chiar și când instanțele judecătorești naționale nu aveau în fața lor materialele dosarului (a se vedea paragraful 28 de mai sus). De asemenea, instanțele judecătorești nu au luat în considerare posibilitatea de a aplica măsuri preventive alternative, cum ar fi arestarea la domiciliu, deși li s-a solicitat acest lucru de către D.T. Acest lucru, împreună cu lipsa motivelor pentru arestarea acestuia, ar putea crea dubii asupra legalității întregii sale detenții, cerință prevăzută de articolul 5 § 1 al Convenției (a se vedea *Ambruszkiewicz*, citată mai sus, § 33).

53. În lumina celor de mai sus, Curtea nu consideră că această cauză poate fi distinsă de cauza *Șarban* în ceea ce privește relevanța și suficiența motivelor pentru arestarea preventivă.

54. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în privința ambilor reclamânți.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 AL CONVENȚIEI

A. Accesul la dosar

1. Argumentele părților

55. Guvernul a susținut că atât D.T., cât și avocatul său nu s-au plâns niciodată de omisiunea de a li se acorda acces la vreo parte a dosarului. Mai mult, instanțele judecătorești nu puteau examina un demers privind prelungirea arestării preventive a reclamantului sau oricare din cererile *habeas corpus* ale acestuia fără a avea dosarul. În ceea ce privește constatarea Curții de Apel precum că instanței judecătorești inferioare nu i-au fost prezentate materialele relevante (a se vedea paragraful 28 de mai sus), aceasta s-a întâmplat doar o singură dată, iar, ulterior, acest fapt a fost remediat de către acuzare.

56. D.T. a făcut referire la plângerile sale adresate instanțelor judecătorești naționale (a se vedea paragrafele 24 și 27 de mai sus) și la constatarea Curții de Apel din 6 decembrie 2005 (a se vedea paragraful 28 de mai sus). El a declarat că exista o practică administrativă de a nu acorda apărării acces la nicio parte a dosarului penal înaintea ședințelor judecătorești cu privire la aplicarea sau prelungirea arestării preventive (cu excepția câtorva pagini, care includeau acuzațiile aduse și procesul-verbal de reținere, care erau deja cunoscute de apărare). *In fine*, D.T. a subliniat că instanțele judecătorești s-au bazat, în mod repetat, pe faptul că temeiurile pentru arestarea sa preventivă inițială au rămas valabile, deși el nu a putut niciodată să vadă niciunul din materialele pe care s-au bazat instanțele judecătorești pentru a contesta acea constatare.

2. *Aprecierea Curții*

(a) Principii generale

57. Curtea reiterează că o instanță judecătorească, la examinarea unui recurs împotriva arestării preventive, trebuie să asigure garanțiile unei proceduri judiciare. Procedurile trebuie să fie contradictorii și trebuie să asigure întotdeauna „egalitatea armelor” între părți, procuror și persoana arestată.

58. În cazul unei persoane a cărei detenție cade sub incidența articolului 5 § 1 (c), o audiere este necesară. Având în vedere impactul dramatic al privării

de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, în circumstanțele unei investigații în derulare, procedurile desfășurate în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției trebuie, în principiu, să întrunească în cea mai mare măsură posibilă cerințele de bază ale unui proces echitabil (*Shishkov v. Bulgaria*, nr. 38822/97, § 77, ECHR 2003-I (extracts)).

59. Egalitatea armelor nu este asigurată dacă apărării i se neagă accesul la acele documente din dosarul penal care sunt esențiale pentru a contesta, în mod efectiv, legalitatea detenției clientului său în sensul Convenției. Conceptul de legalitate a detenției nu se limitează la conformarea cu cerințele procedurale prevăzute de legislația națională, dar se referă și la caracterul rezonabil al bănuielii în temeiul căruia se aplică arestul, legitimitatea scopului urmărit prin arest și la justificarea detenției care rezultă din acesta.

60. Curtea recunoaște necesitatea ca urmărirea penală să fie desfășurată în mod eficient, ceea ce poate presupune că o parte din informațiile colectate în timpul acestora trebuie păstrată în secret pentru a împiedica acuzații să altereze probele și să submineze efectuarea justiției. Totuși, acest scop legitim nu ar putea fi îndeplinit pe seama unor restricții substanțiale asupra drepturilor apărării. Prin urmare, informația care este esențială pentru aprecierea legalității unei detenții trebuie să fie, în mod corespunzător, pusă la dispoziția avocatului acuzatului (a se vedea, printre altele, *Lamy v. Belgium*, hotărâre din 30 martie 1989, Seria A nr. 151, pp. 16-17, § 29, și *Garcia Alva v. Germany*, nr. 23541/94, §§ 39-43, 13 februarie 2001).

(b) Aplicarea acestor principii în această cauză

61. În această cauză, părțile dispută faptul dacă D.T. sau avocatul său au cerut acces la părți ale dosarului penal și că un astfel de acces le-a fost refuzat. Totuși, Curtea notează că D.T. s-a plâns, în mod repetat, de omisiunea de a i se acorda acces la dosar și că instanțele judecătorești nu au reacționat în niciun mod la aceste plângeri. Singura excepție la care s-au referit părțile și care, în opinia Curții, confirmă încă o dată că lui D.T. într-adevăr i-a fost refuzat accesul la părți ale dosarului, care conțineau temeiurile arestării sale, a fost decizia Curții de Apel din 6 decembrie 2005.

62. Curtea notează că nu a fost adus niciun motiv pentru păstrarea în secret a acestei informații și că D.T. nu a putut să conteste, în mod corespunzător, motivele arestării sale. În astfel de circumstanțe, nu poate fi afirmat faptul că, în această cauză, principiul „egalității armelor”, în sensul articolului 5 § 4 al Convenției, a fost respectat.

63. De asemenea, Curtea consideră că practica de a nu divulga materialele din dosar cu privire la temeiurile arestării, împreună cu omisiunea instanțelor judecătorești de a aduce motive suficiente pentru arest fortifică, în mod legitim, impresia acuzatului că detenția sa a fost arbitrară.

64. Prin urmare, în privința lui D.T., a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției.

B. Omisiunea de a audia un martor

1. Argumentele părților

65. Guvernul a susținut că omisiunea Judecătoriei Buiucani de a audia martorul C.N. la 22 noiembrie 2005 (a se vedea paragrafele 18 și 19 de mai sus) nu a afectat în niciun fel drepturile lui V.T., deoarece arestul acestuia la domiciliu, dispus de acea instanță judecătorească, a fost anulat în recurs, iar el între timp nu a fost deținut.

66. V.T. a susținut că, ca urmare a deciziei Judecătoriei Buiucani din 22 noiembrie 2005, el s-a aflat trei zile în arest la domiciliu. Mai mult, în decizia sa din 25 noiembrie 2005, Curtea de Apel a casat încheierea instanței judecătorești inferioare pe motive procedurale, fără a face vreo referire la cererea de a audia martorul C.N. Prin urmare, ea nu a remediat omisiunea de a audia martorul sau cele trei zile de detenție arbitrară.

2. Aprecierea Curții

67. Curtea face referire la principiile generale relevante stabilite în jurisprudența sa (a se vedea, printre altele, *Becciev v. Moldova*, nr. 9190/03, §§ 68-72, 4 octombrie 2005). În special, ea reiterează că atunci când există probe care *prima facie* par să aibă legătură directă cu chestiunea legalității detenției continue, pentru ca articolul 5 § 4 să fie respectat, este esențial ca instanțele judecătorești naționale să le examineze și evalueze (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Chahal v. the United Kingdom*, hotărâre din 15 noiembrie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V, pp.1866-67, §§ 130-131, și *Hussain v. the United Kingdom*, hotărâre 21 februarie 1996, *Reports* 1996-I, p. 271, § 60).

68. În această cauză, nu s-a disputat faptul că singurul temei pentru arestul la domiciliu al lui V.T., dispus la 22 noiembrie 2005, a fost pretinsa sa influență asupra martorului C.N. (a se vedea paragraful 18 de mai sus). Curtea consideră că, astfel, declarațiile lui C.N. constituiau un element important pentru determinarea faptului dacă V.T. a exercitat presiuni asupra ei și dacă el trebuia din nou arestat. Omisiunea de a o audia a lipsit apărarea de singura sa șansă de a-l convinge pe judecătorul de instrucție de lipsa vreunui motiv pentru arestarea reclamantului.

69. De asemenea, Curtea notează că, în declarațiile date de C.N. procurorului, după publicarea în ziar a materialului despre ea, aceasta a susținut, în mod explicit, că V.T. nu a interacționat cu ea în niciun fel și că, în afară de cazul când ea l-a salutat pe acesta în holul băncii, ea nu a avut nicio discuție cu el (a se vedea paragraful 17 de mai sus). Potrivit lui V.T., declarațiile lui C.N.

au fost, în mod grosolan, interpretate incorect de către acuzare pentru a asigura arestarea lui. Curtea reamintește că, deși ține în primul rând de instanțele judecătorești naționale să evalueze admisibilitatea, relevanța și importanța probelor într-o cauză, anume pentru a evita pericolul interpretării incorecte a declarațiilor martorului și pentru a evita aplicarea arestării în lipsa unui temei corespunzător, C.N. trebuia audiată în fața instanței judecătorești.

70. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că prin refuzul, fără nicio explicație, de a o audia pe C.N. în calitate de martor la ședința judecătorească din 22 noiembrie 2005, Judecătoria Buiucani a încălcat drepturile lui V.T. garantate de articolul 5 § 4 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

71. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul moral

72. V.T. a pretins 5,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral, iar D.T. a pretins EUR 7,000. Ei s-au referit la stresul și neliniștea pe care le-au suferit ca urmare a arestării lor fără niciun motiv. Astfel, ei nu știau dacă și când să aștepte sfârșitul detenției lor și s-au simțit neajutorați, fiindcă nu au putut s-o conteste în niciun mod semnificativ.

73. Guvernul a susținut că reclamanții nu au adus nicio probă cu privire la prejudiciul moral și că, în orice caz, pretențiile lor erau excesive.

74. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca urmare a încălcărilor dreptului lor la libertate și siguranță, garantat de articolul 5 § 3 și 5 § 4 al Convenției, în special, datorită caracterului notoriu al cauzei și a faptului că aceasta s-a aflat mult timp în vizorul presei. Suferința lui D.T. trebuia să fi fost intensificată de durata detenției sale nejustificate și de faptul că el a fost arestat, deoarece și-a exercitat dreptul său de a păstra tăcerea.

Hotărând în bază echitabilă, Curtea acordă lui Dorel Țurcan suma totală de EUR 4,000 și lui Victor Țurcan EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

75. Reclamanții au pretins EUR 8,520 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. Ei s-au bazat pe o listă care conținea numărul orelor prestate

de avocatul lor asupra cauzei (75.4 ore) și onorariul pentru o oră de lucru care varia între EUR 60 și 100.

76. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, susținând că ea era excesivă. Potrivit lui, suma pretinsă de reclamanți era prea mare în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova. De asemenea, Guvernul a contestat numărul de ore petrecute de reprezentantul reclamanților asupra cauzei.

77. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, ca exemplu, *Becciev*, citată mai sus, § 88).

78. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată de reclamanți, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea acordă ambilor reclamanți suma totală de EUR 2,000.

C. Dobânda de întârziere

79. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară cererea admisibilă;*
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în privința ambilor reclamanți;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției în privința dlui Dorel Țurcan;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției în privința dlui Victor Țurcan;
5. *Hotărăște:*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 4,000 (patru mii euro) lui Dorel Țurcan și EUR 3,000 (trei mii euro) lui Victor Țurcan cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,000 (două mii euro) ambilor reclamanți cu titlu de costuri și cheltuieli, care să

fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretențiilor reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BANCA VIAS c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 32760/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Banca Vias c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 9 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 32760/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către o întreprindere din Republica Moldova, Banca VIAS (în proces de lichidare), („reclamantul”), la 16 iulie 2004.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 26 februarie 2002 pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției. De asemenea, el a pretins, în esență, încălcarea drepturilor sale protejate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 12 ianuarie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul este înregistrat în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Contextul cauzei (modificări ale statutului debitorului reclamantului)

7. Întreprinderea de Stat „Vibroprigor” („ÎSV”) a fost fondată la 14 mai 1995 și a fost înregistrată în Registrul de Stat al Întreprinderilor.

8. La 3 iulie 1996, societatea pe acțiuni „Vibroprigor” („întreprinderea V”) a fost înregistrată de Camera Înregistrării de Stat. Întreprinderea V. a fost rezultatul reorganizării ÎSV într-o societate pe acțiuni, în baza unui contract de constituire încheiat între Departamentul Privatizării („Departamentul”) și două întreprinderi private.

9. În anul 1998, Departamentul a inițiat proceduri judecătorești pentru anularea contractului de constituire a întreprinderii V., pretinzând că acesta a fost încheiat cu încălcarea legislației și a solicitat *restitutio in integrum*. La 14 septembrie 1998, Judecătoria Economică a Republicii Moldova a respins acea cerere ca nefondată. Acea hotărâre a fost menținută de colegiul de recurs al Judecătoriei Economice la 24 mai 1999 și de Curtea Supremă de Justiție la 29 septembrie 1999. Ultima hotărâre era irevocabilă.

10. Departamentul a solicitat redeschiderea procedurilor, invocând aprecierea incorectă a faptelor și a legii în hotărârile judecătorești anterioare.

11. La 22 februarie 2001, Judecătoria Economică a respins acea cerere pe motive de *res judicata*.

12. La 25 iunie 2001, colegiul de recurs al Judecătoriei Economice a admis cererea, dispunând lichidarea întreprinderii V. și *restitutio in integrum*. Această hotărâre era irevocabilă.

13. În executarea acestei hotărâri judecătorești, la 23 august 2001, Departamentul a dispus crearea unei comisii de lichidare, care a fost împuternicită *inter alia* să determine datoriile întreprinderii V. față de terțe părți și datoriile față de întreprinderea V., precum și să plătească datoriile întreprinderii V. după aprobarea de către Departament.

14. În anul 2002, Procurorul General a solicitat Curții Supreme de Justiție să redeschidă procedurile și să caseze hotărârile judecătorești din 1998-1999.

15. La 11 martie 2002, Curtea Supremă de Justiție a admis acea cerere și a casat hotărârile judecătorești din 14 septembrie 1998, 24 mai 1999 și 29 septembrie 1999. Instanța de judecată a pronunțat o nouă hotărâre prin care a declarat nul contractul de constituire a întreprinderii V. Instanța de judecată a constatat

că cele două întreprinderi private fondatoare nu și-au îndeplinit obligațiile lor prin omisiunea de a transfera contribuțiile lor în capitalul întreprinderii V. Prin urmare, înregistrarea întreprinderii V. în Registrul de Stat al Întreprinderilor a fost anulată la 18 mai 2002, iar în locul ei a fost înregistrată ÎSV („noua ÎSV”), care a prevăzut în statutul său că întreprinderea a fost creată în baza întreprinderii „Vibroaparat” (care a existat înainte de crearea întreprinderii V.). Noua adresă a ÎSV menționată în statut era str. Gagarin 10 din Chișinău.

16. La 3 aprilie 2002, Departamentul a solicitat revizuirea hotărârii judecătorești irevocabile din 25 iunie 2001. La 24 aprilie 2002, colegiul de recurs al Judecătoriei Economice a acceptat acea cerere și a modificat formularea hotărârii judecătorești dintr-un ordin de lichidare a întreprinderii V. într-o declarație potrivit căreia întreprinderea V. nu a fost constituită legal și că toate bunurile acesteia urmau să fie restituite conform situației la 3 iulie 1996. Atunci când a modificat formularea, instanța de judecată s-a bazat pe hotărârea Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, deoarece acea hotărâre a anulat contractul de constituire a întreprinderii V.

17. La 20 noiembrie 2002, Curtea Supremă de Justiție a respins o cerere privind revizuirea hotărârii sale din 11 martie 2002.

2. *Creditul acordat de reclamant întreprinderii V. și procedurile de executare*

18. La 8 august 1997, reclamantul a acordat întreprinderii V. un credit în mărime de 3,472,965 lei moldovenești (MDL). După cum s-a stabilit ulterior de către procuratură, în cursul urmăririi penale pornite împotriva președintelui întreprinderii V., acești bani au fost folosiți pentru cumpărarea de echipament. În conformitate cu un contract din 20 august 1997, întreprinderea V. a gătat bunuri mobile în valoare de MDL 1,428,000 drept garanție că va executa contractul. Adresa întreprinderii V. menționată în contract era str. Gagarin 10 din Chișinău.

19. În anul 1999, a fost inițiată lichidarea reclamantului, procedură care încă continuă. La 18 septembrie 2001, Departamentul l-a informat pe reclamant despre inițierea procedurii de lichidare a întreprinderii V. (a se vedea paragraful 13 de mai sus). La 2 octombrie 2001, reclamantul a cerut comisiei de lichidare a întreprinderii V. să-l includă în lista creditorilor întreprinderii V., menționând suma creditului datorat. Nu este clar care a fost răspunsul comisiei.

20. Reclamantul a inițiat proceduri judecătorești împotriva întreprinderii V.. La 26 februarie 2002, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a acordat reclamantului MDL 3,383,991 (echivalentul a 294,623 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea nu a fost contestată și a devenit definitivă 15 zile mai târziu. La 14 martie 2002, instanța de judecată a emis un titlu executoriu.

21. La 25 martie 2002, executorul judecătoresc a propus întreprinderii V. să plătească datoria sa față de reclamant. Ca urmare a refuzului acesteia, la 2 aprilie 2002, executorul judecătoresc a sechestrat două clădiri ale întreprinderii V. situate pe str. Gagarin 10 din Chișinău pentru a le vinde la licitație. Potrivit unui raport de

expertiză datat din 30 aprilie 2002, efectuat la cererea Judecătorei Centru, una din acele clădiri („D”) avea o suprafață totală de peste 5,400 m² și, la acea dată, valoarea ei de piață era de MDL 4,800,000 sau 358,200 dolari americani (USD). Executorul judecătoresc a dat un anunț în presa locală cu privire la licitația pentru vânzarea clădirii „D” a întreprinderii V., stabilind un preț inițial de MDL 4,800,000. Prima licitație a fost declarată nulă pe motiv de lipsă a potențialilor cumpărători.

22. Ca urmare a plângerii întreprinderii V. (care avea o nouă denumire de ÎSV ca rezultat al faptului că a devenit din nou o întreprindere de stat în urma hotărârii Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, a se vedea paragraful 15 de mai sus), la 2 iulie 2002, Judecătoria Centru a dispus suspendarea procedurii de executare până la soluționarea plângerii ÎSV împotriva acțiunilor executorului judecătoresc.

23. La 18 iulie 2002, reclamantul a contestat decizia Camerei Înregistrării de Stat din 18 mai 2002 de a anula înregistrarea întreprinderii V. (a se vedea paragraful 15 de mai sus), pe motiv că ar fi fost efectuată cu încălcarea legii, deoarece autoritățile nu au efectuat, în mod corespunzător, lichidarea întreprinderii V. și nu au plătit datoria acesteia față de reclamant.

24. La 23 iulie 2003, reclamantul a solicitat schimbarea modului de executare a hotărârii judecătorești definitive din 26 februarie 2002, lăsând la discreția instanței de judecată alegerea celui mai potrivit mod de executare. Reclamantul s-a referit la clădirea întreprinderii V., care a fost sechestrată în anul 2002 pentru a fi vândută la licitație, și la imposibilitatea de a executa hotărârea judecătorească prin vânzarea acelei clădiri, deoarece denumirea întreprinderii V. a fost radiată din Registrul de Stat al Întreprinderilor. El a pretins că prevederile legale aplicabile care reglementau modul de lichidare a unei întreprinderi, inclusiv plata datoriilor acesteia, nu au fost respectate în cazul întreprinderii V.

25. La 11 decembrie 2003, Judecătoria Economică a respins acea cerere. Instanța de judecată a constatat, în special, că reclamantul nu a dovedit că noua ÎSV era succesoarea întreprinderii V., deoarece instanței de judecată nu i s-a prezentat niciun act de transmitere a bunurilor între aceste două întreprinderi.

26. La 29 ianuarie 2004, Curtea de Apel Economică a menținut acea încheiere. Această hotărâre este irevocabilă. Instanța de judecată a constatat că reclamantul nu a prezentat probe că bunurile, drepturile și obligațiile întreprinderii V. au fost transmise ÎSV după anularea contractului de constituire a întreprinderii V.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

27. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

28. Suplimentar, prevederile relevante ale Codului Civil, în vigoare până la 12 iunie 2003, sunt următoarele:

Articolul 38

„Persoana juridică își încetează existența prin lichidare sau reorganizare (fuziune, divizare sau absorbție)...

Procedura lichidării [...] se stabilește prin lege.”

Articolul 39

„În caz de fuziune sau divizare a persoanelor juridice patrimoniul (drepturile și obligațiile) trece la noile persoane care au luat naștere.

Dacă o persoană juridică este absorbită de o altă persoană juridică, patrimoniul ei (drepturile și obligațiile) trece la aceasta din urmă.”

ÎN DREPT

29. Reclamantul a pretins încălcarea drepturilor sale, garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești definitive din 26 februarie 2002.

Articolul 6 § 1, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA

30. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

31. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa i-a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El a declarat că a cerut instanțelor judecătorești să solicite documentele cu privire la lichidarea întreprinderii V., însă, după cum se pretinde, instanțele judecătorești nu au considerat acest lucru necesar. Guvernul nu a comentat această ultimă pretenție.

32. Guvernul a declarat că autoritățile au întreprins toate măsurile rezonabile pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești și că executarea a devenit imposibilă din cauza situației juridice complexe, create prin anularea constituirii întreprinderii V.

33. Curtea reiterează că „executarea unei hotărâri pronunțate de către orice instanță trebuie ... privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6” (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, p. 510, § 40, și *Prodan*, citată mai sus, § 52). De asemenea, Curtea reamintește că o „pretenție” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie (a se vedea *Prodan*, citată mai sus, § 59).

34. Mai mult, „statul are obligația pozitivă să organizeze un sistem de executare al hotărârilor judecătorești care să fie efectiv atât în drept, cât și în practică, precum și să asigure executarea acestora fără întârzieri necuvenite” (*Fuklev v. Ukraine*, nr. 71186/01, § 84, 7 iunie 2005). Atunci când autoritățile sunt obligate să acționeze pentru executarea unei hotărâri judecătorești și nu o fac, inacțiunea lor poate angaja responsabilitatea statului în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției (*Scollo v. Italy*, hotărâre din 28 septembrie 1995, Seria A nr. 315-C, § 44; *Istrate v. Moldova*, nr. 53773/00, §§ 55 și 61, 13 iunie 2006).

35. Curtea notează că, în această cauză, reclamantul are o hotărâre judecătorească definitivă pe care autoritățile nu au executat-o. Motivul neexecutării este „inexistența” debitorului și a bunurilor sale. Totuși, este clar că această inexistență a rezultat din hotărârea judecătorească din 24 aprilie 2002 (a se vedea paragraful 16 de mai sus), prin care a fost anulată constituirea întreprinderii V.

36. Curtea mai notează că reclamantul nu contestă motivele anulării constituirii întreprinderii V., ci doar modul în care patrimoniul acesteia a fost administrat ulterior. Deși prima hotărâre cu privire la lichidarea întreprinderii V. (a se vedea paragraful 12 de mai sus) a fost executată prin crearea unei comisii de lichidare, care avea sarcina de a plăti datoriile întreprinderii V. față de creditorii acesteia (a se vedea paragraful 13 de mai sus), se pare că nicio astfel de procedură nu a fost efectuată după hotărârea cu privire la anularea constituirii

întreprinderii V. În hotărârile instanțelor judecătorești sau în deciziile altor autorități nu se menționa nimic cu privire la soarta bunurilor întreprinderii V., cu excepția hotărârii judecătorești din 24 aprilie 2002 privind restituirea bunurilor conform situației la 3 iulie 1996 (a se vedea paragraful 16 de mai sus). Această hotărâre poate fi interpretată doar ca transferarea bunurilor întreprinderii V. înapoi la întreprinderea de stat care exista înainte ca aceasta să fie transformată în întreprinderea V. (a se vedea paragrafele 7 și 8 de mai sus), dat fiind faptul că celelalte două întreprinderi care au participat la constituirea întreprinderii V. nu puteau pretinde nimic din bunurile acesteia, pentru că instanțele judecătorești au constatat că acestea nu au contribuit la patrimoniul întreprinderii V. (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

37. Curtea observă că, după anularea contractului de constituire a întreprinderii V., reclamantul a solicitat autorităților competente și instanțelor judecătorești să asigure executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lui și a cerut unei instanțe de judecată să determine dacă întreprinderea V. a fost lichidată în mod corespunzător, inclusiv dacă aceasta și-a plătit anterior toate datoriile (a se vedea paragrafele 23 și 24 de mai sus). Aparent, instanța de judecată nu a considerat necesar să se pronunțe asupra acestei chestiuni (a se vedea paragraful 31 de mai sus).

38. Curtea nu trebuie să decidă dacă în această cauză legislația națională a fost respectată. De asemenea, ea consideră că nu este necesar de a stabili dacă noua ÎSV sau oricare altă persoană sau întreprindere a obținut patrimoniul întreprinderii V. ca rezultat al hotărârii judecătorești din 24 aprilie 2002. Ceea ce contează este faptul că întreprinderea V. a încetat să existe și că întregul său patrimoniu a fost înstrăinat fără plata datoriilor acesteia. Curtea consideră că este contrar principiilor fundamentale ale echității ca autoritățile să permită lichidarea unei întreprinderi, indiferent de mijloace, și transferarea patrimoniului acesteia unei terțe persoane fără a plăti datoriile acesteia din contul bunurilor pe care aceasta le avea la momentul lichidării. Totuși, acest lucru, în esență, a rezultat din diferitele hotărâri judecătorești pronunțate în această cauză. Prin urmare, întreprinderea V. nu mai există, ea nu mai are bunuri, iar hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului nu poate fi executată. Curtea conchide că imposibilitatea de a executa hotărârea judecătorească este direct imputabilă statului.

39. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și ale articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în multe cauze cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive (a se vedea, printre altele, *Prodan*, citată mai sus, și *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, 21 martie 2006).

40. Examinând materialele prezentate ei și având în vedere constatarea sa cu privire la responsabilitatea statului pentru imposibilitatea de a executa hotărâ-

rârea (a se vedea paragraful 38 de mai sus), Curtea notează că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă în această cauză la o concluzie diferită.

41. Prin urmare, Curtea, din motivele aduse în acele cauze, constată că neexecutarea hotărârii judecătorești din 26 februarie 2002 constituie o violare a articolului 6 § 1 și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

42. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciu

43. Reclamantul a pretins EUR 320,477 cu titlu de prejudiciu material și moral. El s-a bazat pe media ratelor de refinanțare ale Băncii Naționale pentru perioada relevantă.

44. Guvernul a declarat că, având în vedere absența oricărei responsabilități a statului, reclamantul nu putea pretinde prejudicii. Totuși, dacă Curtea va considera că astfel de prejudicii trebuie să fie plătite, calcularea acestora trebuie să se bazeze pe o rată concretă de refinanțare a Băncii Naționale pentru fiecare perioadă, și nu pe media acestora. Mai mult, practica băncilor comerciale din Republica Moldova nu prevede, de regulă, calcularea obligatorie a dobânzii. De asemenea, el a considerat că reclamantul nu a dovedit faptul că i-a fost cauzat vreun prejudiciu moral.

45. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzate prejudicii materiale și morale în urma neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea lui. Hotărând în mod echitabil, ea acordă reclamantului EUR 301,000.

B. Costuri și cheltuieli

46. Reclamantul a pretins EUR 95 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat copii ale chitanțelor pentru traducere și cheltuieli poștale.

47. Guvernul a considerat că această sumă era excesivă și nesuținută prin probe relevante.

48. În baza materialelor din dosar, Curtea acceptă această pretenție în întregime.

C. Dobânda de întârziere

49. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 301,000 (trei sute unu mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral și EUR 95 (nouăzeci și cinci euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA STEPULEAC c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 8207/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Stepuleac c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

DI J. CASADEVALL, *Președinte*,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DL J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 9 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 8207/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Gheorghe Stepuleac („reclamantul”), la 1 martie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl A. Tănase, un avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că el a fost deținut în condiții inumane și degradante și lipsit de asistență medicală, că a fost deținut ilegal și că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa și că el nu a avut acces la materialele relevante din dosarul său penal pentru a contesta, în mod efectiv, arestarea sa preventivă.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 23 mai 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia. În conformitate cu articolul 41 al Regulamentului Curții, Camera a decis să examineze cauza cu prioritate.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1964 și locuiește în Chișinău. El este directorul companiei „Tantal” SRL, care prestează servicii de securitate.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Prima reținere a reclamantului

7. La 12 iulie 2005, compania reclamantului a fost informată de un client (o companie furnizoare de petrol) despre un prejudiciu cauzat ultimului de către unul din angajații reclamantului, care a furat combustibil și a defectat o pompă. La 20 iulie 2005, reclamantul i-a răspuns, dezvăluind rezultatele unei anchete interne, care a stabilit că G.N., unul din angajații reclamantului, care era responsabil de paza stațiilor petroliere în cauză, a recunoscut că a săvârșit acțiunile de mai sus, însă a refuzat să plătească prejudicii. Reclamantul a propus transmiterea informației relevante la secția locală de poliție și clientului.

8. La 25 noiembrie 2005, G.N. a depus o plângere la Direcția Generală de Combatere a Crimei Organizate („DGCCO”), o subdiviziune a Ministerului Afacerilor Interne, cu privire la amenințări la adresa sa și a familiei sale, din partea „persoanelor din oficiul companiei Tantal” care, de la 5 iulie 2005, l-au amenințat cu violența pentru a obține bani de la el. Când a refuzat, el a fost constrâns să semneze o recipisă, care demonstra că el a împrumutat bani de la T.G., un alt angajat al companiei reclamantului. *In fine*, G.N. s-a plâns că el a fost deținut ilegal între 7 și 11 iulie 2005 în unul din izolatoarele de detenție. Plângerea a fost înregistrată de ofițerul de urmărire penală O. de la DGCCO.

9. La 26 noiembrie 2005, angajatul M. de la Procuratura Generală a dispus pornirea urmăririi penale cu privire la acuzațiile aduse de G.N. și crearea în acel scop a unei echipe din douăzeci de ofițeri de urmărire penală de la două direcții ale Ministerului Afacerilor Interne. Ordonanța îi descria pe reclamant și pe T.G. ca presupuși infractori.

10. La 29 noiembrie 2005, reclamantul a fost reținut. Motivele aduse pentru reținere au fost că „victima a indicat în mod direct că anume reclamantul a săvârșit infracțiunea; există motive de a crede că bănuitul ar putea exercita presiuni asupra victimei și a martorilor”. De la acea dată și până la 9 martie 2006, reclamantul a fost deținut în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO, cu excepția câtorva zile când el a fost eliberat pe cauțiune (a se vedea paragraful 11 de mai jos).

11. Procurorul a solicitat instanței de judecată arestarea preventivă a reclamantului, acuzându-l pe acesta că l-a deținut ilegal și l-a șantajat pe G.N. cu scopul de a obține de la el 1,000 dolari SUA (USD). La 2 decembrie 2005, Judecătoria Buiucani a respins acel demers. Instanța de judecată a constatat că

procurorul nu a prezentat probe suficiente pentru a dovedi existența temeiurilor pentru arestarea reclamantului. În continuare, ea a constatat că detenția lui G.N. în iulie 2005 a fost autorizată de adjunctul procurorului mun. Chișinău și că, prin urmare, nu putea fi considerată detenție ilegală; nu a fost prezentată nicio probă pentru a dovedi pericolul exercitării de către reclamant a presiunii asupra victimei sau a martorilor; și că reclamantul avea domiciliu permanent, un loc de muncă și avea la întreținere un copil. Totuși, instanța de judecată a dispus arestul reclamantului la domiciliu pentru zece zile.

12. La 7 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a casat acea încheiere, constatând că instanța de judecată a aplicat greșit legea, care nu permitea aplicarea altei măsuri preventive decât arestarea preventivă față de persoanele acuzate de infracțiuni deosebit de grave. Totuși, instanța de judecată a acceptat cererea reclamantului de eliberare pe cauțiune, care a fost stabilită la suma de 50,000 lei moldovenești (MDL) (3,300 euro (EUR) la acea dată). El a plătit acea sumă și a fost eliberat.

13. Între timp, la 6 decembrie 2005, la cererea unei subdiviziuni a Ministerului Afacerilor Interne, licența companiei reclamantului a fost retrasă. Motivele aduse au fost nerespectarea de către companie a normelor cu privire la purtarea uniformelor de anumite culori și participarea reclamantului în activități criminale.

2. A doua reținere a reclamantului

14. La 12 decembrie 2005, reclamantul a menționat în mass-media că urmărirea penală și reținerea sa au fost rezultatul eforturilor Ministerului Afacerilor Interne de a monopoliza piața serviciilor de securitate prin distrugerea concurenților, inclusiv a companiei sale.

15. La 15 decembrie 2005, M. a dispus pornirea altei urmăririi penale împotriva reclamantului și a altor două persoane și crearea unui grup de lucru format din 24 de ofițeri de urmărire penală de la două direcții ale Ministerului Afacerilor Interne. Motivul adus a fost o plângere a lui H.A. și a altei persoane că, între decembrie 2004 și septembrie 2005, ei au fost șantajați de reclamant și de alte trei persoane. Plângerea a fost înregistrată de către ofițerul de urmărire penală O. de la DGCCO. La aceeași dată, reclamantul a fost reținut, motivele aduse în procesul-verbal de reținere fiind că victima a indicat în mod direct că anume reclamantul a săvârșit infracțiunea.

16. La 18 decembrie 2005, procurorul a solicitat instanței de judecată arestarea preventivă a reclamantului. În aceeași zi, Judecătoria Centru a acceptat acel demers și a dispus arestarea reclamantului pentru zece zile. Motivele aduse de instanța de judecată au fost că:

„infracțiunea de care [reclamantul] este acuzat este gravă pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate mai mare de doi ani; la această etapă inițială a procesului penal, acuzatul ar putea împiedica stabilirea adevărului, exercita presiune asupra martorilor și a victimei și ar putea distruge probele”.

17. Reclamantul a depus recurs, susținând nevinovăția sa și insuficiența motivelor pentru alegerea arestului ca măsură preventivă. La 22 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a menținut încheierea instanței judecătorești inferioare, aducând motive similare.

18. La demersul procurorului, la 23 decembrie 2005, Judecătoria Buiucani a dispus prelungirea arestării preventive a reclamantului cu douăzeci și cinci de zile. Instanța de judecată a citat prevederile relevante ale legislației naționale și a constatat că:

„[reclamantul] este acuzat de o infracțiune deosebit de gravă, probele prezentate instanței de judecată au fost obținute pe cale legală, acuzatul ar putea exercita presiune asupra martorilor și a victimei, există necesitatea de a verifica declarațiile co-acuzatului și există pericolul fabricării probelor și a înțelegerii între acuzați. De asemenea, [reclamantul] bazându-se pe dreptul său de a păstra tăcerea nu a dat nicio declarație organului de urmărire penală, ceea ce-i va permite să fabrice probe de dezvinovățire, dacă el nu va fi arestat”.

La 30 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere, aducând, în esență, aceleași motive ca și anterior.

19. La 6 ianuarie 2006, reclamantul a depus o cerere *habeas corpus* în care a pretins că instanțelor de judecată nu le-au fost prezentate probe care să susțină pretensele riscuri în cazul eliberării sale. De asemenea, el a atras atenția instanței de judecată asupra numărului mare de ofițeri de urmărire penală desemnați în cauza sa, ceea ce ar fi trebuit să le permită acestora să întreprindă toate măsurile de urmărire penală necesare. Prin urmare, detenția sa continuă nu era justificată de necesitățile urmăririi penale.

20. La 11 ianuarie 2006, Judecătoria Buiucani a respins acea cerere, constatând că:

„motivele în baza cărora s-a dispus arestarea preventivă rămân valabile. De asemenea, instanța de judecată consideră că ... investigarea cauzei [reclamantului] de către un grup de ofițeri de urmărire penală nu constituie un temei prevăzut de lege pentru schimbarea măsurii preventive”.

La 18 ianuarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere, aducând, în esență, aceleași motive ca și anterior.

21. La aceeași dată, Judecătoria Buiucani a prelungit arestarea preventivă a reclamantului cu încă 15 zile. La 25 ianuarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere. Ambele instanțe de judecată au adus, în esență, aceleași motive ca și anterior.

22. De asemenea, la 25 ianuarie 2006, soția reclamantului a solicitat permisiunea de a-i aduce zilnic acestuia mâncare și ziare. Printr-o scrisoare din 30 ianuarie 2006, administrația izolatorului de detenție provizorie a informat-o că, potrivit unor regulamente ale Ministerului Afacerilor Interne, reclamantului i s-a permis să primească, cu autorizația ofițerului de urmărire penală, câte un colet pe săptămână.

23. La 1 februarie 2006, Judecătoria Buiucani a dispus prelungirea arestării reclamantului cu douăzeci de zile, aducând, în esență, aceleași motive ca și anterior. În recursul său, reclamantul s-a bazat *inter alia* pe prevederile Convenției și pe hotărârea Curții în cauza *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005) și a prezentat o copie a acestei hotărârii. La 6 februarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere, aducând, în esență, aceleași motive ca și anterior.

24. La 17 februarie 2006, Judecătoria Buiucani a prelungit arestarea reclamantului cu încă zece zile. În recursul său, reclamantul a invocat articolul 5 al Convenției. La 22 februarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere. Ambele instanțe de judecată au adus, în esență, aceleași motive ca și anterior pentru prelungirea arestării reclamantului.

25. Prima ședință preliminară a instanței care judeca cauza a fost stabilită pentru 27 martie 2006, însă a fost amânată din cauza lipsei procurorului, care nu a informat instanța de judecată despre neparticiparea sa și nici despre motivele neparticipării. În aceeași ședință, reclamantul a depus o cerere *habeas corpus*, susținând că nu exista necesitatea deținerii sale continue și că condițiile de detenție din izolatorul anchetei preliminare al Ministerului Justiției erau inumane și degradante. Instanța de judecată a refuzat să examineze cererea din cauza lipsei procurorului de la ședință. La 3 aprilie 2006, Judecătoria Buiucani a respins cererea *habeas corpus* depusă de reclamant.

26. Într-o altă cerere *habeas corpus* din 22 mai 2006, avocatul reclamantului s-a bazat *inter alia* pe declarațiile date în instanța de judecată de H.A. și de o altă persoană la 14 și 16 aprilie 2006, plângerile cărora au servit anterior drept bază pentru pornirea celei de-a doua urmăririi penale împotriva reclamantului (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Avocatul a reamintit instanței de judecată că una din cele două pretinse victime a declarat în fața instanței că semnătura de pe plângere nu era a ei și că ea nu avea pretenții față de reclamant. H.A. a declarat că el avea pretenții față de alte două persoane, însă la sugestia ofițerului de urmărire penală O. de la DGCCO a inclus și numele reclamantului. El a susținut că nu au avut loc amenințări la adresa sa și că niciunul din acuzați nu a comis acte de violență împotriva sa. Guvernul nu a contestat rezumatul declarațiilor date de aceste două persoane în fața instanței de judecată.

27. La 23 mai 2006, Judecătoria Buiucani a admis cererea *habeas corpus* a reclamantului și a dispus eliberarea lui cu obligația de a nu părăsi orașul. În încheierea sa, instanța de judecată a adus următoarele motive:

„...Ambii acuzați nu au antecedente penale, au domiciliu permanent și asigură instanța de judecată că ei nu se vor ascunde de organele de drept sau de instanța de judecată.

De asemenea, instanța de judecată consideră că, în absența unor probe concrete privind pericolul social al persoanei, al pericolului de exercitare a presiunii asupra martorilor, care au dat deja declarații în fața instanței de judecată, când niciunul din temeiurile prevăzute în articolul 176 alin. 1 al Codului de procedură penală nu a fost dovedit, și anume că acuzații ar putea să se ascundă, să împiedice stabilirea adevărului sau să săvârșească alte infracțiuni, doar argumentul cu privire la gravitatea infracțiunii, care se pretinde că a fost comisă, nu poate constitui temei pentru arestare ...”

3. Condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO

28. La 6 și 7 februarie 2006, avocatul reclamantului s-a plâns la Procuratura Generală de condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO. În special, bazându-se pe articolul 3 al Convenției, reclamantul s-a plâns de insuficiența și calitatea proastă a hranei și că nu putea să primească zilnic mâncare de la soția sa. De asemenea, el s-a plâns că a fost deținut singur în celulă și că persoane neidentificate l-au vizitat în lipsa avocatului său cu scopul de a-l supune unei intimidări psihologice pentru a-l determina să renunțe la afacerile sale. Pentru a fi protejat de o astfel de presiune ilegală, el a cerut să fie transferat din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO într-un izolator din subordinea Ministerului Justiției, deoarece DGCCO era instituția care investiga cauza sa.

El nu a primit niciun răspuns la niciuna din cele două plângeri.

29. La 7 februarie 2006, reclamantul a pretins că starea sa de sănătate s-a înrăutățit și a cerut să fie transferat într-un alt izolator unde putea primi asistență medicală, pretinzând că izolatorul DGCCO nu avea personal medical.

30. La o dată necunoscută, directorul DGCCO a răspuns că centrul de detenție din subordinea Ministerului Justiției era supraaglomerat și că era imposibil de a-l transfera pe reclamant acolo. Dacă reclamantul ar fi avut nevoie, lui i s-ar fi acordat asistență medicală deplină.

31. Într-un recurs împotriva încheierii din 17 februarie 2006 (a se vedea paragraful 24 de mai sus), reclamantul s-a plâns *inter alia* de condițiile sale de detenție: celula sa se afla în subsol și el nu avea acces la lumina zilei; lumina artificială care era de o intensitate mică nu era niciodată stinsă; acolo era o umiditate foarte ridicată; nu existau saltele pentru platforma de piatră acoperită cu lemn care se folosea ca pat; muzica cânta tare întreaga zi; tavanul era foarte jos pentru a-l împiedica să se ridice în picioare în celulă; accesul la duș era limitat la o singură dată la zece zile, iar acest fapt a devenit posibil doar după numeroase cereri ale avocaților reclamantului; în celulă nu exista veceu, iar accesul la veceu era limitat la o singură dată pe zi. Nu exista posibilitatea unor plimbări zilnice, iar sistemul de ventilare era pornit doar când administrația decidea acest lucru. În izolator nu exista personal medical. De asemenea, reclamantul și-a exprimat teama că el s-ar fi putut îmbolnăvi de tuberculoză.

32. La 22 februarie 2006, soția reclamantului a cerut administrației DGCCO să-l transfere pe reclamant într-un alt izolator. Ca o alternativă, ea a solicitat permisiunea de a-i aduce zilnic mâncare și a solicitat administrației să-i permită reclamantului să facă plimbări zilnice și să aibă acces la lumina zilei, noaptea să fie deconectată lumina artificială, să i se permită să folosească veceul oricând avea el nevoie (sau să-l transfere într-o celulă cu veceu), să i se asigure accesul la duș o dată pe săptămână, să permită ca el să fie examinat de un medic independent și să i se acorde medicamentele necesare. Nu este clar dacă a existat vreun răspuns la aceste cereri.

33. În observațiile sale prezentate acestei Curți, reclamantul a susținut că doar directorul DGCCO avea cheile de la celula sa și că calitatea hranei era foarte proastă. El a reiterat teama sa că ar fi putut să se îmbolnăvească de tuberculoză și că era imposibil de a verifica acest lucru fără o asistență medicală.

34. La 9 martie 2006, reclamantul a fost transferat în izolatorul anchetei preliminare al Ministerului Justiției (Închisoarea nr. 13, cunoscută anterior ca Închisoarea nr. 3), unde el a fost deținut până la eliberarea sa la 23 mai 2006.

II. MATERIALE RELEVANTE NON-CONVENȚIONALE

A. Dreptul și practica interne relevante

35. Dreptul și practica interne relevante au fost expuse în hotărârile *Șarban* (citată mai sus, §§ 51-56), *Becciev v. Moldova* (nr. 9190/03, § 33, 4 octombrie 2005) și *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, §§ 64-71, 11 iulie 2006).

36. În special, în ceea ce privește epuizarea căilor de recurs interne, Guvernul a făcut referire la articolul 53 al Constituției, articolul 1405 al Codului Civil și la Legea nr. 1545 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și la cauza *Drugalev c. Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor*, menționată în hotărârea *Boicenco* (citată mai sus, §§ 68-71). De asemenea, el s-a referit la aplicabilitatea directă a Convenției în fața instanțelor judecătorești naționale, care, așa cum prevede Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 19 iunie 2000, are prioritate față de legile naționale dacă ultimele sunt în contradicție cu Convenția.

37. Suplimentar, prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 66

»...

(2) Învinuitul ... are dreptul:

...

(21) să ia cunoștință de materialele trimise în judecată pentru confirmarea arestării sale;»

Articolul 116

„(1) Dacă este necesar de a prezenta o persoană spre recunoaștere ... părții vătămate, organul de urmărire penală îi audiază pe aceștia asupra circumstanțelor în care au văzut persoana, precum și asupra semnelor și particularităților distinctive după care ar putea să o recunoască. Despre aceasta se întocmește un proces-verbal.

...

(6) În cazul în care prezentarea persoanei spre recunoaștere este imposibilă, recunoașterea se poate face după fotografia acesteia, prezentată împreună cu fotografiile a cel puțin 4 alte persoane ce nu se deosebesc esențial între ele. Toate fotografiile se anexează la dosar.

(7) În legătură cu prezentarea spre recunoaștere a persoanei se întocmește un proces-verbal conform prevederilor art. 260 și 261, cu excepția că cel recunoscut nu ia cunoștință la momentul procesului-verbal de recunoaștere și nu îl semnează.”

38. Într-o scrisoare de informare, prezentată de Guvern (anexa 8), care a fost scrisă aparent de conducerea DGCCO, se menționa *inter alia* că reclamantul a fost deținut într-o celulă de 6 metri pătrați, care avea apă potabilă, ventilație, pat și așternuturi, care era fără ferestre, iar veceul era situat în afara celulei.

B. Documente adoptate de Comitetul european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)

39. Părțile relevante ale raportului cu privire la vizita din 10-22 iunie 2001 sunt următoarele:

„22. Pe parcursul vizitei sale din 2001, delegația CPT a auzit multe acuzații de maltratare fizică a persoanelor aflate în custodia poliției. Într-un număr mare de cazuri, maltratarea pretinsă era de așa o gravitate, încât ea putea fi considerată tortură. La fel ca în anul 1998, aceste acuzații se refereau la serviciile operative ale poliției din toată țara. ... În principal, acuzațiile se refereau la interogatoriile, care aveau scopul de a obține recunoașterea vinovăției. ...

26. În schimb, delegația a auzit doar câteva acuzații de maltratare din partea personalului de supraveghere din IDP vizitate. Acestea se refereau, în principal, la IDP al Comisariatului General de poliție din Chișinău și cel al Departamentului de combatere a crimei organizate și corupției, tot din capitală (lovirea cu bastonul ca răspuns la cererile deținuților sau ca măsuri disciplinare, încătușarea deținuților timp de mai multe ore de grațiile de la ușă).

30. Trebuie notat din cât este de important ca autoritățile competente (judecătorii, procurorii) să examineze atent toate plângerile cu privire la maltratare transmise lor, și, dacă este cazul, să dispună sancțiunile corespunzătoare. Acest lucru va constitui o descărcare foarte puternică a celor care ar putea fi dispuși, în lipsa acestora, să recurgă la maltratare. În acest context, CPT trebuie să sublinieze, că delegația sa a mai primit plângeri de la persoanele deținute potrivit cărora plângerile lor adresate procurorului sau judecătorului relevant se soldau foarte rar cu vreo reacție sau chiar cu reacții negative. În urma anumitor întâlniri cu autoritățile competente, era clar că, în multe cazuri, atitudinea și conștiința profesională a acestora deseori lăsa de dorit. **CPT recomandă ca judecătorilor și procurorilor să li se aducă la cunoștință importanța ca ei să-și exercite, în mod activ, rolul lor cheie în prevenirea maltratării.**

54. Din păcate, în timpul vizitei din anul 2001, delegația n-a găsit nicio urmă de astfel de măsuri de îmbunătățire, dimpotrivă, ea a constatat doar contrariul. Spre exemplu, renovarea și reconstrucția celulelor din IDP al Departamentului de combatere a crimei

organizate și corupției din Chișinău (redeschis în anul 2000), care trebuiau să reflecte recomandările CPT din anul 1998, s-au dovedit a avea un efect contrar. Toate deficiențele conceptuale și organizaționale subliniate de CPT la acea perioadă au fost reproduse în mod conștiincios: celule fără acces la lumina naturală, iluminare artificială de intensitate slabă și aprinsă în permanență, ventilare inadecvată, mobilier care se compunea în exclusivitate din platforme fără saltele (deși unii deținuți aveau cuverturi proprii). O concluzie similară ar putea fi formulată în ceea ce privește noua secție a IDP din Bălți construită pentru deținuții sancționați administrativ.

55. Poate fi doar regretat faptul că în eforturile lor de renovare a acestor clădiri – care în situația economică actuală merită laude – autoritățile moldovenești nu au acordat nicio atenție recomandărilor CPT. De fapt, această stare a lucrurilor sugerează mult că, lăsând la o parte considerațiunile economice, condițiile materiale de detenție în secțiile de poliție rămân influențate de un concept referitor la privațiunea de libertate care a fost depășit.

57. În IDP-urile vizitate delegația a primit numeroase plângeri cu privire la cantitatea de hrană. Aceasta includea, în principiu: o cană cu ceai fără zahăr și o felie de pâine dimineața, terci din cereale la amiază și o cană cu apă caldă seara. În unele locuri mâncarea era distribuită doar o dată pe zi și era constituită dintr-o supă și o felie de pâine.

58. ... Cu privire la accesul la veceu la momentul dorit, CPT dorește să sublinieze că el consideră că practica potrivit căreia deținuții își satisfac necesitățile fiziologice folosind vase în prezența unei sau a câtorva persoane, într-un spațiu atât de limitat precum sunt celulele din IDP, care servesc și ca spațiu în care ei locuiesc, este în sine degradantă, nu numai pentru individul în cauză, ci și pentru cei care sunt forțați să fie martori la ceea ce se întâmplă. Prin urmare, **CPT recomandă ca personalului de supraveghere să-i fie date instrucțiuni clare că deținuții, care sunt plasați în celule fără veceu, trebuie – dacă ei cer acest lucru - să fie scoși din celula lor fără întârziere în timpul zilei pentru a se duce la veceu.**

62. ... Accesul la îngrijirea medicală în timpul detenției era tot atât de limitat. ... În IDP mai mici ar trebui asigurate vizite regulate din partea cel puțin a unui felcer.

63. În concluzie, este clar faptul că IDP aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne nu vor putea niciodată să ofere condiții de detenție adecvate pentru persoanele aflate în custodie pentru perioade prelungite, chiar câteva luni.

CPT regretă foarte mult că planurile autorităților moldovenești, anunțate încă în anul 1998, de a transfera întreaga responsabilitate asupra arestaților preventiv de la Ministerul Afacerilor Interne către Ministerul Justiției nu au fost implementate.

CPT recomandă autorităților moldovenești să-și intensifice eforturile lor pentru a implementa, pe cât de rapid este posibil, planurile lor de a transfera întreaga responsabilitate asupra arestaților preventiv către Ministerul Justiției.”

ÎN DREPT

40. Reclamantul s-a plâns de o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 3 al Convenției. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

41. De asemenea, reclamantul s-a plâns că detenția sa nu s-a bazat pe motive verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune, contrar articolului 5 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; ...”

42. În continuare, reclamantul s-a plâns că arestarea sa preventivă nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

43. *In fine*, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, că atât el, cât și avocatul lui nu au avut acces la părțile relevante ale dosarului penal care vizau motivele arestării sale.

Articolul 5 § 4 prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

I. ADMISIBILITATEA

44. Reclamantul a pretins că omisiunea de a-i acorda asistență medicală în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO și condițiile sale de detenție de acolo, precum și cele din Închisoarea nr. 13, au constituit tratament inuman și degradant contrar articolului 3 al Convenției (a se vedea paragrafele 26-28 de mai sus).

45. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne disponibile în ceea ce privește pretențiile formulate în temeiul articolului 3 al Convenției. El s-a bazat pe cauza *Drugalev* (a se vedea paragraful 36 de mai sus).

46. Referitor la intentarea unei acțiuni civile pentru a cere încetarea imediată a unei pretinse violări (cauza *Drugalev*), Curtea a constatat deja că aceasta nu a constituit o probă suficientă pentru a demonstra că un astfel de recurs era efectiv în perioada relevantă (a se vedea *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, § 106, 7 noiembrie 2006). Nefiind informată despre vreo evoluție care să fi avut loc după hotărârea *Drugalev*, Curtea nu vede vreun alt motiv pentru a se abate de la acea

constatare în această cauză. Prin urmare, această pretenție nu poate fi respinsă pentru neepuizarea căilor de recurs interne disponibile. Curtea ia notă de aplicabilitatea directă a Convenției în sistemul de drept al Republicii Moldova și de prioritatea acesteia asupra legislației naționale. Totuși, ea reamintește că reclamantul s-a bazat pe prevederile Convenției în plângerile sale adresate diferitor autorități și instanțe judecătorești și că plângerile lui au fost respinse ca neîntemeiate sau lăsate fără examinare (a se vedea paragrafele 23, 24, 28 și 31 de mai sus).

47. În lumina informației de care dispune, Curtea consideră că pretenția reclamantului cu privire la condițiile inumane de detenție în Închisoarea nr. 13 nu a fost susținută prin probe. În cererea sa inițială, reclamantul nu a dat nicio descriere a condițiilor din acel izolator pe care el le-a considerat ca fiind contrare articolului 3 al Convenției. În observațiile sale ulterioare, reclamantul a oferit detalii, care s-au referit la supraaglomerare și asistența medicală insuficientă. Acest din urmă aspect va fi luat în considerație de Curte când va examina nivelul asistenței medicale acordate reclamantului pe întreaga durată a detenției sale. Totuși, Curtea consideră restul pretenției cu privire la condițiile de detenție din Închisoarea nr. 13 ca nefiind susținută.

48. În continuare, Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolelor 3 (cu excepția pretenției cu privire la condițiile de detenție în Închisoarea nr. 13) și 5 §§ 1, 3 și 4 ale Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Prin urmare, ea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

1. *Argumentele părților*

49. Guvernul a susținut că acuzațiile reclamantului cu privire la condițiile inumane de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO au fost abuzive și neadevărate. Reclamantul a fost deținut în patru celule diferite, fiecare măsurând șase metri pătrați și având acces la lumina zilei și electricitate, cu sistem de ventilare care funcționa în permanență și cu paturi din lemn. Hrana era corespunzătoare necesităților sale, el primind, de mai multe ori, colete cu mâncare de la soția și avocatul său. Reclamantul avea două ore de plimbări zilnice, atunci când el se hotăra să le folosească și putea face o baie fierbinte la fiecare zece zile. În ceea ce privește detenția solitară a reclamantului, aceasta a fost necesară, deoarece el era fost polițist și exista riscul să fie maltratată de alți deținuți. La momentul detenției reclamantului, la DGCCO nu mai erau alte persoane care să fi avut legătură cu organele de drept și care să poată fi plasate cu el în ce-

lulă. Deși avocații reclamantului s-au plâns de pretinse vizite ale unor persoane neidentificate în celula reclamantului pentru a face presiuni asupra acestuia, el nu s-a plâns niciodată unei instanțe de judecată de lipsa unui răspuns din partea Procuraturii Generale, ceea ce sugera că el nu dorea examinarea în continuare a acelei chestiuni. În baza omisiunii sale de a da orice alte detalii suplimentare și a refuzului lui de a da orice declarații în timpul urmării penale, autoritățile au conchis că nu era necesară investigarea plângerii.

50. Mai mult, reclamantul s-a plâns de cinci ori de starea sa de sănătate și de fiecare dată a fost chemată o ambulanță pentru a-i acorda ajutor. La niciun moment, medicii nu au constatat vreun semn de tuberculoză. Ca răspuns la cererea sa de a fi transferat într-un alt izolator de detenție provizorie, unde exista personal medical, el a fost asigurat că i se va oferi asistență medicală atunci când el va avea nevoie. Referitor la bronșita reclamantului, Guvernul a pus la îndoială că medicul de familie putea fi sigur de constatările sale în absența unor investigații mai detaliate și a unei consultații medicale specializate.

51. De asemenea, Guvernul, pentru a confirma susținerile sale, a prezentat fotografii făcute în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO și documente care confirmau asigurarea cu hrană a izolatorului. Din ultimele rezultă că deținuții primeau câte o masă pe zi și suplimentar ceai și pâine.

52. Reclamantul a contestat declarațiile Guvernului, susținând că suprafața celulei era de patru metri pătrați, așa cum era evident și din fotografiile prezentate de Guvern. Reclamantul a trebuit să-și aducă așternuturi proprii, iar soției sale i s-a permis să-i trimită mâncare doar o dată pe săptămână, așa cum reieșea dintr-o scrisoare de la șeful DGCCO datată din 30 ianuarie 2006. În absența unui frigider, reclamantul nu putea să păstreze alimente precum carnea, peștele sau supa. Documentele Guvernului au susținut pretenția reclamantului că în celulă nu exista veceu, acesta aflându-se într-un loc separat, pe care lui i se permitea să-l viziteze doar o dată pe zi. La fel, în celulă nu era apă potabilă, lui fiindu-i permis să folosească lavoarul timp de 10 minute dimineața. Celula nu era încălzită, el fiind nevoit să doarmă îmbrăcat. De asemenea, reclamantul a susținut că, în timpul detenției sale solitare din pretinse motive de securitate, acolo erau deținuți alți patru foști colaboratori ai organelor de drept și un avocat, negând, astfel, declarația Guvernului că în celula reclamantului nu puteau fi plasate alte persoane.

53. Reclamantul a susținut că el a solicitat aproximativ de zece ori să fie chemată o ambulanță și a notat că Guvernul a prezentat doar două înregistrări ale vizitelor medicilor de la ambulanță la el, la 6 și 7 februarie 2006, deși a confirmat cinci cereri relevante ale reclamantului. În înregistrările cu privire la vizitele medicilor, prezentate de Guvern, medicii au notat că reclamantul suferea de greață, amețeli, neliniște și insomnie. Reclamantul a subliniat că aceste vizite ale medicilor și plângerile sale au coincis cu perioada când el s-a plâns prin intermediul avocatului său de vizite în celula sa ale unor persoane neidenti-

ficat pentru a-l intimida (a se vedea paragraful 28 de mai sus). Mai mult, la 19 februarie 2006 medicul de familie al reclamantului l-a diagnosticat pe el cu bronșită cronică obstructivă, care, la 18 aprilie 2006, a fost confirmată de același medic în prezența medicului din Închisoarea nr. 13. *In fine*, reclamantul a invocat rapoartele CPT, care confirmau descrierea sa a condițiilor de detenție.

2. *Aprecierea Curții*

54. Curtea face referire la principiile stabilite în jurisprudența sa cu privire la articolul 3 al Convenției, în special, referitoare la condițiile de detenție și asistența medicală acordată deținuților (a se vedea, printre altele, *Kudła v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 91, ECHR 2000-XI, *Ostrovar v. Moldova*, nr. 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005, și *Șarban*, citată mai sus, §§ 75-77).

a. **Condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO**

55. Curtea notează că la DGCCO reclamantului i s-a dat o masă deplină pe zi (a se vedea paragraful 51 de mai sus). De asemenea, ea notează că soției reclamantului i s-a dat dreptul de a-i trimite acestuia hrană o dată pe săptămână. În acest sens, Curtea observă că permisiunile date soției reclamantului de a-i trimite acestuia mâncare, prezentate de Guvern, confirmă faptul că reclamantul, în general, primea mâncare de la soția sa o dată pe săptămână. Curtea nu poate decât să noteze insuficiența clară a hranei date reclamantului, care, în sine, ridică o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenției (a se vedea *Kadiķis v. Latvia* (no. 2), nr. 62393/00, § 55, 4 mai 2006).

56. Părțile au prezentat puncte de vedere contradictorii cu privire la accesul în celule la lumina naturală. Totuși, Curtea notează că unul din documentele prezentate de Guvern, care, aparent, a fost emis de conducerea DGCCO (anexa 8, a se vedea paragraful 38 de mai sus), menționează, în mod expres, că celulele nu aveau ferestre. Curtea conchide că reclamantul a fost deținut într-o celulă fără acces la lumina zilei.

57. În continuare, Curtea notează că Guvernul nu a contrazis pretenția reclamantului că lui i s-a permis să folosească veceul și să aibă acces la apă de la robinet o dată pe zi și nici faptul că celula nu era încălzită și că el era nevoit să doarmă îmbrăcat și să folosească așternuturi proprii.

58. Curtea constată că descrierea a cel puțin unora din condițiile de detenție de mai sus coincide cu cea făcută de CPT în anul 2001 (a se vedea paragrafele 54-57 și 63). CPT a conchis că IDP (izolatoarele de detenție provizorie) aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne (inclusiv DGCCO) „nu vor putea niciodată să ofere condiții de detenție adecvate pentru persoanele aflate în custodie pentru perioade prelungite, chiar câteva luni.” Curtea conchide că reclamantul a fost deținut în condiții incompatibile cu articolul 3 al Convenției.

b. Asistența medicală

59. Curtea face referire la opinia Guvernului că era imposibil pentru un medic nespecialist să fie sigur de diagnoza medicală a reclamantului de bronșită în absența rezultatelor unor investigații medicale detaliate (a se vedea paragraful 50 de mai sus). Ea notează că, în pofida acestei diagnoze preliminare, care necesita o confirmare, reclamantul nu a fost supus niciunor astfel de investigații și nici nu a fost examinat de un medic specialist, cel puțin până la sfârșitul detenției sale la DGCCO și două săptămâni după aceasta (a se vedea paragraful 53 de mai sus). Guvernul nu a negat că umiditatea din celule a putut contribui la agravarea bronșitei reclamantului. Mai mult, reclamantului nu i-a fost acordată îngrijire medicală zilnică, după cum rezultă și din observațiile Guvernului, deoarece în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO nu era personal medical, fiind chemată o ambulanță în cazuri mai grave. În această privință, Curtea notează răspunsul dat reclamantului ca răspuns la cererea lui de a fi transferat într-un centru de detenție dotat cu personal medical (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Lui i s-a promis asistență medicală ori de câte ori va avea nevoie, deși el a pretins, în mod expres, că el deja avea nevoie de o astfel de asistență. Prin urmare, reclamantul se afla într-un cerc vicios unde el nu putea primi asistență, până când el „într-adevăr va avea nevoie” de aceasta, deși, în același timp, el nu putea dovedi o astfel de necesitate medicală în absența unei opinii medicale calificate care să confirme temerile sale. Prin urmare, reclamantul nu a primit tratament medical suficient în timpul detenției sale în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO.

c. Investigarea pretinsei intimidări

60. Curtea se referă la pretinsa intimidare a reclamantului în celula sa de către persoane neidentificate (a se vedea paragraful 28 de mai sus). Reclamantul s-a plâns de acest lucru Procurorului General, însă nu a primit niciun răspuns. În opinia Guvernului, omisiunea acestuia de a se plânge unei instanțe de judecată de lipsa acțiunilor, a confirmat absența oricăror temeuri pentru a reacționa la plângerea lui inițială. Mai mult, el a refuzat să dea mai multe detalii cu privire la chestiunea dată.

61. Curtea notează că în fața ei nu s-a disputat faptul că legislația sau practica din Republica Moldova cereau ca o pretinsă victimă a unor acțiuni ilegale să se plângă, în mod repetat, la procuratură înainte ca ultima să reacționeze. Dimpotrivă, după cum se pare din informația de care dispune (a se vedea paragrafele 7, 9 și 15 de mai sus), procuratura a pornit de două ori urmăriri penale împotriva reclamantului, care s-au bazat pe plângerile pe care ea le-a primit, fără a aștepta confirmarea intenției autorilor acestora de a menține acele plângeri. În același timp, reclamantul s-a plâns de două ori (a se vedea

paragraful 28 de mai sus), însă nu a primit niciun răspuns la niciuna din plângerile sale. Guvernul nu a prezentat nicio probă cu privire la vreo investigație a plângerilor reclamantului sau la vreo încercare de a obține mai multe detalii de la reclamant, după cum autoritățile erau obligate să o facă (a se vedea *Boicenco*, citată mai sus, § 123).

62. De asemenea, Curtea notează că Guvernul nu a comentat declarația reclamantului că alți patru foști angajați ai organelor de drept și un avocat erau deținuți în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO concomitent cu el și că, prin urmare, nu a existat vreun motiv pentru detenția sa solitară. Opinia reclamantului era că, în astfel de circumstanțe, singurul motiv pentru detenția sa solitară a fost de a crea condițiile necesare pentru intimidarea sa fără martori. Curtea notează că reclamantul nu a cerut să fie deținut solitar și că, de fapt, s-a plâns de acest lucru, și că nu a existat o încheiere judecătorească de a-l plasa pe acesta în detenție solitară.

63. Curtea se mai referă la paragraful 63 al raportului CPT din anul 2001 în care Comitetul a regretat întârzierile în transferarea responsabilității asupra tuturor centrelor de detenție de la Ministerul Afacerilor Interne la Ministerul Justiției (a se vedea paragraful 39 de mai sus). Curtea notează că, în anul 2006, situația din acest domeniu nu s-a schimbat și că ținerea unei persoane acuzate într-un centru de detenție aflat în subordinea autorității, care efectua urmărirea penală împotriva acesteia, crea potențial pentru abuz (a se vedea paragraful 26 din raportul CPT din anul 2001, citat în paragraful 39 de mai sus).

64. Deși Curții nu i-au fost prezentate probe suficiente că reclamantul a fost, într-adevăr, intimidat în celula sa, ea consideră că, având în vedere toate circumstanțele cauzei, care au fost menționate mai sus, statul nu și-a îndeplinit obligația sa pozitivă de a investiga, în mod corespunzător, acuzațiile de maltratare (a se vedea, printre altele, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 131, ECHR 2000-IV; *Poltoratskiy v. Ukraine*, nr. 38812/97, § 126, ECHR 2003-V; *Corsacov v. Moldova*, nr. 18944/02, § 68, 4 aprilie 2006 și, de asemenea, paragraful 30 al raportului CPT din anul 2001, citat în paragraful 39 de mai sus).

d. Concluzie

65. Pentru a conchide, Curtea constată că detenția reclamantului mai mult de trei luni cu hrană insuficientă și fără acces la lumina zilei mai mult de 22 de ore pe zi, fără acces la veceu și la apă de la robinet când el avea nevoie și cu asistență medicală insuficientă, a constituit o violare a articolului 3 al Convenției. Mai mult, omisiunea de a investiga plângerile sale cu privire la intimidare în celula penitenciarului, unde el s-a simțit deosebit de vulnerabil, deoarece a fost deținut singur, a constituit o violare a obligațiilor procedurale impuse de articolul 3 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

1. *Argumentele părților*

66. Reclamantul a pretins că el a fost reținut fără motive verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune. De fapt, s-a abuzat de sistemul organelor de drept pentru a-l intimida să-și cedeze afacerea unui concurent. Singurul temei pentru pornirea urmăririi penale a fost plângerea lui G.N., în care nu s-a menționat numele reclamantului. Cu toate acestea, în ordonanța de pornire a urmăririi penale, el a fost menționat din motive inexplicabile. Mai mult, Judecătoria Buiucani a exprimat îndoieli cu privire la privarea ilegală de libertate a lui G.N.. A doua reținere a fost, în mod similar, bazată doar pe pretinsele plângeri a două persoane, ambele negând în instanța de judecată că ar fi fost victime ale vreunor acțiuni ilegale comise de reclamant. Prin urmare, faptele cauzei nu au dat niciun motiv de a crede că reclamantul a săvârșit vreuna din cele două infracțiuni de care el a fost acuzat.

67. Guvernul a susținut că reținerea reclamantului a fost în conformitate cu legislația națională. Informația disponibilă la data reținerii sale a fost suficientă pentru a susține o convingere rezonabilă a vinovăției sale. În ceea ce privește lipsa numelui reclamantului din plângerea lui G.N., Guvernul a reamintit că reclamantul a fost reținut după trei zile de la depunerea plângerii. În timp ce la început G.N. nu a putut identifica alți făptuitori decât pe T.G., mai târziu el l-a recunoscut pe reclamant, care abia atunci a fost reținut. Având în vedere informația de care dispuneau și gravitatea pretinselor infracțiuni, nu a fost nerezonabil pentru autorități să-l dețină pe reclamant.

2. *Aprecierea Curții*

68. Curtea reiterează că „rezonabilitatea” bănușii pe care trebuie să se bazeze o reținere sau o arestare constituie o parte esențială a protecției împotriva arestării și detenției arbitrare, care este prevăzută în articolul 5 § 1 (c) al Convenției. A avea o ‘bănușă rezonabilă’ presupune existența faptelor sau a informațiilor care ar convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea. Ceea ce poate fi considerat ca fiind ‘rezonabil’ va depinde, totuși, de toate circumstanțele”. Deși circumstanțele speciale pot afecta limita până la care autoritățile pot divulga informații, chiar și „exigențele instrumentării unei infracțiuni de terorism nu pot justifica extinderea noțiunii de ‘rezonabilitate’ până la punctul în care esența protecției asigurate de articolul 5 § 1 este prejudiciată” (a se vedea *Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, hotărâre din 30 august 1990, Seria A nr. 182, § 32).

a. **Prima reținere a reclamantului**

69. În această cauză, Curtea notează, mai întâi, că niciuna din instanțele judecătorești, care au examinat acțiunile procurorului și demersurile pentru apli-

carea arestării, nu s-a referit la chestiunea dacă a existat o bănuială rezonabilă că reclamantul a săvârșit o infracțiune, în pofida susținerii reclamantului că el era nevinovat. Chiar presupunând că un astfel de lucru a fost făcut implicit în deciziile instanțelor judecătorești naționale, Curtea va trebui să fie deosebit de atentă în propria sa revizuire în lumina absenței unei astfel de revizuirii naționale exprese.

70. Curtea notează că singurul temei citat de procuratură atunci când l-a reținut pe reclamant și când a cerut instanței judecătorești să dispună arestarea preventivă a acestuia a fost că victima (G.N.) l-a identificat direct pe acesta ca fiind autorul unei infracțiuni (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Totuși, ea mai notează că plângerea depusă de G.N. nu a indicat, în mod direct, numele reclamantului și nici nu a menționat că toți angajații companiei reclamantului au fost implicați (a se vedea paragraful 7 de mai sus). Într-adevăr, doar T.G. și reclamantul au fost reținuți, și nu toți angajații. Ordonanța procurorului din 26 noiembrie 2005 de a porni urmărirea penală includea numele reclamantului (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Nu este clar de ce numele acestuia a fost inclus în acea ordonanță înainte de urmărirea penală și înainte ca alte probe să poată fi obținute. Trebuie notat faptul că reclamantul nu a fost niciodată acuzat de acoperirea activităților ilegale prin intermediul companiei sale, ceea ce ar fi putut explica reținerea sa în calitate de director al Tantal, ci de participare personală la șantaj.

71. Curtea notează opinia Guvernului că G.N. l-a identificat pe reclamant după ceva timp de la depunerea plângerii sale. Totuși, Guvernul nu a prezentat niciun document care ar confirma o astfel de identificare ulterioară, deși astfel de proceduri trebuie documentate, în mod corespunzător, în conformitate cu legislația (a se vedea articolul 116 al Codului de procedură penală, citat în paragraful 37 de mai sus). Mai mult, Curtea are dubii că G.N. nu-l cunoștea pe directorul companiei pentru care el a lucrat, dat fiind evenimentele descrise în paragraful 7 de mai sus.

72. Mai mult, Curtea notează că atunci când a examinat demersul pentru aplicarea arestării (a se vedea paragraful 11 de mai sus), instanța de judecată națională a stabilit că cel puțin unul din aspectele plângerii lui G.N. era abuziv. În special, plângerea acestuia cu privire la detenția ilegală contrazicea mandatul oficial de reținere eliberat de adjunctul procurorului mun. Chișinău. Acest lucru ar fi trebuit să creeze dubii asupra credibilității lui G.N.. Conflictul pe care el l-a avut cu administrația companiei (a se vedea paragraful 7 de mai sus) dă motive suplimentare pentru a pune la îndoială motivele lui. Totuși, în loc să verifice această informație, care putea fi obținută ușor de la organele de drept, îndeosebi dat fiind numărul mare de ofițeri de urmărire penală desemnați pentru instrumentarea cauzei, procurorul l-a reținut pe reclamant parțial în baza pretensei răpiri a lui G.N. de către acesta. Acest lucru oferă suport declarației reclamantului că organele de urmărire penală nu au verificat cu adevărat faptele pentru a determina existența unei bănuieli rezonabile că el ar fi săvârșit o infracțiune,

ci, mai degrabă, au urmărit reținerea lui din pretinse interese private. În acest sens, Curtea nu poate decât să noteze faptul că o subdiviziune a Ministerului Afacerilor Interne, care era autoritatea care a pornit urmărirea penală în cauza reclamantului, a cerut și a obținut retragerea licenței companiei reclamantului pe motivul participării acestuia la activități ilegale, înainte ca o instanță de judecată să stabilească vinovăția lui (a se vedea paragraful 13 de mai sus) și chiar după ce Judecătoria Buiucani a constatat că temeiurile invocate pentru detenția reclamantului într-un centru de detenție nu erau convingătoare (a se vedea paragraful 11 de mai sus).

73. Având în vedere cele de mai sus, în special decizia procurorului de a include numele reclamantului în lista persoanelor bănuite fără o declarație a victimei sau orice alte probe care să-l indice pe reclamant (a se vedea *Elci and Others v. Turkey*, nr. 23145/93 și 25091/94, § 674, 13 noiembrie 2003) și omisiunea procurorului de a efectua o cercetare veritabilă a faptelor esențiale, pentru a verifica dacă plângerea a fost întemeiată, Curtea conchide că informația de care dispune nu „convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea”.

74. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește prima reținere a reclamantului.

b. A doua reținere a reclamantului

75. Curtea notează că Guvernul nu a contestat conținutul declarațiilor făcute în instanța de judecată de H.A. și de cealaltă persoană ale căror plângeri au constituit temei pentru pornirea celei de-a doua urmăririi penale împotriva reclamantului (a se vedea paragrafele 26 și 66 de mai sus). Ca urmare a acestor declarații și a cererii reclamantului, instanța de judecată națională a dispus eliberarea reclamantului (a se vedea paragraful 27 de mai sus). Din acele declarații depuse sub jurământ, rezultă că una din cele două pretinse victime nu a semnat nicio plângere și nu avea nicio pretenție față de reclamant, în timp ce H.A. s-a plâns de alte două persoane, însă a inclus numele reclamantului doar la sugestia ofițerului de urmărire penală O. de la DGCCO.

76. Curtea constată similitudini între cele două rețineri ale reclamantului. De fiecare dată, singurul temei pentru reținerea lui a fost o plângere a unei pretinse victime. Ea a constatat deja că chiar și o bănuială *bona fide* sau „veritabilă” a unui organ de urmărire penală nu este, în mod necesar, suficientă pentru a convinge un observator obiectiv că bănuiala este rezonabilă (a se vedea *Fox, Campbell and Hartley*, citată mai sus, § 35). Curții nu i-a fost prezentată nicio altă probă, care să susțină o bănuială rezonabilă că reclamantul ar fi săvârșit o infracțiune. Dimpotrivă, a doua reținere s-a bazat pe o pretinsă infracțiune, care a fost săvârșită pe parcursul unei perioade care s-a sfârșit în luna septembrie 2005 (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Dacă reclamantul ar fi săvârșit,

într-adevăr, infracțiunea și dacă el ar fi dorit să preseze victima sau martorii sau să distrugă probe, el ar fi avut suficient timp să facă acest lucru înainte de luna decembrie 2005, iar Curții nu i-a fost prezentată nicio probă cu privire la astfel de acțiuni din partea reclamantului. Prin urmare, nu a existat nicio urgență pentru a aplica reținerea pentru a stopa o activitate infracțională în curs de desfășurare, iar cei 24 de ofițeri de urmărire penală desemnați în cauza reclamantului ar fi putut folosi orice timp suplimentar pentru a verifica dacă plângerile erau *prima facie* întemeiate. În locul unei astfel de verificări, reclamantul a fost reținut în ziua în care a fost pornită urmărirea penală (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

77. Și mai alarmant este faptul că, din declarațiile celor două pretinse victime rezultă că una din plângeri a fost fabricată și că organul de urmărire penală nu a verificat împreună cu una din victime dacă ea, într-adevăr, a făcut plângerea respectivă, în timp ce plângerea celeilalte victime a fost rezultatul influenței directe a ofițerului de urmărire penală O., aceeași persoană care a înregistrat prima plângere împotriva reclamantului (a se vedea paragraful 7 de mai sus; a se vedea, de asemenea, *Sultan Öner and Others v. Turkey*, nr. 73792/01, §§ 121-123, 17 octombrie 2006). Acest lucru face ca ambele plângeri să fie irelevante pentru a determina existența unei bănuieli rezonabile că reclamantul a săvârșit o infracțiune, deși niciun alt motiv pentru reținerea sa nu a fost invocat (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

78. Curtea este conștientă de posibilitatea ca o victimă să-și retracteze declarațiile din cauza faptului că s-a răzgândit sau chiar din cauza constrângerii. Totuși, faptul dacă o victimă a semnat sau nu o plângere poate fi verificat prin probe obiective de expertiză, iar în dosar nu există nimic care să sugereze că persoana a mințit în instanța de judecată națională despre faptul că nu a semnat plângerea. Într-adevăr, dacă s-ar fi dovedit că victima a semnat, de fapt, plângerea, însă ulterior și-a retras-o sub constrângere, instanța de judecată națională ar fi avut motive serioase de a respinge cererea reclamantului de eliberare. Instanța de judecată nu a exprimat nicio astfel de îngrijorare (a se vedea paragraful 27 de mai sus).

79. Toate cele de mai sus, împreună cu includerea, fără niciun motiv, a numelui reclamantului în lista persoanelor bănuite, stabilite în ceea ce privește prima lui reținere (a se vedea paragraful 74 de mai sus), creează o impresie foarte îngrijorătoare că reclamantul a fost hărțuit în mod deliberat.

80. Dacă reclamantul a fost sau nu reținut în mod deliberat sau ca urmare a unei omisiuni de a examina, în mod corespunzător, faptele cauzei sau ale unei erori *bona fide*, la fel ca și în cazul primei sale rețineri, Curtea nu vede în dosar, nicio probă care să susțină o bănuială rezonabilă că reclamantul a săvârșit o infracțiune.

81. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției și în ceea ce privește cea de-a doua reținere a reclamantului.

IV. PRETINSELE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 5 ȘI 4 AL CONVENȚIEI

82. Reclamantul s-a mai plâns de insuficiența motivelor aduse de instanțele de judecată pentru dispunerea arestării sale preventive și de lipsa accesului la părțile relevante ale dosarului referitoare la temeiurile arestării sale.

83. Curtea consideră că ea nu trebuie să examineze aceste pretenții separat, dat fiind faptul că ea a constatat că întreaga detenție a fost contrară articolului 5 § 1 al Convenției.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

84. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

85. Reclamantul a pretins EUR 19,000 cu titlu de prejudiciu moral. El s-a referit la stresul și vulnerabilitatea pe care le-a suferit, ca urmare a detenției sale ilegale în condiții inumane, și s-a bazat pe jurisprudența Curții în cauze similare.

86. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că aceasta era excesivă în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că jurisprudența la care a făcut referire reclamantul viza situații care nu aveau nimic în comun cu cauza acestuia în ceea ce privește natura și gravitatea pretinselor violări, efectele acestora asupra reclamantului și atitudinea autorităților de stat. Autoritățile au întreprins toate măsurile pentru a satisface necesitățile reclamantului, iar tratamentul său nu a atins nivelul minim cerut de articolul 3 al Convenției. Orice constatare a unei violări a articolului 5 al Convenției ar trebui să constituie în sine o satisfacție echitabilă.

87. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca urmare a detenției sale timp de șase luni contrar articolului 5 § 1 al Convenției și în condiții contrare articolului 3 al Convenției. Hotărând în mod echitabil, ea acordă reclamantului EUR 12,000 (a se vedea *Modârcă v. Moldova*, nr. 14437/05, § 103, 10 mai 2007).

B. Costuri și cheltuieli

88. Reclamantul a pretins EUR 8,972 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat o listă a orelor lucrate pentru pregătirea cauzei (aproximativ 83 de

ore) și onorariul pentru o oră de lucru pentru fiecare tip de activitate (EUR 60-100). El s-a referit la o decizie a Baroului Avocaților din Republica Moldova, adoptată la 29 decembrie 2005, prin care s-a recomandat nivelul de remunerare pentru avocații care reprezintă reclamânți în tribunalele internaționale (un onorariu pe oră de EUR 40-150).

89. Guvernul a considerat că aceste pretenții erau nejustificate, având în vedere realitățile economice ale vieții din Republica Moldova. El a susținut că reclamantul nu a prezentat o copie a unui contract de reprezentare a sa. El a pus la îndoială necesitatea de a presta atât de multe ore pentru cercetarea jurisprudenței Curții și întocmirea observațiilor reclamantului. Guvernul s-a referit la caracterul de recomandare al deciziei adoptate de Baroul Avocaților din Republica Moldova, care, prin urmare, nu era obligatorie pentru avocații moldoveni. Mai mult, onorariile recomandate erau excesive.

90. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 139). În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, o listă detaliată a tuturor pretențiilor urmează a fi prezentată, în caz contrar, Camera poate respinge pretenția în întregime sau în parte.

91. În această cauză, Curtea notează că, deși reclamantul nu a prezentat o copie a unui contract încheiat cu avocatul său, el a autorizat avocatul în mod corespunzător să-l reprezinte în procedurile în fața acestei Curți și ei au semnat împreună lista detaliată a orelor lucrate pentru pregătirea cauzei. De asemenea, este clar faptul că un anumit volum de lucru a fost îndeplinit, dată fiind calitatea observațiilor. Totuși, suma cerută este excesivă și trebuie acceptată doar în parte. Având în vedere lista detaliată a orelor lucrate, numărul și complexitatea chestiunilor examinate, Curtea acordă reclamantului EUR 3,000 cu titlu de costuri și cheltuieli (cf. *Șarban*, citată mai sus, § 139).

C. Dobânda de întârziere

92. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 3 în partea care se referă la condițiile de detenție a reclamantului în Închisoarea nr. 13, iar restul cererii admisibil;*

2. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește condițiile de detenție a reclamantului în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO și insuficiența asistenței medicale acordate lui;
3. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește omisiunea de a investiga plângerile reclamantului cu privire la intimidarea în celula sa;
4. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește cele două rețineri ale reclamantului în absența unei bănuieli rezonabile că el ar fi comis o infracțiune;
5. *Hotărâște* că nu este necesar de a examina separat pretențiile formulate în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4 al Convenției;
6. *Hotărâște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 12,000 (doisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
7. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MUȘUC c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 42440/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Mușuc c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 9 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 42440/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Eduard Mușuc („reclamantul”), la 3 noiembrie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dra Janeta Hanganu, un avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că arestarea sa preventivă a fost arbitrară și a susținut că au avut loc câteva violări ale articolului 5 §§ 1, 3 și 4 al Convenției.

4. La 5 decembrie 2006, Secțiunea a Patra a Curții a comunicat Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Judecătorul Pavlovschi, judecătorul ales din partea Republicii Moldova, s-a abținut de la judecarea cauzei (articolul 28 al Regulamentului Curții) înainte ca aceasta să fie comunicată Guvernului. La 8 februarie 2007, Guvernul, în conformitate cu articolul 29 § 1 (a) al Regulamentului Curții, a informat Curtea că el este de acord ca în locul acestuia să fie desemnat un alt judecător ales și a lăsat alegerea persoanei desemnate în seama Președintelui Camerei. La 18 septembrie 2007, Președintele l-a desemnat pe judecătorul Šikuta să participe la judecarea cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1975 și locuiește în Chișinău. El este conducătorul Megadat.com SRL, o întreprindere care este reclamant în cauza *Megadat.com SRL v. Moldova*, nr. 21151/04, și liderul unui partid de opoziție extraparlamentar.

1. *Procedurile penale pornite împotriva reclamantului*

7. La 31 mai 2006, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției („CCCEC”) a pornit proceduri penale în baza unei pretinse însușiri, în anul 2002, a unui imobil care aparținea întreprinderii X.

8. La 22 septembrie 2006, reclamantul a fost declarat bănuit în procesul penal. Printr-o ordonanță din aceeași dată, se pretindea că, în calitatea sa de conducător al Megadat.com SRL, el a cumpărat de la banca M. imobilul, care anterior a fost transferat băncii de către întreprinderea X ca plată pentru un credit pe care ultima nu l-a putut restitui. Potrivit CCCEC, imobilul a fost cumpărat de Megadat.com la un preț mai mic decât prețul de piață al imobilului la acea dată.

CCCEC a pretins că infracțiunea a fost săvârșită de reclamant în complicitate cu tatăl său care, la acea dată, era președinte al consiliului de administrare al întreprinderii X. După cum s-a pretins, tatăl reclamantului a reușit să convingă consiliul de administrare să pună în gaj imobilul la banca M. și să indice în contractul de gaj o valoare mai mică decât valoarea de piață. Ulterior, când întreprinderea X nu a putut să restituie creditul, inclusiv, după cum s-a pretins, din cauza acțiunilor tatălui reclamantului, acesta din urmă s-a folosit de funcția sa de președinte al consiliului de administrare pentru a-i convinge pe ceilalți membri ai consiliului de administrare să transfere imobilul băncii în loc de bani, evitând astfel o licitație publică. În asemenea mod, banca M. a intrat în posesia imobilului la un preț redus.

Ulterior, reclamantul, în calitatea sa de conducător al Megadat.com SRL, a cumpărat de la banca M. imobilul la un preț mai mic decât valoarea lui de piață, cauzând, astfel, întreprinderii X un prejudiciu de 1,988,130 lei moldovenești (MDL).

9. Ordonanța din 22 septembrie 2006 conținea acuzațiile de mai sus aduse reclamantului și tatălui său, fără ca acestea să fie bazate pe vreo probă.

2. *Arestarea preventivă a reclamantului*

10. La 28 septembrie 2006, reclamantul a fost reținut, iar Judecătoriei Bu-iucani i-a fost prezentat un demers pentru arestarea preventivă a acestuia pe un

termen de zece zile. Demersul a reiterat toate acuzațiile aduse reclamantului și tatălui acestuia, conținute în ordonanța din 22 septembrie 2006 (a se vedea paragraful 8 de mai sus), și a pretins *inter alia* că reclamantul putea să încerce să influențeze martorii, deoarece, între 1999 și 2002, el și tatăl lui l-au amenințat pe E.S., actualmente un martor în cauza împotriva acestora.

11. În aceeași zi, judecătorul de instrucție M.D. a eliberat un mandat de arest pe o perioadă de zece zile. Motivele pentru arestarea preventivă a reclamantului au fost faptul că el a fost acuzat de o infracțiune gravă, că exista riscul înțelegerii între co-acuzați, că exista riscul ca reclamantul să distrugă probele și că existau probe că acesta a încercat să influențeze un martor.

12. Reclamantul a depus recurs împotriva încheierii, susținând că nu exista o bănuială rezonabilă de a crede că el a săvârșit o infracțiune. Acuzația împotriva sa se baza pe faptul că Megadat.com SRL a cumpărat un imobil de la o bancă la un preț stabilit de bancă. Toate contractele cu privire la chestiunea dată erau valabile și nimeni nu le-a contestat vreodată. Nu au fost stabilite alte fapte, care ar fi creat o bănuială rezonabilă. Mai mult, nu numai că procurorii nu au dovedit existența unei bănuieli rezonabile că reclamantul a fost implicat în infracțiune, ci, mult mai important, ei nu au dovedit existența unei infracțiuni.

Motivele pe care s-a bazat instanța de judecată la arestarea lui preventivă erau formale și lipsite de suport factologic. De asemenea, el a susținut că nu a încercat niciodată să influențeze vreun martor și s-a plâns că judecătorul M.D. a respins cererea sa de audiere a martorului pe care, după cum se pretindea, el ar fi încercat să-l influențeze. La fel, judecătorul M.D. a refuzat să-i dea acces la materialele din dosar, relevante pentru arestarea lui preventivă. Lui nu i s-a dat nici măcar o copie a înscrisului care conținea declarațiile martorului E.S.

In fine, reclamantul a declarat că el nu a putut să se întâlnească cu avocații săi în condiții de confidențialitate în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC din cauza unui perete din sticlă care îi separa. El a declarat că peretele din sticlă constituia un obstacol atât pentru comunicarea confidențială, cât și pentru schimbul de documente dintre el și avocații săi.

13. La 3 octombrie 2006, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului. Ea nu a dat nicio apreciere argumentelor reclamantului cu privire la lipsa unei bănuieli rezonabile și a susținut că, potrivit articolului 5 § 3 al Convenției, ea nu era obligată să examineze toate argumentele invocate de reclamant. Totuși, ea a acceptat motivele aduse de Judecătoria Buiucani în favoarea arestării preventive a reclamantului și a declarat că reclamantul și avocații săi nu aveau dreptul să vadă materialele dosarului penal, ci doar materialele prezentate de procuror în sprijinul demersului privind aplicarea arestării preventive. În continuare, instanța de judecată a declarat că o copie a înscrisului care conținea declarațiile martorului E.S. a fost anexată la demersul procurorului privind aplicarea arestării preventive; totuși, ea nu a menți-

onat dacă aceasta a fost dată reclamantului sau avocatului lui. *In fine*, instanța de judecată a respins plângerea reclamantului că prima instanță a refuzat să-l audieze pe E.S. și a declarat că legislația națională a Republicii Moldova nu prevedea audierea martorilor în procedurile cu privire la aplicarea măsurilor preventive.

3. *Procedurile cu privire la prelungirea arestării preventive a reclamantului*

14. La 4 octombrie 2006, procurorul L.R. a adresat Judecătoria Buiucani un demers privind prelungirea arestării preventive a reclamantului cu treizeci de zile. Motivele pentru prelungire erau similare celor invocate în primul demers privind eliberarea unui mandat de arest.

15. În observațiile sale scrise, reclamantul s-a opus prelungirii și a declarat, din nou, că nu exista o bănuială rezonabilă că el a săvârșit o infracțiune. De asemenea, el a susținut că nu a încercat niciodată să influențeze vreun martor și că nu existau motive pentru detenția sa. El a solicitat, în mod repetat, audierea martorului pe care el a fost acuzat că ar fi încercat să-l influențeze.

16. La 6 octombrie 2006, Judecătoria Buiucani a admis demersul procurorului cu privire la prelungirea arestării preventive pe aceleași motive ca și cele invocate în procedurile inițiale cu privire la aplicarea arestării preventive. Instanța de judecată a susținut că ea nu avea dreptul să se expună asupra vinovăției reclamantului și a relevanței probelor, care au servit ca bază pentru acuzarea acestuia. De asemenea, instanța de judecată a susținut că ea nu a considerat necesar s-o audieze pe E.S., deoarece declarațiile scrise ale acesteia au fost anexate la demersul procurorului privind aplicarea arestării preventive.

17. Reclamantul a depus recurs și a susținut că prelungirea era ilegală, deoarece demersul procurorului privind prelungirea a fost depus în afara termenului. El a declarat că, potrivit articolului 186 alin. (6) al Codului de procedură penală, procurorul avea dreptul să solicite prelungirea nu mai târziu de cinci zile până la expirarea termenului de arestare. Deoarece termenul de arestare expira la 8 octombrie 2006, demersul privind prelungirea trebuia depus cel târziu la 3 octombrie 2006. În temeiul articolului 230 al Codului de procedură penală, nerespectarea termenului avea ca rezultat pierderea dreptului procurorului de a solicita prelungirea și nulitatea demersului privind prelungirea. Reclamantul a declarat că el a invocat acest argument în fața primei instanțe, însă acesta a fost ignorat. Mai mult, înainte de ședința primei instanțe, procurorul și judecătorul s-au încuiat în biroul judecătorului, fără ca apărarea să fie prezentă, și au avut o discuție confidențială. Din acel motiv, reclamantul l-a recuzat pe judecător. Totuși, cererea lui de recuzare a fost respinsă.

În continuare, reclamantul s-a plâns că prima instanță nu i-a dat acces la materialele dosarului relevante pentru procedurile cu privire la arestarea preventivă. El a declarat că i-au fost prezentate următoarele documente:

- ordonanța din 22 septembrie 2006 prin care el a fost declarat bănuit în procesul penal;
- procesul-verbal din 28 septembrie 2006 cu privire la reținerea sa;
- demersul procurorului din 28 septembrie 2006 privind arestarea lui preventivă;
- ordonanța din 4 octombrie 2006 privind punerea sub învinuire a reclamantului;
- copii ale cererilor de a asigura reclamantul cu apă minerală și ziare;
- copii ale cererilor reclamantului de a avea întrevederi cu avocatul său;
- rezultatele examinării medicale a reclamantului;
- patru fotografii color ale clădirii Curții de Apel.

Potrivit reclamantului, acele documente nu conțineau nicio probă în sprijinul arestării sale. Reclamantul l-a acuzat pe judecătorul din prima instanță că a mințit referitor la faptul că lui i s-a dat o copie a înscrisului care conținea declarațiile martorului E.S. și a invocat discuțiile dintre judecător și procuror din timpul ședinței, când judecătorul l-a întrebat pe procuror unde era declarația scrisă a martorului E.S., iar procurorul i-a răspuns: „Eu nu știu, poate la Curtea de Apel.”

Reclamantul a solicitat Curții de Apel să caseze încheierea Judecătorei Buiucani și să dispună eliberarea sa. De asemenea, el a solicitat ca martorul E.S. să fie audiat și avocatului său să-i fie dat accesul la materialele dosarului, care confirmau necesitatea de a-l ține în arest. *In fine*, el a cerut informarea Consiliului Superior al Magistraturii despre faptul că judecătorul M.D. de la Judecătoria Buiucani a avut o discuție confidențială cu procurorul înainte de ședință și că a admis un demers care a fost înaintat cu omiterea termenului.

18. La 11 octombrie 2006, în timpul ședinței de la Curtea de Apel, avocații reclamantului au reiterat cererea de a li se da acces la dosar și de a li se permite să vadă declarațiile martorului E.S. Dintr-o înregistrare audio a ședinței, reiese că avocații reclamantului au insistat să li se dea o copie a declarațiilor lui E.S., deși procurorul continua să susțină că aceștia le-au văzut. Avocații reclamantului au solicitat ca procurorul să prezinte o recipisă, care să dovedească că lor li s-a dat înscrisul și au cerut procurorului să-l dea în cadrul ședinței. La cererea avocaților, instanța de judecată a luat o pauză aparent pentru a permite procurorului de a le prezenta o copie a declarațiilor lui E.S.; totuși, după pauză, aceasta a pronunțat imediat decizia sa. Cererea avocaților nu pare să fi fost admisă, deoarece Curtea de Apel nu s-a referit deloc la ea în decizia sa. Ea a constatat că prima instanță nu a comis nicio încălcare de procedură. Totuși, având în vedere că reclamantul avea un domiciliu permanent, nu avea antecedente penale și că nu exista riscul împiedicării de către acesta a aflării adevărului, Curtea de Apel a decis să-l elibereze pe cauțiune. Pronunțând acea decizie, Curtea de Apel s-a referit la principiul potrivit căruia un acuzat trebuie judecat întotdeauna în libertate și a fixat cauțiunea la MDL 2,000,000. Instanța de judecată a dispus ca arestarea reclamantului să continue până când acesta va plăti banii.

19. Deoarece reclamantul nu a putut plăti suma stabilită pentru cauțiune, el a continuat să fie deținut. El a prezentat Curții un certificat de la angajatorul său, care prevedea că, între ianuarie și septembrie 2006, el nu a avut niciun venit.

20. Reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al CC-CEC. Potrivit lui, camera pentru întrevederi dintre avocați și deținuți avea un perete din sticlă pentru a-i ține separați. Ei trebuia să strige pentru a se auzi reciproc și nu puteau face schimb de documente.

21. La 14 noiembrie 2006, Judecătoria Buiucani a examinat o cerere *habeas corpus* depusă de reclamant și a dispus eliberarea sa fără cauțiune.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

22. Părțile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 186 alin. (6)

„În caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinutului, procurorul, nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare, înaintează judecătorului de instrucție un demers privind prelungirea acestui termen.

...”

Articolul 192. Liberarea provizorie pe cauțiune a persoanei deținute

„(4) Cuanțumul cauțiunii se fixează de către judecătorul de instrucție sau de instanță de la 300 la 100000 unități convenționale, în dependență de starea materială a persoanei respective și de gravitatea infracțiunii.”

Articolul 230 alin. (2)

„În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”

ÎN DREPT

23. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că arestarea sa a fost impusă în lipsa motivelor verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune. Mai mult, reclamantul a declarat că prelungirea arestării sale a fost ilegală, deoarece demersul procurorului din 4 octombrie 2006 privind prelungirea arestării a fost depus cu omiterea termenului. Partea relevantă a articolului 5 este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune”

24. De asemenea, el a pretins, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa. Mai mult, decizia Curții de Apel din 11 octombrie 2006, prin care s-a stabilit cauțiunea, nu era compatibilă cu articolul 5 § 3 al Convenției, deoarece suma acesteia nu a fost fixată cu referire la scopul pentru care ea a fost impusă, și anume de a asigura că reclamantul se va prezenta la audiere. Partea relevantă a articolului 5 § 3 este următoarea:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

25. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, că el nu a avut un recurs efectiv, conform legislației naționale, pentru a contesta suma stabilită pentru cauțiune și că în timpul procedurilor cu privire la arestarea lui preventivă el și avocații săi nu au avut acces la materialele din dosarul său penal, în baza cărora instanțele judecătorești au dispus arestarea lui preventivă. El a mai declarat că el nu s-a putut întâlni cu avocații săi în condiții de confidențialitate, deoarece ei erau separați printr-un perete din sticlă. Articolul 5 § 4 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. **Pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției cu privire la lipsa unui recurs efectiv pentru a contesta suma stabilită pentru cauțiune**

26. Reclamantul a pretins că el nu a avut un recurs efectiv, conform legislației naționale, în sensul articolului 5 § 4 al Convenției, pentru a contesta suma cauțiunii pe care el a fost obligat s-o plătească prin decizia irevocabilă a Curții de Apel din 11 octombrie 2006.

27. Curtea reamintește că articolul 5 § 4 nu garantează ca atare un drept de a contesta deciziile prin care se dispune sau se prelungeste arestarea, deoarece prevederea de mai sus face referire la „proceduri”, și nu la „căi de atac”. Intervenția unei singure autorități este conformă articolului 5 § 4, cu condiția că procedura urmată are un caracter judiciar și acordă persoanei vizate garanții adecvate în privința modului lipirii de libertate în cauză (a se vedea *Jecius v. Lithuania*, nr. 34578/97, § 100, ECHR 2000-IX). Prin urmare, pretenția este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției în sensul articolului 35 § 3 și urmează a fi respinsă în conformitate cu articolul 35 § 4.

B. Restul pretențiilor

28. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară restul cererii admisibil. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va trece imediat la examinarea fondului restului cererii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

29. Reclamantul a declarat că nu au existat motive verosimile de a bănui că el ar fi săvârșit infracțiunea de care a fost acuzat. Întreprinderea sa a cumpărat de la o bancă o proprietate pe care ultima o vindea și banca a fost cea care a stabilit prețul proprietății în conformitate cu o evaluare efectuată de o întreprindere specializată acceptată de bancă. Potrivit reclamantului, procuratura nu a prezentat nicio probă în sprijinul unei bănuieli rezonabile că el ar fi săvârșit vreo infracțiune.

30. Guvernul a declarat că existau motive credibile de a bănui că reclamantul a săvârșit infracțiunea care i s-a imputat și că el a încercat să amenințe un martor.

31. Curtea reiterează că pentru ca o reținere, în baza unei bănuieli rezonabile, să fie justificată în sensul articolului 5 § 1 (c) nu este necesar ca poliția să fi obținut probe suficiente pentru a aduce acuzații fie la momentul reținerii, fie în timp ce reclamantul se află în custodie (a se vedea *Brogan and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 29 noiembrie 1988, Seria A nr. 145-B, pp. 29-30, § 53). De asemenea, nu este necesar ca persoana deținută să fie, eventual, acuzată sau adusă în fața unei instanțe. Scopul urmărit prin reținerea pentru interogare este desfășurarea unei urmăriri penale prin care să fie confirmate sau infirmate bănuielile care constituie temei pentru arestare (a se vedea *Murray v. the United Kingdom*, hotărâre din 28 octombrie 1994, Seria A nr. 300-A, p. 27,

§ 55). Totuși, cerința ca bănuiala să se bazeze pe motive rezonabile formează o parte esențială a garanțiilor împotriva arestării și detenției arbitrare. Faptul că o bănuială este presupusă cu bună-credință este insuficient. Cuvintele „bănuială rezonabilă” presupun existența faptelor sau a informațiilor care ar convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea (a se vedea *Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, hotărâre din 30 august 1990, Seria A nr. 182, p. 16-17, § 32).

32. Curtea notează că, în această cauză, reclamantul a fost acuzat de însușirea unui imobil prin cumpărarea acestuia de la o bancă la un preț mai mic decât valoarea lui de piață. Acuzația împotriva lui și demersul procurorului privind arestarea lui (a se vedea paragrafele 8 și 10 de mai sus) conțineau o descriere cronologică a evenimentelor, care au avut loc între anii 1999 și 2002, și care i-au atribuit lui și tatălui lui un comportament care, în opinia procurorului, a constituit o infracțiune. Totuși, ele nu par să conțină vreo probă în sprijinul teoriei că a fost săvârșită o infracțiune și că reclamantul ar putea fi vinovat de ea. Într-adevăr, în documentele de mai sus nu există nicio mențiune despre faptul cum a ajuns procuratura la concluzia că valoarea imobilului în cauză a fost subestimată sau dacă a existat o înțelegere între reclamant și banca ce a făcut vânzarea. Ea s-a referit doar la existența unui martor în cadrul procedurilor penale fără a spune totuși ceva despre declarațiile acestuia sau dacă declarațiile martorului au confirmat acuzația împotriva reclamantului. Mai mult, deși reclamantul a susținut, în mod expres, în timpul procedurilor *habeas corpus* că nu exista o bănuială rezonabilă că el ar fi săvârșit infracțiunea imputată lui (a se vedea paragrafele 12 și 15 de mai sus), se pare că instanțele judecătorești au ignorat această declarație și au tratat-o ca irelevantă (a se vedea paragrafele 13 și 16 de mai sus).

33. În lumina celor de mai sus, Curtea nu consideră că materialele prezentate de procuratură, pe care s-au bazat instanțele de judecată naționale pentru a-l aresta pe reclamant, erau suficiente pentru a convinge un observator obiectiv că reclamantul ar fi putut săvârși infracțiunea imputată lui. Prin urmare, ea conchide că detenția reclamantului între 28 septembrie și 14 noiembrie 2006 nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că el a săvârșit o infracțiune și, astfel, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

34. Având în vedere constatarea de mai sus, Curtea nu consideră necesar de a decide asupra legalității prelungirii arestării reclamantului la 6 octombrie 2006.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

35. Reclamantul a pretins că încheierile prin care s-a dispus arestarea sa preventivă nu s-au bazat pe motive relevante și suficiente, ci doar pe temeieri

declarative și formale. Mai mult, instanțele de judecată nu au apreciat argumentele înaintate de apărarea sa atât în cererile de recurs, cât și verbal, în timpul ședințelor.

În continuare, reclamantul a declarat că suma stabilită pentru cauțiune în mărime de MDL 2,000,000 era excesivă și că Curtea de Apel nu a făcut nicio cercetare cu privire la situația financiară a reclamantului înainte de a pronunța încheierea sa din 11 octombrie 2006.

36. Guvernul a declarat că arestarea reclamantului a fost necesară, deoarece el era bănuit de săvârșirea unei infracțiuni grave. Dosarul penal împotriva lui era foarte complex, iar, în caz de eliberare, el ar fi putut să distrugă probele, să influențeze martorii sau să se eschiveze. Mai mult, anterior, el a încercat să influențeze un martor, iar declarațiile acestuia că lui nu i-ar fi fost prezentată o copie a declarațiilor ultimului erau false, deoarece el nici măcar nu a cerut audierea acelui martor.

De asemenea, Guvernul a declarat că suma stabilită pentru cauțiune nu era excesivă, având în vedere situația financiară a reclamantului și că acea sumă nu era în niciun fel legată de pretinsul prejudiciu cauzat de reclamant victimei infracțiunii.

37. Curtea reamintește că articolul 5 al Convenției, ca și articolele 2, 3 și 4, face parte din prima categorie de drepturi fundamentale, care protejează securitatea fizică a persoanei (a se vedea, spre exemplu, legătura acestuia cu articolele 2 și 3 în cazurile de dispariție a persoanelor în *Kurt v. Turkey*, hotărâre din 25 mai 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III, § 123) și, prin urmare, importanța lui este supremă. Scopul de bază al acestuia este de a preveni lipsirea arbitrară și nejustificată de libertate (a se vedea, spre exemplu, *Lukanov v. Bulgaria*, hotărâre din 20 martie 1997, *Reports* 1997-II, § 41; *Assanidze v. Georgia* [GC], nr. 71503/01, § 171, ECHR 2004-II; *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 461, ECHR 2004-VII).

38. Prezumpția este în favoarea eliberării. După cum a fost stabilit în cauza *Neumeister v. Austria* (hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A nr. 8, p. 37, § 4), a doua parte a articolului 5 § 3 nu oferă instanțelor judiciare dreptul de a alege între a aduce învinuitul în fața instanței într-un termen rezonabil sau a-l elibera în cursul procedurii. Până la condamnare, el trebuie prezumat nevinovat și scopul acestei prevederi este, în esență, de a cere eliberarea lui provizorie odată ce detenția sa continuă încetează să mai fie rezonabilă (a se vedea *McKay v. the United Kingdom* [GC], nr. 543/03, § 41, ECHR 2006-...).

39. Persistența unei bănuieli rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției continue, dar, după o anumită perioadă de timp, acest lucru nu mai este suficient. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să stabilească dacă celelalte temeuri invocate de autoritățile judiciare continuă să justifice lipsirea de libertate. Atunci când aceste temeuri sunt „relevante” și „suficiente”, Curtea trebuie, de asemenea, să se asigure

că autoritățile naționale competente au dat dovadă de „o diligență deosebită” pe parcursul procedurilor (a se vedea, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, §§ 152 și 153, ECHR 2000-IV).

40. O persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie întotdeauna eliberată în cursul procedurii, cu excepția cazului când statul poate dovedi că există motive „relevante și suficiente” care să justifice detenția ei continuă (*Yağcı and Sargin v. Turkey*, hotărâre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319-A, § 52).

41. Articolul 5 § 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca autorizând aplicarea necondiționată a detenției preventive, care să dureze nu mai mult de o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie demonstrată în mod convingător de către autorități (a se vedea *Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004).

42. În ceea ce privește cautiunea, ea poate fi necesară doar dacă prevalează motivele care justifică detenția. Atunci când astfel de motive prevalează, mărirea cautiunii trebuie „evaluată, în principal, în funcție de persoana în cauză, bunurile acesteia ..., cu alte cuvinte, de nivelul de încredere că este posibil ca posibilitatea pierderii siguranței, în caz de neprezentare la proces, va constitui o descurajare suficientă pentru a exclude orice dorință din partea acesteia de a se ascunde (a se vedea *Neumeister v. Austria*, hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A, nr. 8, p. 40 § 14).

43. Curtea a constatat mai sus că arestarea reclamantului nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă. Acest lucru ar constitui un temei suficient pentru ea să nu considere necesar de a examina și această pretenție. Totuși, Curtea notează cu îngrijorare caracterul frecvent al problemelor cu privire la relevanța și suficiența motivelor pentru arestare în cazul Republicii Moldova. Curtea notează că ea a constatat pentru prima dată o violare de acest gen în cauzele *Șarban și Becciev v. Moldova* (nr. 3456/05, § 103, 4 octombrie 2005 și nr. 9190/03, § 64, 4 octombrie 2005) și că, spre regretul ei, această problemă continuă să persiste.

44. Curtea notează că, la fel ca și în cauzele *Șarban și Becciev*, cele mai multe motive pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale în încheierile lor de a-l aresta pe reclamant și de a prelungi arestarea acestuia (a se vedea paragrafele 11 și 16 de mai sus) au fost limitate la parafrizarea motivelor pentru arestare, prevăzute de Codul de procedură penală, fără a explica cum se aplică ele în cazul reclamantului.

45. Pe lângă aceasta, instanțele judecătorești naționale au invocat în sprijinul arestării faptul că reclamantul a încercat să influențeze un martor. Curtea notează, în primul rând, că această afirmație a constituit o interpretare eronată a declarației procurorului că, între anii 1999 și 2002, reclamantul ar fi amenințat o persoană, care a devenit ulterior martor în cauza acestuia (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Totuși, ceea ce este mai important, deși s-au bazat

pe o astfel de afirmație, instanțele judecătorești naționale au respins cererile insistente ale reclamantului de a audia acel martor (a se vedea, pentru comparație, *Becciev v. Moldova*, citată mai sus, §§ 73-76) sau cel puțin de a vedea o copie a declarațiilor acestuia (a se vedea paragrafele 12, 15 și 17 de mai sus). Într-adevăr, deși a declarat că reclamantului i s-a prezentat un astfel de înscris, Guvernul nu a prezentat nicio probă pentru a dovedi acest lucru.

46. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră că această cauză poate fi distinsă de cauzele *Șarban* și *Becciev* în ceea ce privește relevanța și suficiența motivelor pentru arestare.

47. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în această privință.

48. În lumina constatării de mai sus că nu au existat motive relevante și suficiente pentru a prelungi arestarea reclamantului, Curtea consideră că cerința ca reclamantul să plătească o cauțiune și detenția sa continuă pe motiv că el nu a plătit-o a constituit o violare separată a articolului 5 § 3 al Convenției. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră necesar de a determina dacă mărimea cauțiunii impuse reclamantului a fost sau nu excesivă.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 AL CONVENȚIEI

49. Reclamantul a declarat că el a înaintat instanțelor judecătorești naționale numeroase cereri pentru a i se permite să vadă înscrisul care conținea declarația martorului E.S. pe care acuzarea a invocat-o în favoarea arestării sale, însă în zadar. El a notat că astfel de solicitări au fost făcute în cererile sale *habeas corpus* și în recursurile sale (a se vedea paragrafele 12, 15, 17 și 18 de mai sus). De asemenea, reclamantul s-a plâns că peretele din sticlă din izolatorul de detenție provizorie al CCCEC l-a împiedicat să aibă întâlniri confidențiale cu avocatul său pentru a discuta chestiuni legate de apărarea sa în procedurile cu privire la arestarea preventivă.

50. Guvernul a contestat acuzațiile reclamantului și a declarat că acesta și avocatul acestuia au avut acces la toate materialele din dosar, pe care s-au bazat acuzarea și instanțele judecătorești pentru a susține necesitatea arestării sale. Potrivit Guvernului, ei au avut acces și la înscrisul care conținea declarația lui E.S., care a fost printre documentele transmise lor de acuzare. Totuși, probabil din cauza lipsei lor de diligență, ei nu au observat-o. De asemenea, Guvernul a contestat acuzațiile reclamantului cu privire la peretele din sticlă din izolatorul de detenție provizorie al CCCEC.

51. Curtea reiterează că o instanță judecătorească, la examinarea unui recurs împotriva detenției, trebuie să asigure garanțiile unei proceduri judiciare. Procedurile trebuie să fie contradictorii și trebuie să asigure întotdeauna „egalitatea armelor” între părți, procuror și persoana lipsită de libertate.

52. În cazul unei persoane a cărei detenție cade sub incidența articolului 5 § 1 (c), o audiere este necesară. Având în vedere impactul dramatic al lipsirii de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, procedurile desfășurate în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției trebuie, în principiu, să întrunească în cea mai mare măsură posibilă, în circumstanțele unei investigații în derulare, cerințele de bază ale unui proces echitabil (*Shishkov v. Bulgaria*, nr. 38822/97, § 77, ECHR 2003-I (extracts)).

53. Egalitatea armelor nu este asigurată dacă apărării i se neagă accesul la acele documente din dosarul penal care sunt esențiale pentru a contesta, în mod efectiv, legalitatea, în sensul Convenției, a detenției clientului său. Conceptul de legalitate a detenției nu se limitează la conformarea cu cerințele procedurale prevăzute de legislația națională, dar se referă și la caracterul rezonabil al bănuielii în temeiul căreia se aplică arestul, legitimitatea scopului urmărit prin arest și la justificarea detenției care rezultă din acesta.

54. Curtea recunoaște necesitatea ca urmărirea penală să fie desfășurată în mod eficient, ceea ce poate presupune că o parte din informațiile colectate în timpul acestora trebuie păstrată în secret pentru a împiedica bănușii să altereze probele și să submineze efectuarea justiției. Totuși, acest scop legitim nu ar putea fi îndeplinit pe seama unor restricții substanțiale asupra drepturilor apărării. Prin urmare, informația care este esențială pentru aprecierea legalității unei detenții trebuie să fie, în mod corespunzător, pusă la dispoziția avocatului bănușitului (a se vedea, printre altele, *Lamy v. Belgium*, hotărâre din 30 martie 1989, Seria A nr. 151, pp. 16-17, § 29, și *Garcia Alva v. Germany*, nr. 23541/94, §§ 39-43, 13 februarie 2001).

55. În această cauză, părțile dispută faptul dacă reclamantul sau avocații săi au cerut acces la părți ale dosarului penal și că un astfel de acces le-a fost refuzat. Totuși, Curtea notează că reclamantul și avocații acestuia au cerut de multe ori să li se dea o copie a înscrisului care conținea declarația lui E.S. (a se vedea paragrafele 12, 15, 17 și 18 de mai sus) și că instanțele judecătorești nu au reacționat în niciun fel la aceste cereri. Mai mult, declarațiile Guvernului că ei au avut de fapt acces la document nu sunt susținute prin nicio probă (a se vedea paragraful 45 de mai sus).

56. Curtea notează că nu a fost adus niciun motiv pentru neprezentarea informației și că reclamantul nu a putut să conteste, în mod corespunzător, motivele arestării sale. În astfel de circumstanțe, nu poate fi spus faptul că în această cauză, principiul „egalității armelor”, în sensul articolului 5 § 4 al Convenției, a fost respectat. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției.

57. În ceea ce privește pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 5 § 4 referitoare la peretele din sticlă din izolatorul de detenție provizorie al CCCEC, Curtea reamintește că ea a constatat deja violări în ceea ce privește plângeri similare în astfel de cauze, precum *Castraveț v. Moldova* (nr.

23393/05, § 61, 13 martie 2007), *Istratii and Others v. Moldova* (nr. 8721/05, 8705/05 și 8742/05, § 101, 27 martie 2007) și *Modârcă v. Moldova* (nr. 14437/05, § 99, 10 mai 2007). În astfel de circumstanțe și având în vedere similitudinea pretenției din această cauză cu cele din cauzele de mai sus, Curtea nu consideră posibil să se abată de la motivarea și constatările sale din acele cauze. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției și în această privință.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

58. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

59. Reclamantul a pretins 11,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El a susținut că el a suferit frustrare, neputință, neliniște, confuzie, stres și un sentiment de injustiție.

60. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a declarat că nu exista nicio probă că el ar fi suferit vreun prejudiciu. Guvernul a solicitat Curții să respingă pretenția reclamantului.

61. Având în vedere violările constatate mai sus și gravitatea lor, Curtea consideră că, în această cauză, acordarea unei compensații cu titlu de prejudiciu moral este justificată. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 9,000.

B. Costuri și cheltuieli

62. Reclamantul a mai pretins EUR 3,500 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată în care a indicat timpul prestat de avocatul său lucrând asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli legate de examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract dintre el și avocatul său.

63. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare și a contestat *inter alia* numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a declarat că pretențiile erau excesive având în vedere situația economică din Republica Moldova.

64. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul de a i se rambur-sa costurile și cheltuielile sale doar dacă s-a dovedit că acestea au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, având în vedere informația de care dispune și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de EUR 3,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

65. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției referitoare la pretinsa lipsă a unui recurs pentru a contesta suma stabilită pentru cauțiune, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției, deoarece arestarea reclamantului nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune;
3. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției referitoare la pretinsa prelungire ilegală a arestării reclamantului la 6 octombrie 2006;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției, în ceea ce privește insuficiența motivelor aduse pentru arestarea reclamantului;
5. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției, deoarece reclamantului i s-a cerut să plătească cauțiune și a continuat să fie deținut pe motiv că nu a plătit-o;
6. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției, deoarece reclamantul și avocații acestuia nu au avut acces la materialele din dosarul penal în baza cărora instanțele de judecată au dispus arestarea preventivă a reclamantului;
7. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției în ceea ce privește ingerința în dreptul reclamantului de a comunica cu avocatul său în condiții de confidențialitate;

8. *Hotărâște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 9,000 (nouă mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data plății;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

9. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BECCIU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 32347/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

13/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Becciu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 16 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 32347/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Alexandra Becciu („reclamantul”), la 4 august 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dra Natalia Mardari, un avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că executarea întârziată a hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa i-a încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății sale, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 4 martie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1951 și locuiește la Ștefan-Vodă.

7. În luna martie a anului 1999, apartamentul reclamantului a fost jefuit. Poliția a prins infractorii și a recuperat majoritatea bunurilor furate, care au fost depozitate ca probe la comisariatul de poliție din Ștefan-Vodă.

8. În anul 1999, bunurile reclamantului au fost furate din comisariatul de poliție.

9. La 24 iulie 2000, reclamantul a înaintat o acțiune împotriva Ministerului Afacerilor Interne („Ministerul”), solicitând compensații pentru bunurile furate.

10. Printr-o hotărâre judecătorească din 26 septembrie 2003, Judecătoria Căușeni a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat Ministerul Afacerilor Interne să-i plătească acestuia 183,752 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 11,960 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea nu a fost contestată și după cincisprezece zile ea a devenit irevocabilă și executorie. Judecătoria Căușeni a emis un titlu executoriu care a fost primit de un executor judecătoresc la 5 noiembrie 2003.

11. La 26 aprilie 2004, un executor judecătoresc l-a informat pe reclamant că, la 14 noiembrie, 25 noiembrie, 8 decembrie 2003 și 20 februarie 2004 Ministerului i s-a cerut să se conformeze cu hotărârea judecătorească. De asemenea, executorul judecătoresc l-a informat că au fost inițiate proceduri administrative împotriva ministrului Afacerilor Interne pentru neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea reclamantului.

12. La 27 mai 2004, Ministerul l-a informat pe reclamant că el nu a primit titlul executoriu și că executarea va fi posibilă doar după primirea surselor financiare în acest scop.

13. La 29 decembrie 2004, reclamantul a primit MDL 30,993 (EUR 1,825), la 26 ianuarie 2005 el a primit MDL 7,336 (EUR 450), iar la 19 septembrie 2005 el a primit MDL 72,700 (EUR 4,722). La 13 decembrie 2005, reclamantul a primit ultima parte a sumei datorate conform hotărârii judecătorești în mărime de MDL 72,723 (EUR 4,767).

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

14. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts).

ÎN DREPT

15. Reclamantul a pretins că executarea întârziată a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lui i-a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Epuizarea căilor de recurs interne

16. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a declarat că nu au fost epuizate recursurile interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătorec în temeiul articolului 20 al Constituției și articolului 426 al vechiului Cod de procedură civilă („vechiul CPC”).

17. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de către Guvernul pârât în ceea ce privește articolul 426 al vechiului CPC, deoarece „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătorec și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătorec să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova*, nr. 74153/01, § 32, 18 ianuarie 2005). Curtea nu găsește niciun motiv care i-ar permite în această cauză să se abată de la această concluzie.

18. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolul 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Ea a examinat o obiecție similară în cauza *Lupăcescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006, și nu consideră necesar să se abată de la concluzia la care a ajuns în acea cauză.

B. Statutul de victimă

19. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a declarat că hotărârea judecătorească definitivă pronunțată în favoarea reclamantului a fost pe deplin executată la 13 decembrie 2005. Prin urmare, reclamantul și-a pierdut „statutul de victimă”.

20. Reclamantul a declarat că hotărârea judecătorească definitivă pronunțată în favoarea sa a fost executată doar după o întârziere nerezonabilă. El a declarat că autoritățile naționale nu au recunoscut încălcarea Convenției și nici nu i-au plătit vreo compensație pentru executarea întârziată a hotărârii judecătorești.

21. Curtea reiterează că o decizie sau măsură favorabilă unui reclamant nu este, în principiu, suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”, decât dacă autoritățile naționale au recunoscut, expres sau în substanță, violarea și au oferit o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, p. 846, § 36; *Dalban v. Romania*, hotărâre din 28 septembrie 1999, *Reports* 1999-VI, § 44).

22. În această cauză, Curtea consideră că, deși hotărârea relevantă a fost executată, Guvernul nu a recunoscut încălcarea și nici nu a oferit o redresare adecvată pentru executarea întârziată. În aceste circumstanțe, reclamantul poate continua să pretindă că este o „victimă” a unei încălcări a drepturilor sale garantate de Convenție ca urmare a neexecutării îndelungate a hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa (a se vedea *Dumbrăveanu v. Moldova*, nr. 20940/03, § 22, 24 mai 2005).

C. Concluzia cu privire la admisibilitate

23. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

24. Guvernul a declarat că, deoarece hotărârea judecătorească din 26 septembrie 2003 a fost executată înainte ca Curtea să comunice cauza, nu a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

25. Curtea observă că principiile generale care se aplică în cauzele de acest gen au fost expuse în cauza *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 52-53 și 59).

26. Trebuie notat faptul că, în această cauză, hotărârea judecătorească definitivă a fost pronunțată la 26 septembrie 2003, iar titlul executoriu a fost primit de executorul judecătoresc la 5 noiembrie 2003. Deși Ministerul a executat parțial hotărârea și i-a plătit reclamantului MDL 30,993 la 29 decembrie 2004, adică după un an o lună și douăzeci și patru de zile, Curtea notează că cea mai mare parte din suma datorată conform hotărârii nu a fost plătită până în septembrie și decembrie 2005 din cauza lipsei de fonduri în acest scop (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

27. Curtea reamintește că o autoritate de stat nu poate invoca lipsa fondurilor pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești definitive. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar întârzierea nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat de articolul 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V).

28. În această cauză, prin omisiunea timp de doi ani de a executa pe deplin o hotărâre judecătorească definitivă pronunțată în favoarea reclamantului, autoritățile naționale au încălcat dreptul reclamantului de acces la o instanță și la protecția proprietății lui (a se vedea *Prodan*, citată mai sus, §§ 56 și 62; *Lupacescu and Others*, citată mai sus, § 24; și *Shmalko v. Ukraine*, nr. 60750/00, § 46, 20 iulie 2004).

29. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

30. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

31. Reclamantul a pretins MDL 60,124 (EUR 3,537) cu titlu de prejudiciu material, care a reprezentat dobânda ratată ca rezultat al executării întârziate a hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea lui.

32. Guvernul a declarat că suma pretinsă de reclamant era excesivă. Referindu-se la cauza *Osoian v. Moldova* (dec.), nr. 31413/03, el a considerat perioa-

da de neexecutare până la 29 decembrie 2004 ca fiind rezonabilă și, prin urmare, a cerut Curții să calculeze dobânda doar pentru suma care a rămas neplătită după acea dată. El a făcut referire la metoda de calcul folosită în cauza *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, și a declarat că reclamantul ar trebui să primească MDL 13,909 (EUR 845) cu titlu de prejudiciu material.

33. Având în vedere metoda folosită în cauza *Prodan*, citată mai sus, § 73, Curtea acordă reclamantului EUR 3,537, care au reprezentat dobânda ratată ca rezultat al omisiunii autorităților de a executa hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea lui într-un termen rezonabil.

B. Prejudiciul moral

34. Având în vedere faptul că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului a fost executată, reclamantul a pretins EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al executării întârziate a acesteia.

35. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, declarând că ea era excesivă în lumina jurisprudenței Curții.

36. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al executării întârziate a hotărârii judecătorești și îi acordă EUR 600.

C. Costuri și cheltuieli

37. Reclamantul a pretins EUR 1,004 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat o listă detaliată potrivit căreia avocatul a prestat 25 de ore de lucru asupra cauzei, percepând un onorariu de EUR 40 pe oră.

38. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, declarând că ea era excesivă și că reclamantul nu a dovedit cheltuielile de reprezentare pretinse.

39. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

40. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și caracterul repetitiv al cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 600 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

41. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 3,537 (trei mii cinci sute treizeci și șapte euro) cu titlu de prejudiciu material, EUR 600 (șase sute euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 600 (șase sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 13 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CEBOTARI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 35615/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

13/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Cebotari c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 16 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 35615/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Mihail Cebotari („reclamantul”), la 30 august 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Nagacevski, care a acționat în numele organizației „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către dna L. Grimalschi și dl V. Grosu, șeful Direcției Agent Guvernamental și, respectiv, Agentul Guvernamental.

3. Reclamantul a pretins, în special, că arestarea sa a fost ilegală și arbitrară și a declarat că a avut loc o violare a articolelor 5 și 18 ale Convenției. De asemenea, el s-a plâns, în temeiul articolului 34 al Convenției, că a fost împiedicat de către autoritățile naționale să depună cauza sa la Curte.

4. La 3 octombrie 2006, Secțiunea a Patra a Curții a comunicat Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1947 și locuiește în Chișinău. El este inginer. În anul 1997, el era directorul unei întreprinderi de stat din Republica Moldova de distribuire a energiei electrice, numită Moldtranselectro.

6. Contextul acestei cauze se referă la o serie de angajamente contractuale complexe luate în anul 1997 cu privire la importul energiei electrice din Ucraina în Moldova, care implicau, pe lângă Moldtranselectro, o întreprindere ucraineană de stat de distribuire a energiei electrice, o companie ucraineană privată și o întreprindere moldovenească privată numită Oferta Plus (a se vedea *Oferta Plus SRL v. Moldova*, nr. 14385/04, § 7, 19 decembrie 2006). Acordul la care Moldtranselectro era parte prevedea *inter alia* că Oferta Plus va plăti întreprinderii ucrainene private pentru energia electrică livrată Moldtranselectro dolari americani (USD), iar, ulterior, aceasta va fi plătită de Moldtranselectro în lei moldovenești (MDL), conform ratei oficiale de schimb la ziua plății.

7. La date nespecificate, în perioada anilor 1997 și 1998, Oferta Plus a plătit peste USD 33,000,000 pentru energia electrică livrată Moldtranselectro din Ucraina.

8. La o dată nespecificată, Moldtranselectro i-a plătit întreprinderii Oferta Plus MDL 189,869,277.

9. La 3 martie 1998, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 243 prin care a autorizat Ministerul Finanțelor să emită Obligațiuni Trezoreriale Nominative („Obligațiuni Trezoreriale”) în favoarea întreprinderilor private pentru plata datoriilor instituțiilor bugetare pentru energia electrică importată.

10. La 25 martie 1998, Moldtranselectro a adresat o scrisoare Ministerului Finanțelor prin care a solicitat emiterea unei Obligațiuni Trezoreriale în valoare de MDL 20,000,000 în favoarea întreprinderii Oferta Plus. Scrisoarea a fost semnată de reclamant în calitate sa de director al Moldtranselectro.

11. La 27 martie 1998, Ministerul Finanțelor a emis o Obligațiune Trezorerială în valoare de MDL 20,000,000 (USD 4,240,702 la 27 martie 1998) în favoarea întreprinderii Oferta Plus, care urma să fie plătită până la 10 iulie 1998. Obligațiunea Trezorerială prevedea că Oferta Plus trebuia s-o prezinte Ministerului Finanțelor cu cel puțin zece zile bancare înainte de data plății. De asemenea, ea prevedea că Moldtranselectro trebuia să prezinte, până la acea dată, Ministerului Finanțelor, documente care să confirme livrarea energiei electrice instituțiilor bugetare.

12. Oferta Plus a prezentat Obligațiunea Trezorerială Ministerului Finanțelor cu zece zile bancare înainte de data plății. Totuși, ultimul a refuzat să plă-

tească, pe motiv că Moldtranselectro nu a prezentat probe cu privire la plata de către Oferta Plus a energiei electrice importate.

13. În luna octombrie 1998, Oferta Plus a inițiat proceduri civile împotriva Ministerului Finanțelor și Moldtranselectro. În apărarea sa, Ministerul Finanțelor a invocat motivele expuse în paragraful 12 de mai sus, iar Moldtranselectro și-a declinat orice responsabilitate.

14. La 27 octombrie 1999, Judecătoria Economică de circumscripție Chișinău a pronunțat o hotărâre în favoarea Oferta Plus, confirmând dreptul acesteia de a i se plăti MDL 20,000,000 de către Ministerul Finanțelor conform Obligațiunii Trezoreriale. Ea și-a bazat hotărârea pe constatarea că Oferta Plus a plătit pentru energia electrică livrată Moldtranselectro din Ucraina, în conformitate cu acordul dintre ele, și că acea energie electrică a fost consumată de instituțiile bugetare. Instanța, de asemenea, a decis să exonereze Moldtranselectro de orice responsabilitate.

15. Deoarece apelul Ministerului Finanțelor a fost respins la 25 noiembrie 1999 pe motivul neplății taxei de stat, pentru executarea hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999, întreprinderii Oferta Plus i-a fost eliberat un titlu executoriu în luna noiembrie 1999.

16. La 14 februarie 2000, Oferta Plus a solicitat oficial executorului judecătoresc să inițieze procedura de executare a titlului executoriu.

17. La 27 aprilie 2000, Ministerul Finanțelor a solicitat extinderea termenului pentru depunerea apelului împotriva hotărârii din 27 octombrie 1999, cererea sa fiind admisă. Cererea de apel a fost examinată în fond și respinsă prin decizia Colegiului de Apel al Judecătoriei Economice a Republicii Moldova la 4 octombrie 2000. Ministerul Finanțelor a depus o cerere de recurs, reiterând că Moldtranselectro nu și-a îndeplinit obligațiile conform Obligațiunii Trezoreriale.

18. La 7 februarie 2001, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul și a menținut hotărârile judecătorești din 27 octombrie 1999 și 4 octombrie 2000. Ea a constatat că era indiscutabil că Oferta Plus a plătit pentru energia electrică livrată din Ucraina către Moldtranselectro și că aceasta a fost *inter alia* consumată de instituțiile bugetare.

19. În luna martie 2001, ca urmare a unei cereri a Ministerului Finanțelor, Procuratura Generală a depus recurs în anulare la decizia Curții Supreme de Justiție, care era irevocabilă. La 7 mai 2001, Plenul Curții Supreme de Justiție a respins recursul în anulare și a menținut hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea întreprinderii Oferta Plus. El a constatat *inter alia* că atât în procedurile din instanțele ierarhic inferioare, cât și din Plenul Curții Supreme de Justiție, s-a stabilit că energia electrică a fost livrată instituțiilor bugetare în volum ce depășește MDL 20,000,000.

20. La 26 aprilie 2004, Agentul Guvernamental a informat Ministerul Finanțelor despre cererea întreprinderii Oferta Plus depusă la Curte cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești irevocabile pronunțate în favoarea aces-

teia și a cerut acestuia „să întreprindă toate măsurile pentru evitarea unei sentințe de condamnare a statului de către Curte și periclitarea imaginii statului”.

21. La 7 iunie 2004, Ministerul Finanțelor a adresat o scrisoare Procuraturii Generale, informând-o *inter alia* că el consideră hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea întreprinderii Oferta Plus ilegală, dar că s-a conformat acelei hotărâri parțial, pentru ca Oferta Plus să nu depună o cerere la Curte. Agentul Guvernamental a informat Ministerul Finanțelor că Oferta Plus deja a depus o cerere la Curte. Ministerul a solicitat opinia Procuraturii Generale.

22. La 8 iunie 2004, Procuratura Generală a răspuns Ministerului Finanțelor următoarele:

„... în procesul examinării dosarului în judecătorie [între Oferta Plus, Moldtranselectro și Ministerul Finanțelor] SRL „Oferta-Plus” și ÎS Moldtranselectro au prezentat avizele în sumă de MDL 15,608,692, dintre care la 24 aprilie 1998 au fost efectuate achitări reciproce în sumă de MDL 6,226,504.

Alte probe care confirmă îndeplinirea de către „Oferta Plus” a obligațiilor sale în conformitate cu acordul [din 1997] nu au fost prezentate. În pofida faptului dat judecătoria a pronunțat hotărârea judecătorească în favoarea sa.

În legătură cu aceasta, Procuratura Generală a numit revizia tematică pe faptul livrării resurselor energetice și achitărilor reciproce între SRL „Oferta Plus”, ÎS „Moldtranselectro” și organizațiile bugetare. În baza materialelor reviziei, Procuratura Generală va adopta hotărârea definitivă pe cazul dat, despre ce Ministerul Finanțelor va fi informat suplimentar.”

O încercare de a face această revizie tematică a fost făcută în luna august 2004 de către un reprezentant al Ministerului Finanțelor, la cererea Procuraturii Generale. Totuși, această revizie a fost lipsită de succes, din cauza că, în conformitate cu legislația cu privire la contabilitate, Oferta Plus a distrus documentele contabile după trei ani.

23. Ministerul Finanțelor nu a așteptat un răspuns final de la Procuratura Generală și, la 15 iunie 2004, a depus la Plenul Curții Supreme de Justiție o cerere de revizuire a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea întreprinderii Oferta Plus. Cererea nu specifica niciun temei de revizuire.

24. La 12 iulie 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire, în urma unei ședințe la care Ministerul Finanțelor a fost reprezentat de către adjunctul Procurorului General. El a casat hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea întreprinderii Oferta Plus și a dispus redeschiderea procedurilor judiciare. Procedurile judiciare redeschise s-au sfârșit cu pronunțarea la 10 februarie 2005 a unei hotărâri a Curții Supreme de Justiție în favoarea Ministerului Finanțelor.

25. Între timp, la 19 octombrie 2004, Procuratura Generală, după ce a examinat scrisoarea Ministerului Finanțelor din 7 iunie 2004 (a se vedea paragraful 21 de mai sus), a pornit o urmărire penală împotriva întreprinderii Oferta Plus și a reclamantului, învinuindu-i de sustragerea proprietății de stat în proporții

deosebit de mari. Procuratura Generală a făcut referire la rezultatele reviziei pe care a încercat s-o facă în luna august 2004 (a se vedea paragraful 22 de mai sus) și a declarat *inter alia* că, în conformitate cu rezultatele acelei revizii, Oferta Plus nu a plătit pentru electricitatea livrată instituțiilor bugetare.

26. La 15 aprilie 2005, directorul întreprinderii Oferta Plus („C.T.”) a fost interogat de Procuratura Generală.

27. La 20 aprilie 2005, birourile întreprinderii Oferta Plus au fost percheziționate și câteva documente au fost ridicate.

28. La 25 octombrie 2005, urmărirea penală a fost încetată. Procurorul responsabil de dosarul penal a constatat în decizia sa de încetare a urmăririi penale *inter alia* următoarele:

„În conformitate cu probele obținute în urma reviziei, în perioada anilor 1997-2000, datoria Moldtranselectro către Oferta Plus constituia MDL 202,644,866

Materialele acumulate [pe parcursul urmăririi penale] și a reviziei dovedesc existența datoriei Moldtranselectro față de Oferta Plus pentru energia electrică livrată. ...

Luând în considerație probele acumulate [procurorul constată] că în acțiunile factorilor de decizie ai Oferta Plus lipsesc elementele infracțiunii [sustragere în proporții deosebit de mari din avutul proprietarului] sau semnele unei alte infracțiuni.”

29. La 15 februarie 2006, Curtea a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea întreprinderii Oferta Plus.

30. La 26 aprilie 2006, adjunctul Procurorului General a anulat ordonanța din 25 octombrie 2005. El a declarat *inter alia* că, la 1 ianuarie 2001, datoria Moldtranselectro față de Oferta Plus pentru energia electrică livrată era de MDL 38,454,671. El a declarat că, deși Oferta Plus a plătit partenerului ucrainean mai mult de MDL 20,000,000 pentru energia electrică livrată Moldtranselectro, se pare că energia pentru care ea a plătit nu a fost livrată exclusiv instituțiilor bugetare.

31. La 9 august 2006, reclamantul a fost recunoscut drept bănuit în procesul penal. În special, el a fost învinuit că a scris scrisoarea din 25 martie 1998 adresată Ministerului Finanțelor, solicitând de la ultimul emiterea unei Obligațiuni Trezoreriale în favoarea întreprinderii Oferta Plus (a se vedea paragraful 10 de mai sus), deși știa că energia electrică livrată întreprinderii Moldtranselectro, pentru care urma să fie emisă o Obligațiune Trezorerială, nu a fost consumată de instituțiile bugetare, după cum era prevăzut în Hotărârea Guvernului din 3 martie 1998 (a se vedea paragraful 9 de mai sus). La aceeași dată, lui C.T. i s-au adus învinuiri similare.

32. La aceeași dată, reclamantul și C.T. au fost reținuți și arestați pentru zece zile pe motiv că *inter alia* ei ar fi putut influența martorii și împiedica urmărirea penală. Potrivit reclamantului, înainte de a-l reține, ofițerul de urmărire penală i-a dat clar de înțeles că reținerea sau eliberarea sa depindeau de faptul dacă el va fi de acord să facă declarațiile care se așteptau de la el.

33. Atât reclamantul, cât și C.T. au depus recurs la încheierea de eliberare a mandatului de arest și au declarat *inter alia* că nu existau motive verosimile de a bănuși că ei au săvârșit o infracțiune și că urmărirea penală împotriva lor a constituit o formă de presiune pentru a convinge Oferta Plus să renunțe la cererea sa depusă la Curte. Reclamantul a declarat că el a fost reținut, deoarece a refuzat să facă declarațiile care i s-au cerut de către ofițerul de urmărire penală și pentru a-l obliga să facă astfel de declarații. El a mai declarat că urmărirea penală era pendinte din luna octombrie 2004 și că, de la acea dată, el s-a prezentat întotdeauna la organul de urmărire penală când a fost citat. La 15 august 2006, recursul reclamantului a fost respins fără a se aduce motive pentru respingerea argumentelor invocate de reclamant.

34. Ulterior, arestarea reclamantului a fost prelungită, iar toate cererile sale *habeas corpus* au fost respinse. Ea a continuat până la 19 noiembrie 2006, când el a fost eliberat pe cauciune.

35. În timpul detenției sale, reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției („CCCEC”). Camera folosită pentru întrevederile dintre avocați și deținuți avea un perete din sticlă pentru a-i ține separați. Reclamantul s-a plâns în fața instanțelor judecătorești naționale de imposibilitatea de a avea întrevederi confidențiale cu avocatul său, însă plângerile sale au fost respinse. El nu a vrut ca autoritățile naționale să afle despre cererea sa depusă la Curte, de aceea cererea sa și procura au trebuit să fie semnate de soția lui.

36. La 27 iunie 2007, reclamantul a fost achitat de Judecătoria Centru de toate învinuirile aduse lui.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

37. Dreptul intern relevant cu privire la arestarea preventivă a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 52, 4 octombrie 2005.

38. Din fotografiile prezentate de Guvern, se pare că în camera prevăzută pentru întrevederile dintre avocați și clienți din cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al CCCEC, spațiul prevăzut pentru deținuți este separat de restul camerei printr-o ușă și un geam. Aparent, geamul este făcut din două bucăți de sticlă. Ambele bucăți de sticlă au găuri mici care au fost făcute cu un burghiu; totuși, găurile nu coincid, așa că nimic nu poate fi transmis prin geam. Mai mult, între cele două bucăți de sticlă ale geamului există o plasă densă de culoare verde făcută fie din sârmă subțire, fie din plastic, care acoperă toată porțiunea găurită a geamului. Acolo se pare că nu există spațiu pentru transmiterea documentelor dintre avocat și client.

39. Între 1 și 3 decembrie 2004, Baroul Avocaților din Republica Moldova a fost în grevă, refuzând să participe la orice proceduri în legătură cu persoanele deținute în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC, până când administra-

ția va fi de acord să asigure avocaților camere pentru întrevederi confidențiale cu clienții lor. Cerințele Baroului Avocaților au fost refuzate (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 126).

40. La 26 martie 2005, Baroul Avocaților din Republica Moldova a organizat o reuniune la care președintele Baroului Avocaților și un alt avocat au informat participanții la reuniune că ei au făcut parte, împreună cu reprezentanți ai Ministerului Justiției, dintr-o comisie care a inspectat Izolatorul de Detenție Provizorie al CC-CEC. Pe parcursul inspecției, ei au cerut ca peretele din sticlă să fie scos pentru a verifica dacă acolo nu sunt dispozitive de interceptare. Ei au subliniat că era necesar de a scoate doar câteva șuruburi și au propus ca toate cheltuielile de verificare să fie acoperite de Baroul Avocaților. Administrația CCCEC a respins propunerea.

ÎN DREPT

41. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că arestarea sa a fost impusă în lipsa motivelor verosimile de a bănui că el a săvârșit o infracțiune și, în temeiul articolului 18, că arestarea sa a urmărit un alt scop decât cel prevăzut în articolul 5 § 1 (c).

Părțile relevante ale articolului 5 și articolului 18 prevăd următoarele:

„Articolul 5 – Dreptul la libertate și la siguranță

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune...;

Articolul 18 – Limitarea aplicării restrângerilor drepturilor

Restrângerile care, în termenii [prezentei] Convenții, sunt aduse respectivelor drepturi și libertăți nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.”

42. El s-a mai plâns, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa. Partea relevantă a articolului 5 § 3 este următoarea:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

43. De asemenea, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 4, că, pe parcursul procedurilor cu privire la arestarea sa, el și avocații săi nu au avut ac-

ces la materialele din dosarul său penal în baza cărora instanțele judecătorești au dispus arestarea sa. De asemenea, el a declarat că el nu a putut să se întâlnească cu avocații săi în condiții de confidențialitate și că toate documentele care au fost transmise între el și avocații săi au fost controlate de administrația penitenciarului. Articolul 5 § 4 al Convenției prevede următoarele:

„4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

44. *In fine*, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 34 al Convenției, că refuzul de a permite avocatului său să aibă întrevederi cu el în condiții de confidențialitate, i-a încălcat dreptul său de a sesiza Curtea.

Partea relevantă a articolului 34 este următoarea:

„... Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice în nici o măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

45. Curtea consideră că pretențiile reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va trece imediat la examinarea fondului cererii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 18 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 5

46. Guvernul a declarat că detenția reclamantului între 9 august și 19 noiembrie 2006 a fost motivată printr-o bănuială rezonabilă că el a săvârșit infracțiunile prevăzute în articolele 195/2 și 328/3 (d) ale Codului penal, pe motiv că el a trimis Ministerului Finanțelor scrisoarea din 25 martie 1998, cerându-i ultimului să emită o Obligațiune Trezorerială în favoarea întreprinderii Oferta Plus, deși știa că energia livrată întreprinderii Moldtranselectro cu participarea primei nu a fost consumată de instituțiile bugetare. În continuare, Guvernul a declarat că arestarea reclamantului nu a avut un alt scop decât cel prevăzut în articolul 5 § 1 (c), și anume de a-l aduce în fața autorității judiciare competente în baza unei bănuieli rezonabile că el a săvârșit o infracțiune.

47. Reclamantul a declarat contrariul și s-a referit *inter alia* la constatările Curții din paragrafele 138-143 ale hotărârii *Oferta Plus*. El a declarat că aresta-

rea sa a fost arbitrară și că Guvernul nu a contestat faptul că un ofițer de urmărire penală a condiționat eliberarea lui de faptul că el trebuia să dea declarațiile dorite de Guvern. El a conchis că faptele acestei cauze erau foarte similare celor din cauza *Gusinskiy v. Russia* (nr. 70276/01, ECHR 2004-IV).

48. Curtea reiterează că, pentru ca o reținere, în baza unei bănuiele rezonabile, să fie justificată în sensul articolului 5 § 1 (c), nu este necesar ca poliția să fi obținut probe suficiente pentru a aduce acuzații fie la momentul reținerii, fie în timp ce reclamantul se află în custodie (a se vedea *Brogan and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 29 noiembrie 1988, Seria A nr. 145-B, pp. 29-30, § 53). De asemenea, nu este necesar ca persoana deținută să fie, eventual, acuzată sau adusă în fața unei instanțe. Scopul urmărit prin reținerea pentru interogare este desfășurarea unei urmăriri penale prin care să fie confirmate sau infirmate bănuiele care constituie temei pentru arestare (a se vedea *Murray v. the United Kingdom*, hotărâre din 28 octombrie 1994, Seria A nr. 300-A, p. 27, § 55). Totuși, cerința ca bănuiala să se bazeze pe motive rezonabile formează o parte esențială a garanțiilor împotriva arestării și detenției arbitrare. Faptul că o bănuială este presupusă cu bună-credință este insuficient. Cuvintele „bănuială rezonabilă” presupun existența faptelor sau a informațiilor care ar convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea (a se vedea *Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, hotărâre din 30 august 1990, Seria A nr. 182, p. 16-17, § 32). Curtea subliniază în această privință că, în lipsa unei bănuiele rezonabile, reținerea sau arestarea unei persoane nu trebuie impuse niciodată cu scopul de a o determina să-și recunoască vina sau să dea declarații împotriva altor persoane sau pentru a obține fapte sau informații, care ar putea constitui drept bază pentru bănuiala rezonabilă împotriva acesteia.

49. În continuare, Curtea reiterează că articolul 18 al Convenției, la fel ca și articolul 14, nu garantează un drept autonom. El poate fi aplicat doar combinat cu alte articole ale Convenției. La fel ca și în cazul articolului 14, ar putea avea loc o violare a articolului 18 combinat cu un alt articol, deși nu a avut loc o violare a aceluși articol separat. În continuare, din prevederile articolului 18 rezultă că o violare poate avea loc doar atunci când dreptul sau libertatea respectivă este supusă restricțiilor permise în temeiul Convenției (*Gusinskiy v. Russia*, citată mai sus, § 73).

50. Se notează faptul că învinuirea adusă reclamantului s-a bazat pe presupunerea că, deși, după cum se pretindea, el știa că Oferta Plus nu a plătit pentru energia livrată anume instituțiilor bugetare, el a cerut Ministerului Finanțelor să emită o Obligațiune Trezorerială în favoarea întreprinderii Oferta Plus, contrar Hotărârii Guvernului nr. 243 (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Curtea reamintește că în cauza *Oferta Plus* învinuirea adusă conducătorului acesteia „s-a bazat pe presupunerea că reclamantul nu a plătit pentru energia livrată anume instituțiilor bugetare și, astfel, a obținut, în mod fraudulos, inițial Obligațiunea

Trezorerială în favoarea sa, iar mai târziu hotărârile judecătorești în favoarea sa” (a se vedea *Oferta Plus*, citată mai sus, § 135). Astfel, învinuirea adusă reclamantului în această cauză nu poate fi disociată de cea adusă conducătorului *Oferta Plus*. Mai mult, urmărirea penală împotriva reclamantului și a directorului întreprinderii *Oferta Plus* și arestarea lor au coincis în timp, au fost inițiate și efectuate de aceiași ofițeri de urmărire penală de la CCCEC și s-au desfășurat în condiții similare. Anume din aceste motive, în această cauză Curtea se va baza pe constatările sale din cauza *Oferta Plus*.

51. În cauza *Oferta Plus*, Curtea a făcut următoarele constatări în ceea ce privește învinuirile aduse directorului întreprinderii:

„138. Analizând hotărârile judecătorești adoptate de către instanțele judecătorești civile în litigiul dintre reclamant și Ministerul Finanțelor, Curtea notează că constituie un fapt stabilit că reclamantul a plătit suma de peste 33 milioane dolari americani pentru energia electrică importată de către Republica Moldova din Ucraina și că Obligațiunea Trezorerială eliberată de Ministerul Finanțelor la 27 martie 1998 a avut scopul de a acoperi o mică parte din acea sumă. Acest lucru a fost confirmat de către instanțele judecătorești civile atât înainte, cât și după redeschiderea eronată a procedurilor la 12 iulie 2004

139. O parte din energia electrică importată în Moldova cu participarea reclamantului a fost livrată unor instituții bugetare. Instanțele civile au stabilit că reclamantul a plătit mai mult de MDL 20 milioane pentru această energie electrică. O astfel de constatare a fost făcută de către Plenul Curții Supreme de Justiție în hotărârea sa din 7 mai 2001. ...

140. Constatările din hotărârile judecătorești care au urmat după redeschiderea procedurilor la 12 iulie 2004 urmează, în principiu, să nu fie luate în considerație, în lumina constatării anterioare a Curții că redeschiderea procedurilor a fost eronată. ... Totuși, urmează a fi notat ca exemplu că, în hotărârea sa din 3 noiembrie 2004, Curtea de Apel a constatat că reclamantul a plătit mai mult de MDL 27 milioane pentru energia electrică livrată instituțiilor bugetare. ... Curtea Supremă de Justiție, pronunțând o hotărâre contrară acestei hotărâri, la 10 februarie 2005, nu a contestat această constatare, dar a făcut doar o declarație generală că energia electrică livrată cu participarea reclamantului a fost livrată *inter alia* instituțiilor bugetare. ...

141. În aceste circumstanțe, învinuirea adusă lui C.T. bazată pe teoria că compania sa nu a plătit pentru energia electrică livrată instituțiilor bugetare se pare că nu este în concordanță cu constatările de mai sus ale instanțelor civile.

142. Mai mult, Curtea notează că C.T. a fost învinuit pentru prima dată, după ce Guvernul a fost informat despre prezenta cerere Ulterior, urmărirea penală a fost încetată, dar redeschisă la puțin timp după comunicarea acestei cauze Guvernului

143. În lumina celor menționate mai sus, Curtea consideră, în baza materialelor de care dispune, că există motive suficient de temeinice pentru constatarea faptului că urmărirea penală împotriva lui C.T. a avut scopul de a descuraja reclamantul să mențină această cerere la Curte. Prin urmare, a existat o violare a articolului 34 al Convenției.”

52. În astfel de circumstanțe, Curtea nu poate fi de acord cu presupunerea că materialele cauzei penale împotriva reclamantului ar putea crea unui observator obiectiv o convingere rezonabilă că reclamantul ar fi putut săvârși infracțiunea care i s-a imputat. După cum s-a constatat în *Oferta Plus* (a se vedea paragraful precedent), o astfel de convingere nu ar putea fi determinată de nicio circumstanță obiectivă, având în vedere constatările clare din hotărârile judecătorești irevocabile ale instanțelor de judecată civile. Prin urmare, Curtea consideră că detenția reclamantului între 9 august și 19 noiembrie 2006 nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că el a săvârșit o infracțiune.

53. Curtea reamintește că restrângerea dreptului la libertate impusă în temeiul articolului 5 § 1 (c) trebuie justificată prin scopul acestei prevederi. În această cauză, Guvernul nu a convins Curtea că a existat o bănuială rezonabilă precum că reclamantul a săvârșit o infracțiune și, prin urmare, nu a existat o justificare pentru reținerea și arestarea acestuia. Într-adevăr, având în vedere concluzia sa din paragraful 141 al hotărârii *Oferta Plus* (citată mai sus), Curtea nu poate decât să conchidă că scopul real al urmăririi penale și a reținerii și arestării reclamantului a fost de a exercita presiune asupra acestuia cu scopul de a împiedica *Oferta Plus* să-și mențină cererea sa la Curte. Prin urmare, ea constată că restrângerea dreptului reclamantului la libertate a fost aplicată cu un alt scop decât cel prevăzut în articolul 5 § 1 (c). Din aceste considerente, a avut loc o violare a articolului 18 al Convenției combinat cu articolul 5 § 1.

III. PRETINSELE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 5 §§ 3 ȘI 4 AL CONVENȚIEI

54. Reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4 al Convenției de lipsa motivelor pentru arestarea sa și de faptul că, pe parcursul procedurilor cu privire la arestarea sa, el și avocații săi nu au avut acces la materialele din dosarul penal în baza cărora instanțele judecătorești au dispus arestarea lui. De asemenea, el a declarat că el nu s-a putut întâlni cu avocații săi în condiții de confidențialitate și că toate documentele care au fost transmise între el și avocații săi au fost controlate de administrația penitenciarului.

55. Având în vedere constatarea sa că detenția reclamantului a fost arbitrară (a se vedea paragrafele 52 și 53 de mai sus), Curtea nu consideră necesar de a examina aceste pretenții separat.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 34 AL CONVENȚIEI

56. Reclamantul a pretins că lui nu i s-a permis să se întâlnească cu avocatul său în mod confidențial și că el era despărțit de acesta printr-un perete

din sticlă, care nu avea niciun orificiu și care împiedica discutarea normală sau lucrul cu documentele. Prin urmare, ei trebuiau să strige pentru a se auzi reciproc și nu puteau să-și transmită reciproc documente, fără implicarea ofițerului de urmărire penală sau a procurorului. Astfel, reclamantul a fost împiedicat să semneze el însuși formularul cererii și procura, soția lui fiind cea care le-a semnat.

57. Potrivit Guvernului, peretele din sticlă era necesar pentru a proteja deținuții și avocații și nu împiedica comunicarea normală. Reclamantul nu a prezentat probe că discuțiile sale cu avocatul au fost interceptate, ceea ce ar fi fost contrar legii în orice caz. În continuare, pentru a justifica peretele din sticlă, Guvernul a făcut referire la cauza *Kröcher and Möller v. Switzerland* (nr. 8463/78, DR 26, p. 40).

58. Curtea notează că unul din elementele cheie ale unei reprezentări efective de către un avocat a intereselor clientului său este principiul conform căruia confidențialitatea informației transmise între ei trebuie să fie protejată. Acest privilegiu încurajează o comunicare deschisă și onestă între clienți și avocați. Curtea reamintește că ea, anterior, a constatat că comunicarea confidențială dintre o persoană și avocatul său este protejată de Convenție, reprezentând o garanție importantă a dreptului unei persoane la apărare (a se vedea *Oferta Plus*, citată mai sus, § 145).

59. Într-adevăr, dacă un avocat nu ar putea să comunice cu clientul său și să primească de la acesta instrucțiuni confidențiale, fără a fi supravegheați, asistența sa ar pierde mult din utilitate, pe când Convenția a fost gândită pentru a garanta drepturi care sunt practice și efective (a se vedea *inter alia Artico v. Italy*, hotărâre din 13 mai 1980, Seria A nr. 37, § 33).

60. Curtea consideră că o ingerință în privilegiul avocat-client și, astfel, în dreptul la depunerea unei cereri individuale, garantat de articolul 34 al Convenției, nu cere, în mod necesar, ca o interceptare sau ascultare să aibă efectiv loc. O suspiciune veritabilă, bazată pe motive rezonabile, că discuția lor a fost ascultată poate fi suficientă, în opinia Curții, pentru a limita eficacitatea asistenței pe care ar putea s-o ofere avocatul. O astfel de suspiciune, în mod inevitabil, ar inhiba o discuție liberă dintre avocat și client și ar afecta dreptul clientului de a fi apărat sau reprezentat în mod efectiv.

61. Prin urmare, Curtea trebuie să stabilească dacă reclamantul și avocatul au avut o convingere veritabilă, bazată de motive rezonabile, că discuția lor în camera pentru întreveneri dintre avocați și clienți din cadrul CCCEC nu a fost confidențială. Din documentele prezentate de reclamant, se pare că teama că discuțiile lui cu avocatul ar fi fost interceptate a fost veritabilă. Curtea, de asemenea, va analiza dacă un observator obiectiv, imparțial și informat ar putea să creadă că în camera pentru întreveneri dintre avocați și clienți din cadrul CCCEC discuțiile sunt interceptate sau ascultate.

62. Curtea notează că problema cu privire la pretinsa lipsă a confidențialității discuțiilor dintre avocați și clienți din Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC a constituit o chestiune de îngrijorare serioasă din partea întregii comunități a avocaților din Moldova, pentru o perioadă lungă de timp, și că acest lucru a constituit chiar cauza unei greve organizate de Baroul Avocaților din Republica Moldova (a se vedea paragraful 39 de mai sus). Cererile Baroului de a verifica prezența dispozitivelor de interceptare în peretele din sticlă au fost respinse de către administrația CCCEC (a se vedea paragraful 40 de mai sus), și se pare că acest lucru a întărit suspiciunea avocaților. O astfel de îngrijorare și protestul Baroului Avocaților, în opinia Curții, ar fi suficient pentru a genera dubii despre confidențialitate în mintea unui observator obiectiv.

63. Prin urmare, Curtea conchide că reclamantul și avocatul acestuia puteau, în mod rezonabil, să aibă motive să se teamă că discuția lor din camera pentru întrevederi dintre avocați și clienți din cadrul CCCEC nu a fost confidențială.

64. Mai mult, Curtea notează că, contrar declarațiilor Guvernului precum că reclamantul și avocatul acestuia puteau ușor să facă schimb de documente, fotografiile prezentate de Guvern (a se vedea paragraful 38 de mai sus) arată că acest lucru nu este așa, din cauza lipsei vreunui orificiu în peretele din sticlă. Acest lucru, în opinia Curții, a îngreunat sarcina avocatului.

65. Curtea reamintește că, în cauza *Oferta Plus*, ea a constatat o violare a articolului 34 pe motiv *inter alia* că, din cauza peretelui din sticlă, reclamantul nu a putut prezenta pretențiile sale în temeiul articolului 41 al Convenției.

66. În această cauză, reprezentarea efectivă a reclamantului la Curte a fost afectată serios, astfel încât reclamantul nu a putut semna formularul cererii sau procura (a se vedea paragraful 35 de mai sus).

67. Motivele cu privire la securitate invocate de către Guvern, în opinia Curții, nu sunt convingătoare, deoarece supravegherea vizuală a întrevederilor dintre avocat și client ar fi suficientă pentru aceste scopuri.

68. În lumina celor menționate mai sus, Curtea consideră că imposibilitatea reclamantului de a discuta cu avocatul său chestiuni cu privire la această cerere depusă la Curte, fără a fi separați de peretele din sticlă, a afectat dreptul acestuia de a sesiza Curtea. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

69. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

70. Reclamantul a pretins 50,000 euro (EUR) cu titlu de compensații pentru prejudiciul cauzat lui prin încălcarea drepturilor sale. El a declarat că detenția lui arbitrară i-a cauzat un stres sever și neliniște. Administrația CCCEC a publicat pe website-ul acestuia un comunicat de presă, iar televiziunea națională a Republicii Moldova a prezentat la 21 august 2006 un reportaj despre reținerea sa în cadrul buletinului de știri de seară. Imaginea sa a fost afectată și el simte consecințele acestui lucru până în prezent.

71. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că ea era excesivă în lumina jurisprudenței Curții și a cerut Curții să respingă pretenția reclamantului.

72. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca urmare a încălcărilor foarte grave constatate mai sus. Ea acordă reclamantului EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

73. Reclamantul a pretins EUR 3,555.58 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat o listă a orelor lucrate de avocatul său pentru pregătirea cauzei și onorariul pe o oră de lucru care corespundea unei decizii a Baroului Avocaților din Republica Moldova, adoptată la 29 decembrie 2005, prin care s-a recomandat nivelul de remunerare pentru avocații care reprezintă reclamanți în tribunalele internaționale. Pretenția mai includea costurile pentru traducere și pentru poșta rapidă.

74. Guvernul a considerat că aceste pretenții erau nejustificate, având în vedere realitățile economice ale vieții din Republica Moldova. El a pus la îndoială numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului asupra cauzei și onorariul perceput de acesta.

75. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

76. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată de reclamant, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 2,500.

C. Dobânda de întârziere

77. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretențiile formulate de reclamant în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4 al Convenției;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 18 al Convenției combinat cu articolul 5;
5. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției;
6. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 10,000 (zece mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,500 (două mii cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
7. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 13 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA DOLNEANU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 17211/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

13/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Dolneanu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 16 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 17211/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Pavel Dolneanu („reclamantul”), la 21 februarie 2003. La 11 martie 2003, el a decedat. Fiica acestuia, dna Maria Zavdei („succesorul reclamantului”), și-a exprimat dorința de a menține cererea la Curte.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dna L. Iabangi de la „Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Moldova”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, încălcarea drepturilor sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție separat și combinat cu articolul 13 al Convenției, ca urmare a plății întârziate a compensației pentru deprecierea depozitelor sale de la Banca de Economii, care era o bancă de stat.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 4 aprilie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1930 și locuia la Puhoi.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. Reclamantul a depozitat bani în trei conturi diferite ale Băncii de Economii („Banca”), care, în perioada sovietică, era proprietate a statului.

8. În anul 1994, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 201-XIII „privind indexarea depunerilor populației în instituțiile Băncii de Economii a Moldovei” („hotărârea din 1994”), prin care persoanele care au atins vârsta de 60 de ani până la 1 ianuarie 1994 și care aveau solduri în conturile lor din Bancă la 2 ianuarie 1992 aveau dreptul de a recupera o parte din depozitele lor la rata de un leu moldovenesc (MDL) pentru o rublă sovietică pentru prima mie de ruble depozitată în fiecare cont.

9. La 16 februarie 1995, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 108, prin care a creat o Comisie împuternicită să stabilească suma compensației care urma să fie transferată Băncii pentru compensații de către Ministerul Finanțelor („Ministerul”) până la cea de-a 25-ea zi a fiecărei luni, din alocațiile făcute în acest scop în bugetul de stat pentru anul relevant.

10. Reclamantul avea mai mult de o mie de ruble în fiecare din cele trei conturi ale sale în Bancă și, prin urmare, el a pretins MDL 3,000 (echivalentul a 750 dolari americani (USD)). La 7 iunie 2000, el a primit MDL 570 după ce Ministerul a transferat Băncii banii pentru compensații. El a continuat să solicite suma restantă și să se plângă diferitor autorități.

11. La 8 noiembrie 2001, el a inițiat proceduri judecătorești împotriva Băncii și a Ministerului pentru a recupera suma restantă, solicitând compensații pentru plata întârziată (deoarece valoarea banilor se deprecia din cauza inflației mari) și pentru prejudiciul moral cauzat prin faptul că a trebuit să aștepte plata banilor (reclamantul a fost recunoscut invalid de gradul doi și avea o pensie de stat lunară în mărime de MDL 89). Ambii părți au acceptat că reclamantul avea dreptul de a obține suma compensației datorate și au declarat că întârzierea în efectuarea plății se datora omisiunii de a include în bugetul de stat alocațiile în acest scop. Potrivit Ministerului, în anii 1995-1997, el a transferat Băncii 26% din banii necesari pentru a plăti compensația în întregime tuturor celor față de care se aplica hotărârea din 1994. Totuși, în anii 1998-2000, bugetul de stat nu a mai alocat fonduri, deși adițional au fost alocate 7% din suma totală în bugetul pentru anul 2001. Reclamantul nu a primit nicio compensație în anul 2001.

12. La 4 martie 2002, Judecătoria sectorului Centru a acceptat în parte pretenția reclamantului. Ea a constatat că principala responsabilitate pentru în-

târzierea la plata compensației datorate reclamantului aparținea Ministerului, care nu a transferat Băncii banii necesari. Ea a indicat Băncii să-i plătească reclamantului MDL 266, iar Ministerului să-i plătească acestuia MDL 2,163, care constituiau suma restantă datorată în temeiul hotărârii din 1994 (în total MDL 2,429 sau EUR 210 la acea dată). Instanța de judecată a respins pretenția pentru compensarea prejudiciului material și moral, deoarece nu exista o lege care să reglementeze astfel de pretenții.

13. În apel, reclamantul a cerut în mod expres instanței de judecată, în temeiul articolului 4 al Constituției, să aplice direct articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și articolul 13 al Convenției din cauza lipsei recursurilor naționale.

14. La 7 mai 2002, Tribunalul Chișinău a menținut hotărârea judecătorească din 4 martie 2002, repetând motivarea dată de prima instanță atunci când aceasta a respins pretenția cu privire la compensarea prejudiciului material și moral.

15. În recurs, reclamantul a repetat argumentele sale prezentate în fața instanțelor judecătorești inferioare, bazându-se suplimentar pe articolul 6 al Codului civil (a se vedea paragraful 18 de mai sus).

16. La 3 septembrie 2002, Curtea de Apel, de asemenea, a menținut hotărârile instanțelor judecătorești inferioare și a confirmat motivarea acestora pentru respingerea pretenției cu privire la compensații cu titlu de prejudiciu material și moral, deoarece aceasta „nu avea suport legal”. Acea decizie era irevocabilă. La 29 iulie 2004, suma datorată a fost transferată în contul reclamantului.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

17. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4. Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20. Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

18. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare până la 12 iunie 2003, sunt următoarele :

Articolul 6. Apărarea drepturilor civile

„Apărarea drepturilor civile se desfășurează, potrivit regulilor stabilite de instanța judecătorească competentă ... prin recunoașterea acestor drepturi; ... prin obligarea persoanei, care a încălcat un drept, de a plăti daunele cauzate ..., precum și prin alte mijloace prevăzute de lege.”

Articolul 215. Obligația debitorului de a repara daunele

„În cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare de către debitor a obligației, el este obligat să repara daunele cauzate creditorului.

Prin daune se înțeleg cheltuielile făcute de creditor, pierderea sau deteriorarea bunului lui, precum și veniturile neobținute de creditor, pe care el le-ar fi obținut, dacă obligația ar fi fost executată de debitor. ”

19. Hotărârea Parlamentului „privind indexarea depunerilor populației în instituțiile Băncii de Economii a Moldovei” (nr. 201-XIII, 29 iulie 1994) prevede următoarele :

Articolul 1

„Se indexează depunerile populației în instituțiile Băncii de Economii a Moldovei, ... luându-se ca bază soldul acestora conform situației din 2 ianuarie 1992, pentru depunătorii care pînă la 1 ianuarie 1994 au atins vîrsta de 60 de ani - prima mie de ruble la toate conturile în raportul 1 rublă: 1 leu.”

Articolul 2

„Guvernul și Banca Națională a Moldovei:

în termen de o lună vor elabora și vor propune modul și mecanismul de amortizare a sumelor indexate și sursele de compensare;

vor face propuneri privind modul de indexare a celorlalte depuneri ale populației în instituțiile Băncii de Economii a Moldovei. ”

20. Prevederile relevante ale Legii privind indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii (nr. 1530-XV, 12 decembrie 2002) („Legea din 2002”) sunt următoarele:

... Articolul 2. Indexarea

„Se indexează depunerile cetățenilor Republicii Moldova în Banca de Economii, ... luându-se ca bază soldul acestora conform situației din 2 ianuarie 1992:

a) în raport de 1 rublă: 1 leu, la prima mie de ruble a soldului cumulativ din toate conturile deținute de o persoană fizică (deponent);

b) în raport de 2,5 ruble: 1 leu, la soldul ce depășește suma indicată la lit.a) pentru o persoană fizică (deponent).”

Articolul 3. Modul de plată

„Sumele indexate indicate la art. 2 se vor plăti în etape, începînd cu anul 2003.”

Articolul 4. Mijloacele financiare de plată

„(1) Plata sumelor indexate se efectuează din mijloacele bugetului de stat.

(2) În legea bugetară anuală se va stabili pentru anul respectiv cuantumul mijloacelor financiare destinate plății sumelor indexate. ...”

Articolul 5. Etapele de indexare și de plată

„(1) Indexarea sumelor și plata sumelor indexate se efectuează, la solicitarea depunătorilor, în etape, prioritar la prima mie de ruble, apoi pentru soldul ce depășește prima mie de ruble, în funcție de anul nașterii depunătorului.”

Articolul 7

„Guvernul:

a) va aproba, în termen de o lună, un regulament privind indexarea și modul de plată a sumelor indexate la depunerile bănești ale cetățenilor în Banca de Economii;

b) va preciza anual, în funcție de sumele prevăzute în bugetul de stat pentru indexare, categoriile de cetățeni ale căror depuneri se vor indexa; ...”

ÎN DREPT

21. Reclamantul a pretins că plata întârziată a compensației datorată lui a fost contrară articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

22. El s-a mai plâns de o violare a drepturilor sale garantate de articolul 13 al Convenției, care prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

23. În esență, reclamantul s-a mai plâns și de o violare a articolului 6 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia este următoarea:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”

I. ADMISIBILITATEA

24. Curtea notează de la început că reclamantul a decedat după depunerea acestei cereri și că succesorul lui și-a exprimat dorința de a continua procedurile în fața Curții (a se vedea paragraful 1 de mai sus). Ea nu vede niciun impediment pentru examinarea în continuare a cauzei.

25. Guvernul a declarat că reclamantul nu a epuizat toate căile de recurs interne disponibile lui. În special, el ar fi putut, însă nu a făcut acest lucru, să folosească prevederile articolului 20 al Constituției (a se vedea paragraful 17 de mai sus) și câteva articole ale noului Cod civil. Succesorul reclamantului încă mai putea iniția proceduri în această privință și acesta putea, de asemenea, să invoce direct Convenția.

26. Succesorul reclamantului a făcut referire la apelul și recursul depuse la instanțele judecătorești naționale, care s-au referit, în mod expres, la articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și la articolul 13 al Convenției.

27. Curtea notează că reclamantul a inițiat proceduri judecătorești pretinzând compensația restantă și că instanțele judecătorești au examinat pretențiile lui și le-au acceptat. Astfel, el a epuizat în mod corespunzător căile de recurs interne disponibile.

Totuși, atunci când au constatat pârâții responsabili pentru plata întârziată a compensației restante, instanțele judecătorești au notat în mod expres lipsa legilor care să le permită să acorde reclamantului prejudicii. Făcând acest lucru, instanțele judecătorești nu au răspuns la cererea reclamantului de a aplica Convenția direct. Prin urmare, reclamantul nu a avut niciun alt recurs în acest sens.

În astfel de circumstanțe, această pretenție nu poate fi respinsă pentru neepuizarea căilor de recurs interne disponibile.

28. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și al articolelor 6 și 13 ale Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului lor. Niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

29. Reclamantul a declarat că plata întârziată a compensației, la care el avea dreptul în temeiul hotărârii din 1994, i-a încălcat drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El a subliniat că dreptul la proprietate, pe care el l-a invocat, a rezultat din hotărârea din 1994, și nu din depozitele în ruble rusești deschise în conturile sale înainte de anul 1992 sau din careva pretenții cu titlu de prejudicii pentru omisiunea de a plăti.

30. Guvernul a considerat că reclamantul nu a avut un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și că, prin urmare, nu a avut loc o ingerință în drepturile sale.

1. Dacă reclamantul a avut un „bun”?

31. Curtea reiterează că, „conform jurisprudenței sale, un reclamant poate pretinde o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție doar dacă hotărârile contestate se referă la „bunurile” sale în sensul acestei prevederi. „Bunuri” pot fi „bunuri existente” sau proprietăți, inclusiv pretenții, în anumite situații bine-definite. Pentru ca o pretenție să poată fi considerată un „bun” care să cadă sub incidența articolului 1 al Protocolului nr. 1, persoana care are o pretenție trebuie să stabilească dacă aceasta are o bază suficientă în legislația națională, de exemplu, atunci când există o jurisprudență stabilită a instanțelor judecătorești care s-o confirme. Atunci când acest lucru a fost făcut, conceptul de „speranță legitimă” poate intra în joc” (a se vedea *Draon v. France* [GC], nr. 1513/03, § 65, 6 octombrie 2005). Totuși, articolul 1 al Protocolului nr. 1 nu garantează orice drept de a dobândi un drept de proprietate (a se vedea *Gayduk and Others v. Ukraine* (dec.), nr. 45526/99, 2 iulie 2002). Prin urmare, el nu impune statelor vreo obligație generală de a menține puterea de cumpărare a sumelor depozitate prin intermediul indexării sistematice a economiilor (a se vedea *Rudzińska v. Poland* (dec.), nr. 45223/99, ECHR 1999-VI și *X. v. Germany*, cererea nr. 8724/79, decizia Comisiei din 6 martie 1980, DR 20, p. 226).

32. În această cauză, Curtea notează că reclamantul a avut o pretenție bazată pe hotărârea din 1994. Acea hotărâre (a se vedea paragraful 19 de mai sus) prevedea dreptul la compensații pentru fiecare cetățean al Republicii Moldova care întrunea două condiții: să aibă, la 2 ianuarie 1992, bani într-un cont bancar și să fi atins, până la 1 ianuarie 1994, vârsta de 60 de ani. Nu se contestă faptul că reclamantul întrunea ambele condiții. De asemenea, hotărârea stabilea sumele exacte pe care le puteau pretinde cei care erau eligibili pentru a obține compensații: MDL 1,000 pentru fiecare cont în care el sau ea avea, la 2 ianuarie 1992, cel puțin 1,000 de ruble sovietice. Reclamantul a prezentat instanțelor judecătorești naționale probe potrivit cărora, până la 2 ianuarie 2002, el a avut trei

conturi bancare cu mai mult de 1,000 de ruble sovietice în fiecare din ele. Prin urmare, suma totală la care el avea dreptul în temeiul legii era de MDL 3,000.

33. Curtea mai notează că atât pârâții în procesul național, cât și instanțele judecătorești nu au invocat vreodată vreo îndoială cu privire la dreptul reclamantului de a obține compensații în temeiul hotărârii din 1994 și nici nu s-a contestat vreodată suma exactă la care acesta avea dreptul. Mai mult, reclamantul a primit o parte din compensații în anul 2000 (a se vedea paragraful 8 de mai sus), pârâții recunoscând astfel, în mod implicit, pretențiile lui.

34. În hotărârea sa din 1994, Parlamentul nu a supus dreptul la compensații niciunor alte criterii decât celor două menționate mai sus, pe care reclamantul le-a întrunit. În special, nu a existat nicio referire la disponibilitatea fondurilor pentru compensații sau pentru plata progresivă sau în rate, iar executivului nu i s-a dat competența de a decide care categorii de beneficiari urmau să fie compensați cu prioritate sau de a suspenda plățile în baza vreunui temei. Deși hotărârea a obligat Guvernul și Banca Națională a Moldovei să găsească surse pentru finanțarea plății compensațiilor, ea nu a condiționat dreptul de a obține compensații de capacitatea executivului de a identifica astfel de surse. Prin urmare, introducerea de către Guvern a unor condiții suplimentare pentru plata compensațiilor, precum alocarea de bani în acest scop în bugetul de stat (a se vedea paragraful 9 de mai sus), deși rezonabilă *per se*, nu a fost prevăzută în hotărârea Parlamentului și nu putea afecta dreptul reclamantului de a obține compensații. Hotărârile judecătorești în cauza reclamantului oferă sprijin acestei opinii: deși singura apărare a Ministerului a fost indisponibilitatea banilor în bugetul de stat alocați pentru compensații, instanțele judecătorești au recunoscut Ministerul responsabil de omisiunea de a plăti. Atunci când au făcut acest lucru, instanțele judecătorești nu au considerat necesar de a verifica dacă bugetul pentru anul 2002, atunci când au fost pronunțate hotărârile, prevedea plata compensațiilor datorate în temeiul hotărârii din 1994.

35. Prin urmare, această cauză trebuie distinsă de cele în care legislativul, în mod clar, a avut intenția de a limita dreptul la compensații și a delegat, în mod expres, executivului competența de a ajusta plățile în funcție de întrunirea unor criterii specifice (a se vedea decizia în cauza *Gayduk*, citată mai sus). Atunci când Parlamentul Republicii Moldova a avut intenția de a supune dreptul la compensații unor diverse limitări și criterii, el a făcut acest lucru în mod expres (a se vedea paragraful 20 de mai sus).

36. Mai mult, Curtea a stabilit că lipsa fondurilor nu poate fi invocată ca un motiv pentru omisiunea autorităților de a se conforma obligațiilor lor (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 53, ECHR 2004-III (extracts)) și, de asemenea, a constatat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în cauze unde omisiunea de a plăti a rezultat din omisiunea Parlamentului de a prevedea mijloacele necesare în bugetul de stat (a se vedea *Voytenko v. Ukraine*, nr. 18966/02, §§ 41-43, 29 iunie 2004).

37. Mai mult, Curții i se pare că nu disponibilitatea banilor în buget a afectat plata compensațiilor. După cum însuși Ministerul a confirmat, el a obținut și a transferat Băncii mai mult de un sfert din suma totală necesară în anii 1995-1997 (a se vedea paragraful 11 de mai sus) și, totuși, până în anul 2000, reclamantul nu a primit niciun ban, în pofida numeroaselor lui cereri. În anul 2001, au fost disponibili mai mulți bani și, totuși, reclamantul nu a primit nimic până în anul 2004, în pofida unei hotărâri judecătorești definitive, care dispunea plata banilor în anul 2002. Curtea este conștientă de faptul că, între timp, Banca a devenit o bancă comercială, însă, de asemenea, notează faptul că schema stabilită pentru plata compensației relevante a continuat să fie implementată prin intermediul acestei bănci. În acest sens, Curtea reiterează că, atunci când autoritățile de stat decid să delege unele din funcțiile lor unor entități private, ele își mențin responsabilitatea pentru modul în care astfel de entități exercită acele funcții (a se vedea *Van der Musselle v. Belgium*, hotărâre din 23 noiembrie 1983, Seria A nr. 70, § 30).

38. Prin urmare, rezultă că hotărârea din anul 1994 a stabilit în detalii suficiente criteriile pentru determinarea beneficiarilor compensațiilor și sumele la care aceștia aveau dreptul. În fața Curții nu a fost contestat niciodată faptul că exista vreo jurisprudență națională, care să contrazică această constatare și propria cauză a reclamantului confirmă acest lucru.

39. În lumina celor de mai sus, Curtea conchide că reclamantul a avut o „speranță legitimă” de a obține compensații și, astfel, a avut un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

2. *Dacă a existat o ingerință legală în proprietatea reclamantului?*

40. Curtea reiterează că articolul 1 al Protocolului nr. 1, care, în esență, garantează dreptul la proprietate, cuprinde trei reguli distincte: prima regulă, prevăzută în prima propoziție a primului paragraf, este de natură generală și enunță principiul respectării bunurilor; a doua regulă, conținută în a doua propoziție a primului paragraf, se referă la lipsirea de proprietate și o supune unor anumite condiții; a treia regulă, prevăzută în al doilea paragraf, recunoaște că Statele Contractante sunt în drept, printre altele, să reglementeze folosința bunurilor conform interesului general. A doua și a treia regulă se referă la situațiile specifice de ingerință în dreptul la protecția proprietății și, prin urmare, ar trebui interpretate în lumina principiului general enunțat în prima regulă (a se vedea *Iatridis v. Greece* [GC], nr. 31107/96, § 55, ECHR 1999-II).

41. Curtea consideră că omisiunea de a plăti reclamantului vreo compensație timp de aproximativ șase ani după cererea acestuia, urmată de omisiunea de a plăti partea mai mare din compensație timp de încă aproximativ patru ani, a constituit o ingerință în drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

42. Curtea „reiterează că prima și cea mai importantă cerință prevăzută de articolul 1 al Protocolului nr. 1 este că orice ingerință a unei autorități publice în dreptul la protecția proprietății trebuie să fie legală: a doua propoziție a primului paragraf permite lipsirea de proprietate numai „în condițiile prevăzute de lege”, iar al doilea paragraf recunoaște că Statele au dreptul de a reglementa folosința bunurilor prin adoptarea „legilor”. Mai mult, supremația legii, unul din principiile fundamentale ale unei societăți democratice, este inerent tuturor articolelor din Convenție (a se vedea *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports* 1996-III, pp. 850-51, § 50). Prin urmare, rezultă că chestiunea dacă a fost asigurat un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și cerințele protecției drepturilor fundamentale ale unei persoane (a se vedea *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, hotărâre din 23 septembrie 1982, Seria A nr. 52, p. 26, § 69) devine relevantă numai odată ce a fost stabilit faptul că ingerința în cauză a întrunit cerința cu privire la legalitate și nu a fost arbitrară (a se vedea *Iatridis*, citată mai sus, § 58).

43. În această cauză, instanțele judecătorești au constatat că această ingerință în dreptul reclamantului a fost ilegală, constatând că responsabilitatea aparține, în principal, Ministerului. Prin urmare, ingerința a fost incompatibilă cu dreptul reclamantului la protecția proprietății sale. Această concluzie înlătură necesitatea de a stabili dacă a fost asigurat un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și cerințele protecției drepturilor fundamentale ale persoanei.

44. Totuși, Curtea notează că, deși instanțele judecătorești au recunoscut o încălcare a drepturilor reclamantului la proprietate, acestea nu i-au acordat nicio compensație pentru prejudiciul cauzat de plata întârziată a banilor la care el avea dreptul. Acest lucru, în opinia Curții, nu a constituit o redresare suficientă pentru reclamant, care a continuat să sufere consecințele încălcării drepturilor sale.

45. Având în vedere cele de mai sus, Curtea conchide că în această cauză a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

46. Reclamantul s-a mai plâns de lipsa recursurilor efective în ceea ce privește pretenția sa formulată în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Deși el a încercat să obțină un astfel de remediu invocând, în mod direct, în fața instanțelor judecătorești naționale articolul 13 combinat cu articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și bazându-se pe prevederile generale ale Codului civil, instanțele judecătorești au respins pretențiile lui.

47. Guvernul a considerat că reclamantul a invocat articolul 13 combinat cu articolul 6 al Convenției. Având în vedere lipsa vreunui motiv de a crede că în

această cauză articolul 6 a fost încălcat, Guvernul a considerat că articolul 13 nu putea fi invocat, deoarece reclamantul nu a avut o pretenție serioasă și legitimă în temeiul articolului 6 al Convenției.

48. Curtea notează că reclamantul a invocat articolul 13 combinat cu articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. În continuare, ea notează că, deși instanțele judecătorești au constatat că Ministerul și-a încălcat obligațiile, ele au notat, în mod expres, lipsa vreunei prevederi legale care să le permită să acorde reclamantului prejudicii.

49. Prin urmare, rezultă că reclamantul nu a avut niciun recurs efectiv în ceea ce privește pretenția sa formulată în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Prin urmare, în această cauză a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 AL CONVENȚIEI

50. Curtea a considerat că, atunci când a comunicat această cerere, reclamantul a mai invocat, în esență, o pretenție în temeiul articolului 6 al Convenției. Totuși, în lumina constatării sale cu privire la o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și a articolului 13 al Convenției, Curtea nu consideră necesar de a examina această pretenție separat.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

51. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

52. Succesorul reclamantului a pretins EUR 513 cu titlu de prejudiciu material, bazându-se *inter alia* pe efectele inflației asupra compensației pe care el trebuia să le primească.

53. Guvernul a considerat că această pretenție era nesuținută și excesivă. Mai mult, încă mai era posibil de a pretinde compensații în instanțele judecătorești naționale, ceea ce nu a fost făcut în această cauză.

54. Curtea reiterează că regula cu privire la epuizarea căilor de recurs interne prevăzută de articolul 35 § 1 al Convenției nu se aplică în ceea ce privește pretențiile cu titlu de satisfacție echitabilă formulate în temeiul articolului 41 al Convenției (a se vedea *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium* (Article 50),

hotărâre din 10 martie 1972, Seria A nr. 14, §§ 15 și 16, și *Becciev v. Moldova*, nr. 9190/03, § 80, 4 octombrie 2005). Prin urmare, reclamantului nu i se poate cere să inițieze noi proceduri prin care să pretindă compensații pentru violările constatate în această hotărâre.

55. Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material ca rezultat al omisiunii de a-i plăti acestuia compensații într-un termen rezonabil. În baza informațiilor pe care le posedă, Curtea acceptă pretenția reclamantului în întregime.

B. Prejudiciul moral

56. Succesorul reclamantului a mai pretins EUR 3,500 cu titlu de prejudiciu moral. El s-a referit la vârsta sa înaintată și la pensia sa mică, care ar fi fost substanțial suplimentată prin compensațiile pretinse.

57. Guvernul a considerat că succesorul reclamantului nu putea pretinde un prejudiciu moral în nume propriu și că, în orice caz, suma cerută era excesivă.

58. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzate stres și frustrare ca rezultat al omisiunii timp de mulți ani de a-i plăti acestuia compensații. De asemenea, ea consideră că succesorul reclamantului este în drept să pretindă un prejudiciu moral în nume propriu (a se vedea *Lukanov v. Bulgaria*, hotărâre din 20 martie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, § 53). Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă EUR 2,000 cu acest titlu.

C. Costuri și cheltuieli

59. Succesorul reclamantului a pretins EUR 1,588 cu titlu de costuri și cheltuieli. În sprijinul acestor pretenții, el a prezentat un contract cu avocatul său și o listă detaliată a orelor lucrate asupra cauzei (17.5 ore).

60. Guvernul a contestat suma pretinsă pentru reprezentare. El a declarat că aceasta era excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care a fost de fapt plătită acestuia de către reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta.

61. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acceptă în întregime pretenția formulată cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

62. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească succesori reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 513 (cinci sute treisprezece euro) cu titlu de prejudiciu material, EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,588 (o mie cinci sute optzeci și opt euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 13 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA GUȘOVSKI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 35967/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

31/03/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Gușovschi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSCHI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 16 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 35967/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către patru cetățeni ai Republicii Moldova, dna Valentina Gușovschi, dl Sergiu Gușovschi, dl Vasile Gușovschi și dl Anatol Gușovschi („reclamantii”), la 12 septembrie 2003.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantii au pretins, în special, că dreptul lor la judecarea într-un termen rezonabil a fost încălcat. Ei au mai formulat câteva pretenții cu privire la câteva acțiuni pretins ilegale care au fost întreprinse împotriva lor de către autoritățile locale, cu scopul de a-i determina să părăsească satul lor.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 3 decembrie 2005, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții s-au născut în anii 1949, 1953, 1919 și, respectiv, 1957. Primii doi reclamanți locuiesc la Hagimus; dl V. Gușovschi locuiește în Tighina, iar dl A. Gușovschi este spitalizat într-un staționar de psihiatrie din Chișinău. Dna V. Gușovschi este invalid de gradul doi, iar dl A. Gușovschi este invalid de gradul unu.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. Reclamanții au fost în conflict cu diferite autorități locale și regionale, precum și cu vecinii lor.

1. *Procedurile cu privire la debransarea casei reclamanților de la conducta de gaz natural*

8. În septembrie 1999, casa reclamanților a fost debransată de la conducta de gaz natural din cauza neachitării de către ei a prețului întreg pentru gazul consumat. La 29 mai 2000, dl S. Gușovschi a inițiat proceduri judiciare împotriva operatorului „Moldova-Gaz” și prefectului Județului Tighina, solicitând reconectarea casei la conducta de gaz și plata prejudiciilor.

9. La 26 decembrie 2000, Tribunalul Tighina a admis pretențiile acestuia. La 18 aprilie 2001, Curtea de Apel a casat această hotărâre și a dispus rejudecarea cauzei, pe motiv că unul din pârâți nu a fost citat în instanță.

10. Se pare că instanțele judecătorești au permis ca ceilalți trei reclamanți să intervină în calitate de co-reclamanți în cauza dlui S. Gușovschi.

11. La 28 ianuarie 2002, Tribunalul Tighina a scos cererea de pe rol din cauza neprezentării reclamanților la câteva ședințe judiciare ale acesteia.

12. La 14 noiembrie 2002, Curtea de Apel a casat acea hotărâre și a dispus rejudecarea cauzei, constatând că reclamanții nu au fost citați în instanța de judecată și că procedurile au fost tergiversate.

13. La o dată nespecificată, reclamanții au solicitat strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată. La 6 februarie 2003, Tribunalul Tighina a expediat cererea Curții Supreme de Justiție, care a respins-o la 5 martie 2003.

14. La 17 martie 2004, Curtea de Apel Tighina a respins pretențiile lor ca nefondate. La 19 mai 2004, Curtea Supremă de Justiție a casat această hotărâre și a dispus rejudecarea cauzei. La 8 septembrie 2004, Curtea Supremă de Justiție a refuzat să reexamineze hotărârea sa din 19 martie 2004.

15. La 27 octombrie 2004, reclamanții au înaintat recuz unuia din judecătorii Curții de Apel Tighina. La 9 noiembrie 2004, Curtea Supremă de Justiție a respins această cerere.

16. La 26 ianuarie 2005, Curtea de Apel Tighina a respins majoritatea pretențiilor reclamantilor, constatând că ei au refuzat în mod constant să prezinte pârâtului documentele necesare pentru a face posibilă reconectarea la conducta de gaz natural în conformitate cu legea. Mai mult, nu a fost prezentată nicio probă privind prejudiciul cauzat reclamantilor. Instanța a mai constatat că procedurile judiciare au durat o perioadă îndelungată de timp și, din acest motiv, a admis pretenția de bază a reclamantilor și a dispus reconectarea casei lor la conducta de gaz natural, cu condiția prezentării de către reclamanți a documentelor relevante.

17. La 30 martie 2005, Curtea Supremă de Justiție a menținut această hotărâre, care a devenit astfel irevocabilă.

2. *Cererile cu privire la pornirea urmăririi penale*

18. În cadrul mai multor proceduri separate, reclamanții au solicitat pornirea urmăririi penale împotriva mai multor persoane, majoritatea din ei fiind vecinii lor, care, potrivit reclamantilor, au pricinuit pagube proprietății lor și au încercat să-i alunge din sat. Câteva plângeri s-au referit la pretinsa lipsă de reacție a poliției locale, procuraturii și a altor autorități la plângerile lor privind actele ilegale comise de către vecinii reclamantilor și câinele lor. De fiecare dată, după verificarea dosarului, procurorul a refuzat pornirea urmăririi penale și a oferit motive detaliate pentru refuz.

19. Refuzul procurorului de a porni urmărirea penală împotriva prefecturii Județului Tighina din cauza debransării casei reclamantilor de la conducta de gaz natural a fost contestat în instanța de judecată. La 27 ianuarie 2004, Judecătoria Buiucani a respins cererea ca nefondată. La 25 februarie 2004, Curtea de Apel a menținut această încheiere.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Prevederile relevante ale noului Cod de procedură civilă, în vigoare după 12 iunie 2003, sunt următoarele:

Articolul 4. Sarcinile procedurii civile

„Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor ...”

Articolul 192. Termenele de judecare a pricinilor civile

„(1) Pricinile civile se judecă în primă instanță în termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt: complexitatea pricinii, comportamentul părților în proces, conduita instanței judecătorești. Respectarea termenului rezonabil de judecare a pricinii se asigură de către instanță. La judecarea unei cauze concrete, respectarea

termenului rezonabil este verificată de instanța ierarhic superioară în procesul judecării pricinii pe calea de atac respectivă.”

ÎN DREPT

21. Reclamanții au pretins că a avut loc o încălcare a drepturilor lor garantate de articolul 3 al Convenției.

Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

22. În continuare, reclamanții au pretins încălcarea dreptului lor la judecare într-un termen rezonabil, garantat de articolul 6 al Convenției. Ei s-au mai plâns, în temeiul aceluiași articol, de refuzul diferitor autorități de a porni urmărirea penală împotriva vecinilor lor și poliției.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea ... cauzei sale, de către o instanță ..., care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

23. De asemenea, reclamanții s-au plâns de violarea articolului 8 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca rezultat al deteriorării bunurilor lor.

Articolul 8 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

24. Reclamanții s-au mai plâns, fără însă a oferi detalii, de încălcarea drepturilor lor garantate de articolele 13, 14 și 17 ale Convenției.

Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-a datorat unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

Articolul 14 prevede următoarele:

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Articolul 17 prevede următoarele:

„Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un Stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție.”

25. În final, reclamantii au pretins încălcarea dreptului lor de a circula în mod liber pe teritoriul țării lor, contrar articolului 2 al Protocolului nr. 4 la Convenție, prevederile relevante ale căruia sunt următoarele:

„1. Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui Stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa. ...

3. Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

4. Drepturile recunoscute în paragraful 1 pot, de asemenea, în anumite zone determinate, să facă obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică.”

I. ADMISIBILITATEA

26. Curtea notează că, în observațiile lor, reclamantii au formulat câteva pretenții noi, care nu au fost indicate în cererea inițială, inclusiv pretinsa expropriere a două apartamente și plasarea ilegală a dlui A. Gușovschi într-o instituție psihiatrică fără o justificare medicală. Aceste pretenții nu pot fi examinate de către Curte în cadrul acestei cereri, reclamantii având dreptul, dacă doresc, să le formuleze printr-o cerere nouă.

27. De asemenea, Curtea consideră că, chiar dacă presupunem că articolele 3, 6, 13, 14 și 17 ale Convenției, precum și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la

Convenție și articolul 2 al Protocolului nr. 4 la Convenție sunt aplicabile aceste cauze, reclamanții nu și-au întemeiat pretențiile formulate în temeiul acestor articole. Reclamanții au descris, într-un mod confuz și fără prezentarea probelor relevante, că au fost supuși maltratărilor, distrugerii de proprietate și genocidului cu scopul de a-i extermina fizic și de a-i scoate din satul lor. Curtea notează că reclamanții au depus numeroase plângeri în încercarea de a rezolva litigiul cu vecinii lor prin intermediul autorităților de stat și apoi s-au plâns de refuzul autorităților de a porni urmăriri penale împotriva vecinilor și împotriva oficialilor care au refuzat să intervină. Ea mai notează că administrația locală, poliția, procuratura și alte autorități au oferit răspunsuri exhaustive la unele din aceste plângeri, tratând, în mod întemeiat, alte plângeri depuse drept vădit nefondate. Cu puține ocazii, când reclamanții au contestat deciziile autorităților, cererile lor au fost respinse ca nefondate. Reclamanții nu au prezentat probe și motive suficiente pentru ca Curtea să pună la îndoială corectitudinea deciziilor luate de către autoritățile naționale.

28. Prin urmare, Curtea conchide că aceste pretenții sunt vădit nefondate în sensul articolului 35 § 3 al Convenției și urmează a fi respinse în conformitate cu articolul 35 § 4.

29. Curtea consideră că pretenția reclamanților cu privire la durata procedurilor, formulată în temeiul articolului 6 al Convenției, ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Mai mult, ea consideră că niciun alt temei pentru declararea ei inadmisibilă nu a fost stabilit și, prin urmare, o declară admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

30. Reclamanții au considerat că durata procedurilor cu privire la debranșarea casei lor de la conducta de gaz natural a fost excesivă.

31. Guvernul nu a fost de acord. El a considerat că reclamanții înșiși au contribuit la majoritatea întârzierilor de procedură prin depunerea mai multor recursuri și cereri de recuzare a judecătorilor, precum și prin neprezentarea la numeroase ședințe de judecată (a se vedea paragraful 11 de mai sus).

A. Perioada care urmează a fi luată în considerație

32. Curtea notează că procedurile relevante au fost inițiate la 29 mai 2000 și s-au finalizat cu pronunțarea hotărârii judecătorești irevocabile a Curții Supreme de Justiție din 30 martie 2005. Prin urmare, perioada relevantă este de patru ani și zece luni.

B. Rezonabilitatea duratei procedurilor

33. Curtea reiterează că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de criteriile stabilite în jurisprudența sa, în special, complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant (a se vedea, printre altele, *Styranowski v. Poland*, hotărâre din 30 octombrie 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII, § 47).

1. Complexitatea cauzei

34. Curtea consideră că această cauză nu a fost deosebit de dificilă, deoarece instanțele judecătorești nu au avut nevoie să recurgă la concluziile experților, să audieze mulți martori sau să întreprindă alte activități care necesită timp. Deoarece durata procedurilor nu poate fi explicată prin complexitatea chestiunilor implicate, Curtea va examina cauza prin prisma comportamentului reclamanților și al autorităților naționale.

2. Comportamentul reclamanților

35. Curtea ia notă de declarațiile Guvernului, potrivit cărora reclamanții au contribuit într-un mod decisiv la durata procedurilor prin refuzul lor de a prezenta documente necesare pârâtului (a se vedea paragraful 16 de mai sus). De asemenea, ea notează că reclamanții, în acțiunea lor judiciară, au cerut reconectarea casei lor la conducta de gaz și compensarea prejudiciului pentru perioada de timp în care casa a fost debransată (a se vedea paragraful 8 de mai sus). În această privință, Curtea consideră că, chiar dacă reclamanții ar fi prezentat documente relevante după inițierea procedurilor judiciare, oferind astfel posibilitate companiei care livrează gazul să reconecteze casa lor, aceasta nu ar fi afectat procedurile pendinte în partea pretențiilor cu privire la prejudiciul cauzat în perioada de timp în care casa nu a fost conectată.

În lumina constatărilor sale de mai jos privind comportamentul autorităților, Curtea nu consideră neprezentarea de către reclamanți a documentelor drept un element decisiv, deși acest lucru poate fi luat în considerație la examinarea pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

36. Mai mult, Curtea ia notă de poziția Guvernului potrivit căreia reclamanții nu s-au prezentat în instanță de mai multe ori, chiar dacă au fost citați. Ea observă că hotărârea judecătorească pe care se bazează această poziție a fost casată de către o instanță ierarhic superioară, care a constatat că reclamanții nu au fost citați la ședințele judecătorești în cauză (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

37. Prin urmare, cel puțin o parte din întârzierile de care Guvernul învinuiește reclamanții nu au fost rezultatul acțiunilor lor, ci, mai degrabă, a instanțelor judecătorești naționale.

3. *Comportamentul autorităților*

38. Curtea notează că instanțele judecătorești naționale au rămas inactive în perioada între 18 aprilie 2001, când Curtea de Apel a dispus rejudecarea cauzei, și 28 ianuarie 2002, când Tribunalul Tighina a scos cererea de pe rol. După cum a constatat Curtea de Apel la 14 noiembrie 2002, instanța judecătorească ierarhic inferioară nu a citat reclamanții la ședințele de judecată care au avut loc în această perioadă. Instanța judecătorească a mai constatat că, la acea dată, procedurile au fost tergiversate (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

39. A urmat o altă perioadă de inactivitate între 14 noiembrie 2002 și 17 martie 2004, întreruptă pentru o lună când instanțele judecătorești au examinat cererea reclamanților privind strămutarea cauzei la o altă instanță judecătorească (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

40. Guvernul nu a prezentat o explicație rezonabilă a acestor întârzieri.

41. Mai mult, Curtea notează că această cauză a fost remisă în mod repetat spre reexaminare și a fost examinată de către instanțele judecătorești de patru ori (a se vedea paragrafele 9, 12 și 14 de mai sus). În această privință, Curtea reiterează că, chiar dacă nu este în măsură să analizeze calitatea jurisprudenței instanțelor judecătorești naționale, ea consideră că, deoarece remiterea cauzelor spre reexaminare este de obicei dispusă ca urmare a erorilor comise de către instanțele judecătorești inferioare, repetarea unor astfel de procedee în cadrul unui set de proceduri dezvăluie o deficiență serioasă în sistemul judiciar (a se vedea *Wierciszewska v. Poland*, nr. 41431/98, § 46, 25 noiembrie 2003, și *Pavlyulynets v. Ukraine*, nr. 70767/01, § 51, 6 septembrie 2005).

42. Curtea observă că înseși instanțele judecătorești naționale au constatat că procedurile au durat o perioadă excesivă de timp (a se vedea paragraful 12 de mai sus) și, totuși, au permis ca întârzieri ulterioare să aibă loc doar pentru a constata din nou că procedura a durat excesiv de mult (a se vedea paragraful 16 de mai sus). Mai mult, ele au refuzat să acorde reclamanților vreo compensație.

4. *Importanța cauzei pentru reclamanți*

43. În final, Curtea notează că procedurile s-au referit la dreptul reclamanților de a reconecta casa lor la conducta de gaz, pentru a-și putea încălzi casa. Durata procedurilor a fost de o asemenea natură încât reclamanții au trebuit să aștepte cinci ierni pentru a obține o hotărâre judecătorească irevocabilă. Acest fapt a pus în pericol în mod inevitabil sănătatea reclamanților. De asemenea, Curtea ia în considerație faptul că unul din reclamanți, care locuia în casă, era invalid de gradul doi.

5. Concluzie

44. Având în vedere perioadele de inactivitate de mai sus și rejudecarea repetată a cauzei, precum și luând în considerație circumstanțele acestei cauze și durata totală a procedurilor, Curtea conchide că a avut loc o întârziere nerezonabilă la examinarea cauzei reclamanților.

45. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

46. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

47. Reclamanții au pretins 1,030,800 dolari SUA (USD) cu titlu de compensații pentru prejudiciul cauzat dlui Sergiu Gușovschi. Această sumă acoperea valoarea a două apartamente, care se pretinde că au fost confiscate de către autoritățile sovietice, și salariul pe care acesta nu l-a primit din cauza pretenșiei sale persecutări. Ei au lăsat la discreția Curții determinarea mărimii prejudiciului care trebuie acordat pentru pretenșele încălcări ale drepturilor celorlalți reclamanți.

48. Guvernul a considerat aceste sume totalmente irealiste și a solicitat Curții să respingă toate pretențiile reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

49. Curtea face referire la decizia sa de a respinge ca inadmisibile toate pretențiile reclamanților, cu excepția celei privind durata procedurilor. Prin urmare, ea nu vede nicio legătură causală între violarea constatată și majoritatea pretențiilor formulate. Totuși, luând în considerație importanța procedurilor pentru reclamanți, Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al întârzierii în examinarea cauzei. În același timp, Curtea ia în considerație că unele întârzieri erau cauzate de către înșiși reclamanții (a se vedea paragrafele 16 și 35 de mai sus). Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamanților suma totală de 1,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

50. Reclamanții nu au formulat nicio pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

51. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă pretenția reclamantilor formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește durata procedurilor, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantilor, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 13 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T. L. EARLY
Grefier

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA FLUX c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 28702/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

20 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

20/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Flux c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 23 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 28702/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un ziar din Republica Moldova, *Flux* („ziarul reclamant”), la 10 iulie 2003.

2. Ziarul reclamant a fost reprezentat de către dl V. Gribincea de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Ziarul reclamant a pretins, în special, că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat ca rezultat al hotărârilor judecătorești pronunțate în cadrul procedurilor în defăimare inițiate împotriva lui.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 13 februarie 2006, Președintele Secțiunii a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

6. La 19 iulie 2001, Parlamentul Republicii Moldova a modificat Legea bugetului pentru anul 2001 și a permis Departamentului Vamal să amâne până la trei luni perceperea taxelor pentru importul de carburanți în Republica Moldova. În seara aceleiași zile, liderul majorității comuniste din Parlament (dl V. Stepaniuc) s-a întâlnit cu vicepreședintele Parlamentului (dl V. Mișin) pentru a lua masa în restaurantul unui hotel de lux din Chișinău. Potrivit ziarului reclamant, surse care au preferat să rămână anonime au confirmat că pentru masă a plătit „L.”, un importator important de carburanți în Republica Moldova.

7. La 24 iulie 2001, ziarul reclamant a publicat un articol intitulat „Pe banii lui L. comunistii V. Stepaniuc și V. Mișin au tras un chiolhan pe cinste la „Jolly Allon””. Articolul, care includea fotografiile celor doi deputați lângă text, informa cititorii despre modificările la Legea bugetului și despre profiturile pe care acele modificări le-ar fi adus câtorva mari importatori de carburanți, care aveau legături cu Departamentul Vamal, permițând, astfel, concurența neloială. Articolul a pretins că amânarea plății taxelor a constituit o formă de creditare din partea statului fără dobânzi sau garanții și a respins explicația dată de un deputat al Parlamentului cu privire la modificare.

Un paragraf din articol prevedea:

„E de remarcat că în seara aceleiași zile, la restaurantul „Jolly Allon” (...), comunistii V. Stepaniuc și V. Mișin, lăsând la o parte orice pudoare proletară, au tras un chiolhan pe cinste pe banii rechinilor de la „L.”. Să fie bairamul cu pricina o simplă coincidență? Nu știm.”

Articolul a continuat cu expunerea planurilor legislative ale partidului comunist și a beneficiilor care rezultau din acestea pentru marii importatori de carburanți pe seama muncitorilor obișnuiți.

8. La 8 iulie 2002, dl Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a Partidului Comunistilor, care, la acea dată, deținea 71 de voturi din totalul de 101 în Parlament, a intentat o acțiune împotriva ziarului reclamant, identificând paragraful citat mai sus ca fiind defăimător. El nu a plătit nicio taxă de stat atunci când a depus plângerea sa și nici nu s-a prezentat în instanța de judecată la vreo etapă a procedurilor, precum și nici nu a delegat vreo persoană care să-l reprezinte.

9. La 1 august 2002, judecătorul I.M., președintele Judecătoriei Buiucani la acea dată, a constatat că reclamantul a declarat, în esență, că dl Stepaniuc „a votat legi în interesul unor companii private, iar, ulterior, a avut o petrecere din

banii acestora”. Instanța de judecată a denunțat folosirea unor simple zvonuri ca bază pentru jurnalism și a constatat că ziarul reclamant a acționat cu rea-credință. Instanța a luat act de „atacul vehement” împotriva dlui Stepaniuc, de tirajul mare al ziarului și de „gradul suferințelor morale și psihologice” cauzate. În plus, instanța a constatat că funcția dlui Stepaniuc de deputat în Parlament și de lider al unei fracțiuni parlamentare „a sporit prejudiciul moral”, ceea ce a avut ca rezultat aplicarea sancțiunii maxime.

10. Instanța de judecată a admis pretenția dlui Stepaniuc și a dispus ca ziarul reclamant, în temeiul articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil, să publice o dezmințire și să plătească reclamantului în procedura națională despăgubirile maxime prevăzute de legislație, precum și taxa de stat (în total 3,690 lei moldovenesti (MDL), echivalentul a 278 euro (EUR) la acea dată). Potrivit ziarului reclamant, instanța de judecată a avut doar o ședință de judecată, care a durat mai puțin de 15 minute, iar ziarului reclamant nu i s-a adresat nicio întrebare.

11. În apelul său, ziarul reclamant a declarat că frazele contestate au constituit judecăți de valoare, care nu puteau fi dovedite, și că aceste opinii s-au bazat pe fapte, și anume pe petrecerea care a avut loc la hotelul în cauză la data menționată în articol, fapt care nu a fost contestat, și pe modificările din lege adoptate de către Parlament. Mai mult, având în vedere perioada de timp care a trecut după publicarea articolului, a fost imposibil pentru reclamant să dovedească că persoanele respective au fost văzute în restaurantul hotelului, unde ele au avut o petrecere, sau să verifice sursa de plată pentru aceasta. De asemenea, ziarul reclamant a declarat că judecătorul I.M. nu a fost independent și imparțial, deoarece el era prieten cu dl Stepaniuc și a fost numit președinte al Judecătoriei Buiucani de fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor. Majoritatea cazurilor de defăimare dintre *Flux* și dl Stepaniuc au fost examinate de el personal, iar hotărârile lui erau stereotipice și nu aduceau motive suficiente. În alte cauze de defăimare dintre *Flux* și reprezentanți ai Guvernului, judecătorul I.M. a hotărât întotdeauna în favoarea ultimilor și le-a acordat compensațiile maxime prevăzute de lege.

12. La 30 ianuarie 2003, Tribunalul Chișinău a constatat că ziarul reclamant a omis termenul pentru depunerea apelului său împotriva acelei hotărâri, însă a început examinarea fondului cauzei. El a menținut hotărârea instanței de judecată inferioare, constatând că hotărârea acesteia a fost legală și motivată. Instanța nu a răspuns la pretenția reclamantului cu privire la pretinsa lipsă de imparțialitate a judecătorului I.M. Ședința de judecată a durat mai puțin de 10 minute, iar ziarului reclamant nu i s-a adresat nicio întrebare.

13. În recurs, ziarul reclamant a invocat articolul 10 al Convenției și distincția dintre judecăți de valoare și declarații cu privire la fapte, pe care instanțele de judecată inferioare nu au făcut-o. Mai mult, instanțele judecătorești nu l-au audiat niciodată pe reclamantul în procedura națională și nici nu au luat în

considerație statutul acestuia de persoană publică, care ar fi trebuit să limiteze posibilitatea ingerinței în libertatea de exprimare a reclamantului, și rolul special jucat de presă într-o societate democratică. *In fine*, instanțele judecătorești inferioare nu au răspuns la marea majoritate a chestiunilor invocate de reclamant.

14. La 1 aprilie 2003, Curtea de Apel a menținut hotărârile instanțelor judecătorești inferioare, constatând că ele au fost legale și au corespuns probelor din dosar. Nu a fost făcut niciun comentariu cu privire la pretinsa lipsă de imparțialitate a judecătorului I.M.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

15. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Busu-ioc v. Moldova* (nr. 61513/00, §§ 39-40, 21 decembrie 2004).

ÎN DREPT

16. Ziarul reclamant a pretins, în temeiul articolului 6 al Convenției, că hotărârile instanțelor de judecată naționale nu au fost motivate și că judecătorul I.M. din prima instanță nu a fost independent și imparțial. Partea relevantă a articolului 6 prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotări ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”

17. Ziarul reclamant a mai pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor de judecată naționale au constituit o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare, care nu poate fi considerată ca necesară într-o societate democratică. Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

18. *In fine*, ziarul reclamant s-a plâns de o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 13 al Convenției combinat cu articolul 10 al Convenției. Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA

A. Pretențiile formulate în temeiul articolelor 6 și 13 ale Convenției și în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție

19. În cererea sa inițială, ziarul reclamant a formulat o pretenție în temeiul articolelor 6 și 13 ale Convenției și în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a cerut Curții să lase fără examinare aceste pretenții. Guvernul a cerut Curții să respingă această cerere în ceea ce privește pretenția formulată în temeiul articolului 6 și să constate că nu a avut loc o violare a Convenției în ceea ce privește pretinsa lipsă de independență și imparțialitate a judecătorului I.M. Având în vedere termenii clari și univoci din cererea reclamantului, Curtea nu constată niciun motiv să examineze aceste pretenții în această cauză.

B. Pretențiile formulate în temeiul articolelor 10 și 6 ale Convenției

20. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 10 al Convenției și pretenția formulată în temeiul articolului 6 cu privire la motivele insuficiente aduse în hotărârile instanțelor de judecată naționale ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

21. Ziarul reclamant s-a plâns de o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare. El s-a bazat pe jurisprudența Curții cu privire la distincția din-

tre fapte și judecăți de valoare, pe rolul special jucat de presă într-o societate democratică și pe limitele mai largi ale criticii acceptabile la care politicienii se supun în mod conștient. El s-a mai referit la gravitatea sancțiunii impuse de instanțele de judecată, care era cea mai mare posibilă în conformitate cu legislația. De asemenea, el a notat că dl Stepaniuc a depus cererea sa de chemare în judecată după un an de la publicarea articolului și că legislația moldovenească nu prevedea termene de prescripție pentru depunerea unor astfel de cereri, impunând mijloacelor de informare o sarcină disproporțională de a păstra înscrisuri și probe referitoare la evenimente din trecut, mult timp după relatarea acestora. *In fine*, el a invocat buna sa credință în relatarea unei chestiuni de veritabil interes public.

22. Guvernul a declarat că instanțele de judecată au pronunțat hotărâri motivate, în care ele au ținut cont de cele două valori opuse: libertatea de exprimare și protecția reputației și au constatat că a existat o „necesitate socială imperioasă” pentru obligarea ziarului reclamant de a plăti prejudicii. Instanțele de judecată, acționând în limitele marjei lor de apreciere, au constatat că ziarul reclamant a depășit limitele criticii admisibile prin lansarea unor atacuri nesuținute la adresa dlui Stepaniuc. Deși ele au recunoscut că presa joacă un rol special într-o societate democratică, ele s-au bazat pe „responsabilitățile și obligațiile speciale” aferente acestui rol.

B. Aprecierea Curții

23. După cum au recunoscut părțile și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea reclamantului să plătească prejudicii au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerință ar constitui o violare a articolului 10, cu excepția cazului când ea este „prevăzută de lege”, urmărește un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege”

24. Curtea notează că ingerința pretinsă a avut o bază legală, și anume articolele 7 și 7/1 ale Codului civil (a se vedea paragraful 10 de mai sus). În hotărârea sa în cauza *Busuioc v. Moldova* (nr. 61513/00, § 52-54, 21 decembrie 2004), Curtea a constatat că aceste prevederi erau accesibile și previzibile. Prin urmare, Curtea conchide că și în această cauză ingerința a fost „prevăzută de lege” în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim”

25. Nu se contestă de către părți și Curtea este de acord că ingerința a urmărit scopul legitim de protecție a reputației dlui Stepaniuc. Prin urmare, rămâne a fi examinat dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

3. „Necesară într-o societate democratică”

(a) Principii generale

26. Principiile generale relevante au fost rezumate în hotărârile *Busuioc* (citată mai sus, §§ 56-62) și *Savițchi v. Moldova* (nr. 11039/02, §§ 43-50, 11 octombrie 2005).

27. Suplimentar, Curtea reamintește că în hotărârea *Lingens v. Austria* (hotărâre din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 42) ea a constatat că:

„[politicienii] trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și a publicului larg și, în consecință, trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță. Fără îndoială, articolul 10 para. 2 garantează că reputația altora – adică a tuturor persoanelor fizice - este protejată și că această protecție se extinde și asupra politicianilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează ca persoane private; însă, în astfel de cazuri, cerințele unei astfel de protecții trebuie evaluate prin prisma intereselor de a asigura discuții libere cu privire la chestiuni politice.”

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

28. În această cauză, Curtea notează că ziarul reclamant a fost găsit vinovat și i s-a impus plata prejudiciilor pentru faptul că nu a putut să dovedească adevărul câtorva declarații făcute în ediția sa datată din 24 iulie 2001 (a se vedea paragraful 7 de mai sus). Ziarul reclamant a argumentat în fața instanțelor de judecată naționale că declarațiile au reprezentat judecăți de valoare care, în principiu, nu puteau fi probate. Instanțele de judecată naționale nu au făcut niciun comentariu cu privire la aceste argumente.

29. Curtea consideră că paragraful invocat de către instanțele de judecată în hotărârile lor conține atât declarații cu privire la fapte („în seara aceleiași zile, la hotelul „Jolly Allon” (...), comuniștii V. Stepaniuc și V. Mișin, ... au tras un chiolhan ... pe banii rechinilor de la „L.”), cât și judecăți de valoare (caracterizarea petrecerii ca fiind una „pe cinste”, declarația „lăsând la o parte orice pudoare proletară” și întrebarea „Să fie bairamul cu pricina o simplă coincidență? Nu știm.”). Ea notează că instanțele de judecată au constatat că întregul paragraf nu corespundea realității, inclusiv judecățile de valoare sus-menționate. Curtea reiterează că existența faptelor poate fi dovedită, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de

opinie, care este o parte fundamentală a dreptului protejat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II, și *Busuioc*, citată mai sus, § 61), deși opiniile care nu au un substrat factologic suficient pot fi, de asemenea, excesive (*Oberschlick v. Austria (no. 2)*, hotărâre din 1 iulie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-IV, p. 1276, § 33). Prin urmare, rezultă că nu se putea aștepta ca reclamantul să dovedească „adevărul” propriilor sale opinii despre faptele publicate, dat fiind faptul că instanțele de judecată naționale nu au constatat ca fiind incorecte astfel de declarații cu privire la fapte ca: petrecerea care a avut loc la hotelul relevant și că legea a fost modificată după cum a fost descris în articol.

30. Pe de altă parte, Curtea consideră că declarația că a avut loc o petrecere „pe banii rechinilor de la L.” constituie o declarație cu privire la fapte, care este susceptibilă de a fi dovedită și care, după cum au constatat instanțele de judecată naționale, nu a fost dovedită de ziarul reclamant. Curtea reiterează că:

„Articolul 10 al Convenției nu garantează o libertate de exprimare nelimitată chiar și în ceea ce privește relatările presei cu privire la chestiuni de interes public deosebit. Conform termenilor din paragraful 2 al articolului, exercitarea acestei libertăți presupune „obligății și responsabilități”, care, de asemenea, se aplică presei. Aceste „obligății și responsabilități” pot avea însemnătate când, la fel ca și în această cauză, există o întrebare cu privire la atacul asupra reputației unor persoane private și subminarea „drepturilor altor persoane”. Datorită „obligățiilor și responsabilităților” inerente exercitării libertății de exprimare, protecția acordată de articolul 10 jurnaliștilor în ceea ce privește relatarea cu privire la chestiunile de interes general este supusă condiției ca ei să acționeze cu bună-credință pentru a oferi informații corecte și credibile în conformitate cu etica jurnalistică” (a se vedea *Savițchi v. Moldova*, nr. 11039/02, § 46, 11 octombrie 2005).

31. Din dosar se pare că în această cauză ziarul reclamant nu a îndeplinit pe deplin cerințele menționate mai sus în ceea ce privește unele din faptele pretinse în articol. Totuși, Curtea notează argumentul ziarului reclamant că pentru el a fost imposibil de a dovedi, după un an de la evenimente, toate faptele relevante (a se vedea paragraful 11 de mai sus), precum și faptul că instanțele de judecată naționale nu au luat în considerație argumentul respectiv. Ea consideră că, odată cu trecerea timpului, nu numai că devine mai dificil pentru mijloacele de informare de a dovedi faptele pe care ele s-ar fi putut baza, dar și că prejudiciul cauzat persoanei, care se pretinde defăimată de materialul relevant, ar putea dispărea (a se vedea, ca exemplu, *Editions Plon v. France*, nr. 58148/00, § 53, ECHR 2004-IV).

32. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și reamintește rolul proeminent al presei într-o societate democratică de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). De asemenea, Curtea reamintește că statele dispun de o marjă de apreciere limitată în cauzele cu privire la politicieni (a se vedea paragraful 27

de mai sus) și notează că dl Stepaniuc era un politician de un rang foarte înalt la momentul evenimentelor.

33. În continuare, Curtea notează că articolul în întregime a ridicat chestiuni de veritabil interes public, și anume pretinsa folosire a competențelor legislative pentru a oferi preferințe la perceperea taxelor, promovând avantaje anti-competitive în favoarea unor afaceri, și planificarea unor modificări ulterioare ale legislației, care să aibă drept rezultat pierderi pentru muncitorii de rând. Prin urmare, articolul a fost publicat în cadrul unei dezbateri publice continue a chestiunii respective, ceea ce dă conținutului acestuia protecție suplimentară conform articolului 10 al Convenției (a se vedea *Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 33). Niciunul din celelalte fapte publicate în articol nu a fost constatat ca nefiind adevărat, ceea ce oferă articolului în întregime un substrat factologic suficient.

34. *In fine*, Curtea reiterează că gravitatea sancțiunii constituie, de asemenea, o parte din criteriile pentru verificarea faptului dacă o ingerință în dreptul garantat de articolul 10 a fost proporțională (a se vedea *Tolstoy Miloslavsky v. the United Kingdom*, hotărâre din 13 iulie 1995, Seria A nr. 316-B, § 51; *Karatas and Sari v. France*, nr. 38396/97, § 53, 16 mai 2002). Ea notează că instanțele de judecată i-au acordat dlui Stepaniuc suma maximă posibilă în conformitate cu legislația (a se vedea paragraful 10 de mai sus), deși ele nu l-au audiat niciodată pentru a evalua prejudiciul care se pretinde că i-a fost cauzat.

35. Având în vedere importanța chestiunilor invocate în articolul publicat de ziarul reclamant și că cea mai mare parte a acestuia nu a fost considerată neadevărată sau abuzivă, că ziarul reclamant a întâmpinat dificultăți deosebite pentru a dovedi evenimentele care au avut loc cu mult timp înainte ca procedurile să fie inițiate, că orice prejudiciu cauzat reclamantului în procedurile naționale a fost, în mod substanțial, diminuat odată cu trecerea timpului, că unele din declarațiile pentru care reclamantul a fost sancționat au constituit judecăți de valoare, care nu sunt susceptibile de a fi dovedite, și având în vedere mărimea sancțiunii impuse de către instanțele de judecată naționale, Curtea conchide că ingerința nu a corespuns unei necesități sociale imperioase și că, astfel, nu a fost necesară într-o societate democratică. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

36. Ziarul reclamant a mai pretins o violare a articolului 6 § 1 al Convenției, susținând că instanțele judecătorești naționale nu au adus motive pentru hotărârile lor. Deoarece această pretenție nu ridică o chestiune separată de cea examinată mai sus prin prisma articolului 10, Curtea nu consideră necesar de a o examina separat.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

37. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

38. Ziarul reclamant a pretins EUR 278 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând suma prejudiciilor pe care el a trebuit să le plătească.

39. Guvernul a declarat că nu a existat o legătură cauzală între violarea pretinsă și pretențiile formulate de către ziarul reclamant.

40. Curtea consideră că pretenția ziarului reclamant formulată cu titlu de prejudiciu material este fondată și o acordă integral.

B. Prejudiciul moral

41. Ziarul reclamant a mai pretins EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral, făcând referire la sumele acordate de către Curte în cauzele anterioare cu privire la articolul 10.

42. Guvernul nu a fost de acord și a considerat că nu a fost prezentată nicio probă cu privire la prejudiciul moral.

43. Având în vedere constatarea sa cu privire la violarea articolului 10 al Convenției, Curtea consideră că acordarea compensației cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare, în mod echitabil, Curtea acordă ziarului reclamant EUR 3,000 (a se vedea *Savițchi*, citată mai sus, § 64; *Ukrainian Media Group v. Ukraine*, nr. 72713/01, § 75, 29 martie 2005; și *Kommersant Moldov v. Moldova*, nr. 41827/02, §§ 49 și 52, 9 ianuarie 2007).

C. Costuri și cheltuieli

44. Avocatul ziarului reclamant a pretins EUR 2,500 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată potrivit căreia el a lucrat 41.67 de ore asupra cauzei, percepând un onorariu de EUR 60 pentru o oră de lucru. Calculul din lista detaliată a timpului de lucru nu a inclus timpul dedicat pretențiilor formulate în temeiul articolelor 6, 8 și 13 și în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care au fost ulterior retrase de către ziarul reclamant.

45. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care i-a fost în realitate plătită lui de către ziarul reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

46. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acordă avocatului reclamantului EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

47. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 10 al Convenției și articolului 6 § 1 al Convenției în partea care se referă la omisiunea instanțelor de judecată de a aduce motive suficiente pentru hotărârile lor;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
3. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească ziarului reclamant, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 278 (două sute șaptezeci și opt euro) cu titlu de prejudiciu material, EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata

minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 20 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA DAVID c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 41578/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

27/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza David c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 41578/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Gheorghe David („reclamantul”), la 31 octombrie 2005. La 21 iulie 2007, el a decedat. Sora lui, dna Maria Vulpe, și-a exprimat intenția de a menține cererea în fața Curții.

2. Reclamantul, căruia i-a fost acordată asistență judiciară, a fost reprezentat de către dl A. Postică, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că detenția lui a fost ilegală și a susținut că a avut loc o violare a articolului 5 §§ 1 și 4 al Convenției.

4. La 23 ianuarie 2007, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1943 și locuia în Chișinău. El nu avea familie și locuia singur.

6. În anul 1987, reclamantul a fost condamnat pentru critica autorităților sovietice și pentru exprimarea poziției sale potrivit căreia Moldova a fost ocupată de Uniunea Sovietică și că aceasta trebuia să se reunească cu România. În baza unui raport medical întocmit la cererea instanțelor judecătorești sovietice, el a fost declarat persoană care suferă de tulburări psihice și trimis la tratament forțat într-un spital de psihiatrie din estul Ucrainei. El a fost ținut acolo un an, după care a fost eliberat și obligat să continue tratamentul ambulatoriu în Chișinău.

7. În anul 1990, sentința în cauza reclamantului a fost casată, iar el a fost achitat.

8. La o dată nespecificată, reclamantul a aflat că el putea să obțină compensații pentru condamnarea și detenția sa ilegală în spitalul de psihiatrie și că nu exista termen de prescripție pentru intentarea unei asemenea acțiuni.

9. În septembrie 2004, el a inițiat proceduri judiciare civile împotriva Ministerului Finanțelor, solicitând compensații. El a susținut, *inter alia*, că, după tratamentul medical forțat la care a fost supus în anii 1987-1988, el a început să aibă probleme de sănătate, în special, el și-a pierdut memoria, a devenit închis în sine și instabil din punct de vedere emoțional și că, din acest motiv, a fost nevoit să trăiască dintr-o indemnizație mică de invaliditate.

10. În cadrul procedurilor judiciare, Ministerul Finanțelor, ținând cont de tratamentul medical la care a fost supus anterior reclamantul, a pus la îndoială capacitatea acestuia de a intenta o acțiune judiciară.

11. Reclamantul nu a fost de acord cu pârâtul, însă, din teamă că acțiunea sa nu va fi examinată, a fost de acord să fie supus unei examinări medicale pentru a demonstra contrariul.

12. La o dată nespecificată, reclamantul a fost supus unei examinări medicale de către o comisie specializată; totuși, comisia nu a reușit să ia o decizie. Într-un document din 25 februarie 2004, ea a conchis că este imposibil de a lua o decizie fără o examinare completă a reclamantului în condiții de staționar.

13. La 14 martie 2005, judecătorul V.G. de la Judecătoria Rîșcani a examinat posibilitatea supunerii reclamantului la o examinare medicală în staționar. Deoarece reclamantul a fost de acord să fie spitalizat, la aceeași dată, instanța judecătorească a dispus efectuarea unei examinări medicale în staționar de către Spitalul Clinic de Psihiatrie, Secția cu destinații psihico-judiciare.

14. La 4 aprilie 2005, reclamantul a venit la spital, unde, spre surprinderea sa, i s-au luat toate lucrurile, iar el a fost internat împreună cu persoanele care suferă de tulburări mintale și care sunt limitate în libertatea de mișcare. Potrivit lui, în luna aprilie, spitalul nu se mai încălzea și, deoarece hainele care i s-au dat erau prea subțiri pentru acea perioadă, el a răcit și s-a îmbolnăvit de bronșită acută. Peste două zile de la spitalizarea sa, el a cerut să fie eliberat pentru a merge acasă, a-și schimba hainele și a-și cumpăra medicamente pentru răceală. Totuși, medicii nu i-au permis să plece din secția în care a fost internat.

15. Din fișa medicală a reclamantului reiese că, pe durata aflării sale în spital, nimeni nu l-a vizitat. Potrivit lui, el nu se putea plânge nimănui de detenția sa, nu putea să telefoneze și nici nu se putea plânge prin alte mijloace persoanelor din afara spitalului.

16. El era vizitat de către medici doar câteva minute pe zi, în timpul vizitelor obișnuite de dimineață. Restul zilei, el era la dispoziția personalului paramedical, care, de obicei, obliga pacienții să îndeplinească munci de utilitate publică în jurul spitalului. El nu a fost obligat să lucreze din cauza vârstei sale și a stării de sănătate precare.

17. La 29 aprilie 2005, reclamantul a fost eliberat din spital. Potrivit lui, el a avut nevoie de mai mult timp pentru recuperare, însă, din frică de consecințe negative, a preferat să nu se plângă imediat. El a susținut că se temea să nu fie plasat din nou în detenție sau ca rezultatele examinării medicale să fie falsificate.

18. La 16 mai 2005, spitalul de psihiatrie a întocmit un raport în care a conchis că reclamantul suferea de o boală mintală, însă discernământul său nu era afectat și că el era apt să intenteze acțiuni judiciare.

19. La 9 iunie 2005, reclamantul a depus o plângere la Procuratura sectorului Centru, solicitând urmărirea penală a medicilor care l-au deținut contrar voinței sale. El a descris condițiile în care a fost deținut și a dat numele a doi medici care au refuzat să-i permită să părăsească spitalul. El a susținut că acești medici au săvârșit infracțiunea prevăzută de articolul 166 al Codului penal – privațiunea ilegală de libertate – și a solicitat compensații.

20. La 30 iunie 2005, procuratura a respins plângerea reclamantului. Reclamantul a contestat refuzul la Judecătoria Centru.

21. La 21 iulie 2005, judecătorul A.B. de la Judecătoria Centru a admis recursul reclamantului și a constatat, *inter alia*, că procuratura nu a clarificat condițiile în care inițial trebuia să fie efectuată examinarea medicală în staționar și condițiile în care aceasta a fost efectuată în realitate. De asemenea, procuratura nu a examinat cererea scrisă a reclamantului, prin care el și-a exprimat acordul de a fi spitalizat și regimul de spitalizare pentru care a fost dat acordul. Judecătorul A.B. a dispus efectuarea unei noi investigații pe marginea plângerii reclamantului.

22. La 12 octombrie 2005, procuratura a respins din nou plângerea reclamantului fără a oferi argumente noi. Aceasta a declarat doar că indicațiile Judecătoriei Centru au fost urmate, însă aceasta nu a influențat decizia inițială de a nu porni urmărirea penală. Reclamantul a contestat din nou refuzul.

23. La 9 noiembrie 2005, judecătorul A.B. de la Judecătoria Centru a respins recursul reclamantului, constatând că detenția sa a fost efectuată în conformitate cu încheierea instanței judecătorești din 14 martie 2005.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

24. Codul de procedură civilă prevede o singură posibilitate pentru supunerea persoanei la o examinare medicală psihiatrică contrar voinței ei. Capitolul 28 al Codului reglementează procedura de limitare în capacitatea de exercițiu a persoanei. Potrivit articolului 302, asemenea procese pot fi pornite la cererea statului, procurorului sau a familiei persoanei care suferă de tulburări psihice sau care consumă abuziv alcool sau droguri. Articolul 305 prevede că judecătorul, examinând o acțiune privind limitarea capacității de exercițiu a persoanei, poate să ordone efectuarea unei expertize psihiatrice. Dacă persoana se eschivează de la expertiză, instanța poate pronunța, în ședință de judecată, cu participarea medicului psihiatru, o încheiere privind trimiterea forțată a persoanei la expertiză psihiatrică.

25. Articolul 11 al Legii privind asistența psihiatrică prevede că o persoană poate fi spitalizată într-un staționar de psihiatrie pentru tratament fără liberul său consimțământ numai în conformitate cu prevederile Codului penal sau în conformitate cu prevederile articolului 28 al acestei legi. În ambele cazuri, cu excepția situațiilor de urgență, spitalizarea se aplică în temeiul hotărârii comisiei de medici psihiatri.

Articolul 28 al aceleiași legi stabilește temeiurile pentru spitalizarea persoanei pentru tratament fără consimțământul acesteia. El prevede că o persoană care suferă de tulburări psihice poate fi spitalizată în staționarul de psihiatrie fără liberul ei consimțământ, până la emiterea în acest sens a unei hotărâri judecătorești, dacă tulburarea psihică este gravă și condiționează pericol direct pentru ea sau pentru alții, dacă tulburarea psihică este de o asemenea natură încât persoana este incapabilă să-și satisfacă singură necesitățile sale vitale și dacă, lăsată netratată, tulburarea psihică ar putea cauza un prejudiciu grav sănătății persoanei în cauză.

Potrivit articolului 32 al legii, instanța judecătorească decide asupra spitalizării forțate pentru tratament a persoanei în temeiul articolului 28. Cererea de spitalizare este depusă în instanța judecătorească de reprezentantul staționarului, în care se indică temeiurile pentru spitalizare și la care se anexează avizul argumentat al comisiei de medici psihiatri. Potrivit articolului 33, instanța judecătorească care examinează cererea urmează să adopte o hotărâre în decursul a trei zile din data la care cererea a fost depusă, iar persoana vizată este în drept să participe la examinarea cauzei. Dacă starea psihică a persoanei este gravă și nu-i permite să se prezinte în instanța judecătorească, cererea este examinată de judecător în staționarul de psihiatrie. Hotărârea adoptată la sfârșitul ședinței de judecată reprezintă temei pentru spitalizarea forțată.

Articolul 39 al aceleiași legi prevede, *inter alia*, că pacientul spitalizat în staționarul de psihiatrie cu liberul lui consimțământ poate ieși din staționar în baza cererii sale. Pe de altă parte, un pacient spitalizat forțat poate ieși din staționar doar în temeiul avizului comisiei de medici psihiatri sau a hotărârii judecătorești.

ÎN DREPT

26. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că detenția sa în staționarul de psihiatrie a fost arbitrară. Articolul 5 § 1 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

(b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

(d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

(e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

(f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.”

27. De asemenea, reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 5 § 4 că nu a avut un recurs efectiv în dreptul național pentru a contesta detenția sa. Articolul 5 § 4 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

28. Curtea notează, în primul rând, că reclamantul a decedat după depunerea acestei cereri și că sora lui și-a exprimat dorința să continue procedurile în fața Curții (a se vedea paragraful 1 de mai sus). Nu a fost contestat faptul că sora reclamantului este în drept să mențină cererea în numele acestuia, iar Curtea nu găsește niciun motiv pentru a hotărî altfel (a se vedea *mutatis mutandis Lukanov v. Bulgaria*, hotărâre din 20 martie 1997, *Reports* 1997-II, § 35).

29. Guvernul a susținut că reclamantul nu s-a plâns imediat de refuzul medicilor de a-l elibera. Potrivit acestuia, el putea să facă acest lucru în timpul detenției lui. Administrația spitalului era obligată să expedieze asemenea plângeri autorității vizate în termen de douăzeci și patru de ore.

30. În măsura în care această declarație poate fi considerată drept o obiecție cu privire la neepuizarea de către reclamant a căilor de recurs interne, Curtea observă că scopul spitalizării reclamantului a fost de a stabili discernământul acestuia de a intenta acțiuni judiciare. În asemenea circumstanțe, nu i se poate imputa reclamantului, spre exemplu, faptul că el nu a inițiat proceduri *habeas corpus* pentru a asigura eliberarea sa până la examinarea de către medici a capacității sale de a intenta acțiuni judiciare. Suplimentar, în cadrul procedurilor penale pe care el le-a inițiat ulterior eliberării sale nu a fost disputat faptul dacă el și-a exprimat expres dorința de a părăsi spitalul la scurt timp după internarea sa la 4 aprilie 2005. Prin urmare, sarcina de a invoca dispoziții legale relevante pentru a refuza cererea reclamantului de a părăsi spitalul ar fi trebuit să revină medicilor. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că pretențiile reclamantului nu pot fi declarate inadmisibile pentru neepuizarea căilor de recurs interne.

31. Deoarece pretențiile reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și deoarece niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit, Curtea declară această cerere admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul cererii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

32. Reclamantul a pretins, *inter alia*, că detenția sa nu se încadrează în nicio excepție de la principiul libertății personale prevăzută în sub-paragrafele (a) - (f) ale articolului 5 al Convenției. Având în vedere circumstanțele în care el a fost deținut, detenția sa nu s-a bazat pe niciun temei legal adecvat prevăzut de legislația Republicii Moldova.

33. Guvernul a susținut că detenția reclamantului trebuie examinată prin prisma articolului 5 § 1 (e) al Convenției, și anume ca o „detenție legală a ... unui alienat”. Potrivit Guvernului, spitalizarea sa a fost legală, deoarece a fost recomandată de o comisie de medici (a se vedea paragraful 12 de mai sus) și dispusă de o instanță judecătorească. Mai mult, reclamantul și-a dat acordul pentru a fi internat și nu s-a plâns imediat de refuzul medicilor de a-l elibera.

34. Părțile nu contestă faptul că reclamantul a fost inițial de acord să fie internat în Spitalul Clinic de Psihiatrie. De asemenea, ambele părți susțin că, după internarea acestuia, el nu a avut libertatea să părăsească staționarul și, după cum este menționat mai sus, el și-a exprimat dorința de a se întoarce acasă.

35. În măsura în care Guvernul pare să susțină că reclamantul a renunțat la dreptul său la libertate prin faptul că a consimțit să fie internat, Curtea reiterează că faptul că o persoană și-a dat inițial acordul să fie internată într-o instituție nu o împiedică să se bazeze pe articolul 5 al Convenției dacă ea dorește ulterior să plece (a se vedea *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium*, hotărâre din 18 iunie 1971, Series A nr. 12, § 65). Prin urmare, Curtea consideră că detenția continuă a reclamantului din momentul în care el și-a exprimat dorința de a părăsi spitalul a constituit „o lipsire de libertate” în sensul articolului 5 § 1 al Convenției.

36. Curtea notează că articolul 5 § 1 al Convenției conține o listă exhaustivă de temeuri, stabilite în sub-paragrafele (a) - (f), care permit lipsirea unei persoane de libertate; nicio lipsire de libertate nu va fi legală, decât dacă aceasta se încadrează în unul din temeiurile prevăzute de aceste sub-paragrafe (a se vedea *Witold Litwa v. Poland*, nr. 26629/95, § 49, ECHR 2000-III).

37. Pentru a justifica detenția reclamantului, Guvernul nu a invocat niciun alt temei decât cel din sub-paragraful (e). Ambele părți sunt de acord că lipsirea de libertate în această cauză nu cade sub incidența sub-paragrafelor (a), (b), (c), (d) sau (f) ale articolului 5 § 1 al Convenției. Curtea nu vede niciun motiv pentru a hotări altfel. Prin urmare, ea trebuie să stabilească dacă detenția reclamantului a fost sau nu justificată în termenii sub-paragrafului (e) al articolului 5 § 1 al Convenției.

38. Curtea reiterează că în cauza *Guzzardi v. Italy* (hotărâre din 6 noiembrie 1980, Seria A nr. 39, § 98), ea a explicat că motivul existenței în sub-paragraful (e) a excepției de la dreptul la libertate este de a institui reglementări pentru detenția grupurilor vulnerabile pentru protecția acestora și/sau pentru protecția altora.

39. „Persoanele alienate” reprezintă acel grup vulnerabil la care Guvernul a făcut referire în această cauză. Curtea reiterează că o persoană nu poate fi considerată „alienată”, în sensul articolului 5 § 1 al Convenției, și privată de libertatea sa, decât dacă sunt întrunite cel puțin următoarele trei condiții: trebuie demonstrat în mod credibil că persoana este alienată; tulburarea mintală trebuie să fie de o așa natură sau grad încât să justifice detenția obligatorie; și valabilitatea detenției continue depinde de persistența unei asemenea tulburări (a se vedea *Luberti v. Italy*, hotărâre din 23 februarie 1984, Seria A nr. 75, § 27).

40. Din circumstanțele acestei cauze rezultă că niciuna din condițiile de mai sus nu a fost întrunită în cazul reclamantului. Încheierea judecătorească din 14 martie 2004 avea exclusiv scopul de a stabili capacitatea reclamantului de a depune acțiunea pe care a înaintat-o împotriva statului, și nu de a-l proteja pe el sau pe alții. Prin urmare, detenția sa forțată din momentul în care el și-a exprimat dorința de a părăsi spitalul a fost contrară însăși esenței excepției prevăzute de sub-paragraful (e) al articolului 5 § 1 al Convenției (a se vedea paragraful 38 de mai sus). Mai mult, chiar dacă lăsăm la o parte acest aspect fundamental, este de menționat faptul că niciuna din cele trei condiții stabilite în paragraful precedent nu pare să fi fost întrunită.

41. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că detenția reclamantului din momentul în care el și-a exprimat dorința de a părăsi spitalul nu cade sub incidența excepției prevăzute de sub-paragraful (e) al articolului 5 § 1 al Convenției, și, astfel, a fost ilegală și arbitrară. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 AL CONVENȚIEI

42. Reclamantul s-a mai plâns, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, de lipsa unui recurs efectiv pentru a contesta detenția sa.

43. Luând în considerație constatarea sa de mai sus cu privire la articolul 5 § 1 al Convenției și constatarea sa cu privire la chestiunea neepuizării căilor de recurs interne (a se vedea paragraful 30 de mai sus), Curtea consideră că nu este necesar de a examina separat dacă în această cauză a mai avut loc și violarea articolului 5 § 4 al Convenției (a se vedea *Gajcsi v. Hungary*, nr. 34503/03, § 24, 3 octombrie 2006).

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

44. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

45. Reclamantul a pretins 8,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El a susținut că a suferit stare de neliniște, frustrare și un sentiment de nedreptate. Sufărința lui a fost intensificată considerabil de experiența sa anterioară în legătură cu sistemul de justiție sovietic care, drept pedeapsă pentru declarațiile și părerile sale politice, l-a încarcerat într-o instituție psihiatrică.

46. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a susținut că nu existau probe că el a suferit vreun prejudiciu. Guvernul a cerut Curții să respingă pretenția reclamantului.

47. Ținând cont de încălcarea constatată mai sus și de gravitatea acesteia, având în vedere în special situația deosebit de vulnerabilă a reclamantului, Curtea consideră că acordarea unei compensații cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă surorii reclamantului, care este succesorul legal al acestuia, EUR 4,000.

B. Costuri și cheltuieli

48. Reclamantul nu a formulat nicio pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

49. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară cererea admisibilă;*
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească surorii reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T. L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA POPOVICI c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 289/04 și 41194/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

02/06/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Popovici c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află două cereri (nr. 289/04 și 41194/04) depuse împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Petru Popovici („reclamantul”), la 28 noiembrie 2003 și 12 octombrie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Nagacevski, care a acționat în numele organizației „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către dl V. Grosu, Agentul guvernamental.

3. Reclamantul a pretins, în special, o violare a articolului 3 din cauza condițiilor inumane și degradante de detenție; o violare a articolului 5 din cauza arestării preventive nemotivate; o violare a articolului 13 din cauza lipsei recursurilor efective împotriva condițiilor inumane și degradante de detenție; o violare a articolului 6 din cauza procedurilor penale inechitabile; și o încălcare a prezumției nevinovăției.

4. La 26 septembrie 2006, Curtea a decis să conexeze cererile și să le comunice Guvernului. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererilor concomitent cu admisibilitatea acestora.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul, dl Petru Popovici, cunoscut ca Micu („reclamantul”), este un cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în anul 1962. În prezent, el ispășește o pedeapsă sub formă de detențiune pe viață în închisoarea din Rezina.

1. Contextul cauzei

6. În anii 2000 și 2001, reclamantul și un grup din alte zece persoane au fost învinuiți de faptul că erau membri ai unei organizații criminale și că au comis mai multe infracțiuni, inclusiv zece omoruri și treisprezece tentative de omor. Reclamantul a fost reținut și plasat în detenție la 12 noiembrie 2001.

7. La 22 octombrie 2002, șapte membri ai organizației au fost condamnați de către Curtea Supremă de Justiție printr-o hotărâre irevocabilă la pedepse cu închisoarea variind între zece ani și detențiune pe viață. Reclamantul și alți trei co-acuzați (R., S. și G.D.) au fost judecați separat.

8. Reclamantul a fost învinuit de crearea și conducerea unei organizații criminale. În calitatea sa de organizator și conducător al organizației, el a fost acuzat de tentativă de omor a cinci persoane; omorul a trei persoane; lipsirea de libertate fără temei legal a trei persoane și păstrarea armelor de foc. De asemenea, el a fost acuzat personal de folosirea documentelor false; păstrarea și folosirea armelor de foc; șantaj; furt și păstrarea substanțelor narcotice.

9. În timpul procedurilor în fața primei instanțe, acuzarea a renunțat la învinuirile referitoare la două tentative de omor.

2. *Interviul Secretarului Consiliului Suprem de Securitate al Republicii Moldova*

10. În luna martie 2003, Secretarul Consiliului Suprem de Securitate al Republicii Moldova, dl Valeriu Gurbulea, a dat un interviu unui ziar de limbă rusă în care el a declarat, *inter alia*:

„Людьми главы самой крупной преступной группировки - Мику - предпринимались самые энергичные попытки его освобождения из под стражи, и только личное вмешательство Президента пресекло эти попытки.”

„Oamenii liderului celei mai mari organizații criminale - Micu - au întreprins cele mai energice încercări pentru a-l elibera pe acesta de sub arest și doar implicarea personală a Președintelui a curmat aceste încercări.”

3. *Achitarea reclamantului*

11. La 7 octombrie 2003, Curtea de Apel Chișinău l-a achitat pe reclamant de toate capetele de acuzare din cauza lipsei probelor. Curtea de Apel

l-a achitat pe reclamant de toate acuzațiile și a dispus eliberarea lui din detenție. De asemenea, ea l-a achitat pe co-acuzatul G.D., însă i-a condamnat pe co-acuzații R. și S. În hotărârea sa, instanța de judecată a constatat, *inter alia*, următoarele:

»...

[Reclamantul] este învinuit de faptul că, în perioada din ianuarie 1998 până în februarie 2000, prin înțelegere cu R. și S., au înființat o organizație criminală și au condus-o. ...

Ca organizator și conducător al organizației criminale, el este învinuit de omorul a trei persoane, tentativă de omor a cinci persoane, lipsirea de libertate a trei persoane și dobândirea și păstrarea armelor de foc. De asemenea, el este învinuit personal de dobândirea și păstrarea armelor de foc și a drogurilor la momentul arestării sale la 12 noiembrie 2001, de folosirea documentelor false, șantaj și furt.

Atât în cadrul anchetei penale cât și în procedurile din fața instanțelor judecătorești [reclamantul] și-a susținut nevinovăția.”

Referitor la acuzația de creare și conducere a organizației criminale, instanța de judecată a constatat următoarele:

„Învinuirea [reclamantului] este declarativă și se bazează pe presupuneri și nu are niciun suport probant convingător și bazat pe probe concludente. În ședința judiciară, procurorul nu a prezentat probe noi.

Inculpații R. și G.D. [și cele șapte persoane condamnate de Curtea Supremă de Justiție la 22 octombrie 2002] nu au dat depoziții la faza urmăririi penale ce l-ar fi incriminat pe [reclamant] de crearea și conducerea organizației criminale ..., procurarea armelor, munițiilor și automobilelor, închirierea apartamentelor și finanțarea organizației criminale.

Învinuirea adusă [reclamantului] se bazează pe depozițiile lui S. [co-inculpat] care a declarat că [reclamantul], C., L.V., L.P., și G.D. [presupuși membri ai organizației criminale] sunt oamenii [reclamantului] și că [reclamantul] ar fi co-interesat în omorul lui Gr. [victima unei tentative de omor cu privire la care acuzațiile împotriva reclamantului au fost retrase]; că R. [co-inculpat] a spus că [reclamantul] a dat banii [pentru omor]; că L.V. [condamnat de Curtea Supremă de Justiție la 22 octombrie 2002] i-a spus că [reclamantul] nu se poate întoarce în oraș din cauza lui Gr. și că G.D. [co-inculpat] poate îndeplini orice însărcinare a [reclamantului].

Aceste depoziții [indirecte] nu au fost confirmate de R. [co-inculpat] sau de L.V. [condamnat de Curtea Supremă de Justiție la 22 octombrie 2002] atât la ancheta penală cât și în instanța de judecată.

Mai mult, R. [co-inculpat] a declarat că banii [pentru un omor] au fost transmiși de o altă persoană, Pa., și nu de către [reclamant].

Nu s-a constatat că [reclamantul] ar fi participat la întrunirile organizației criminale, la întocmirea planurilor săvârșirii omorurilor, că a ținut legătura telefonică cu organizației și membrii organizației criminale.

Niciunul din martorii interogați pe acest episod de învinuire [crearea și conducerea organizației criminale], precum și pe episoadele omorurilor premeditate și tentativei de omor, n-au dat depoziții ce l-ar incrimina pe reclamant.

Potrivit articolului 17 alin. 3 al Codului penal, organizatorii și conducătorii organizației criminale poartă răspundere pentru toate infracțiunile săvârșite de organizația criminală. În această cauză, înseși organele anchetei penale la înaintarea învinuirii și în rechizitoriu au pus la îndoială crearea și conducerea unei organizații criminale de către [reclamant] prin faptul că i-au incriminat numai organizarea a trei din totalul de zece omoruri și cinci din totalul de treisprezece tentative de omor.

Prin așa o învinuire declarativă, bazată pe presupuneri, care n-a fost confirmată în ședința judiciară prin nici o probă instanța este în imposibilitate de a pronunța o sentință de condamnare a [reclamantului].”

Referitor la acuzațiile de omoruri, tentativele de omor, privarea de libertate și păstrarea armelor de foc de către reclamant în calitatea sa de organizator și conducător al organizației criminale, Curtea de Apel a constatat următoarele:

„... N-a fost dovedit faptul că [reclamantul] ar fi participat la săvârșirea crimelor incriminate în calitate de executor, instigator sau complice.

În dezbaterile judiciare, procurorul s-a dezis de învinuirea înaintată [reclamantului] privind tentativa de omor a lui Gr. și J., considerînd că această învinuire n-a fost dovedită în ședința judiciară. În același timp, el a menținut încadrarea acțiunilor altor inculpați pe acest episod, astfel iarăși punînd la îndoială responsabilitatea [reclamantului] în ceea ce privește organizarea omorurilor și tentativei de omor.

În astfel de circumstanțe, [reclamantul] nu poate fi condamnat nici ca organizator la privarea ilegală de libertate a lui Gr., D. și C. ... sau păstrarea armelor de foc ... ca organizator al organizației criminale.”

Referitor la acuzația de deținere și folosire a documentelor false, instanța de judecată a constatat, *inter alia*, că:

„[Reclamantul], de asemenea, este învinuit de obținerea documentelor false și de folosirea acestora pentru a pleca în Ucraina.

Nici la ancheta penală și nici în ședința de judecată [reclamantul] nu și-a recunoscut vina. ...

Interogat la 27 noiembrie 2000, bănuitul B.G. [șeful autorității de stat care ar fi eliberat documente de identitate false reclamantului] nu a dat depoziții ce l-ar incrimina pe [reclamant]. Abia la 18 aprilie 2001, după încetarea cauzei penale în privința lui [B.G.], el a declarat că [reclamantul] a obținut un buletin de identitate fals și un pașaport.

În asemenea circumstanțe, Colegiul pune la îndoială veridicitatea depozițiilor lui B.G.

Mai mult, organele anchetei penale și procurorul în ședința judiciară n-au prezentat documentele falsificate chipurile de [reclamant] ca adeverința de naștere, livretul militar, adeverința de căsătorie și alte documente necesare pentru perfectarea unui pașaport și a unui buletin de identitate.

Judecății nu i-au fost prezentate nici pașaportul și nici buletinul de identitate.

Semnătura [reclamantului] nu apare pe cererea depusă la serviciul pașapoarte pentru eliberarea pașaportului nr. 49001072. ...”

Referitor la acuzația de șantaj, Curtea de Apel a constatat, *inter alia*, următoarele:

„[Reclamantul] este învinuit că în perioada anilor 1998-2000, împreună cu G.V. și B.I., au estorcat 200,000 lei (MDL) de la C. ...

[Reclamantul] a declarat că nu a estorcat bani de la C. ...

Vinovăția [reclamantului] nu și-a găsit confirmare în ședința judiciară din următoarele considerente:

Interogată în calitate de parte vătămată și confruntată în ședința judiciară cu J., C. a declarat că ... în anul 1998 el a împrumutat 5,000 dolari SUA de la J.. Mai apoi, el i-a întâlnit pe G.V. și pe [reclamant]. Ultimul i-a spus să întoarcă banii cât mai repede.

Mai târziu, G.V., împreună cu B.I. și Ca., veneau la [C.] și îl amenințau și îi luau banii. El [C.] consideră că [reclamantul] era liderul lor. [Reclamantul] i-a spus să întoarcă banii la oamenii de la care i-a luat. C. a declarat că nu [reclamantul] i-a trimis bandiții, ci J..

J. a declarat că el i-a împrumutat lui C. 6,000 dolari SUA și că C. timp îndelungat nu-i întorcea. El i-a vândut pretenția sa lui G.V. pentru aproximativ 1,800 dolari SUA. Pe durata anchetei penale, el a fost impus să dea depoziții împotriva [reclamantului], fiind amenințat cu represalii de către poliție. ...

Din depozițiile lui C. și J. nu rezultă că [reclamantul] a amenințat pe cineva sau ar fi estorcat bani.

Mai mult, prin ordonanța din 21 mai 2003 ... cauza penală de învinuire a lui G.V. și B.I. pe episodul estorcării banilor de la C. a fost clasată din lipsă de probe.

Prin ordonanța din 28 iulie 2003, procurorul a casat ordonanța de clasare a procesului penal. ...

Prin urmare, există un alt dosar penal în privința altor persoane în ceea ce privește pretinsul șantaj. ...”

Referitor la acuzația de furt, Curtea de Apel a constatat, *inter alia*, următoarele:

„[Reclamantul] este învinuit că, în luna august 1999, prin înțelegere prealabilă cu persoane necunoscute, în mod deschis, au sustras automobilul lui C.E. ...

[Reclamantul] nu și-a recunoscut vina și a declarat că nu-l cunoștea pe C.E..

Probele aduse de procuror în ședința de judecată nu confirmă vinovăția [reclamantului]. ...

C.E. a declarat în ședința de judecată că automobilul ... a fost înregistrat pe numele lui când lucra la firma S. în calitate de casier. După moartea moșului său ... care era directorul firmei ... concubina moșului său i-a poruncit lui [C.E.] să aducă automobilul la firmă. El a adus automobilul, însă a păstrat pentru sine un set de documente. ...

Într-o zi, el a luat automobilul și a plecat peste hotare. După ce a revenit, R. i-a spus că [reclamantul] i-a spus lui să aducă mașina înapoi.

Peste un timp în fața mașinii s-a oprit un alt automobil. ... Din el au coborât două persoane, care l-au atacat și i-au luat mașina. Ei au plecat împreună la un restaurant, unde [reclamantul] l-a întrebat de ce a luat mașina și ambii s-au înțeles s-o vindă. C.E. confirmă că moșul lui i-a lăsat automobilul, dar documentele respective n-au fost întocmite.

Nu s-a confirmat faptul că [reclamantul] a întreprins careva măsuri pentru a-l depozita pe C.E. de automobil. N-au fost stabilite persoanele care l-au atacat pe C.E..

După o apreciere a depozițiilor lui C.E., Colegiul consideră că el este cointerestat în rezultatul examinării cauzei, deoarece el pretinde și în timpul de față la automobil. Mai mult, după cum reiese din hotărârea judecătorei Botanica din 30 ianuarie 2002 s-a constatat faptul că proprietarul automobilului era firma S., și nu C..

Reieșind numai din depozițiile lui C.E. nu se poate face o concluzie fermă despre vinovăția [reclamantului]. ...”

Referitor la acuzația cu privire la păstrarea de către el personal a armelor de foc și a substanțelor narcotice în timpul reținerii sale într-o farmacie, Curtea de Apel a constatat, *inter alia*, următoarele:

„...[reclamantul] nu și-a recunoscut vina și ... a declarat că el nu avea asupra sa nici pistol și nici droguri în timpul reținerii. ...

... [șase] colaboratori ai poliției ... care au participat la reținerea [reclamantului] în noiembrie 2001 au declarat că asupra reclamantului a fost depistat un pistol ... și un pachetel cu substanțe narcotice.

Martorul G.F. a declarat că ... atunci când ea a intrat în farmacie [reclamantul] era deja la podea. Ea a văzut un pistol și un pachetel cu praf. [Reclamantul] striga că pistolul i l-au băgat colaboratorii poliției cu vreo trei minute înainte. Ea a auzit două împușcături.

Martorul B.I. a declarat că ... atunci când a venit la serviciu farmacia era încercuită. [Reclamantul] ședea pe scaun. Ea a văzut jos un pistol. Ea nu a văzut de unde a fost scos pachetelul cu [droguri].

Martorul E.A. a declarat că ... se afla la serviciu în farmacie. În farmacie au intrat două persoane înarmate și au cerut tuturor să se culce la podea. Când se afla în coridor, el a auzit două împușcături. Când a intrat în sală, el a văzut un pistol la podea. [Reclamantul] striga să nu i se bage nimic în buzunar.

Martorul L.A. a declarat că în acel moment el se afla la serviciu și a auzit gălăgie. Colaboratorii poliției au intrat în farmacie și i-au culcat pe toți la podea. La momentul când [reclamantul] ședea pe podea, de afară s-au auzit strigăte și două împușcături.

Martorul I. a declarat că ... el se afla la serviciu. El a auzit gălăgie. El a văzut la podea un bărbat și lângă el un pistol. El a auzit împușcături când a intrat în sală.

În ședința judiciară a fost studiată minuțios imprimarea video-audio din care rezulta că la reținerea [reclamantului] ultimul striga să nu i se introducă în buzunare arme și alte obiecte.

Înregistrările video-audio au fost efectuate cu diferite încălcări.

Înregistrarea a fost efectuată cu întreruperi și devieri ale camerei de filmat de la [reclamant]. Percheziția a fost efectuată cu filmarea capului [reclamantului] și nu a obiectelor care erau scoase din buzunarele sale.

... martorii asistenți au declarat că nu au văzut vreun pachetel cu [droguri]. Martorii L. și I. au declarat că împușcăturile au fost efectuate când [reclamantul] era la podea.

Din raportul de constatare ... rezultă că tubul de cartuș a fost tras din pistolul ridicat de la [reclamant].

Niciunul din martorii interogați nu au declarat că [reclamantul] a tras sau că el putea să tragă, deoarece când s-au auzit împușcături după cum susțin martorii L. și I. reclamantul era în [farmacie].

Colegiul consideră că depozițiile polițiștilor care l-au reținut pe [reclamant] nu pot fi luate ca bază pentru pronunțarea unei sentințe de condamnare, deoarece ei sunt persoanele care l-au reținut. ...

Deoarece apar dubii cu privire la vinovăția [reclamantului], iar orice îndoieli se tratează în folosul inculpatului, el urmează a fi achitat. ...”

12. Procuratura a contestat această hotărâre cu apel, invocând aceleași acuzații și argumente ca și cele invocate în sprijinul condamnării reclamantului.

4. *Reținerea administrativă și detenția reclamantului*

13. La aceeași dată, 7 octombrie 2003, reclamantul a fost reținut la ușa sălii de judecată de către polițiști de la Direcția Generală de Combatere a Crimei Organizate și Corupției a Ministerului Afacerilor Interne („DGCCOC”) și plasat în detenție.

14. A doua zi, la 8 octombrie 2003, reclamantul a fost adus la Judecătoria Centru, unde a fost condamnat la treizeci de zile de arest administrativ pentru nesubordonarea cu rea-voință cererii legitime a colaboratorului poliției, opunerea de rezistență colaboratorului poliției și pentru ultragierea colaboratorului poliției, contrar articolelor 174, 174/5 și 174/6 ale Codului cu privire la contravențiile administrative. Se pare că, în timpul procedurilor administrative, reclamantul nu a fost asistat de un avocat.

15. La 13 octombrie 2003, avocatul reclamantului a depus plângere împotriva condamnării, în care el a susținut că reclamantul nu a comis vreo contravenție administrativă. El nu s-a plâns de faptul că reclamantul nu a fost asistat de un avocat în timpul procedurilor administrative.

16. La 22 octombrie 2003, Curtea de Apel Chișinău a examinat plângerea reclamantului în lipsa sa și a avocatului acestuia și a respins-o ca neîntemeiată. Între timp, reclamantul era deținut în izolatorul de detenție provizorie al Ministerului Afacerilor Interne din Chișinău. Potrivit lui, condițiile de detenție erau inumane și degradante. El a prezentat o descriere detaliată a condițiilor de detenție și a susținut că aceeași descriere putea fi găsită în raportul Comitetului european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane

sau degradante (CPT) din anul 2001 cu privire la Republica Moldova. Guvernul a contestat acuzațiile reclamantului cu privire la condițiile de detenție.

5. *Arestarea preventivă continuă a reclamantului*

17. La 6 noiembrie 2003, după expirarea perioadei de treizeci de zile de arest administrativ, reclamantul nu a fost eliberat, ci a fost reținut din nou, fiind acuzat de o nouă infracțiune de șantaj.

18. La 9 noiembrie 2003, Judecătoria Buiucani a emis un mandat de arestare pe numele reclamantului pe un termen de zece zile. Motivarea instanței de judecată a fost următoarea:

„[Reclamantul] este bănuit de comiterea unei infracțiuni pentru care legea prevede privațiune de libertate mai mare de doi ani, el a fost anterior condamnat și ar putea să se eschiveze de la răspunderea penală. Aflarea sa în libertate ar putea împiedica stabilirea adevărului.”

19. Reclamantul a depus recurs și a solicitat să-i fie permis accesul la dosarul penal; totuși, lui i s-a dat doar o copie a plângerii depusă de către pretinsa victimă.

20. La 14 noiembrie 2003, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului.

21. La 17 noiembrie 2003, potrivit susținerilor reclamantului și ale avocatului acestuia, între ei a avut loc o întrevvedere în prezența unui ofițer de urmărire penală.

22. La 18 noiembrie 2003, avocatul reclamantului s-a plâns de acest lucru unui judecător și i-a solicitat să constate o încălcare a legislației naționale relevante și a articolului 8 al Convenției. De asemenea, el a solicitat instanței de judecată să emită o încheiere prin care să oblige organul de urmărire penală să-i asigure întrevederi cu clientul său în condiții de confidențialitate.

23. La 24 noiembrie 2003, un judecător de la Judecătoria Buiucani a admis plângerea avocatului, constatând o încălcare a legislației naționale care reglementează desfășurarea urmăririi penale și garantează confidențialitatea întrevederilor dintre avocat și client. Instanța de judecată a dispus organului de urmărire penală să asigure condiții de confidențialitate pentru reclamant și avocații acestuia.

24. Se pare că arestarea preventivă a reclamantului a fost periodic prelungită în baza aceluiași temeiuri ca și cele menționate în încheierea din 9 noiembrie 2003 (a se vedea paragraful 18 de mai sus) și că acesta a fost deținut până la 1 martie 2004, când Curtea Supremă de Justiție a examinat recursul depus de procuratură împotriva sentinței de achitare din 7 octombrie 2003.

25. El a fost deținut în izolatorul de detenție provizorie al DGCCOC. Potrivit lui, condițiile de detenție erau similare celor în care el fusese deținut în timpul arestului său administrativ, cu excepția faptului că el era deținut singur în

celulă. El a susținut că condițiile de detenție în acel izolator au fost, de asemenea, descrise în raportul CPT menționat mai sus. Guvernul a contestat că condițiile de detenție erau astfel precum le-a descris reclamantul.

26. Se pare că noile proceduri penale împotriva reclamantului s-au sfârșit cu hotărârea irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din 23 februarie 2006, prin care reclamantul a fost găsit vinovat de șantaj și condamnat la șapte ani de închisoare.

6. *Procedurile de recurs împotriva sentinței de achitare a reclamantului din 7 octombrie 2003*

27. La 1 martie 2004, un complet din trei judecători de la Curtea Supremă de Justiție, compus din judecătorii M. Plămădeală, V. Timofti și S. Furdui, a examinat recursul depus de procuratură împotriva sentinței de achitare a reclamantului. Recursul a fost examinat în lipsa reclamantului, deși avocații săi au fost prezenți.

28. În pledoariile ei, apărarea a reiterat, în esență, motivele aduse de prima instanță în sentința sa din 7 octombrie 2003 prin care reclamantul a fost achitat.

În ceea ce privește acuzațiile cu privire la crearea și conducerea unei organizații criminale și la pretinsele infracțiuni comise de reclamant în calitatea sa de conducător al acelei organizații, apărarea a susținut, *inter alia*, că declarațiile indirecte date de co-acuzatul S. nu au avut valoare probantă, deoarece pretinsa sursă a acestora a negat că a făcut asemenea declarații. Mai mult, declarațiile lui S. s-au bazat pe propriile lui supoziții, după cum el însuși a recunoscut în timpul interogatoriului.

De asemenea, apărarea a susținut că nu existau probe că reclamantul ar fi participat la întâlnirile organizației criminale sau că el ar fi fost implicat în planificarea omorurilor sau că el chiar ar fi avut contacte telefonice cu vreunul dintre membrii organizației.

Potrivit apărării, nevinovăția reclamantului a fost, de asemenea, confirmată prin faptul că el nu a fost acuzat de toate infracțiunile săvârșite de organizația criminală, ceea ce, în mod normal, trebuia să fi fost făcut, dacă acuzarea credea, într-adevăr, că el era conducătorul organizației criminale. În legătură cu acest lucru, apărarea s-a bazat, la fel ca și prima instanță, pe prevederile articolului 17 al Codului penal, care prevedea că conducătorul organizației criminale poartă răspundere pentru toate infracțiunile comise de organizație. De asemenea, apărarea s-a bazat pe faptul că acuzarea a renunțat la învinuirile cu privire la două tentative de omor.

Referitor la acuzația privind folosirea documentelor false, apărarea a prezentat, în esență, aceleași argumente care au fost folosite de către prima instanță pentru achitarea reclamantului. În afară de acest lucru, apărarea a mai susținut că dintr-o înregistrare video era evident că martorului principal, B., (funcționarul care, se pretindea, că a eliberat pașaportul fals) și care, după cum se pretindea, a recunoscut fotografia reclamantului, i-a fost arătat de către un polițist ce fotografie să aleagă.

Referitor la acuzația de furt a unei mașini, șantaj și păstrare de substanțe narcotice, apărarea a folosit, în esență, aceleași argumente pe care le-a folosit prima instanță în sentința sa de achitare.

29. Curtea Supremă de Justiție a admis recursul procurorului și l-a găsit pe reclamant vinovat de toate infracțiunile de care el a fost învinuit, cu excepția infracțiunii de purtare a unui pistol în timpul reținerii sale la 12 noiembrie 2001 și de păstrare a armelor de foc în calitatea sa de conducător al organizației criminale (a se vedea mai jos).

Referitor la acuzația cu privire la cele două tentative de omor (a lui F. și Po.), instanța de judecată a acceptat versiunea acuzării cu privire la fapte, potrivit căreia reclamantul, R. și S., împreună cu alți membri ai organizației criminale, au elaborat un plan de înlăturare a rivalului lor, F.. În acest scop, un grup din trei membri ai organizației au așteptat victima lângă casa acesteia. Din greșeală, persoana care trebuia să execute asasinarea a tras în bodyguardul lui F. Bodyguardul a fost rănit, iar F. a reușit să fugă. Instanța de judecată a folosit următoarele probe pentru a constata vinovăția reclamantului:

„... [Co-acuzatul] S. a declarat că F. îl împiedica pe [reclamant] să se reîntoarcă în oraș. ...

[Co-acuzatul] R. a declarat [în cadrul procesului care s-a sfârșit cu hotărîrea Curții Supreme de Justiție din 22 octombrie 2002, în care șapte membri ai organizației criminale au fost condamnați] că L.V. [unul dintre participanții la tentativa de omor a lui F. și Po.] aveau relații bune cu liderul din lumea criminală numit Micu și că L.V. i-a cerut să-l omoare pe F. deoarece el era supărat pe Micu. ...”

Referitor la acuzația cu privire la omorul lui G. și lipsirea de libertate fără temei legal a bodyguardzilor acestuia (D. și C.), instanța de judecată a acceptat versiunea acuzării cu privire la fapte potrivit căreia [reclamantul], G.D., R., S., O., L.V., L.P. și alte câteva persoane au elaborat un plan pentru a-l omori pe un lider al unei organizații criminale numit G. În acest scop, un grup din șapte persoane, îmbrăcate în uniforme de poliție, l-au împins pe G. și pe bodyguardzii acestuia într-un microbuz. Ei i-au condus în afara orașului, unde l-au omorît pe G. Instanța de judecată a folosit următoarele probe pentru a constata vinovăția reclamantului:

„...[Co-acuzatul] S. a declarat că [co-acuzatul] R. i-a spus că [reclamantul] i-a dat 30,000 dolari SUA pentru omorul lui G. ...

Participarea [reclamantului] și rolul său de organizator în omorul lui G. și în lipsirea ilegală de libertate a lui D. și C. sunt confirmate de [co-acuzatul] S., care pe durata proceselor a declarat că declarațiile sale din timpul urmăririi penale erau adevărate și că el și le-a menținut. ...

[Co-acuzatul] S. a declarat că el a fost prezentat oamenilor [reclamantului] L.V. și L.P. de către G.D., care era apropiat [reclamantului].

S.E. [un membru al organizației criminale condamnat la 22 octombrie 2002] i-a spus [co-acuzatului] S. că G. trebuie răpit ... deoarece el era un obstacol pentru activitatea criminală a [reclamantului]. ...

[Co-acuzatul S. de asemenea a declarat că] pentru omorul lui G. au fost plătiți 30,000 dolari SUA și că banii au fost aduși de G.D. (o persoană apropiată [reclamantului]). [Co-acuzatul] R. i-a spus că [reclamantul] a dat banii. ...

Pe durata confruntării dintre [co-acuzatul] S. și O., în prezența avocaților, cel din urmă a declarat că [co-acuzatul] R. i-a spus că G. trebuia răpit cu scopul ca [reclamantul] să se „clarifice cu el”. ...

Probele de care dispune instanța de judecată indică faptul că [reclamantul] a ordonat omorul lui G. și a plătit pentru aceasta prin intermediul [co-acuzatului] G.D.

[Reclamantul] și G.D. au organizat lipsirea ilegală de libertate a lui G., D. și C.”

Referitor la acuzația cu privire la omorul lui R. și G.I. și la tentativa de omor a lui C.V., instanța de judecată a acceptat versiunea acuzației cu privire la fapte, și anume că reclamantul, S., R., G.D. și L.I. au elaborat un plan de a-l omorî pe liderul unei organizații criminale R. În acest scop, ei l-au implicat și pe O., L.V., C.O. și C.S. În seara zilei de 10 februarie 2000, după urmărirea automobilului lui R., unul din acuzați (L.V.) a tras dintr-un pistol mitralieră în direcția automobilului și l-a omorât pe R. și pe bodyguardul acestuia G.I. Celălalt bodyguard, C.V., a fost rănit. Instanța de judecată a folosit următoarele probe pentru a constata vinovăția reclamantului:

„...În timpul confruntării dintre [co-acuzatul] S. și O., în prezența avocaților, cel din urmă a declarat că el a primit 2,500 dolari SUA de la G.D. pentru omorul lui R. ...

...Pe durata interogatoriului, care a fost înregistrat video, [co-acuzatul] S. a declarat că G.D. era unul dintre cei care a avut o altercație cu P.A., care era [prieten] cu frații L. și cu [reclamantul]. ...

...[co-acuzatul] S. a declarat că G.D. făcea parte din echipa [reclamantului] și că el nu putea să-i dea ordine [reclamantului] să facă ceva. ...

[Concluzia] [reclamantul] a organizat omorul lui R. și G.I. ... și tentativa de omor a lui [C.V.].

Referitor la acuzația privind păstrarea armelor de foc în calitatea sa de organizator și conducător al organizației criminale, instanța de judecată a conchis că această acuzație nu trebuie examinată separat, ci ca parte a acuzației cu privire la crearea și conducerea organizației criminale.

Referitor la acuzația adusă cu titlu personal cu privire la purtarea unei arme în momentul reținerii sale într-o farmacie la 12 noiembrie 2001, instanța de judecată a respins declarațiile polițiștilor, care au declarat că arma și pachetul cu heroină au fost găsite în buzunarul reclamantului și a conchis că vinovăția acestuia nu a fost stabilită, deoarece potrivit martorilor el nu ar fi putut trage din

armă în coridorul farmaciei, deoarece în acel moment el era întins la podea în sala principală a farmaciei.

În același timp, instanța de judecată l-a găsit pe reclamant vinovat de păstrarea a 0.08 grame de heroină, care, după cum se pretindea, s-ar fi aflat în buzunarul său împreună cu arma, potrivit aceluiași declarații ale polițiștilor. Instanța de judecată a susținut, *inter alia*, că:

„...Potrivit procesului-verbal de percheziție din 12 noiembrie 2001, care a fost înregistrată video, un pachetel cu droguri a fost găsit în buzunarul [reclamantului]...

Potrivit raportului de expertiză ... pachetelul conținea 0.08 grame de heroină. ...”

Referitor la acuzația privind folosirea documentelor false, instanța de judecată a constatat că, în anul 1999, reclamantul a obținut un buletin de identitate și un pașaport cu o identitate falsă. Instanța a menționat, *inter alia*, că:

„[Co-acuzatul] S. a declarat că el și-a menținut declarațiile făcute pe durata anchetei. ...

[Co-acuzatul] S., de asemenea, a declarat că în anul 1999 a obținut un pașaport cu o identitate falsă. În același timp, [reclamantul] a obținut, de asemenea, acte false.

B. [funcționarul care ar fi eliberat pașaportul fals] l-a identificat pe [co-acuzatul] S. ca fiind persoana care i-a solicitat să facă rost de un pașaport fals pentru [reclamant]. ...

Din procesul-verbal al confruntării dintre B. și [reclamant], cu participarea unui avocat, rezultă că B. l-a identificat pe [reclamant] și a confirmat că [reclamantul] ... a obținut un pașaport cu o identitate falsă. ...

... S. l-a identificat pe [reclamant]... și a confirmat că el îl cunoștea pe acesta. ...

Se pare că ... existau două cereri pentru eliberarea actelor de identitate, una conținând numele [reclamantului] și alta numele lui S.I.B..

Potrivit raportului de expertiză ... semnăturile de pe ambele cereri aparțin aceleiași persoane ... fotografiile pe ambele cereri sunt ale aceleiași persoane, însă au fost făcute în perioade diferite. ...

Folosirea actelor de identitate false de către [reclamant] este confirmată de ... faptul că el a călătorit cu avionul de la București la Kiev, folosind un pașaport care conținea numele S.I.B..”

Referitor la acuzația cu privire la șantajul lui C., instanța de judecată a constatat că, între anii 1998 și 2000, reclamantul și alte două persoane au estorcat MDL 200,000 și alte bunuri de la C. De asemenea, s-a constatat că C. îi datora USD 5,000 unui om de afaceri numit J., care, în timpul procedurilor, a declarat că el a vândut creanța sa uneia dintre persoanele care, după cum se pretindea, ar fi estorcat, ulterior, bani de la C. împreună cu reclamantul. Atunci când l-a condamnat pe reclamant, instanța de judecată s-a bazat doar pe declarațiile lui C., care l-a învinuit pe reclamant de șantaj. Ea nu a dat nicio apreciere declarațiilor lui J. sau declarațiilor în apărarea reclamantului.

Referitor la acuzația cu privire la furtul unei mașini, instanța de judecată a constatat că, în anul 1999, ca urmare a unui litigiu dintre o companie privată și unul din foștii angajați ai acesteia cu privire la dreptul de proprietate asupra unei mașini, reclamantul a organizat furtul mașinii. În special, victima (fostul angajat) a fost oprită și atacată de doi bărbați, iar mașina acesteia a fost luată. Reclamantul a negat orice implicare în infracțiune și a susținut că el nu a văzut-o niciodată pe victima pretinsei infracțiuni înainte de ședința judiciară. Atunci când l-a condamnat pe reclamant, instanța de judecată s-a bazat doar pe declarațiile victimei.

Curtea Supremă de Justiție a conchis că în baza tuturor probelor prezentate în sprijinul acuzațiilor împotriva reclamantului, se poate deduce că el era organizatorul și conducătorul organizației criminale. Prin urmare, ea l-a găsit vinovat pe reclamant de crearea și conducerea unei organizații criminale și a constatat că:

„...Faptul că anumite infracțiuni (omoruri și tentative de omor) nu au fost incriminate unuia dintre organizatorii organizației criminale [reclamantul], nu poate constitui temei pentru achitarea acestuia. ...”

30. Decizia Curții Supreme de Justiție nu conținea referiri la constatările primei instanțe cu privire la probe și la vinovăția reclamantului. Ea, de asemenea, nu conținea nicio referire la susținerile apărării făcute în fața sa.

31. Reclamantul a fost condamnat după cum urmează:

Pentru crearea și conducerea unei organizații criminale – la douăzeci și patru ani de închisoare;

Pentru tentativă de omor săvârșită în calitatea sa de organizator și conducător al organizației criminale – la optsprezece ani de închisoare;

Pentru omor săvârșit în calitatea sa de organizator și conducător al organizației criminale – la detențiune pe viață;

Pentru lipsirea de libertate fără temei legal săvârșită în calitatea sa de organizator și conducător al organizației criminale – la patru ani de închisoare;

Pentru deținerea de acte de identitate false – la trei ani de închisoare;

Pentru furtul unei mașini – la doisprezece ani de închisoare;

Pentru șantaj – la treisprezece ani de închisoare;

Pentru păstrarea substanțelor narcotice – la doi ani de închisoare;

În baza principiului absorbției pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai gravă, el a fost condamnat irevocabil la detențiune pe viață.

7. *Opinia separată a judecătorului S. Furdui*

32. Unul dintre membrii completului de judecată al Curții Supreme de Justiție care l-a condamnat pe reclamant nu a fost parțial de acord cu opinia majorității și a scris o opinie separată. El a declarat, *inter alia*, următoarele:

„Probele prezentate în sprijinul învinuirii nu dovedesc cu certitudine vinovăția [reclamantului] în săvârșirea infracțiunilor [enumerare mai jos]. ... În ședința de judecată nu s-a stabilit gradul, caracterul și [rolul] [reclamantului] în:

- organizarea și conducerea activității organizației criminale;
- săvârșirea omorurilor;
- tentativa de omor;
- lipsirea de libertate fără temei legal;
- păstrarea substanțelor narcotice;

Nu a fost stabilit nici faptul în ce constă raportul criminal dintre el și ceilalți condamnați.

Învinuirea [reclamantului] în ceea ce privește infracțiunile de mai sus se sprijină în fond pe declarațiile [co-inculpatului] S.. Ultimul nu indică concret și precis la [reclamant] ca co-participant la infracțiunile săvârșite de organizația criminală. Aceste declarații nu confirmă fapte și circumstanțe ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză referitoare la [reclamant]. Ele reprezintă presupuneri subiective sau se bazează pe spusele altor persoane care, la rîndul lor, nu le susțin.

Semnificativ în acest sens este și faptul că, referitor la episodul din 12 noiembrie 2001, cînd [reclamantul] a fost reținut în farmacie, instanța de judecată a dat o apreciere diferită probelor cu privire la posesia pistolului și a substanțelor narcotice. ...

Eu îmi exprim convingerea că inculpatul achitat prin sentință [prin hotărîrea din 7 octombrie 2003], care se află în stare de arest preventiv [anterior condamnării sale de către Curtea Supremă de Justiție], nu poate fi condamnat la detențiune pe viață. Aceasta este cu atît mai mult, deoarece decizia Curții Supreme de Justiție este irevocabilă și nu poate fi contestată.

În această ordine de idei, eu consider că ... nu au fost luate în considerație prevederile articolului 6 al Convenției. ...”

II. MATERIALE RELEVANTE NECONVENȚIONALE

A. Dreptul și practica relevante

33. Articolul 17 al Codului penal, în vigoare la momentul evenimentelor, prevedea următoarele:

»...

Organizatorii și conducătorii organizației criminale poartă răspundere pentru ... toate infracțiunile săvârșite de organizația criminală.

...”

34. Articolul 449 al Codului de procedură penală prevede următoarele:

„Judecând recursul [cu privire la anumite infracțiuni în privința cărora există doar un singur grad de jurisdicție (*recurs*), spre deosebire de celelalte infracțiuni care se examinează în două nivele până la adoptarea unei hotărâri irevocabile], instanța adoptă una din următoarele decizii:

...

2) admite recursul, casînd hotărîrea, parțial sau integral, și ia una din următoarele soluții:

- a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod;
- b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărîri;
- c) dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare.”

Potrivit articolului 451, procedura de rejudecare este reglementată de articolul 436 al Codului. Ultimul articol prevede că, după casarea unei hotărâri în *recurs*, procedura de rejudecare a cauzei se desfășoară conform regulilor generale pentru examinarea ei.

35. Într-o scrisoare datată din 12 august 2006, adresată Președinției de către un adjunct al Procurorului General, se declara, *inter alia*, că din cauza lipsei fondurilor, penitenciarele din Republica Moldova nu erau asigurate suficient cu carne, pește și produse lactate.

B. Materiale ale CPT

36. Constatările relevante ale CPT (traducere neoficială) sunt următoarele:

Vizita în Republica Moldova din 20-30 septembrie 2004

„...4. Condițiile de detenție.

a. Instituțiile Ministerului Afacerilor Interne

41. Din anul 1998, când a vizitat pentru prima dată Republica Moldova, CPT are îngrijorări serioase în ceea ce privește condițiile de detenție din instituțiile Ministerului Afacerilor Interne.

CPT notează că în 32 din 39 IDP-uri au fost efectuate reparații „cosmetice” și că în 30 au fost create locuri pentru plimbări zilnice. Totuși, vizita din anul 2004 nu a permis înlăturarea îngrijorărilor Comitetului. De fapt, cele mai multe recomandări făcute nu au fost implementate.

42. Dacă facem referire la secțiile de poliție sau IDP-urile vizitate, condițiile de detenție sunt, în mod invariabil, supuse aceluiași critici ca și în trecut. Celulele de detenție nu au acces la lumina zilei sau au un acces foarte limitat; lumina artificială – cu puține excepții – era mediocră. Nicăieri persoanele obligate să petreacă noaptea în detenție nu

primesc saltele și pături, chiar și cei deținuți pentru perioade mai lungi. Cei care au asemenea lucruri au putut să le obțină doar de la rudele lor...

45. În ceea ce privește hrana ... în IDP-uri aranjamentele făcute erau aceleași ca și cele criticate în anul 2001 (a se vedea paragraful 57 din raportul cu privire la acea vizită): în general, trei porții modeste de mâncare pe zi care includeau ceai și o bucată de pâine dimineața, o farfurie de cereale la amiază și ceai sau apă caldă seara. Uneori era servită doar o masă pe zi. Din fericire, normele cu privire la primirea coletelor au fost îmbunătățite, ceea ce permitea deținuților care aveau rude afară să îmbunătățească un pic aceste porții zilnice insuficiente de mâncare.

...

47. În concluzie, condițiile de detenție în secțiile de poliție rămân problematice; ele rămân dezastruoase în IDP-uri, continuând în multe privințe să constituie pentru deținuți un tratament inuman și degradant.”

Vizita în Republica Moldova din 10-22 iunie 2001:

„B. Instituțiile vizitate

... – IDP-ul Inspectoratului General de Poliție Chișinău¹

... b. centrele de detenție (IDP-urile)

53. În raportul său cu privire la vizita din anul 1998 (paragraful 56), CPT a fost obligat să conchidă că condițiile materiale de detenție în centrele de detenție (IDP-urile) vizitate constituiau în multe privințe tratament inuman și degradant și mai constituiau și un risc semnificativ pentru sănătatea persoanele deținute. Deși recunoaște că nu a fost posibil de a transforma peste noapte situația existentă în aceste instituții, CPT a recomandat un anumit număr de măsuri drastice imediate care să garanteze condiții elementare de detenție care să respecte cerințele fundamentale ale vieții și demnității umane.

54. Din păcate, în timpul vizitei din anul 2001, delegația n-a găsit nicio urmă de astfel de măsuri de îmbunătățire, dimpotrivă, ea a constatat doar contrariul. Spre exemplu, renovarea și reconstrucția celulelor din IDP-ul Departamentului de combatere a crimei organizate și corupției din Chișinău (redeschis în anul 2000), care trebuiau să reflecte recomandările CPT din anul 1998, s-au dovedit a avea un efect contrar. Toate deficiențele conceptuale și organizaționale subliniate de CPT la acea perioadă au fost reproduse în mod conștient: celule fără acces la lumina naturală, iluminare artificială de intensitate slabă și aprinsă în permanență, ventilare inadecvată și mobilier care se compunea în exclusivitate din platforme fără saltele (deși unii deținuți aveau cuverturi proprii). O concluzie similară ar putea fi formulată în ceea ce privește noua secțiune a IDP-ului din Bălți construită pentru deținuții sancționați administrativ.

55. Poate fi doar regretat faptul că în eforturile lor de renovare a acestor clădiri – care în situația economică actuală merită laude – autoritățile moldovenești nu au acordat nicio atenție recomandărilor CPT. De fapt, această stare a lucrurilor sugerează puternic că, lăsând la o parte considerațiunile economice, condițiile materiale de detenție în secțiile de poliție rămân influențate de un concept referitor la privațiunea de libertate care a fost depășit.

¹ Vizita ulterioară.

56. În ceea ce privește alte IDP-uri vizitate pe teritoriul Republicii Moldova, cu foarte puține excepții, delegația a observat aceleași tipuri dezastruoase și insalubre de condiții materiale. O descriere detaliată nu este necesară, deoarece aceasta a fost deja în întregime subliniată în paragrafele 53 până la 55 ale raportului cu privire la vizita din anul 1998.

În IDP-ul din Chișinău, aceste condiții erau exacerbate de o supraaglomerare gravă. În timpul vizitei, acolo se aflau 248 de deținuți la 80 de locuri, nouă persoane fiind constrânse să se înghesuie într-o celulă care măsoară 7 m² și între unsprezece și paisprezece persoane în celule de 10 până la 15 m².

57. Delegația a mai primit numeroase plângeri cu privire la cantitatea de hrană din IDP-urile vizitate. Aceasta, în mod normal, este constituită din ceai fără zahăr și o felie de pâine dimineața, terci din cereale la prânz și apă fierbinte seara. În unele locuri, mâncarea era servită doar o dată în zi și se limita la o bucată de pâine și supă. ...

... În ceea ce privește accesul la veceu la momentul dorit, CPT dorește să sublinieze că el consideră că practica potrivit căreia deținuții își satisfac necesitățile fiziologice folosind vase în prezența unei sau a câtorva persoane, într-un spațiu atât de limitat precum sunt celulele din IDP, care servesc și ca spațiu în care ei locuiesc, este în sine degradantă, nu numai pentru individul în cauză ci și pentru cei care sunt forțați să fie martori la ceea ce se întâmplă. Prin urmare, CPT recomandă ca personalului de supraveghere să-i fie date instrucțiuni clare că deținuții, care sunt plasați în celule fără veceu, trebuie – dacă ei cer acest lucru – să fie scoși din celula lor fără întârziere în timpul zilei pentru a se duce la veceu.

59. De asemenea, CPT recomandă să fie întreprinse măsuri pentru:

- a reduce supraaglomerarea în IDP-ul din Chișinău cât de curând posibil și a se conforma capacității centrului de detenție stabilită oficial;
- a asigura persoanele aflate în custodie cu saltele și cuverturi curate;
- a autoriza persoanele deținute în toate IDP-urile să primească colete de la începutul detenției lor și să aibă acces la materiale pentru lectură.

În lumina anumitor observații făcute, mai ales în ceea ce privește IDP-ul Inspectoratului General de Poliție din Chișinău, CPT reiterează, de asemenea, recomandarea sa cu privire la respectarea strictă, în toate circumstanțele, a regulilor cu privire la separarea adulților și a minorilor.”

C. Materiale ale instanțelor judecătorești germane

37. Unul dintre co-acuzați, G.D., care, de asemenea, a fost condamnat la detențiune pe viață, a fugit din Republica Moldova și, în prezent, locuiește în Germania. La o dată nespecificată, autoritățile moldovenești au cerut autorităților germane să-l extrădeze pentru a-și ispăși pedeapsa. Cererea de extrădare a fost examinată de către instanțele germane, iar verdictul definitiv a fost adoptat de Curtea Supremă de Justiție a Landului Thuringia într-o hotărâre din 25 ianuarie 2007.

Instanța de judecată a decis să respingă cererea de extrădare din cauza unei suspiciuni serioase că procedurile care au dus la condamnarea lui G.D. nu s-au

conformat principiilor elementare ale echității. În special, instanța de judecată a constatat că reclamantul și un alt co-acuzat au fost supuși torturii și presiunilor pentru a-i determina să recunoască faptele imputate lor sau să incrimineze alți co-acuzați. Atunci când a constatat cele de mai sus, instanța de judecată s-a bazat pe declarațiile martorilor că G.D. avea urme de violență pe corpul său în timpul ședințelor judecătorești. Acuzațiile de maltratare erau susținute și de rapoartele organismelor internaționale și germane specializate în protecția drepturilor omului. Instanța de judecată s-a bazat, *inter alia*, pe un raport al Guvernului Germaniei cu privire la Republica Moldova, în care se menționa că sistemul judiciar din Republica Moldova nu era independent față de Guvern și că maltratarea și tortura aplicate de poliție constituiau o practică larg răspândită în Republica Moldova. De asemenea, instanța de judecată s-a bazat pe alte câteva rapoarte ale Amnesty International și ale agențiilor ONU și UE specializate în prevenirea torturii, care conțineau acuzații similare cu privire la Republica Moldova. La fel, instanța a notat că judecătorul Curții de Apel care l-a achitat pe G.D. (a se vedea paragraful 11 de mai sus) a fost ulterior demis.

De asemenea, instanța și-a exprimat îngrijorarea referitor la condamnarea lui G.D. de către Curtea Supremă de Justiție din Republica Moldova în lipsa acestuia și doar în baza materialelor din dosar și a exprimat opinia că nu existau garanții că, în cazul extrădării sale în Republica Moldova, G.D. nu va fi supus unui tratament inuman.

ÎN DREPT

38. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 3 al Convenției, că, între 7 octombrie 2003 și 1 martie 2004, el a fost deținut în condiții inumane și degradante. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

39. De asemenea, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că instanțele de judecată nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa preventivă.

Partea relevantă a articolului 5 § 3 prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

40. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, că, în timpul procedurilor cu privire la arestarea sa preventivă, el și avocații lui

nu au avut acces la materialele din dosarul lui penal în baza cărora instanțele de judecată au dispus arestarea sa și că, la 17 noiembrie 2003, un ofițer de urmărire penală a fost prezent în timpul întrevederii lui cu avocații săi. De asemenea, el a pretins că judecătorii, care au dispus și au prelungit arestarea sa preventivă, nu au fost independenți și imparțiali.

Articolul 5 § 4 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

41. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că el nu a fost asistat de un avocat în timpul procedurilor în fața primei instanțe și că atât el, cât și avocatul lui nu au fost prezenți la examinarea recursului său de către Curtea de Apel în procedurile administrative împotriva lui. De asemenea, el a pretins că procedurile penale împotriva lui, care s-au sfârșit cu hotărârea irevocabilă a Curții Supreme de Justiție de la 1 martie 2004, nu au fost echitabile. Partea relevantă a articolului 6 § 1 al Convenției, este următoarea:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... a cauzei sale ... de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. ...”

42. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 6 § 2 al Convenției, că dreptul său de a fi prezumat nevinovat a fost încălcat. Articolul 6 § 2 prevede următoarele:

„Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.”

43. *In fine*, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 13 al Convenției, că el nu a avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretinsa violare a articolului 3 al Convenției. Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției cu privire la pretinsa lipsă a accesului la materialele dosarului penal

44. În cererea sa inițială, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, că el și avocații lui nu au avut acces la materialele dosarului penal

pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale pentru a-l ține în arest preventiv. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a cerut Curții să nu examineze această pretenție. Curtea nu constată vreun motiv pentru a o examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției cu privire la confidențialitatea întrevederilor dintre reclamant și avocatul lui în timpul procedurilor cu privire la arestarea preventivă

45. Guvernul a fost de acord cu faptul că, la 17 noiembrie 2003, un ofițer de urmărire penală a fost prezent în timpul întrevederii dintre avocat și clientul său. Totuși, el a susținut că această chestiune a fost soluționată de către instanțele judecătorești naționale la 24 noiembrie 2003 (a se vedea paragraful 23 de mai sus) și că, prin urmare, reclamantul și-a pierdut statutul său de victimă.

46. Reclamantul a susținut că, deși Judecătoria Buiucani a hotărât în favoarea sa și a dispus remedierea situației, ea nu a constatat, în mod expres, că a avut loc o violare a Convenției și nici nu i-a acordat compensații.

47. Curtea notează, în primul rând, că Judecătoria Buiucani a admis integral cererea avocatului și a dispus asigurarea confidențialității întrevederilor dintre avocat și client (a se vedea paragraful 23 de mai sus). Mai mult, se pare că reclamantul nu a cerut în cererea sa din 18 noiembrie 2003 nicio compensație (a se vedea paragraful 22 de mai sus). În astfel de circumstanțe, Curtea acceptă că în această cauză reclamantul a primit o redresare adecvată din partea instanțelor judecătorești naționale și că el nu mai poate pretinde că este o „victimă”, în sensul articolului 34 al Convenției, a unei violări a articolului 5 § 4.

C. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției cu privire la lipsa de independență și imparțialitate a judecătorilor care au dispus și prelungit arestarea preventivă a reclamantului

48. Referindu-se la declarația dlui Gurbulea precum că el (reclamantul) a fost ținut în detenție doar datorită implicării personale a Președintelui (a se vedea paragraful 10 de mai sus), reclamantul a susținut că judecătorii care au examinat cererile sale *habeas corpus* nu au fost independenți și imparțiali. Reclamantul a susținut că nu existau motive de a crede că dl Gurbulea nu a spus adevărul în interviul său și a susținut că modul în care s-au desfășurat procedurile penale ulterioare a dovedit acest lucru.

49. Curtea notează cu îngrijorare declarația făcută de dl Gurbulea, care, la momentul desfășurării evenimentelor, era un funcționar de rang foarte înalt și care, în prezent, este Procurorul General al Republicii Moldova. Totuși, în circumstanțele acestei cauze și având în vedere lipsa oricăror probe directe ale

implicării Președintelui în procedurile cu privire la arestarea preventivă, Curtea nu poate decât să declare această pretenție în mod vădit nefondată și, prin urmare, inadmisibilă în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

D. Pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției cu privire la inechitatea procedurilor administrative împotriva reclamantului

50. Reclamantul a susținut că procedurile administrative împotriva sa nu au fost echitabile, deoarece, la 8 octombrie 2003, în procedurile în fața Judecătorei Centru, el nu a fost asistat de către un avocat. De asemenea, el a susținut că plângerea împotriva hotărârii din 8 octombrie 2003 a fost examinată de către Curtea de Apel în lipsa sa și a avocatului său.

51. În ceea ce privește pretenția că avocatul său nu a fost prezent în fața primei instanțe, Curtea notează că reclamantul nu a invocat-o în plângerea sa (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Prin urmare, ea trebuie declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 pentru neepuizarea căilor de recurs interne. În ceea ce privește cea de-a doua pretenție, Curtea notează că reclamantul a invocat-o pentru prima dată la 1 mai 2006, adică după mai mult de șase luni de la sfârșitul procedurilor administrative intentate împotriva lui. Prin urmare, ea, de asemenea, trebuie declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 al Convenției.

E. Restul pretențiilor

52. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

53. Reclamantul a declarat că condițiile detenției sale atât în timpul detenției sale administrative în izolatorul de detenție provizorie al Ministerului Afacerilor Interne, cât și în timpul detenției sale în izolatorul de detenție provizorie al DGCCOC au fost inumane și degradante. Potrivit lui, în celule era întuneric, deoarece ferestrele erau acoperite cu plăci de metal, iar lumina electrică era permanent aprinsă. Celulele nu aveau sistem de ventilare. Nu

existau saltele, perne, pături sau lenjerie de pat. Deținuților li se refuza posibilitatea unei plimbări zilnice. Nu existau mijloace de menținere a igienei în celulă. Nu exista duș, iar deținuții nu primeau hrană suficientă. Din cauza incapacității statului de a asigura o hrană adecvată, deținuților li se permitea, în mod excepțional, să primească hrană de la familiile lor. Totuși, în cazul reclamantului, prevederile legale respective erau aplicate foarte strict și lui nu i se permitea să primească colete de la familia sa. Mai mult, celula din izolatorul de detenție provizorie al Ministerului Afacerilor Interne era extrem de aglomerată.

În sprijinul declarațiilor sale, reclamantul s-a bazat pe hotărârea Curții în cauza *Becciev v. Moldova* (nr. 9190/03, 4 octombrie 2005), în care a fost constatată o violare a articolului 3 în ceea ce privește condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al Ministerului Afacerilor Interne. În ceea ce privește condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCOC, el s-a bazat pe constatările CPT și pe scrisoarea unui adjunct al Procurorului General adresată Președintelui Republicii Moldova (a se vedea paragraful 34 de mai sus).

54. Guvernul a contestat toate acuzațiile cu privire la condițiile rele de detenție din ambele izolatoare de detenție provizorie și a susținut că condițiile de detenție nu constituiau un tratament inuman și degradant.

55. Curtea reamintește că principiile generale cu privire la condițiile de detenție au fost stabilite în hotărârea *Ostrovar v. Moldova* (nr. 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005).

56. Ea notează că, în timpul detenției sale administrative, reclamantul a fost într-adevăr deținut în același izolator ca și reclamantul în cauza *Becciev*. Se pare că dl Becciev a fost deținut acolo între lunile februarie și aprilie 2003, în timp ce reclamantul în această cauză a fost deținut acolo între lunile octombrie și noiembrie 2003. Deoarece Curții nu i-a fost prezentată de către Guvern nicio informație cu privire la vreo îmbunătățire a condițiilor de detenție din centrul de detenție între lunile aprilie și octombrie 2003, Curtea va prezuma că condițiile au rămas neschimbate. În continuare, Curtea reamintește că în hotărârea *Becciev* ea a constatat că condițiile de detenție au atins nivelul minim de severitate, contrar articolului 3 al Convenției (a se vedea *Becciev*, citată mai sus, § 47). În această cauză, Curtea nu vede niciun motiv de a se abate de la acea constatare și, prin urmare, conchide că condițiile de detenție în timpul detenției administrative a reclamantului au constituit un tratament inuman și degradant și că, prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției.

57. În ceea ce privește condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCOC, Curtea notează că descrierea acestora de către reclamant corespunde într-o mare măsură cu cea a CPT (a se vedea paragraful 35 de mai sus). Mai mult, ea notează că insuficiența hrănilor în închisorile din Republica

Moldova a fost, de asemenea, confirmată de un adjunct al Procurorului General (a se vedea paragraful 35 de mai sus). În astfel de circumstanțe și având în vedere faptul că reclamantul a fost deținut în izolatorul de detenție provizorie al DGCCOC timp de aproape patru luni, Curtea consideră că condițiile de detenție au constituit o violare a articolului 3 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

58. Reclamantul a declarat că motivele invocate de către instanțele judecătorești naționale pentru arestarea sa preventivă au fost generale și formale și că, prin urmare, nu puteau fi considerate relevante și suficiente în sensul articolului 5 § 3 al Convenției.

59. Guvernul a susținut că arestarea reclamantului era necesară, deoarece el era bănuit de săvârșirea unei infracțiuni grave și dacă ar fi fost eliberat, el ar fi putut fugi.

60. Curtea face referire la principiile generale stabilite în jurisprudența sa cu privire la articolul 5 § 3 al Convenției referitoare, în special, la necesitatea de a aduce motive relevante și suficiente pentru a lipsi pe cineva de libertatea sa (a se vedea, printre altele, *Castraveț v. Moldova*, nr. 23393/05, §§ 29-33, 13 martie 2007 și *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, §§ 95-99, 4 octombrie 2005).

61. În această cauză, instanțele judecătorești naționale, atunci când au dispus arestarea preventivă a reclamantului și prelungirea acesteia, au citat dreptul intern relevant, fără a arăta motivele pentru care ele au considerat întemeiate acuzațiile că reclamantul s-ar fi putut eschiva sau ar fi putut împiedica aflarea adevărului în procesul penal. Astfel, circumstanțele acestei cauze sunt similare celor din cauzele *Becciev*, §§ 61-62 și *Șarban*, §§ 100-101, ambele citate mai sus, în care această Curte a constatat violări ale articolului 5 § 3 al Convenției din cauza insuficienței motivelor aduse de către instanțele judecătorești pentru arestarea preventivă a reclamanților. Deoarece Guvernul nu a prezentat niciun motiv pentru a distinge această cauză de cauzele de mai sus, Curtea consideră că în această cauză ar trebui aplicată aceeași abordare.

62. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că motivele pe care s-au bazat Judecătoria Buiucani și Curtea de Apel Chișinău în hotărârile lor cu privire la arestarea preventivă a reclamantului și prelungirea acesteia nu au fost „relevante și suficiente”.

63. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în această privință.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ÎN CEEA CE PRIVEȘTE ECHITATEA PROCEDURILOR PENALE PORNITE ÎMPOTRIVA RECLAMANTULUI

64. Reclamantul a susținut că procedurile care au avut ca rezultat condamnarea sa au fost inechitabile și arbitrare. În special, el a declarat că Curtea Supremă de Justiție l-a condamnat în lipsa lui; că Curtea Supremă de Justiție nu a examinat argumentele apărării și a ignorat constatările primei instanțe; că nu au existat probe suficiente pentru a constata vinovăția sa în ceea ce privește oricare dintre acuzații și că constatările Curții Supreme de Justiție au fost arbitrare; că declarațiile care îl incriminau, făcute de un alt co-acuzat, au fost obținute ilegal prin aplicarea de către poliție a torturii și a presiunii. Reclamantul a atras atenția Curții asupra hotărârii Curții Supreme de Justiție a Landului Thuringia (a se vedea paragraful 37 de mai sus) pronunțată în privința co-acuzatului G.D. în care aceasta a constatat, *inter alia*, că co-acuzatul reclamantului a fost supus maltratării de către poliție pentru a-l determina să mărturisească și să facă declarații care să-i incrimineze reciproc și că instanțele judecătorești din Republica Moldova erau independente de Guvern. De asemenea, el s-a referit la lipsa motivelor în hotărârea Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. *In fine*, el a acuzat Curtea Supremă de Justiție de falsificarea unei probe și de aplicarea greșită a legislației naționale.

65. Guvernul a contestat declarațiile reclamantului și a susținut că procedurile penale în privința acestuia au fost pe deplin compatibile cu cerințele articolului 6 al Convenției. El a susținut că rejudecarea cauzei de către Curtea Supremă de Justiție și pronunțarea unei soluții diametral opuse celei din hotărârea Curții de Apel în lipsa reclamantului au fost pe deplin compatibile cu principiile echității și cu legislația națională, deoarece, *inter alia*, reclamantul a refuzat să participe la ședința Curții Supreme de Justiție. Potrivit lui, Curtea Supremă de Justiție a adus o motivare suficientă pentru constatarea vinovăției reclamantului în ceea ce privește toate învinuirile și a adus motive detaliate în privința fiecărei învinuiri de care acesta a fost găsit vinovat.

66. Curtea reiterează că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. Atunci când a avut loc o ședință publică în prima instanță, lipsa unei astfel de ședințe poate fi justificată la faza căii de atac de caracteristicile speciale ale procedurilor în cauză, ținând cont de natura sistemului căilor de atac naționale, de scopul competențelor instanțelor ierarhic superioare și de modul în care interesele reclamantului au fost de fapt prezentate și apărute în fața instanței ierarhic superioare, îndeosebi în lumina naturii chestiunilor care urmează a fi hotărâte de către

aceasta (a se vedea *Botten v. Norway*, hotărâre din 19 februarie 1996, *Reports* 1996-I, p. 141, § 39).

67. Conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1, chiar dacă persoanei care a folosit calea de atac nu i s-a dat posibilitatea să prezinte personal probe în fața instanței de apel sau de recurs. Mai mult, chiar dacă instanța ierarhic superioară are competența deplină de a examina atât chestiuni de drept, cât și de fapt, articolul 6 § 1 nu garantează întotdeauna un drept la o ședință publică sau, dacă o ședință are loc, un drept de a fi prezent personal (*ibid*).

68. Totuși, Curtea a conchis că, atunci când unei instanțe ierarhic superioare i se cere să examineze o cauză atât în fapt, cât și în drept și să facă o evaluare deplină a chestiunii vinovăției sau nevinovăției reclamantului, ea nu poate, ca o chestiune ce ține de un proces echitabil, să determine, în mod corespunzător, acele chestiuni fără o evaluare directă a probelor prezentate de acuzat personal – care susține că el nu a săvârșit pretinsele acțiuni, care ar constitui o infracțiune (a se vedea *Ekbatani v. Sweden*, hotărâre din 26 mai 1988, Seria A nr. 134, p. 14, § 32).

69. Prin urmare, pentru a stabili dacă în această cauză a avut loc o violare a articolului 6, trebuie făcută o examinare a rolului Curții Supreme de Justiție și a naturii chestiunilor pe care aceasta a trebuit să le examineze.

70. Curtea notează că în această cauză competențele Curții Supreme de Justiție, ca instanță de recurs, sunt stabilite în articolul 449 al Codului de procedură penală. Conform articolului 449 (a se vedea paragraful 34 de mai sus), Curtea Supremă de Justiție, ca instanță de recurs, putea adopta o nouă hotărâre în fond, după cum a și făcut. Conform articolelor 451 și 436 ale Codului de procedură penală, consecința acestui lucru a fost că procedurile în fața Curții Supreme de Justiție au fost proceduri față de care se aplică aceleași reguli generale ca și unui proces în care se examinează fondul unei cauze (a se vedea paragraful 34 de mai sus).

71. Totuși, după casarea sentinței de achitare a reclamantului pronunțată de către prima instanță, Curtea Supremă de Justiție a stabilit îvinuirile aduse reclamantului, l-a condamnat aproape pe toate capetele de acuzare și i-a aplicat detențiunea pe viață, fără a examina probele prezentate de către el personal și fără a examina probele în prezența lui într-o ședință publică în care să fie respectat principiul contradictorialității.

72. Având în vedere miza pentru reclamant, Curtea nu consideră că chestiunile care urmau a fi hotărâte de către Curtea Supremă de Justiție, atunci când aceasta l-a condamnat și l-a sancționat pe reclamant – și când a casat sentința de achitare a acestuia pronunțată de către Curtea de Apel – ar fi putut fi exami-

nate, ca o chestiune ce ține de un proces echitabil, în mod corespunzător, fără o apreciere directă a probelor prezentate de reclamant personal și de către anumiți martori. Într-adevăr, acest lucru pare a fi, de asemenea, contrar articolelor 451 și 436 ale Codului de procedură penală.

73. Guvernul a susținut că reclamantul a refuzat să participe la ședința de la Curtea Supremă de Justiție din 1 martie 2004. O astfel de renunțare din partea reclamantului – în măsura în care ea este permisă – trebuie stabilită în mod univoc (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Oberschlick v. Austria* (no. 1), hotărâre din 23 mai 1991, Seria A nr. 204, § 51). Totuși, în această cauză, Guvernul nu a prezentat nicio probă în sprijinul susținerii sale.

74. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că a avut loc o violare a articolului 6 § 1. În aceste circumstanțe, ea nu mai consideră necesar să examineze suplimentar dacă alte aspecte ale procedurilor în fața Curții Supreme de Justiție au fost sau nu conforme cu această prevedere.

75. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

V. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 2 AL CONVENȚIEI

76. Reclamantul a susținut că declarația dlui Gurbulea, precum că el era conducătorul unei organizații criminale, făcută înainte ca el să fie condamnat, a constituit o încălcare a dreptului său de a fi prezumat nevinovat.

77. Potrivit Guvernului, declarația dlui Gurbulea nu putea fi interpretată ca acuzându-l pe reclamant de faptul că el era conducătorul unei organizații criminale, deoarece numele Micu a fost folosit ca nume al organizației criminale și nu ca nume al reclamantului. Dacă dl Gurbulea ar fi dorit să facă referire la reclamant, el ar fi folosit numele Petru Popovici. Guvernul a parafrazat declarația dlui Gurbulea în felul următor: „reprezentanții celei mai mari organizații criminale – MICU – au întreprins încercări foarte energice de a-l elibera pe Petru Popovici din detenție.” El a susținut că acesta era sensul corect al declarației contestate.

78. Curtea reamintește că prezumția de nevinovăție garantată de articolul 6 § 2 al Convenției este unul dintre elementele unui proces echitabil prevăzut de articolul 6 § 1. Aceasta ar fi încălcată dacă o declarație a unui funcționar public cu privire la o persoană acuzată de o infracțiune ar reflecta opinia că ea este vinovată înainte ca acest lucru să fie legal stabilit. Este suficientă, chiar și în lipsa unei constatări formale, existența unui context care să sugereze că funcționarul consideră persoana acuzată vinovată. În această privință, Curtea subliniază importanța alegerii cuvintelor de către funcționarii publici în declarațiile lor înainte ca o persoană să fie judecată și găsită vinovată de

comiterea unei infracțiuni (a se vedea *Daktaras v. Lithuania*, nr. 42095/98, § 41, ECHR 2000-X).

79. Curtea notează că părțile nu contestă faptul că reclamantul era cunoscut de public sub numele Micu. După examinarea atentă a declarației originale a dlui Gurbulea și a traducerii ei în limba engleză (a se vedea paragraful 10 de mai sus), Curtea conchide că ambele sugerează, în mod clar, că dl Gurbulea îl considera pe reclamant ca fiind vinovat de faptul că el era conducătorul unei organizații criminale. Totuși, chiar presupunând faptul că numele Micu a fost folosit ca denumire a organizației criminale și nu ca nume al reclamantului, după cum a sugerat Guvernul, rezultatul rămâne același. O declarație că o organizație criminală poartă numele cuiva constituie o acuzație implicită că purtătorul inițial al numelui (persoana) este într-un fel implicat în organizație. În caz contrar, pentru organizație pur și simplu nu ar exista motive de a-i purta numele. Prin urmare, declarația dlui Gurbulea a fost, în mod clar, o declarație cu privire la vinovăția reclamantului, care, mai întâi de toate, a încurajat publicul să-l considere pe acesta vinovat și, în al doilea rând, a prejudecat aprecierea faptelor de către autoritatea judiciară competentă. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 2 al Convenției.

VI. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 3

80. Reclamantul a susținut că în legislația națională nu exista un recurs prin care să fie cerută încetarea imediată a unei violări a articolului 3 din cauza condițiilor proaste ale detenției sale. El a declarat că condițiile proaste ale detenției sale se datorau finanțării insuficiente a sistemului penitenciar de către stat și că nicio instanță de judecată sau procuror nu putea să indice Parlamentului să majoreze bugetul.

81. Guvernul a declarat că reclamantul putea să depună o plângere la procuror sau să inițieze proceduri judecătorești, invocând direct prevederile Convenției.

82. Curtea reamintește că în hotărârea *Ostrovar v. Moldova* (nr. 35207/03, § 112, 13 septembrie 2005), ea a constatat o violare a articolului 13 pe motiv că nu existau recursuri efective împotriva condițiilor inumane și degradante de detenție din Republica Moldova. Ea notează că perioada detenției dlui Ostrovar a coincis parțial cu cea a reclamantului din această cauză și că Guvernul s-a bazat pe aceleași argumente ca și în cauza *Ostrovar*. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră posibil de a se abate de la constatările sale din hotărârea *Ostrovar*. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 3 al Convenției.

VII. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

83. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

84. Reclamantul a pretins 150,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El a susținut că el a suportat suferințe psihice și fizice, neliniște și stres. De asemenea, el a solicitat Curții să indice Guvernului eliberarea sa imediată din detenție.

85. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a susținut că nu existau probe că el a suferit vreun prejudiciu. El a cerut Curții să respingă pretenția reclamantului.

86. Având în vedere violările constatate mai sus și gravitatea acestora, Curtea consideră că acordarea unei sume cu titlu de prejudiciu moral în această cauză este justificată. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 8,000.

87. În ceea ce privește cererea privind eliberarea sa, Curtea consideră că în cazul în care, după cum este și în această cauză, o persoană a fost condamnată în urma unor proceduri care s-au desfășurat cu încălcări ale cerințelor prevăzute de articolul 6 al Convenției, o rejudecare sau redeschidere a cauzei, dacă este cerută, reprezintă, în principiu, o modalitate adecvată de redresare a violării (a se vedea *Öcalan v. Turkey* [GC], nr. 46221/99, § 210, ECHR 2005-IV).

B. Costuri și cheltuieli

88. Reclamantul a mai pretins EUR 10,845 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată în care era indicat timpul lucrat de către avocatul său asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli legate de examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract încheiat între el și avocatul său și o chitanță care confirma plata de către reclamant avocatului său a întregii sume pretinse.

89. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare și a contestat, *inter alia*, numărul de ore lucrate de către avocatul reclamantului asupra cauzei și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că pretențiile erau excesive având în vedere situația economică din Republica Moldova.

90. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor doar dacă s-a dovedit faptul că ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, având în vedere informația de care dispune, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de EUR 7,500 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

91. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* pretențiile formulate în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției în ceea ce privește confidențialitatea întrevederilor dintre reclamant și avocatul său în timpul procedurilor cu privire la arestarea preventivă și în ceea ce privește lipsa de independență și imparțialitate a judecătorilor care au dispus și prelungit arestarea preventivă a reclamantului inadmisibile;
2. *Declară* pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește inechitatea procedurilor administrative intentate împotriva reclamantului inadmisibilă;
3. *Declară* restul cererii admisibil;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește condițiile de detenție a reclamantului;
5. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției;
6. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției din cauza lipsei unei audieri în fața Curții Supreme de Justiție;
7. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat celelalte pretenții ale reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției;
8. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 2 al Convenției;

9. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 3 al Convenției;

10. *Hotărâște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 8,000 (opt mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 7,500 (șapte mii cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

11. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA TIMPUL INFO-MAGAZIN ȘI ANGHEL c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 42864/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

02/06/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Timpul Info-Magazin și Anghel c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 42864/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un ziar din Republica Moldova, *Timpul Info-Magazin* („ziarul reclamant”) și un cetățean al Republicii Moldova, dra Alina Anghel („al doilea reclamant”), la 28 noiembrie 2005.

2. Reclamanții au fost reprezentați de către dl A. Tănase, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanții au pretins, în special, că dreptul lor la libertatea de exprimare a fost încălcat ca rezultat al hotărârilor judecătorești pronunțate în cadrul procedurilor în defăimare inițiate împotriva lor.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 28 noiembrie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Judecătorul Pavlovschi, judecătorul ales din partea Republicii Moldova, s-a abținut de la examinarea cauzei (articolul 28 al Regulamentului Curții) înainte ca aceasta să fie comunicată Guvernului. La 5 ianuarie 2007, Guvernul, în conformitate cu articolul 29 § 1 (a) al Regulamentului Curții, a informat Curtea că el este de acord ca în locul acestuia să fie desemnat un alt judecător ales și a lăsat alegerea persoanei desemnate în seama Președintelui Camerei. La 28 septembrie 2007, Președintele l-a desemnat pe judecătorul Šikuta să participe la examinarea cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Ziarul reclamant a fost înregistrat în Chișinău. Cel de-al doilea reclamant s-a născut în anul 1975 și locuiește în Chișinău.

7. La 16 ianuarie 2004, ziarul reclamant a publicat un articol intitulat „Luxul în țara sărăciei”, semnat de cel de-al doilea reclamant. Articolul examina relația dintre autoritățile de stat și un fond de investiții private, D.H., care a fost fondat și era administrat de către D.P., o întreprindere privată. Accentul a fost pus pe practica Guvernului de a cumpăra automobile de lux, fără a face public vreun detaliu. El reamintea două cumpărări de automobile în anul 2003, inclusiv de la D.H., în valoare totală estimată la 1,250,000 euro (EUR). Doar după ce presa a publicat detalii, Guvernul a fost obligat să recunoască că această tranzacție a avut loc.

8. Articolul continua prin descrierea unei cumpărări mai recente a 42 de automobile de lux de la D.H. pentru o sumă care depășea EUR 1 milion. Articolul a criticat lipsa de transparență a tranzacției, deoarece aceasta nu a fost publicată în Monitorul Oficial. El a descris modul în care automobilele au fost distribuite președinților a 32 de raioane ale Republicii Moldova și a pus în discuție chestiunea dacă acest lucru a constituit pentru Guvern o modalitate de a se asigura că acei președinți, 31 dintre care erau comuniști ca și Președintele Republicii Moldova, vor avea astfel o posibilitate mai bună de a răspândi propaganda comunistă în raioanele lor, înainte de alegerile care urmau să se desfășoare un an mai târziu. Articolul l-a citat pe liderul unui partid politic, care a declarat că zvonurile din Guvern sugerau că prețul plătit pentru fiecare automobil era cu vreo EUR 7,000 mai mare decât prețul lui pe piață. Autoritățile nu au dat nicio explicație de ce automobilele de lux au fost necesare dacă puteau fi cumpărate automobile noi mult mai ieftine la un sfert din preț. Articolul se sfârșea cu o acuzație de corupție la nivelul cel mai înalt din stat, pentru care nimeni nu urma să fie pedepsit, și susținea că dacă alegătorii nu vor face dreptate la următoarele alegeri, atunci se putea spera doar la dreptatea făcută de Dumnezeu.

9. La 23 ianuarie 2004, D.H. și D.P. au inițiat o acțiune în defăimare împotriva reclamantilor. În același timp, ele au cerut aplicarea unei interdicții împotriva publicării de către reclamant și oricăror materiale despre conducerea D.H. și D.P. fără permisiunea lor și sechestrarea proprietății ziarului reclamant în sumă egală cu pretenția lor (500,000 dolari SUA (USD) și 20,000,000 lei moldovenești (MDL)). Reclamantii în procedurile naționale au plătit taxa de stat de MDL 180. În aceeași zi, după cum s-a cerut, Judecătoria Buiucani a dispus sechestrarea bunurilor ziarului reclamant.

10. La 6 februarie 2004, executorul judecătoresc a executat măsura de asigurare prin sechestrarea echipamentului de birou al ziarului reclamant și prin aplicarea sechestrului pe contul bancar al acestuia.

11. Cel de-al doilea reclamant a primit câteva amenințări la telefon, iar la 23 iunie 2003 ea a fost atacată în fața casei sale de persoane neidentificate și a suferit o lovitură cu o bară din metal la braț și la cap. Ziarul reclamant și alte mijloace de informare au făcut o legătură cauzală între atac și cele două investigații efectuate de către jurnalistă, și anume o investigație cu privire la un automobil de lux oferit cadou ministrului Afacerilor Interne de către președintele D.H. și articolul examinat în această cauză.

12. În argumentele sale în fața instanței de judecată, ziarul reclamant s-a bazat pe existența unui interes public important având în vedere faptul că tranzacția s-a făcut cu bani publici, fără a fi desfășurată printr-o licitație publică organizată de Agenția Națională pentru Achiziții Publice și fără a fi planificată în bugetul de stat pentru anul 2003. În plus, atât autoritățile de stat, cât și reclamantii în procedurile naționale au refuzat să dea detalii despre tranzacție, care, astfel, a părut și mai suspectă dat fiind faptul că președintele D.H. era membru al Consiliului Economic de pe lângă primul-ministru. Ziarul reclamant s-a bazat pe articolul 10 al Convenției și a pretins că declarațiile erau judecări de valoare, care nu erau susceptibile de a fi probate, sau reproduceri ale opiniei unui politician bine-cunoscut și ale unor zvonuri, care au fost, în mod clar, identificate ca atare și care nu puteau fi probate. El a adăugat că reclamantii în procedurile naționale au devenit „persoane publice” prin încheierea tranzacțiilor cu Guvernul și că ei trebuiau, astfel, să tolereze un nivel mai mare de critică. *In fine*, el a declarat că prejudiciile cerute erau disproporționale.

13. La 28 aprilie 2004, Judecătoria Buiucani a admis în parte pretențiile reclamantilor în procedurile naționale. Ea a constatat că ziarul reclamant a publicat declarații cu privire la fapte. Instanța de judecată a citat un fragment dintr-un paragraf al articolului contestat, care prevedea:

„...în momentul accederii comuniștilor la guvernare, Vladimir Voronin a vrut să taie nodul gordian al fondului de investiții [D.H.], înființat în baza bonurilor de investiții, adică să-l ia la bani mărunți. Ca acest lucru să nu se întâmple, se zice că cineva i-a plătit altcuiva 500,000 de dolari. ...”

14. Instanța de judecată a constatat că acest fragment nu „corespundea realității”, deoarece reclamantii nu l-au dovedit. Instanța de judecată a constatat că pasajul a cauzat un prejudiciu grav reputației profesionale a reclamantilor în procedurile naționale. Având în vedere natura și conținutul publicației, instanța de judecată a acordat reclamantilor în procedurile naționale suma totală de MDL 1,350,000 (EUR 95,725) cu titlu de compensații pentru prejudiciul moral, care urma să fie plătită de către ambii reclamanti și a dispus ziarului reclamant să publice o dezmințire. *In fine*, instanța a citat articolul 10 al Convenției și a

adăugat că reclamantii „au depășit, în mod evident, limitele criticii constructive tolerabilă într-o societate democratică și au răspândit cu rea-credință informații cu privire la fapte în care ei, în mod direct, dar nejustificat, au acuzat reclamantii în procedurile naționale de anumite fapte penale legate de darea de mită”.

15. În apelul său, ziarul reclamant a susținut *inter alia* că instanța de judecată, în mod intenționat, a scos fragmentul paragrafului relevant din contextul care prevedea următoarele:

„Gurile rele și, cu siguranță, prost informate din Chișinău afirmă că în momentul accederii comuniștilor la guvernare, Vladimir Voronin a vrut să „taie” nodul gordian al fondului de investiții [D.H.], înființat în baza bonurilor de investiții, adică să-l ia la bani mărunți. Ca acest lucru să nu se întâmple, se zice că cineva i-a plătit altcuiva 500,000 de dolari. Sunt simple speculații și învinuiri nefondate - nu se știe. Realitatea e că azi, [D.H.] și distribuitorul său ‘Skoda’ sunt bine mersi, prosperă și vând Cancelariei de Stat loturi uriașe de automobile de lux, spre ciuda concurenților.”

16. Ziarul reclamant a subliniat că el a indicat foarte clar în articol că declarația s-a bazat pe zvonuri, pe care el le-a numit prost informate, și a adăugat faptul că nu se știa dacă acestea erau adevărate. Mai mult, articolul 10 protejează nu doar „critica constructivă”, dar și declarațiile care șochează sau deranjează.

17. La 22 iulie 2004, Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea primei instanțe, constatând că ziarul reclamant nu a dovedit adevărul declarației citate mai sus. De asemenea, instanța de judecată a respins cererea ziarului reclamant de a ridica interdicțiile puse asupra proprietății sale, deoarece acea cerere a fost deja respinsă, iar decizia relevantă nu a fost contestată cu apel. Apelul reclamantilor în procedurile naționale a fost, de asemenea, respins deoarece suma compensațiilor era corespunzătoare.

18. În recursul său, ziarul reclamant a invocat motive similare celor prezentate anterior, adăugând că litigiul se referea la exprimarea politică, care se bucura de o protecție mai mare.

19. La 14 septembrie 2005, Curtea Supremă de Justiție a casat parțial hotărârile instanțelor judecătorești inferioare. Instanța s-a bazat pe același pasaj ca și instanțele judecătorești inferioare. Ea a constatat că ziarul reclamant a publicat o informație defăimătoare, pe care el nu a putut s-o dovedească ca fiind adevărată, și anume că reclamantii în procedurile naționale au dat mită și, astfel, au comis o infracțiune. Bazându-se pe jurisprudența acestei Curți, Curtea Supremă de Justiție a respins argumentul ziarului reclamant că persoanele juridice nu ar trebui să poată pretinde un prejudiciu moral. Totuși, ea a considerat excesivă suma acordată de instanțele judecătorești inferioare, constatând că o restricție la libertatea de exprimare nu ar trebui să fie de o asemenea gravitate încât să pună în pericol supraviețuirea economică a persoanei sancționate. În consecință, instanța de judecată a redus suma despăgubirii până la MDL 130,000 (EUR 8,430).

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Articolul 16 al Codului civil prevede următoarele:

„(1) Orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale.

(2) Orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspîndit-o nu dovedește că ea corespunde realității.

... (4) Dacă informația care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională este răspîndită printr-un mijloc de informare în masă, instanța de judecată îl obligă să publice o dezmințire la aceeași rubrică, pagină, în același program sau ciclu de emisiuni în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești.

... (7) Persoana lezată în drepturile și interesele sale, ocrotite de lege, prin publicațiile unui mijloc de informare în masă, este în drept să publice replica sa în respectivul mijloc de informare în masă pe contul acestuia.

(8) Orice persoană în a cărei privință a fost răspîndită o informație ce îi lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională este în drept, pe lângă dezmințire, să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat astfel.”

ÎN DREPT

21. Reclamanții au pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor de judecată naționale au constituit o ingerință în dreptul lor la libertatea de exprimare, care nu poate fi considerată ca necesară într-o societate democratică. Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

22. În cererea lor inițială, ambii reclamanți au formulat pretenții în temeiul articolului 10 al Convenției. Totuși, în observațiile lor cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, dra Alina Anghel a cerut Curții să lase fără examinare pretenția ei.

Având în vedere termenii clari și univoci din cererea trei Anghel și constatând că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale nu cere Curții să continue examinarea pretenției acesteia, Curtea, în conformitate cu articolul 37 § 1 (a) al Convenției, decide să scoată cererea de pe rol în partea care se referă la dra Anghel. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției încetează a fi aplicat față de acea parte a cererii.

I. ADMISIBILITATEA

23. Curtea consideră că pretenția ziarului reclamant formulată în temeiul articolului 10 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

24. Ziarul reclamant s-a plâns de o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare. El s-a bazat pe jurisprudența Curții cu privire la distincția dintre fapte și judecăți de valoare, pe rolul special jucat de presă într-o societate democratică și pe limitele mai largi ale criticii acceptabile în ceea ce privește Guvernul și persoanele publice în măsura în care ei sunt implicați în acțiuni de interes public veritabil. El a invocat buna sa credință în informarea publicului despre cum au fost cheltuite fondurile publice, absența animozității personale față de reclamantul în procedurile naționale, tonul echilibrat al articolului în întregime și investigația serioasă și corectă efectuată înainte de publicarea articolului. Ziarul reclamant s-a referit la faptul că președintele D.H. l-a însoțit pe Președintele Republicii Moldova în diverse călătorii și la faptul că D.H. a finanțat o astfel de călătorie. *In fine*, el s-a mai referit la gravitatea sancțiunii impuse de instanțele de judecată, care a avut drept consecință închiderea ziarului reclamant. Această consecință asupra ziarului reclamant a fost foarte previzibilă pentru instanțele de judecată naționale atunci când ele au dispus acordarea compensațiilor bănești.

25. Guvernul a recunoscut că a avut loc o ingerință în libertatea de exprimare a ziarului reclamant, însă a declarat că aceasta a fost prevăzută de lege, a urmărit scopul legitim de protecție a reputației altora și a fost „necesară într-o societate democratică”. Instanțele de judecată au pronunțat hotărâri motivate,

în care ele au ținut cont de cele două valori concurente: libertatea de exprimare și protecția reputației și au constatat că a existat o „necesitate socială imperioasă” de a impune ziarului reclamant plata amenzii. Instanțele au constatat că ziarul reclamant a depășit limitele criticii admisibile prin lansarea unor atacuri nesuținute la adresa lui D.H. și prin încălcarea, în același timp, a principiilor concurenței loiale. Deși au recunoscut rolul presei într-o societate democratică, ele s-au bazat pe „responsabilitățile și obligațiile speciale” aferente acestui rol, și anume pe cele cu privire la cercetarea și verificarea detaliată a materialelor publicate. În observațiile sale, Guvernul s-a bazat pe același pasaj ca și instanțele de judecată naționale (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

B. Aprecierea Curții

26. După cum au recunoscut părțile și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea ziarului reclamant să plătească prejudicii au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul ziarului reclamant la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerință va constitui o violare a articolului 10, cu excepția cazului când ea este „prevăzută de lege”, urmărește un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege”

27. Curtea notează că ingerința pretinsă a avut o bază legală, și anume articolul 16 al Codului civil (a se vedea paragraful 20 de mai sus). Curtea consideră că această prevedere este atât accesibilă, cât și previzibilă în aplicarea sa. Prin urmare, Curtea conchide că în această cauză ingerința a fost „prevăzută de lege” în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim”

28. Nu se contestă de către părți și Curtea este de acord că ingerința a urmărit scopul legitim de protecție a reputației lui D.H. Prin urmare, rămâne a fi examinat dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

3. „Necesară într-o societate democratică”

29. Principiile generale relevante au fost rezumate în hotărârile *Busuioc v. Moldova* (nr. 61513/00, §§ 56-62, 21 decembrie 2004) și *Savițchi v. Moldova* (nr. 11039/02, §§ 43-50, 11 octombrie 2005).

30. Suplimentar, Curtea reiterează „că o posibilă omisiune a unei persoane publice de a respecta legile și normele care au scopul de a proteja interese publice serioase, chiar și în sfera privată, poate să constituie, în anumite circumstan-

te, o chestiune de interes public legitim” (a se vedea *Fressoz and Roire v. France* [GC], nr. 29183/95, § 50, ECHR 1999-I, și *Tønssbergs Blad A.S. and Haukom v. Norway*, nr. 510/04, § 87, ECHR 2007-...).

31. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și face referire la rolul proeminent al presei într-o societate democratică de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). Motive deosebit de serioase trebuie aduse pentru orice măsură care afectează acest rol al presei și limitează accesul la informația pe care publicul are dreptul să o primească (a se vedea, printre multe altele, *Oberschlick v. Austria (no. 1)*, hotărâre din 23 mai 1991, Seria A nr. 204, § 58).

32. Deși Guvernul a declarat că ziarul reclamant a avut intenția de a ataca reputația lui D.H. și de a încălca regulile concurenței loiale, Curtea nu poate fi de acord cu acest argument. Articolul a avut, în mod clar, mai degrabă scopul de a critica Guvernul pentru modul netransparent și ineficient de a cheltui banii publici, ceea ce constituie o chestiune de interes public veritabil, decât de a o critica pe D.H. Atenția a fost îndreptată asupra cumpărării de automobile de către Guvern și, după cum rezultă, în mod clar, din articol, D.H. a fost implicată în astfel de tranzacții cu Guvernul de cel puțin două ori. D.H. nu a pretins și instanțele de judecată nu au constatat că orice altă parte a articolului nu a corespuns realității, inclusiv declarația că automobilele au fost supraevaluate și că nu a fost publicată nicio invitație oficială pentru licitații, înainte de cumpărarea lotului de automobile de la D.H., o practică care în sine ar putea, în mod legitim, să trezească suspiciuni ziarului reclamant în ceea ce privește concurența loială. Prin urmare, Curtea nu are nicio îndoială în ceea ce privește buna-credință a ziarului reclamant la publicarea articolului.

33. Curtea reiterează constatarea sa din hotărârea *Steel and Morris v. the United Kingdom* (nr. 68416/01, § 94, ECHR 2005-II) că:

Este adevărat faptul că companiile publice mari se expun, în mod inevitabil și conștient, unei analize atente a acțiunilor lor și, ca și în cazul oamenilor de afaceri care le administrează, limitele criticii acceptabile sunt mai largi în cazul unor astfel de companii (a se vedea *Fayed v. the United Kingdom*, hotărâre din 21 septembrie 1994, Seria A nr. 294-B, p. 53, § 75). Totuși, pe lângă interesul public de a avea dezbateri deschise despre practicile de afaceri, există și un interes concurent de a proteja succesul comercial și viabilitatea companiilor, în beneficiul acționarilor și al angajaților, dar și pentru o bunăstare economică mai largă. Prin urmare, Statul se bucură de o marjă de apreciere în ceea ce privește mijloacele pe care le acordă prin legislația națională pentru a permite unei companii să conteste adevărul acuzațiilor care riscă să afecteze reputația acestora și limitele prejudiciului cauzat de acestea (a se vedea *Markt Intern Verlag GmbH and Klaus Beermann v. Germany*, hotărâre din 20 noiembrie 1989, Seria A nr. 165, pp. 19-21, §§ 33-38).

34. Curtea este conștientă că, în această cauză, D.H. nu poate fi considerată o companie mare similară celei din cauza *Steel and Morris*, citată mai sus. Prin urmare, ea ar trebui să beneficieze de o protecție comparativ mai

sporită a reputației sale. Totuși, Curtea consideră că atunci când o companie privată decide să participe în tranzacții în care sunt implicate fonduri publice considerabile, ea, în mod voluntar, se expune unei analize mai largi din partea opiniei publice. În special, dacă există acuzații că astfel de tranzacții au fost în detrimentul finanțelor publice, o companie trebuie să accepte critica din partea publicului (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Curtea notează că, în această cauză, opinia publică putea fi, în mod legitim, interesată de integritatea tranzacției, deoarece autoritățile publice nu au dezvăluit niciun detaliu cu privire la cumpărarea automobilelor, cu atât mai mult cu cât președintele D.H. deținea o funcție consultativă importantă în cadrul Guvernului (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

35. De asemenea, Curtea notează că, la fel cum au făcut și instanțele de judecată, la rândul lor, Guvernul s-a bazat pe o parte a unei propoziții scoase din context pentru a arăta că ingerința în drepturile ziarului reclamant a fost necesară (a se vedea paragrafele 13, 15 și 25 de mai sus). În acest sens, Curtea reiterează că ea trebuie „să se uite la ingerința pretinsă în lumina cauzei în întregime” (a se vedea, printre multe altele, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, hotărâre din 26 noiembrie 1991, Seria A nr. 216, § 59). Partea din propoziție pe care s-au bazat autoritățile naționale ar fi putut, într-adevăr, crea cititorului impresia că D.H. i-a dat mită Președintelui Republicii Moldova, ceea ce constituie o acuzație gravă cu privire la fapte. Totuși, atunci când e citit în întregime, paragraful dezvăluie pașii destul de mulți făcuți de ziarul reclamant pentru a avertiza cititorul despre caracterul nesigur al zvonului în baza căruia el a raportat (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

36. În acest context, Curtea reiterează că, ca parte a rolului său de „câine de pază public”, raportarea de către media despre „povești” sau „zvonuri” – care provin de la alte persoane decât reclamantul – sau despre „opinia publică” urmează a fi protejată dacă acestea nu sunt complet lipsite de temei (a se vedea *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland*, hotărâre din 25 iunie 1992, Seria A nr. 239, § 65). Lipsa oricărei informații detaliate despre tranzacție din partea Guvernului sau a D.H., în pofida încercărilor ziarului reclamant de a obține astfel de detalii, și celelalte fapte, care nu au fost contestate și care au trezit suspiciuni legitime despre legalitatea tranzacției (a se vedea paragrafele 8, 12 și 32 de mai sus), ar fi putut, în mod rezonabil, să-l încurajeze pe jurnalist să raporteze cu privire la orice era disponibil, inclusiv zvonuri care nu au fost confirmate.

37. Mai mult, Curtea consideră că numai o propoziție din fragmentul pe care s-au bazat instanțele de judecată naționale, și anume acuzația cu privire la darea de mită, ar putea fi considerată o declarație cu privire la fapte. În acest sens, Curtea reiterează că în practica sa ea „a făcut distincție între declarațiile cu privire la fapte și judecățile de valoare. Existența faptelor poate fi dovedită, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerința

de a dovedi adevărul unei judecări de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II și *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, § 61, 21 decembrie 2004). În ceea ce privește partea din propoziție în care se pretindea ce dorea sau ce intenții avea Președintele Republicii Moldova și care ar fi fost atitudinea lui față de o companie privată, aceasta constituia o judecată de valoare care nu putea fi dovedită, deoarece nimeni cu excepția Președintelui însuși nu putea ști cu certitudine, iar ultimul nu a exprimat în public nicio opinie.

38. Curtea notează că articolul a fost scris în contextul alegerilor apropiate și că el a pus în discuție atât posibilul motiv politic pentru cumpărarea automobilelor, cât și a recomandat alegătorilor, în mod expres, ca în timpul alegerilor să-i pedepsească pe cei aflați la putere responsabili de corupția la nivel de stat (a se vedea paragraful 8 de mai sus). Astfel, articolul a conținut o exprimare politică, care era critică față de Guvern, exprimare față de care „limitele criticii permise sunt mai largi” (a se vedea *Castells v. Spain*, hotărâre din 23 aprilie 1992, Seria A nr. 236, § 46).

39. *In fine*, Curtea notează că ziarul reclamant a fost obligat să plătească o amendă în mărime de EUR 8,430 în urma căreia ziarul a trebuit să se închidă (a se vedea paragraful 24 de mai sus), un fapt care nu a fost contestat de către Guvern. Deși gravitatea amenzii este irelevantă pentru soluția acestei cauze, Curtea ia notă de efectul său de descurajare asupra ziarului reclamant și de faptul că impunerea acesteia a fost capabilă „să descurajeze discuțiile deschise cu privire la chestiuni de interes public” (a se vedea *Thorgeir Thorgeirson*, citată mai sus, § 68, și *Cumpănă and Mazăre v. Romania* [GC], nr. 33348/96, § 114, ECHR 2004-XI) prin reducerea definitivă la tăcere a unei voci disidente.

40. Având în vedere cele de mai sus și luând în considerație buna-credință a ziarului reclamant la raportarea unei chestiuni de interes public veritabil, contextul factologic relevant și lipsa oricăror detalii despre tranzacția dintre D.H. și Guvern, care trezește, în mod legitim, suspiciuni cu privire la legalitatea acesteia, și dat fiind omisiunea instanțelor de judecată naționale de a lua în considerație în hotărârile lor oricare din aceste elemente, Curtea consideră că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

41. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

42. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare în-

completă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

43. Reclamantul a pretins EUR 25,000 cu titlu de prejudiciu material și moral. El a făcut referire la închiderea ziarului ca urmare a sechestrării contului său bancar și impunerea unor prejudicii mari. În susținerea pretențiilor sale, ziarul reclamant a prezentat declarațiile cu privire la veniturile sale pentru anii 2003 și 2004, potrivit cărora el a avut venituri în mărime de EUR 85,000 și un profit de EUR 19,499 în anul 2003. Totuși, în anul 2004 el a pierdut EUR 1,607, deoarece i-au fost luați bani din contul său și din cauza cheltuielilor angajate, deși a avut un venit de EUR 47,895 în primele cinci luni ale aceluși an, înainte ca activitatea sa să fie paralizată. Suplimentar, în primele cinci luni ale anului 2004 au fost semnate contracte cu terțe părți, care garantau ziarului reclamant un venit suplimentar în mărime de EUR 7,100. Din cauza încetării *de facto* a activității ziarului reclamant, niciuna din plăți nu a fost efectuată.

44. Guvernul a declarat că ziarului reclamant nu i se cuvenea nicio compensație, deoarece nu a avut loc nicio încălcare a drepturilor lui garantate de Convenție și deoarece orice prejudiciu cauzat ziarului reclamant a fost rezultatul propriilor lui acțiuni abuzive și neprofesioniste. De asemenea, el nu a fost de acord cu suma pretinsă și a declarat că ziarul reclamant nu era în drept să recupereze în lipsa probelor cu privire la prejudicii. Guvernul a făcut referire la jurisprudența Curții în care s-au acordat sume mai mici decât cele pretinse de ziarul reclamant. În special, în hotărârea *Kommersant Moldovya v. Moldova* (nr. 41827/02, 9 ianuarie 2007), a fost acordată suma de EUR 8,000, deși sancțiunea impusă reclamantului în acea cauză a fost mult mai aspră (închiderea ziarului) comparativ cu amenda aplicată în această cauză. Guvernul a cerut Curții să respingă pretenția ziarului reclamant sau să declare că constatarea unei violări constituie o satisfacție echitabilă suficientă.

45. Curtea notează că, deși Guvernul a contestat, în principiu, dreptul ziarului reclamant la prejudicii și suma pretinsă, el nu a dat niciun detaliu sau argument pentru a dovedi că calculele făcute de reclamant erau incorecte. Curtea notează că declarațiile cu privire la venituri sprijină speranța ziarului reclamant de a obține profituri care să depășească EUR 25,000. Totuși, ea consideră că probele prezentate nu pot servi drept cuantificare precisă a veniturilor ratate, deoarece performanța economică a reclamantului ar fi putut fluctua pe parcursul celor patru ani în cauză (a se vedea *Kommersant Moldovya*, citată mai sus, § 47).

46. Făcând o evaluare generală, în mod echitabil, și luând în considerație pretenția generală a reclamantului formulată cu titlu de prejudiciu moral,

Curtea acordă reclamantului EUR 12,000 (a se vedea *Ukrainian Media Group v. Ukraine*, nr. 72713/01, § 75, 29 martie 2005).

B. Costuri și cheltuieli

47. Avocatul reclamantului a pretins EUR 5,080 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții, dintre care EUR 5,000 au constituit cheltuieli de reprezentare. Ziarul reclamant și avocatul acestuia au cerut ca orice sumă acordată cu titlu de cheltuieli de reprezentare să fie plătită direct în contul avocatului, dat fiind posibilele dificultăți de a obține banii în circumstanțele specifice ale acestei cauze.

48. Avocatul a prezentat o listă detaliată și un contract potrivit cărora onorariul avocatului pentru o oră de lucru a fost de EUR 50-100, în funcție de activitate. El a declarat că numărul de ore petrecute de el asupra cauzei nu a fost excesiv și a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile au trebuit scrise în limba engleză.

49. În ceea ce privește onorariul perceput pentru o oră de lucru în mărime de EUR 60, avocatul a declarat că acesta a fost în limitele onorariilor pentru o oră de lucru recomandate de către Baroul Avocaților din Republica Moldova, care constituiau EUR 40-150.

50. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care i-a fost în realitate plătită lui de către ziarul reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

51. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

52. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

53. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Decide* să scoată de pe rolul său partea cererii care se referă la pretenția formulată de dra Alina Anghel;
2. *Declară* cererea, în măsura în care ea se referă la ziarul reclamant, admisibilă;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) EUR 12,000 (doisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral;
 - (ii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (iii) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ȚURCAN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 10809/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

27/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Țurcan c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 10809/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova și al României, dl Dorel Țurcan („reclamantul”), la 18 martie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl A. Tănase, un avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că el a fost deținut în condiții inumane și degradante și lipsit de asistență medicală, că el a fost deținut ilegal și că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea lui.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 23 mai 2006, o Cameră a acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia. Fiind invitat să informeze Curtea dacă el ar dori să-și exercite dreptul său de a interveni în această cauză, Guvernul României nu a prezentat niciun comentariu.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1952 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

A. Contextul cauzei

7. La 12 octombrie 2005, reclamantul a fost reținut, fiind bănuțit de complicitate cu președintele unei bănci comerciale în extorcarea mitei de la o întreprindere pentru a-i acorda ultimei un credit.

8. La 16 ianuarie 2006, reclamantul a fost transferat în Izolatorul Anchetei Preliminare al Ministerului Justiției nr. 29/13 (cunoscut, de asemenea, ca Închisoarea nr. 13, fosta Închisoare nr. 3) din Chișinău.

9. La 3 februarie 2006, Judecătoria Buiucani a prelungit mandatul de arestare a reclamantului pentru o perioadă de douăzeci de zile. Instanța de judecată a constatat că:

„... urmărirea penală este în faza sa finală; învinuirile definitive urmează a fi prezentate, iar învinuitului urmează să i se dea acces la dosar. Luând în considerație caracterul grav al infracțiunii de care el este învinuit, consecințele prejudiciabile ale faptei și că, din momentul luării cunoștinței cu conținutul dosarului, reclamantul ar putea influența martorii, distruge probele și ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală și de instanță, instanța consideră justificat demersul procurorului privind prelungirea perioadei de arest și respinge demersul avocatului cu privire la aplicarea cauțiunii.”

La 9 februarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut această încheiere.

10. Reclamantul a depus o cerere separată cu privire la perioada inițială a detenției sale, până la 3 februarie 2006 (cauza *Țurcan and Țurcan v. Moldova*, cererea nr. 39835/05). În această cerere, el se referă la evenimentele ulterioare acelei date.

B. Evenimentele care au avut loc după 3 februarie 2006

11. La 20 februarie 2006, dosarul a fost trimis în instanța de judecată spre judecare. La 6 martie 2006, a avut loc ședința preliminară, pe parcursul căreia reclamantul a depus o cerere *habeas corpus*. El a invocat articolul 186 alin. 2 al Codului de procedură penală (a se vedea paragraful 15 de mai jos) și cauzele *Baranowski v. Poland* (nr. 28358/95, ECHR 2000-III) și *Ječius v. Lithuania* (nr. 34578/97, ECHR 2000-IX) și a pretins că, după trimiterea, la 20 februarie 2006, a cauzei în instanța de judecată spre judecare, detenția sa nu a avut un temei

legal. De asemenea, el s-a plâns de condiții inumane de detenție în Închisoarea nr. 13, făcând referire la constatările Comitetului European pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante în ceea ce privește acel izolator de detenție provizorie.

12. Judecătoria Buiucani a respins cererea sa, deoarece:

„[reclamantul] este învinuit de o infracțiune gravă și instanța de judecată nu găsește la această dată niciun temei pentru înlocuirea sau revocarea măsurilor preventive.”

13. La 28 septembrie 2006, Judecătoria Buiucani a acceptat cererea reclamantului de eliberare, bazându-se pe circumstanțe noi relevante ale cauzei, și anume că cele mai multe probe au fost deja examinate de către instanța de judecată sau acumulate de către acuzare și că starea sănătății reclamantului s-a înrăutățit, fiind necesară o operație. La 31 octombrie 2006, aceeași instanță i-a acordat reclamantului permisiunea de a efectua un tratament medical peste hotare.

II. MATERIALE NECONVENȚIONALE

1. *Dreptul intern relevant*

14. Dreptul și practica interne relevante au fost expuse în hotărârea *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, § 88). În special, în ceea ce privește epuizarea căilor de recurs interne, Guvernul a invocat următoarele.

15. Partea relevantă a articolului 186 al Codului de procedură penală este următoarea:

Articolul 186. Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui

»...

(2) Ținerea persoanei în stare de arest în faza urmăririi penale până la trimiterea cauzei în judecată nu va depăși 30 de zile, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod. Curgerea duratei arestării preventive în faza urmăririi penale se întrerupe la data când procurorul trimite cauza în instanță spre judecare, ...”

16. Guvernul s-a referit la articolul 53 al Constituției, articolul 1405 al Codului civil și la Legea nr. 1545 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și la cauza *Drugalev c. Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor*, menționată în *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, § 88, 7 noiembrie 2006).

17. La 24 octombrie 2003, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 415-XV privind aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008. Planul include un număr de obiective pentru anii 2004-2008 cu scopul de îmbunătățire a condițiilor de detenție, inclusiv reducerea su-

praaglomerării, îmbunătățirea tratamentului medical, antrenarea în muncă și reintegrarea deținuților, precum și instruirea personalului. Rapoarte regulate urmează să fie întocmite cu privire la implementarea Planului. La 31 decembrie 2003, Guvernul a adoptat Hotărârea cu privire la aprobarea Concepției reformării sistemului penitenciar și Planul de măsuri pe anii 2004-2013 pentru realizarea Concepției reformării sistemului penitenciar, ambele având scopul *inter alia* de îmbunătățire a condițiilor de detenție în penitenciare.

18. La o dată nespecificată, Ministerul Justiției a aprobat „Raportul său cu privire la implementarea de către Ministerul Justiției a capitolului 14 al Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 415-XV din 24 octombrie 2003”. La 25 noiembrie 2005, Comisia parlamentară pentru drepturile omului a aprobat un raport cu privire la implementarea Planului național de acțiuni. Ambele aceste rapoarte au confirmat finanțarea insuficientă a sistemului penitenciar, precum și omisiunea de a implementa pe deplin planul de acțiuni în ceea ce privește izolatoarele de detenție provizorie din Republica Moldova, inclusiv Închisoarea nr. 13 din Chișinău. Primul din aceste rapoarte menționa *inter alia* că „atât timp cât obiectivele și acțiunile din [Planul Național de acțiuni] nu au acoperire financiară necesară ... el va rămâne doar o bună încercare a statului de a respecta drepturile omului, descrise în Hotărârea Parlamentului nr. 415-XV din 24 octombrie 2003, soarta căreia este neimplementarea sau implementarea parțială”.

2. *Raportul Comitetului European pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)*

19. Părțile relevante ale raportului CPT cu privire la vizita efectuată în Republica Moldova între 20 și 30 septembrie 2004 sunt următoarele (traducere neoficială):

„50. Delegația CPT a auzit din nou plângeri repetate, de la persoanele învinuite și condamnate de comiterea contravențiilor administrative, cu privire la refuzul de a li se permite să primească vizite sau să aibă contacte cu lumea din afara IDP-urilor.

CPT reiterează că (a se vedea paragraful 61 al raportului cu privire la vizita efectuată în anul 2001) în ceea ce privește persoanele care se află în arest preventiv, dacă este necesar în interesele investigației de a stabili restricții asupra vizitelor pentru unele din ele, restricțiile ar trebui să fie strict limitate în timp și aplicate pe perioade cât mai scurte posibil. În nicio circumstanță vizitele la o persoană deținută din partea familiei și a prietenilor nu trebuie interzise pentru perioade lungi. Dacă se crede că există un risc continuu de complicitate, este mai bine de a permite vizite sub strictă supraveghere. ...

55. Situația în majoritatea penitenciarelor vizitate, impusă de starea economică din țară, a rămas dificilă și s-au regăsit un șir de probleme ce țin de condițiile materiale și regimurile de detenție care au fost deja identificate în timpul vizitelor din 1998 și 2001.

La aceasta se adaugă problema supraaglomerării, care rămâne gravă. De fapt, chiar dacă penitenciarele vizitate nu funcționau la capacitatea lor deplină – precum este cazul Închisorii nr. 3 în care numărul deținuților s-a redus sensibil în comparație cu cel din ultima vizită a Comitetului - ele continuă să fie extrem de aglomerate. De fapt, norma de spațiu mai era încă bazată pe un nivel foarte criticabil de 2 m² pentru un deținut, care, în practică, este deseori și mai mică.

73. Condițiile pentru contactul cu lumea din afară lăsau mult de dorit. Deși nu existau restricții în ceea ce privește coletele și scrisorile, deținuții aveau dreptul doar la vizite scurte timp de trei ore în total la fiecare trei luni, care, în practică, erau deseori reduse la o oră. Ceea ce este mai important, vizitele aveau loc în condiții opresive într-o cameră unde deținuții erau separați de vizitatori prin gratii groase, cu un gardian, care se afla în permanență prin apropiere.

79. Vizita de observare efectuată în Închisoarea nr. 3 din mun. Chișinău nu aduce vești îmbucurătoare. Progresele constatate sunt de fapt minime și se limitează la niște reparații curente. Reparația sistemului de ventilare a putut fi efectuată, în primul rând, datorită susținerii financiare a societății civile (în special, a ONG-urilor), iar crearea locurilor pentru plimbări zilnice se datorează susținerii din partea deținuților și a familiilor lor.

Reparația, renovarea și întreținerea celulelor sunt puse, în totalitate, în sarcina deținuților și a familiilor lor, care, de asemenea, plătesc pentru materialele necesare. La fel, ei trebuie să-și aducă cearșafuri și lenjerie de pat, instituția penitenciară putând să le acorde doar saltele folosite.

În concluzie, condițiile de viață în marea majoritate a celulelor din blocurile I - II și din celulele de tranzit continuă a fi mizerabile. ...

În fine, deși a fost redusă drastic supraaglomerarea, se observă, în continuare, un nivel foarte înalt, chiar intolerabil al ratei de ocupare a celulelor.

83. Cu excepția Coloniei din or. Lipcani pentru reeducarea minorilor, unde eforturile depuse în acest sens trebuie subliniate, peste tot, cantitatea și calitatea hranei deținuților constituie o îngrijorare deosebită. Delegația a primit numeroase plângeri cu privire la lipsa cărnii și a produselor lactate. Constatările delegației, atât cu privire la stocurile de hrană, cât și la meniuri, confirmă credibilitatea acestor plângeri. De asemenea, constatările ei confirmă că în anumite locuri (în Închisoarea nr. 3, ...) hrana servită era respingătoare și, cu adevărat, necomestibilă (spre exemplu, prezența insectelor și a paraziților). Acest lucru nu este deloc surprinzător, având în vedere starea generală a bucătăriilor și echipamentul modest al acestora.

Autoritățile moldovenești au subliniat întotdeauna dificultățile financiare în asigurarea alimentării adecvate a deținuților. Totuși, Comitetul insistă că aceasta constituie o cerință fundamentală a vieții, care trebuie asigurată de către stat persoanelor aflate în custodia acestuia și că nimic nu poate să-l exonereze de o astfel de responsabilitate. ...”

ÎN DREPT

20. Reclamantul s-a plâns de o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 3 al Convenției. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

21. De asemenea, el s-a plâns că detenția sa după trimiterea cauzei în instanță spre judecare la 20 februarie 2006, nu a fost „legală” în sensul articolului 5 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

... (c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; ...”

22. Reclamantul a mai pretins că arestarea sa după trimiterea cauzei în instanță spre judecare nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

I. ADMISIBILITATEA

A. Obiecția preliminară a Guvernului

23. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne disponibile în ceea ce privește pretențiile formulate în temeiul articolului 3 al Convenției. El a făcut referire la cauza *Drugalev* (menționată în paragraful 16 de mai sus).

24. Referitor la intentarea unei acțiuni civile pentru a cere încetarea imediată a unei pretinse violări (cauza *Drugalev*), Curtea a constatat deja că aceasta nu a constituit o probă suficientă pentru a dovedi că un astfel de recurs era efectiv în perioada relevantă (a se vedea *Holomiov*, citată mai sus, § 106). Nefiind informată despre vreo evoluție care să fi avut loc după hotărârea *Drugalev*, Curtea nu vede vreun alt motiv pentru a se abate de la acea constatare în această cauză. Prin urmare, această pretenție nu poate fi respinsă pentru neepuizarea căilor de recurs interne disponibile.

B. Pretenția reclamantului cu privire la tratamentul medical insuficient

25. Reclamantul s-a plâns de asistență medicală insuficientă acordată lui în timpul detenției în Închisoarea nr. 13. El a făcut referire la diagnoza de „sin-

drom asteno-vegetativ; radiculopatie legată de discul vertebral cu sindrom algic și tulburări statice; miozită a mușchiului trapezius drept”, stabilite de o echipă de medici de ambulanță care l-a vizitat la 27 decembrie 2005 în timp ce se afla în detenție la CCCEC. În pofida acelei diagnoze, el a fost declarat „practic sănătos” atunci când a fost admis în Închisoarea nr. 13. Cererea soției lui din 29 martie 2006 de a permite unui medic specialist să-l viziteze pe reclamant a fost lăsată fără examinare de judecătorul care judeca cauza. La 13 aprilie 2006, instanța de judecată a respins o cerere *habeas corpus* în care reclamantul a cerut să fie eliberat pentru a fi supus unei intervenții chirurgicale. Deoarece în Închisoarea nr. 13 nu existau medici specializați în tipul de probleme de sănătate pe care le avea reclamantul, el a refuzat să vorbească cu medicii disponibili, în care el nu avea încredere dat fiind diagnoza pe care ultimii i-au pus-o atunci când a fost admis în penitenciar, în pofida diagnozei menționate mai sus. La 28 septembrie 2006, instanța care judeca cauza a confirmat lipsa personalului medical specializat în Închisoarea nr. 13, atunci când a dispus eliberarea reclamantului pentru a-i permite să fie supus unei intervenții chirurgicale.

26. Guvernul a declarat că reclamantul a fost examinat de medici atunci când soția lui a cerut acest lucru prima dată. Totuși, la 6 aprilie 2006, el a refuzat să vorbească cu o comisie din trei medici. La 10 aprilie 2006, el a fost examinat de un neurolog. La 11 și 14 aprilie 2006, el a fost vizitat de un psihiatru și doi medici terapeuți. La 20 aprilie 2006, aceștia au trebuit să se întoarcă pentru a cerceta refuzul reclamantului de a urma tratamentul pe care ei l-au prescris și cu care el a fost de acord. Au fost efectuate și alte vizite de către diferiți medici: din partea a doi profesori de neurologie de la catedra de psihiatrie a Universității de Stat de Medicină și Farmaceutică la 11 mai 2006, a unui psihiatru la 14 iunie 2006 și a unui alt profesor de neurologie la 1 septembrie 2006. La 8 septembrie 2006, a fost efectuat un set de teste într-un spital specializat, iar o comisie din trei neurologi bine-cunoscuți l-a vizitat la 15 septembrie 2006. De fiecare dată medicii i-au prescris tratamentul pe care trebuia să-l urmeze. Prin urmare, reclamantului i s-a acordat asistența medicală necesară, pe care el la început a refuzat-o.

27. Curtea consideră că ei nu i s-au prezentat probe suficiente pentru a constata că reclamantului nu i s-a acordat asistența medicală de care el a avut nevoie. Ea notează că prima cerere de a vedea un medic specialist a fost făcută abia la 29 martie 2006 și că, relativ curând după aceasta, medicii de la închisoare au încercat să verifice necesitatea pentru intervenții medicale și dacă era necesar de a chema medici specialiști, însă reclamantul a refuzat să coopereze. La puțin timp după aceasta, el a fost examinat de neurologi și alți specialiști, iar dosarul nu conține nicio opinie că reclamantul ar fi avut nevoie de tratament în afara închisorii. Atunci când investigațiile suplimentare au arătat că starea reclamantului s-a înrăutățit, el a fost eliberat și i s-a permis să părăsească țara. Curtea este îngrijorată de refuzul instanțelor de judecată naționale de a permite efectuarea

examinărilor medicale ale reclamantului de către medicii pe care acesta i-a ales, ceea ce, fără îndoială, i-a creat acestuia suspiciuni. Totuși, în circumstanțele specifice ale acestei cauze, ea nu consideră că acest refuz a constituit un tratament contrar articolului 3 al Convenției, având în vedere că reclamantul a fost examinat, în scurt timp, de câțiva medici bine-cunoscuți, a căror reputație nu a fost niciodată pusă la îndoială.

28. Prin urmare, pretenția reclamantului cu privire la tratamentul medical insuficient în Închisoarea nr. 13 trebuie declarată inadmisibilă ca fiind vădit nefondată.

C. Concluzie

29. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolelor 3 (cu privire la condițiile de detenție) și 5 §§ 1 și 3 ale Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Prin urmare, ea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

1. Argumentele părților

30. Reclamantul s-a plâns de condițiile inumane ale detenției sale în Închisoarea nr. 13 după transferarea sa acolo la 16 ianuarie 2006. El a descris acele condiții în felul următor. Celula măsoară în jur de 8 m² din care aproximativ 5 m² erau ocupați de mobilă (lavițe, masă, veceu și lavoar). Dacă în cameră s-ar fi aflat un frigider și alt echipament la care s-a referit Guvernul, ceea ce ei nu aveau, acestea ar fi ocupat aproape întregul spațiu rămas. Spațiul fără mobilă constituia un pic mai mult de 1 m² pentru o persoană, deoarece reclamantul era deținut în celulă împreună cu alți trei bărbați. Avocatul reclamantului a cerut permisiunea de a face fotografii în celulă pentru a dovedi situația reală, însă, la 24 octombrie 2006, administrația închisorii a refuzat acea cerere, invocând motive de securitate. Administrația a adăugat că o înregistrare video detaliată a celulei a fost prezentată Curții de către Guvern ca probă în cauza *Modârcă v. Moldova* (nr. 14437/05, 10 mai 2007). Prin urmare, avocatul reclamantului s-a bazat pe acea înregistrare și pe propriile sale observații făcute în acea cauză în ceea ce privește aceeași celulă.

31. Reclamantul a declarat că el a trebuit să-și aducă propria lenjerie de pat, haine și produse de îngrijire și să facă reparații din cont propriu. El a pretins că

celula era slab încălzită iarna și era prea caldă vara. Accesul la lumina zilei era foarte limitat de trei straturi de bare groase din metal de la fereastră. Mai mult, hrana servită era de o calitate foarte joasă și în cantitate insuficientă, reclamantul trebuind să se bazeze exclusiv pe coletele aduse lui de către soție în fiecare săptămână. *In fine*, reclamantul a invocat ultimul raport al CPT, care confirma declarațiile sale.

32. Guvernul a contestat descrierea condițiilor de detenție făcută de către reclamant și s-a referit la schimbările semnificative, care au avut loc în Închisoarea nr. 13 după anul 2004, când CPT a vizitat acel penitenciar. În special, el s-a referit la câteva decizii adoptate de autoritățile naționale cu scopul de a îmbunătăți condițiile de detenție (a se vedea paragraful 17 de mai sus). El a declarat că celula în care reclamantul a fost deținut a fost planificată pentru foști angajați din cadrul organelor de drept și oferea condiții mai bune decât cele descrise în raportul CPT, și includea un frigider, un televizor și un ventilator într-o cameră de 9.8 m². Camera era încălzită și aerisită în mod corespunzător.

33. Mai mult, reclamantul nu s-a plâns administrației închisorii de condițiile sale de detenție. În plus, la 29 mai 2006, a fost adoptată o nouă hotărâre de Guvern, care a îmbunătățit semnificativ calitatea hranei servite, iar în anul 2005 au fost alocate fonduri pentru repararea multor celule din Închisoarea nr. 13.

2. *Aprecieră Curții*

34. Curtea face referire la principiile stabilite în jurisprudența sa cu privire la articolul 3 al Convenției în ceea ce privește, în special, condițiile de detenție și asistența medicală a deținuților (a se vedea, printre altele, *Kudła v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 91, ECHR 2000-XI; *Ostrovar v. Moldova*, nr. 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005; și *Șarban*, citată mai sus, §§ 75-77).

35. Ea observă că reclamantul a fost deținut în aceeași celulă ca și reclamantul în cauza *Modârcă* sus-menționată, în care Curtea a constatat că condițiile de detenție erau contrare articolului 3 al Convenției. Circumstanțele plângerilor în ambele cauze sunt foarte asemănătoare, iar reclamantul a declarat, în mod expres, că ele sunt identice. Prin urmare, ea consideră că ea nu poate să ajungă la o concluzie diferită în această cauză decât dacă s-ar fi dovedit că condițiile de detenție s-au schimbat între data la care dl Modârcă a fost eliberat și cea la care reclamantul a fost transferat în celulă.

36. Curtea reamintește că dl Modârcă a fost eliberat din Închisoarea nr. 13 la 15 noiembrie 2005 (a se vedea *Modârcă v. Moldova*, citată mai sus, § 28). Reclamantul în această cauză a fost transferat în acea închisoare la 16 ianuarie 2006 (a se vedea paragraful 8 de mai sus), adică, două luni mai târziu.

37. Deși Curtea nu poate exclude posibilitatea că condițiile de detenție s-au schimbat în timp, ei nu i s-a prezentat nicio informație specifică care ar susține opinia că condițiile erau diferite pentru reclamant în comparație cu

ale celor prezenți în aceeași celulă cu doar două luni mai devreme. În ceea ce privește diferitele documente adoptate de către autorități cu scopul de a îmbunătăți condițiile de detenție, la care a făcut referire Guvernul, acestea constituie un semn bun de schimbare pozitivă. Totuși, înseși autoritățile naționale au considerat că, până la sfârșitul anului 2005, acele documente nu au fost implementate la nivelul dorit (a se vedea paragraful 18 de mai sus), iar Curții nu i-au fost prezentate alte constatări mai recente. Într-adevăr, referirea administrației închisorii la înregistrarea video a celulei dlui Modârcă ca reprezentând exact, cel târziu la 24 octombrie 2006, condițiile din celula reclamantului în această cauză (a se vedea paragraful 30 de mai sus), sprijină opinia că condițiile nu s-au schimbat din anul 2005. Curtea consideră încurajatoare îmbunătățirea condițiilor cu privire la hrană făcută după 29 mai 2006 (a se vedea paragraful 33 de mai sus). Totuși, acestea s-au aplicat doar pe parcursul unei părți a detenției reclamantului.

38. Guvernul a făcut referire la constatarea Curții din hotărârea *Șarban* (citată mai sus, § 78) că condițiile materiale ale detenției reclamantului nu au depășit nivelul de severitate cerut pentru ridicarea unei chestiuni prin prisma articolului 3 al Convenției. Totuși, în acel paragraf, Curtea s-a referit la condițiile de detenție din cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției („CCCEC”, a se vedea paragrafele 26 și 45-47 din hotărârea *Șarban*), în timp ce reclamantul s-a plâns în această cauză de condițiile de detenție din Închisoarea nr. 13, care este o altă instituție. Curtea reamintește constatarea CPT din paragraful 53 al raportului său din anul 2004 în ceea ce privește CCCEC că „condițiile materiale din acest centru de detenție demonstrează că în Republica Moldova, este realmente posibilă asigurarea unor condiții materiale adecvate de detenție”. Din păcate, același lucru nu poate fi spus despre Închisoarea nr. 13 din Chișinău.

39. Având în vedere cele de mai sus și asemănările dintre pretenția reclamantului în această cauză și cea din cauza *Modârcă*, precum și din motivele aduse în acea cauză (§§ 62-69), Curtea consideră că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește condițiile de detenție a reclamantului în Închisoarea nr. 13.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

40. Reclamantul s-a plâns de detenția sa în lipsa unui temei legal, contrar articolului 5 § 1 al Convenției. El a considerat că practica din Republica Moldova de a nu cere instanțelor de judecată să emită noi mandate de arestare după trimiterea dosarului în instanță spre judecare era similară celei constatate ca fiind contrară articolului 5 § 1 în cauze precum *Baranowski* și *Ječius* (ambele citate în paragraful 11 de mai sus).

41. Guvernul a declarat că detenția reclamantului era prevăzută de lege și a făcut referire la mai multe prevederi legale care, în esență, repetau argumentele pe care el le-a invocat în *Boicenco* (citată mai sus, §§ 64-71). De asemenea, el a informat Curtea că, la 3 noiembrie 2006, a intrat în vigoare legea care a modificat articolul 186 alin. 2 al Codului de procedură penală, care prevedea termene specifice pentru detenția persoanelor în timpul fazei judiciare a procesului penal.

42. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în *Boicenco* (citată mai sus, § 154), *Holomiov* (citată mai sus, § 130) și *Modârcă* (citată mai sus, § 74). Examinând materialele prezentate ei, Curtea consideră că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă la o concluzie diferită în această cauză. Deși modificările făcute în lege, la care s-a referit Guvernul, nu au afectat cauza reclamantului, Curtea ar putea să le ia în considerație la examinarea cererilor viitoare.

43. Curtea constată, din motivele aduse în cauzele citate mai sus, că detenția reclamantului după trimiterea dosarului în instanță spre judecare la 20 februarie 2006, când termenul de detenție autorizat prin ultima încheiere judecătorească a expirat, nu s-a bazat pe vreo prevedere legală.

44. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

45. Reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției de lipsa motivelor pentru detenția sa după trimiterea cauzei în instanță spre judecare.

46. Având în vedere constatarea sa că detenția reclamantului începând cu 20 februarie 2006 nu a avut niciun temei legal (a se vedea paragraful 44 de mai sus), Curtea nu consideră necesar de a examina această pretenție separat (a se vedea, de asemenea *Șarban*, citată mai sus, § 104).

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

47. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

48. Reclamantul a pretins 12,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El s-a

referit la jurisprudența Curții pentru a dovedi că pentru încălcări ale acestor articole s-au acordat sume comparabile.

49. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că ea nu a fost dovedită de reclamant și că era excesivă în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că jurisprudența la care a făcut referire reclamantul viza situații care nu aveau nimic în comun cu cauza acestuia în ceea ce privește natura și gravitatea pretinselor violări, efectele acestora asupra reclamantului și atitudinea autorităților de stat. Autoritățile au întreprins toate măsurile posibile pentru a satisface necesitățile reclamantului, iar tratamentul său nu a atins nivelul minim cerut de articolul 3 al Convenției. Orice constatare a unei violări a articolului 5 al Convenției ar trebui să constituie în sine o satisfacție echitabilă.

50. Curtea reamintește că ea a constatat o încălcare a articolului 3 al Convenției în această cauză, ceea ce trebuia să fi intensificat stresul și neliniștea existente ca rezultat al omisiunii autorităților de a respecta drepturile lui garantate de articolul 5, și anume detenția sa în lipsa unui temei legal pentru mai mult de șapte luni. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 9,000 cu titlu de prejudiciu moral (a se vedea *Baranowski*, citată mai sus, § 82, și *Ječius*, citată mai sus, § 109).

B. Costuri și cheltuieli

51. Reclamantul a mai pretins EUR 3,792 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat o listă a orelor lucrate de avocatul său pentru pregătirea cauzei (care au constituit treizeci și patru ore) și a onorariului pe oră pentru fiecare tip de activitate (EUR 60-100). De asemenea, el s-a referit la o decizie a Baroului Avocaților din Republica Moldova adoptată la 29 decembrie 2005, prin care s-a recomandat nivelul de remunerare pentru avocații care reprezintă reclamanți în fața tribunalelor internaționale (un onorariu pe oră de EUR 40-150).

52. Guvernul a considerat aceste pretenții ca fiind nejustificate, având în vedere realitățile economice ale vieții din Republica Moldova. El a susținut că reclamantul nu a prezentat o copie a unui contract de reprezentare a sa și a pus la îndoială necesitatea de a lucra treizeci și patru de ore pentru cercetarea jurisprudenței Curții și numărul de ore dedicate pentru întocmirea observațiilor reclamantului.

53. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 139). În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, o listă detaliată a tuturor pretențiilor urmează a fi prezentată, în caz contrar, Camera poate respinge pretenția în întregime sau în parte.

54. În această cauză, Curtea notează că avocatul a fost autorizat în mod corespunzător să-l reprezinte pe reclamant în procedurile în fața acestei Curți și că ei au semnat ambii lista detaliată a orelor lucrate pentru pregătirea cauzei acestuia. De asemenea, este clar că un anumit volum de muncă a fost făcut, având în vedere calitatea observațiilor. Totuși, suma cerută este excesivă și trebuie acceptată doar în parte. Având în vedere lista detaliată a orelor lucrate, Curtea acordă reclamantului EUR 2,000 cu titlu de costuri și cheltuieli (cf. *Șarban*, citată mai sus, § 139).

C. Dobânda de întârziere

55. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 3 în ceea ce privește asistența medicală insuficientă în Închisoarea nr. 13, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește condițiile de detenție a reclamantului în Închisoarea nr. 13;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește detenția reclamantului în lipsa unui temei legal după 20 februarie 2006;
4. *Hotărăște* că nu există necesitatea de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 9,000 (nouă mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata

minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA URSU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 3817/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

27/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Ursu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 3817/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dl Mihai Ursu („reclamantul”), la 30 decembrie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Constantinov, care a acționat în numele organizației „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

2. Reclamantul a pretins, în special, că detenția sa a fost ilegală și a susținut că a avut loc o violare a articolului 5 §§ 1 și 3 al Convenției.

3. La 27 martie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul, dl Mihai Ursu, este un cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în anul 1970 și locuiește în Peresecina.

6. La 31 martie 2004, reclamantul a fost reținut, fiind bănuit că în anul 1993 l-a omorât pe dl I.O., al cărui mamă a devenit în anul 2001 președinte al Parlamentului.

7. Între 2 aprilie și 3 august 2004, el s-a aflat în arest preventiv în temeiul mandatelor de arestare emise lunar de către Judecătoria Buiucani. Mandatele de arestare stabileau ca temeiuri pentru arestarea sa faptul că el era bănuit de săvârșirea unei infracțiuni grave pentru care legea prevede o pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mare de doi ani; mai mult, izolarea bănuitului de societate era considerată necesară, deoarece el putea să se ascundă și să împiedice urmărirea penală prin influențarea martorilor.

8. În recursurile lui împotriva mandatelor de arestare, reclamantul a susținut, *inter alia*, că arestarea sa preventivă nu era necesară, deoarece nu existau motive obiective pentru ca el să fie bănuit, că în timpul detenției sale nu au fost efectuate măsuri de urmărire penală și că el suferea de epilepsie și avea nevoie de tratament medical specializat.

9. Toate recursurile sale au fost respinse pe motiv că circumstanțele care autorizau arestarea sa nu s-au schimbat. La 6 iulie 2004, Curtea de Apel Chișinău a redus durata mandatului său de arestare de la treizeci de zile la douăzeci de zile pe motiv că „pe parcursul lunii precedente nu au fost efectuate măsuri de urmărire penală ... bănuitul nu are antecedente penale, el are o familie și copii minori, o casă, un loc de muncă și probleme grave de sănătate.”

10. La 3 august 2004, procuratura a trimis dosarul reclamantului în instanța de judecată competentă. După acea dată, reclamantul a continuat să fie deținut fără niciun mandat de arestare.

11. La 21 decembrie 2004, o cerere *habeas corpus* depusă de reclamant a fost respinsă, iar el a continuat să fie deținut în arest preventiv până la 6 iulie 2006, când el a fost condamnat la doisprezece ani de închisoare.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

12. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârile Curții pronunțate în cauzele *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, § 51, 4 octombrie 2005) și *Holomiov v. Moldova* (nr. 30649/05, §§ 85 și 87, 7 noiembrie 2006).

ÎN DREPT

13. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că arestarea sa preventivă, între 2 aprilie și 3 august 2004, nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 este următoarea:

„Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

14. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că detenția sa preventivă după 3 august 2004, când mandatul de arestare a expirat, a fost ilegală, deoarece ea nu a avut nicio bază în conformitate cu legislația națională. Partea relevantă a articolului 5 § 1 este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

... (c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; ... ”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

15. Curtea consideră că pretențiile reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul cererii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

16. Reclamantul a declarat că motivele pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale la arestarea sa au fost generale și formale și că, prin urmare, nu puteau fi considerate ca fiind relevante și suficiente în sensul articolului 5 § 3 al Convenției.

17. Guvernul a declarat că arestarea reclamantului a fost necesară, deoarece el era bănuit de săvârșirea unei infracțiuni grave și, dacă ar fi fost eliberat, el ar fi putut să se ascundă, să împiedice urmărirea penală, să influențeze martorii, să distrugă probe sau să săvârșască o altă infracțiune.

18. Articolul 5 al Convenției, ca și articolele 2, 3 și 4, face parte din prima categorie de drepturi fundamentale, care protejează securitatea fizică a persoanei (a se vedea, spre exemplu, legătura acestuia cu articolele 2 și 3 în cazurile de dispariție a persoanelor în *Kurt v. Turkey*, hotărâre din 25 mai 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III, § 123) și, prin urmare, importanța lui este supremă. Scopul de bază al acestuia este de a preveni lipsirea arbitrară

și nejustificată de libertate (a se vedea, spre exemplu, *Lukanov v. Bulgaria*, hotărâre din 20 martie 1997, *Reports* 1997-II, § 41; *Assanidze v. Georgia* [GC], nr. 71503/01, § 171, ECHR 2004-II, § 46; *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 461, ECHR 2004-VII).

19. Presumpția este în favoarea eliberării. După cum a fost stabilit în cauza *Neumeister v. Austria* (hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A nr. 8, p. 37, § 4), a doua parte a articolului 5 § 3 nu oferă instanțelor judiciare dreptul de a alege între a aduce învinuitul în fața instanței într-un termen rezonabil sau a-l elibera în cursul procedurii. Până la condamnare, el trebuie prezumat nevinovat și scopul acestei prevederi este, în esență, de a cere eliberarea lui provizorie odată ce detenția sa continuă încetează să mai fie rezonabilă (a se vedea *McKay v. the United Kingdom* [GC], nr. 543/03, § 41, ECHR 2006-...).

20. Persistența unei bănuieli rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției continue, dar, după o anumită perioadă de timp, acest lucru nu mai este suficient. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să stabilească dacă celelalte temeuri invocate de autoritățile judiciare continuă să justifice lipsirea de libertate. Atunci când aceste temeuri sunt „relevante” și „suficiente”, Curtea trebuie, de asemenea, să se asigure că autoritățile naționale competente au dat dovadă de „o diligență deosebită” pe parcursul procedurilor (a se vedea *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, §§ 152 și 153, ECHR 2000-IV).

21. O persoană învinuită de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie întotdeauna eliberată în cursul procedurii, cu excepția cazului când statul poate dovedi că există motive „relevante și suficiente” care să justifice detenția continuă (a se vedea *Yağcı and Sargin v. Turkey*, hotărâre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319-A, § 52).

22. Articolul 5 § 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca autorizând aplicarea necondiționată a detenției preventive, care să dureze nu mai mult de o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie demonstrată în mod convingător de către autorități (a se vedea *Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004).

23. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 3 pe motiv de lipsă a motivelor relevante și suficiente pentru detenție în cauzele *Șarban* și *Becciev v. Moldova* (nr. 3456/05, § 103, 4 octombrie 2005 și nr. 9190/03, § 64, 4 octombrie 2005). Curtea notează că, la fel ca și în *Șarban* și *Becciev*, cele mai multe motive pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale în încheierile lor privind arestarea preventivă a reclamantului și prelungirea arestării preventive a acestuia au fost formale și s-au limitat la parafrazarea motivelor pentru arestarea preventivă, prevăzute de Codul de procedură penală, fără a explica cum se aplică ele în cazul reclamantului.

24. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră că această cauză poate fi distinsă de cauzele *Șarban* și *Becciev* în ceea ce privește relevanța și suficiența motivelor pentru arestare. Acest lucru este mai cu seamă așa, deoarece recla-

mantul a fost deținut timp de mai mult de doi ani după trimiterea cauzei în instanță spre judecare, chiar dacă nu au fost prezentate motive noi pentru necesitatea continuă a unei astfel de detenții. Mai mult, Curtea este frapată de faptul că, la 6 iulie 2004, deși a adus motive care, în mod normal, erau în favoarea eliberării reclamantului din detenție (a se vedea paragraful 9 de mai sus), totuși, Curtea de Apel a decis să prelungească arestarea reclamantului chiar dacă a redus perioada acestuia de la treizeci la douăzeci de zile.

25. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în această privință.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

26. Reclamantul a susținut că, după 3 august 2004, el a fost deținut ilegal, deoarece pentru acea perioadă nu a fost emis de către judecător niciun mandat de arestare. El a făcut referire la articolul 25 al Constituției, conform căruia persoanele pot fi arestate doar în temeiul unui mandat emis de judecător pentru o durată de cel mult 30 de zile, și a declarat că situația din această cauză este similară celei din cauzele *Baranowski v. Poland* (nr. 28358/95, ECHR 2000-III) și *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, 11 iulie 2006). El a susținut că detenția sa între 3 august 2004 și 21 decembrie 2004, atunci când o instanță de judecată a examinat și a respins o cerere *habeas corpus* depusă de către el, a fost contrară articolului 5 § 1.

27. Guvernul a declarat că, după trimiterea, la 3 august 2004, a dosarului reclamantului în instanță spre judecare, ținea de competența instanței care judeca cauza să examineze orice cereri cu privire la arestarea preventivă a reclamantului, a cărui detenție s-a bazat pe prevederi clare ale legislației, și anume pe articolul 79 al vechiului Cod de procedură penală și articolele 186 alin. 2 și 8, 329 alin. 1, 351 alin. 7 și 345 alin. 1 și 4 ale noului Cod de procedură penală. Acest lucru și faptul că arestarea reclamantului a fost dispusă de un judecător de instrucție, și nu de către un procuror distinge această cauză de cauza *Baranowski*.

28. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în această privință în hotărârea *Baranowski v. Poland* (citată mai sus, § 58); a se vedea, de asemenea, *Boicenco* (citată mai sus, § 154) și *Holomiov* (citată mai sus, § 130). Examinând materialele prezentate ei, Curtea consideră că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă în această cauză la o concluzie diferită.

29. Curtea constată, din motivele aduse în cauzele citate mai sus, că detenția reclamantului după 3 august 2004, când cauza sa a fost trimisă în instanță spre judecare, nu s-a bazat pe vreo prevedere legală.

30. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

31. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

32. Reclamantul a pretins 4,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 420 cu titlu de prejudiciu material suferit ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El a declarat că a suferit frustrare, neajutorare, neliniște, confuzie, stres și un sentiment de in justiție. Mai mult, între lunile august și decembrie 2004, el ar fi putut lucra și câștiga cel puțin EUR 420.

33. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a susținut că nu existau probe că el a suferit vreun prejudiciu. El a notat faptul că reclamantul nu era angajat. El a cerut Curții să respingă pretenția reclamantului.

34. Având în vedere violările constatate mai sus și gravitatea acestora, Curtea consideră că acordarea compensației cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 4,000 cu titlu de prejudiciu moral. În ceea ce privește prejudiciul material, Curtea consideră că acesta este speculativ și, prin urmare, respinge pretenția.

B. Costuri și cheltuieli

35. Reclamantul a mai pretins EUR 1,425 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate, indicând timpul dedicat de către avocatul său asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli angajate în legătură cu examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract încheiat între el și avocatul său.

36. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă cu titlu de reprezentare și a contestat, *inter alia*, numărul orelor lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că pretențiile erau excesive dată fiind situația economică din Republica Moldova.

37. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor sale doar dacă a fost dovedit faptul că acestea au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, având în vedere informația de care dispune și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil de a acorda reclamantului suma de EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

38. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește detenția reclamantului în lipsa unui temei legal în perioada după 3 august 2004;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA COGUT c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 31043/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

4 decembrie 2007

DEFINITIVĂ

04/03/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Cogut c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,
Dl J. CASADEVALL,
Dl G. BONELLO,
Dl K. TRAJA,
Dl S. PAVLOVSKI,
Dl L. GARLICKI,
Dl J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 13 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 31043/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Vadim Cogut („reclamantul”), la 1 iulie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Valeriu Pelin, un avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog și de către dna Lilia Grimalschi, Directorul Direcției Agent Guvernamental.

3. Reclamantul a pretins că executarea întârziată a hotărârii judecătorești definitive, pronunțată în favoarea sa, i-a încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății sale, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 4 martie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1949 și locuiește în Chișinău.

7. La 17 martie 1999, după 27 de ani de serviciu militar, reclamantul a fost trecut în rezervă. Deoarece el nu a obținut un apartament cu două camere de la Ministerul Apărării („Ministerul”), la care el avea dreptul, el a intentat o acțiune împotriva acestuia.

8. Printr-o hotărâre irevocabilă din 23 noiembrie 2000, Curtea Supremă de Justiție a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat Ministerul să-i acorde acestuia un apartament cu două camere.

9. Deoarece Ministerul nu avea apartamente disponibile, în anul 2001, la o dată nespecificată, reclamantul a intentat o acțiune la Judecătoria Sectorului Centru, cerând schimbarea modului de executare a hotărârii judecătorești din 23 noiembrie 2000. În special, el a cerut bani de la Minister în locul unui apartament.

10. La 18 mai 2001, Judecătoria Sectorului Centru a decis să schimbe modul de executare a hotărârii din 23 noiembrie 2000 și a obligat Ministerul să-i plătească reclamantului 83,000 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 7,133 euro (EUR) la acea dată). Ministerul a depus apel.

11. La 4 iulie 2001, Tribunalul Municipiului Chișinău a admis apelul, a casat hotărârea din 18 mai 2001 și a încetat procedurile care aveau drept scop schimbarea modului de executare a hotărârii din 23 noiembrie 2000.

12. În urma unei cereri a reclamantului, adjunctul Procurorului General a depus un recurs în anulare la hotărârea din 4 iulie 2001. Recursul în anulare a fost admis printr-o hotărâre a Curții Supreme de Justiție din 5 iunie 2002 și, astfel, hotărârea din 18 mai 2001 a devenit definitivă.

13. La 25 iunie 2002, reclamantul a cerut Judecătoriei Sectorului Centru să elibereze un titlu executoriu.

14. La 19 iulie 2002, un executor judecătoresc a cerut Ministerului să se conformeze hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului.

15. La 13 septembrie 2002, Ministerul a răspuns că hotărârea nu putea fi executată din cauza lipsei banilor.

16. La 21 ianuarie 2003, un executor judecătoresc a emis o dispoziție incas-so pe numele Ministerului în sumă de MDL 83,000. La 18 aprilie și 25 iulie 2003, executorul judecătoresc l-a informat pe reclamant că Ministerul a refuzat să se conformeze cererilor de a executa hotărârea și că, în consecință, au fost inițiate proceduri administrative împotriva celor responsabili de neexecutarea hotărârii judecătorești irevocabile.

17. Printr-o hotărâre din 26 februarie 2004, Curtea de Apel Chișinău a încetat procedurile administrative intentate împotriva ministrului Apărării. Ea a

constatat că, deși hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului nu a fost executată, ministrul nu era responsabil de omisiunea Guvernului de a aloca bani în acest scop.

18. Între anii 2002 și 2003, reclamantul a depus plângeri cu privire la neexecutarea hotărârii, însă fără succes.

19. La 15 martie 2005, reclamantului i s-au plătit MDL 83,000.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts).

21. Codul Civil în vigoare din 12 iunie 2003, prevede, *inter alia*, următoarele:

Articolul 619. Dobînda de întîrziere

„(1) Obligațiilor pecuniare li se aplică dobînzii pe perioada întîrzierii. Dobînda de întîrziere reprezintă 5% peste rata dobînzii prevăzută la art. 585 [rata de refinanțare a BNM] dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

(2) În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobînda este de 9% peste rata dobînzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.”

ÎN DREPT

22. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea lui i-a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. OBIECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

23. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a declarat că hotărârea judecătorească definitivă pronunțată în favoarea reclamantului a fost executată la 15 martie 2005. Prin urmare, reclamantul și-a pierdut statutul de „victimă”.

24. Reclamantul a declarat că hotărârea judecătorească definitivă din 18 mai 2001 a fost executată doar după o întârziere nerezonabilă. El a declarat că autoritățile naționale nu i-au plătit vreo compensație pentru executarea întârziată a hotărârii judecătorești.

25. Curtea reiterează că o decizie sau măsură favorabilă unui reclamant nu este, în principiu, suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”, decât dacă autoritățile naționale au recunoscut violarea, expres sau în substanță, și au oferit apoi o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, p. 846, § 36; *Dalban v. Romania*, [GC], nr. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI).

26. În această cauză, Curtea consideră că, deși hotărârea relevantă a fost deja executată, Guvernul nu a recunoscut încălcarea și nici nu a oferit o redresare adecvată pentru executarea întârziată. În astfel de circumstanțe, reclamantul poate continua să pretindă că este „victimă” a unei încălcări a drepturilor sale garantate de Convenție ca urmare a neexecutării îndelungate a hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa (a se vedea *Dumbrăveanu v. Moldova*, nr. 20940/03, § 22, 24 mai 2005).

27. Curtea consideră că pretențiile reclamantului ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

28. Reclamantul a declarat că autoritățile nu au executat o hotărâre judecătorească definitivă pronunțată în favoarea sa de la 18 mai 2001 până la 15 martie 2005, adică timp de aproape patru ani.

29. În observațiile sale cu privire la pretențiile reclamantului formulate cu titlu de satisfacție echitabilă, Guvernul a declarat că, totuși, la 21 ianuarie 2003, Ministerul a transferat MDL 83,000 unui executor judecătoresc și că reclamantul a venit să-și ia banii la 15 martie 2005. În opinia lui, deoarece reclamantul a cerut titlul executoriu abia la 25 iunie 2002 (a se vedea paragraful 13 de mai

sus), perioada de neexecutare a constituit șapte luni. Guvernul a considerat că, deoarece reclamantul a primit suma datorată înainte ca Curtea să comunice cauza, nu a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

30. Curtea observă că principiile generale care se aplică în cauzele de acest gen au fost expuse în cauza *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 52-53 și 59).

31. Având în vedere materialele de care dispune, Curtea nu este convinsă de observațiile Guvernului precum că Ministerul a executat la 21 ianuarie 2003 hotărârea pronunțată în favoarea reclamantului. Trebuie notat, în primul rând, că dispoziția incasso din 21 ianuarie 2003 a fost emisă de către un executor judecătoresc pe numele Ministerului și faptul că ultimul nu a executat o hotărâre judecătorească definitivă a fost, în mod expres, menționat în scrisorile executorului judecătoresc din aprilie și iulie 2003 (a se vedea paragraful 16 de mai sus). În al doilea rând, conformarea Ministerului cu hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului a constituit obiectul procedurilor naționale, iar în cadrul acelor proceduri s-a constatat că, în luna februarie 2004, Ministerul încă nu o executase (a se vedea paragrafele 16 și 17 de mai sus). *In fine*, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a declarat că hotărârea pronunțată în favoarea reclamantului a fost executată la 15 martie 2005 (a se vedea paragraful 23 de mai sus). Prin urmare, Curtea consideră că perioada de neexecutare ar trebui calculată de la 5 iunie 2002, când hotărârea din 18 mai 2001 a devenit definitivă, până la 15 martie 2005, când reclamantul a primit MDL 83,000. Prin urmare, reclamantul nu i s-a plătit suma datorată lui în temeiul hotărârii judecătorești timp de treizeci și trei de luni și zece zile.

32. Prin omisiunea, timp de treizeci și trei de luni și zece zile, de a se conforma unei hotărâri judecătorești irevocabile și executorii, pronunțată în favoarea reclamantului, autoritățile naționale au încălcat dreptul reclamantului de acces la o instanță și la protecția proprietății lui (a se vedea *Prodan*, citată mai sus, §§ 55 și 61 și *Sîrbu and Others v. Moldova*, nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 26 și 32, 15 iunie 2004).

33. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

34. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

35. Reclamantul a pretins MDL 446,340 (EUR 26,436) cu titlu de prejudiciu material suferit ca urmare a executării întârziate a hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea lui. El a pretins că această sumă ar trebui să acopere pierderile suferite ca rezultat al creșterii prețurilor la apartamente în Chișinău și inflația.

36. Guvernul a declarat că suma pretinsă de reclamant era excesivă și a contestat metoda lui de calcul.

37. Curtea consideră că reclamantul trebuia să fi suferit un prejudiciu material din cauza imposibilității sale de a folosi banii ca rezultat al executării întârziate a hotărârii judecătorești din 5 iunie 2002. Având în vedere metodologia folosită în cauza *Prodan* (citată mai sus, § 73) și legislația națională cu privire la calcularea dobânzii de întâziere (a se vedea paragraful 21 de mai sus), Curtea acordă reclamantului EUR 2,500 cu titlu de prejudiciu material.

B. Prejudiciul moral

38. Reclamantul a pretins compensații pentru prejudiciul moral suferit ca rezultat al încălcării drepturilor sale, fără a specifica suma compensației.

39. Guvernul a declarat că reclamantul nu a adus nicio probă că a suferit vreun stres sau neliniște.

40. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al executării întârziate a hotărârii judecătorești din 5 iunie 2002, care nu poate fi recuperat prin simpla constatare a unei violări (a se vedea *Mihalachi v. Moldova*, nr. 37511/02, § 48, 9 ianuarie 2007). Făcând evaluarea sa în mod echitabil, ea acordă reclamantului EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

41. Reclamantul nu a prezentat nicio pretenție cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întâziere

42. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întâziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției din cauza executării întârziate a hotărârii judecătorești din 5 iunie 2002;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție din cauza aceleiași executări întârziate;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 2,500 (două mii cinci sute euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 800 (opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 4 decembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Nicolas BRATZA
Președinte

DECIZII

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 3003/05
depusă de Dumitru PLEȘCA
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 10 iulie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 30 noiembrie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica procedura stabilită de articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Dumitru Pleșca, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1942 și care locuiește la Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1951, reclamantul și familia sa au fost deportați de către autoritățile sovietice. Toată averea familiei a fost confiscată de stat.

La 8 decembrie 1992, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 1225-XII „privind reabilitarea victimelor represiunilor politice săvârșite de regimul comunist totalitar de ocupație”. Legea a acordat dreptul victimelor represiunilor sovietice să revendice proprietățile lor confiscate sau naționalizate.

La o dată nespecificată, reclamantul a solicitat compensații pentru proprietatea confiscată de la familia sa. La 10 septembrie 2003, Judecătoria Edineț i-a acordat 70,000 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 4,570 euro la acea dată). Această hotărâre nu a fost contestată și a devenit irevocabilă și executorie cincisprezece zile mai târziu.

La 9 decembrie 2003, reclamantul a solicitat Departamentului de Executare a Deciziilor Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției („Departamentul”) să execute hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea sa. La 20 ianuarie 2004, el a prezentat titlul executoriu Departamentului. La 28 ianuarie 2004, Departamentul a expediat titlul executoriu la Ministerul Finanțelor, care, la 16 martie 2005, l-a expediat la rândul său spre executare Oficiului Edineț al Departamentului. La 18 martie 2005, Oficiul Edineț al Departamentului a expediat titlul spre executare înapoi la Ministerul Finanțelor, deoarece a considerat că responsabilă de efectuarea plății este Trezoreria Centrală a Ministerului.

La 27 iulie 2005, Judecătoria Edineț a pronunțat o altă hotărâre în aceeași chestiune în procedurile între aceleași părți. Ca și în cadrul procedurilor judecătorești din anul 2003, instanța a acordat reclamantului aceeași sumă (MDL 70,000) în compensație pentru proprietatea confiscată de la familia sa. Instanța nu a casat hotărârea judecătorească din 10 septembrie 2003, care nu a fost executată nici până în prezent.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolelor 1, 4, 5 și 6 ale Convenției și a articolelor nespecificate ale Protocoalelor nr. 1 și nr. 7 la Convenție, de evenimentele de mai sus.

ÎN DREPT

La 8 și 29 mai 2007, părțile au prezentat Curții declarațiile semnate prin care a fost acceptat acordul de reglementare amiabilă a cauzei. Potrivit acestui acord, Guvernul a propus și reclamantul a acceptat:

„să plătească dlui Dumitru Pleșca 7,600 (șapte mii șase sute) euro în vederea reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.

Această sumă, acordată cu titlu de prejudiciu material, moral și orice costuri și cheltuieli de reprezentare, va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății acestei sume, plus orice taxă care ar putea fi percepută. Suma va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării de către Curte despre decizia de radiere adoptată în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. În cazul neplății acestei sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană la care vor fi adăugate trei procente. Plata acestei sume va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și constată că nu există niciun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 31656/03
depusă de Raisa GOREA și Galina GARȘTEA
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 25 septembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI S. PAVLOVSCHI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 8 iulie 2003,

Având în vedere decizia de a aplica procedura stabilită de articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamanții, dna Raisa Gorea și dna Galina Garștea, sunt cetățeni ai Republicii Moldova care s-au născut în anii 1966 și, respectiv, 1953, și care locuiesc în Chișinău. Ei au fost reprezentați în fața Curții de către dl Mihai Grivneac, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamanții au fost angajați ai unei companii private. Printr-o decizie din 24 iulie 2000, angajatorul a reținut din salariile fiecărui reclamant suma de 3,714 lei moldovenesti (MDL) (echivalentul a 319.26 euro (EUR) la acea dată). Reclamanții au intentat o acțiune împotriva angajatorului, solicitând rambursarea acestor sume.

La 26 decembrie 2000, Judecătoria sectorului Ciocana a hotărât în favoarea reclamanților și a obligat compania să plătească fiecăruia din ei câte MDL 3,714, și MDL 742.8 (echivalentul a EUR 64.86 la acea dată) cu titlu de asistență judiciară. Întreprinderea nu a contestat hotărârea și aceasta a devenit irevocabilă și executorie.

La 20 septembrie 2001, executorul judecătoresc a expediat companiei titlurile executorii, însă compania nu le-a executat.

Ca urmare a plângerii privind neexecutarea depusă de către reclamanți Ministerului Justiției, la 2 noiembrie 2001, cel din urmă a expediat executorului judecătoresc de la Judecătoria sectorului Ciocana o cerere privind executarea hotărârii. De asemenea, Ministerul a solicitat executorului să-l informeze, până la 10 noiembrie 2001, despre măsurile luate și motivele neexecutării. Executorul judecătoresc nu a răspuns la această scrisoare.

La 16 ianuarie 2003, reclamanții au informat Ministerul Justiției că executorul judecătoresc nu a întreprins nicio măsură în vederea executării hotărârii. Ministerul nu a răspuns la această scrisoare.

După mai multe plângeri depuse de către reclamanți companiei cu privire la neexecutarea hotărârii, la 21 august 2003, compania i-a informat că, la 20 februarie 2003, Curtea de Apel Economică a inițiat procedura de insolabilitate a acesteia și că salariile lor urmau să fie plătite în conformitate cu Legea insolabilității.

La 18 martie 2004, reclamanții s-au plâns repetat Ministerului Justiției de neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lor.

La 22 martie 2004, Ministerul a solicitat executorului judecătoresc să execute hotărârea judecătorească și să informeze reclamanții, până la 9 aprilie 2004, despre măsurile luate în vederea executării acesteia.

PRETENȚII

Reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că dreptul lor de acces la o instanță a fost încălcat ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești din 26 decembrie 2000.

De asemenea, reclamanții au pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești a încălcat dreptul lor la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

ÎN DREPT

La 13 martie 2006, Curtea a primit observațiile Guvernului cu privire la această cauză, potrivit cărora hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamanților a fost executată în august 2004. La 7 aprilie 2006, Curtea a transmis aceste observații reclamanților, care au fost invitați să prezinte comentariile lor scrise până la 2 iunie 2006. Deoarece nu a primit niciun răspuns, printr-o scrisoare recomandată din 1 februarie 2007, Curtea a informat reclamanții și reprezentantul lor că termenul limită pentru depunerea observațiilor a expirat și i-a avertizat că, deoarece nu a fost solicitată o extindere a termenului limită, Curtea ar putea decide să scoată cererea de pe rolul său. Reclamanții au primit această scrisoare, însă nu au răspuns.

În lumina celor de mai sus, în conformitate cu articolul 37 § 1 (a) al Convenției, Curtea consideră că reclamanții nu doresc să-și mai mențină cererea. Mai mult, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar cere continuarea examinării cererii. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 23346/04
depusă de Veniamin IDRICEANU
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la
25 septembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,
Dl J. CASADEVALL,
Dl G. BONELLO,
Dl S. PAVLOVSCHI,
Dl L. GARLICKI,
Dra L. MIJOVIĆ,
Dl J. ŠIKUTA, *judecători*,
și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 23 mai 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Veniamin Idriceanu, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1928 și care locuiește în Merenii Noi. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Nagacevschi, de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Procedurile inițiale

În anul 1968, reclamantul a devenit membru al unei cooperative de construcție a locuințelor („cooperativa”) și a plătit cota de participare pentru a obține un apartament. În anul 1970, el s-a căsătorit, iar în anul 1974 el a obținut apartamentul. În anul 1982, el a divorțat de soția sa, însă ei au continuat să locuiască împreună până în anul 1988, când el a devenit pensionar și a început să locuiască anumite perioade de timp într-un alt loc.

În anul 1991, la o adunare generală a cooperativei, s-a decis excluderea reclamantului din rândul membrilor acesteia, deoarece el nu a locuit în apartament de ceva timp și nu a plătit pentru servicii. Cooperativa a admis-o pe fosta sa soție în locul său („decizia din anul 1991”). După aceasta, fosta sa soție a procurat apartamentul.

În anul 1997, reclamantul a aflat despre excluderea sa din cooperativă și despre decizia autorităților de a permite transferarea titlului asupra apartamentului și a contestat ambele acte în instanța de judecată.

La 4 noiembrie 1999, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea lui și a anulat decizia din anul 1991. Ea a mai recunoscut dreptul reclamantului de a locui în apartament. Instanța de judecată a constatat că decizia din anul 1991 nu a fost confirmată de către autoritățile locale, după cum era cerut de lege, și, astfel, nu avea putere juridică.

Această hotărâre a fost menținută de Tribunalul Chișinău la 3 mai 2000 și de Curtea de Apel la 14 septembrie 2000. Curtea de Apel a constatat că, în afara lipsei aprobării deciziei din anul 1991 de către administrația publică locală, nu exista niciun temei juridic pentru excluderea reclamantului, deoarece articolul 63 al Codului locativ nu se aplica membrilor cooperativelor de construcție a locuințelor. Decizia din 14 septembrie 2000 a fost irevocabilă.

Fosta soție a reclamantului a încercat să redeschidă procedurile judiciare, însă, la 9 noiembrie 2000, Curtea de Apel a respins cererea ei.

2. *Procedurile de revizuire*

La 15 mai 2001, cooperativa și-a confirmat decizia sa din anul 1991. La 23 octombrie 2001, autoritățile locale au aprobat această decizie. Totuși, la 12 februarie 2002, ele și-au anulat propria lor decizie din anul 2001, invocând faptul că litigiul a fost deja soluționat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă. Fosta soție a reclamantului a contestat această anulare în instanța de judecată.

La 30 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a casat decizia autorităților locale din anul 2002, lăsând în vigoare decizia acestora din anul 2001. Recursul reclamantului împotriva acestei hotărâri judecătorești a fost respins de către Curtea de Apel la 4 iulie 2002.

În baza confirmării de către cooperativa, în anul 2001, a deciziei sale din anul 1991 și aprobării deciziei din anul 2001 de către autoritățile locale, fosta soție a reclamantului a cerut redeschiderea procedurilor, care s-au finalizat cu hotărârea judecătorească irevocabilă din 14 septembrie 2000.

La 24 decembrie 2002, Judecătoria sectorului Râșcani a admis cererea și a redeschis procedurile, a respins pretențiile reclamantului și le-a admis pe cele ale fostei sale soții. Instanța a constatat că reclamantul nu a mai locuit în apartament o perioadă îndelungată de timp, nu a plătit ultima cotă de participare pentru apartament și nu a plătit pentru servicii. Faptul că decizia din anul 1991 nu a fost aprobată de către autoritățile locale nu mai era relevant, deoarece decizia a fost confirmată în anul 2001.

Această hotărâre judecătorească a fost menținută, la 9 aprilie 2003, de către Tribunalul Chișinău și, la 26 noiembrie 2003, de către Curtea Supremă de Justiție.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de durata excesivă a procedurilor.

2. De asemenea, el s-a plâns, în temeiul aceluiași articol, că procesul nu a fost echitabil, deoarece cauza sa a fost decisă de către o autoritate administrativă, și nu de una judecătorească.

3. În continuare, el s-a plâns, în temeiul aceluiași articol, de încălcarea principiului securității raporturilor juridice.

4. În final, el s-a plâns, în temeiul articolului 8 al Convenției, de încălcarea „dreptului său la domiciliu”.

ÎN DREPT

La 20 februarie 2007, părțile au prezentat Curții declarațiile semnate, prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei, potrivit căreia Guvernul s-a oferit:

„să plătească dlui Veniamin Idriceanu 2,600 (două mii șase sute) euro în vederea reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.

Această sumă, care este acordată pentru orice prejudiciu material și moral, precum și costuri și cheltuieli, va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data efectuării plății, la care vor fi plătite și orice alte taxe care pot fi percepute. Ea va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării de către Curte despre decizia de radiere adoptată în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. În cazul neplății acestei sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană la care vor fi adăugate trei procente. Plata acestei sume va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și constată că nu există niciun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 17296/04
depusă de Ion LACHI
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 25 septembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI S. PAVLOVSCHI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DI J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 31 martie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere observațiile prezentate de Guvernul pârât și observațiile prezentate ca răspuns de către reclamant,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Ion Lachi, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1952 și care locuiește în Chișinău. El a fost reprezentat de către dl Vitalie Iordachi, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către dna Lilia Grimalschi, șef al Direcției agent guvernamental.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări înregistrată în Republica Moldova), potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere lunare de 200 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 48 dolari SUA (USD) la acea dată).

În ianuarie 1999, ASITO a încetat să plătească pensiile, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și solicitând rezilierea contractului.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva companiei ASITO, cerând plata restanțelor la pensie și obligarea companiei să respecte contractul din anul 1994.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 11 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să-i plătească restanțele la pensie și să reia executarea contractului.

La 14 decembrie 2001, Procurorul General, în cadrul unei proceduri diferite, dar asemănătoare, a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Conform Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controverselor în privința acestor contracte și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. În special, ea a constatat că ASITO poate invoca inflația, criza economică și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept teme pentru rezilierea unilaterală a contractelor de pensie viageră. De asemenea, el a notat că hotărârea sa era obligatorie pentru toate instanțele judecătorești, deși această hotărâre nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

Ulterior, la o dată nespecificată în anul 2002, ASITO a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva reclamantului, solicitând rezilierea contractului încheiat în anul 1994. Ea a invocat aceleași argumente ca și cele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 8 octombrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a hotărât în favoarea companiei ASITO și a dispus rezilierea contractului încheiat în anul 1994.

La 25 octombrie 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire depusă de un grup de pensionari ai companiei ASITO împotriva hotărârii sale din 11 martie 2002. Curtea Supremă a casat hotărârea sa precedentă, constatând *inter alia* că ASITO nu putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei de schimb a Băncii Naționale a Moldovei ca motiv pentru neexecutarea contractelor de pensie viageră.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în substanță, de violarea principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie viageră a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa; totuși, aceasta a fost lipsită de efect ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002 și deciziei ulterioare a Curții Supreme de Justiție din 8 octombrie 2003 pronunțată în favoarea companiei ASITO.

În continuare, el s-a plâns de inechitatea procesului judiciar, din cauza unei pretinse înțelegeri secrete dintre ASITO și Guvern. El a pretins că ASITO a avut o înțelegere cu Guvernul că-și va retrage cererea sa (nr. 40663/98) de la Curte în schimbul asistenței Guvernului în problema ei cu pensionarii.

În final, reclamantul a susținut că dreptul său la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (și anume dreptul său la pensie) a fost încălcat de către stat, în special prin hotărârea instanței judecătorești naționale care a reziliat contractul său de pensie viageră.

ÎN DREPT

La 20 noiembrie 2006, Guvernul a prezentat o declarație unilaterală (a se vedea *Tahsin Acar v. Turkey* (obiecția preliminară) [GC], nr. 26307/95, ECHR 2003-VI) și a informat Curtea că era gata să recunoască că a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. În ceea ce privește prejudiciul material, Guvernul a propus să acorde reclamantului echivalentul în MDL a 850 euro (EUR). În ceea ce privește prejudiciul moral, Guvernul a propus să acorde reclamantului echivalentul în MDL a EUR 2,000. De asemenea, el a propus să-i acorde acestuia EUR 300 cu titlu de costuri și cheltuieli. Guvernul a invitat Curtea să scoată cererea de pe rol în conformitate cu articolul 37 al Convenției.

La 1 martie 2007, reprezentantul reclamantului a informat Curtea despre decizia dlui Lachi de a-și retrage cererea de pe rolul Curții. La 29 iunie și 2 iulie

2007, grefa a contactat reprezentantul reclamantului și l-a rugat să confirme dacă reclamantul dorea să-și mențină poziția sa exprimată în scrisoarea din 1 martie 2007. El a explicat că reclamantul a decis astfel din motive legate de statutul său de funcționar public. La 13 iulie 2007, reprezentantul reclamantului a reiterat dorința reclamantului de a-și retrage cererea și, printr-o scrisoare recomandată din 16 iulie 2007, Curtea a confirmat primirea acesteia. Scrisoarea a fost expedită și Guvernului pentru informare.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) al Convenției, Curtea constată că reclamantul nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 34864/03
depusă de Ion STOIAN
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 25 septembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSCHI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 5 august 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Ion Stoian, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1960 și care locuiește în Cahul. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul a lucrat în calitate de judecător în Republica Moldova. În anul 1995, Parlamentul a adoptat „Legea cu privire la statutul judecătorului”. Aceasta prevedea *inter alia* dreptul judecătorilor de a-și îmbunătăți condițiile locative.

În anul 1996, reclamantul a solicitat Primăriei municipiului Cahul să-i acorde un apartament mai mare sau un împrumut pentru construcția unei case de locuit (opțiune care era, de asemenea, prevăzută de Legea din anul 1995). Primăria a satisfăcut parțial cererea reclamantului și i-a acordat un lot de pământ pentru construcția casei de locuit.

Deoarece primăria a refuzat să-i acorde un împrumut pentru construcția casei de locuit, reclamantul a intentat o acțiune judiciară împotriva Primăriei municipiului Cahul, cerându-i să se conformeze cererii lui depuse în anul 1996.

În anul 1998, Parlamentul a suspendat aplicarea prevederii „îmbunătățirea condițiilor locative” din Legea din anul 1995, iar în mai 1999, această suspendare a fost declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională. Examinarea acțiunii judiciare intentate de către reclamant a fost suspendată pe parcursul acestei perioade.

La 23 august 2001, Judecătoria sectorului Cahul a pronunțat o hotărâre în favoarea reclamantului și a obligat Primăria municipiului Cahul să-i acorde 173,176 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 14,589.63 euro (EUR) la acea dată). Primăria a depus apel.

La 21 martie 2002, Tribunalul Chișinău a admis în parte apelul declarat și a redus suma acordată la MDL 139,497 (echivalentul a EUR 11,745.93 la acea dată). Primăria a depus recurs, care a fost respins de Curtea de Apel la 27 iunie 2002. Astfel, hotărârea judecătorească a devenit irevocabilă și executorie.

La 3 septembrie și 29 octombrie 2002, reclamantul a solicitat executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. Totuși, aceasta nu a fost executată.

La 11 martie 2003, adjunctul Procurorului General a depus la Curtea Supremă de Justiție un recurs în anulare la hotărârea judecătorească sus-menționată.

La 9 aprilie 2003, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul în anulare, a casat hotărârea judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea reclamantului și a pronunțat o nouă hotărâre prin care a respins în întregime pretențiile reclamantului.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de casarea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii judecătorești irevocabile din 27 iunie 2002 în urma recursului în anulare al adjunctului Procurorului General.

2. De asemenea, el s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de durata excesivă a procedurilor în cauza sa și, în special, de neexecutarea hotărârii judecătorești irevocabile a Curții de Apel din 27 iunie 2002.

3. În continuare, el a susținut că drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 și § 3 (b) și (c) al Convenției au fost încălcate, deoarece el nu a fost prezent la procedurile judiciare de la Curtea Supremă de Justiție.

ÎN DREPT

La 27 aprilie 2007, Guvernul a informat Curtea că, la aceeași dată, părțile au semnat un acord de reglementare amiabilă a cauzei. El a prezentat Curții o copie a acordului, potrivit căruia Guvernul s-a obligat să-i plătească reclamantului, în decurs de trei luni de la data pronunțării deciziei de scoatere a cererii de pe rolul Curții, MDL 75,000 (EUR 4,437) pentru orice prejudiciu suportat de reclamant. Guvernul a solicitat Curții să scoată cererea de pe rol.

La 27 iunie 2007, și reclamantul a informat Curtea că părțile au semnat acordul de reglementare amiabilă conform condițiilor sus-menționate și că el nu mai dorește să-și mențină cererea.

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 21379/04
depusă de Nina STRECHIE
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 2 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 12 mai 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere cererea Guvernului de a scoate cererea de pe rolul Curții și textul declarației unilaterale făcute în scopul soluționării chestiunilor invocate în cerere,

Având în vedere comentariile reclamantului la declarația unilaterală a Guvernului,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Nina Strechie, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1948 și care locuiește în Drochia. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul împreună cu soțul ei au construit o casă, care era proprietatea lor comună. În anul 1981, ei au divorțat și fiecare din ei a obținut jumătate din casă. La 17 august 1993, reclamantul a cumpărat de la fostul său soț partea lui din casă cu 50,000 de ruble sovietice.

La 21 septembrie 1993, soțul a decedat. La 2 decembrie 1993, sora lui (Z., care l-a succedat) a intentat o acțiune judiciară privind anularea contractului de vânzare către reclamant a părții din casă care aparținea fratelui său, pe motiv că acesta nu era conștient de consecințele acțiunilor sale atunci când a vândut-o.

La 5 decembrie 1994, Judecătoria raionului Drochia a hotărât în favoarea reclamantului. La 18 ianuarie 1995, Judecătoria Supremă a casat această hotărâre și a dispus reexaminarea cauzei.

La 21 martie 1996, Judecătoria sectorului Drochia a anulat contractul de vânzare-cumpărare. La 8 mai 1996, Curtea Supremă de Justiție a obligat prima instanță să pronunțe o hotărâre suplimentară cu privire la costuri și *restitutio in integrum* în urma anulării contractului.

La 10 iunie 1996, Judecătoria sectorului Drochia a pronunțat o hotărâre suplimentară prin care a dispus *restitutio in integrum*: reclamantul urma să returneze partea din casă care a aparținut fostului său soț lui Z., iar ultimul urma să-i returneze valoarea acelei părți din casă la momentul executării hotărârii.

La 17 iulie 1996, Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârile din 21 martie 1996 și 10 iunie 1996. Hotărârile au devenit irevocabile.

Din cauza neachitării de către Z. în favoarea reclamantului a valorii jumătății din casă, așa cum a fost dispus prin hotărârile judecătorești, la 6 octombrie 1997, în cadrul procedurilor de executare, reclamantul a primit în schimb această parte din casă. La 13 octombrie 1997, Judecătoria sectorului Drochia a confirmat această decizie.

La solicitarea lui Z., Procurorul General a solicitat casarea tuturor hotărârilor judecătorești adoptate anterior. Totuși, mai târziu el și-a retras cererea.

La 23 noiembrie 1999, Z. a cerut redeschiderea procedurilor și modificarea hotărârilor Judecătoriei sectorului Drochia din 10 iunie 1996 și 13 octombrie 1997.

La 7 decembrie 1999, președintele Judecătoriei sectorului Drochia a expediat cererea lui Z. Curtii Supreme de Justiție pentru a desemna instanța judecătorească competentă. La 28 decembrie 1999, Curtea Supremă de Justiție a decis că Judecătoria sectorului Drochia era competentă să examineze cererea.

La 15 martie 2000, Judecătoria sectorului Drochia a respins cererea lui Z. ca depusă cu omiterea termenului. La 7 februarie 2001, Tribunalul Bălți a casat această hotărâre, hotărârea din 10 iunie 1996 și hotărârea din 13 octombrie 1997. Acesta a dispus reexaminarea cauzei de către prima instanță judecătorească, pentru ca o nouă hotărâre să fie luată în privința prețului care trebuie plătit de către Z. reclamantului.

La 23 mai 2001, Judecătoria sectorului Drochia a dispus *restitutio in integrum* și a obligat reclamantul să returneze partea care a aparținut fostului său soț, iar Z. să-i plătească reclamantului 50,000 de ruble sovietice. La 29 ianuarie 2002, Curtea de Apel a menținut această hotărâre, care, astfel, a devenit irevocabilă. Ea a subliniat că suma plătită în anul 1993 de către reclamant a fost mult mai mică decât valoarea reală a jumătății de casă, fapt care confirma inechitatea contractului.

La cererea reclamantului, Procurorul General a solicitat casarea tuturor hotărârilor judecătorești pronunțate anterior și reexaminarea cauzei. La 25 septembrie 2002, Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârile din 23 mai 2001 și 29 ianuarie 2002 și a dispus reexaminarea cauzei. Instanța judecătorească a constatat că neindicarea echivalentului exact în valuta actuală a Republicii Moldova al sumei de 50,000 de ruble sovietice a făcut imposibilă executarea hotărârii.

La 23 ianuarie 2003, Judecătoria sectorului Drochia a dispus *restitutio in integrum* și a indicat ca reclamantul să returneze partea din casă care a aparținut fostului său soț, iar lui Z. să-i plătească echivalentul sumei de 50,000 de ruble sovietice (50 lei moldovenești).

Această hotărâre a fost menținută de către Tribunalul Chișinău la 20 mai 2003 și de către Curtea Supremă de Justiție la 3 decembrie 2003.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de durata excesivă a procedurilor.

2. De asemenea, el s-a plâns, în temeiul aceluiași articol, de motivarea insuficientă a hotărârilor de către instanțele judecătorești.

3. În continuare, el s-a plâns, în temeiul aceluiași articol, de casarea hotărârii judecătorești irevocabile din 10 iunie 1996.

4. El s-a plâns, în temeiul aceluiași articol, de încălcarea principiului „egalității armelor”, deoarece el nu a avut posibilitate să angajeze un avocat și să-și asigure o apărare corespunzătoare în cauza sa.

5. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 13 combinat cu articolul 6 al Convenției, de faptul că el nu a avut un recurs efectiv în privința pretenției sale referitoare la durata procedurilor.

6. În final, el s-a plâns, în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, că, în urma hotărârilor judecătorești, el a pierdut atât banii săi, cât și o parte din casă.

ÎN DREPT

A. Pretențiile cu privire la durata procedurilor și lipsa unui recurs efectiv

La 26 martie 2007, Guvernul a informat Curtea că dorește să facă o declarație unilaterală, cu scopul reglementării chestiunilor în cauză abordate de această parte a cererii. În continuare, el a solicitat Curții să scoată cererea de pe rol, în conformitate cu articolul 37 al Convenției.

Declarația prevedea următoarele:

„[Guvernul]:

1. Recunoaște că, în urma examinării cauzei pe parcursul unei perioade de aproximativ 10 ani, a avut loc o violare a articolului 6 al Convenției în ceea ce privește durata rezonabilă a procesului;
2. Recunoaște că reclamantul nu a dispus de remedii efective în ceea ce privește pretenția sa cu privire la durata excesivă a procedurii, contrar articolului 13 al Convenției;
3. [...] este dispus să achite dnei Nina Strehie suma de 1,500 (o mie cinci sute) euro pentru compensarea prejudiciului material și moral, precum și cu titlu de costuri și cheltuieli.

Această sumă va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății și va fi plătită în termen de trei luni de la data comunicării deciziei Curții luate în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Plata acestei sume va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Reclamantul a solicitat Curții să respingă propunerea Guvernului, pe motiv că declarația unilaterală era insuficientă în ceea ce privește nivelul compensației propuse, pe care el a considerat-o inadecvată ținând cont de prejudiciul suferit.

În special, reclamantul a susținut că, în urma hotărârilor judecătorești incorecte, el a pierdut jumătate din casa sa și că suma oferită de către Guvern nu corespundea în mod evident jumătății din valoarea actuală a casei.

Curtea observă că părțile nu au putut ajunge la o înțelegere privind condițiile acordului de reglementare amiabilă a cauzei. Ea reamintește că, conform articolului 38 § 2 al Convenției, negocierile privind reglementarea amiabilă a cauzei sunt confidențiale și că articolul 62 § 2 al Regulamentului Curții prevede în continuare că nicio comunicare scrisă sau orală și nicio ofertă de reglemen-

tare făcută în cadrul acestor negocieri nu va putea fi menționată sau invocată în procedura contencioasă. Totuși, Guvernul a făcut această declarație la 26 martie 2007, în afara negocierilor de reglementare amiabilă.

Curtea reamintește că articolul 37 al Convenției prevede că ea poate hotărî, în orice stadiu al procedurii, scoaterea de pe rol a unei cereri, atunci când circumstanțele permit să se tragă una din concluziile specificate la literele (a), (b) sau (c) ale paragrafului 1 al acestui articolului. Articolul 37 § 1 (c) dă dreptul Curții în special să hotărască scoaterea cererii de pe rol:

„pentru orice alt motiv, constatat de Curte, care nu mai justifică continuarea examinării cererii.”

Articolul 37 § 1 *in fine* prevede următoarele:

„Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale o cere.”

Curtea mai reamintește că, în anumite circumstanțe, ea poate scoate cererea de pe rol, în temeiul articolului 37 § 1 (c) al Convenției, în baza unei declarații unilaterale a Guvernului pârât, chiar dacă reclamantul dorește continuarea examinării cauzei. În acest sens, Curtea va examina cu atenție declarația în lumina principiilor care rezultă din jurisprudența sa (a se vedea *Tahsin Acar v. Turkey*, [GC], nr. 26307/95, §§ 75-77, ECHR 2003-VI, și *Meriakri v. Moldova* (radiere), nr. 53487/99, 1 martie 2005).

În ceea ce privește circumstanțele acestei cauze, Curtea notează că ea a specificat în câteva cauze caracterul și întinderea obligațiilor care revin statului pârât în temeiul articolelor 6 și 13 ale Convenției în ceea ce privește garanțiile care reies din dreptul la judecarea într-un termen rezonabil (a se vedea, printre multe altele, *Cocchiarella v. Italy* [GC], nr. 64886/01, ECHR 2006-...; *Kudła v. Poland* [GC], nr. 30210/96, ECHR 2000-XI; *Mazepa v. Moldova*, nr. 1115/02, 10 mai 2007). Atunci când Curtea a constatat o violare a acestor articole, ea a acordat o satisfacție echitabilă, mărimea căreia a depins de particularitățile specifice ale cauzei.

Având în vedere caracterul recunoașterii din declarația unilaterală a Guvernului, precum și suma compensației propuse (care poate fi considerată rezonabilă în comparație cu sumele acordate de către Curte în cauze similare, luând în considerație că doar șase ani și două luni ale procedurilor din această cauză cad sub competența Curții *ratione temporis*, Republica Moldova ratificând Convenția la 12 septembrie 1997), Curtea consideră că nu mai este justificată continuarea examinării acestei părți a cererii (articolul 37 § 1 (c)) (a se vedea, pentru principiile relevante, *Tahsin Acar*, citată mai sus, și *Haran v. Turkey*, nr. 25754/94, hotărâre din 26 martie 2002).

În lumina celor menționate mai sus, Curtea este satisfăcută că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale, nu îi cere să continue examinarea acestei părți a cererii (articolul 37 § 1 *in fine*).

B. Celelalte pretenții

Curtea a examinat restul pretențiilor reclamantului și nu a constatat nicio aparență de încălcare a drepturilor acestuia garante prin Convenție. În special, ea notează că casarea hotărârii judecătorești irevocabile din 25 septembrie 2002 de către Curtea Supremă de Justiție a fost inițiată în interesul și la cererea reclamantului. Prin urmare, el nu poate pretinde că a fost victima încălcării drepturilor sale ca rezultat al casării. Mai mult, Curtea nu consideră că această cauză a fost atât de complexă, încât să necesite o reprezentare juridică a reclamantului, iar el a avut posibilitate să-și susțină pe deplin cauza în fața instanțelor judecătorești naționale, care au pronunțat hotărâri motivate. În final, Curtea nu are niciun motiv să pună la îndoială constatarea instanțelor judecătorești naționale, potrivit cărora suma plătită de către reclamant în anul 1993 a fost mult mai mică decât prețul real al proprietății și că suma ce i-a fost acordată a reprezentat echivalentul în lei moldovenești al sumei plătite.

Prin urmare, această parte a cererii urmează a fi respinsă că fiind vădit nefondată, așa precum prevede articolul 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

C. Articolul 29 § 3 al Convenției

Având în vedere cele de mai sus, Curtea mai conchide că articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Ia notă de prevederile declarației Guvernului pârât și de modalitățile de asigurare a respectării angajamentelor la care s-a făcut referire în aceasta;

Decide să scoată cererea de pe rolul său, în conformitate cu articolul 37 § 1 (c) al Convenției, în partea în care aceasta se referă la pretențiile reclamantului privind durata procedurilor, formulate în temeiul articolelor 6 și 13 ale Convenției;

Decide să declare inadmisibil restul cererii.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 24344/02
depusă de Galina BURLEA
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 9 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

DI J. CASADEVALL, *Președinte*,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 24 mai 2002,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Galina Burlea, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1966 și care locuiește în Durlești. El a fost reprezentat în fața

Curții de către dl V. Constantinov, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de reclamant, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul era acționar al unei companii. În noiembrie 1998, el a vândut acțiunile sale unui terț.

În aprilie 2001, un alt acționar al companiei a intentat o acțiune judiciară împotriva reclamantului și împotriva cumpărătorului acțiunilor, solicitând anularea contractului pe motivul unui pretins drept de preempțiune.

La 7 mai 2001, Judecătoria sectorului Botanica a pronunțat o hotărâre prin care contractul de vânzare a acțiunilor a fost declarat nul. Reclamantul a depus apel împotriva acestei hotărâri judecătorești.

La 11 iulie 2001, Tribunalul Chișinău a respins apelul și a menținut hotărârea din 7 mai 2001. Reclamantul a depus recurs la Curtea de Apel.

Un complet al Curții de Apel a început examinarea recursului la 1 noiembrie 2001 și a decis că era necesară opinia unui expert. Din acest motiv, examinarea cauzei a fost amânată pentru 29 noiembrie 2001.

La 29 noiembrie 2001, un alt complet al Curții de Apel, compus din judecătoria M.P. (președinte), S.N. și G.S., a reluat examinarea recursului și l-a respins. Această decizie este irevocabilă.

Reclamantul pretinde că el nu a știut despre schimbarea componenței completului până în ziua ședinței. Reclamantul mai susține că, la data ședinței din 29 noiembrie 2001, nu cunoștea că mandatul judecătorului M.P. nu a fost prelungit.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 al Convenției, de încălcarea dreptului său la judecarea în mod echitabil a cauzei sale de către o instanță instituită de lege, pe motiv de expirare a mandatului judecătorului M.P.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- a) solicitantul nu dorește să o mai mențină;”

Articolul 43 al 1 Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide radierea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției.”

La 22 mai 2007, Guvernul a informat Curtea că, la 16 mai 2007, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire depusă de Procurorul General, a casat decizia sa din 29 noiembrie 2001, a constatat încălcarea dreptului reclamantului la judecarea în mod echitabil a cauzei sale de către o instanță instituită de lege și a dispus rejudecarea recursului reclamantului. De asemenea, Curtea Supremă a acordat reclamantului 200 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 800 cu titlu de costuri și cheltuieli. Guvernul a cerut Curții să declare cererea inadmisibilă.

La 17 septembrie 2007, și reclamantul a informat Curtea despre rezultatul procedurilor judiciare, care s-au finalizat cu decizia Curții Supreme de Justiție din 16 mai 2007. Deoarece Curtea Supremă a constatat violarea articolului 6 § 1 al Convenției și i-a acordat compensații cu titlu de prejudiciu moral și costuri și cheltuieli, el a cerut Curții să scoată cererea de pe rol.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) al Convenției, Curtea constată că reclamantul nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 (a) al Convenției și articolul 43 al Regulamentului Curții).

Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și ea urmează să fie scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 757/04
depusă de Andrei DRUȚĂ
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 9 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 4 decembrie 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Andrei Druță, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1987 și care locuiește în Chișinău. El a fost reprezentat în fața

Curții de către părinții săi, P. și L. Druță. Guvernul Republicii Moldova („Gvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

La 14 august 2002, reclamantul, care la acea dată avea cincisprezece ani, călătorea cu trenul spre București, România. Destinațiile lui finale erau Ungaria, Germania și Elveția, unde el urma să participe la un concurs de dans. El nu era însoțit și avea pașaport moldovenesc valabil cu vizele pentru țările de destinație, precum și o declarație a părinților săi, autentificată de către un notar, prin care el era autorizat să călătorească singur în străinătate.

La punctul de trecere al frontierei Ungheni, dintre Republica Moldova și România, el a fost oprit de către grăniceri, fiindu-i refuzată trecerea frontierei pe motiv că el nu era însoțit de către părinții săi. El a fost nevoit să ajungă acasă cu o mașină de ocazie.

La o dată nespecificată, părinții reclamantului s-au adresat cu o scrisoare Departamentului de grăniceri și au cerut explicații pe marginea refuzului de a permite fiului lor să treacă frontiera.

La 3 octombrie 2002, Departamentul de grăniceri a expediat un răspuns scris părinților reclamantului, informându-i că, potrivit articolului 5 al acordului bilateral dintre Republica Moldova și România în domeniul migrației, din 29 iunie 2001, un minor poate să treacă frontiera doar dacă este însoțit de către părinți sau reprezentanții săi legali.

Părinții reclamantului nu au fost de acord cu interpretarea dată acordului de către Departamentul de grăniceri și au intentat o acțiune judiciară prin care au solicitat compensații materiale pentru oportunitatea ratată a fiului lor de a participa la concursul de dans. Ei au susținut că el a călătorit deja singur anterior în baza declarației lor și că acțiunile grănicerilor erau abuzive.

La 2 aprilie 2003, Curtea de Apel a hotărât în favoarea părinților reclamantului, interpretând acordul bilateral dintre Republica Moldova și România ca permițând reclamantului, care avea un pașaport valabil, să călătorească între cele două state fără a fi însoțit. De asemenea, ea a acordat reclamantului MDL 519 cu titlu de prejudiciu material. Departamentul de grăniceri a contestat această hotărâre.

La 4 iunie 2003, Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârea Curții de Apel, dând o interpretare diferită acordului bilateral. Potrivit acesteia, un minor nu putea călători în România fără însoțire.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că procedurile judiciare nu au fost echitabile, deoarece Curtea Supremă de Justiție a interpretat greșit prevederile acordului bilateral dintre Moldova și România.

2. De asemenea, reclamantul a susținut că decizia Curții Supreme de Justiție din 4 iunie 2003 nu a fost pronunțată public.

3. El s-a mai plâns, în temeiul paragrafului 2 al articolului 2 al Protocolului nr. 4, de faptul că nu i s-a permis să părăsească țara.

ÎN DREPT

La 20 iunie 2006, Curtea a comunicat această cauză Guvernului și a invitat reclamantul să-și angajeze un reprezentant până la 1 august 2006. Deoarece nu a primit niciun răspuns, printr-o scrisoare recomandată la 13 septembrie 2006, grefa Curții a atras atenția reclamantului asupra faptului că termenul limită pentru angajarea unui reprezentant a expirat și l-a invitat repetat să-și angajeze un reprezentant până la 11 decembrie 2006. De asemenea, grefa a avertizat reclamantul că, în lipsa unui răspuns, Curtea ar putea conchide că el și-a pierdut interesul în această cauză și că nu mai dorește să o mențină. Reclamantul a primit scrisoarea, însă nu a răspuns.

În lumina celor sus-menționate, în conformitate cu articolul 37 § 1 al Convenției, Curtea constată acum că reclamantul nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE*

Cererea nr. 32737/03
depusă de Lilia LIPCAN
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 9 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

DI J. CASADEVALL, *Președinte*,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 11 august 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

* Această decizie a fost rectificată la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 81 al Regulamentului Curții.

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Lilia Lipcan, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1963 și care locuiește în Călărași. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl Lilian Osoian, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În perioada relevantă, reclamantul lucra în Portugalia. La o dată nespecificată, el a fost învinuit de către autoritățile Republicii Moldova de comiterea unei escrocherii și, la 20 noiembrie 2002, el a fost extrădat Republicii Moldova în baza unui mandat de căutare internațională. După sosirea în Republica Moldova, el a fost arestat și plasat în detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie din cadrul Comisariatului de poliție Călărași. El s-a aflat în detenție până la 16 iunie 2003, și, după aceasta, periodic în zilele în care aveau loc ședințele de judecată pe marginea dosarului penal, până în ianuarie 2004.

Potrivit reclamantului, celula sa se afla în subsolul Comisariatului de poliție, unde nu pătrundea lumina naturală. De mai multe ori, lumina electrică a fost deconectată pentru perioade de până la trei zile. Lui i se permitea să aibă plimbări zilnice timp de doar cincisprezece minute. Totuși, uneori plimbările nu erau permise în genere. Veceul nu era separat de restul celei și nu exista nicio modalitate de menținere a igienei în celulă. În celulă nu era chiuvetă sau duș și ea era infestată cu paraziți. Hrana servită deținuților era de o calitate foarte proastă. În locul paturilor erau lavițe de lemn, fără saltele, perne, cuverturi sau lenjerie de pat. Starea sănătății sale s-a deteriorat din cauza condițiilor în care a fost deținut. Totuși, el nu a prezentat nicio dovadă medicală.

Guvernul a negat toate acuzațiile de mai sus și a susținut că condițiile din Izolatorul de Detenție Provizorie al Comisariatului de poliție Călărași nu au constituit tratament inuman și degradant.

La 20 iunie 2003, reclamantul a depus o cerere *habeas corpus*. Printr-o încheiere din aceeași zi, Judecătoria Călărași a respins cererea. Reclamantul a atacat această încheiere; totuși, recursul său nu a fost niciodată examinat.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, că condițiile de detenție din Comisariatul de poliție Călărași au constituit tratament inuman și degradant.

2. În continuare, reclamantul a pretins că neexaminarea de către instanțele judecătorești a recursului său depus împotriva încheierii Judecătoriei Călărași din 20 iunie 2003 a constituit o violare a articolului 5 § 3 al Convenției.

3. Reclamantul a susținut că neexaminarea de către instanțele judecătorești a recursului său depus împotriva încheierii Judecătoriei Călărași din 20 iunie 2003, de asemenea, a constituit o violare a articolului 13 al Convenției.

ÎN DREPT

La 11 iulie 2007, reclamantul a informat Curtea că, la aceeași dată, părțile au semnat un acord de reglementare amiabilă. El a prezentat Curții copia acordului, potrivit căruia Guvernul s-a angajat să plătească reclamantului, în decurs de trei luni de la data pronunțării deciziei de scoatere de pe rol a cererii, 10,000* euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit de către reclamant și EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli. În schimb, reclamantul va retrage cererea sa și va renunța la orice alte pretenții către Guvern în legătură cu această cauză. Reclamantul a solicitat Curții să scoată această cerere de pe rol.

La 12 iulie 2007, și Guvernul a informat Curtea că părțile au semnat acordul de reglementare amiabilă conform condițiilor sus-menționate și a solicitat scoaterea cererii de pe rol.

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte

* După cum a fost rectificată la 23 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 81 al Regulamentului Curții.

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 27303/04
depusă de Dumitru APOSTOL
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 16 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSCHI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 11 iunie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Dumitru Apostol, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1938 și care locuiește la Vărătic. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl Victor Marcu, avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1941, părinții reclamantului au fost persecutați de către autoritățile comuniste. Proprietatea lor a fost confiscată, iar ei au fost exilați în Siberia.

În anul 1991, ei au fost reabilitați.

La o dată nespecificată în noiembrie 2003, reclamantul a intentat o acțiune judiciară împotriva Direcției de finanțe a raionului Rîșcani, solicitând compensații pentru proprietatea confiscată de la părinții săi.

La 22 decembrie 2003, Judecătoria Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat Ministerul Finanțelor („Ministerul”) să-i plătească reclamantului 432,619 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 26,417 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit irevocabilă și executorie.

Din cauza că judecătoria de sector a obligat Ministerul să plătească compensația, cu toate că parte în proces a fost Direcția finanțe a raionului Rîșcani, Ministerul a depus apel împotriva hotărârii din 22 decembrie 2003 abia la 30 iunie 2004.

La 21 octombrie 2004, Curtea de Apel Bălți a admis apelul, a casat hotărârea Judecătoriei Rîșcani din 22 decembrie 2003 și a dispus rejudecarea cauzei de către prima instanță.

La 18 martie 2005, Judecătoria Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat Ministerul Finanțelor să plătească reclamantului MDL 260,165 (echivalentul a EUR 15,426 la acea dată) în calitate de compensație pentru proprietatea confiscată. Reclamantul nu a contestat această hotărâre și, după cincisprezece zile, ea a devenit irevocabilă și executorie.

La 15 mai 2006, reclamantul a expediat titlul executoriu executorului. Hotărârea judecătorească irevocabilă din 18 martie 2005 nu a fost executată nici până în prezent.

PRETENȚII

1. În cererea sa inițială, reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa la 22 decembrie 2003 a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

2. La 21 iunie 2006, reclamantul a susținut că a avut loc violarea principiului securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, ca urmare a casării de către Curtea de Apel Bălți la 21 octombrie 2004 a hotărârii judecătorești irevocabile pronunțată în favoarea sa.

3. La 21 iunie 2006, el a susținut că nici hotărârea din 18 martie 2005 nu a fost executată.

ÎN DREPT

La 27 iulie și 29 august 2007, Curtea a primit de la părți două declarații, potrivit cărora, în vederea reglementării amiabile a acestei cauze, Guvernul s-a obligat să-i plătească reclamantului, în decurs de trei luni de la data pronunțării deciziei Curții de scoatere a cererii de pe rol, EUR 15,426. Reclamantul a acceptat această propunere și a renunțat la orice alte pretenții împotriva Republicii Moldova în legătură cu faptele care au generat această cerere.

Curtea ia notă de declarațiile semnate de părți. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 148/05
depusă de Anatolie BOGDAN
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 16 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

DI J. CASADEVALL, *Președinte*,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSCHI,

DI L. GARLICKI,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 17 noiembrie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Anatolie Bogdan, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1962 și care locuiește în Chișinău. El nu a fost reprezentat în fața Curții. Guvernul Republicii Moldova a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul a lucrat în calitate de polițist începând cu anul 1985. Potrivit Legii cu privire la poliție, Primăria era obligată să acorde familiei sale un spațiu locativ. Ca urmare a refuzului Primăriei de a face acest lucru, în anul 2000, el a intentat o acțiune judiciară civilă, solicitând instanței de judecată să oblige Primăria să-i acorde un apartament de mărimea corespunzătoare numărului de membri ai familiei sale, în modul în care acest lucru este prevăzut de legislația locativă.

Printr-o hotărâre din 17 februarie 2000, Judecătoria sectorului Centru a admis acțiunea reclamantului. Această hotărâre a devenit definitivă la 3 mai 2000, când Tribunalul Chișinău a respins apelul Primăriei.

După această dată, reclamantul a solicitat de mai multe ori autorităților responsabile executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa, însă fără succes. Hotărârea nu a fost executată nici până în prezent.

Potrivit părților, în prezent, blocul locativ în care se va afla apartamentul reclamantului se construiește de către Primăria Chișinău.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, de neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 17 februarie 2000.

ÎN DREPT

La 25 mai 2007, Guvernul a informat Curtea că, la 24 mai 2007, părțile au semnat un acord de reglementare amiabilă. El a prezentat Curții o copie a acordului, potrivit căruia Guvernul a recunoscut violarea articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prin neexecutarea hotărârii judecătorești din 17 februarie 2000. El s-a obligat să o execute cât de repede posibil și să plătească reclamantului, în decurs de trei luni de la data pronunțării deciziei Curții de scoatere a cererii de pe rol, 2,600 euro (EUR) cu titlu

de compensație pentru orice prejudiciu și costuri angajate în legătură cu această cerere. În schimb, reclamantul își va retrage cererea sa și va renunța la orice alte pretenții față de Guvern în legătură cu această cauză. Guvernul a cerut Curții să scoată această cerere de pe rol.

La 2 și 30 iunie 2007, și reclamantul a informat Curtea că părțile au semnat un acord de reglementare amiabilă conform condițiilor sus-menționate și i-a solicitat să scoată cererea de pe rol.

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 38033/04
depusă de Maria ROIBU
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 16 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 30 iulie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Maria Roibu, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1929 și care locuiește la Cupcini. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl I. Manole și dl A. Postică, avocați din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Familia reclamantului a fost victima represiunilor comuniste din anii 40 ai secolului trecut.

La o dată nespecificată în anul 2002, reclamantul a intentat o acțiune civilă împotriva statului, solicitând compensații pentru naționalizarea ilegală a proprietății familiei sale.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 20 ianuarie 2003, lui i s-a acordat suma de 17,300 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 1,158 euro (EUR)); totuși, această hotărâre nu a fost executată decât după comunicarea acestei cauze Guvernului pârât.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, de neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa.

ÎN DREPT

La 18 decembrie 2006, părțile au expediat Curții declarații semnate privind acceptarea reglementării amiabile a cauzei, potrivit cărora Guvernul s-a obligat să-i plătească reclamantului, în decurs de trei luni de la data pronunțării deciziei Curții de scoatere a cererii de pe rol, suma de EUR 893 cu titlu de compensații pentru orice prejudiciu suportat de către reclamant ca urmare a executării întârziate a hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa. Părțile au declarat că acordul a constituit reglementarea definitivă a cauzei și au solicitat Curții să scoată cererea de pe rol.

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Josep CASADEVALL
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 44981/05
depusă de Giovanni GIULIANI
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 23 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,
Dl J. CASADEVALL,
Dl G. BONELLO,
Dl S. PAVLOVSKI,
Dl L. GARLICKI,
Dra L. MIJOVIĆ,
Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,
și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 6 decembrie 2005,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Giovanni Giuliani, este un cetățean al Italiei care s-a născut în anul 1943 și care locuiește în Chișinău. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl F. Nagacevski, avocat din Chisinau. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

La 11 decembrie 2001, reclamantul a fost reținut și plasat în detenție, fiind bănuțit de comiterea escrocheriei și sustragerii. El a fost învinuit de faptul că a făcut promisiuni false la șaptezeci de persoane că îi va ajuta să obțină vize Schengen în schimbul unui onorariu.

La 24 aprilie 2003, reclamantul a fost condamnat la un an și jumătate de închisoare pentru desfășurarea ilegală a activității de întreprinzător pe teritoriul Republicii Moldova. El a fost achitat în ceea ce privește acuzațiile privind comiterea escrocheriei și sustragerii. Procurorul a atacat această sentință.

La 11 iunie 2003, reclamantul a fost eliberat ca urmare a expirării termenului său de condamnare la închisoare.

La scurt timp după eliberarea sa, reclamantul a plecat din Republica Moldova spre o destinație necunoscută.

La 11 noiembrie 2003, Curtea de Apel Chișinău a examinat apelul procurorului în absența reclamantului, dar cu participarea unui avocat numit din oficiu, și l-a admis. Reclamantul a fost găsit vinovat de comiterea escrocheriei și sustragerii și condamnat la cincisprezece ani de închisoare. Din decizie rezultă că, la acea dată, autoritățile nu cunoșteau locul aflării reclamantului.

La 26 mai 2005, reclamantul a fost arestat pe teritoriul Bulgariei în baza unui mandat de arestare internațională. El a fost informat despre condamnarea sa prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 noiembrie 2003 și, ulterior, extrădat în Republica Moldova. Unul din angajamentele asumate de către autoritățile Republicii Moldova în cadrul procedurilor de extrădare a fost să asigure reclamantului dreptul la rejudecare în conformitate cu articolul 3 al celui de-al doilea Protocol adițional la Convenția europeană de extrădare.

La 20 iunie 2005, reclamantul a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție împotriva deciziei din 11 noiembrie 2003. El a pretins *inter alia* că, contrar dreptului său de a fi prezent la procesul penal intentat împotriva sa, Curtea de Apel l-a condamnat *in absentia*.

La 14 septembrie 2005, Curtea Supremă de Justiție a examinat recursul reclamantului în absența acestuia și a avocatului său și l-a respins. Ea a confirmat că, după iunie 2003, locul de aflare a reclamantului nu era cunoscut. Totuși, ea a considerat că, deoarece autoritățile au luat măsuri pentru a-l găsi și l-au anunțat în căutare în baza unui mandat de arestare internațională prin intermediul Interpol, se poate considera că Curtea de Apel și-a onorat obligația de a-l informa despre dosarul penal împotriva sa.

După comunicarea acestei cauze Guvernului, la o dată nespecificată, Procurorul General a intentat proceduri în recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție.

La 2 iulie 2007, Curtea Supremă de Justiție a casat decizia sa irevocabilă din 14 septembrie 2005 și a dispus redeschiderea procesului penal.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 al Convenției, că procesul penal intentat împotriva sa nu a fost echitabil, deoarece el a fost judecat și condamnat de către Curtea de Apel *in absentia* și i s-a refuzat dreptul la rejudicare.

ÎN DREPT

La 19 iulie 2007, Guvernul a informat Curtea că, la 18 iulie 2007, părțile au semnat un acord de reglementare amiabilă. El a prezentat Curții o copie a acordului, potrivit căruia Guvernul s-a obligat să plătească reclamantului, în decurs de trei luni de la data adoptării deciziei Curții de scoatere a cererii de pe rol, 2,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit de către reclamant și EUR 400 cu titlu de costuri și cheltuieli. În schimb, reclamantul își va retrage cererea sa și va renunța la orice alte pretenții față de Guvern în legătură cu această cauză.

La 10 septembrie 2007, reclamantul a confirmat că el a semnat acordul susmenționat și a solicitat Curții să scoată cererea de pe rol.

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 2454/04
depusă de Tudor POPA
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 23 octombrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSCHI,

Dl L. GARLICKI,

D-a P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 9 decembrie 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Tudor Popa, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1955 și care locuiește în Chișinău. El a fost reprezentat în

fața Curții de către dl V. Iordachi, care a acționat în numele „Juriștilor pentru Drepturile Omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări înregistrată în Republica Moldova), potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere. Reclamantul avea dreptul să primească, începând cu 31 iulie 1999, o pensie viageră în mărime de 400 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 90 dolari SUA (USD) la 1 august 1996); totuși, ASITO a refuzat să plătească, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și solicitând rezilierea contractului.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o procedură judiciară civilă împotriva companiei ASITO, cerând plata restanțelor la pensie acumulate până la acea dată și obligarea companiei să respecte contractul.

La 5 decembrie 2001, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să plătească restanțele la pensie și să reia executarea contractului.

ASITO a contestat această hotărâre cu apel.

La 17 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a respins apelul, susținând că contractul din 1994 era conform legii și valabil și, astfel, trebuia respectat de către părți.

ASITO nu a contestat decizia. Astfel, ea a devenit irevocabilă și executorie.

La o dată nespecificată, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Conform Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controversei în privința acestor contracte și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. De asemenea, el a notat că hotărârea nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

La o dată nespecificată după hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, ASITO a intentat o acțiune judiciară împotriva reclamantului, solicitând rezilierea contractului încheiat în anul 1994.

La 12 februarie 2003, Judecătoria sectorului Ciocana a hotărât în favoarea ASITO și a reziliat contractul din anul 1994. Ea a invocat aceleași argumente ca și cele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002.

Reclamantul a contestat această hotărâre cu apel.

La 16 aprilie 2003, Tribunalul Chișinău a respins apelul.

Reclamantul a depus recurs la Curtea de Apel.

La 10 iunie 2003, Curtea de Apel a respins recursul. Hotărârea judecătorească a devenit astfel irevocabilă.

La o dată nespecificată în anul 2005, reclamantul a depus la Curtea Supremă de Justiție o cerere de revizuire împotriva hotărârilor judecătorești din 12 februarie 2003, 16 aprilie 2003 și 10 iunie 2003.

La 30 martie 2005, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire, a casat hotărârile sus-menționate și a dispus redeschiderea procedurilor.

Procedurile redeschise au fost finalizate cu hotărârea irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 9 iunie 2005, prin care s-a decis în favoarea reclamantului și s-a respins acțiunea companiei ASITO privind rezilierea contractului din anul 1994.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns de violarea principiului securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa; însă aceasta a fost mai târziu lipsită de efect, după hotărârea Plenului Curții Supreme din 11 martie 2002, când instanțele judecătorești au admis acțiunea companiei ASITO intentată împotriva lui și au dispus rezilierea contractului. De asemenea, el s-a plâns în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- (a) solicitantul nu dorește să o mai mențină; sau
- (b) litigiul a fost rezolvat; ...”

Articolul 43 al 1 Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide scoaterea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției. ...”

La 8 septembrie 2007, reclamantul a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care au fost finalizate cu hotărârea Curții de Apel din 9 iunie 2005. Deoarece situația a fost remediată prin această hotărâre judecătorească, el a cerut Curții să scoată cererea de pe rol.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) al Convenției, Curtea constată că reclamantul nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii.

Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează să fie scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 19188/04
depusă de Timofei IURASCU
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 13 noiembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

Dl J. ŠIKUTA, *judecători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 6 mai 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Timofei Iurascu, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1936 și care locuiește la Cahul. El a fost reprezentat

în fața Curții de către dl I. Stoian, avocat din Cahul. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul a activat în calitate de pădurar la „Moldsilva”, o organizație de stat responsabilă de protecția și întreținerea pădurilor. În august 1999, această organizație a fost lichidată și au fost create două organizații noi; una dintre ele era „Silva-Sud” din Cahul („organizația”).

Potrivit organizației, reclamantul a fost angajat în calitate de pădurar printr-un ordin din 9 august 1999.

Potrivit reclamantului, el nu a prezentat cererea sa organizației până la 12 august 1999, iar aceasta se referea la funcția de inspector pentru protecția forestieră și anti-braconaj („inspector”).

La 21 noiembrie 2001, agenția de stat responsabilă de păduri a recomandat subdiviziunilor sale (inclusiv organizației) să reducă funcția de pădurar. La 29 noiembrie 2001, organizația a emis un ordin privind reducerea acestei funcții. În baza acestui temei, printr-un ordin din 1 aprilie 2002, ea l-a concediat pe reclamant.

Reclamantul a inițiat proceduri judiciare, susținând că a fost concediat ilegal, deoarece el nu a fost angajat în funcția care a fost redusă, ci, de fapt, ca inspector.

La 3 iulie 2003, Judecătoria Cahul a constatat că originalul cererii reclamantului din 12 august 1999 lipsea din dosarele organizației, însă copia prezentată de către el avea semnătura secretarului organizației, care a confirmat că a primit originalul și că l-a transmis departamentului resurse umane. Organizația nu putea să prezinte originalul ordinului privind angajarea reclamantului la 9 august 1999, deoarece acesta a fost distrus de o inundație. Copia prezentată instanței de judecată nu avea semnătura reclamantului, după cum este cerut de lege. Instanța de judecată a mai constatat că, în perioada anilor 1999-2001, reclamantul a emis mai multe acte oficiale (cum ar fi amenzile împotriva persoanelor care au comis diverse contravenții administrative în domeniul forestier) și că le-a semnat în calitate de inspector al organizației. În anul 1999, organizația a eliberat reclamantului o legitimație, care arăta că el a fost angajat în calitate de inspector.

În baza tuturor acestor probe, instanța judecătorească a admis pretențiile reclamantului și a dispus restabilirea lui imediată în funcție, precum și plata restanței la salariu pentru întreaga perioadă de absență forțată de la lucru.

La 21 octombrie 2003, Curtea de Apel Cahul a menținut această hotărâre. În afara de confirmarea concluziilor instanței ierarhic inferioare, Curtea de Apel a adăugat că, prin intentarea procedurilor judiciare împotriva câtorva persoane amendate de către reclamant în calitatea sa de inspector al organizației, directorul organizației a confirmat legalitatea acestor acte și funcția reclamantului. Printr-un ordin din 16 octombrie 2000, organizația a încredințat reclamantului o sarcină specifică, identificându-l ca inspector.

La 17 martie 2004, Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârile instanțelor judecătorești ierarhic inferioare și a adoptat o nouă hotărâre prin care a respins pretențiile reclamantului ca nefondate. Instanța a constatat că, prin ordinul din 9 august 1999, el a fost angajat în calitate de pădurar și că el a fost concediat la 1 aprilie 2002, în conformitate cu legislația muncii relevantă și cu respectarea ordinului din 29 noiembrie 2001. Faptul că această funcție trebuia lichidată a fost confirmat prin probe și nu există vreun motiv pentru a admite pretențiile reclamantului.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de faptul că nu a avut parte de un proces echitabil.

De asemenea, el s-a plâns, în temeiul aceluiași articol, de durata excesivă a procedurilor.

ÎN DREPT

La 11 aprilie 2006, Curtea a primit observațiile Guvernului cu privire la această cauză. În aceeași zi, Curtea a transmis aceste observații reclamantului, care a fost invitat să prezinte comentariile sale scrise până la 6 iunie 2006. La cererea reprezentantului reclamantului, Curtea a mai expediat pentru completare formulare necesare pentru obținerea asistenței judiciare.

La 16 mai 2006, reprezentantul reclamantului a prezentat formularele completate, însă nu a prezentat observațiile.

Printr-o scrisoare recomandată la 14 noiembrie 2006, Curtea a atras atenția reclamantului și reprezentantului acestuia asupra faptului că termenul limită pentru prezentarea comentariilor a expirat și i-a avertizat că, deoarece nu a fost solicitată o extindere a termenului limită, Curtea ar putea decide să scoată cererea de pe rolul său. Reclamantul a primit această scrisoare, însă nu a răspuns.

În lumina celor de mai sus și în conformitate cu articolul 37 § 1 (a) al Convenției, Curtea consideră că reclamantul nu mai dorește să mențină cererea sa. Mai mult, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și ea urmează să fie scoasă de pe rolul Curții.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 24330/02
depusă de Piotr DARCIUC
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 27 noiembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 24 mai 2002,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Piotr Darcuic, este un cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în anul 1940 și care locuiește în Ialoveni. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl Victor Constantinov, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul era directorul unei companii („compania”) înregistrate în Republica Moldova. La o dată nespecificată în anul 2000, reclamantul, în numele companiei, a intentat o acțiune judiciară împotriva unui terț, solicitând compensații cu titlu de prejudiciu material suferit ca rezultat al neexecutării de către acesta a obligațiilor sale contractuale.

La 5 octombrie 2000, Judecătoria Economică de circumscripție Chișinău a admis acțiunea și a obligat terțul să plătească companiei 17,348 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 1,621.79 euro (EUR) la acea dată). Terțul a depus apel.

La 28 iunie 2001, Curtea de Apel a respins apelul depus la hotărârea din 5 octombrie 2000. Hotărârea nu a fost contestată și a devenit irevocabilă și executorie.

La o dată nespecificată în septembrie 2001, Procurorul General a depus recurs în anulare la hotărârile din 5 octombrie 2000 și 28 iunie 2001.

La 12 decembrie 2001, Curtea Supremă de Justiție a admis în parte recursul în anulare al Procurorului General și a casat hotărârile sus-menționate. Ea a adoptat o nouă hotărâre prin care a redus suma compensației la MDL 10,900 (EUR 934.35 la acea dată).

După comunicarea cauzei de către Curte și a cererii Procurorului General care a urmat, la 25 mai 2005, Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârea sa din 12 decembrie 2001 și a încetat procedura în recurs în anulare. De asemenea, ea a constatat că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca urmare a casării hotărârii judecătorești irevocabile din 28 iunie 2001.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, de casarea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii judecătorești irevocabile din 28 iunie 2001 în urma recursului în anulare depus de Procurorul General.

ÎN DREPT

La 25 octombrie 2007, Guvernul a informat Curtea că, la aceeași dată, părțile au semnat un acord de reglementare amiabilă. El a prezentat Curții o copie a acordului, potrivit căruia Guvernul s-a obligat să plătească reclamantului, în decurs de trei luni de la data adoptării deciziei Curții de scoatere de pe rol a cererii, EUR 770 cu titlu de prejudiciu material, EUR 1,800 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 900 cu titlu de costuri și cheltuieli. Guvernul a solicitat Curții să scoată cererea de pe rol.

La 5 noiembrie 2007, și reclamantul a informat Curtea că părțile au semnat un acord de reglementare amiabilă conform condițiilor sus-menționate și i-a solicitat să scoată cererea de pe rol.

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 10922/03
depusă de Petru PLOTNIC
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 27 noiembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 6 februarie 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Petru Plotnic, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1962 și care locuiește la Singerei. El nu a fost reprezentat în

fața Curții. Guvernul Republicii Moldova a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul lucra în calitate de medic. În noiembrie 2000, el a fost concediat. El a intentat o acțiune judiciară împotriva fostului său angajator, contestând legalitatea concedierii sale.

La 29 august 2001, Judecătoria sectorului Sîngerei a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat fostul său angajator să-l restabilească în funcție. Această hotărâre nu a fost însă executată decât după comunicarea acestei cauze Guvernului pârât în octombrie 2003.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că, din cauza neexecutării hotărârii din 29 august 2001, dreptul său la o instanță care să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil într-un termen rezonabil și dreptul său de acces la o instanță au fost încălcate.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- (a) solicitantul nu dorește să o mai mențină; sau
- (b) litigiul a fost rezolvat; ...”

Articolul 43 a1 Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide scoaterea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției. ...”

La 7 iunie 2006, reclamantul a informat Curtea că, la scurt timp după comunicarea cauzei sale, hotărârea judecătorească definitivă din 29 august 2001 a fost executată. Deoarece situația a fost remediată, el a informat Curtea că nu mai dorește să-și mențină cererea și a solicitat ca aceasta să fie scoasă de pe rol.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) al Convenției, Curtea constată că reclamantul nu mai dorește să-și mențină cererea, deoarece litigiul în cauză a fost

rezolvat. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii.

Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 13580/04
depusă de Alexandra PAGÂN
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 4 decembrie 2007, în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judecători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 23 martie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Alexandra Pagân („reclamantul”), a fost un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1932 și care a locuit LA Edineț. El a fost

reprezentat în fața Curții de către dl Victor Marcu, avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1949, reclamantul a fost persecutat de către autoritățile comuniste și condamnat la zece ani de închisoare. Proprietatea lui a fost confiscată.

În anul 1989, el a fost reabilitat.

În anul 2001, el a intentat o acțiune judiciară împotriva Direcției de finanțe Edineț, solicitând acordarea compensației pentru proprietatea confiscată.

La 24 mai 2001, Judecătoria sectorului Edineț a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat pârâțul să-i plătească acestuia 194,479 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 17,300 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit irevocabilă și executorie.

La 13 iunie 2001, executorul judecătoresc a primit titlul executoriu.

La data depunerii cererii la Curte, s-a susținut că hotărârea judecătorească nu a fost executată.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că dreptul său de acces la o instanță a fost încălcat prin neexecutarea hotărârii judecătorești din 24 mai 2001.

De asemenea, el a susținut că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești din 24 mai 2001, a fost încălcat dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

PROCEDURA

La 21 octombrie 2005, Guvernul a fost invitat să prezinte observațiile sale scrise cu privire la această cerere.

La 21 decembrie 2005, Guvernul a informat Curtea că cererea și procura eliberată pe numele reprezentantului reclamantului nu puteau fi semnate de către dna Alexandra Pagân în martie și aprilie 2004. El a prezentat o copie a fișei personale a dnei Pagân, potrivit căreia ea a decedat în martie 2003.

De asemenea, Guvernul a prezentat un document semnat de către fiica dnei Pagân, potrivit căruia ea a primit MDL 116,916 la 15 aprilie 2004 și MDL 77,503 la 24 mai 2004. Ea a confirmat că hotărârea judecătorească din 24 mai 2001 a

fost executată și a declarat că ea nu mai avea pretenții către Direcția de finanțe Edineț și executorul judecătoresc.

Având în vedere că dna Alexandra Pagân deja decedase la data depunerii cererii și că „datoria în baza hotărârii judecătorești” a fost plătită fiicei sale, Guvernul a cerut Curții să scoată cererea de pe rol ca „abuzivă” și depusă de către o persoană care nu avea statutul de „victimă”.

La 24 ianuarie 2006, Curtea a transmis observațiile persoanei care pretindea că a fost numită în aprilie 2004 în calitate de reprezentant al dnei Pagân și a invitat-o să prezinte comentariile sale scrise până la 21 martie 2006.

Deoarece nu a primit niciun răspuns și luând în considerație executarea hotărârii judecătorești din 24 mai 2001, aceluiași destinatar i s-a solicitat să informeze Curtea, până la 27 august 2007, dacă reclamantul mai dorește să-și mențină cererea depusă la Curte. Curtea a mai subliniat că termenul limită pentru depunerea observațiilor a expirat și l-a avertizat că, deoarece nu a fost solicitată o extindere a termenului limită, Curtea ar putea decide să scoată cererea de pe rolul său. Destinatarul a primit această scrisoare, însă nu a răspuns.

ÎN DREPT

Curtea notează că, conform articolului 34 al Convenției:

„[Curtea] poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari care se pretinde victimă a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în convenție sau în protocoalele sale. Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nici o măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

De asemenea, Curtea notează că articolul 37 al Convenției prevede că, în orice stadiu al procedurii, ea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă una din concluziile specificate la literele (a), (b) sau (c) ale paragrafului 1 al acestui articol. Articolul 37 § 1 (c) permite Curții să scoată cererea de pe rol, în special:

„pentru orice alt motiv constatat de Curte care nu mai justifică continuarea examinării cererii.”

Articolul 37 § 1 *in fine* prevede următoarele:

„Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin convenție și prin protocoalele sale o cere.”

În lipsa comentariilor la observațiile Guvernului, Curtea notează, în primul rând, că, la 22 martie 2004, când cererea a fost expediată Curții, dna Alexandra Pagân era decedată deja de mai mult de un an de zile.

În al doilea rând, având în vedere că dna Alexandra Pagân a decedat în anul 2003, nu este clar cine a semnat, la 27 aprilie 2004, procura eliberată pe numele reprezentantului său.

În al treilea rând, Curtea notează că „datoria în baza hotărârii judecătorești” a fost plătită fiicei dnei Pagân la 15 aprilie și 24 mai 2004, și că ea nu și-a exprimat niciodată intenția de a interveni în procedurile în fața Curții.

În final, trebuie de notat faptul că persoana care a fost identificată drept reprezentant al dnei Pagân în procura din 27 aprilie 2004 nu a răspuns la scrisorile Curții din 24 ianuarie 2006 și 16 iulie 2007.

În baza faptelor și motivelor menționate mai sus, în conformitate cu articolul 37 § 1 (c) al Convenției, Curtea consideră că continuarea examinării cererii nu mai este justificată. Mai mult, Curtea nu găsește circumstanțe speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează să fie scoasă de pe rolul Curții.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Nicolas BRATZA
Președinte

